

CONCILIVM VNIVERSALE EPHESENVN

EDIDIT

EDVARDVS SCHWARTZ

VOLVMEN PRIMVM

ACTA GRAECA

PARS QVINTA

COLLECTIO VATICANA 140—164

MDCCCCXXVII

WALTER DE GRUYTER & CO.

VORMALS G. J. GÖSCHEN'SCHE VERLAGSHANDLUNG / J. GUTTENTAG, VERLAGS-
BUCHHANDLUNG / GEORG REIMER / KARL J. TRÜBNER / VEIT & COMP.

BEROLINI ET LIPSIAE

PRAEFATIO

Quae huic parti quintae uoluminis primi insunt Collectionis Vaticanae scriptiones numeris 140—164 signatae, quamvis non omnia ad ipsum concilium Ephesenum spectent, quin etiam pauca ab eo aliena sint, eorum tamen memoria solis Gestorum Ephesensium debetur collectionibus praeter Cyrilli solutiones duodecim capitulorum. praeter enim Collectiones Vaticanam et Seguerianam atque Borbonicam, de qua egi parte I p. Xsq., extant illae singulariter traditae in codice Ottoboniano 413 [Q] s. XI nitide scripto, utiis autem orthographicis pleno; de cetera quae codici inest materia cf. catalogum codicum graecorum bibliothecae Ottobonianaе, qui editus est Romae a. 1893, p. 225. codice primus usus est Philippus Edwardus Pusey. de ea Cyrilli contra Theodoretum apologetici duodecim capitulorum editione, qua Solutiones cum illo opere coniunctae sunt, commodius in praefatione partis sextae agetur.

Monachii menses Septembri a. h. s. XXVII

E. Schwartz

COLLECTIO VATICANA

140—164

L III 975 γὰρ ἴσμεν ἐπὶ [το] προσκεφάλαιον καθεύδοντα, τὸν αὐτὸν τῆι θαλάσση ἐπιτιμῶντα ἐν ἔξου-
 Mc. 4. 38 39 σίαι καὶ τοῖς ἀνέμοις· τὸν αὐτὸν ἐπὶ τῆς ὁδοιορίας κεκμηκότα, τὸν αὐτὸν ἐπὶ τῆς θα-
 Ioh 4. 6 λάσσης περιπατοῦντα ὡς ἐπὶ στερεᾶς γῆς ἰδία ἔξουσία. ὁ αὐτὸς τοίνυν θεός, ὁ αὐτὸς
 Mt. 14. 25 ἄνθρωπος ὁμολογουμένως. τί γὰρ τὸ θαῦμα εἰ ἄνθρωπός τις τῶν καθ' ἡμᾶς ἐν ἔξουσία
 δυνάμεις θεοῦ ἐνεργεῖν λέγεται; ἀλλ' ἵνα τοῦτον αὐτὸν τὸν θεὸν λόγον κεκενωσθαι ὑποδείξωσιν 5
 ἡμῖν αἱ θεῖαι γραφαί, οὐ δοκῆσει ἀλλ' ἐνεργεῖαι, ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν ἡμῖν διαγορεύουσαι
 προφητικοῖς καὶ μὴν καὶ ἀποστολικοῖς κηρύγμασι, τὸν αὐτὸν εἶπον θεόν, τὸν αὐτὸν ἄν-
 θρωπον. θεοῦ τοίνυν ἡ σύλληψις ἡ παρθενικὴ, θεοῦ ἡ γέννησις, θεοῦ ἡ κατὰ πάντα
 προς ἡμᾶς καὶ δι' ἡμᾶς ὁμοίωσις οἰκονομικῶς, θεοῦ τὸ πάθος, θεοῦ τοῖς ἐν φυλακῇ καὶ
 ἐν τῷ σκότει ἡ κήρυξις, θεοῦ ἡ ἀνάστασις, θεοῦ ἡ ἀνάληψις. ὁ ἀχώρητος ἑαυτὸν 10
 δέδωκεν κεχωρησθαι δι' ἡμᾶς ἐν τῆι τῆς παρθένου μήτραι μετὰ τῆς ἰδίας σαρκός, ἦν προ-
 σελάβετο ἐξ αὐτῆς. ὁ ἀχώρητος ἐν σαρκὶ ἐχωρεῖτο· ὁ ἀναλλοίωτος ἐν ἀνθρώπου μορφῇ
 ἡμῖν ἐφάνη· ὁ ἀπαθὴς πέπονθε δι' ἡμᾶς ἐκουσίως καὶ ὑπὲρ ἡμῶν τῆι ἰδία σαρκὶ τῆι πα-
 Bar. 3. 38 θητῆι· ὁ ἀχώριστος τοῦ θεοῦ καὶ πατρός ἐπὶ γῆς ὤφθη κατὰ τὸ γεγραμμένον καὶ τοῖς
 Ioh. 19. 34 ἀνθρώποις συνανέστραφη· ὁ ἀψηλάφητος λόγχι ὑπὸ τῶν παρανόμων κατενύττετο· 15
 Phil. 2. 8 ὁ ἀπαθὴς σταυρὸν ἐθέλουσιον ὑπέμεινε δι' ἡμᾶς· τὸ φῶς τὸ ἀθάνατον θανάτῳ ἑαυτὸν
 Ioh 1. 18 ἐκδέδωκε, θανάτῳ δὲ σταυροῦ· ὁ ὢν ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ πατρὸς ἀνάληψιν ὑπέμεινε διὰ
 τῆς ἰδίας σαρκός. τοὺς δὲ λέγοντας ἄνθρωπὸν τινα τῶν καθ' ἡμᾶς ἀνειληφέναι τὸν
 θεὸν λόγον καὶ οὐχὶ δὴ μᾶλλον τὸν αὐτὸν θεὸν λόγον, τὸν υἱὸν τὸν ἐνυπόστατόν τε καὶ
 ἐνεργῆ καὶ ζῶντα γενέσθαι ἄνθρωπον καὶ ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς οἰκονομικῶς δι' ἡμᾶς ἔξορίζει 20
 ἡ ἀγία σύνοδος ἢ ἐν τῆι Ἐφεσίων μητροπόλει γεγενημένη.

141 = S 37

M V 173

Συζήτησις περὶ τοῦ αὐτοῦ

Ἐρώτησις· Πῶς ὁ θεὸς ὁ ἀχώρητος ἐχωρήθη ἐν μήτραι παρθενικῇ;

ἀπόκρισις· Ἐπειδὴ εὐδόκησε λυτρώσασθαι καὶ ἐλευθερώσαι τὸ τῆς ἀνθρώπου φύ- 25
σεως γένος.

ἐρώτησις· Πῶς ὁ ἀναρχος γέννησιν ὑπέμεινε τὴν διὰ γυναικός;

Gal 3. 10 ἀπόκρισις· Ἐπειδὴ ὑπὸ κατάραν ἐγεγόνει λοιπὸν πᾶς ἄνθρωπος (βεβασίλευτο γὰρ
ὑπὸ τῆς ἀμαρτίας), διὰ τοῦτο εἰς ἀρχὰς τοῦ εἶναι λελόγισται πρὸς ἡμῶν αὐτῶν, ἵνα καὶ
τὴν τῶν ὁμογενῶν γέννησιν τε καὶ μήτραν ἀγιάσῃ. 30ἐρώτησις· Πῶς ἐν ἀνθρώποις κατελογίσθη καὶ ἄνθρωπος γέγονεν ὁ ἄτρεπτός τε
καὶ ἀναλλοίωτος τοῦ θεοῦ λόγος;

VS, D [= mn], W [= Vind. theol. gr. 18], FZ

1 εἴσμεν F τὸ om. FZ προσκεφαλαίου Z καθεύδοντα] καθήμενον V 2 ἐπὶ] ἀπὸ Z
 2/3 τῆ θαλάσση F 3 στερεᾶς S 4 θαυμαστόν F ἐν om. Z 5 θῶ δυνάμεισ Z
 λέγηται V τοῦτον — τὸν FZ τὸν αὐτὸν VSDW 6 ἡμῖν om. Z διαγορεύουσαι scripsi διαγο-
 ρεύουσι VSDWFZ 7 ἀποστολικοῖς — θεόν om. F εἶπαν S 8/9 θεοῦ ἡ γέννησις — οἰκο-
 νομικῶς om. Z 9 ὁμοίωσ S οἰκονομικῆ F τοῖς] τὸ SDW 10 τῷ om. F ἡ
 κήρυξις — ἀνάληψις] ἔλλαμψις F θεοῦ ἡ ἀνάστασις om Z ἡ² om VSW ἀντίληψις Z
 11 ἐνδέδωκεν καὶ χωρεῖσθαι F ἦσ Z 12 μορφῆι om. F 13 ἡμῖν ἐφάνη F ἐπεφάνη Z om
 VSDW 13/14 τῆ παθητῆ FZ om. VSDW 14 ἀχώρητος Z καὶ ἐν SD 15 ἐν λόγχι F
 17 δέδωκε F τοῖς κόλποις F 18 οἰκείας Z τῶν] τὸν F 19 οὐχὶ δὴ FZ μὴ VSDW
 τὸν αὐτὸν — λόγον F τὸν αὐτὸν λόγον Z αὐτὸν VSDW 20 γεγενῆσθαι F δι' ἡμᾶς om V
 ἔξορίζει καὶ ἀποβάλλεται Z ἔξορι S 21 πόλει VSDW γεναμένη F

VS, D [= mn], W [= Vindob. theol. gr. 18], F

ῤμα V 23 τοῦ om. D 24 sq. ἐρώτησις et ἀπόκρισις semper om. F πῶς] δια τί F
 25 ἠυδόκησε SF 27 πῶς] δια τί F 28 λοιπὸν om. W ἐβεβασίλευτο F 30 τε om. VW
 31 δια τί πῶς F 31/32 ὁ ἄτρεπτος καὶ ἀναλλοίωτος F ἄτρεπτός [καὶ ἄτρεπτός V] τε καὶ ἀναλ-
 λοίωτος ὁ VSDW

ἀπόκρισις· Τὸ [τοῦ] ἀνθρώπου γένος βουλόμενος σῶσαι, εὐδόκησε γενέσθαι δι' ἡμᾶς ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς οικονομικῶς καὶ ὁμοιωῦσθαι ἡμῖν κατὰ πάντα χωρὶς ἁμαρτίας.

Hebr. 4, 15

ἐρώτησις· Πῶς τῷ ἀπαθεῖ ὕπνον καὶ κόπον καὶ πείναν καὶ σταυρὸν καὶ πάντα τὰ ὑποκείμενα φθορᾷ περιάπτειν τολμάτε;

ἀπόκρισις· Εὐφήμει, ὦ ἄνθρωπε, παρακαλῶ. ἤδη προείπαμεν σαρκὶ παθητῆι, καθὼς καὶ αἱ θείαι ἡμῖν γραφαὶ δεδηλώκασι, περιειληφθαι τὸν τοῦ θεοῦ λόγον καὶ ἠνώσθαι αὐτῆι καὶ δι' αὐτῆς πεφηνότα τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ τὸν θεὸν λόγον μετ' αὐτῆς ὕπνον ὑπομεῖναι καὶ κόπον καὶ πάντα τὰ τοῦ ἀνθρώπου χωρὶς ἁμαρτίας, οὐ τῆι φθορᾷ ὑποκείμενος (ἀμείνων γὰρ φθορᾶς καὶ θανάτου ὁ ἄφθαρτος καὶ ζωοποιὸς τοῦ θεοῦ λόγος), ἀλλὰ τὴν φθορὰν ἀποσοβῶν ἀπὸ τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων. οὐκ οἶμαι ἔγκλημα περιάπτεσθαι βασιλεῖ, ὅποταν βουλόμενος σῶσαι τὸ ἴδιον, τὸ τοῦ δούλου σχῆμα ἐνδύσθαι· καὶ πῶς τολμήσει τις τῷ τῆι φύσει ἐλευθέρῳ ἐγκαλεῖν ὅτι γέγονεν δι' ἡμᾶς ἄνθρωπος καὶ ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς οικονομικῶς; ἀποδέχου τοῦ πατρὸς τὴν φιλανθρωπίαν ὅτι τὸν ἴδιον υἱὸν δω-

Ioh. 1, 14
L III 978

ρεῖται δι' ἡμᾶς· μὴ περιεργάζου τὸ πρᾶγμα, παρακαλῶ. οὐ γὰρ ἐξ Ἑλληνικῆς σοφίας τὸ γνῶρισμα οὐδὲ ἀπὸ φρονήματος κοσμικοῦ· ἀλλότριον γὰρ ἐκατέρων. μακάριος εἶ, φησὶν ὁ κύριος τῷ Πέτρῳ, Σιμων βᾶρ Ἰωνᾶ, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψέ σοι, ἀλλ' ὁ πατήρ μου ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. οὐράνιον τὸ δῶρον, τὸ τῆς θείας ἐπιφοιτήσεως τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ γνῶρισμα.

Ioh. 3, 16

Mt. 16, 17

ἐρώτησις· Πῶς ὁ τῶν πάντων ποιητῆς θεὸς λόγος ὁ ἀψηλάφητος ὁ ἀόρατος ὁ ἀναλλοιώτως τε καὶ περιγραφὴν μὴ ἀνεχόμενος ἐν εὐτελεῖ ζύλῳ σταυρὸν ὑπέμεινε καὶ θάνατον;

ἀπόκρισις· Θάνατον φαμέν ὑπομεμενηκότα τὸν τοῦ θεοῦ λόγον καὶ σταυρὸν διὰ τῆς ἰδίας σαρκός, ἵνα ἡμᾶς ἀπαλλάξῃ θανάτου καὶ φθορᾶς· τὴν ἰδίαν γὰρ ψυχὴν τέθεικεν ὑπὲρ ἡμῶν, οὐκ ἀλλοτρίαν οὖσαν ἢ ξένην τοῦ θεοῦ λόγου (ἀπόρρητος γὰρ ἡ ἔνωσις)· αὐτὸς γὰρ εἶπεν· ἔξουσίαν ἔχω τὴν ψυχὴν μου θεῖναι καὶ ἔξουσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτήν. ταύτης ἴδιον τὸ ἀδημονεῖν, τὸ λύπην ὑπομένειν, τὸ ἐκδημεῖν ἀπὸ τοῦ σώματος, ὡς καὶ σαρκὸς τὸ κοπιᾶν, τὸ σταυροῦσθαι, τὸ ἀνίστασθαι, τὸ μετάρσιον ὑπομένειν θέσιν. πλην θεοῦ τὰ πάντα λέγεται καὶ ἔστιν· θεοῦ γὰρ καὶ ἡ ψυχὴ, θεοῦ καὶ τὸ σῶμα.

Ioh. 10, 18

25

ἐρώτησις· Πῶς ὁ παντοδύναμος λόγος τοῦ πατρὸς ἀναστᾶσει περιεπλάκη καὶ φθορᾷ ὁ ἄφθαρτος;

M V 176

ἀπόκρισις· Φθορὰν μὲν οὐχ ὑπέμεινε οὐδ' αὐτὴ ἡ τοῦ θεοῦ λόγου σὰρξ. νόθως γὰρ διαλαμβάνοντες, νόθως καὶ ἐπερωτᾶτε· προανακεκράγει γὰρ ὁ προφήτης περὶ αὐτοῦ οὐ δώσεις τὸν ὄσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν. πάθος μὲν ὑπέμεινε ἕθε- λούσιον ὁ τοῦ θεοῦ υἱὸς ὁ χωρῶν ἐν ἑαυτῷ τὸν ἀχώρητον πατέρα, χωρούμενος δὲ καὶ αὐτὸς ὑπὸ τοῦ πατρὸς (χωρούμενος γὰρ ὑπὸ τοῦ πατρὸς καὶ ὢν ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ πατρὸς, ἐχωρεῖτο ἀρρήτως καὶ ἐν τῆι ἰδίᾳ σαρκί)· ἀνεβίω δὲ τριήμερος λαφυραγωγῆσας τὸν αἰδὴν καὶ ἐπεφάνη ἡμῖν μετὰ τῆς ἰδίας σαρκός ὁ τοῦ θεοῦ υἱός, ἵνα καὶ ἡμᾶς ἀπαλλάξῃ

Ps. 55, 10

Ioh. 1, 18

35

VS, D [= ma], W [= Vind. theol. gr. 18], F

1 τοῦ F om. VSDW ἀνθρώπων W σῶσαι βουλόμενος VW ηὐδόκησε F γε-
νέσθαι om. V δι' ἡμᾶς om. W 3 καὶ σταυρὸν καὶ πείναν D 5 προείπον VSDW πα-
θητῶς S 6 γραφαὶ ἡμῖν VW δεδηλώκασι VWF παραδεδώκασι SD περιήφθαι VSDW
τοῦ [θεοῦ] θῆ W 7 αὐτῆ SDF αὐτὸν VW δι' αὐτῆς VSDW διὰ ταύτης ὕπνον F μετὰ
ταύτης F 7/8 κόπον καὶ ὕπνον ὑπομεῖναι SD ὑπέμεινε F 8 τοῦ om. F 9 ἀμείνω WF
10 οὐχ' οἶμαι δὲ F 11 τοῦ om. D 13 τὸν υἱὸν τὸν ἴδιον F 15 ἀμφοτέρων F μακάριος
γὰρ F 16 ὁ om. S Σίμων om. VSW 17 τὸ³ om. S 20 ἀναλλοιώτως VSDW ἀλ-
λοιώσιν F 21 λόγον VSDW υἱὸν F καὶ σταυρὸν om. F 22 τῆς σαρκὸς τῆς ἰδίας V
24 θεῖναι τὴν ψυχὴν μου SD 25 λύπην] λυπεῖσθαι W ὑπομεῖναι V om. W 27 τὰ om. D
ἔστιν F εἰσὶ VSDW 28 τοῦ πατρὸς om. S 29 ἀθάνατος VW θάνατος S 30 θεοῦ om. VW
σὰρξ] φύσις V 31 γὰρ om. W 33 ὁ τοῦ — υἱός] τὸν σταυρὸν F ὁ] οὐ F 33/34 χωρού-
μενος δὲ — πατρὸς om. F 36 ἐπέφανε VSDW

L III 975 γὰρ ἴσμεν ἐπὶ [τὸ] προσκεφάλαιον καθεύδοντα, τὸν αὐτὸν τῆι θαλάσση ἐπιτιμῶντα ἐν ἔξου-
 Mc. 4, 38. 39 σίαι καὶ τοῖς ἀνέμοις· τὸν αὐτὸν ἐπὶ τῆς ὁδοιπορίας κεκηκότα, τὸν αὐτὸν ἐπὶ τῆς θα-
 Ioh. 4, 6 λάσσης περιπατοῦντα ὡς ἐπὶ στερεᾶς γῆς ἰδίαι ἔξουσίαι. ὁ αὐτὸς τοίνυν θεός, ὁ αὐτὸς
 Mt. 14, 25 ἄνθρωπος ὁμολογουμένως. τί γὰρ τὸ θαῦμα εἰ ἄνθρωπός τις τῶν καθ' ἡμᾶς ἐν ἔξουσίαι
 δυνάμεις θεοῦ ἐνεργεῖν λέγεται; ἀλλ' ἵνα τοῦτον αὐτὸν τὸν θεὸν λόγον κεκενώσθαι ὑποδείξωσιν 5
 ἡμῖν αἱ θεῖαι γραφαί, οὐ δοκῆσει ἀλλ' ἐνεργεῖαι, ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν ἡμῖν διαγορεύουσαι
 προφητικοῖς καὶ μὴν καὶ ἀποστολικοῖς κηρύγμασι, τὸν αὐτὸν εἶπον θεόν, τὸν αὐτὸν ἄν-
 θρωπον. θεοῦ τοίνυν ἡ σύλληψις ἡ παρθενική, θεοῦ ἡ γέννησις, θεοῦ ἡ κατὰ πάντα
 πρὸς ἡμᾶς καὶ δι' ἡμᾶς ὁμοίωσις οἰκονομικῶς, θεοῦ τὸ πάθος, θεοῦ τοῖς ἐν φυλακῆι καὶ
 ἐν τῷ σκότει ἡ κήρυξις, θεοῦ ἡ ἀνάστασις, θεοῦ ἡ ἀνάληψις. ὁ ἀχώρητος ἑαυτὸν 10
 δέδωκεν κεχωρηθῆσαι δι' ἡμᾶς ἐν τῆι τῆς παρθένου μήτραι μετὰ τῆς ἰδίας σαρκός, ἦν προ-
 σελάβετο ἐξ αὐτῆς. ὁ ἀχώρητος ἐν σαρκὶ ἐχωρεῖτο· ὁ ἀναλλοίωτος ἐν ἀνθρώπου μορφῆι
 ἡμῖν ἐφάνη· ὁ ἀπαθῆς πέπονθε δι' ἡμᾶς ἐκουσίως καὶ ὑπὲρ ἡμῶν τῆι ἰδίαι σαρκὶ τῆι πα-
 Bar. 3, 38 θητῆι· ὁ ἀχώριστος τοῦ θεοῦ καὶ πατὴρ ἐπὶ γῆς ὡφθη κατὰ τὸ γεγραμμένον καὶ τοῖς
 Ioh. 19, 34 ἀνθρώποις συνανέστράφη· ὁ ἀσηλάφητος λόγχι ὑπὸ τῶν παρανόμων κατενύττετο 15
 Phil. 2, 8 ὁ ἀπαθῆς σταυρὸν ἐθελοῦσιον ὑπέμεινε δι' ἡμᾶς· τὸ φῶς τὸ ἀθάνατον θανάτῳ ἑαυτὸν
 Ioh. 1, 18 ἐκδέδωκε, θανάτῳ δὲ σταυροῦ· ὁ ὢν ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ πατρὸς ἀνάληψιν ὑπέμεινε διὰ
 τῆς ἰδίας σαρκός. τοὺς δὲ λέγοντας ἄνθρωπὸν τινα τῶν καθ' ἡμᾶς ἀνεληφέναι τὸν
 θεὸν λόγον καὶ οὐχὶ δὴ μᾶλλον τὸν αὐτὸν θεὸν λόγον, τὸν υἱὸν τὸν ἐνυπόστατον τε καὶ
 ἐνεργῆ καὶ ζῶντα γενέσθαι ἄνθρωπον καὶ ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς οἰκονομικῶς δι' ἡμᾶς ἔξορίζει 20
 ἡ ἁγία σύνοδος ἢ ἐν τῆι Ἐφεσίων μητροπόλει γεγενημένη.

141 = S 37

M V 173

Συζήτησις περὶ τοῦ αὐτοῦ

Ἐρώτησις· Πῶς ὁ θεὸς ὁ ἀχώρητος ἐχωρήθη ἐν μήτραι παρθενικῆι;
 ἀπόκρισις· Ἐπειδὴ εὐδόκησε λυτρώσασθαι καὶ ἐλευθερώσαι τὸ τῆς ἀνθρώπου φύ- 25
 σεως γένος.

Ἐρώτησις· Πῶς ὁ ἀναρχος γέννησιν ὑπέμεινε τὴν διὰ γυναικός;
 Gal. 3, 10 ἀπόκρισις· Ἐπειδὴ ὑπὸ κατάραν ἐγεγόνει λοιπὸν πᾶς ἄνθρωπος (βεβασίλευτο γὰρ
 ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας), διὰ τοῦτο εἰς ἀρχὰς τοῦ εἶναι λελόγισται πρὸς ἡμῶν αὐτῶν, ἵνα καὶ
 τὴν τῶν ὁμογενῶν γέννησιν τε καὶ μήτραν ἁγιάσῃ. 30

Ἐρώτησις· Πῶς ἐν ἀνθρώποις κατελογίσθη καὶ ἄνθρωπος γέγονεν ὁ ἄτρεπτός τε
 καὶ ἀναλλοίωτος τοῦ θεοῦ λόγος;

VS, D [= mn], W [= Vind. theol. gr. 18], FZ

1 εἶσμεν F τὸ om. FZ προσκεφαλαίου Z καθεύθοντα] καθήμενον V 2 ἐπὶ] ἀπό Z
 2/3 τῆ θαλάσση F 3 στερεᾶς S 4 θαυμαστόν F ἐν om. Z 5 θῦ δυνάμεισ Z
 λέγεται V τοῦτον — τὸν FZ τὸν αὐτὸν VSDW 6 ἡμῖν om. Z διαγορεύουσαι scripsi διαγο-
 ρεύουσι VSDWFZ 7 ἀποστολικοῖς — θεόν om. F εἶπαν S 8/9 θεοῦ ἡ γέννησις — οἰκο-
 νομικῶς om. Z 9 ὁμοίωσ S οἰκονομική F τοῖς] τὸ SDW 10 τῷ om. F ἡ
 κήρυξις — ἀνάληψις] ἔλλαμψις F θεοῦ ἡ ἀνάστασις om. Z ἡ² om. VSW ἀντίληψις Z
 11 ἐνδέδωκεν καὶ χωρεῖσθαι F ἦσ Z 12 μορφῆι om. F 13 ἡμῖν ἐφάνη F ἐπεφάνη Z om.
 VSDW 13/14 τῆ παθητῆ FZ om. VSDW 14 ἀχώρητος Z καὶ ἐν SD 15 ἐν λόγχι F
 17 δέδωκε F τοῖς κόλποισ F 18 οἰκείας Z τῶν] τὸν F 19 οὐχὶ δὴ FZ μὴ VSDW
 τὸν αὐτὸν — λόγον F τὸν αὐτὸν λόγον Z αὐτὸν VSDW 20 γεγενῆσθαι F δι' ἡμᾶς om. V
 ἔξορίζει καὶ ἀποβάλλεται Z ἔξορί S 21 πόλει VSDW γεναμένη F

VS, D [= mn], W [= Vindob. theol. gr. 18], F

ῤῥᾶ V 23 τοῦ om. D 24 sq. ἐρώτησις et ἀπόκρισις semper om. F πῶς] δια τί F
 25 ἠυδόκησε SF 27 πῶς] δια τί F 28 λοιπὸν om. W ἐβεβασίλευτο F 30 τε om. VW
 31 δια τί πῶσ F 31/32 ὁ ἄτρεπτος καὶ ἀναλλοίωτος F ἄτρεπτός [καὶ ἄτρεπτός V] τε καὶ ἀναλ-
 λοίωτος ὁ VSDW

ἀπόκρισις· Τὸ [τοῦ] ἀνθρώπου γένος βουλόμενος σῶσαι, εὐδόκησε γενέσθαι δι' ἡμᾶς ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς οικονομικῶς καὶ ὁμοιωσθαι ἡμῖν κατὰ πάντα χωρὶς ἁμαρτίας. Hebr. 4, 15

ἐρώτησις· Πῶς τῷ ἀπαθεί ὕπνον καὶ κόπον καὶ πείναν καὶ σταυρὸν καὶ πάντα τὰ ὑποκείμενα φθορᾷ περιάπτειν τολμάτε;

ἀπόκρισις· Εὐφήμει, ὦ ἄνθρωπε, παρακαλῶ. ἤδη προείπαμεν σαρκὶ παθητῇ, 5
καθὼς καὶ αἱ θεῖαι ἡμῖν γραφαὶ δεδηλώκασι, περιελήφθαι τὸν τοῦ θεοῦ λόγον καὶ ἠνώσθαι Ioh. 1, 14
L III 978
αὐτῇ καὶ δι' αὐτῆς πεφηνότα τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ τὸν θεὸν λόγον μετ' αὐτῆς ὕπνον ὑπο-
μεῖναι καὶ κόπον καὶ πάντα τὰ τοῦ ἀνθρώπου χωρὶς ἁμαρτίας, οὐ τῇ φθορᾷ ὑποκείμενος
(ἀμείνων γὰρ φθορᾶς καὶ θανάτου ὁ ἀφθαρτος καὶ ζωοποιὸς τοῦ θεοῦ λόγος), ἀλλὰ τὴν
φθορὰν ἀποσοβῶν ἀπὸ τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων. οὐκ οἶμαι ἔγκλημα περιάπτεσθαι 10
βασίλει, ὅπότεν βουλόμενος σῶσαι τὸ ἴδιον, τὸ τοῦ δούλου σχῆμα ἐνδύσεται· καὶ πῶς
τολμήσει τις τῷ τῇ φύσει ἐλευθέρῳ ἐγκαλεῖν ὅτι γέγονεν δι' ἡμᾶς ἄνθρωπος καὶ ἐν τοῖς
καθ' ἡμᾶς οικονομικῶς; ἀποδέχου τοῦ πατρὸς τὴν φιλανθρωπίαν ὅτι τὸν ἴδιον υἱὸν δω- Ioh. 3, 16
ρεῖται δι' ἡμᾶς· μὴ περιεργάζου τὸ πρᾶγμα, παρακαλῶ. οὐ γὰρ ἐξ Ἑλληνικῆς σοφίας
τὸ γνῶρισμα οὐδὲ ἀπὸ φρονήματος κοσμικοῦ· ἀλλότριον γὰρ ἐκατέρων. μακάριος εἶ, 15 Mt. 16, 17
φησὶν ὁ κύριος τῷ Πέτρῳ, Σιμὼν βᾶρ Ἰωνᾶ, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψέ σοι, ἀλλ' ὁ πατήρ μου ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. οὐράνιον τὸ δῶρον, τὸ τῆς
θείας ἐπιφοιτήσεως τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ γνῶρισμα.

ἐρώτησις· Πῶς ὁ τῶν πάντων ποιητῆς θεὸς λόγος ὁ ἀψηλάφητος ὁ ἀόρατος ὁ ἀναλλοίωτός τε καὶ περιγραφὴν μὴ ἀνεχόμενος ἐν εὐτελεῖ ζύλῳ σταυρὸν ὑπέμεινε καὶ θάνατον; 20

ἀπόκρισις· Θάνατον φάμεν ὑπομεμενηκότα τὸν τοῦ θεοῦ λόγον καὶ σταυρὸν διὰ τῆς ἰδίας σαρκός, ἵνα ἡμᾶς ἀπαλλάξῃ θανάτου καὶ φθορᾶς· τὴν ἰδίαν γὰρ ψυχὴν τέθεικεν ὑπὲρ ἡμῶν, οὐκ ἀλλοτρίαν οὐσαν ἢ ξένην τοῦ θεοῦ λόγου (ἀπόρρητος γὰρ ἡ ἔνωσις)· αὐτὸς γὰρ εἶπεν· ἔξουσίαν ἔχω τὴν ψυχὴν μου θεῖναι καὶ ἔξουσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν Ioh. 10, 18
αὐτήν. ταύτης ἴδιον τὸ ἀδημονεῖν, τὸ λύπην ὑπομένειν, τὸ ἐκδημεῖν ἀπὸ τοῦ σώματος, 25
ὡς καὶ σαρκὸς τὸ κοπιᾶν, τὸ σταυροῦσθαι, τὸ ἀνίστασθαι, τὸ μετάρσιον ὑπομένειν θέσιν.
πλὴν θεοῦ τὰ πάντα λέγεται καὶ ἔστιν· θεοῦ γὰρ καὶ ἡ ψυχὴ, θεοῦ καὶ τὸ σῶμα.

ἐρώτησις· Πῶς ὁ παντοδύναμος λόγος τοῦ πατρὸς ἀναστάσει περιεπλάκη καὶ φθορᾷ M V 176
ὁ ἀφθαρτος;

ἀπόκρισις· Φθορὰν μὲν οὐχ ὑπέμεινε οὐδ' αὐτὴ ἡ τοῦ θεοῦ λόγου σὰρξ. 30
νόθως γὰρ διαλαμβάνοντες, νόθως καὶ ἐπερωτᾶτε· προανακεκράγει γὰρ ὁ προφήτης περὶ
αὐτοῦ οὐ δώσεις τὸν ὄσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν. πάθος μὲν ὑπέμεινε ἐθε- Ps. 55, 10
λούσιον ὁ τοῦ θεοῦ υἱὸς ὁ χωρῶν ἐν ἑαυτῷ τὸν ἀχώρητον πατέρα, χωρούμενος δὲ καὶ
αὐτὸς ὑπὸ τοῦ πατρὸς (χωρούμενος γὰρ ὑπὸ τοῦ πατρὸς καὶ ὦν ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ πα- Ioh. 1, 18
τρὸς, ἐχωρεῖτο ἀρρήτως καὶ ἐν τῇ ἰδίᾳ σαρκί)· ἀνεβίω δὲ τριήμερος λαφυραγωγῆσας τὸν 35
αἶδην καὶ ἐπεφάνη ἡμῖν μετὰ τῆς ἰδίας σαρκός ὁ τοῦ θεοῦ υἱός, ἵνα καὶ ἡμᾶς ἀπαλλάξῃ

VS, D [= mn], W [= Vind. theol. gr. 18], F

1 τοῦ F om. VSDW ἀνθρώπων W σῶσαι βουλόμενος VW ηὐδόκησε F γε-
νέσθαι om. V δι' ἡμᾶς om. W 3 καὶ σταυρὸν καὶ πείναν D 5 προείπον VSDW πα-
θητῶς S 6 γραφαὶ ἡμῖν VW δεδηλώκασι VWF παραδέδωκασι SD περιήφθαι VSDW
τοῦ [θεοῦ] ὁ W 7 αὐτῇ SDF αὐτόν VW δι' αὐτῆς VSDW διὰ ταύτης ὕπνον F μετὰ
ταύτης F 7/8 κόπον καὶ ὕπνον ὑπομεῖναι SD ὑπέμεινε F 8 τοῦ om. F 9 ἀμείνω WF
10 οὐχ' οἶμαι δὲ F 11 τοῦ om. D 13 τὸν υἱὸν τὸν ἴδιον F 15 ἀμφοτέρων F μακάριος
γὰρ F 16 ὁ om. S Σίμων om. VSW 17 τὸ^s om. S 20 ἀναλλοιωτῶς VSDW ἀλ-
λοιώσιν F 21 λόγον VSDW υἱὸν F καὶ σταυρὸν om. F 22 τῆς σαρκὸς τῆς ἰδίας V
24 θεῖναι τὴν ψυχὴν μου SD 25 λύπην] λυπεῖσθαι W ὑπομεῖναι V om. W 27 τὰ om. D
ἔστιν F εἰσί VSDW 28 τοῦ πατρὸς om. S 29 ἀθάνατος VW θάνατος S 30 θεοῦ om. VW
σὰρξ] φύσις V 31 γὰρ om. W 33 ὁ τοῦ — υἱός] τὸν σταυρὸν F δ] οὐ F 33/34 χωρού-
μενος δὲ — πατρὸς om. F 36 ἐπέφανε VSDW

θανάτου καὶ φθορᾶς. θεοῦ τοίνυν τὸ πάθος, θεοῦ καὶ ἡ ἀνάστασις, θεοῦ καὶ ἡ ἀνά-
 Hebr. 4, 15 ληψις, θεοῦ καὶ ἡ κατὰ πάντα πρὸς ἡμᾶς ὁμοίωσις χωρὶς ἁμαρτίας· οὐ δοκῆσει, ἀλλ' ἄλη-
 θείαι τὰ πάντα γέγονεν ἐν αὐτῷ θελήσαντι δι' ἡμᾶς. αὐτῷ ἡ δόξα ἅμα τῷ πατρὶ καὶ
 τῷ ἁγίῳ πνεύματι νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

142 = S 37 A 27. Syriaca uersio ex cod. mus. Britann. add. 14533 edita est post Cas- 5
 pari et Martin a Flemming et Lietzmann in Abhdlg. d. Gött. Ges. d. Wiss. VII 4
 p. 42sq. cf. Caspari, Alte und neue Quellen zur Gesch. d. Taufsymbols 171—175

L III 979 Ἐκθεσις τῆς ἁγίας συνόδου τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ ἁγίων πατέρων κατὰ Παύλου
 τοῦ Σαμοσατέως

Lietzmann, Ὁμολογοῦμεν τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν ἐκ τοῦ πατρὸς πρὸ αἰώνων κατὰ 10
 Apollinaris πνεῦμα γεννηθέντα ἐπ' ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν ἐκ παρθένου κατὰ σάρκα τεχθέντα, ἐν πρό-
 293 σωπον σύνθετον ἐκ θεότητος οὐρανίου καὶ ἀνθρωπείας σαρκὸς καὶ καθὰ ἄνθρωπος, ἐν,
 ὄλον θεὸν καὶ ὄλον ἄνθρωπον· ὄλον θεὸν καὶ μετὰ τοῦ σώματος, ἀλλ' οὐχί, καθὸ σῶμα,
 θεόν, καὶ ὄλον ἄνθρωπον <καὶ> μετὰ τῆς θεότητος, ἀλλ' οὐχί κατὰ τὴν θεότητα ἄνθρωπον·
 οὕτως ὄλον προσκυνητὸν καὶ μετὰ τοῦ σώματος, ἀλλ' οὐχί κατὰ τὸ σῶμα προσκυνητὸν· 15
 ὄλον προσκυνούντα καὶ μετὰ τῆς θεότητος, ἀλλ' οὐχί κατὰ τὴν θεότητα προσκυνούντα·
 ὄλον ἄκτιστον καὶ μετὰ τοῦ σώματος, ἀλλ' οὐχί κατὰ τὸ σῶμα ἄκτιστον· ὄλον πλαστὸν
 καὶ μετὰ τῆς θεότητος, ἀλλ' οὐχί κατὰ τὴν θεότητα πλαστὸν· ὄλον ὁμοούσιον θεῷ καὶ
 μετὰ τοῦ σώματος, ἀλλ' οὐχί, καθὸ σῶμα, ὁμοούσιον θεῷ, ὡσπερ οὐδὲ κατὰ τὴν θεότητά
 ἐστὶν ἀνθρώποις ὁμοούσιος, καίτοιγε μετὰ τῆς θεότητος ὦν κατὰ σάρκα ἡμῖν ὁμοούσιος. 20
 καὶ γὰρ ὅταν λέγωμεν αὐτὸν κατὰ πνεῦμα θεῷ ὁμοούσιον, οὐ λέγομεν αὐτὸν κατὰ πνεῦμα
 ἀνθρώποις ὁμοούσιον, καὶ πάλιν ὅταν κηρῦσσωμεν αὐτὸν κατὰ σάρκα ἀνθρώποις ὁμοούσιον,
 οὐ κηρῦσσωμεν αὐτὸν κατὰ σάρκα θεῷ ὁμοούσιον. ὡσπερ γὰρ κατὰ πνεῦμα ἡμῖν οὐκ
 ἐστὶν ὁμοούσιος, ἐπειδὴ θεῷ ἐστὶ κατὰ τοῦτο ὁμοούσιος, οὕτως οὐδὲ κατὰ σάρκα ἐστὶ
 θεῷ ὁμοούσιος, ἐπειδὴ ἡμῖν ἐστὶ κατὰ τοῦτο ὁμοούσιος. ὡσπερ δὲ ταῦτα διήρθρωται 25

VS, D [= mn], W [= Vind. theol. gr. 18], F
 1/2 καὶ θεοῦ ἡ ἀνάστασις D 3 ἐν om. F θελήσαντι δι' ἡμᾶς F om. VSDW 3/4 αὐ-
 τῷ — ἀμήν om. F ἅμα τῷ — ἀεὶ καὶ om. W 4 ἁγίῳ] υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ D τῶν αἰώνων
 om. W

VS, D [= mn], A, W [= Vindob. theol. gr. 18], W₁ [= Vindob. theol. gr. 40], RΣ
 ῤμβ V 8/9 ἔκθεσις τῆς ἁγίας [ἁγίας πρώτης W] συνόδου [τῆς — συνόδου om. A] τῶν τρια-
 κοσίων δέκα [τῆ A] καὶ ὀκτὼ ἁγίων [ἁγίων om. R] πατέρων κατὰ [κατὰ m. rec. ex καὶ corr. A] παύλου
 τοῦ σαμοσατέως AW₁R ἔκθεσις πίστεως τῆς συνόδου τῆς συναχθείσης ἐν Ἀντιοχείᾳ ἐπὶ Γαλλίου
 βασιλέως ὧν ἦσαν κεφαλαὶ Διονύσιος τῆς Ῥώμης καὶ Διονύσιος τῆς Ἀλεξανδρείας, παρῆν δ' αὐτῇ καὶ
 Γρηγόριος ὁ θαυματουργὸς Σ περὶ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ θῦ [θῦ om. SD] λόγου τοῦ υἱοῦ τοῦ π̄ρσ̄:
 ὄροι ἐπισκόπων τῶν ἐν νικαία συναχθέντων [συνελθόντων V, in mg. corr.] ἐν τῇ συνόδῳ: ἔκθεσις [καὶ
 ἔκθεσις V] τῆς αὐτῆς συνόδου πρὸς παῦλον σαμοσατέα VSD περὶ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ θῦ λόγου
 τοῦ υἱοῦ τοῦ π̄ρσ̄: ἔκθεσις τῶν ἐν νικαία συναχθέντων πρὸς παῦλον σαμοσατέα W 10 τὸν ḫν
 AW₁RW θεοῦ καὶ πατρὸς Σ 10/11 πρὸ αἰώνων [αἰώνων μὲν Σ] κατὰ π̄να VSDWΣ κατὰ π̄να
 πρὸ αἰώνων AW₁R 11 ἐσχάτων SD ἐσχάτου δὲ Σ ἐκ VSDWΣ καὶ ἐκ AW₁R κατὰ om.
 SDW 12 καθὰ AW₁R καθὸ VSDW ἀνθρωπος ἐν VSDW ἀνθρωπος ἦν Σ πρόσωπον ἐν
 ἀνθρωπος [ἀνθρωπον W₁] AW₁R 13 ὄλον¹ AW₁RΣ καὶ ὄλον VSDW 13/14 ὄλον² — ἀν-
 ἄνθρωπον om. W 13 καθὸ VSD κατὰ τὸ AW₁R 14 ὄλον om. W₁ καὶ Σ om. VSDAWW₁R
 15 οὕτως καὶ Σ 17 σῶμα in σώματος corr. R 18 θῦ VW τῷ θῦ SD τῷ θῦ καὶ πατρὶ
 AW₁R καὶ om. D 19 καθὸ VSDW κατὰ τὸ AW₁R τῷ θῦ AW₁R 20 ἀνθρώποις
 ἐστὶν V ὁμοούσιος ἡμῖν VSDW 21 λέγομεν R αὐτὸν om. VSDW 22 κηρῦσσο-
 μεν R 23 ὁμοούσιον θῦ V γὰρ SDWΣ om. V δὲ AW₁R 24/25 οὕτως — ὁμοούσιος²
 om. VSDW 25 κατὰ τοῦτο om. Σ ὡσπερ — ταῦτα] ταῦτα δὲ Σ τοῦτο W₁

καὶ σεσαφηνίσται οὐκ εἰς διαίρεσιν τοῦ ἑνὸς προσώπου τοῦ ἀδιαίρετου, ἀλλ' εἰς δήλωσιν τοῦ ἀσυγχύτου τῶν ἰδιωμάτων τῆς σαρκὸς καὶ τοῦ λόγου, οὕτως καὶ τὰ τῆς ἀδιαίρετου συνθέσεως πρεσβεύομεν.

143 = S 38 A 160

Δήσις Βασιλείου διακόνου καὶ λοιπῶν μοναχῶν

5 L III 426
M IIII 1101

1 Τοῖς εὐσεβεστάτοις καὶ τιμηθεῖσι καὶ τιμωμένοις παρὰ θεῷ καὶ ἀνθρώποις Χριστιανοῖς βασιλεῦσι Φλαυίοις Θεοδοσίω καὶ Οὐαλεντιανῶι δέσις εἴτ' οὖν παράκλησις παρὰ Βασιλείου διακόνου καὶ ἀρχιμανδρίτου καὶ Θαλασσίου ἀναγνώστου καὶ μονάζοντος καὶ λοιπῶν Χριστιανῶν μοναχῶν. Ἡ φιλανθρωπία τοῦ θεοῦ ἢ ἀναριθμήτων παρὰ ἀνθρώποις καλῶν μετουσίαν δωρησαμένη τε καὶ δωρουμένη τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων ἐν πᾶσι καὶ ἐπὶ 10 πᾶσιν ἐστίν. ἐν τούτοις δὲ τοῖς ἀπὸ θεοῦ δώροις ἐστὶν ἡ ἀληθινὴ γνῶσις καὶ τὸ μῖσος τῆς ψευδωνύμου γνώσεως, ὥστε εἶδέναι ἡμᾶς τὴν ἄνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς ὑπὸ τῶν ἀποστό- 1 Tim. 6, 20 λων καὶ μαρτύρων καὶ ὁμολογητῶν καὶ ἐπισκόπων ἁγίων, συνεργούντων καὶ εὐσεβεστάτων βασιλέων, παραδοθεῖσαν τῇ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ πίστιν, πρῶτον ὑπὸ Πέτρου τοῦ ἀποστόλου τοῦ πρωτοστάτου εἰπόντος κατὰ ἀποκάλυψιν καὶ γνῶσιν καὶ ὁμολογίαν καὶ παράδοσιν τοῖς 15 μετὰ ταῦτα ὅτι σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος, Ἰακώβου ἀποστόλου Mt. 16, 16 καὶ ἀρχιεπισκόπου, Ἰωάννου ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ καὶ λοιπῶν εὐαγγελιστῶν μαρτύρων ὁμολογητῶν ἐπισκόπων καὶ πάντων τῶν πιστευσάντων καὶ πιστεούντων τῇ ὁμοούσιωι τριάδι, Εἰρηναίου, Γρηγορίου τοῦ μεγάλου ἐπισκόπου Νεοκαισαρείας, τῆς ἁγίας συνόδου τῶν ρπ ἐπισκόπων ἐν Ἀντιοχείᾳ ἀθροισθείσης κατὰ Παύλου τοῦ Σαμοσατέως, ἦτις καθεῖλεν 20 αὐτὸν διὰ τὴν ἀσέβειαν αὐτοῦ διὰ τὸ μὴ ὁμολογεῖν τὸν Χριστὸν φύσει θεὸν καὶ υἷον θεοῦ πατρός, τῆς ἐν Νικαίᾳ μεγάλης καὶ ἁγίας συνόδου τῶν τῆ ἐπισκόπων τῆς βεβαιώσεως καὶ τὸν ὄρον τῶν ἐν Ἀντιοχείᾳ, Βασιλείου καὶ Γρηγορίου ἀδελφῶν ἐπισκόπων, Ἀθανασίου ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας, Ἐφραὶμ τοῦ Σύρου, Γρηγορίου ἐπισκόπου, Ἀμμωνος ἐπισκόπου, Οὐιταλίου ἐπισκόπου, Ἀμφιλοχίου Παύλου Ἀντιόχου Εὐσταθίου Μεθοδίου Ὀπτίμου Λεπορίου, 25 Ἀμβροσίου Μεδιολάνεως, ὄλης τῆς ἐν τῇ Ἀφρικῇ συνόδου, Ἰωάννου Σευηριανοῦ Ἀττικοῦ ἐπισκόπων, Κυρίλλου τοῦ ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας τοῦ νῦν ζῶντος καὶ τῷ νόμῳ τῆς ὑμετέρας εὐσεβείας ἐξακολουθοῦντος. οὐδεὶς μὲν οὖν ἀνθρώπων δύναται πάντας τοὺς πιστοὺς ἐξαριθμῆσθαι τοὺς πιστεύσαντας καὶ πιστεούντας εἰς Χριστὸν τὸν υἷον τοῦ L III 427 θεοῦ ὅτι ὄντως θεὸς ἀληθινὸς ἐστίν. οὐ γὰρ ἐπειδὴ δι' ἡμᾶς ἐγένετο ἄνθρωπος, μείνας 30 ὁ ἦν, θεός, ὡς καὶ ἡ ὑμετέρα εὐσέβεια διέμαθεν, ἤδη καὶ τὸ ἦν ἀρνησόμεθα, ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς πιστεύομεν καὶ ὁμολογοῦμεν καὶ κηρύττομεν ὅτι ὁ πρὸ τῶν αἰώνων θεὸς λόγος ὁ μονογενὴς υἱὸς τοῦ θεοῦ ὑπάρχων διὰ τὴν πολλὴν αὐτοῦ φιλανθρωπίαν τὴν πρὸς ἡμᾶς οὖσαν γέγονεν M IIII 1104 ἄνθρωπος τέλειος ὡς εἷς ἐξ ἡμῶν κατὰ πάντα χωρὶς ἁμαρτίας, μείνας ὁ ἦν, θεός, διὰ τὴν Hebr. 4, 15 τοῦ γένους ἡμῶν σωτηρίαν γεννηθεὶς ἐκ τῆς ἁγίας παρθένου Μαρίας, ὡς αὐτὸς οἶδε. 35

VS, D [= mn], AW [Vindob. theol. gr. 18], W₁ [= Vindob. theol. gr. 40], RΣ
1 ἀδιαίρετου χϛ AW₁R 2 τοῦ ἀσυγχύτου] ἀσύγχυτον Σ τῆς — λόγου om. V τοῦ
λόγου] τῆς θεότητος Σ 2/3 οὕτως — πρεσβεύομεν om. VΣ

VS, D [= mn], A
6 ρμγ V λη S λθ' D 7 φλαυιούσις S φλαυίω V οὐαλεντιανῶ A οὐαλεντιανῶ D 8 καὶ
Θαλασσίου ἀναγνώστου om. SD 9 ἀναριθμητος D 10 καλοῖς m καλ n μετουσίαν om. SD
11 τοῦ θϛ VA ἐνεστίν VA 11/12 καὶ τὸ — γνώσεως om. D 13 τῶν εὐσεβεστάτων VA
17 κα¹ om. V 19 νεοκαισαρίας V 20 ἑκατὸν ὀγδοήκοντα DA συναθροισθείσης V 22 ἡ —
μεγάλη καὶ ἁγία σύνοδος SD τριακοσίων δεκαοκτῶ DA ἡ βεβαιώσασα SD 23 καὶ om. V
τῶν ἐν Ἀντιοχείᾳ om. A 24 ἐπισκόπου⁹ om. A 25 οὐιτελίου ἐπισκόπων A ιουταλίου V ἀν-
τιοχείας V μεθοδίου VA μοδίου SD ὀπίμου V λεπτορίου SD 26 τῆς om. SD σεβηρια-
νοῦ DA 27 ἐπισκόπου VD τοῦ¹ om. SD 27/28 ἡμετέρας SD 28 κατακολουθοῦντος A
ἀνῶν VA ἁγίων SD 29 πιστεύσαντας] πιστεούντας S τὸν χν τὸν VA 30 ἀληθινὸς θϛ V

2 Τούτου ἕνεκα τοῦ ἀληθοῦς δόγματος τοῦ ἐν τῇ ἀγιωτάτῃ ἐκκλησίαι ἀκριβῶς κη-
 ρυττομένου καὶ τοῦ αἰρετικοῦ Παύλου δικαίως ἐξωσθέντος, ἐγένοντο σχίσματα λαῶν, ἀκα-
 ταστασίαι ἱερέων, ταραχὴ ποιμένων. ὅθεν καὶ νῦν κατὰ πρόσωπον τοῦ ἐγχειρισθέντος
 τὸν τῆς ἐπισκοπῆς θρόνον Νεστορίου, εἰ δεῖ εἰπεῖν ἐπισκόπου, ἐν τῷ συνεδρίῳ πολλὰκις
 τινὲς τῶν εὐλαβεστάτων πρεσβυτέρων ἤλεγξαν αὐτὸν καὶ διὰ τὴν ἀπείθειαν αὐτοῦ, τὸ μὴ
 λέγειν θεοτόκον τὴν ἁγίαν παρθένον καὶ θεὸν ὄντως φύσει ἀληθινὸν τὸν Χριστόν, τῆς
 αὐτοῦ κοινωνίας ἑαυτοὺς ἐξέβαλον καὶ κατέχουσιν ἕως ἄρτι· τινὲς δὲ λάθρα ὁμοίως τῆς
 αὐτοῦ κοινωνίας στέλλονται. ἄλλοι δὲ τῶν εὐλαβεστάτων πρεσβυτέρων διὰ τὸ λέγειν
 ἐν τῇ ἀγιωτάτῃ ἐκκλησίαι Εἰρήνηι τῇ παραθαλασσίαι κατὰ τοῦ ἀνανεωθέντος κακῶς
 δόγματος τοῦ λέγειν ἐκωλύθησαν, ὅθεν ἐπεβόα ὁ λαὸς Ζητῶν <τὴν> τῆς ὀρθοδοξίας συνήθη
 διδασκαλίαν, λέγων· βασιλέα ἔχομεν, ἐπίσκοπον οὐκ ἔχομεν. καὶ τέως μὲν ἀνεκδίκητον
 ἔμεινε τὸ τοῦ λαοῦ πειρατήριον τοῦ συλληφθέντος ἐκ μέρους παρὰ τῶν ὑπηρετῶν καὶ ἐν
 τῷ δεκανικῶι τυπτηθέντος διαφόρως ἐν πόλει βασιλευούσῃ, ἃ οὔτε ἐν τοῖς ἔθνεσι τοῖς
 βαρβαρικοῖς ἐγένετο. τινὲς καὶ κατὰ πρόσωπον ἐν τῇ ἀγιωτάτῃ ἐκκλησίαι ἐπὶ τοῦ λαοῦ
 ἤλεγξαν καὶ θλίψιν οὐ μικρὰν ὑπέμειναν. τῶν δὲ ἀφελεστέρων τις μοναζόντων ἠναγκάσθη
 κατὰ Ζῆλον ἀνὰ μέσον τῆς ἐκκλησίας τὸν κήρυκα τῆς ἀνομίας ἐπισχεῖν τοῦ μὴ εἰσελθεῖν
 συνάξεως οὔσης, αἰρετικοῦ ὄντος αὐτοῦ· τοῦτον δὲ τυπτήσας τοῖς μεγαλοπρεπεστάτοις
 ἐπάρχοις παρέδωκεν, ἔτι δὲ τυπτηθέντα καὶ πομπευθέντα δημοσίαι, τοῦ κήρυκος βοῶντος
 ἔμπροσθεν αὐτοῦ, τῇ ἐξορίαι παρέπεμψεν, οὐ μόνον δὲ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ
 ἀγιωτάτῃ ἐκκλησίαι μετὰ τὴν ἀθέμιτον αὐτοῦ ὁμιλίαν οἱ τῆς φατρίας αὐτοῦ τοῦ κατέχοντος
 φόνον ἤμελλον ποιεῖν, εἰ μὴ ἡ τοῦ θεοῦ βοήθεια κατέλαβεν.

3 Περὶ δὲ ἡμῶν, δύσπιστά ἐστι τάχα πολλοῖς τοῖς ἀκούουσι. κατὰ γὰρ κέλευσιν
 αὐτοῦ καὶ προτροπὴν ἀνήλθομεν ἐν τῷ ἐπισκοπεῖωι πληροφορηθῆναι εἰ καθὼς ἐνόησαμεν,
 ἃ παρ' αὐτοῦ ἠκούσαμεν, ἐστὶν ἢ οὐ, καὶ εἰς ὑπέρθεσιν δεῦτερον καὶ τρίτον ἡμᾶς ἔβαλεν.

L III 430 καὶ τότε μόλις ἐκέλευσεν ἡμῖν εἰπεῖν τί ἐστὶν ὃ βουλόμεθα. ὡς δὲ ἤκουσε παρ' ἡμῶν 25

ὅτι ταῦτα τὰ παρ' αὐτοῦ λεχθέντα, τὸ >οὐκ ἔτεκε<, φησί, >Μαρία, εἰ μὴ ἄνθρωπον ὁμοού-
 σιον ἑαυτῆς καὶ τὸ γεγεννημένον ἐκ τῆς σαρκὸς σάρξ ἐστίν< οὐκ ἐστὶν ὀρθοδόξων, παρα-
 χρήμα ἐκέλευσε συλληφθῆναι ἡμᾶς παρὰ τοῦ ὄχλου τῶν δεκανῶν κάκειθεν τυπτόμενοι

M III 1104 ἀπηγόμεθα ἐν τῷ δεκανικῶι κάκει γυμνοὺς ἡμᾶς δεσμίους ὡς καὶ ὑπευθύνους τιμωρίαι
 ἐστύλισαν ἐκραββάτισαν καὶ ἐπτέρνισαν, ὅπερ οὐ πάσχουσιν ἐν τοῖς ἔξω δικαστηρίοις, οὐ
 λέγομεν ὅτι κληρικοὶ καὶ ἀρχιμανδρίται ἢ μονάζοντες, ἀλλ' οὔτε οἱ τυχόντες κοσμικοὶ ὃ
 ἡμεῖς ἐν τῇ ἐκκλησίαι παρὰ τοῦ ἀνόμου παρανόμως πεπόνθαμεν, θλιβόμενοι ἐν τῷ δεκα-
 νικῶι, λιμώττοντες, ἐν οἰκεταῖα φυλαττόμενοι ἐπὶ χρόνον πολὺν διετελέσαμεν. καὶ οὐκ
 ἠρκέσθη τούτοις ἢ αὐτοῦ μανία, ἀλλὰ καὶ μετὰ ταῦτα τῷ μεγαλοπρεπεστάτῳ ἐπάρχῳ τῆσδε
 τῆς μεγαλωνύμου πόλεως κατὰ ἀπάτην τινὰ παρεδόθημεν καὶ σιδηρωθέντες ἀπήχθημεν
 ἐν τῇ φυλακῇ καὶ μετὰ ταῦτα ἀνήχθημεν ἐν τῷ πραιτωρίῳ τῷ αὐτῷ τρόπῳ μετὰ τῶν
 δεσμῶν. καὶ ἐπειδὴ οὐδεὶς ἦν ὃ κατηγορῶν, ἐν τῷ δεκανικῶι πάλιν διὰ τῆς τάξεως
 ἤχθημεν. καὶ οὕτως πάλιν ἐκάλεσεν ἡμᾶς κατὰ πρόσωπον καὶ τυπτήσας καὶ διαλεχθεῖς

VS, D [= mn], A

1 ἀληθοῦς VA ἀκριβοῦς SD	ἀκριβῶς VA ἀληθῶς SD	2 ἐγένετο V	4 δεῖ VA ἀεὶ SD
ἐπίσκοπον V	6 ὄντα V	9 ἀγιωτάτη A ἀγία ταύτη VSD	10 ἐκωλύθη S τὴν
addidi	11 βασιλείον SD	13 δικανικῶ SD	τυπτηθέντων SD
SD	14 ἐγένετο SD	καὶ SA δὲ καὶ D om. V	17 αὐτοῦ ὄντος VA
20 φατρίας S	21 ἔμελλον VD	22 περὶ δέ] τὰ περὶ V	δύσπιστά D
27 γεγεννη- μένον VS	28/29 κάκειθεν τυπτόμενοι παρὰ — δεκανῶν VA	29 κακειθεν A	δεσμίουσ
ὡς V ὡς δημίουσ SDA	τῇ τιμωρία VA	30 ἐστόλισαν SD	ἐκρεβάτισαν V
μου SDA παρανόμου V	33 ἰκεταῖα SD	διετελέσαμεν abundat	34 ἀλλὰ om. V
νόμου SD	36 ἀνηχῆθημεν D	38 ἐκάλεσεν VA ἐκόλασεν SD	καὶ τυπτήσας VSA
τυπτήσας D			

καὶ συνθέμενος κατὰ ἀπάτην, ὡς τὰ μετὰ ταῦτα ἔδειξε, περὶ τοῦ φύσει υἱοῦ τοῦ θεοῦ ὅτι ἐτέχθη ἀπὸ τῆς ἁγίας Μαρίας τῆς θεοτόκου, λέγων ᾠέπει ἓνι ἄλλος υἱός, οὕτως ἀπέ-
λυσεν ἡμᾶς.

4 Παρακαλοῦμεν οὖν τὴν ἀθάνατον ὑμῶν καὶ εὐσεβεστάτην πίστιν ὥστε μὴ παριδεῖν ἐκ
τοῦ λοιποῦ τὴν τῶν ὀρθοδόξων ἐκκλησίαν μοιχευομένην παρὰ αἰρετικῶν ἐν τοῖς καιροῖς 5
ὑμῶν τῶν ὀρθοδόξων καὶ εὐσεβεστάτων βασιλέων, οὐχ ὡς διὰ τούτου τὰς ἡμετέρας ὕβρεις
βουλόμενοι ἐκδικεῖν (ὁ θεὸς οἶδεν), ἀλλ' ὡς θέλοντες τὸ στερῶμα τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως
ἀσάλευτον μένειν. καὶ κελεύσει τὸ ὑμέτερον κράτος τὴν ἁγίαν καὶ οἰκουμενικὴν
σύνοδον παραγενέσθαι ἐντεῦθεν ἤδη, ἵνα τῆς συνόδου παραγενομένης τὴν ἀγιωτάτην ἐκ-
κλησίαν ὁ Χριστὸς ἐνώσῃ καὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ συνάξῃ καὶ τοὺς ἱερέας ἀπολαβεῖν ἐν τῷ 10
τῆς ἀληθινῆς πίστεως κηρύγματι ποιήσῃ πρὸ τοῦ εἰς πλάτος τὴν ἀδικὸν διδασκαλίαν ἐλθεῖν.
κάκεινο δὴ παρακαλοῦμεν ἀξιοῦντες, ἐπειδὴ πειράται πτοεῖν ἀπειλῶν ἐλαύνων ἐξωθῶν κα-
κουργῶν βραδουρῶν καὶ κακῶν καὶ ἵνα τὴν αὐτοῦ μανίαν καὶ ἀσέβειαν κρατύνῃ, πάντα
ποιῶν ἀφειδῶς, οὐ θεὸν φοβούμενος, οὐκ ἀνθρώπους αἰσχυνόμενος, οὐκ ἐπισκόπους εὐλα-
βούμενος οὔτε ἱερέα τινά, οὐ κληρὸν τινων, οὐχ ἁγίους μοναχοὺς, οὐκ εὐλάβειαν λαϊκῶν, 15
οὐ τὸν κατὰ τῶν ἀδικούντων ἐπληρημένον φόβον, οὐ τὸν νόμον τῶν ἐκτελούντων διακονίαν
τινά θεῷ εἰς ὀργὴν κατὰ τῶν ἀξίων, ἀλλ' ἐνδυσάμενος τὴν ὑπεροψίαν κατὰ πάντων, θαρρῶν
τοῖς χρήμασι καὶ τινων διεφθαρμένων τῆι ἰσχύι ἢ ἵνα ἀφόβως εἴπωμεν, καὶ τῷ ὑμέτερω
κράτει ταῦτα ποιεῖ, ἀξιούμεν μηδὲν αὐτὸν κατὰ τινων ἐξεῖναι ποιεῖν, ἐὰν μὴ πρῶτον διόρ-
θωσιν λάβῃ τὰ κατὰ τὴν ὀρθόδοξον πίστιν, ἵνα μὴ ταύτην διασκεδάσῃ καὶ τὴν αὐτοῦ 20
παρειαγάγῃ ταῦτα ποιῶν. οἶδε γάρ, ὡς οἴεται, ὅτι κἂν τῷ φόβῳ πολλοὺς ἀμβλύνας L III 431
ἀποστήσει τῆς πίστεως καὶ λοιπὸν εὐρῶν ὁμογνώμονας αὐτοῦ παράσχη αὐτοῖς θράσος, M IIII 1108
ὥστε καὶ ἕως πληγῶν δημοσίαι ἐπιχειρεῖν καὶ διωγμὸν ποιεῖν. οὐ μόνον δὲ τοὺς αὐτοῦ
δηθεν κληρικούς ἢ συγκέλλους, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἐξωθεν παροικιῶν προσελάβετό τινας, οἷς
μάλιστα οὐκ ἔξεστιν εἶναι κατὰ τοὺς ἐκκλησιαστικούς κανόνας εἰς ἕτερον ἐπισκοπεῖον ἢ εἰς 25
ἄλλην ἐκκλησίαν, ἀλλὰ ἀνάγκη αὐτοὺς εἰς τὰς ἰδίας παροικίας ἢ πόλεις ὅπου ἐχειροτονή-
θησαν, κάκεῖ ἡσυχῆ διατεῖν, ἵνα μὴ τῷ μακρῷ χρόνῳ διὰ τῆς προσκαίρου δυναστείας
ἔρψῃ περισσοτέρως ἢ παρανομία καὶ ἐπιγραφῆ τῆι ὑμέτεραι εὐσεβείαι. εἰς τοῦτο γὰρ
ἔθετο ὑμᾶς ὁ θεὸς διακόνους ὑπὲρ τῆς δόξης αὐτοῦ τοῦ δοξάσαντος ὑμᾶς καὶ δοξάζοντος
καὶ ἀποδιδόντος ὑμῖν τὸν μισθὸν μετὰ πάντων τῶν ἁγίων τῶν καλῶς φυλαξάντων τὰς 30
ἐγχειρισθείσας αὐτοῖς διακονίας, πρὸς οὓς εἶπεν· εὐ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ Mt. 25, 25
ὀλίγα ἢς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ
κυρίου σου. οἱ ὄντως Χριστιανοὶ τούτοις τοῖς λόγοις διὰ τῶν ἔργων πιστεύουσιν·
οἱ δὲ ἄπιστοι καὶ ἀπερριμμένοι καὶ τῆι ἑαυτῶν κοιλίαι ζῶντες καὶ εἰς αὐτὸ τοῦτο προσκαρ- 34
τεροῦντες, ἐὰν ἀκούσωσιν ὁμολογούντά τινα τὸν Χριστὸν εἶναι θεόν, διαπρίονται, ὡς οἱ Act. 7, 55-57
τότε Ἰουδαῖοι συνέσχον τὰ ῥήματα αὐτῶν τοῦ ἁγίου Στεφάνου τοῦ πρωτομάρτυρος διηγου-
μένου ὅτι θεωρῶ, φησί, τοὺς οὐρανοὺς ἀνεωιγμένους καὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν
ἐστῶτα τοῦ θεοῦ· οὕτως καὶ οὗτοι διαπρίονται κατὰ τῶν Χριστιανῶν καὶ πάντα θυμὸν
5 σπουδάζουσιν ἐκτελεῖν. ἀξιούμεν οὖν προνοίαι τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου ἐπάρχου τῆσδε
τῆς νέας Ῥώμης κωλύεσθαι τοὺς κατὰ τῶν ὀρθοδόξων ἐπανισταμένους καὶ προφάσει δικαιο- 40

VS, D [= mn], A

4 ἡμῶν S 5 τὴν ὀρθόδοξον V 6 τῶν ὀρθοδόξων ὑμῶν A τούτου A τοῦτο VSD
7 ἐκδικεῖν βουλόμενοι A 8 postulatur κελεύσαι sive κελεύσοι 9 ἐνταῦθα V 10 αὐτοῦ
om. V 11 πρὶν ἢ—ἢ ἀδικὸς διδασκαλία ἐλθῆ A 12 πτοεῖν V ποιεῖν SDA 13 βραδουρῶς DA
κακῶς SDA 14 ποιῶν V ποιεῖ SDA 17 τῷ θῶ A 18 ἢ om. SD 19 αὐτῷ A
πρότερον SD 21 ποιεῖ SD 22 ἀποστήσει VA θάρσος V 24 συγκέλλουσ δηθεν ἢ κληρι-
κοὺς D 27 αὐτ ἀνελεθεῖν κάκεῖ scribendum αὐτ κάκεῖ delendum ἄγειν SD μὴ om. SD
28 ἡμετέρα S 29 ἡμᾶς SD 38 τοῦ ἀοράτου θῶ V 39 τῆσδε A om. VSD

Acta conciliorum oecumenicorum. I 1, 5.

2

λογιῶν, ὡς φασιν, ἐπιχειροῦντας κατά τινος, ἕως ὅτε τὰ τῆς πίστεως διόρθωσιν λάβη.
 1 Tim. 1, 17 εἰ δὲ παρακούσετε ἡμῶν ἀμελήσαντες, διαμαρτυρόμεθα ὑμῖν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως τῶν
 αἰώνων, ἀφάρτου ἀοράτου μόνου σοφοῦ θεοῦ τοῦ ἐλθόντος καὶ ἐπιφανέντος, ὡς ἠθέλησε,
 Phil. 2, 10.11 διὰ τὴν σωτηρίαν ἡμῶν καὶ πάλιν ἐρχομένου κρίναι ζῶντας καὶ νεκρούς, ὡς κάμψει πᾶν
 γόνυ ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξο- 5
 μολογήσεται αὐτῷ, ὅτι ἀθῶιοι ἐσμέν. ἡμεῖς γὰρ ὑμᾶς παρεκαλέσαμεν περὶ συνόδου
 οἰκουμένης τῆς δυναμένης ἀκριβῶς κρατῆσαι καὶ ἀνορθῶσαι τὰ σαλευόμενα εἴτ' οὖν κα-
 Mt. 16, 18 ταραγέντα, οὐ κατισχύσουσι δὲ αὐτὴν διὰ τῆς χάριτος καὶ ἀντιλήψεως τοῦ θεοῦ τῆς
 ἐνεργούσης ἐν ὑμῖν κακῶσαι πύλαι ἄιδου, ἅτινά ἐστι τὰ στόματα τῶν αἰρετικῶν, ἵνα
 τούτου τυχόντες τὰς συνήθεις εὐχᾶς ἐν ὁμοιοῖαι ὑπὲρ τῆς κοινῆς σωτηρίας καὶ τῆς βασι- 10
 λείας ὑμῶν εὐαρέστως καὶ ὀρθοδόξως τῷ θεῷ ἀναπέμψωμεν. ἀμήν.

144 = S 39 A 161

L III 339
 M III 1012
 PG 77, 80 1

Κυρίλλου ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας ἐπιστολὴ πρὸς Κελεστίνον ἐπίσκοπον Ῥώμης

Τῷ ὀσιωτάτῳ καὶ θεοφιλεστάτῳ πατρὶ Κελεστίνῳ Κύριλλος ἐν κυρίῳ χαίρειν. Εἰ
 μὲν ἦν σιωπῆσαι καὶ μὴ πάντα τῇ σῆι θεοσεβείᾳ γράφοντα τὰ κινούμενα μέμψεως ἕξω 15
 γενέσθαι καὶ διαφυγεῖν δύνασθαι τὸ δοκοῦν λυπηρὸν καὶ μάλιστα ἐν ἀναγκαίοις οὕτω
 πράγμασιν, ὅπου καὶ ἡ τῆς πίστεως ὀρθότης παρασαλεύεται παρά τινων, ἕφην ἂν ἐμαυ-
 τῷ· καλὴ καὶ ἀκίνδυνος ἡ σιωπὴ καὶ τὸ ἡρεμεῖν τοῦ ταραττεσθαι κρείττον. ἐπειδὴ δὲ
 2 Tim. 4, 5 καὶ θεὸς ἀπαιτεῖ παρ' ἡμῶν τὸ νηφάλιον ἐν τούτοις καὶ τὰ μακρὰ τῶν ἐκκλησιῶν ἔθη
 πείθουσιν ἀνακοινοῦσθαι τῇ σῆι ὀσιότητι, γράφω πάλιν ἀναγκαίως, ἐκεῖνο δηλῶν ὅτι δια- 20
 κυκαὶ τὰ πάντα καὶ νῦν ὁ σατανᾶς καὶ κατὰ τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ θεοῦ μαίνεται καὶ ὀρθο-
 ποδοῦντας ἐν πίστει τοὺς ἀπανταχόσε λαοὺς πειράται διαστρέφειν. οὐ γὰρ ἡρεμεῖ τὸ
 L III 342 παμπόνηρον ἐκεῖνο θηρίον καὶ εὐφόρητον εἰς ἀσέβειαν. ἐσίγων μὲν οὖν τὸν παρωιχη-
 κότα καιρὸν καὶ οὐδὲν ὄλως οὔτε πρὸς τὴν σῆν θεοσεβείαν γέγραφα περὶ τοῦ νῦν ὄντος
 ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ διέποντος οὔτε μὴν πρὸς ἕτερον τῶν συλλει- 25
 τουργῶν, τὸ ἐν τούτοις προπετὲς οὐκ ἕξω μύμου κείσθαι πιστεύων· ἐπειδὴ δὲ εἰς ἀκμὴν
 ὡσπερ ἤκομεν τοῦ κακοῦ, δεῖν ὠλήθη ἀναγκαίως ἀνεῖναι λοιπὸν τὴν γλῶτταν καὶ πάντα
 2 εἰπεῖν τὰ κεκινημένα. ὁ γὰρ μνημονευθεὶς ἅμα κεχειροτόνηται, καὶ δεῖον ταῖς παραινέ-
 σεσι ταῖς εἰς τὸ ἀγαθὸν ὠφελεῖν τοὺς τε ἐκεῖσε λαοὺς καὶ τοὺς παρεπιδημούντας ξένους
 (πάμπολλοι δὲ οὗτοι καὶ ἀπὸ πάσης ὡς ἔπος εἰπεῖν πόλεως τε καὶ χώρας), σπουδῆν ἔθετο 30
 λαλεῖν ἕκτοπα τίνα καὶ ἕξω λόγου καὶ ὅσα μακρὰν ἐστι τῆς ἀποστολικῆς καὶ εὐαγγελικῆς
 πίστεως, ἦν μέχρι παντὸς τετηρήκασιν οἱ πατέρες παρέδοσαν τε ἡμῖν ὡς πολῦτιμον μαργα-
 M III 1013 ρίτην. καὶ τὰς μὲν ὁμιλίαις ὡς ἐπ' ἐκκλησίας εἶρηκε, καὶ τοῦτο πλειστάκις, καὶ λέγων οὐ
 PG 81 παύεται, πέπομφα τῇ σῆι θεοσεβείᾳ, πρὸς εἶδησιν ἀκριβῆ· ἐγὼ δέ, ὁμολογῶ, καίτοι βου-
 ληθεὶς συνοδικῶι γράμματι φανερόν αὐτῷ καταστήσαι ὅτι ταῦτα λέγοντι καὶ φρονοῦντι 35
 κοινωνεῖν οὐκ ἀνάμεθα, τοῦτο μὲν οὐ πεποίηκα, λογισάμενος δὲ ὅτι χρὴ τοῖς ὀλισθήσασι
 ep. 2 χεῖρα διδόναι καὶ ὡς ἀδελφοὺς πεσόντας ἐγεῖραι, παρήνευσα διὰ γραμμάτων ἀποσχέσθαι

VS, D [= mn], A

1 λάβοι V 2 παρακούσητε S ἡμῖν SA 2/3 τοῦ ἀφάρτου βασιλέως — ἀοράτου SD
 4 κάμψει V 5 οὐρανίων SD 7/8 καταραγένας S 8 αὐτῆσ SD 9 ἡμῖν SD
 11 ἀναπέμψωμεν V ἀμήν] αὐτὴν S

VS, D [= mn], AW

ρμδ V λθ S μ' D 15 σιωπῆ W μέμψεωσ A καὶ μέμψεωσ VSDW 23 εὐφόρητον V
 εὐφόρατον W ἀφόρητον SDA 25 τῆι om. W 26 νομίζων SD 26 ἐπέι A 28 καὶ
 om. SI)W 28/29 παραινέσι S 30 πάμπολλοι VDW ὡσ ἔποσ εἰπεῖν ἀπὸ πάσης SD
 ἔθεντο I) 31 τὰ ἕξω VAW 33 ἐκκλησίαισ SD 34 εἶδησιν VAW ἔλεγχον SD δὲ om. SD

τῆς τοιαύτης κακοδοξίας, ἀλλ' ὠνήσαμεν οὐδέν. ἐπειδὴ δὲ μεμάθηκεν ὅτι τοσοῦτον ἀφεστήκαμεν τοῦ τὰ αὐτὰ φρονεῖν, ὡς καὶ ἐπιπλήττειν αὐτὸν μεταστῆναι τῶν οἰκείων εὐρημάτων (οὐ γὰρ ἂν εἶποιμι δογμάτων), πάντα τρόπον ἐπιβουλῆς κεκίνηκε καὶ εἰς ἔτι σαλεύων οὐ παύεται. ὅτε δὲ προσεδοκῶμεν αὐτὸν θεραπεύεσθαι καὶ ἀποσχέσθαι τῶν κατὰ Χριστοῦ διδαγμάτων, ἔγνωμεν ὅτι δημαρτήκαμεν τῆς ἐλπίδος, τοιοῦτου τινὸς γεγο- 5
8 νότος. ἦν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπίσκοπος ὀνόματι Δωρόθεος, τὰ αὐτὰ φρονῶν αὐτῶι, ἀνὴρ χρειοκόλαξ καὶ προπετῆς χεῖλεσι, καθὼς γέγραπται· ὃς ἐν συνάζει, καθεζομένου ἐπὶ **Prout. 13, 3** τοῦ θρόνου τῆς ἐκκλησίας τοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως εὐλαβεστάτου Νεστορίου, ἀναστὰς μεγάλην τῆι φωνῆι τετόληκεν εἰπεῖν· εἴ τις λέγει θεοτόκον εἶναι τὴν Μαρίαν, οὗτος ἀνά- θεμα ἔστω. καὶ γέγονε μὲν κραυγὴ μεγάλη παρὰ παντὸς τοῦ λαοῦ καὶ ἐκδρομὴ· οὐ γὰρ 10 ἤθελον ἔτι κοινωνεῖν αὐτοῖς τοιαῦτα φρονούσιν, ὥστε καὶ νῦν ἀποσυνάκτους εἶναι τοὺς λαοὺς τῆς Κωνσταντινουπόλεως, πλὴν ὀλίγων ἐλαφροτέρων καὶ τῶν κολακευόντων αὐτόν, τὰ δὲ μοναστήρια σχεδὸν ἅπαντα καὶ οἱ τούτων ἀρχιμανδρίται καὶ τῆς συγκλήτου πολλοὶ οὐ συνάγονται, δεδιότες μὴ ἀδικηθῶσιν εἰς πίστιν, αὐτοῦ καὶ τῶν σὺν αὐτῶι οὐς ἀπὸ τῆς
4 Ἀντιοχείας ἀναβαίνων ἦγαγε, πάντα λαλούντων τὰ διεστραμμένα. ἐπειδὴ δὲ τῶν ὀμιλιῶν 15 αὐτοῦ ἐνεχθεισῶν εἰς τὴν Αἴγυπτον ἔμαθον ὅτι ἐλαφρότεροί τινες συνηρπάσθησαν καὶ λοιπὸν ἐνδοιάζοντες πρὸς ἀλλήλους ἔφασκον· ἄρα ὀρθῶς λέγει; ἄρα ἐπλανήθη; δεδοικῶς **L III 343** μὴ ριζωθῆι τὰ τῆς νόσου ἐν ταῖς τῶν ἀπλουστέρων ψυχαῖς, ἔγραψα τοῖς κατὰ τὴν **ep. 1** Αἴγυπτον μοναστηρίοις καθολικὴν ἐπιστολὴν, βεβαιῶν αὐτοὺς εἰς πίστιν ὀρθήν. εἶτα τινὲς ἀπήγαγον ἐν τῆι Κωνσταντινουπόλει τὰ ἴσα, καὶ ὠφέληνται μὲν ἀναγνόντες πάνυ πολλοί, 20 ὥστε καὶ γεγράφασιν εὐχαριστοῦντες πλείστοι τῶν ἐν τέλει, γέγονε δὲ αὐτῶι καὶ τοῦτο τροφὴ τῆς κατ' ἐμοῦ λύπης καὶ ὡς ἐχθρῶι μάχεται, οὐδὲν ἕτερον ἔχων ἐγκαλεῖν ἢ ὅτι μόνον οὐκ ἀνέχομαι τὰ ἴσα φρονεῖν αὐτῶι. ἀλλὰ καὶ ἐπηνόρθωσα πολλοὺς, ἦν παρε- **PG 84** λάβομεν ἐκ πατέρων πίστιν καὶ ἃ ἐμάθομεν ἐκ τῆς θείας γραφῆς, κρατεῖν παρακελευόμενος, ἐκεῖνα δὲ οἶεσθαι ἀδεκτὰ πείθων αὐτοὺς. ὁμως καὶ οὐ φροντίσας τῶν παρ' αὐτοῦ 25 γενομένων κατ' ἐμοῦ, ἀλλὰ θεῶι δοὺς τῶι πάντα εἰδοῖτι καὶ ἰσχύοντι, πάλιν ἐτέραν ἐπιστο- **ep. 4** λὴν γέγραφα τῶι μνημονευθέντι, τὴν ἔκθεσιν ὡς ἐν συντόμῳ τῆς ὀρθῆς πίστεως ἔχουσαν, **M IIII 1016** παρακαλῶν τε ἅμα καὶ διαμαρτυρόμενος οὕτω καὶ φρονεῖν καὶ λαλεῖν. ἀλλ' ὠνήσα πάλιν οὐδέν, ἔχεται δὲ καὶ εἰς δεῦρο τῶν ἀπ' ἀρχῆς καὶ οὐ παύεται λαλῶν τὰ διεστραμμένα.
5 γινωσκέτω δὲ καὶ τοῦτο ἢ σὴ θεοσέβεια ὅτι καὶ ἅπασι τοῖς κατὰ τὴν Ἀνατολὴν ἐπισκόποις 30 συνάιδει τὰ λεγόμενα καὶ δυσχεραίνουσι πάντες καὶ λυποῦνται καὶ μάλιστα οἱ κατὰ τὴν Μακεδονίαν εὐλαβεστάτοι ἐπίσκοποι. καὶ τοῦτο εἰδὼς οἶεται ὅτι πάντων ἐστὶ σοφώτερος καὶ μόνος οἶδε τὸν σκοπὸν τῆς θεοπνεύστου γραφῆς καὶ τὸ τοῦ Χριστοῦ μυστήριον. καίτοι πῶς οὐκ ἔδει πληροφορεῖσθαι μᾶλλον αὐτόν ὅτι πάντων τῶν κατὰ πάσαν τὴν οἰκουμένην ὀρθοδόξων ἐπισκόπων καὶ λαϊκῶν ὁμολογούντων ὅτι καὶ θεὸς ἐστὶν ὁ Χριστὸς 35 καὶ θεοτόκος ἢ τεκοῦσα αὐτὸν παρθένος, πλανᾶται μόνος αὐτὸς τοῦτο ἀρνούμενος; ἀλλ' ὠφρύνεται καὶ οἶεται ὅτι τῆι δυναστείαι τοῦ θρόνου πᾶσιν ἐπιβουλεύων καὶ ἡμᾶς ἢ καὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας ἀναπείσει τὰ αὐτὰ φρονεῖν αὐτῶι. τί τοίνυν δράσομεν, οὔτε ἀναπείθοντες αὐτὸν οὔτε παῦσαι δυνάμενοι τῶν τοιοῦτων ὀμιλιῶν καὶ ὁσημέραι κατεφθαρ-

VS. D [= ma], AW

1 ἐπέι W	μεμαθήκαμεν DW, corr. W	2 τὰ αὐτοῦ A	5 τοῦ $\bar{\chi}\bar{\upsilon}$ V	δογμάτων
VW	τῶν ἐλπίδων W	7 καθεζόμενος SD	9 θεοτόκον εἶναι λέγει V	14 ἀδικηθῆ SD
αὐτῶ D	τῶ D	15 ἀντιοχέων SD	17 ἄρα ⁸ ὀρθῶς W	18 ἴνα μὴ A
om. D	πάνυ om. SD	23 ἐπηνόρθωσα W	24 τῶν πατέρων W	κρατεῖν παρακελευό- μενος W om. VSDA
αὐτοῦσ SDA	ψευδῆ [om. V] καταπέιθων αὐτοῦσ οἶεσθαι [οἶεσθαι δεκτὰ V] VW	25 δὲ W δὴ V om. SDA	οἶεσθαι — αὐτοὺσ scripsi οἶεσθαι δεκτὰ πείθων	26 τὰ πάντα A
27 ἐν om. S	28 καὶ ⁸ om. SDW	29 δέχεται SD	καὶ om. D	ἀπαρχῶν SD
παύ- σεται V	30 δὲ om. SD	31 καὶ μὴ δυσχεραίνουσι SD	34 ἀνά W	τὴν om. SD
35 ἐστίν] ἦν V	36 αὐτόσ μόνος W	37 ὀφρύνεται V		

μένων τῶν λαῶν τῶν ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει καὶ δυσχεραίνοντων μὲν, ἐκδεχομένων δὲ τὴν παρὰ τῶν ὀρθοδόξων διδασκάλων ἐπικουρίαν; καὶ οὐ περὶ τῶν τυχόντων ὁ λόγος ἡμῖν, ἀλλ' οὐδὲ ἀκίνδυνος ἢ σιωπή. εἰ γὰρ δυσφημεῖται Χριστός, πῶς ἡμεῖς σιωπήσομεν; 5
1 Cor. 9, 17 καίτοι τοῦ Παύλου γράφοντος· εἰ γὰρ ἐκὼν τοῦτο πράσσω, μισθὸν ἔχω· εἰ δὲ ἄκων, οἰκονομίαν πεπίστευμαι. οἱ τοίνυν ἐμπεπιστευμένοι τοῦ λόγου τὴν οἰκο- 5
 νομίαν καὶ τῆς πίστεως τὴν ἀσφάλειαν τί ἐροῦμεν ἐν ἡμέραι κρίσεως, ὅταν ἐπὶ τούτοις
6 σιγήσωμεν; οὐ πρότερον δὲ τῆς πρὸς αὐτὸν κοινωνίας ἐκβάλλομεν ἑαυτοὺς μετὰ παρρησίας, πρὶν ἂν ταῦτα τῇ σῇ θεοσεβείᾳ ἀνακοινωσώμεθα. διὸ δὴ καταξίωσον τυπῶσαι τὸ δοκοῦν καὶ πότερον ποτε χρῆ κοινωνεῖν αὐτῷ ἢ λοιπὸν ἀπειπεῖν μετὰ παρρησίας ὅτι
 PG 85 τοιαῦτα φρονοῦντι καὶ διδάσκοντι οὐδεὶς κοινωνεῖ. τὸν δὲ ἐπὶ τούτοις σκοπὸν τῆς σῆς 10
 τελειότητος χρῆ γενέσθαι διὰ γραμμάτων καταφανῆ καὶ τοῖς εὐλαβεστάτοις καὶ θεοφιλεστά-
 L III 346 τοῖς ἐπισκόποις τοῖς κατὰ τὴν Μακεδονίαν, καὶ ἅπασι δὲ τοῖς κατὰ τὴν Ἀνατολήν· ἐπιθυμοῦσι γὰρ αὐτοῖς δώσομεν ἀφορμὰς τοῦ πάντας μιᾷ ψυχῇ καὶ μιᾷ γνώμῃ στήναι καὶ ἐπαγωνί-
 σασθαι τῇ ὀρθῇ πίστει πολεμουμένη. ὅσον γὰρ τὸ κατ' αὐτόν, καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν οἱ μεγάλοι καὶ θαυμαστοὶ καὶ εὐδόκιμοι θεοτόκον εἶναι τὴν ἁγίαν εἰπόντες παρθένον ἀνεθε- 15
 ματίσθησαν, καὶ ἡμεῖς δὲ σὺν αὐτοῖς οἱ ζῶντες ἔτι. καὶ ἐπειδὴ ἰδίαι φωνῇ τοῦτο ποιῆσαι οὐκ ἠθέλησεν, ἄλλον ἔστησε, τὸν μνημονευθέντα Δωρόθεον, καὶ τοῦτο εἰπεῖν πα-
 ρεσκεύασεν αὐτοῦ καθεζομένου καὶ ἀκούοντος, ὧι καὶ κατελθὼν ἀπὸ τοῦ θρόνου εὐθὺς κεκοινωνήκεν, ἐπιτελέσας τὰ θεῖα μυστήρια. ὑπὲρ δὲ τοῦ εἰδέναι σαφῶς τὴν σὴν ὀσιό-
 τητα τίνα ἐστὶν ἃ αὐτὸς μὲν λέγει καὶ φρονεῖ, τίνα δὲ ἃ οἱ μακάριοι καὶ μεγάλοι πατέρες 20
 M III 1017 ἡμῶν, ἀπέστειλα τόμους κεφαλαίων ἔχοντας περικοπὰς, ἐρμηνευθῆναι δὲ παρεσκεύασα, ὡς
 ep. 2. 4 ἐνεδέχето τοῖς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. καὶ τὰς παρ' ἐμοῦ γραφείσας ἐπιστολάς δέδωκα τῷ ἀγαπητῷ Ποσειδωνίῳ, ἐντειλάμενος καὶ αὐτὰς προσαγαγεῖν τῇ σῇ τελειότητι.

145 = S 40 A 162

L III 422
 M III 1097
 PG 77, 125

Τοῦ αὐτοῦ καὶ τῆς αὐτοῦ συνόδου πρὸς τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει μοναχοὺς 25

Τοῖς εὐλαβεστάτοις καὶ θεοσεβεστάτοις πατράσι μοναστηρίων τοῖς κατὰ τὴν μεγάλην Κωνσταντινούπολιν Κύριλλος καὶ ἡ κατὰ Ἀλεξάνδρειαν συναχθεῖσα ἁγία σύνοδος ἐν κυρίῳ χαίρειν. Τῆς θεοσεβείας ὑμῶν τὸν ζῆλον ὃν ἐπὶ Χριστῷ πεποιήσθε δυσφημουμένῳ, καὶ τοῦτο ἐν ἐκκλησίᾳ τῇ τῶν ὀρθοδόξων, μεμαθήκαμεν ἀκριβῶς. καὶ σφόδρα μὲν ἐπηνέ-
 σαμεν τῆς εὐνοίας ὑμᾶς τῆς εἰς Χριστὸν καὶ ἀγάπης τῆς εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, κλαίοντες δὲ 30
 διατελοῦμεν καὶ παρακαλοῦντες τὸν τῶν ὄλων σωτήρα Χριστὸν νῦν θραῦσαι τὴν τοῦ δια-
 βόλου παγίδα καὶ περιελεῖν τῶν ἐκκλησιῶν τὸ σκάνδαλον καὶ παῦσαι τὰς κατὰ τῆς δόξης αὐτοῦ δυσφημίας. ἐπειδὴ δὲ ἐστὶ μακρόθυμος, καιρὸν μεταγνώσεως ἐπεδαφιλεύσατο τῷ εὐλαβεστάτῳ ἐπισκόπῳ Νεστορίῳ, σιωπῶντων τέως πάντων ἐπ' αὐτῷ καὶ περιμενόντων

VS, D [= mn], AW

1 λαῶν τῶν om. V τῇ A om. VSDW 3 σιωπήσωμεν S 4 γὰρ VAW μὲν SD
 6 ἡμέραι] καιρῷ A 7 ἐκβάλλομεν V ἐκβάλωμεν W ἐλάβομεν SD ἐλάσομεν A μετὰ] κατὰ D
 8/9 τὸ δοκοῦν τυπῶσαι SD 11 τελειότητος SDAW θεοσεβείας V 11/12 θεοσεβεστάτοις W 12 τὴν
 om. VD δὲ om. VW 13 δώσωμεν W 16 δὲ om. SD 17 ἠθέλησαν D 18 εὐ-
 θὺς om. V 20 & om. V καὶ μεγάλοι om. W 21 ἡμῶν om. D περικοπὰς ἔχοντας VW
 παρασκεύασα V παρεκάλεσα A 23 ὀσιότητι SD

VS, D [= mn], AW

ῤμῆ V μ S μ' D 25 αὐτοῦ] ἁγίου κυρίλλου W καὶ om. SD αὐτοῦ W ἀτῆσ VSDA
 πρὸς — μοναχοὺς om. W 26 μοναστηρίοις D μεγάλην om. V 27 κατὰ τὴν VAW
 28 ἐπὶ] ἐν V πεποιήσθαι V βλασφημουμένῳ VA 30 τῆς εὐνοίας — ὄνομα om. SD ὑμῶν
 AW αὐτόν D 31 διατελοῦμεν SD παρακαλοῦμεν VW, corr. W 33 ἐπεὶ V 34 πᾶν-
 των τέως VW

ὅπερ ἦν ἅπασι δι' εὐχῆς, τὸ μεταστῆναι μὲν αὐτὸν τῆς βεβήλου κενοφωνίας, φρονῆσαι δὲ μεθ' ἡμῶν τὰ ὀρθὰ καὶ εἰκότα καὶ ταῖς θεοπνεύστοις συμβαίνοντα γραφαῖς ἐλέσθαι τε τὴν PG 128 πίστιν τὴν παραδοθεῖσαν ἄνωθεν ταῖς ἐκκλησίαις παρά τε τῶν ἁγίων ἀποστόλων καὶ εὐαγγελιστῶν, οἳ καὶ γεγονάσιν οἰκονόμοι γνήσιοι τῶν τοῦ Χριστοῦ μυστηρίων καὶ ἱεουργεῖν ἐτάχθησαν τὸ εὐαγγέλιον αὐτοῦ τοῖς ἀνα πάσαν τὴν ὑπ' οὐρανόν. ἐπειδὴ δὲ μεμένηκεν 5 ἐν τοῖς αὐτοῖς ἡ τάχα δὴ που καὶ ἐν χείροσι γέγονε, προστιθεῖς ἀεὶ δυσφημίας ἐπὶ δυσφη- L III 423 μίαις καὶ ξένα καὶ ἀλλότρια παντελῶς ἐξηγούμενος δόγματα, ἃ μὴ οἶδεν ὄλως ἢ ἁγία καὶ καθολικὴ ἐκκλησία, ἐδικαιώσαμεν ὑπομνησθέντα τρίτῳ γράμματι τούτῳ δὴ τῷ πεμφθέντι ep. 6. 10 παρά τε ἡμῶν καὶ τοῦ ὀσιωτάτου καὶ θεοσεβεστάτου ἀδελφοῦ ἡμῶν καὶ συλλειτουργοῦ Κελεστίνου τοῦ τῆς μεγάλης Ῥώμης ἐπισκόπου, εἰ μὲν ἔλοιτο μετανοῆσαι καὶ ἐφ' οἷς εἶρηκε, 10 δακρύσας ἀναθεματίσαι μὲν ἐγγράφως τὰ διεστραμμένα ἑαυτοῦ δόγματα, ὁμολογήσαι δὲ ὀρθῶς καὶ ἀνεπιλήπτως τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας τὴν πίστιν, μένειν αὐτὸν συγγνώμην αἰτοῦντα καὶ ἃ δεῖ μανθάνοντα, εἰ δὲ μὴ ἔλοιτο ταῦτα πράξαι, ἀλλότριον αὐτὸν εἶναι καὶ ξένον τοῦ χοροῦ τῶν ἐπισκόπων καὶ τοῦ διδασκαλικοῦ ἀξιώματος. οὐ γάρ ἐστιν ἀκίν- 15 δυνον ἐν εἶδει ποιμένος λύκον ἐπαφεῖναι δεινὸν τοῖς τοῦ σωτῆρος ποιμνίοις. ἀνδρίζεσθε 16 τοίνυν ὡς δούλοι θεοῦ καὶ φροντίσατε τῶν ἰδίων ψυχῶν, πάντα πράττοντες ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ καὶ ὅπως ἂν ἡ εἰς αὐτὸν πίστις ὀρθὴ καὶ ἀκαταίτιος κηρύττηται πανταχοῦ. τούτο γὰρ ἡμᾶς καὶ τῶν μετὰ ταῦτα κινδύνων ἀπαλλάξει καὶ ἐπὶ τοῦ θείου βήματος στεφάνων ἀξιωθῆναι παρασκευάσει, τῆς εἰς αὐτὸν ἀγάπης ἕνεκα σύμπαντας ἀπο- 20 δεχομένου τοῦ πάντων ἡμῶν σωτῆρος Χριστοῦ.

Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ. ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ σὺν ἐμοὶ πάντες Rom. 16, 16 ἀδελφοί. ἐρῶσθαι ὑμᾶς ἐν κυρίῳ εὐχομαι, ἀγαπητοὶ καὶ ποθεινότατοι.

146 = S 42 A 163. Latina uersio extat in Collectione C 83

Ἄναφορὰ Νεστορίου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ ἐπισκόπων πρὸς τὸν βασιλέα περὶ τῶν πεπραγμέ- L III 564
νων παρὰ τῆι ἁγίαι συνόδῳ, γραφεῖσα πρὸ τοῦ παραγενέσθαι ἐν Ἐφέσῳ τὸν Ἀντιοχείας M III 1232
ἐπίσκοπον 26

1 Εἰς τὴν Ἐφεσίῳ πόλιν συγκληθέντες ὑπὸ τῆς ὑμετέρας εὐσεβείας καὶ ἀνυπερθέτως Looft, Nest
παραγενομένοι, ἐβουλήθημεν τοῖς εὐσεβέσιν ὑμῶν ἐπόμενοι γράμμασιν ἀναμεῖναι τοὺς παντα- p. 186—190
χόθεν ἀφικνουμένους θεοφιλεστάτους ἐπισκόπους, μάλιστα δὲ τὸν ἁγιώτατον τῆς Ἀντιοχείας M III 1233
μεγαλοπόλεως καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ θεοφιλεστάτους μητροπολίτας καὶ τοὺς ἀπὸ τῆς Ἰταλίας 30 L III 565
καὶ Σικελίας καὶ οὕτως κοινὸν ἀπάντων ποιῆσαι συνέδριον καὶ κοινῇ ψήφῳ κυρῶσαι τῶν
ἁγίων πατέρων τὴν πίστιν τῶν ἐν Νικαίαι συναθροισθέντων. καὶ γὰρ πολλοὶ μετ' ἐκείνην
γενόμενοι σύνοδοι οὐδὲν καινοτομήσαι κατ' ἐκείνης ἐτόλμησαν, ἀλλ' ἐκείνην πάντη ἐμμένειν
2 ἐνομοθέτησαν. ὡς δὲ εἶδομεν τοὺς ἀπ' Αἰγύπτου δυσχεραίνοντας καὶ οἰομένους ἡμᾶς
ἀπλῶς ἀναβολαῖς κεχρησθαι, ὑπεσχόμεθα συνεδρεύειν, ὅπταν ὁ μεγαλοπρεπέστατος κόμης 35
τῶν καθωσιωμένων δομestίκων Κανδιδιανὸς ἀπὸ τῆς ὑμετέρας εὐσεβείας τούτου χάριν

VS, D [= mn], AW

1 καινοφωνίας V 2 οἰκότα V τε] δὲ V 4 τοῦ om. SD 6 ἡ τάχα δήπου W
τάχα δήπου VSD τάχα δὲ που A 7 ἐξηγούμενα A μὴ δὲ D καὶ om. VW 8 ὑπο-
μνησθέντες SD 11 αὐτοῦ SD 13 δεῖ] δὴ S 15 ἐπαφῆναι VW 16 ὡς om. A
θεοῦ] χῦ V 17 ἀκαταίτιος A 19 σύμπαντα D

VS, D [= mn], AA

ῤμς V μβ S μγ' D 25 παρὰ om. SD 27 συγκληθέντων S 28 ἐβουλήθημεν μὲν A
30 μεγαλοπόλεως D μητροπολίτας SDAA ἐπισκόπους V 31 καὶ οὕτως κοινὸν om. V
33 πάντη SD πάντες VA om. A 35 ἀπλῶς VSDA παρμίσματα A ὁπότε SD

ἀποσταλείς συγκαλέσαι ἡμᾶς βουλευθεῖν ταῦτα δὲ καὶ αὐτῷ διὰ θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων ἐδηλώσαμεν. ἐπειδὴ δὲ ἔγνω αὐτοῦ ἡ μεγαλοπρέπεια καὶ τὸν ἀγιώτατον Ἰωάννην τὸν τῆς Ἀντιοχείων μεγαλοπόλεως ἐπίσκοπον καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ πλησίον ὄντας (τοῦτο γὰρ αὐτῷ οἱ ἀποσταλέντες ὑπ' αὐτοῦ ἐδήλωσαν μαγιστριανοί), καὶ ἄλλοι δὲ ἠγγέλθησαν ἐκ τῆς Δύσεως θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι, παρηγγύησεν ἅπασιν ἀναμεῖναι πάντων τὴν παρουσίαν 5
 3 κατὰ τὰ δόξαντα τῆι εὐσεβεῖ ὑμῶν κορυφῇ. καὶ ἡμεῖς μὲν τὴν ἡσυχίαν ἠγαπήσαμεν εἴξαντες τοῖς γραφεῖσιν ὑπὸ τῆς ὑμετέρας εὐσεβείας· Αἰγύπτιοι δὲ καὶ Ἀσιανοὶ οὔτε τὸ κοινῆ συμφέρον ταῖς ἐκκλησίαις λογισάμενοι οὔτε τὸν εἰρηνικὸν καὶ ἔννομον τῆς ὑμετέρας εὐσεβείας σκοπὸν ἀποδεξάμενοι, μᾶλλον δὲ καὶ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς καὶ τοὺς βασιλικούς θεσμούς πατήσαντες ἔφυγον μὲν τὴν ἀκόλουθον καὶ σύμφωνον τῆς πίστεως ὁμολογίαν, 10
 ῥῆξαι δὲ ἴσως τὸ ἐκκλησιαστικὸν ἐβελήσαντες σῶμα καθ' ἑαυτοὺς συνηθροίσθησαν, ἀλλότρια τῆς τε ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας ἐργαζόμενοι καὶ τῶν ἀρτίως γραφέντων παρὰ τῆς
 ep. 31 ὑμετέρας εὐσεβείας γραμμάτων. μίαν γὰρ παρὰ πάντων σύμφωνον ἐκτεθῆναι πίστιν ἐν τοῖς ὑπὸ τῆς ὑμετέρας εὐσεβείας ἀποσταλείσι διηγορεύσατε γράμμασι πρόσφορον τοῖς τε
 4 εὐαγγελικοῖς καὶ ἀποστολικοῖς γράμμασι καὶ τοῖς τῶν ἁγίων πατέρων δόγμασιν. ἀλλ' 15 οὐδὲν τούτων λογισάμενοι οἱ προειρημένοι καθ' αὐτοὺς μὲν ἔπραξαν ἃ ἔπραξαν, ἃ παρὰ πάντων τὸ ὑμέτερον εἴσεται κράτος· τοὺς δὲ σὺν αὐτοῖς στασιώτας εἰς τὴν ἀγορὰν διασπείραντες συγχύσεως τὴν πόλιν ἐνέπλησαν, τὰς οἰκίας ἡμῶν περιόντες δημοσίαι, ἐπιόντες τὸ κοινὸν ἡμῶν συνέδριον <καὶ> διαταράττοντες, ἀνήκεστα ἄττα ἀπειλοῦντες, Μέμνυνοσ τοῦ ἐπισκόπου ἐξάρχου τῆς στάσεως γενομένου καὶ τὰς μὲν ἁγίας ἐκκλησίας καὶ τὰ ἅγια 20
 μαρτύρια καὶ τὸ ἅγιον Ἀποστόλιον ἡμῖν ἀποκλείσαντος, ἵνα μὴδὲ προσφυγεῖν ἐλαυνόμενοι δυνηθῶμεν, ἐκείνοις δὲ τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν ἀνοίζαντος καὶ συνεδρεύειν ἐκεῖ παρασκευά-
 5 σαντος καὶ πᾶσιν ἡμῖν θάνατον ἀπειλήσαντος. δεόμεθα οὖν τῆς ὑμετέρας εὐσεβείας καὶ
 ep. 25 ἀντιβολουμέναι καὶ ἰκετεύομεν, ἐπειδὴ τοῖς τῆς ὑμετέρας φιλοχρίστου κορυφῆς γράμμασιν
 M III 1236 εἴξαντες τὴν Ἐφεσίων κατελάβομεν, ἀγνοοῦντες τὰς βαρβαρικὰς ταύτας ἐφόδους, κελεῦσαι 25 ἡμᾶς ἢ ἀνεπηρεάστους φυλαχθῆναι καὶ ἐννόμως τὸ συνέδριον γενέσθαι, μηδενὸς τῶν κληρικῶν ἢ τῶν μοναζόντων μήτε τῶν ἡμετέρων μήτε τῶν Αἰγυπτίων ἐπεισιόντος τῷ συνεδρίῳ μήτε τινὸς τῶν ἀκλήτως ἐληλυθότων ἐπισκόπων ἐπὶ ταραχῇ τῆς ἁγίας συνόδου,
 L III 568 δύο δὲ σὺν τῷ μητροπολίτῃ ἀφ' ἐκάστης ἐπαρχίας τοὺς ἐκκρίτους καὶ δυναμένους τὰ τοιαῦτα εἰδέναι ζητήματα εἰς τὸ συνέδριον συνεισελθεῖν καὶ μετ' εἰρήνης καὶ συμφωνίας 30
 τὴν τῶν ἁγίων πατέρων βεβαιῶσαι πίστιν ἢ κελεῦσαι ἡμᾶς ἀκινδύνως τὰ οἰκεία καταλαβεῖν· ἀπειλοῦσι γὰρ καὶ αὐτῆς τῆς ζωῆς ἡμᾶς ἀποστερεῖν.
 6 Καὶ εἰσὶν οἱ ὑπογράψαντες
 Νεστόριος ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως
 Φρίτιλας ἐπίσκοπος Ἡρακλείας τῆς Θράκης

VS, D [= mn], AA

1 θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου SD 2 τὸν³ om. VA 3 ἀντιοχείων μεγαλοπόλεως [μεγαλο-
 πόλεως V] VAA ἀντιοχείας SD 4 *praefectiani et magistriani* Λ 5 παρεγγύησεν D παρενεγγύησεν S 10 ἀκολουθίαν SD om. Λ 11 [ἴσως] *clare* Λ θελήσαντες A 14 ἡμετέρας S γράμμασιν ἀποσταλείσι διηγορεύσατε V πρόσφορον VAA πρὸς τὸ συμφέρον SD 15 γράμμασι VAA δόγμασι SD δόγμασιν VAA om. SD 16 ἠγησάμενοι SD *nihil horum cogitantes ex toto* Λ ἑαυτοῦσ SD 8 ἔπραξαν AA om. VSD 17 εἴσεται VSDA *faciē aliena* Λ στασιώτας Λ στρατιώτας VSDA 18 ἔπλησαν SD περιόντες DA 19 καὶ *addidi aggressi sanctum et perturbantes nostrum commune concilium* Λ 24 ἡμετέρας A φιλοχρίστου κορυφῆσ AA κεφαλῆσ φιλοχρίστου V εὐσεβοῦσ καὶ φιλοχρίστου κορυφῆσ SD 25 *simpliciter ad Ephesum uenimus* Λ 26 ἢ VA om. SDA 27/28 συνέδριῳ VAA δημοσίῳ SD 30 συνεισελθεῖν V εἰσελθεῖν SDA 33 ol V om. SDA 34—p. 15. 9 *plura nomina in* Λ 35 φριτίλασ VA φριτίλοσ S φριτίλοσ D θρακικῆσ SD

Ἑλλάδιος ἐπίσκοπος Ταρσοῦ
 Δεξιανὸς ἐπίσκοπος Σελευκείας τῆς Ἰσαυρίας
 Ἰμέριος ἐπίσκοπος Νικομηδείας
 Ἀλέξανδρος ἐπίσκοπος Ἀπαμείας μητροπόλεως
 Εὐθῆριος ἐπίσκοπος Τυάνων
 Βασίλειος ἐπίσκοπος Θεσσαλίας
 Μάξιμος ἐπίσκοπος Ἀναζαρβοῦ
 Ἀλέξανδρος ἐπίσκοπος Ἱερᾶς πόλεως Εὐφρατησίας
 Δωρόθεος ἐπίσκοπος Μαρκιανουπόλεως τῆς Μυσίας

5

147 = 31

10

148 = S 77. uersio Syriaca [Σ] ex cod. Mus. Brit. 14557 a P. Bedjan edita est [Nestorius, Le livre d'Héraclide p. 523—542]; praetera inserta sunt prooemium et interpretationes ei apologetici contra Theodoretum [V 167—169] recensione quam exhibent codices stirpis Ψ et uersio Latina [Λ^s] quae extat in Collectione Sichardiana 4

15

Ἐπίλυσις τῶν δώδεκα κεφαλαίων ῥηθεῖσα ἐν Ἐφέσῳ ὑπὸ Κυρίλλου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας, τῆς ἁγίας συνόδου ἀξιωσάσης αὐτὸν σαφέστερον αὐτοῖς ἐκτρανωθῆναι τὴν τούτων λύσιν

Pusey 240
PG 76, 293

1 Πάντα ἐνώπια τοῖς συνιοῦσιν καὶ ὀρθὰ τοῖς εὐρίσκουσιν γινώσιν Prov. 8, 9 κατὰ τὸ γεγραμμένον. οἱ μὲν γὰρ ὀξεῖ τε καὶ καθαρῶι διανοίας ὄμματι τοῖς ἱεροῖς τῆς 20 θεοπνεύστου γραφῆς περιτυγχάνοντες λόγοις τὸ ἐξ αὐτῶν ὄφελος θεῖον ὥσπερ τινὰ καὶ οὐράνιον θησαυρὸν ταῖς ἑαυτῶν εἰσοικίζουσιν ψυχαῖς· οἱ δὲ τὸν νοῦν ἔχοντες τῶι ψεῦδει προσνευκότα καὶ τῆς τινων ἀθυροστομίας ἠττώμενον καὶ βεβήλου γνώσεως ἐραστὴν ἐκείνων ἔσονται κοινωνοὶ περὶ ὧν ὁ μακάριος γράφει Παῦλος· ἐν οἷς ὁ θεὸς τοῦ 2 Cor. 4, 4 αἰῶνος τούτου ἐτύφλωσεν τὰ νοήματα τῶν ἀπίστων εἰς τὸ μὴ αὐγάσαι 25 τὸν φωτισμὸν τοῦ εὐαγγελίου τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ. τυφλῶνται γὰρ P 241 καὶ εἰσιν ὀδηγοὶ τυφλῶν· τοιγάρτοι καὶ τοῖς τῆς ἀπωλείας ἐμπίπτουσιν βόθροις. ὡς γὰρ αὐτὸς πού φησιν ὁ σωτὴρ, τυφλὸς τυφλὸν ἐὰν ὀδηγῆι, ἀμφοτέροι εἰς βόθρον Mt. 15, 14 ἐμπεσοῦνται. καταφλυαροῦσιν τοίνυν τινὲς τῶν τῆς ἀληθείας δογμάτων καὶ δὴ καὶ σκαιότητος διαβολικῆς τὸν οἰκεῖον ἐμπλήσαντες νοῦν παραχαράττειν ἐπέιγονται τὸ τῆς 30

148 cf. quae scribit synodus Orientalium ad mandatarios [A 67]: ἀπεστείλαμεν δὲ τῇ ὑμετέρῃ οσιότητι καὶ τὴν πρόσφατον γενομένην ἐρμηνείαν ὑπὸ τοῦ Ἀλεξανδρέως τῶν αἰρετικῶν κεφαλαίων

VS, D [= mn], AA

2 σελευκείας V σελεύκησ SD 3/4 Νικομηδείας — ἐπίσκοπος om. V 4 μητροπόλεως om.

SD 7 alias Μαξιμίνος uel Μαξιμιανός ἀναβαρζοῦ SD

VS, D [= mn], QBΣ, Ψ [= ARW], Λ^s

16—18 Ἐπίλυσις — αὐτοῖς ἐκτρανωθῆναι V [ἐκθεῖναι αὐτοῖς SD] — λύσιν VSD Προοίμιον λόγου κυρίλλου ἐπισκόπου ἀλεξανδρείας περὶ τῶν 1β κεφαλαίων τῶν παρ' αὐτοῦ ἐκτεθέντων Q Τοῦ ἐν ἁγίοισ $\overline{\pi\rho\sigma}$ ἡμῶν κυρίλλου ἀρχιεπισκόπου ἀλεξανδρείας ἐρμηνεία τῶν ἐκτεθέντων παρ' αὐτοῦ κατὰ νεστορίου δώδεκα κεφαλαίων· πρόλογος B τοῦ αὐτοῦ ἀναθεματισμοὶ 1β μετα ἐρμηνείας καὶ θεοδωρήτου ἀντιρρήσεις καὶ πρὸς αὐτάς ἐπιλύσεις R τοῦ αὐτοῦ πρόλογος εἰς τὰ δώδεκα κεφάλαια καὶ τὰς αὐτῶν ἐρμηνείας W om. A1 $\overline{\rho\mu\eta}$ V οὐ' D 20 τῆς διανοίας D 23 προσνευκότας S τῆς SDQBΣ^s ταῖς VΨ τινῶν ἕνεκεν B ἀθυροστομίας SDQBΣ^s ἀθυροστομίας VΨ ἠττώμενον VSDQΣ ἠττώμενοι BΨΛ^s καὶ om. VSDB ἐραστὴν VSDQΣ ἐρασταὶ BΨΛ^s 24 παῦλος λέγει S 25—27 εἰς τὸ — βόθροις om. Λ^s 25 διαυγάσαι ARW διαυγάσαι αὐτοῖς B 27 περιπίπτουσι B 28 βόθρον DB 29 πεσοῦνται B καὶ^s om. B 30 νοῦν ἐμπλήσαντες B

εὐσεβείας μυστήριον καὶ τῆς μετὰ σαρκὸς οἰκονομίας τοῦ μονογενοῦς οὐ μετρίαν ποιοῦνται
 1 Tim. 1, 7 τὴν κα' ἄρρησιν, μὴ νοοῦντες μήτε ἄ λέγουσιν μήτε περὶ τίνων διαβεβαιού-
 2 ται κα: ἂ τὸ γεγραμμένον. εὑρεταὶ δὲ τῆς τοιαύτης ἀσεβείας γεγόνασιν πολλοὶ μὲν καὶ
 ἕτεροι κατὰ τοὺς ἄνωθεν ἔτι καὶ παρωιχηκότας καιροῦς, νυνὶ δὲ τῆς ἐκείνων ἀνοσιότητος
 οὐδὲν ἀποδέοντες Νεστορίου καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, κατὰ τοὺς ἀρχαίους ἐκείνους Φαρισαίους 5
 Ioh. 10, 33 ἀντανιστάμενοι τῷ Χριστῷ καὶ ἀναίδην ἀνακεκραγότες· διὰ τί σὺ ἄνθρωπος ὧν ποιεῖς
 PG 296 σεαυτὸν θεόν; ἦν οὖν ἀναγκαῖον καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς τοῖς παρ' ἐκείνων ἀνταποδύ-
 σασθαι λόγοις ἀναθεματίσαι τε αὐτῶν τὰ μιὰ καὶ βέβηλα δόγματα, μεμνημένους θεοῦ
 Amos 3, 12 λέγοντος διὰ φωνῆς προφήτου ἱερεῖς ἀκούσατε καὶ ἐπιμαρτύρασθε τῷ οἴκῳ
 Ies. 62, 10 Ἰακώβ, λέγει κύριος παντοκράτωρ καὶ πάλιν πορεύεσθε διὰ τῶν πυλῶν 10
 μου καὶ τοὺς λίθους ἐκ τῆς ὁδοῦ διαρρίψατε. δεῖ γὰρ ἡμᾶς τῶν τῆς ἀληθείας
 ὑπεραθλοῦντας δογμάτων ἐκ μέσου ποιῆσθαι τὰ σκάνδαλα, ὡς ἂν κατ' οὐδένα τρόπον
 αὐτοῖς προσπταίοντες οἱ λαοὶ διὰ λείας ὡσπερ ἔρχοιντο τρίβου πρὸς τὰς ἱεράς τε καὶ
 Ps. 117, 20 θείας αὐλάς, μόνον οὐχὶ καὶ ἐφ' ἐκάστης λέγοντες· αὕτη ἡ πύλη τοῦ κυρίου, δίκαιοι
 P 242 8 εἰσελεύσονται ἐν αὐτῇ. Νεστορίου τοίνυν ξένων τε καὶ ἀνοσιῶν δυσφημιῶν 15
 ὄχλον τοῖς ἰδίοις ἐνθέντος βιβλίοις, ἀναγκαιῶς τῆς τῶν ἐντευξομένων αὐτοῖς σωτηρίας
 φροντίζοντες, συνθεθείκαμεν ἀναθεματισμούς, οὐ τὸ εἰς νοῦν ἦκον ἀπλῶς ἐνθέντες τῇ
 ep. 6 γραφείσῃ πρὸς αὐτὸν παραινενικῇ ἐπιστολῇ, ἀλλ' ὡς ἔφημεν ἀρτίως, ξένα καὶ ἀλλότρια
 τῶν τῆς εὐσεβείας δογμάτων ἀποφαίνοντες τῆς ἐκείνου φρενοβλαβείας τὰ εὐρήματα.
 ἐπασχάλλουσι δὲ τάχα πού τινες τοῖς παρ' ἡμῶν λόγοις, ἢ μὴ συνιέντες ἀληθῶς τῶν 20
 γεγραμμένων τὴν δύναμιν ἢ τῆς Νεστορίου μιὰς αἰρέσεως ὑπασπιστὰι γεγονότες καὶ
 μεριζόμενοι τὴν ἀσέβειαν καὶ τὰ αὐτὰ φρονούντες ἐκείνῳ. λανθάνει μὲν οὖν οὐδένα
 τῶν ὀρθῶ φρονεῖν εἰωθότων τὸ ἀληθές· ἐπειδὴ δὲ εἰκὸς ταῖς παρ' ἐκείνων εὐρεσιλογίαις
 παρενηνεγμένους μὴ συνιέναι τινὰς ὅπως τε καὶ τίνα τρόπον γεγόνασιν, δεῖν ὠιήθη ἕκαστον
 τῶν ἀναθεματισμῶν ἐρμηνεῦσαι διὰ βραχέων καὶ τὴν δύναμιν αὐτῶν ὡς ἐνὶ καλῶς ἀφη- 25
 γήσασθαι. ἔσται γάρ, ὡς γε οἶμαι, τὸ χρῆμα τοῖς ἐντυχάνουσιν οὐκ ἀσυντελὲς εἰς
 ὄνησιν.

Ἀναθεματισμὸς $\bar{\alpha}$

4 Εἴ τις οὐχ ὁμολογῇ θεὸν εἶναι κατὰ ἀλήθειαν τὸν Ἐμμανουὴλ καὶ διὰ τοῦτο θεοτόκον τὴν
 ἁγίαν παρθένον (γεγέννηκεν γὰρ σαρκικῶς σάρκα γεγονότα τὸν ἐκ θεοῦ λόγον), ἀνάθεμα ἔστω. 30

VS, D [= mn], QBΣ, Ψ [= ARWI], Λ^s
 1 εὐσεβείας QBΨΣΛ^s ἀληθείας VSD μετρίως V ποιοῦντες R 2 ἂ] τί B
 τίνος VΣ 3 αἰρεταὶ γὰρ Q καὶ πολλοὶ R 4 ἔτι καὶ QBΨ καὶ ἔτι SD ἔτι V 6 ἀνι-
 στάμενοι Q ἀνέδην VDBAI ἀνακεκραγότες S 7 ἑαυτὸν VAR, corr. A 7/8 ἀντα-
 ποδύεσθαι V ἀνταποδυσάμενοι Q 8 τε om. A μεμνημένοις W 9 ἐπιμαρτύρασθαι SQ ἐπιμαρ-
 τύρασθε RI 10 Ἰακώβ QBΨΣΛ^s ἠλ VSD λέγει] βλέπει W 11 τοὺς λίθους τοὺς ARIA^s
 ὕμῳ VW 11/12 γὰρ τῶν — ὑπεραθλοῦντας ἡμᾶς B 12 ποιήσασθαι Q κατ'] καὶ Q
 13 προσπταίονται Q πρὸς παίοντες R ἔρχοιντο VQ τρίβους R τέ om. V 14 ἐκάστη
 VBΨ 15/16 ὄχλον δυσφημιῶν B 15 δυσφημιῶν Q 16 ταῖς ἰδίοις A βιβλίοις ἐνθέν-
 τος B ἐνθέντες SmR βιβλίοις AR τοῖς QI αὐταῖς A σωτηρίῳ Q 17 ἀνα-
 θεματισμοῦ om. VΣ 17/18 οὐ — γραφείσῃ om. Q 17 ἐνθέντες ἀπλῶς B εὐδὸς ἐνθέντες S
 18 παραινενικῆς ἐπιστολῆς S ἔφαμεν ARI 19 δογμάτων τῆς εὐσεβείας B ἀποφαίνονται Q
 εὐρήματα [εὐρέματα QI] QBΨΣΛ^s ἐγκλήματα SD γεννήματα V 20 ἀπασχολῶσι Q ἀπασχάλλουσι W
 τάχα om. ΨΛ^s 22 εὐσέβειαν Q λανθάνουσι RWIA^s οὖν VSDBAS om. QRWIA^s αὐδέ
 τίνα V 23 τὰ ὀρθὰ VSD οἰκῶς V εἴκω Q εὐρησιλογίαις Q εὐρησιλογίαις R 24 παρε-
 νηνεγμένα D παρενηνεγμένας Q ὅπως τε] πῶς VSD τίνα τρόπον B δεῖν] διεν Q 25 γε
 om. Ψ ὡς οἶμαι post. χρῆμα add. lmg πρὸς B
 28 ἀναθεματισμὸς $\bar{\alpha}$ [πρῶτος SW] VSDBW ἀναθεματισμὸς $\bar{\alpha}$ [πρῶτος A] τοῦ ἁγίου κυρίλλου
 ARlmgΛ^s om Q $\bar{\alpha}$ Qmg 29 κατὰ ἀλήθειαν om. Q 29/30 τὴν ἁγίαν θεοτόκον καὶ παρθένον R
 30 γὰρ om. R θῦ πρσ VSD θῦ θῦ B

Ἐπίλυσις $\bar{\alpha}$

P 243

- 5 Οἱ μακάριοι πατέρες οἱ κατὰ καιροῦς ἐν τῇ Νικαέων πόλει συναγηγερμένοι καὶ τὸν τῆς ὀρθῆς καὶ ἀδιαβλήτου πίστεως ὄρον ἐκτιθέμενοι πιστεύειν ἔφασαν εἰς ἓνα θεὸν πατέρα παντοκράτορα πάντων ὀρατῶν τε καὶ ἀοράτων ποιητὴν καὶ εἰς ἓνα κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν υἱὸν αὐτοῦ καὶ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, αὐτὸν λέγοντες τὸν ἐκ θεοῦ πατρός πεφηνότα 5 λόγον τὸν δι' οὗ τὰ πάντα, τὸ φῶς τὸ ἐκ τοῦ φωτός, τὸν θεὸν ἀληθινὸν ἐκ θεοῦ ἀληθινοῦ, σαρκωθῆναι τε καὶ ἐνανθρωπήσαι, παθεῖν καὶ ἀναστῆναι. θεὸς γὰρ ὢν κατὰ φύσιν ὁ μονογενὴς τοῦ θεοῦ λόγος σπέρματος Ἀβραὰμ ἐπελάβετο, καθά φησιν ὁ μακάριος Παῦλος, Hebr. 2, 16
καὶ παραπλησίως ἡμῖν μετέσχεν αἵματος καὶ σαρκός· γεγέννηται γὰρ κατὰ σάρκα ἐκ τῆς PG 297
ἀγίας παρθένου καὶ ἄνθρωπος πέφησε καθ' ἡμᾶς, οὐκ ἀπολισθήσας τοῦ εἶναι θεός, μὴ Hebr. 2, 14
10 γένοιτο· ἀλλ' ὢν ὅπερ ἦν, καὶ μεμενηκώς ἐν τῇ τῆς θεότητος φύσει τε καὶ δόξει. φαιμέν οὖν αὐτὸν ἄνθρωπον γεγενῆσθαι, οὐ τροπὴν ὑπομείναντα τὴν εἰς ὅπερ οὐκ ἦν, οὐκ ἀλλοίωσιν (αἶε γὰρ ἐστὶν ὁ αὐτὸς καὶ τροπῆς ἀποσκίασμα παθεῖν οὐκ ἀνέχεται), ἀλλ' οὐδὲ φυρμὸν Iac. 1, 17
ἢ ἀνάχυσιν ἢ σύγκρασιν τῆς οὐσίας αὐτοῦ πρὸς τὴν σάρκα γεγενῆσθαι διοριζόμεθα. φαιμέν δὲ σαρκὶ ψυχὴν ἐχούσῃ τὴν λογικὴν ἠνώσθαι τὸν λόγον ὑπὲρ νοῦν τε καὶ ἀπορρήτως καὶ 15 ὡς μόνος οἶδεν αὐτός. οὐκοῦν μεμένηκε θεὸς καὶ ἐν προσλήψει σαρκός καὶ ἐστὶν εἰς υἱὸς τοῦ θεοῦ καὶ πατρός ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὁ αὐτὸς καὶ πρὸ παντὸς αἰῶνος καὶ χρόνου καθὼ νοεῖται λόγος καὶ ἀπαύγασμα τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ, καὶ ἐν ἐσχάτοις και- Hebr. 1, 3
P 244
6 ροῖς οἰκονομικῶς ἄνθρωπος δι' ἡμᾶς. ἐπειδὴ δὲ ἀναιροῦσιν τινὲς τὴν κατὰ σάρκα γέννησιν αὐτοῦ τὴν ἐκ τῆς ἀγίας παρθένου γεγενημένην ἐπὶ σωτηρίαι τῶν ὄλων, οὐκ εἰς 20 ἀρχὴν τοῦ εἶναι θεὸν καλοῦσαν αὐτόν, ἀλλ' ἵνα ἡμᾶς ἀπαλλάξῃ θανάτου καὶ φθορᾶς γεγονώς καθ' ἡμᾶς, ταύτης ἕνεκα τῆς αἰτίας ὁ πρῶτος ἡμῖν ἀναθεματισμὸς κατακέκραγε μὲν τῆς ἐκείνων κακοπιστίας, τὸ δὲ ὀρθῶς ἔχον ὁμολογεῖ, θεὸν εἶναι λέγων κατὰ ἀλήθειαν τὸν Ἐμμανουὴλ καὶ διὰ τοῦτο θεοτόκον τὴν ἀγίαν παρθένον.

Ἀναθεματισμὸς $\bar{\beta}$

25

- 7 Εἴ τις οὐχ ὁμολογεῖ σαρκὶ καθ' ὑπόστασιν ἠνώσθαι τὸν ἐκ θεοῦ πατρός λόγον ἓνα τε εἶναι Χριστὸν μετὰ τῆς ἰδίας σαρκός, τὸν αὐτὸν δηλονότι θεὸν τε ὁμοῦ καὶ ἄνθρωπον, ἀνάθεμα ἔστω.

Ἐπίλυσις

- 8 Ὁ θεσπέσιος γράφει Παῦλος ὁ τῶν θείων μυστηρίων ἱερούργος· ὁμολογουμένως 30 1Tim.3,16 μέγα ἐστὶν τὸ τῆς εὐσεβείας μυστήριον· ὃς ἐφανερώθη ἐν σαρκί, ἐδι-

8—10. 13/14 adfert Alexander Hierapolitanus in Coll. Casin. 224, 3

VS, D [= mn], QBS, Ψ [= ARWI], Λ^s

1 ἐρμηνεία τοῦ αὐτοῦ κεφαλαίου B ἐρμηνεία AW ἐρμηνεία $\bar{\alpha}$ RI om. Q 3 κανὼνα Q ἐκ-
θέμενοι VSD 4 τε om. Q 5 πατρός om. VSD 6 τὸν δι' — πάντα om. I τὸν om. Q
τὰ πάντα QBARWΣΛ^s τὰ πάντα ἐγένετο VSD utrumque in codd. Λ^s τοῦ om. D τὸν ἐκ θῦ ἀλη-
θινοῦ θῦ ἀληθινόν VSD παθεῖν τέ VSDI ἦν R 8 θεοῦ QΣ πρὸς VSDBΨΛ^s 9 μετέσχεν
ἡμῖν A γεγέννηται — σάρκα om. Λ^s γεγέννηται ΣΣ γὰρ om. R 10 γέγονε V
11 τῆς θεότητος] θεία I 14 ἀνάκρασιν ἢ ἀνάλυσιν Q γενέσθαι BW 15 τὸν λόγον ἠνώσθαι B
δὲ ΨΛ^s 17 ὁ $\bar{\chi}$ σ AR^{com}W 18 καὶ καθὼ V ἀπαύγασμα BΨΛ^s χαρακτήρ VSDΣ ἀπαύγασμα
καὶ χαρακτήρ Q 19 ἡμᾶς γεγονώς VSD 20 τὴν om. B γεγενημένην ἐκ τῆς ἀγίας
παρθένου B γεγενημένην VI οὐκ εἰς] οὐχ ὡς I 21 θεὸν om. VI καλοῦσης RW
λαβόντος I αὐτόν] ἐν αὐτῇ I γεγονότος I 22 ἡμῶν Q μὲν om. Ψ 23 κακοπιστίας
ἐκείνων B τὸ] ὁ W ἔχων QW ἔχειν RL^s λέγον D om. I

25 inscr. om. Q $\bar{\beta}$ Qms — δεύτερος VA

29 ἐπίλυσις V ἐπίλυσις $\bar{\beta}$ D λύσις Sms ἐρμηνεία τοῦ αὐτοῦ κεφαλαίου B ἐρμηνεία Wms ἐρμηνεία
κυρίλλου A τοῦ αὐτοῦ ἐρμηνεία $\bar{\beta}$ R ἐρμηνεία τοῦ αὐτοῦ I om. Q, sicut semper 30 θείων om. VI
31 ὃς RWΣ quod Λ^s θῦ VSDQBAW^{com}I

καὶ ὤθη ἐν πνεύματι, ὤφθη ἀγγέλοις, ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσιν, ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ, ἀνελήφθη ἐν δόξῃ. τί οὖν ἐστὶν τὸ ἐφανερῶθη ἐν σαρκί; τουτέστιν γέγονεν σὰρξ ὁ ἐκ θεοῦ πατρὸς λόγος, οὐ κατὰ μετὰστασιν ἢ τροπὴν τῆς ἑαυτοῦ φύσεως, P 245 ὡς ἤδη προείπομεν, ἰδίαν δὲ μᾶλλον ποιησάμενος σάρκα τὴν ἐκ τῆς ἀγίας παρθένου εἰς τε καὶ ὁ αὐτὸς χρηματίζων υἱός, πρὸ μὲν τῆς ἐνανθρωπήσεως ὡς ἄσαρκος ἔτι λόγος, μετὰ δὲ 5 τὴν ἐνανθρώπησιν ὁ αὐτὸς ἐνσώματος. ταύτηι τοι φαμέν τὸν αὐτὸν ὑπάρχειν θεὸν τε ὁμοῦ καὶ ἄνθρωπον, οὐ διστάντες εἰς ἄνθρωπον ἰδικῶς καὶ ἀνὰ μέρος κείμενον τὴν ἐπ' PG 300 αὐτῷ θεωρίαν καὶ εἰς θεὸν λόγον ἰδικῶς, ἵνα μὴ δύο νοώμεν υἱούς, ἀλλ' ἓνα καὶ τὸν 9 αὐτὸν ὁμολογοῦντες ὑπάρχειν Χριστὸν καὶ υἱὸν καὶ κύριον. τοὺς δὲ μὴ οὕτως ἔχειν ὑπειληφῶτας ἢ γοῦν πιστεύειν ἐθέλοντας, διορίζοντας δὲ εἰς υἱούς δύο τὸν ἓνα καὶ διστάντας 10 ἀπ' ἀλλήλων τὰ ἡνωμένα κατὰ ἀλήθειαν, φάσκοντας δὲ κατὰ μόνην τὴν ἀξίαν ἦτοι αὐθεντίαν ἀνθρώπου γενέσθαι συνάφειαν πρὸς θεὸν τῆς ὀρθῆς καὶ ἀμωμήτου πίστεως ἀλλοτρίους Hebr. 3, 1 εἶναι φαμέν, ὥστε κἂν ἀπόστολος ὀνομάζεται κἂν κεχρῖσθαι λέγεται καὶ εἰς υἱὸν ὠρίσθαι Rom. 1, 4 θεοῦ, οὐκ αἰσχυνόμεθα τὴν οἰκονομίαν, αὐτὸν δὲ φαμέν τὸν ἐκ θεοῦ πατρὸς λόγον, ὅτε καθ' ἡμᾶς γέγονεν ἄνθρωπος, ὠνομάσθαι δὲ τότε καὶ ἀπόστολον, κεχρῖσθαι δὲ μεθ' ἡμῶν 15 κατὰ τὸ ἀνθρώπινον. ὁ γὰρ γεγονὼς καθ' ἡμᾶς, εἰ καὶ μεμένηκεν ὅπερ ἦν, οὐ παραίτησεται τὰ ἡμῶν, προσίεται δὲ μᾶλλον ὁμοῦ τοῖς τῆς ἀνθρωπότητος μέτροις τὰ ἀνθρώπινα διὰ τὴν οἰκονομίαν, οὐδὲν ἐντεῦθεν εἰς οἰκείαν ἀδικούμενος δόξαν ἢ φύσιν. ἔστιν γὰρ ἔστιν καὶ οὕτω θεὸς καὶ τῶν ὄλων κύριος.

P 246

Ἀναθεματισμὸς γ̄

20

10 Εἴ τις ἐπὶ τοῦ ἐνὸς Χριστοῦ διαιρεῖ τὰς ὑποστάσεις μετὰ τὴν ἔνωσιν, μόνῃ συνάπτων αὐτὰς συναφείαι τῇ κατὰ τὴν ἀξίαν ἢ γοῦν αὐθεντίαν καὶ οὐχὶ δὴ μᾶλλον συνόδωι τῇ καθ' ἔνωσιν φυσικῇ, ἀνάθεμα ἔστω.

Ἐπίλυσις

11 Τῆς μετὰ σαρκὸς οἰκονομίας τοῦ μονογενοῦς πολυπραγμονοῦντες τὸ μυστήριον, παρα- 25 δόξως τε καὶ ἀπορρήτως ἠνώσθαι φαμέν ἀγίωι σώματι ψυχὴν ἔχοντι λογικὴν τὸν ἐκ θεοῦ πατρὸς λόγον ἓνα τε οὕτω νοοῦμεν υἱόν, καθάπερ ἀμέλει καὶ ἐφ' ἡμῶν αὐτῶν ἔξεστιν ἰδεῖν ἑτεροφυᾶ μὲν τῷ σώματι τὴν ψυχὴν, πλὴν εἰς ἓν ἄμφω ζῶιον συντεθειμένα. ἀλλ' οὐχ οὕτω ταῦτ' ἔχειν ὑπονοοῦσιν τινές, ἄνθρωπον δὲ ἰστάντες ἡμῖν ἀνὰ μέρος καὶ ἰδικῶς

VS, D [= mn], QBS, Ψ [= ARWI], Λ*

1 ὤφθη ἀγγέλοις om. D 3 τροπὴν — φύσεωσ [τῆσ ἑαυτοῦ φύσεωσ ἢ τροπὴν 1] QBSΨΛ*
τροπὴν — φύσεωσ εἰς σάρκα μεταπεποιημένησ [μεταπεποιημένην S μεταπεποιημένοσ D] VSD 4 μάλ-
λον om. ΨΛ* τε om. VS 5 ὡσ om. ΨΣΛ* ἐστί 1 6 ἐνσώματοσ VBΨΣΛ* ἐν σώματι SD
om. Q τὸν om. S 7 οὐ — ἄνθρωπον om. QRWΛ* οὐκ 1 διστάντα S τέ καὶ VS
κειμένην QBRWΛ* πθέμενοι 1 8 καὶ — λόγον] ὡσ ἀνῶ καὶ ὡσ θῶ λόγῳ 1 καὶ om. VS
9 ὑπάρχειν] τὸν αὐτὸν V καὶ υἱὸν καὶ κύριον om. B 10 ὀρίζοντασ Q δύο υἱούσ D
διστῶντασ DB διστάντασ QI 11 φάσκοντασ D ἢ γοῦν B αὐθεντίαν VSD τὴν αὐθεν-
τίαν QBΨ 12 θεὸν] τὸν Q 13 ὀνομάζεται QR1 λέγεται R1 εἰς υἱὸν VSDQB υἱόσ ΨΣΛ*
14 τὸν ἐκ — λόγον φαμέν ὀτε B λόγον ὀτε VSDΨΣΛ* τοῦτον ὀσ Q 15 γέγονε καθ' ἡμάσ S
δέ Q καὶ κεχρῖσθαι [κεχρῖσθαι V] δέ VS 16 ἡμάσ σὰρξ Q 16/17 παραιτεῖται VSDΛ*
17 προέσεται Q πρόδεται R προεῖται 1 17/18 μέτροις — οἰκείαν] οὐκ Q 17 μέτροισ τῆσ ἀνθρω-
πότητοσ B 18 ἀδικούμενοσ εἰσ οἰκείαν W
20 om. Q γ Qmσ τρίτοσ BAW 22 αὐτὰ 1 τὴν om. D αὐθεντίαν VDQΨ
αὐθεντία S αὐθεντίαν ἢ δυναστείαν BΣΛ* 22/23 τῇ — φυσικῇ om. Q 23 φυσικῇ D
24 ἐπίλυσις V ἐπίλυσις γ̄ D ἐρμηνεία AW ἐρμηνεία γ̄ R ἐρμηνεία τοῦ αὐτοῦ κεφαλαίου B om.
QSI 26 ἀγίωι] ἐν ἀγιώτητι κατένωσιν φυσικῇ Q τὴν λογικῇ SD 27 τέ καὶ VSD
νοούμενον Q 28 ἑτεροφυῇ B τῷ σώματι in τὸ σῶμα καὶ corr. B 29 ταῦτα' τέχειν Q
ταῦτα ἔχειν B ἀνθρώπων Q δέ ἰστάντασ SBΣ διστάντασ QRWΛ* δέ διστάντασ VDA

συνήφθαί φασιν αὐτὸν τῷ ἐκ θεοῦ πατρὸς φύντι λόγῳ κατὰ μόνην τὴν ἀξίαν ἢ γοῦν αὐθεντίαν, οὐ καθ' ἔνωσην φυσικὴν, τουτέστιν ἀληθῆ, καθάπερ ἡμεῖς πιστεύομεν· οὕτω γὰρ πού φησιν καὶ ἡ θεία γραφή· καὶ ἡμεν τέκνα φύσει ὀργῆς ὡς καὶ οἱ λοιποὶ, Eph. 2, 3 τὸ φύσει ἀντὶ τοῦ ἀληθῶς λαμβάνουσα. οἱ διαιροῦντες τοῖνυν τὰς ὑποστάσεις μετὰ τὴν ἔνωσην καὶ ἀνὰ μέρος τιθέντες ἑκατέραν, τουτέστιν ἄνθρωπον καὶ θεόν, ἐπινοοῦντες δὲ 5 συνάφειαν αὐτοῖς τὴν κατὰ γε μόνην τὴν ἀξίαν, δύο που πάντως ἰστώσιν υἱοῦς, καίτοι τῆς θεοπνεύστου γραφῆς ἓνα λεγούσης υἱὸν καὶ κύριον, ὥστε μετὰ τὴν ἄρρητον ἔνωσην, P 247 κἂν θεὸν ὀνομάσῃς τὸν Ἐμμανουήλ, σαρκωθέντα καὶ ἐνανθρωπήσαντα νοοῦμεν ἡμεῖς τὸν ἐκ θεοῦ πατρὸς λόγον· κἂν ἄνθρωπον εἴπησις, οὐδὲν ἦττον ἐκείνον αὐτὸν ἐν τοῖς τῆς ἀν- 9 θρωπότητος μέτροις καθιγμένον οἰκονομικῶς ἐπιγινώσκομεν. γεγονέναι δὲ φαμέν ἅπτον PG 301 τὸν ἀναφή, ὄρατὸν τὸν ἀόρατον· οὐ γὰρ ἦν ἀλλότριον αὐτοῦ τὸ ἐνωθὲν αὐτῷ σῶμα, δ καὶ ἅπτον εἶναι φαμέν καὶ ὄρατόν. τοὺς δὲ μὴ οὕτω πιστεύοντας, διστάοντας δέ, ὡς ἔφην, τὰς ὑποστάσεις μετὰ τὴν ἔνωσην καὶ ψιλὴν αὐταῖς συνάφειαν ἐπινοοῦντας κατὰ μόνην τὴν ἀξίαν ἢ γοῦν αὐθεντίαν, ἀλλοτριῶσι τῶν ὀρθῶν φρονεῖν εἰωθῶτων ὁ προκείμενος ἀναθεματισμός. 15

Ἀναθεματισμὸς δ̄

- 12 Εἴ τις προσώποις δυσὶν ἢ γοῦν ὑποστάσεσιν τὰς τε ἐν τοῖς εὐαγγελικοῖς καὶ ἀποστολικοῖς συγγράμμασιν διανέμει φωνὰς ἢ ἐπὶ Χριστῷ παρὰ τῶν ἀγίων λεγομένας ἢ παρ' αὐτοῦ περὶ ἑαυτοῦ καὶ τὰς μὲν ὡς ἀνθρώπῳ παρὰ τὸν ἐκ θεοῦ λόγον ἰδικῶς νοουμένῳ¹ προσάπτει, τὰς δὲ ὡς θεοπρεπεῖς μόνῳ τῷ ἐκ θεοῦ πατρὸς λόγῳ, ἀνάθεμα ἔστω. 20

Ἐπίλυσις

- 18 Ἐν μορφῇ καὶ ἰσότητι τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ὑπάρχων ὁ ἐξ αὐτοῦ λόγος οὐχ Phil. 2, 6 ἀρπαγμὸν ἠγήσατο τὸ εἶναι ἴσα θεῷ, καθὰ γέγραπται, καθῆκε δὲ μᾶλλον ἑαυτὸν εἰς ἐκούσιον κένωσην καὶ καταπεφοίτηκεν ἐθελοντῆς ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς, οὐ μεθεὶς τὸ εἶναι P 248 ὃ ἔστιν, μεμενηκῶς δὲ καὶ οὕτω θεὸς καὶ τὸ τῆς ἀνθρωπότητος οὐκ ἀτιμάσας μέτρον. 25 πάντα τοῖνυν αὐτοῦ τὰ θεοπρεπῆ καὶ τὰ ἀνθρώπινα. ποῦ γὰρ ἔτι κεκένωκεν ἑαυτὸν, εἰ τοῖς τῆς ἀνθρωπότητος μέτροις ἐπηρυθρία; καὶ εἰ παραιτοῖτο τὰ ἀνθρώπινα, τίς ὁ κατω- 14 θήσας αὐτὸν ὡς ἐξ ἀνάγκης καὶ βίας εἰς τὸ γενέσθαι καθ' ἡμᾶς; πάσας τοῖνυν τὰς ἐν

4—6 Ephraim Antioch. ap. Phot. 229 p. 259^b 41 ἐρμηνεύων αὐτὸς ἑαυτὸν . . . . 'οἱ διαιροῦντες — ἰστώσιν υἱοῦς' 28—p. 20, 3 λόγον ἐτ p. 20, 13—15 Timoth. argm. p. 68

VS, D [= mn], QBS, Ψ [= ARWI], Λ^s
 1 τοῦ Q 2 τὴν αὐθεντίαν VSD οὐκ ἔνωσην Q καὶ καθάπερ VS 3 φύσει
 τέκνα ὀργῆς VSD φύσει ὀργῆς τέκνα Ψ 4 λαμβάνουσαν I οἱ] οὐ Σ 4/5 τοῖνυν — τιθέν-
 τες om. Q 5 δέ] καὶ V 6 αὐταῖς B γε om. Q ἰστώμεν Σ καίτοι] καὶ τὸν Q
 7 ἓνα om. D 8 κἂν] καὶ QR σαρκωθέντα] σταυρωθέντα V τέ καὶ VS 9 πρὸς θῦ Q
 εἶποις Q αὐτὸν ἐκείνον B ἐκείνον W 9/10 μέτροις τῆς ἀνοήτητος B καθιγμένον DARl
 καθιγμένον VW καθήμενον Q καθιγμένον B^{opp}, om. S δὲ φαμέν QΨΣΛ^s δὲ φαμέν αὐτὸν V φαμέν
 τοῖνυν αὐτὸν SD φαμέν B 11 ὄρατὸν δὲ B 12 ἀόρατον Q διστώντας VS 13 αὐ-
 ταῖς] ἄτε Q ἐπινοοῦντες R 14 τὴν om. B ἀλλότρια Q φρονεῖν εἰωθῶτων] φρονούντων V
 16 om. Q δ̄ Q^{ms} τέταρτος A 17/18 ἀποστολικοῖς καὶ εὐαγγελικοῖς Bl εὐαγγελικοῖς V
 18 γράμμασι SD χῦ B 19 θῦ πρὸς VSD 20 ἔστω om. W
 21 ἐπίλυσις V ἐπίλυσις δ̄ D λύσις S^{ms} ἐρμηνεία AW ἐρμηνεία δ̄ Rl ἐρμηνεία τοῦ αὐτοῦ κεφα-
 λαίου B 23 ἴσα τὸ εἶναι S καθὼς VSD 24 ἐκουσίαν Q ἐθελοντῆ B 25 ὅπερ VS
 δὲ μᾶλλον VSD τῆς ἀνθρωπότητος οὐκ ἀτιμάσας τὸ Q 26 τὰ om. W τὰ τε ΒΛ^s τὰ
 om. V ποῦ] οὐ Q κεκοινῶνηκεν Q ἢ Q 27 ἐπηρυθρία SWΛ^s ἐπερυθρία QR ἐπερυ-
 θρία VDAI ἐρυθρία B παρητείτο VΛ^s ἀνθρώπινα λαλεῖν DQB 27/28 κάτω θήσας SDQBRW
 28 καί] ἢ Q

τοῖς εὐαγγελίοις φωνάς, τὰς τε ἀνθρωπίνας καὶ μὴν καὶ τὰς θεοπρεπεῖς, ἐνὶ προσώπῳ προσάφομεν, ἐπειδὴ καὶ ἓνα πιστεύομεν υἰὸν εἶναι Χριστὸν Ἰησοῦν, τουτέστιν ἐνανθρωπήσαντα καὶ σεσαρκωμένον τὸν τοῦ θεοῦ λόγον· ὥστε κἂν λέγητι τι τῶν ἀνθρωπίνων, τοῖς τῆς ἀνθρωπότητος αὐτοῦ μέτροις καταλογιούμεθα τὰ ἀνθρώπινα (αὐτοῦ γὰρ πάλιν καὶ τὸ ἀνθρώπινον) κἂν ὡς θεὸς διαλέγηται, θεὸν εἶναι πιστεύοντες τὸν ἐνανθρωπήσαντα, πάλιν 5 ὡς ἐνὶ Χριστῷ καὶ υἱῷ τὰς ὑπὲρ ἀνθρώπου φύσιν προσνεμούμεν φωνάς. οἱ δὲ διιστάντες εἰς δύο πρόσωπα δύο που πάντως ἐπινοοῦσιν υἱούς. ὥσπερ γὰρ τὸν καθ' ἡμᾶς ἄνθρωπον οὐκ εἰς δύο πρόσωπα διαιρεῖσθαι θέμις, κἂν εἰ ἐκ ψυχῆς νοοῖτο καὶ σώματος, ἀλλ' εἰς ἐστὶν καὶ ὁ αὐτὸς ἄνθρωπος, οὕτω καὶ ἐπὶ τοῦ Ἐμμανουήλ· ἐπειδήπερ εἰς ἐστὶν υἱὸς καὶ κύριος ὁ σεσαρκωμένος καὶ ἐνανθρωπήσας τοῦ θεοῦ λόγος, ἐν αὐτοῦ πάν- 10

PG 304 τως ἐστὶν καὶ πρόσωπον, καὶ αὐτῷ προσνεμούμεν τὰ τε ἀνθρώπινα διὰ τὴν οἰκονομίαν
P 249 τὴν μετὰ σαρκὸς καὶ μὴν καὶ τὰ θεῖα διὰ τοὶ τὴν ἐκ θεοῦ καὶ πατρὸς ἀπόρρητον γέννησιν. οἱ δὲ διιστάντες καὶ ἀπομερίζοντες εἰς ἄνθρωπον ἰδικῶς, ὡς ἕτερον ὄντα υἰὸν παρὰ τὸν ἐκ θεοῦ λόγον, καὶ εἰς θεὸν ἰδικῶς, ὡς ἕτερον ὄντα υἰόν, δύο λέγοντες υἱούς, ὑποφέρονται δικαίως τῇ δυνάμει τοῦ προκειμένου ἀναθεματισμοῦ. 15

Ἀναθεματισμὸς ε̅

15 Εἷ τις τολμᾷ λέγειν θεοφόρον ἄνθρωπον τὸν Χριστὸν καὶ οὐχὶ δὴ μᾶλλον θεὸν εἶναι
Hebr. 2, 14 κατὰ ἀλήθειαν ὡς υἰὸν ἓνα καὶ φύσει, καθὸ γέγονε σὰρξ ὁ λόγος καὶ κεκοινώνηκεν παρα-
πλησίως ἡμῖν αἵματος καὶ σαρκὸς, ἀνάθεμα ἔστω.

Ἐπίλυσις

20

Ioh. 1, 14 16 Σάρκα γενέσθαι φησὶν ὁ θεσπέσιος εὐαγγελιστῆς Ἰωάννης τὸν τοῦ θεοῦ λόγον, οὐ
κατὰ μετάστασιν ἢ τροπὴν τῆς ἰδίας φύσεως εἰς σάρκα μεταπεποιημένον, καθάπερ ἤδη
Hebr. 2, 14 προείπομεν (ἔχει γὰρ τὸ ἀναλλοίωτον ὡς θεός), ἀλλ' ὅτι κεκοινώνηκεν παραπλησίως ἡμῖν
αἵματος καὶ σαρκὸς καὶ γέγονεν ἄνθρωπος. ἔθος γὰρ τῇ θεοπνεύστῳ γραφῇ σάρκα
Lc. 3, 6 τὸν ἄνθρωπον ὀνομάζειν· γέγραπται γὰρ ὅτι ὄψεται πᾶσα σὰρξ τὸ σωτήριον τοῦ 25
θεοῦ. ἀλλ' οἱ τῶν ἀνοσίων δογμάτων εὔρεται, Νεστόριός τε καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἦτοι οἱ
τὰ αὐτὰ φρονοῦντες ἐκείνῳ ὑποκρίνονται μὲν ὁμολογεῖν τὴν τοῦ σεσαρκῶσθαι φωνήν,
οὐ μὴν ἔτι καὶ σαρκωθῆναι φασὶν κατὰ ἀλήθειαν τὸν τοῦ θεοῦ λόγον, τουτέστιν ἄνθρωπον
P 250 γενέσθαι καθ' ἡμᾶς μετὰ τοῦ μείναι ὁ ἦν, ἀλλὰ γὰρ ὡς εἰς ἄνθρωπον τῶν ἁγίων ἓνα τὸν

VS, D [= mn], QBS, Ψ [= ARWI], Λs
1 ἀνίνας τε B καὶ² om. Ψ τὰς om. Q 2 προσάφομεν BARIAs Tim. προσάφομεν
QW προσάφομεν VSD ἐπεὶ δὴ δὲ καὶ Q εἶναι υἰὸν Ψ 3 τε καὶ VSD λέγειν Q
4 μέτροις αὐτοῦ QB τὰ ἀνθρώπινα om. SAs 4/5 αὐτοῦ — ἀνθρώπινον om. I τὰ ἀνθρώ-
πινα ARWAs 6 καὶ om. V 7 διιστάντες QW εἰς δύο πρόσωπα διιστάντες B πάν-
τως ποῦ R πάντως Q 8 διαιρεῖσθαι om. S εἰ QB om. VSDΨ 9 ἐπειδήπερ QΨΣAs
ἐπειδὴ γὰρ VSDB 9/10 ἐστὶν εἰς V 10 υἱός] θῶ B 10/11 αὐτῶν πάντων Q 11 ἀνίνα
τέ I 12 μὴν — θεῖα] τὰ θεῖα δὲ B τοὶ om. VSDΨ καὶ QΨΣAs om. VSDB γέννησιν
om. Q 13 διιστάντες VSDBW υἰὸν om. Tim. 13/14 παρὰ — δύο om. Q 14 καὶ
εἰς — υἰὸν om. RWI ὑπὸ φαίροντα R
16 om Q ε̅ Qmg πέμπτος S 17 μᾶλλον] πάλιν A 17/18 κατὰ ἀλήθειαν θεὸν εἶ-
ναι S 18 ὡς] καὶ V καὶ² om. Q
20 ἐπίλυσις V ἐπίλυσις ε̅ D om. QS ἐρμηνεία AW ἐρμηνεία ε̅ RI ἐρμηνεία τοῦ αὐτοῦ κεφαλαίου B
21 γενέσθαι φησὶν VSΨΣAs γεγενῆσθαι φησὶν D φησὶ φορέσας Q ὁ θεσπέσιος — ἰωάννης σάρκα
φησὶ γεγενῆσθαι B 22 ἢ τροπὴν om. Q 23 προείπαμεν Q τὸ om. S ἡμῖν παρα-
πλησίως VΨ 24 καὶ² om. Q 26 ἀνομοίων I τε om. BΨ ἦτοι οἱ Q ἦτοι VSD ἦτοι
testatur Σ οἱ ΨAs om. B 27 ἐκείνῳ om. B τοῦ θῶ A φωνήν] superscr. φύσιν A m.
rec. 28 καὶ σαρκωθῆναι ἔτι I ἔτι] ὅτι V 29 γεγενῆσθαι SD εἶναι ΨAs ὡς εἰς
VSDQBARcorrΣ ὡσεὶ I ὡς RWAs τὸν in εἰς τὸν corr. B

ἐκ τῆς ἀγίας παρθένου γεγεννημένον κατοικῆσαι δισχυρίζονται τὸν μονογενῆ τοῦ θεοῦ λόγον, ἵνα μηκέτι Χριστὸς εἰς ὁμολογῆται καὶ υἱὸς καὶ κύριος καὶ προσκυνητός, ἀλλ' ὡς ἄνθρωπος ἰδικῶς καὶ κατὰ μόνους νοούμενος μόνῃ συναφείᾳ τῇ κατὰ τὴν ἐνότητα τῆς ἀξίας τετιμημένος συμπροσκυνῆται καὶ συνδοξάζηται. κατοικεῖ μὲν γὰρ ἐν ἡμῖν ὁ τῶν ὅλων θεὸς διὰ τοῦ ἀγίου πνεύματος. καὶ γοῦν πάλαι μὲν ἔφασκεν δι' ἐνὸς τῶν ἀγίων 5 προφητῶν ὅτι ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς καὶ ἐμπεριπατήσω καὶ ἔσομαι αὐτῶν 2 Cor. 6, 16 cf. Leu. 26, 12 θεὸς καὶ αὐτοὶ ἔσονται μοι λαός. γράφει δὲ καὶ ὁ μακάριος Παῦλος· οὐκ οἴδατε ὅτι ναὸς θεοῦ ἐστὶ καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν; ἔφη 1 Cor. 3, 16 δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Χριστὸς περὶ τῶν ἀγίων προφητῶν ἦτοι τῶν προγεγονότων δικαίων· εἰ 10 ἐκείνους εἶπεν θεοὺς, πρὸς οὓς ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐγένετο, ὃν ὁ πατὴρ 10 ἠγίασεν καὶ ἀπέστειλεν εἰς τὸν κόσμον, ὑμεῖς λέγετε ὅτι βλασφημεῖς, ὅτι εἶπον· υἱὸς τοῦ θεοῦ εἰμί; ἀλλ' οὐχ ὡσπερ ἐν ἡμῖν οἰκεῖ θεός, οὕτω καὶ ἐν Χριστῷ· θεὸς γὰρ ἦν φύσει, πεφηνῶς καθ' ἡμᾶς, εἰς τε καὶ μόνος υἱὸς καὶ ὅτε γέγονε σὰρξ. οἱ τοίνυν τολμῶντες λέγειν θεοφόρον ἄνθρωπον ὑπάρχειν αὐτὸν καὶ οὐχὶ δὴ μᾶλλον ἐνανθρωπήσαντα θεὸν ὑποπίπτουσιν ἀναγκαίως τῷ προκειμένῳ ἀναθεματισμῷ. 15

Ἀναθεματισμὸς ζ̄

PG 305

18 Εἴ τις λέγει θεὸν ἢ δεσπότην εἶναι τοῦ Χριστοῦ τὸν ἐκ θεοῦ πατρός λόγον καὶ οὐχὶ P 251 δὴ μᾶλλον τὸν αὐτὸν ὁμολογεῖ θεὸν τε ὁμοῦ καὶ ἄνθρωπον, ὡς γεγονότος σαρκὸς τοῦ Ioh. 1, 14 λόγου κατὰ τὰς γραφάς, ἀνάθ μα ἔστω.

Ἐπίλυσις

20

19 Ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς τε καὶ μόνος καὶ κατὰ ἀλήθειαν υἱὸς ὑπάρχων τοῦ θεοῦ καὶ πατὴρ γέγονεν σὰρξ, ὁ λόγος, καὶ κατάρχει τῶν ὅλων ὁμοῦ τῷ ἰδίῳ γεννητορικῆς κάμπτει τε αὐτῷ πᾶν γόνυ ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων Phil. 2, 10, 11 καὶ ἐξομολογεῖται πᾶσα γλῶσσα ὅτι κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς δόξαν θεοῦ πατρός. ἔστιν τοίνυν αὐτὸς κύριος μὲν τῶν ὅλων καθὼ νοεῖται καὶ ἔστιν θεός, εἰ 25 καὶ μὴ δίχα σαρκὸς μετὰ τὴν ἐνανθρώπησιν, αὐτὸς δὲ ἑαυτοῦ οὔτε θεὸς οὔτε δεσπότης. καὶ γὰρ ἐστὶν τῶν ἀτοπωτάτων, μᾶλλον δὲ δυσσεβείας ἀπάσης ἐπίμεστον ἀληθῶς τὸ οὕτω φρονεῖν ἢ λέγειν. εἰκότως οὖν ἐπ' αὐτῷ δὴ τούτῳ γέγονεν ὁ προκειμένος ἀναθεματισμός.

12—14 ἀλλ' — σὰρξ Timoth. arm. p. 92

VS, D [= mn], QBS, Ψ [= ARW], Λ^s

1 γεγεννημένον SmQ om. Σ 1/2 λόγον τοῦ θῦ B 2 μὴ καὶ ἔτι V 2/3 εἰς — νοούμενος om. W 2 ὁμολογεῖται VQR καὶ υἱὸς — προσκυνητός om. D 3 καὶ om. BR1 4 τετιμη- μένον S συμπροσκυνεῖται καὶ συνδοξάζεται D μὲν γὰρ om. Λ^s γὰρ] τὰς S ὑμῖν S 5 καὶ πάλαι ΨΛ^s πάλιν S δι' ἐνός] διὰ D 6 αὐτοῖς VSΣ 7 καὶ αὐτοὶ — λαός om. D ἔσονται αὐτοὶ λαός μου B μου AR(B) 9 ἀγίων QBRW1ΣΛ^s ἀγίων αὐτοῦ VSD οἰκείων A δικαίων Σ ἀγίων VSDQBΨΛ^s εἰ καὶ S 12 τοῦ om. DQ ὑμῖν SQ ἐνοικεῖ B ὁ θῶ QAI 13 φύσει ἦν VSD πεφηνῶς om. D οὔτε Q 14 λέγειν τολμῶντες B 16 om. Q ζ̄ Qmε ἕκτος AW1 17 λέγει om. V θεὸν ἢ om. Q 18 ὁμοῦ τέ θῦ V θῦ τέλειον ὁμοῦ Q γεγονότα S 20 ἐπίλυσις V ἐπίλυσις ζ̄ D om. SQ ἐρμηνεία AW ἐρμηνεία ζ̄ R ἐρμηνεία ἕκτη I ἐρμηνεία τοῦ αὐτοῦ κεφαλαίου B 21 ὁ χῶ DARW εἰς SDQBAW ὁ εἰς VRI καὶ^s om. BRW1ΣΛ^s ὑπάρχων κατὰ ἀλήθειαν ὡς W 22 ὁ λόγος om. Λ^s ὁ] ὡς A καὶ om. QAS συγκατάρ- χει VSD συγκατάρχει τέ B συγκατάρχων A τῶν ὅλων] τῷ λόγῳ Q ἄμα Ψ 23 κάμπτει τε] καὶ κάμπτει B 24 γλῶσσα] δόξα V 24/25 καὶ πρὸς VS πρὸς ἀμὴν B 25 ὁ αὐτός V κῶ μὲν τῶν ὅλων QBΨΛ^s μὲν κῶ τῶν ὅλων SD μὲν τῶν ὅλων κῶ V καθὼ VSDΛ^s καθὰ Ψ καθὰ καὶ Q καθὼ καὶ B 26 αὐτοῦ Q 27 καὶ γὰρ ἐστὶ VSDQBS ἐστὶ [ἐστὶν R] γὰρ ΨΛ^s ἀπὸ- σης om. B 28 ἦ] καὶ Q

Ἀναθεματισμός ζ̄

20 Εἴ τις φησιν ὡς ἄνθρωπον ἐνηργῆσθαι παρὰ τοῦ θεοῦ λόγου τὸν Ἰησοῦν καὶ τὴν τοῦ μονογενοῦς εὐδοξίαν περιῆφθαι ὡς ἐτέρωι παρ' αὐτὸν ὑπάρχοντι, ἀνάθεμα ἔστω.

P 252

Ἐπίλυσις

21 Ὅτε τὴν κατὰ σάρκα γέννησιν τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ θεοῦ εὐηγγελίζετο τῇ ἀγίαι 5
Lc. 1, 31 παρθένωι ὁ μακάριος Γαβριήλ, τέξῃ, φησίν, υἱὸν καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ
Mt 1, 21 Ἰησοῦν· αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν.
ὠνόμασται δὲ καὶ Χριστὸς διὰ τὸ κεχρῆσθαι μεθ' ἡμῶν ἀνθρωπίνως κατὰ τὴν τοῦ ψάλλοντος
Ps. 44, 8 φωνὴν ἠγάπησας δικαιοσύνην καὶ ἐμίσησας ἀδικίαν· διὰ τοῦτο ἔχρισέν σε
ὁ θεὸς ὁ θεὸς σου ἔλαιον ἀγαλλιάσεως παρὰ τοὺς μετόχους σου. καίτοι 10
Ioh. 3, 34 γὰρ ὑπάρχων αὐτὸς τοῦ ἀγίου πνεύματος χορηγὸς καὶ οὐκ ἐκ μέτρου διδοὺς τοῖς ἀξίοις
Ioh. 1, 16 αὐτό (πλήρης γὰρ ἔστιν καὶ ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν
κατὰ τὸ γεγραμμένον), οἰκονομικῶς ὡς ἄνθρωπος κεχρῆσθαι λέγεται νοητῶς, καταπτάντος
ἐπ' αὐτὸν τοῦ ἀγίου πνεύματος, ἵνα καὶ ἐν ἡμῖν καταμείνη, καίτοι διὰ τὴν ἐν Ἀδὰμ παρά-
βασιν ἀποφοιτήσαν ἐν ἀρχαῖς. αὐτὸς οὖν ὁ μονογενὴς τοῦ θεοῦ λόγος γενόμενος σὰρξ 15
κέκληται Χριστὸς καὶ τὴν θεῶι πρόπουσαν δυναστείαν ἰδίαν ἔχων εἰργάζετο τὰ παράδοξα.
οἱ τοίνυν λέγοντες τῇ Χριστοῦ δυναστείαι τὴν τοῦ μονογενοῦς εὐδοξίαν περιῆφθαι, ὡς
ὄντος ἐτέρου τοῦ μονογενοῦς παρὰ τὸν Χριστόν, δύο φρονοῦσιν υἱοὺς καὶ τὸν μὲν ἐνε-
P253 PG 308 γούντα, τὸν δὲ ἐνεργούμενον ὡς ἄνθρωπον ἕνα τῶν καθ' ἡμᾶς· ταύτηι τοι καὶ ὑποφέρονται
τῇ δυνάμει τοῦ ἀναθεματισμοῦ. 20

Ἀναθεματισμός η̄

22 Εἴ τις τολμᾷ λέγειν τὸν ἀναληφθέντα ἄνθρωπον συμπροσκυνεῖσθαι δεῖν τῷ θεῶι
λόγωι καὶ συνδοξάζεσθαι καὶ συχρηματίζειν θεὸν ὡς ἕτερον ἐτέρωι [τὸ γὰρ σὺν αἰ
προστιθέμενον τοῦτο νοεῖν ἀναγκάσει] καὶ οὐχὶ δὴ μᾶλλον μιᾷ προσκυνήσει τιμᾷ τὸν
Εμμανουήλ καὶ μίαν αὐτῷ τὴν δοξολογίαν ἀνάπτει καθὸ γέγονεν σὰρξ ὁ λόγος, ἀνάθεμα ἔστω. 25

Ἐπίλυσις

23 Εἰς ἕνα θεὸν πατέρα παντοκράτορα καὶ εἰς ἕνα υἱὸν καὶ μὴν καὶ εἰς ἕν ἅγιον πνεῦμα
Rom. 6, 3, 4 βεβαπίσμεθα· εἶτα, φησίν ὁ μακάριος Παῦλος, οὐκ οἶδατε ὅτι ὅσοι εἰς Χριστὸν

VS, D [= mn], QBS, Ψ [= ARWI], Λs

1 om. Q ζ̄ Qms ἑβδομοσ A 2 ἐνεργεῖσθαι QRW ἐνηργεῖσθαι Wcom ὑπὸ VSD
3 ἕτερον B ὑπάρχοντα B
4 ἐπίλυσισ V ἐπίλυσισ ζ̄ D om. SQ ἐρμηνεία AW ἐρμηνεία ζ̄ RI ἐρμηνεία τοῦ αὐτοῦ κεφαλαίου B
5 κατὰ — γέννησιν] σάρκα Q τοῦ υἱοῦ τοῦ θῦ τοῦ μονογενοῦς VSD 6 τέξει QR 7 αὐ-
τοῦ Q 8 ὠνομάσθη Q καὶ om. V 9 φωνὴν ἢ φησιν B ἀδικίαν QΨ ἀνομίαν VSDB
11 αὐτὸς ὑπάρχων Q ἐκ om. S 12 αὐτοῦ QΛs αὐτὸν R πλήρες RWI plenitudo Λs
ἐκ om. Ψ, superscr. W πάντες ἡμεῖς B 13 νοητῶς καὶ οὐκ ἀνθρωπίνως SD 13/14 κα-
ταπτάντος ἐπ' αὐτὸν νοητῶς B 15 λόγος τοῦ θῦ B σὰρξ γενόμενος VSDB 16 δύνα-
μιν VSD ἔχων ἰδίαν A ἐργάζετο R ἐργάζεται S τὰ om. VR 17 τὴν S τοῦ χῦ SBI
εὐδοξίαν] δυναστείαν Q ὡς] ἢ B 18 τοῦ om. RWI 19 καὶ om. Q ὑποφέρονται δικαίως B
21 om. Q η̄ Qms ὄγδοοσ A 22 ἀναληφθέντα R συμπροσκυνεῖσθαι R 22/23 τῷ
θεῶι λόγωι om. Q 23 συχρηματίζειν QR συσχηματίζειν D ἐνετέρω QΛs 23/24 τὸ γὰρ
— ἀναγκάσει VBΨΣΛs om. QSD cf. apol. adu. Orient. 62. adu. Theodoret. 56 24 ἀναγκάσει B
τιμᾶν QRWI 25 ὁμολογίαν V ἀνάπτει QSLs συνάπτει VA συνάπτειν RW ἀναπέμπει DB ἀνα-
πέμπειν I ὁ λόγος om. Λs
26 ἐπίλυσισ V ἐπίλυσισ η̄ D λύσις Sms om. Q ἐρμηνεία AW ἐρμηνεία η̄ RI ἐρμηνεία τοῦ αὐτοῦ
κεφαλαίου B 27 υἱὸν ἕνα SD μὴν καὶ om BR ἕνα Q πᾶν ἅγιον VS 28 εἶτα] ἔτι B

ἐβαπτίσθημεν, εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν; συνετάφημεν οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον, ἵνα ὡσπερ ἠγέρθη Χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ πατρὸς, οὕτως καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν. πεπιστεύκαμεν τοίνυν καὶ βεβαπίσμεθα εἰς ἓνα, καθάπερ ἔφην, υἱὸν τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν τὸν Χριστόν, τουτέστιν σεσαρκωμένον καὶ ἐνανθρωπήσαντα 5 τὸν ἐκ θεοῦ πατρὸς λόγον ἓνα τε ὄντα καὶ θεὸν ἀληθῶς προσκυνεῖν δεδιδάγμεθα καὶ μεθ' ἡμῶν αἱ ἄνω δυνάμεις· γέγραπται γάρ· ὅταν δὲ εἰσαγάγηι τὸν πρωτότοκον εἰς Hebr. 1, 6 τὴν οἰκουμένην, λέγει· καὶ προσκυνησάτωσαν αὐτῷ πάντες ἄγγελοι θεοῦ. P 254 γέγονε δὲ πρωτότοκος ὁ μονογενής, ὅτε καὶ ἄνθρωπος πέφηνε καθ' ἡμᾶς· τότε γὰρ καὶ ἀδελφὸς κεχημάτικε τῶν ἀγαπώντων αὐτόν. εἴ τις τοίνυν συμπροσκυνεῖσθαί φησιν ὡς 10 Rom. 8,29 ἄνθρωπον ἰδικῶς ἐτέρωι παρ' αὐτόν ὑπάρχοντι τῷ ἐκ θεοῦ λόγῳ καὶ οὐχὶ καθ' ἔνωσην ἀληθῆ συνενεγκῶν εἰς ἓνα Χριστόν καὶ υἱὸν καὶ κύριον μιᾷ προσκυνήσει τιμᾷ, ὑποφέρεται δικαίως τῇ δυνάμει τοῦ ἀναθεματισμοῦ.

Ἀναθεματισμὸς θ̄

24 Εἴ τις φησιν τὸν ἓνα κύριον Ἰησοῦν Χριστόν δεδοξάσθαι παρὰ τοῦ πνεύματος, ὡς 15 ἄλλοτρία δυνάμει τῇ δι' αὐτοῦ χρώμενον καὶ παρ' αὐτοῦ λαβόντα τὸ ἐνεργεῖν δύνασθαι κατὰ πνευμάτων ἀκαθάρτων καὶ τὸ πληροῦν εἰς ἀνθρώπους τὰς θεοσημείας, καὶ οὐχὶ δὴ μᾶλλον ἴδιον αὐτοῦ τὸ πνευμά φησιν, δι' οὗ καὶ ἐνήργηκε τὰς θεοσημείας, ἀνάθεμα ἔστω.

Ἐπίλυσις

25 Ἄνθρωπος γεγωνῶς ὁ μονογενής τοῦ θεοῦ λόγος ἀπομεμένηκεν καὶ οὕτω θεός, πάντα 20 ὑπάρχων ὅσα καὶ ὁ πατήρ, δίχα μόνου τοῦ εἶναι πατήρ, καὶ ἴδιον ἔχων τὸ ἐξ αὐτοῦ καὶ οὐσιωδῶς ἐμπεφυκὸς αὐτῷ πνεῦμα ἅγιον, εἰργάζετο τὰς θεοσημείας, ὥστε καὶ ἄνθρωπος PG 309 γεγωνῶς, ἐπεὶ μεμένηκε καὶ οὕτω θεός, ὡς ἴδια δυνάμει τῇ διὰ τοῦ πνεύματος ἐπλήρου τὰ θαύματα. οἱ δὲ λέγοντες ὡς ἄνθρωπον ἓνα τῶν καθ' ἡμᾶς ἢ γοῦν ἓνα τῶν ἁγίων P 255 δεδοξάσθαι καὶ αὐτόν τῇ διὰ τοῦ πνεύματος ἐνεργεῖαι, οὐχ ὡς ἴδια μᾶλλον, ἀλλ' ὡς 25 ἄλλοτρία καὶ θεοπρεπεῖ χρώμενον, καὶ ὡς ἐν χάριτος μέρει λαβεῖν παρὰ τοῦ πνεύματος τὴν εἰς οὐρανοὺς ἀνάληψιν ὑποκείσονται δικαίως τῇ δυνάμει τοῦ ἀναθεματισμοῦ.

VS, D [= mn], QBΣ, Ψ [= ARWI], Λ^s

1 ἐβαπτίσθητε QB ἐβαπτίσθητε QB 2 βαπτίσματος αὐτοῦ V 3 κενώτητι QR
4 καὶ εἰς V ἔφηνεν B 5 τὸν² om. VBI, corr. I τέ καὶ VS 6 τὸν om. I καὶ
om. VS ἀληθῶς om. VS 7 γάρ VQBA^s δὲ S γάρ ὅτι ΨD ὅταν δὲ] ὅτε B 9 ὅτι
VA 10 συνπροσκυνεῖσθαι R προσκυνεῖσθαι D αὐτόν ὡς D 11 ἄνω W καὶ ὡς
ἐτέρω D θῦ πρσ VSD 12 συνεισηνεγκῶν Q 13 δικαίως — ἀναθεματισμοῦ] τῷ προκει-
μένῳ ἀναθεματισμῷ B

14 om. Q ἔνατος A 15 τὸν χν DQ δεδοξάσθαι QBVSD δοξάζεσθαι Ψ πρσ Q
16 δι' QBΨΛ^s ἴδια VSDΣ δύνασθαι ἐνεργεῖν B 17 κατὰ τε QB θεοσημείας VDBAI θεο-
σεβείας S καὶ om. Q 18 τὸ ἴδιον αὐτοῦ τὸ S ἐνήργηκε DBΨ ἐνήργη καὶ Q ἐνήργησε VS
18. 22 θεοσημείας VDBAI

19 ἐπίλυσις V ἐπίλυσις θ̄ D ἐρμηνεία SAW ἐρμηνεία θ̄ RI ἐρμηνεία τοῦ αὐτοῦ κεφαλαίου B
20 λόγος τοῦ θεοῦ B οὕτω] ὄντος Q 21 μόνον Q 22 οὐσιώδεις RI αὐτῷ
ἐμπεφυκὸς B συμπεφυκῶς Q 23 ἐπεὶ μεμένηκε ΨΣ ἐπειδὴ μεμένηκε Q ἐπιμεμένηκε VSD
μεμένηκε B *permansit* Λ^s ὥστε VSD τῇ — πνεύματος om. B τῇ om. Q 24 θαυ-
μάσια B ἓνα τῶν om. B ἔχουν ἓνα τῶν ἁγίων Σ ἓνα τῶν ἁγίων ἔχουν Q ἔχουν τῶν ἁγίων
VSDΨΛ^s ἔχουν τινὰ τῶν ἁγίων B 25 δεδοξάσθαι R δοξάζεσθαι A καὶ om. SDB αὐ R
26 καὶ¹ QIΣΛ^s καὶ θῦ RW καὶ οὐ VSDBA λαβόντα D 27 δικαίως ὑποκείσονται B

Ἀναθεματισμὸς ἰ

Hebr. 3,1 26 Ἀρχιερέα καὶ ἀπόστολον τῆς ὁμολογίας ἡμῶν γεγενῆσθαι Χριστὸν ἡ θεία λέγει γραφή·
Eph. 5, 2 προσκεκόμικε δὲ ὑπὲρ ἡμῶν ἑαυτὸν εἰς ὄσμῃν εὐωδίας τῷ θεῷ καὶ πατρί. εἴ τις τοίνυν
ἀρχιερέα καὶ ἀπόστολον ἡμῶν γεγενῆσθαι φησιν οὐκ αὐτὸν τὸν ἐκ θεοῦ λόγον, ὅτε γέγονεν
σὰρξ καὶ καθ' ἡμᾶς ἄνθρωπος, ἀλλ' ὡς ἕτερον παρ' αὐτὸν ἰδικῶς ἄνθρωπον ἐκ γυναικός, 5
ἢ εἴ τις λέγει καὶ ὑπὲρ ἑαυτοῦ προσενεγκεῖν αὐτὸν τὴν προσφορὰν καὶ οὐχὶ δὴ μᾶλλον
ὑπὲρ μόνων ἡμῶν (οὐ γὰρ ἂν ἐδεήθη προσφορᾶς ὁ μὴ εἰδὼς ἁμαρτίαν), ἀνάθεμα ἔστω.

Ἐπίλυσις

27 Σμικρὰ μὲν ὁμολογουμένως τῷ ἐκ θεοῦ φύντι λόγῳ τὰ ἀνθρώπινα, πλὴν οὐκ ἀπό-
βλητα διὰ τὴν οἰκονομίαν. κύριος γὰρ ὦν κατὰ φύσιν τῶν ὄλων, καθῆκεν ἑαυτὸν ἐν 10
τοῖς καθ' ἡμᾶς, μορφὴν δούλου λαβών, καὶ κεχηματίκεν ἡμῶν ἀρχιερεὺς καὶ ἀπόστολος,
τῶν τῆς ἀνθρωπότητος μέτρων καὶ εἰς τοῦτο καλούντων αὐτόν. προσκεκόμικε δὲ ἑαυτὸν
P 256 ὑπὲρ ἡμῶν εἰς ὄσμῃν εὐωδίας τῷ θεῷ καὶ πατρί· μιᾷ γὰρ προσφορᾷ τετελείωκεν
Hebr. 10, 14 εἰς τὸ διηνεκὲς τοὺς ἁγιαζομένους, καθὰ γέγραπται. ἀλλ' οὐκ οἶδα πῶς οἱ
ἑτερόφρονες οὐκ αὐτὸν τὸν ἐκ θεοῦ λόγον ἄνθρωπον γεγονότα δισχυρίζονται χρηματίσαι καὶ 15
ἀπόστολον καὶ ἀρχιερέα τῆς ὁμολογίας ἡμῶν, ἀλλ' ὡς ἕτερόν τινα παρ' αὐτὸν ἄνθρωπον
ἰδικῶς τὸν ἐκ τῆς ἁγίας παρθένου γεγεννημένον φασὶν χρηματίσαι καὶ ἀπόστολον καὶ
ἀρχιερέα καὶ κατὰ προκοπὴν εἰς τοῦτο ἔλθειν καὶ οὐχ' ὑπὲρ γε μόνων ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ
ἑαυτοῦ προσενεγκεῖν ἑαυτὸν εἰς θυσίαν τῷ θεῷ καὶ πατρί, ὅπερ ἐστὶν τῆς ὀρθῆς καὶ
ἀμωμήτου πίστεως ἀλλότριον παντελῶς. οὐ γὰρ ἐποίησεν ἁμαρτίαν, ὁ δὲ κρείττων ὦν 20
τοῦ πλημμελεῖν καὶ ἀμοιρήσας παντελῶς ἁμαρτίας οὐκ ἂν ἐδεήθη θυσίας τῆς ὑπὲρ ἑαυτοῦ.
ἐπειδὴ δὲ τὸ εἶκος παρωθούμενοι δύο δὴ πάλιν υἱοὺς ἐπινοοῦσιν οἱ ἑτερόφρονες, ἀναγκαιῶς
γέγονεν ὁ ἀναθεματισμὸς, ἐμφανῆ καθιστὰς τὴν ἀσέβειαν αὐτῶν.

Ἀναθεματισμὸς ἰα

PG 312 28 Εἴ τις οὐχ ὁμολογεῖ τὴν τοῦ κυρίου σάρκα ζωοποιὸν εἶναι καὶ ἰδίαν αὐτοῦ τοῦ ἐκ 25
θεοῦ πατρὸς λόγου, ἀλλ' ὡς ἑτέρου τινὸς παρ' αὐτὸν συνημμένου μὲν αὐτῷ κατὰ τὴν ἀξίαν
ἢ γοῦν ὡς μόνῃν θείαν ἐνοίκησιν ἐσχηκότος, καὶ οὐχὶ δὴ μᾶλλον ζωοποιόν, ὡς ἔφημεν, ὅτι
γέγονεν ἰδία τοῦ λόγου τοῦ τὰ πάντα ζωογονεῖν ἰσχύοντος, ἀνάθεμα ἔστω.

VS, D [= mn], QBS, Ψ [= ARWI], Λs

1 om. Q1 ἰ Qms δέκατος A 2 λέγει om. Q 3 προσκεκομικέναι VSDΣ γὰρ BI
ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν VSB 4 ἀρχιερέα — φησιν] φησιν ἀρχιερέα γενέσθαι καὶ ἀπόστολον B ἐκ]
τοῦ W θῦ πρσ VSD 5 σὰρξ om. S καὶ om. SDQLs αὐτῶν Q 6 καὶ DBΨΛs
om. VSQΣ ἑαυτὸν Q 7 μόνων Q

8 ἐπίλυσις V ἐπίλυσις ἰ D ἐρμηνεία SmsAW ἐρμηνεία ἰ R ἐρμηνεία δεκάτη I ἐρμηνεία τοῦ αὐ-
τοῦ κεφαλαίου B 9 θῦ πρσ VSD πλὴν ἀλλ' VSD 10 τῶν ὄλων κατὰ φύσιν VSBΛs
ἑαυτὸν καθῆκεν B 11 δούλου μορφὴν S καὶ om. Q ἡμῖν A καὶ ἀρχιερεὺς καὶ VA
12 καὶ εἰς τοῦτο om. B αὐτῶν R 14 τοὺς ἁγιαζομένους εἰς τὸ διηνεκὲς V 14—23 καθὰ — αὐ-
τῶν om. B 14 καθὰ] καὶ I οἶδ' ὅπως VQ 15 καὶ οὐκ A θῦ θῦ V τε καὶ VSDΛs
16—18 ἀλλ' — ἀρχιερέα om. D 17 γεγεννημένον SA φασὶ VDS φησὶ S καὶ φασὶν QΨΛs
18 προτροπὴν S ἐληλυθέναι VSD οὐκ αὐτὸν Q γε om. QR, corr. R μόνων AWR
μόνον VIΛs μᾶλλον SDΣ om. Q ἀλλὰ — ὑπὲρ] ἢ SD 19 ἐστὶν] ἐπὶ RI τε καὶ Q
20 ἀλλοτρίαν R ὁ δὴ Q οὐδε R ὦν VSD om. QΨΛs 21 ἁμαρτίας παντελῶς VSD
22 καὶ δύο A ἐπινοοῦσιν υἱοῦς D 23 καθιστῶν VSD ἀσέβειαν αὐτῶν] ἀλήθειαν S
24 W1 in mg. om. Q ἰα Qms ἐνδέκατος A 25 οὐκ QR ἐκ om. D 27 ὡς om.
ΣΨΛs θείαν om. VS ἐφηνέμ DBΨΛs ἐφην VSQΣ 28 τὰ om. I ζωογονεῖν QB ζωο-
ποιεῖν VSDΨ

Ἐπίλυσις

P 257

29 Τὴν ἁγίαν καὶ ζωοποιὸν καὶ ἀναίμακτον ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τελοῦμεν θυσίαν, οὐχ ἑνὸς τῶν καθ' ἡμᾶς καὶ ἀνθρώπου κοινοῦ σῶμα πιστεύοντες εἶναι τὸ προκείμενον, ὁμοίως δὲ καὶ τὸ τίμιον αἷμα, δεχόμενοι δὲ μᾶλλον ὡς ἴδιον σῶμα γεγονὸς καὶ μέντοι καὶ αἷμα τοῦ τὰ πάντα ζωογονούντος λόγου. κοινὴ γὰρ σὰρξ ζωοποιεῖν οὐ δύναται, καὶ τούτου μάρτυς 5 αὐτὸς ὁ σωτὴρ λέγων· ἢ σὰρξ οὐκ ὠφελεῖ οὐδὲν· τὸ πνεῦμά ἐστιν τὸ ζωο- Ioh. 6, 63 ποιοῦν. ἐπειδὴ γὰρ ἴδια γέγονεν τοῦ λόγου, ταύτηι τοι νοεῖται καὶ ἔστιν ζωοποιός, καθά φησιν αὐτὸς ὁ σωτὴρ· καθὼς ἀπέστειλέν με ὁ Ζῶν πατὴρ καὶ γὰρ Ζῶ διὰ Ioh. 6, 57 τὸν πατέρα, καὶ ὁ τρώγων με κἀκεῖνος ζήσεται δι' ἐμέ. ἐπειδὴ δὲ Νεστόριος καὶ οἱ τὰ αὐτοῦ φρονούντες παραλύουσιν ἀμαθῶς τοῦ μυστηρίου τὴν δύναμιν, ταύτηι τοι 10 καὶ μάλα εἰκότως γέγονεν ὁ ἀναθεματισμός.

Ἀναθεματισμὸς ἰβ

80 Εἴ τις οὐχ ὁμολογεῖ τὸν τοῦ θεοῦ λόγον παθόντα σαρκὶ καὶ ἐσταυρωμένον σαρκὶ καὶ θανάτου γευσάμενον σαρκὶ γεγονότα τε πρωτότοκον ἐκ τῶν νεκρῶν, καθὼς ζωὴ ἐστίν καὶ ζωοποιός ὡς θεός, ἀνάθεμα ἔστω.

15

Ἐπίλυσις

81 Ἀπαθὴς μὲν καὶ ἀθάνατος ὁ ἐκ θεοῦ πατὴρ ἐστὶ λόγος· ἀνωτέρω γὰρ τοῦ πάσχειν P 258 ἡ θεία τε καὶ ἀπόρητος ἐστὶ φύσις καὶ αὐτὴ τὰ πάντα ζωογονεῖ καὶ φθορᾶς ἀμείνων ἐστὶν καὶ παντὸς τοῦ λυπεῖν εἰωθότος. ἀλλὰ καίτοι ταῦτα οὐσιωδῶς ὑπάρχων ὁ ἐκ θεοῦ πατὴρ λόγος ἴδιαν ἐποίησατο σάρκα τὴν τοῦ θανάτου δεκτικὴν, ἵνα τῷ πάσχειν εἰωθότι τὰ 20 ὑπὲρ ἡμῶν καὶ δι' ἡμᾶς εἰς ἑαυτὸν ἀναλαβὼν πάθη πάντας ἡμᾶς ἀπαλλάξῃ καὶ θανάτου καὶ φθορᾶς, ζωοποιήσας ὡς θεός τὸ ἴδιον σῶμα καὶ ἀπαρχὴν γεγονῶς τῶν κεκοιμημένων 1 Cor. 15, 20 καὶ πρωτότοκος ἐκ νεκρῶν. οὐ γὰρ ἄνθρωπος ἦν κοινὸς ἴδιαι τε καὶ ἀνὰ μέρος νοούμενος παρὰ τὸν ἐκ θεοῦ πατὴρ λόγον ὁ δι' ἡμᾶς τὸν τίμιον ὑπομείνας σταυρὸν καὶ 24 θανάτου γευσάμενος, ἀλλ' αὐτὸς ὁ τῆς δόξης κύριος σαρκὶ πέπονθεν κατὰ τὰς γραφάς. 1 Petr. 1, 4 ἐπειδὴ δὲ οἱ τὰ κενὰ καὶ δυσσεβῆ δόγματα τῇ ὀρθῇ καὶ ἀμωμήτῳ πίστει παρεισκρίνειν ἐθέλοντες ἄνθρωπὸν φασὶν κοινὸν ὑπομείναι τὸν ὑπὲρ ἡμῶν σταυρὸν, γέγονεν ἀναγκαίως ὁ ἀναθεματισμός, τῆς ἐνούσης αὐτοῖς ἀσεβείας ἐμφανίζων τὸ μέγεθος.

VS, D [= mn], QBS, Ψ [= ARWI], Λ^s

1—11 om. B 1 ἐπίλυσις V ἐπίλυσις ἰα D ἔρμηνεῖα SAW ἔρμηνεῖα ἰα R ἔρμηνεῖα ἐνδε-
κάτη I 2 ἁγίαν — ἀναίμακτον om. V ἁγίαν ζωοποιὸν W οὐκ' R 3 εἶναι πι-
στεύοντες VS τὸν προκείμενον V 5 τὰ om. DΨ ζωογονούντος VQ ζωοποιούντος SDΨ
ζωογονεῖν superscr. ποι V τοῦτο Q 6 ὁ θς ὁ σρ I 7 καὶ νοεῖται A 8 ὁ αὐτὸς Q
ὁ VS καὶ καθὼς QARIA^s 9 ζήσει SDARI δέ om. RI 10 αὐτὰ Q ἀληθῶς W
12 om. QI ἰβ Qms δωδέκατος A 13 σαρκί^a om. VS 14 ἐν σαρκὶ S δέ V
τῶν om. VS καθά Q ζωὴ τε D ζῶν τε Q 15 ὡς θς VSDBΨΣΛ^s om. Q cf. apol. adu.
Orient. 105 adu. Theodoret. 89

16—28 om. B 16 ἐπίλυσις V ἐπίλυσις ἰβ D om. Q ἔρμηνεῖα SAWms ἔρμηνεῖα ἰβ I ἔρμηνεῖα
ἰα R 17 μὲν γὰρ Ψ ὡς ἀνωτέρω VS ἀνωτέρα DQ γὰρ] τέ Q 18 ἀκήρατος D
αὐτῇ ΨΣΛ^s αὐτῇ Q αὐτῇ VSD τὰ om. Q ζωοποιεῖ VS 19 τοῦ om. S 20 σάρκα
τῆν] τὴν σάρκα S τὸ QR 21 καί^a om. QI 22 καὶ ζωοποιήσας W ἴδιον αὐτοῦ VS
23 τῶν νεκρῶν D κοινῶς I 25 πεπονθῶς Q 26 καινὰ VS βέβηλα I καὶ δύσφημα D
τῆς δυσσεβείας A δόγματα τὰ R 27 ὑπομένειν Ψ

149 = S 43 A 2

PG 76, 1336 Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Κυρίλλου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας προσφωνητικὸς ταῖς
Pusey 263 εὐσεβεστάταις βασιλίσιν περὶ τῆς ὀρθῆς πίστεως

1 Τοῖς τὸ θεῖον καὶ οὐράνιον ἱεουργοῦσι κήρυγμα διὰ φωνῆς Ἡσαίου παρακελεύεται
Ies. 40, 9 λέγων ὁ τῶν ὄλων θεός· ἐπ' ὄρος ὑψηλὸν ἀνάβηθι ὁ εὐαγγελιζόμενος Σιών, 5
PG 1337 ὕψωσον τῇ ἰσχύϊ τὴν φωνήν σου, ὁ εὐαγγελιζόμενος Ἱερουσαλήμ· ὕψω-
σατε, μὴ φοβεῖσθε. χρῆναι γὰρ ἕγωγε φημί τοὺς τεταγμένους εἰς ἱεουργίαν καὶ τὸ
τοῦ πάντων ἡμῶν σωτήρος Χριστοῦ λαλοῦντας μυστήριον οὐ κατερριμμένον ἔχειν καὶ
χαμαιριφές τὸ φρόνημα καὶ ὄκνει νικώμενον καὶ δειλία συνεσταλμένον, ἀλλ' ὑποῦ μὲν
ὥσπερ εὐ βεβηκότα τὸν νοῦν καὶ οἰονεῖ πως ἐν ὄρει κείμενον οὕτω τε τῶν τῆς ἀληθείας 10
δογμάτων τὸ ἑξαίρετον κάλλος περιαιθερῖν σπουδάζοντα, ποιεῖσθαι δὲ καὶ τοὺς λόγους ἐν
P 264 παρρησίαι, κἄν εἴ τις εἶεν οἱ μυσταγωγούμενοι σκληροὶ καὶ δυσάγωγοι καὶ οἶον ἵπποι
τινὲς ἀγέρωχοι καὶ ἐξήνιοι, περὶ ὧν καὶ αὐτὸς πού φησιν ὁ μακάριος Δαυὶδ πρὸς τὸν
Ps. 31, 9 τῶν ὄλων θεόν· ἐν χαλινῶι καὶ κημῶι τὰς σιαγόνας αὐτῶν ἄγξαις τῶν μὴ
ἐγγιζόντων πρὸς σέ. εἰ δὲ καὶ τοῖς οὕτως ἔχουσι φρενὸς προσλαλεῖν ἀναγκαῖον, 15
πῶς οὐκ ἂν γένοιτο τῶν ἄγαν σφαλερωτάτων τὸ ἐλέσθαι σιγᾶν καὶ μὴ ταῖς εὐσεβείαις ὑμῶν
ἀκοαῖς ἐνιέναι πλειστάκις καθάπερ τι νᾶμα γλυκὺ καὶ ζωοποιὸν τῶν ἱερῶν γραμμάτων τὴν
Ies. 12, 3 γνῶσιν; ὅπερ ἡμῖν καὶ πάλαι θεὸς ὑπισχνεῖται λέγων διὰ φωνῆς Ἡσαίου· καὶ ἀντλήσετε
ὑδωρ μετ' εὐφροσύνης ἐκ τῶν πηγῶν τοῦ σωτηρίου. σωτηρίου δὲ πηγὰς
εἶναι φαμὲν τοὺς ἁγίους προφήτας εὐαγγελιστὰς τε καὶ ἀποστόλους, οἱ τὸν ἄνωθεν καὶ ἐξ 20
οὐρανοῦ καὶ σωτήριον τῷ κόσμῳ βρούουσι λόγον, χορηγούντος αὐτοῖς τοῦ ἁγίου πνεύματος,
ἅπασάν τε οὕτω κατευφραίνουσι τὴν ὑπ' οὐρανόν. φέρε τοίνυν εἰς τὰ βάθη τῶν παρ'
αὐτοῖς ἐννοιῶν καθιέντες τὸν νοῦν τῆς ἀληθείας τὴν εὔρεσιν ἐκείθεν ἀντλήσωμεν. γη-
πόννοι μὲν οὖν ἐξ ἀγρῶν τὰ εὐοσμώτατα τῶν ἀνθέων κατὰ καιροὺς ἀποκείραντες, εἶτα
ταῦτα ταλάροις ἐνθέντες ἀποφέρουσι τοῖς δεσπόταις, οἱ δὲ καὶ λίαν ἀσμένως προσίενταί 25
τε καὶ τοῖς ἐξ ὠρῶν ἐπιγάννυται· ἡμεῖς δὲ ὅσοι τὸ διδασκαλικὸν ἔχομεν ἐπιτήδευμα,
καθάπερ ἐξ ἀγροῦ τῆς θεοπνεύστου γραφῆς οὐκ εὐμάραντον θεῶν προσκομίζομεν ἀνθέων,
λόγους δὲ μᾶλλον καὶ μυσταγωγίαν τὴν διὰ τοῦ πνεύματος ἀμάραντον ἔχουσαν τῆς εἰς
P 265 Χριστὸν εὐσεβείας τὸ κάλλος εὐωδιάζουσάν τε καὶ μάλα πλουσίως τὸ αὐτοῦ μυστήριον.
2 Cor. 2, 15 γέγραπται γὰρ ὅτι Χριστοῦ εὐωδία ἐσμὲν τῷ θεῷ. 30

2 Πρόσειμι δὴ οὖν ἀνατιθεὶς τὸν λόγον ὑμῖν ταῖς εὐσεβεστάταις βασιλίσι, πεποιήται δὲ
μοι περὶ τῆς ὀρθῆς τε καὶ ἀμωμήτου πίστεως, ἥπερ ἂν γένοιτο παρ' ὑμῶν εἰς τὸν κύριον
ἡμῶν Ἰησοῦν τὸν Χριστόν. πρέπει γὰρ ὑμῖν δὴ μάλιστα ταῖς οὕτως ὁσίαις καὶ θεοφιλεστά-
ταις ὁμοῦ τοῖς τῆς βασιλείας ὑπερτάτοις αὐχήμασι καὶ τῆς εἰς Χριστὸν ἀγάπης τὸν στέ-

2 cf. Fcyr 165 *infra* p. 28, 28

VS, D [= mn], AR, W [= Vind. theol. gr. 18]

2 τοῦ — ἡμῶν om. R ἐν — Ἀλεξανδρείας] αὐτοῦ A ἐπισκόπου W 2/3 προσφωνητικὸς
— πίστεως] πρὸς βασιλίδα λόγος ἐν κεφαλαίῳ τεσσαράκοντα πρὸς τοῖς τρισὶ W 2 λόγος προ-
σφωνητικὸς D 3 βασιλίσι A βασιλίσσαι VSD ρμθ V μγ S μδ' D 6 τῇ] ἐν W 7 φο-
βῆσθε W ex corr. τὸ om. AR 8 κατερριμμένον RW ἀπερριμμένον SD 9 χαμαι-
ριφές V χαμερριφές R χαμαρριφές A δειλίας VW ὑποῦ μὲν] ὑψούμενον W 10 ἐμβεβη-
κότα A τε] περὶ W 11 σπουδάζοντα D 12 σκληροὶ A 13 καὶ ἀγέρωχοι καὶ S
που καὶ αὐτὸς V 14 ἐν χαλινῶ καὶ ἐν κημῶ VSD ἐν κημῶ καὶ χαλινῶ W ἄγξαι SR 15 προσ-
λαβεῖν S προσβάλλειν VW 16 σιγῆν VSDW 18 ὑπισχνεῖτο VR ἀντλήσατε SDW ἀντλή-
σεται R 19 ὄριου V 20 ἄνωθέν τε W ἄνω τε V 22 φέρε τοίνυν om. SD βάρη W
23 αὐτοῦ SD τὴν εὔρεσιν τῆς ἀληθείας SD ἀναβλύσωμεν S ἀναβλύομεν D 24 εὐοσμώ-
τατα W ἐνθέων D καιρὸν SD ἀποκείροντες SDW 25 ταυτί AR om. SD
26 ὄρων RW, corr. R ἐπιγάννυται VDAW ἐπιγάννυται S 27 προκομίζομεν VW 31 ἀναθεῖς D
βασιλίσσαι VSDW 32 τε om. V ἡμῶν SDRW 33 τὸν om. VSDW Χριστόν om. S

φανον ἀναδήσασθαι. ἤδη μὲν οὖν ταῖς ἀοιδίμοις ὑμῶν ἐφήρμοσται κορυφαῖς καὶ ἀτε-
 λευτήτοις ὑμᾶς εὐκλείαις ὁ τῶν ὄλων καταφαιδρύνει θεός· ὑπὲρ δὲ τοῦ καὶ ἔτι μειζόνως
 καταλαμπρύνεσθαι τοῦ κατὰ Χριστὸν μυστηρίου τὴν ἀκριβῆ τε καὶ ἀκιβδηλευτον γνῶσιν
 ἐχούσας εἰς νοῦν συντέθεικα τὸ λογίδιον, διὰ πάσης ἐννοίας καταδεικνύς ὅτι ὡσπερ ἐστὶν PG 1340
 εἷς θεὸς ὁ πατήρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα, οὕτω καὶ εἷς κύριος Ἰησοῦς Χριστός, δι' 5 1 Cor. 8, 6
 οὗ τὰ πάντα (ἐν δὲ δήπου πάντως καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον), καὶ τῶν εἰς δύο μεριζόντων
 υἱοὺς τὸν ἕνα Χριστὸν καὶ υἱὸν καὶ κύριον, ὀρθὰ φρονεῖν ἐγνωκότες, οὐκ ἀνεξόμεθα. οὐ
 γὰρ ἕτερον εἶναι φαμέν υἱὸν τὸν πρὸ παντὸς αἰῶνος γεγεννημένον ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ θεοῦ
 καὶ πατρός, ἕτερον δὲ τὸν ἐν ἐσχάτοις καιροῖς γενόμενον ἐκ γυναικός, γενόμενον Gal. 4, 4
 ὑπὸ νόμον, ἀλλ' ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν καὶ πρὸ τῆς πρὸς σάρκα συνόδου καὶ ἐνώσεως 10
 ἀληθοῦς καὶ μετὰ τοῦτο ἔτι. ὁ γὰρ ἐκ θεοῦ πατρός κατὰ φύσιν υἱὸς ἔμψυχόν τε καὶ
 ἔννοον ἑαυτῷ σῶμα λαβὼν γεγέννηται σαρκικῶς διὰ τῆς ἁγίας καὶ θεοτόκου Μαρίας καὶ
 οὐκ εἰς σάρκα τραπεῖς, μὴ γένοιτο, προσλαβὼν δὲ μᾶλλον αὐτὴν καὶ τοῦ εἶναι θεὸς οὐκ P 266
 8 ἡμεληκῶς· μεμένηκε γὰρ καὶ οὕτω τῶν ὄλων δεσπότης. ταῦτα φρονεῖν δεδιδάγμεθα.
 σοφοῖς γὰρ ἡμᾶς παραγγέλμασιν οἱ τῶν ἁγίων ἀποκομίζουσι λόγοι πρὸς γε τὸ χρῆναι 15
 φιλοθερεῖν τὸ τοῖς ἱεροῖς γράμμασιν ὅτι μάλιστα δοκοῦν καὶ τὴν ἐν τοῖς θείοις δόγμασιν
 ἀλήθειαν κατασκέπτεσθαι, λεπτόν ἐνιέντας τοῖς περὶ Χριστοῦ λαλουμένοις τὸν νοῦν καὶ
 καθαιρούντας μὲν λογισμοὺς καὶ πᾶν ὑψωμα ἐπαιρόμενον κατὰ τῆς γνῶσεως 2 Cor. 10, 5
 τοῦ θεοῦ, αἰχμαλωτίζοντας δὲ πᾶν νόημα εἰς τὴν ὑπακοὴν αὐτοῦ. ἔχοντος
 γὰρ ἀραρότως καὶ ὠμολογημένου παρὰ πᾶσιν ὅτι καὶ ἐν μορφῇ καὶ ἰσότητι τοῦ θεοῦ καὶ 20
 πατρός ὑπάρχων ὁ ἐξ αὐτοῦ κατὰ φύσιν λόγος οὐχ ἀρπαγμὸν ἠγήσατο τὸ εἶναι Phil. 2, 6-8
 ἴσα θεῷ, ἀλλ' ἑαυτὸν ἐκένωσεν μορφὴν δούλου λαβὼν· ἐν ὁμοιώματι ἀν-
 θρώπων γενόμενος καὶ σχήματι εὔρεθεῖς ὡς ἄνθρωπος ἐταπείνωσεν ἑαυ-
 τὸν γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ, πᾶσά πως
 ἀνάγκη θεοφιλοῦς εὐτεχνίας ἐπίμεστον ἔχειν τὸν νοῦν τὸν ὡπερ ἂν γένοιτο σκοπὸς διακρί- 25
 νειν εὐ μάλα τῶν περὶ αὐτοῦ γεγραμμένων τὴν δύναμιν, ἵν' ἐν ταυτῷ θεὸς τε ὁμοῦ καὶ
 ἄνθρωπος ὁ αὐτὸς ὑπάρχων ἐπιγινώσκηται, καὶ τὸ εἶναι θεὸς ἀπαραποιήτως ἔχων (ἄτρεπτος
 γὰρ ἢ τοῦ λόγου φύσις) καὶ τὸ τῆς κενώσεως μέτρον οὐ παραιτούμενος. ἐπηρυθρία
 γὰρ οὐδαμῶς τοῖς ἰδίοις σκέμμασιν ὁ κένωσιν τὴν ἐθελοῦσιον οἰκονομικῶς δι' ἡμᾶς ὑπο-
 μέinas. δεῖ τοίνυν αὐτὸν καὶ τοῖς τῆς θεότητος ἀξιώμασιν ὀραῖσθαι διαπρεπῆ καὶ τῆς 30
 καθ' ἡμᾶς σμικροπρεπείας οὐκ εἰς ἅπαν ἀπηλλαγμένον διὰ τὸ ἀνθρώπινον, ἀπαιτούσης
 τοῦτο τῆς οἰκονομίας. εἰ γὰρ θεὸς ὢν λόγος γέγονε σὰρξ, τουτέστιν ἄνθρωπος κατὰ
 γε τὸ ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα, θορυβεῖτω μηδένα κἄν Ioel 2, 28
 εἰ λέγοιτό τι περὶ αὐτοῦ παρὰ τῆς θεοπνεύστου γραφῆς τῶν ὅσα ἐστὶν ἀνθρωποπρεπῆ, P 267
 περιαιθερίτω δὲ μᾶλλον αὐτοῦ τὴν ὑπερκόσμιον δόξαν ἐκ δυνάμεως καὶ ὑπεροχῆς τῆς θεο- 35 PG 1341
 4 πρεπούς τε καὶ ἀνωτάτω. ἃ δὲ ἦν μάλιστα παραλύειν εἰκὸς τὸν τῶν ἀπλουστέρων δύ-
 νασθαι νοῦν, ταῦτα κατὰ γε τὸ ἐγχωροῦν καὶ ὡς ἐνὶ καλῶς διατρανοῦν πειράσσομαι, παρα-
 τιθεῖς ἐκάστῳ ῥητῷ τὴν ἀποχρῶσαν λύσιν εἰς διασάφησιν, θεοῦ πάλιν ἡμῖν κατευρύνοντος
 καὶ τὴν εἰς τοῦτο τρίβον. δίδωσι γὰρ ῥῆμα τοῖς εὐαγγελιζομένοις δυνάμει Ps. 67, 12

VS, D [= mn], ARW

2 δέ] γοῦν V	4 συντέθηκα R	6 δέ om. SD	8 γεγεννημένον SW, corr. W	9 γεν- νύμενον DW
καὶ AR ἁγίας SD	ἁγίας παρθένου καὶ VW	11 ἐκ VSDW om. AR	12 γεγέννηται S	ἁγίας
VSD	18 καθαιρούντες D	12 καὶ ^a om. A	16 φιλοθερᾶν A	17 ἐνιέντες
λογουμένου SD	ὠμολογουμένου in ὠμολογημένου corr. W	δέ om. V	ἔχοντες R	20 ὁμο- λογουμένου SD
VARW ἐπινοίας SD	σκοπὸν S	22/23 ἀνθρώπου S	25 εὐτεχνίας	
οἰκονομικῶς SD	31 μικροπρεπείας SW	28 ἐπηρυθρία scripsi ἐπερυθρία VSDARW	29 δι' ἡμᾶς	
τῆς V	37 ταῦτα δὴ V ταῦτα δὲ W	32 ὁ λόγος V	35 καὶ om. SD	36 ἀνω- κατευθύνοντος SD
		38 ἡμῶν A ἡμᾶς R		

- nr. 150 πολλῆι, καθά φησιν ὁ θεσπέσιος μελωδός. ἐν μὲν οὖν τῷ λόγῳ τῷ πρὸς ἡμῶν
γεγονότι πρὸς τὰς ἀγίας παρθένους τῶν ἐτοιμοτέρων ῥητῶν καὶ οὐδὲν ἐχόντων τὸ δυσχερὲς
εἰς κατάληψιν πλείστην ὄσιν πεποϊήμεθα τὴν παράθεσιν, ἐν δέ γε τῷ προκειμένῳ τῶν
ἀσαφεστέρων πεποϊήμεθα μνήμην. ἔδει γὰρ ἔδει τὸ θεοφιλὲς ὑμῶν κράτος καὶ ταῦτα
εἰδέναι κάκεῖνα μὴ ἄγν εἶν, ὡς ἂν δι' ἀμφοῖν τὸ ἀρτίως ἔχον εἰς γνῶσιν καθάπερ τι φῶς 5
ταῖς εὐαγεστάταις ὑμῶν εἰσοικίζοιτο διανοίαις. σκοπὸς δέ μοι τὰ ἐφ' ἐκάστῳ διερμη-
νεύοντι βραχυλογεῖν ὡς οἶόν τε, προτετάξεται δὲ τῶν ἄλλων ὁ περὶ τῆς κενώσεως λόγος.
ιστέον δ' οὖν ὅμως ἐκεῖνο· ὅταν γὰρ ἡμῖν ὀνομάζεται Χριστὸς Ἰησοῦς, ἐνανθρωπήσαντα
καὶ σεσαρκωμένον προσήκει νοεῖν τὸν ἐκ θεοῦ πατρὸς λόγον.
- Cor. 11, 3 5 Θέλω γὰρ ὑμᾶς εἰδέναι ὅτι παντὸς ἀνδρὸς ἡ κεφαλὴ ὁ Χριστὸς ἐστίν, 10
Cor. 15, 47. 49 κεφαλὴ δὲ γυναικὸς ὁ ἀνὴρ, κεφαλὴ δὲ τοῦ Χριστοῦ ὁ θεός. Ὁ πρῶτος
ἄνθρωπος ἐκ γῆς χοικός τουτέστιν Ἀδάμ, ὁ δεῦτερος ἐξ οὐρανοῦ, δῆλον ὅτι
P 268 Χριστὸς. ἀλλ' ὡσπερ ἐφορέσαμεν τὴν εἰκόνα τοῦ χοικοῦ, φορέσωμεν καὶ τὴν
εἰκόνα τοῦ ἐπουρανοῦ κατὰ τὸ γεγραμμένον. οὐκοῦν πρώτη γέγονεν ἡμῖν κεφαλὴ
τοῦ γένους, τουτέστιν ἀρχὴ ὁ ἐκ γῆς τε καὶ χοικός· ἐπειδὴ δὲ δεῦτερος Ἀδάμ κατωνόμασται 15
Χριστὸς, κεφαλὴ τέθεται, τουτέστιν ἀρχὴ τῶν δι' αὐτοῦ πρὸς αὐτὸν ἀναμορφουμένων εἰς
ἀφθαρσίαν δι' ἁγιασμοῦ ἐν πνεύματι. οὐκοῦν αὐτὸς μὲν ἡμῶν ἀρχὴ, τουτέστι κεφαλὴ,
καθὸ πέφηνεν ἄνθρωπος, ἔχει γε μὴν κεφαλὴν αὐτὸς ὡς φύσει θεὸς τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς
πατέρα· γεγέννηται γὰρ ἐξ αὐτοῦ κατὰ φύσιν θεὸς ὢν λόγος. ὅτι δὲ ἡ κεφαλὴ σημαίνει
τὴν ἀρχὴν, ἐμπεδοῖ πρὸς ἀλήθειαν τῶν ἐνδοιαζόντων τὸν νοῦν τὸ κεφαλὴν λέγεσθαι τὸν 20
ἄνδρα τῆς γυναικὸς· ἐλήφθη γὰρ ἐξ αὐτοῦ. εἰς οὖν ἄρα Χριστὸς καὶ υἱὸς καὶ κύριος
ὁ κεφαλὴν μὲν ἔχων ὡς θεὸς κατὰ φύσιν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς πατέρα, γεγονῶς δὲ ἡμῖν
κεφαλὴ διὰ τοι τὸ κατὰ σάρκα συγγενές.
- 2 Cor. 8, 9 6 Γινώσκετε γὰρ τὴν χάριν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ὅτι δι'
ὑμᾶς ἐπτώχευσεν πλούσιος ὢν, ἵνα ὑμεῖς τῇ ἐκείνου πτωχεῖαι πλουτήσητε. 25
Ἄθρει δὴ μοι καὶ μάλα σαφῶς ἐν γε τουτοισί καὶ τῆς θείας τε καὶ ἀκηράτου φύσεως τὴν
PG 1344 ὑπεροχὴν καὶ τῶν τῆς ἀνθρωπότητος μέτρων τὸ ὑφειμένον καὶ πρὸς ἔτι τούτῳ τὴν ἀμφοῖν
εἰς ἐνότητα σύμβασιν, ἑαυτὸν εἰς τοῦτο καθέντος τοῦ μονογενοῦς. οὐδεὶς μὲν γὰρ λόγος
διερμηνεύσειεν ἂν τὸν τῆς θεότητος πλοῦτον, πτωχὴ δὲ λίαν ἡ ἀνθρωπότης, ἦι πάντα ἐστὶ
θεόσδοτά τε καὶ ἄνωθεν, καὶ αὐτὸ δὲ πρὸ πάντων τὸ εἶναι· κέκληται γὰρ παρὰ θεοῦ πρὸς 30
P 269 ὑπαρξῖν οὐκ οὐσά ποτε. ἀλλ' ὁ πλούσιος ὡς θεὸς ἐβελοντῆς ἐπτώχευσε καὶ γέγονε καθ'
ἡμᾶς, ἵνα λοιπὸν ἡ ἀνθρώπου φύσις ἐν τοῖς τῆς θείας ὑπεροχῆς ὑψώμασιν ἐν Χριστῷ
Eph. 2, 6 γενομένη τὸ τῆς πτωχείας αἰσχος ἀποσκευάζοιτο. συνήγειρε γὰρ ἡμᾶς ὁ θεὸς καὶ
πατὴρ ἐν Χριστῷ καὶ συνεκάθισεν ἐν τοῖς ἐπουρανοῖς, καθά γέγραπται, ἀλλ'
οὐκ ἂν γεγόναμεν ἐν τούτοις, εἰ μὴ τὴν πτωχεύουσαν ἡμπέσχετο φύσιν ὁ πλούσιος ὡς 35

28—35 Fcyr 165 τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς ἐπιστολῆς τῆς πρὸς τὰς εὐσεβεστάτας βασιλίδας Πουλχερίαν
καὶ Εὐδοκίαν· οὐδεὶς μὲν γὰρ — ἡμπέσχετο φύσιν τουτέστι περιελάβετο

VS, D [= mn], ARW

1 τῷ ³ τὸ R	2 οὐδενὶ Sm	3 γε om. R	6 εὐαγεστάτοις V	εἰσοικίζοντο S
7 προσετάξεται D	10 ā in mg. W	ή om. VSDW	δ om. VSDW	12 δηλονότι AR
δηλον δὲ ὅτι ὁ V	δηλον δὲ ὁ SDW	13/14 φορέσωμεν — ἐπουρανοῦ om. W		13 φορέσομεν VR
16 ὁ x̄σ W	17 τουτέστιν ἡ W	18 τοῖς om. W	19 γεγέννηται SW	δ λόγος VRW
20 πρὸς] τὴν V	γενέσθαι SDW	21 ἐλήφθη R	οὖν om. V	22 μὲν om. VSDW
κατὰ φύσιν om. SD	τοῖς om. DAW	23 τοι] τε W	25 ἡμᾶς VSRW, corr. R in mg.	
πλουτήσητε V	26 τουτοισί] τούτοις εἰ SD	27 καὶ ¹ om. SD	προσεπ D	27/28 τὴν—
ἐνότητα om. SD	28 σύμβασιν] σύμβαλε D	ἑαυτῷ SD	καθέντος εἰς τοῦτο VW	μὲν
om. V	λόγος om. SD	29 δὲ om. SD	δὲ καὶ W	ἦ] εἰς Fcyr
δὲ om. SD	τοῦ θῦ VSDW	31 οὐκ om. SD	31/32 καὶ γέγονε καθ' ἡμᾶς om. Fcyr	30 αὐτοὶ S αὐτῇ D
32 θέας] ἰδίας D				

θεός. οὐ γάρτοι πτωχεύσειεν ἄν ὁ κατὰ φύσιν ἰδίαν πτωχεύων ἄνθρωπος, πάθοι δ' ἄν τοῦτο πρεπωδέστερον ὁ πλούσιος ἀληθῶς, τουτέστιν ὁ ἐκ θεοῦ πατὴρ λόγος, ὅτε γέγονε καθ' ἡμᾶς. εἰς οὖν ἄρα ἐστὶ Χριστὸς καὶ υἱός.

7 Χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρασεν ἐκ τῆς κατάρως τοῦ νόμου γενόμενος ὑπὲρ Gal. 3, 13 ἡμῶν κατάρως· γέγραπται γάρ· ἐπικατάρως πᾶς ὁ κρεμάμενος ἐπὶ ξύλου. 5 Τοῦ νομικοῦ γράμματος ἐπάρατον ἀποφαίνοντος τὸν ἐν παραβάσει καὶ ἁμαρτίαις, ὁ μὴ εἰδὼς ἁμαρτίαν, τουτέστι Χριστὸς ὑπενήνεκται τῇ δίκῃ ψῆφον ἄδικον ὑπομείνας καὶ τὰ τοῖς ἐν ἀραί πρέποντα παθῶν, ἵνα ὁ τῶν ὄλων ἀντάξιος ὑπὲρ πάντων ἀποθανῶν τῆς ἀπάντων ἀπειθείας λύσει τὰ ἐγκλήματα καὶ ἀγοράσῃ τὴν ὑπ' οὐρανὸν αἵματι τῷ ἰδίῳ. οὐκ ἄν οὖν γέγονεν εἰς ἀπάντων ἀντάξιος, εἴπερ ἦν ἄνθρωπος ἀπλῶς· εἰ δὲ δὴ νοοῖτο θεός 10 ἐνηνθρωπηκῶς καὶ σαρκὶ τῇ ἰδίᾳ παθῶν, ὀλίγη πρὸς αὐτὸν ἢ σύμπασα κτίσις καὶ ἀπόχη πρὸς λύτρωσιν τῆς ὑπ' οὐρανὸν ὁ μίας σαρκὸς θάνατος· ἰδία γὰρ ἦν τοῦ ἐκ θεοῦ πατὴρ φύντος λόγου.

8 Τὸν δὲ βραχὺ τι παρ' ἀγγέλους ἡλαττωμένον βλέπομεν Ἰησοῦν διὰ τὸ Hebr. 2, 9 πάθημα τοῦ θανάτου δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφανωμένον, ὅπως χάριτι θεοῦ 15 ὑπὲρ παντὸς γεύσῃται θανάτου. Ὁ θεσπέσιος Παῦλος τοὺς περὶ τοῦ πάντων P 270 ἡμῶν σωτήρος Χριστοῦ ποιούμενος λόγους, ὅταν δὲ εἰσαγάγῃ, φησί, τὸν πρωτό- Hebr. 1, 6 τοκον εἰς τὴν οἰκουμένην, λέγει· καὶ προσκυνησάτωσαν αὐτῷ πάντες ἄγγελοι θεοῦ. καὶ πάλιν· ὅς ὢν ἀπαύγασμα τῆς δόξης καὶ χαρακτὴρ τῆς Hebr. 1, 3-5 ὑποστάσεως αὐτοῦ φέρων τε τὰ πάντα τῷ ῥήματι τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, 20 καθαρισμόν τῶν ἁμαρτιῶν ποιησάμενος, ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θρόνου τῆς μεγαλωσύνης ἐν ὑψηλοῖς, τοσοῦτῳ κρείττων γενόμενος τῶν ἀγγέλων ὅσῳ διαφορώτερον παρ' αὐτοὺς κεκληρονόμηκεν ὄνομα. τίνι γὰρ εἶπέν ποτε τῶν ἀγγέλων· υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε; οὐκοῦν ὅτε γέγονε πρωτότοκος ὁ μονογενὴς καὶ ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς, τότε καὶ εἰσκεκο- 25 Rom.8,20 μίσθαι φησὶν αὐτὸν εἰς τὴν οἰκουμένην· ἔξω γὰρ ἦν κατὰ φύσιν ἰδίαν τῆς κτίσεως ὡς PG 1345 θεός. τότε καὶ ἡλαττώσθαι φησὶν αὐτὸν παρὰ τοὺς ἀγγέλους, καίτοι διαφορώτερον παρ' αὐτοὺς λαχόντα τὸ ὄνομα. τὸ μὲν γὰρ ἄγγελος λειτουργίας ἐστὶ σημαντικὸν καὶ οἰκε- τικὸν ἡμῖν ὑπεμφαίνει μέτρον· ἀποστέλλονται γὰρ εἰς διακονίαν διὰ τοὺς μέλλοντας Hebr. 1, 14 κληρονομεῖν σωτηρίαν· ὁ δὲ γε υἱὸς τὴν ἐκ πατρὸς ὑπαρξίν οὐσιώδη τε καὶ φυσικὴν 30 κατασημήνειεν ἄν, ὅτε καὶ ἀληθῶς τὴν γέννησιν πεπράχθαι πιστεύομεν. πῶς οὖν ἡλάττωται παρὰ τοὺς ἀγγέλους ὁ παρ' αὐτῶν προσκυνούμενος ὁ σύνοδος τῷ πατρί; ἀλλ' ἐστὶ σαφὴς ἡ πρόφασις. καθίκετο γὰρ ἐν τοῖς τῆς ἀνθρωπότητος μέτροις καὶ τὸ ἀποθνήσκειν πεφυκὸς σῶμα λαβὼν ἰδίον τε αὐτὸ ποιησάμενος ἐν αὐτῷ πέπονθεν ἐκὼν P 271 καὶ ταῖς ἀνωτάτω δόξαις στεφανοῦται διὰ τὸ πάθος ὡς δι' αὐτοῦ καταργήσας τὸν θάνατον 35

31—p. 30, 9 Iustinianus in ep. adu. Theodori defensores f. 297b [adfero lectiones ex cod. Laur. VII 1] καὶ ὁ ἐν ἀγίοις μὲν Κύριλλος ἐν τῇ πρὸς τὰς βασιλίδας ἐπιστολῇ οὕτως εἶπεν· πῶς οὖν — ὀνομαζοντές κύριον

VS, D [= mn], ARW

1 γάρ τοι AR γάρ που VSDW 2 πρεπωδέστατον SD 3 και χσ και V
4 β W 6 ἁμαρτία VW 7 ἐπενήνεκται SD τοῖς] τῆσ D 9 ἐγκλήματα] ἐπαθλα W
ἀγοράσῃ om. SD 10 οὖν om. SD 12 ὁ om. A ἐκ superscr. R 14 γ W 16 ὁ δὲ
VSDW τοῦ om. SDW 17 Χριστοῦ om. A 20 τὰ om. S αὐτοῦ om. VSW 21 ἁμαρ-
τιῶν ἡμῶν SD 22 ὑψηλοῖς] οὐρανοῖσ D τοῖσ οὐρανοῖσ S 24 γεγέννηκα S 25 ὁ om. SD
26/27 ὡσ θσ VAR τοῦ θυ SDW 28 τοῦνομα AR 29 ὑμῖν V ὑποφαίνει AR 30 τοῦ
πρσ SD 31 ἄν V om. SDARW 32 παρ' VSD Iust. πρὸσ ARW
35 τὸν om. SD

- καὶ ἄπρακτον ἀποφήνας τὴν φθορὰν ἅτε δὴ καὶ ὑπάρχων ἀφθαρσία καὶ ζωή. ὅταν οὖν Ἰησοῦν ὀνομάζῃ καὶ ἠλαττώσθαι λέγῃ παρὰ τοὺς ἀγγέλους αὐτόν, οὐκ ἄνθρωπον ἀνά μέρος καὶ ἰδικῶς, ἀλλ' αὐτόν νοοῦμεν τὸν μονογενῆ παραχωροῦντα τὸ προὔχειν οἰκονομικῶς τοῖς ἁγίοις ἀγγέλοις, ὅτι κατὰ ἀλήθειαν γέγονεν ἄνθρωπος ὁ τῆς ἐκείνων ὑπεροχῆς ἠττώμενος, τὰ δὲ τῆς ὑπεροχῆς τοῖς ἁγίοις ἀγγέλοις, ὅτι καὶ ἔξω σαρκὸς καὶ τοῦ τεθάναι 5 κρείττους εἰσίν, γεγονότος ἐν τούτοις τοῦ υἱοῦ διὰ τὴν ἐκούσιον κένωσιν. ἀλλ' ὁ βραχὺ παρ' ἀγγέλους ἠλαττωμένος διὰ γε τὸ τῆς ἀνθρωπότητος μέτρον ἐν ὑπεροχῇ θεότητος ὡν
- Ies. 6, 3 προσκυνεῖται παρ' αὐτῶν καὶ ἐνίδρυται θώκοις, οὓς περιστάσιν ἐκεῖνοι δοξολογοῦντες αἰεὶ καὶ τῶν δυνάμεων αὐτὸν ὀνομάζοντες κύριον.
- 9 Ἐπεὶ οὖν τὰ παιδιά κεκοινώνηκεν αἵματος καὶ σαρκός, καὶ αὐτὸς 10
- Hebr. 2, 14-15 παραπλησίως μετέσχεν τῶν αὐτῶν, ἵνα διὰ τοῦ θανάτου καταργήσῃ τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τουτέστι τὸν διάβολον, καὶ ἀπαλλάξῃ τούτους ὅσοι φόβῳ θανάτου διὰ παντὸς τοῦ ζῆν ἔνοχοι ἦσαν δουλείας. Τὰ παιδιά φησὶν ἐν τούτοις ἡμᾶς δηλονότι τοὺς ὄντας ἐπὶ τῆς γῆς κατὰ γε τὸ ἐν ψαλμοῖς
- Ps. 81, 6 ὑμνούμενον ὡς ἐκ προσώπου θεοῦ ἐγὼ εἶπα· θεοὶ ἐστὲ καὶ υἱοὶ ὑψίστου πάντες. 15 ὅσον γὰρ ἦκεν εἰς τὸ θεῷ δοκοῦν καὶ εἰς τὴν ἐνούσαν ἡμερότητα κατὰ φύσιν αὐτῷ, πάντες ἂν ἦμεν τέκνα καὶ ἀπώλισθεν ἂν οὐδεὶς τῆς πρὸς αὐτὸν οἰκειότητος, ἀλλ' ἦι φησὶν
- Ps. 81, 7 ὁ Δαυὶδ, ὡς ἄνθρωποι ἀποθνήσκομεν καὶ ὡς εἰς τῶν ἀρχόντων πίπτομεν, τοῖς P 272 τῆς σαρκὸς πάθεσι τὸν οἰκείον ὑποφέροντες νοῦν. πῶς οὖν ἄρα κεκοινώνηκεν αἵματος καὶ σαρκός; ψυχὴ γὰρ ἢ ἀνθρωπίνῃ φύσιν ἑτέραν ἔχουσα παρὰ τὴν σάρκα τῇ πρὸς αὐτὴν 20 συνθέσει καθ' ἑνωσιν τὸ ἐν τε καὶ λογικὸν ἀποτετέλεκε ζῶιον, τουτέστι τὸν ἄνθρωπον.
- PG 1348 οὕτω τοιγαροῦν καὶ ὁ τοῦ θεοῦ λόγος ἐψυχωμένη σαρκὶ καὶ οὐκ ἀψύχῳ κατὰ τινὰς ἑαυτὸν ἀπορρήτως ἐνώσας μετέσχεν αἵματος καὶ σαρκὸς παραπλησίως ἡμῖν, διὰ γεννήσεως [δὲ] δηλονότι τῆς ἐκ γυναικός. εἰς οὖν ἄρα κύριος Ἰησοῦς Χριστός, ὡς ἐνώσαντος μὲν ἑαυτῷ τοῦ θεοῦ λόγου τὸ ἀνθρώπινον, μεμενηκότος δὲ καὶ οὕτως ὅπερ ἦν. εἰ δὲ αὐτὸς 25 κατήργηκε τοῦ θανάτου τὸ κράτος ὡς ζωὴ καὶ θεός, ἴδιον αὐτοῦ νοεῖσθαι πρέπει τὸ πεπονθὸς τὸν θάνατον, ἵν' ὡς αὐτὸς ἀναστὰς καταργῆσαι λέγοιτο τὴν φθορὰν, καὶ εἰς ἅπαν
- I Cor. 15, 22. ἡμῶν παραπέμψῃ τὸ γένος τῆς ἀφθαρσίας τὴν χάριν. ὡσπερ γὰρ ἐν τῷ Ἀδὰμ 21 πάντες ἀποθνήσκουσιν, οὕτως καὶ ἐν τῷ Χριστῷ πάντες ζωοποιηθήσονται· καὶ πάλιν· ὡσπερ γὰρ δι' ἀνθρώπου θάνατος, οὕτως καὶ δι' ἀνθρώπου 30 ἀνάστασις νεκρῶν. ἐπειδὴ δὲ ἐστὶ τῶν τῆς καθ' ἡμᾶς νοουμένης ἀνθρωπότητος ἐπέκεινα μέτρων τὸ πατῆσαι θάνατον, ἐνώσει φανερὸν ἢ γοῦν κοινωνία τῇ πρὸς σάρκα τε καὶ αἷμα τὸν τοῦ θεοῦ λόγον γενέσθαι καθ' ἡμᾶς ἄνθρωπον, ἀπομεμενηκέναι δὲ καὶ οὕτω θανάτου κρείττονα· θεὸς γὰρ ἦν ἐν σαρκί.
- 10 Οὐ γὰρ δήπου ἀγγέλων ἐπιλαμβάνεται, ἀλλὰ σπέρματος Ἀβραὰμ ἐπι- 35
- Hebr. 2, 16-18 λαμβάνεται. ὅθεν ὤφειλεν κατὰ πάντα τοῖς ἀδελφοῖς ὁμοιωθῆναι, ἵνα ἐλεήμων γένηται καὶ πιστὸς ἀρχιερεὺς τὰ πρὸς τὸν θεὸν εἰς τὸ ἰλάσκεσθαι ταῖς ἁμαρτίαις τοῦ λαοῦ. ἐν ᾧ γὰρ πέπονθεν αὐτὸς πειρασθεῖς, P 273

19--25 Feys 166 τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς αὐτῆς ἐπιστολῆς· πῶς οὖν — ὅπερ ἦν

VS, D [= mn], ARW

1 ζῶν SD 2 λέγοι VARW Iust. 3 τὸ SnARW Iust. τοῦ Vm 4 ἁγίοις om. D
κατὰ ἀλήθειαν VAR Iust. ἀληθεία SDW 4/5 ἠττωμένον in ἠττημένον corr. R 7 ἠλαττωμένον
ισ W γέ om. Iust. 8 θάκοισ SDR Iust. 11/12 τὸν — θανάτου καταργήση V 16 τὸ
τῷ VD τὴν om. SD 18 τοῖς γὰρ D 19 κεκοινωνήκαμεν VSDW 20 αὐτόν SD
21 θέσει VW ἐν] ἔννου A ἀπετέλεσε V 22 ἐμψυχωμένη SDW 23 δὲ om.
Ropt 25 ἦν ὁσ AR 26 ὡς] ἢ W 29 ἀποθνήσκομεν VDW ἀπεθνήσκομεν S 30 γὰρ
om. SDR, corr. R in mg. 34 κρείττων R, corr. R κρείττω A 35 ἔ W 38 τοῦ λαοῦ]
ἡμῶν V πειραθείς AW

δύναται τοῖς πειραζομένοις βοηθῆσαι. Σπέρματος Ἀβραάμ ἐπιλαβέσθαι φαμέν τὸν τοῦ θεοῦ λόγον· ἀνέφυ γὰρ ἐξ Ἰουδαίων τὸ κατὰ σάρκα καὶ ὠμοιώθη κατὰ πάντα τοῖς ἀδελφοῖς κατὰ γε τὸ ἀνασχέσθαι λαβεῖν τὴν τοῦ δούλου μορφήν καὶ ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώ- Phil. 2, 7
πων γενέσθαι, καθά φησιν ὁ μακάριος Παῦλος. κεχημάτικε γὰρ οὕτω καὶ υἱὸς ἀνθρώ-
που καὶ γέγονεν ἀδελφὸς τοῖς ἐκ σπέρματος Ἀβραάμ ἢ γοῦν τοῖς ἐν αἵματι καὶ σαρκί. 5
τίς οὖν ἄρα ἐστὶν ἡ τοῦδε πρόφασις; ἵνα ἐλεήμων, φησὶν, γένηται καὶ πιστὸς
ἀρχιερεὺς τὰ πρὸς τὸν θεόν. ἐλεήμων μὲν γὰρ ἀρχιερεὺς εἰς ἡμᾶς γέγονεν ὁ
Χριστὸς ὡς τοῦ νομικοῦ γράμματος κατακρίνοντος τοὺς ἡμαρτηκότας καὶ τὴν τοῦ κολά-
ζεσθαι δεῖν ἐπιφέροντος ψῆφον τοῖς τὴν θείαν ἀτιμάζουσιν ἐντολήν. ἀθετήσας γὰρ Hebr. 10, 28
τὴν νόμον Μωσέως χωρὶς οἰκτιρμῶν ἐπὶ δυσὶν ἢ τρισὶ μάρτυσιν ἀποθνή- 10
σκει, δικαιοὶ γε μὴν ἐν πίστει Χριστὸς καὶ τῶν ἀρχαίων αἰτιμάτων ἀνίησι τοὺς ἡσθενη-
κότας. γέγονε τοίνυν ἐλεήμων ἀρχιερεὺς, οὐκέτι ταῖς νομικαῖς ἀποτομίαις κρατεῖν ἐπι-
τρέπων, πιστὸς δέ, ὅτι μόνιμος καὶ διηνεκῆς καὶ ἀξιοχρεως εἰς πίστιν τῶν ἐπηγγελεμένων.
ὡς γὰρ αὐτὸς που πάλιν φησὶν ὁ θεσπέσιος Παῦλος περὶ τῶν κατὰ νόμους ἱερέων, καὶ Hebr. 7.23-25
οἱ μὲν πλείονές εἰσιν ἱερεῖς γεγονότες διὰ τὸ θανάτῳ κωλύεσθαι παρα- 15
μένειν, ὁ δὲ διὰ τὸ μένειν αὐτὸν εἰς τὸν αἰῶνα ἀπαράβατον ἔχει τὴν
ἱερωσύνην, ὅθεν καὶ σώζειν εἰς τὸ παντελὲς δύναται τοὺς προσερχο-
μένους δι' αὐτοῦ τῷ θεῷ, πάντοτε ζῶν εἰς τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ αὐτῶν. PG 1349
ἄθρει δὲ ὅπως οὐκ εἰς κατάκρισιν τῶν ἡμαρτηκότων γέγονεν ἱερεὺς, εἰς τὸ ἰλάσκεσθαι δὲ P 274
μᾶλλον ταῖς ἀμαρτίαις αὐτῶν. ὁ δὲ γε τοῦ πειρασμοῦ καὶ τῆς θυσίας ὁποῖος ἂν εἴη
τρόπος; ἐν ᾧ, φησὶν, πέπονθεν αὐτὸς πειρασθεῖς, δύναται τοῖς πειραζο- Hebr. 2, 18
μένοις βοηθῆσαι. διεκαρτέρησε γὰρ πειραζόμενος καὶ ὑπέμεινε σταυρόν, πλήν ἑαυτὸν
ὁ υἱὸς ὡς ἄμωμον ἱερεῖον προσκεκόμικε τῷ θεῷ καὶ πατρί, ἵνα διὰ τῆς ἑαυτοῦ σαρκὸς
βοηθήσῃ τοῖς κάμνουσι καὶ πειραζομένοις. μιᾷ γὰρ, φησί, προσφορᾷ τετε- Hebr. 10, 14
λείωκεν εἰς τὸ διηνεκὲς τοὺς ἁγιαζομένους. αὐτὸς οὖν ἄρα γέγονεν ἀρχιερεὺς 25
κατὰ γε τὸ ἀνθρώπινον, καίτοι παρὰ πάντων τὰς θυσίας δεχόμενος θεικῶς, αὐτὸς τὸ
θύμα κατὰ τὴν σάρκα, αὐτὸς ὁ ταῖς ἀμαρτίαις ἡμῶν ἰλασκόμενος κατὰ γε τὴν τῆς θεότητος
ἔξουσίαν. εἰς οὖν ἄρα κύριος Ἰησοῦς Χριστός.

11 Ὑμεῖς προσκυνεῖτε ὃ οὐκ οἶδατε· ἡμεῖς προσκυνοῦμεν ὃ οἶδαμεν, ὅτι Ioh. 4, 22
ἡ σωτηρία ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐστίν. Φαίη τις ἂν ἴσως ἀνάρμοστον εἶναι τῇ 30
θείᾳ τε καὶ ἀνωτάτῳ τοῦ λόγου φύσει τὸ προσκυνεῖν· εἶτα πῶς εἶπερ ἐστὶ θεὸς ἀληθῶς
ὁ Χριστός, ἑαυτὸν τοῖς ὀφείλουσι προσκυνεῖν ὁράται συντεταχώς; τί οὖν ἄρα πρὸς τοῦτο
φαμέν; εἰ μὲν γυμνῇ τῇ θεότητι τὸν ἐκ θεοῦ πατρός πεφηνότα λόγον ἀφίχθαι πιστεύομεν
εἰς τόνδε τὸν κόσμον, ἀνάρμοστον κομιδῇ τὸ χρήμα αὐτῷ, προσκυνεῖται δὲ μᾶλλον ἢ περ
αὐτὸς ἐτέρῳ προσκυνεῖ· εἰ δὲ μορφήν δούλου λαβὼν καὶ τῆς προσκυνούσης ἀνθρωπότητος 35
τὸ μέτρον οὐκ ἀτιμάσας κεχημάτικεν υἱὸς ἀνθρώπου, ἢ προσκύνησις ἔσται τῆς οἰκονομίας
καὶ πρέπουσα μᾶλλον τοῖς τῆς κενώσεως μέτροις, οὐκ αὐτῇ κατὰ μόνας τῇ φύσει τοῦ P 275
λόγου. ἐπεὶ πῶς ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐστὶν ἡ σωτηρία; οὐ γὰρ που φαίη τις ἂν, καθὸ
νοεῖται καὶ ἔστι λόγος, ἐξ Ἰουδαίων ὑπάρχειν αὐτόν, ἀλλὰ καθόπερ ἐστὶ τοῖς ἐν σαρκὶ καὶ

VS, D [= mn], ARW

1 δύνασθαι D	ἐπιλαμβάνεσθαι VSDW	2 Ἰουδαίων VAR Ἰούδα ὦν SDW	5 αἵμασι
VSD	8 κατακρίναντος AR	9/10 τίς γὰρ W	10 μωυσέως R οἰκτριμῶν R
12 τὰς νομικὰς ἀποτομίας V	14 μακάριος W	ἱερέων R	15 γεγονότες om. V τὸ
τῷ V	17 σώζειν] ἀξίειν W	19 δὴ D	ἀρχιερεὺς V
21 πειρασθεῖς om. Sn	22 διεκαρτέρει V	23 δ] ὡς SD	ὡς om. D
24 φησι A	φύσει R	26 γε om. VSDW	27 τῆς om. SD
28 δύναμιν V, corr. Vmg	δ' οὖν	31 τε om V	ἀνωτάτη SD
32/33 φαμέν	τε καὶ SDW	34/35 αὐτὸς ἢ περ A	36 τὸ om. R
39 καθόνπερ AR, corr. R			

αίματι γεγονώς ἀδελφός, διά τοι τὸ ἐπιλαβέσθαι σπέρματος Ἀβραάμ. εἷς οὖν ἄρα Χριστός, κὰν προσκυνεῖν λέγεται διὰ τὸ ἀνθρώπινον, καίτοι παρὰ πάσης τῆς κτίσεως προσκυνούμενος ὡς θεός.

- Ioh. 7, 33 12** Ἐτι μικρὸν χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμί, καὶ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με. Που γὰρ οὐκ ἔστιν ὁ τοῦ θεοῦ λόγος, εἰ πληροὶ τὰ πάντα τῆι τῆς θεότητος φύσει; πῶς οὖν πέμπεται παρὰ τοῦ πατρός; πῶς δὲ καὶ ὑπάγει πρὸς αὐτόν; οὐκοῦν πέμπεται μὲν 5
- Lc. 4, 19** ἀνθρωπίνως κατὰ γε τὸν τῆς ἀποστολῆς τρόπον τε καὶ λόγον, ἵνα κηρύξῃ μὲν αἰχμαλώτοις ἄφεσιν, τυφλοῖς δὲ ἀνάβλεψιν, ὑπάγει γε μὴν πρὸς τὸν πατέρα καὶ θεόν, οὐκέτι κατὰ
- Hebr. 9, 24** τὸν ἴσον τρόπον, ἀλλ' οἷον ἐνσώματος ἀναφοιτήσας εἰς οὐρανόν, ἵν' ὑπὲρ ἡμῶν ἑαυτὸν 10
- PG 1352** ἐμφανίσῃ τῷ προσώπῳ τοῦ πατρός, καθὰ γέγραπται. εἰ δὲ δὴ καὶ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ λόγου τὸ ἀπεστάλθαι λαμβάνοιτο, χαλεπαιέντω μηδεὶς ἔθος γὰρ τῆι θεοπνεύστῳ γραφῆι καὶ ταῖς τοιαύταις ἔσθ' ὅτε κεχρηῆσθαι φωναῖς καὶ οὐ τόποις καὶ περιγραφαῖς τὴν θείαν τε καὶ ὑπερκόσμιον ὑποφέρει φύσιν (οἶδεν γὰρ οὐσαν ἀσώματον καὶ περιορισμῶν ἐπέκεινα καὶ τοῦ ἐν τόπῳ νοεῖσθαι μακράν), φωναῖς δὲ μᾶλλον ταῖς ἀνθρωπίναις τὰ ὑπὲρ νοῦν ὄντα τὸν ἐν ἡμῖν πειράται καταδηλοῦν, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς ὁ σωτὴρ πέμπειν ἔφασκε 15
- Sap. Sal. 1, 7** πρὸς ἡμᾶς τὸν παράκλητον, καίτοι πληροῦντος τὰ πάντα τοῦ ἁγίου πνεύματος ἄνευμα γὰρ κυρίου, φησί, πεπλήρωκε τὴν οἰκουμένην.
- Ioh. 8, 28 18** Ὅταν ὑψώσητε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, τότε γνώσεσθε ὅτι ἐγὼ εἰμί. 18
- P 276** Τῆς Ἰουδαϊκῆς ἀπονοίας ἦν ἐπὶ Χριστῷ πεποιήνται, τὰς αἰτίας ἡμῖν ἐξηγούμενος ὁ θεσπέσιος Ἰωάννης, διὰ τοῦτο, φησίν, ἐδίωκον οἱ Ἰουδαῖοι τὸν Ἰησοῦν, ὅτι οὐ μόνον 20
- Ioh. 5, 18** ἔλυεν τὸ σάββατον, ἀλλὰ καὶ πατέρα ἴδιον ἔλεγεν τὸν θεόν, ἴσον ἑαυτὸν 20
- Ioh. 10, 33** ποιῶν τῷ θεῷ. εἰσκεκόμικε δέ που καὶ αὐτοὺς λέγοντας ἀνοσίως ἑπι καλοῦ ἔργου οὐ λιθάζομέν σε, ἀλλὰ ἐπι βλασφημίας, ὅτι σὺ ἄνθρωπος ὢν ποιεῖς σεαυτὸν θεόν. οὐκοῦν ἀπαράδεκτον τὴν ἐπ' αὐτῷ πεποιήνται πίστιν, ἄνθρωπον 25
- Hebr. 2, 16 14** μὲν εἶναι νομίζοντες αὐτὸ δὴ τοῦτο φιλόν, ἡγνοηκότες δὲ ὅτι θεὸς ὢν ὁ λόγος ἐπελάβετο σπέρματος Ἀβραάμ καὶ κεκοινώνηκε μὲν αἵματος καὶ σαρκὸς παραπλησίως ἡμῖν, πλὴν οὐκ ἀπέστη τοῦ εἶναι θεός ἄτρεπτος γὰρ κατὰ φύσιν ἔστιν καὶ διηνεκῶς ὁ αὐτός. ὅταν οὖν, φησίν, ὑψώσητε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, τότε γνώσεσθε ὅτι ἐγὼ εἰμί. ἐσταυρώθη μὲν γὰρ ἀνθρωπίνως, ἀνεβίω δὲ θεικῶς καὶ πεπίστευται διὰ τῆς ἀναστάσεως ὅτι καὶ θεός ἔστιν καὶ θεοῦ κατὰ ἀλήθειαν υἱός. εἰ δὲ πεπίστευται πρὸς 30
- ἡμῶν οὐχ ὡς ἕτερον ἀναστήσας, ἐγηγερμένος δὲ μᾶλλον αὐτός, πᾶσά πως ἀνάγκη διὰ τὴν οἰκονομίαν ἴδιον αὐτοῦ σῶμα νοεῖσθαι τὸ πεπονθὸς τὸν θάνατον, ἵνα καὶ αὐτὸς ἀναστήναι λέγοιτο, καίτοι τὴν φύσιν ἀθάνατος ὢν ὡς θεός. ἐνὸς γὰρ Χριστοῦ καὶ υἱοῦ τὸν θάνατον καταγγέλλοντες καὶ ὁμολογοῦντες τὴν ἀνάστασιν, δικαιούμεθα διὰ πίστεως. οὐκοῦν ὁ αὐτός ὡς εἷς τε καὶ μόνος ὑπάρχων Χριστὸς Ἰησοῦς ἀποθανεῖν μὲν ἀνθρωπίνως 35
- κατὰ τὴν σάρκα λέγεται, ἐγηγέρθαι δὲ θεικῶς ὡς ζωή.
- P 277 14** Προσήμεσάν ποτε τῷ Χριστῷ λέγοντες οἱ Ἰουδαῖοι· εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός, εἶπε 14
- Ioh. 10, 24-25** ἡμῖν παρρησίαι. ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· εἶπον ὑμῖν, καὶ οὐ πιστεύετε.

33—36 *Foyt* 167 τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς αὐτῆς ἐπιστολῆς ἑνὸς Χριστοῦ — Χριστὸς Ἰησοῦς ἀποθνήσκει μὲν ἀνθρωπίνως ὡς ἄνθρωπος, ζῆι δὲ θεικῶς ὡς θεός

VS, D [= mn], ARW
 2 διὰ VARW κατὰ SD 4 ζ̄ W ἡμῶν S 7 τε om. VW 8 καὶ om. VW
 9 ἐκ σώματος SD 9/10 ἑαυτὸν ἐμφανίσῃ VSDW ἐμφανίσῃ R ἐμφανισθῆ AR^{corr} 10 δὴ
 om. SD 13 ὑποφέρει ARW ὑποφέρειν VS^{DR}corr 14 τῷ τόπῳ SDW 16 εἰς, *superscr.*
 πρὸς V 17 φησί κῷ W 18 ἦ W 19 τῷ χῷ A 20 ἰν VARW κῶ SD 24 αὐτόν W
 25 ἡγνοηκότα S 26 μὲν om. V 30 καὶ¹ om. SD υἱὸς κατὰ ἀλήθειαν SD 32 τὸ
 om. SDW πεπονθῶσ D 35 ὡς om. D 36 θεικῶς] εἰκῶσ in εἰκῶσ corr. V εἰκῶσ W
 ζῶν AR 37 θ̄ W ol om. VAW

τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρός μου, ταῦτα μαρτυρεῖ περὶ PG 1353
 ἐμοῦ. Τί δὴ ἄρα κἀν τούτῳ φασὶν οἱ διορίζοντες ἀμαθῶς εἰς υἰῶν δυάδα καὶ εἰς δύο
 Χριστοὺς τὸν ἕνα κύριον Ἰησοῦν Χριστόν; περὶ τίνος ἔφασκον οἱ Ἰουδαῖοι εἰ σὺ εἶ ὁ
 Χριστός, εἶπέ ἡμῖν παρρησίαι; τίς δὲ ἦν ὁ λέγων τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ ἐν τῷ
 ὀνόματι τοῦ πατρός μου, ταῦτα μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ; τίνος εἶναι φημέν ἴδιον 5
 πατέρα τὸν θεόν; ἄρα τοῦ ἐκ γυναικὸς ἀνά μέρος τε καὶ ἰδικῶς νοουμένου ἢ γοῦν τοῦ
 μονογενοῦς; καίτοι τὸ δύνασθαι κατορθοῦν τὰ τῆς θεότητος ἔργα πρόποι ἂν οὐκ ἀνθρω-
 πείαι φύσει, πόθεν; πολλοῦ γε καὶ δεῖ· ἐπειδὴ δὲ ἐπλήρου Χριστὸς τὰ ἔργα τοῦ πατρός,
 οὐκ ἀνθρωπος ἂν νοοῖτο φιλός, θεὸς δὲ μᾶλλον ἐν αἵματι καὶ σαρκί, μεμενηκῶς ὅπερ ἦν.
 ἰσουργήσει γὰρ οὕτως ἔχων τῷ ἰδίῳ γεννήτορι, καὶ τὸν τοῦ μυστηρίου λόγον καταμωμή- 10
 σαιτο ἂν οὐδεὶς τῶν εὐ φρονεῖν εἰθότων.

15 Τὸ δὲ παιδίον ἠϋξανε καὶ ἐκραταιοῦτο, πληρούμενον σοφίαι, καὶ Lc. 2, 40
 χάρις θεοῦ ἦν ἐπ' αὐτό, καὶ πάλιν· καὶ Ἰησοῦς προέκοπτεν ἡλικίαι καὶ Lc. 2, 52
 σοφίαι καὶ χάριτι παρὰ θεῷ καὶ ἀνθρώποις. Ἐνα λέγοντες τὸν κύριον ἡμῶν
 Ἰησοῦν Χριστόν καὶ αὐτῷ προσνέμοντες τὰ τε ἀνθρώπινα καὶ θεοπρεπῆ, τοῖς μὲν τῆς κε- 15
 νώσεως μέτροις πρόπειν ἀληθῶς διαβεβαιούμεθα τό τε τὴν σωματικὴν αὔξησιν ἐπιδέχεσθαι
 καὶ μὴν καὶ τὸ κραταιοῦσθαι τῶν τοῦ σώματος μορίων ἀδρυνομένων κατὰ βραχύ, καὶ αὐτὸ P 278
 δὲ τὸ δοκεῖν πληροῦσθαι σοφίας διὰ γε τὸ οἰοεῖ πρὸς ἐπίδοσιν τῆι τοῦ σώματος ἡλικίαι
 πρεπωδεστάτην τῆς ἐνούσης αὐτῷ σοφίας ἀναφοιτᾶν τὴν ἐκφανσιν. καὶ ταυτὶ μὲν,
 ὡς ἔφην, τῆι μετὰ σαρκὸς οἰκονομίαι πρόποι ἂν καὶ τοῖς τῆς ὑφέσεως μέτροις· τῆι δὲ γε 20
 φύσει τοῦ λόγου πρόποι ἂν πάλιν τὸ αἰεὶ τελείως ἔχειν καὶ εἶναι σοφίαν. αὐτοῦ τοι-
 γαροῦν ἀνθρωπίνως τὸ ὡς ἐν κενώσει τυχὸν ὑφειμένον, αὐτοῦ δὲ ὁμοίως τὰ θεοπρεπῆ
 θεικῶς. ὁ γάρτοι τῆς μετὰ σαρκὸς οἰκονομίας τρόπος τε καὶ λόγος οἶδεν ὄντα αὐτὸν
 καθ' ἡμᾶς τε καὶ ὑπὲρ ἡμᾶς καὶ ὑπερέχοντα μὲν τὸ τῆς κτίσεως μέτρον ὡς θεόν, ἑαυτοῦ
 δὲ πῶς μόνον οὐχὶ καὶ ἡττώμενον, καθὼ πέφηνεν ἀνθρωπος. ποῦ γὰρ ἡ ταπείνωσις 25
 ἦν ὑπέμεινεν ἐκῶν, εἰ παραιτοῖτο τὰ ἀνθρώπινα; πλὴν οὐκ ἐν αὐτοῖς ἡ τοῦ λόγου νοεῖται
 φύσις, οἰκειοῦται δὲ μᾶλλον αὐτὰ μετὰ τῆς ἰδίας σαρκὸς, καθάπερ ἀμέλει καὶ τὸ πεινῆν
 καὶ τὸ διψῆν καὶ τὸ λέγεσθαι καμῖν ἐκ τῆς ὁδοπορίας. ὅταν οὖν ἀκούησιν τὸ παι- Ioh. 4, 6
 δίον ἠϋξανε καὶ ἐκραταιοῦτο πληρούμενον σοφίαι, δέχου πρὸς ἀπολογία τῆς Lc. 2, 40
 μετὰ σαρκὸς οἰκονομίας τὸ μυστήριον. ὅτι γὰρ ἦν θεὸς ἐν σαρκί, πιστῶσεται λέγων 30
 αὐτὸς ὁ μακάριος εὐαγγελιστῆς ὅτι χάρις θεοῦ ἦν ἐπ' αὐτό. οὐ γὰρ ὡς χάριν
 ἔχον παρ' ἑτέρου θεοῦ, χάριν ἔχειν λέγεται θεοῦ, ἀλλ' ὅτι χάριν εἶχε τὸ παιδίον, ἦνπερ ἂν
 πρόποι θεῷ. καὶ γὰρ ἦν τε καὶ ἔστι θεὸς ὁ λόγος καὶ ἐν σαρκί πεφηνῶς, τουτέστιν
 ἀνθρωπος καθ' ἡμᾶς. εἰ δὲ δὴ λέγοιτο χάριν ἔχειν ἢ γοῦν προκόπτειν ἐν χάριτι παρὰ PG 1356
 τε θεῷ καὶ ἀνθρώποις, τὸ ἀπεικὸς οὐδέν, εἰ καὶ αὐτὸς ὁ πατὴρ ἀπεδέχετο τὴν οἰκονομίαν, P 279

14—23 Fcyr 168 τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς αὐτῆς ἐπιστολῆς· ἕνα λέγοντες — θεικῶς

VS, D [= mn], ARW

2—5 τί δὴ — ἐμοῦ om. W   2 ἀμαθῶς VAR ἀληθῶς SD   3 οἱ om. VS   4 ἦν om.
 VSD   6 νοούμενον SD   γοῦν om. SD   8 καὶ δεῖ] δεῖ W δεῖν V   10 τοῦ om. W
 11 φρονεῖν εἰθότων AR φρονούντων VSDW   12 ἰ W   ἐκραταιοῦτο SAR ἐκραταιοῦτο π̄νι
 VDW   σοφίας VDW   13 αὐτῷ DA   καὶ² om. VSDW   13/14 σοφία καὶ ἡλικία SD
 15 τὸν χ̄ν VSDW   15/16 κινήσεως Fcyr   16 αὔξην W   17 μορίων om. V   19 ταύτη WFcyr
 20 μετὰ] τῆς A   20/21 καὶ τοῖς — πρόποι ἂν om. W   20 ὑφέσεως VR φύσεως SDAFcyr   22 ἐν
 om. SD   24 τε om. VSDW   καὶ² om. V   ὑπὲρ ἔχοντι R   τῶν — μέτρων V   26/27 πλὴν
 — φύσις om. D   26 οὐκ om. SW   27 πεινῆν V   28 διψεῖν V   ἀκούησ VSnW ἀκού-
 σησ mAR   τὸ δὲ V   29 ἐκραταιοῦτο π̄νι VA   σοφίας VDW   31 αὐτὸς om. R
 αὐτῷ DAR   32 ἔχων VARW, corr. VA   χάριν¹ om. SD   ἦπερ VSD

Acta conciliorum oecumenicorum. I 1, 5.

καὶ αὐτὸν δὲ τὸν υἱὸν οἰκειούμενον τὰ σαρκὸς διὰ τὸ τῷ μυστηρίῳ πρέπον τε ὁμοῦ καὶ τὸ χρήσιμον.

- Mt. 24,36 16** Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἢ τῆς ὥρας ἐκείνης οὐδεὶς οἶδεν, οὔτε οἱ ἄγγελοι τῶν οὐρανῶν οὔτε ὁ υἱός, εἰ μὴ ὁ πατήρ. Εἰ Χριστὸν ἕνα, φασίν, ὁμολογεῖν ἔγνώκατε τὸν τοῦ θεοῦ λόγον σεσαρκωμένον ἢ γοῦν ἐνηθρονηκότα, πῶς ἠγνόηκε τὴν τῆς 5 συντελείας ἡμέραν; φαμέν οὖν ὅτι τὸ ἀγνοῆσαι τυχὸν τὰ ἐν θεῷ μυστήρια οὔτε ἀσύνηθες
- Ies. 40, 13** οὔτε μὴν ἐτέρως ἀπρεπὲς ἂν εἴη τῇ κτίσει· τίς γὰρ ἔγνω νοῦν κυρίου; κατὰ τὸ γε-
Hebr. 2, 9 γραμμένον. καὶ εἰ λέγεται βραχὺ παρ' ἀγγέλους ὁ υἱὸς ἠλαττώσθαι, καθὸ γέγονεν ἄν-
I Cor. 1, 24θρωπος δηλονότι, καίτοι κτίσεως ἀπάσης ὧν ἐπέκεινα θεικῶς, τί τὸ θαῦμα, κἂν ὁμοῦ τοῖς
I Cor. 2, 10 ἀγγέλοις ἀγνοεῖν λέγηται τὸ ἐν θεῷ μυστήριον, καίτοι σοφία καὶ δύναμις ὑπάρχων αὐτοῦ; 10
εἶτα πῶς ἂν ἠγνόησεν ἡ σοφία τοῦ πατρὸς τὰ ἐν αὐτῷ κεκρυμμένα; καὶ εἰ τὸ πνεῦμα
Ioh. 11, 34 λέγεται πάντα ἐρευνᾶν καὶ τὰ βάθη τοῦ θεοῦ, πνεῦμα δὲ ἐστὶ τοῦ Χριστοῦ, πῶς ἂν αὐτὸς
ἠγνόησεν ἄπερ οἶδεν ἀκριβῶς τὸ πνεῦμα αὐτοῦ; οὐκοῦν κἂν ἀγνοεῖν ἀνθρωπίνως λέγηται,
ἄλλ' οἶδεν θεικῶς. καὶ γοῦν ποῦ τέθειται Λάζαρος, ἐρωτῶν ὡς ἔξδον αὐτῷ μὴ εἶδέναι 15
κατὰ τὸ ἀνθρώπινον, ἐνήργηκε θεικῶς, ἀναστήσας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. ἀπονέμοντες τοίνυν
τῇ μετὰ σαρκὸς οἰκονομίᾳ τὰ ἀνθρώπινα, τηρήσωμεν εὐσεβῶς καὶ καθ' ἡμᾶς γερονότι τῷ
ἐκ θεοῦ φύντι λόγῳ τὰ θεοπρεπῆ.
- Mt. 27,46 17** Ἐβόησε δὲ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ· θεέ μου θεέ μου, ἵνα τί με ἐγκατέλιπες;
P 280 Ἄρ' οὖν καὶ αὐτὸν τῆς ἄνωθεν ἐπικουρίας δεδεῆσθαι φαμέν τὸν ἐκ θεοῦ πατρός λόγον;
Ps. 32, 6 καίτοι πῶς τοῦτο ἐστὶν οὐκ εὐθες κομιδῆ; συγκατάρχει γὰρ τῶν ὄλων τῷ θεῷ καὶ πατρὶ 20
Ps. 23, 10 καὶ στερεοῖ μὲν οὐρανοὺς τῷ ἰδίῳ πνεύματι, κύριος δὲ τῶν δυνάμεων ὀνομάζεται τε καὶ
ἔστιν κατὰ ἀλήθειαν. ἀλλ' ἠτόνησεν ἄρα πρὸς τὰς ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐπιβουλὰς καὶ
Ies. 40, 15. 18 ἄμαχος ἦν αὐτῷ τῶν σταυρῶντων ἢ χεῖρ. καίτοι φησὶν ὁ προφήτης Ἡσαΐας· εἰ
πάντα τὰ ἔθνη ὡς σταγῶν ἀπὸ κάδου καὶ ὡς ῥοπὴ Ζυγοῦ ἐλογίσθησαν καὶ
ὡς σίελος λογισθήσονται, τίνι ὠμοιώσατε κύριον καὶ τίνι ὁμοιώματι ὠμοιώ- 25
Ioh. 18, 3-6σατε αὐτόν; ἰστέον δὲ ὅτι παρήσαν μὲν οἱ τῆς Ἰουδαίων συναγωγῆς ὑπηρεταὶ τὴν τῶν στρα-
τιωτῶν ἔχοντες σπεῖραν, ἠγούμενον δὲ τὸν προδότην, ἐπειδὴ δὲ ἐζήτουν αὐτὸν συλλαβέσθαι,
PG 1357 ὑπήντα λέγων· τίνα ζητεῖτε; οἱ δὲ πρὸς τοῦτο ἔφασαν· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον.
εἶτα πρὸς αὐτοὺς ὁ σωτήρ· ἐγὼ εἰμί. καὶ ἀπήλθον εἰς τὰ ὀπίσω καὶ ἔπεσον
χαμαί. εἶτα πῶς ἂν ἠτόνησεν ὁ καὶ μόνῃ τῇ φωνῇ τὴν τῶν ἐπιβουλευόντων ἐλέγξας 30
ἀσθένειαν; τί οὖν ἄρα βούλεται λέγων θεέ μου θεέ μου, ἵνα τί με ἐγκατέλιπες;
φαμέν τοίνυν ὅτι τοῦ προπάτορος Ἀδάμ τὴν δοθείσαν αὐτῷ πατήσαντος ἐντολὴν καὶ τῶν
θειῶν ἀλογήσαντος νόμων ἐγκαταλείπται πως ἢ ἀνθρώπου φύσις παρὰ θεοῦ, γέγονε δὲ
καὶ ἐπάρατος διὰ τοῦτο καὶ θανάτῳ κάτοχος· ἐπειδὴ δὲ τὸ πεπονθὸς ἀναστοιχειώσων εἰς
P 281 ἀφθαρσίαν ἐπεδήμησεν ὁ μονογενὴς τοῦ θεοῦ λόγος ἐπελάβετό τε σπέρματος Ἀβραάμ καὶ 35
Hebr. 2, 16. 17 ὠμοιώθη τοῖς ἀδελφοῖς, ἔδει μετὰ τῆς ἀρχαίας ἐκείνης ἀράς καὶ τῆς ἐπεισάκτου φθορᾶς

10—17 **F⁷⁵** 169 τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς αὐτῆς ἐπιστολῆς· καίτοι σοφία — θεοπρεπῆ

VS, D [= mn], ARW

1 μυστηρίου A 2 τὸ om. AR 3 ἰᾶ W ἢ — ἐκείνης] ἐκείνησ καὶ τῆσ ὥρασ V
τῆσ² om. SD οὔτε] οὐδέ SD 4 φησὶν SDW 5 τοῦ om. V ἠγνόησε SD 6 ἡμέρα S
οὔτε] οὔτε μὴν D 8 ὁ ὡσ ἠλαττώσθαι W ἠλαττώσθαι ὁ υἱὸσ VSD ὁ ἰησοῦσ ἠλαττώσθαι AR
12 $\bar{\chi}\bar{\upsilon}$ VARW**F⁷⁵** $\bar{\theta}\bar{\upsilon}$ SD 14 ἔξδον om. **F⁷⁵** 15 ἀπονέμοντα SD 16 καὶ — γερονότι om.
F⁷⁵ 18 ἰβ W φωνῇ μεγάλῃ ὁ ὡ V ὁ ἰησοῦσ A 19 ἐπικουρίας τῆσ ἄνωθεν [τῆσ
ἄνωθεν om. SD] φαμέν δεδεῆσθαι VSD ἐπικουρίας φαμέν τῆσ ἄνωθεν δεδεῆσθαι W 20 κατάρχει
SDW 21 κῆ S τε om. VSDW 22 ἠτόνησασ S ἐκ om. VSDW τῶν om. SD 23 εἰ]
εἰσ SD 24 κάδου VDW 25 τὸν $\bar{\kappa}\bar{\nu}$ V 27 πείραν A 28 τοῦτον V 33 ἐγκατέλειπται V
 $\bar{\theta}\bar{\omega}$ D 34 πεπτωκόσ D ἀναστοιχειώσαι W 35 τε om. SD 36 ὁμοιώθη RW

καταλήξει τὴν ἐγκατάλειψιν ἣν ὑπέμεινεν ἐν ἀρχαῖς ἢ τοῦ ἀνθρώπου φύσις. ὡς οὖν εἰς ὑπάρχων τῶν ἐγκαταλελειμμένων, καθὼ καὶ αὐτὸς παραπλησίως ἡμῖν μετέσχεν αἵματος Hebr. 2, 14 καὶ σαρκός, τὸ ἵνα τί με ἐγκατέλιπες φησίν, ὅπερ ἦν λύοντος ἐναργῶς τὴν συμβάσαν ἡμῖν ἐγκατάλειψιν καὶ οἶον ἐκδυσωπούντος ἐφ' ἑαυτῷ τὸν πατέρα καὶ καλούντος εἰς εὐμένειαν τὴν ἐφ' ἡμῖν ὡς ἐφ' ἑαυτῷ τε καὶ πρώτῳ. παντὸς γὰρ ἡμῖν ἀγαθοῦ γέγονεν ὁ Χριστὸς καὶ ἀρχὴ καὶ πρόξενος, ὥστε κἂν εἴ τι λέγοιτο λαβεῖν ἀνθρωπίνως παρὰ τοῦ πατρὸς, τοῦτο τῇ ἡμετέραι προουξένησε φύσει, πλήρης ὑπάρχων αὐτὸς καὶ οὐδενὸς τὸ παράπαν ἐπιδεῆς ὡς θεός.

18 Τοῦτο φρονεῖτε ἕκαστος ἐν ὑμῖν αὐτοῖς ὃ καὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὃς ἐν μορφῇ θεοῦ ὑπάρχων οὐχ ἀρπαγμὸν ἠγήσατο τὸ εἶναι ἴσα θεῷ, ἀλλ' ἐαυτὸν ἐκένωσεν μορφὴν δούλου λαβών, ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος, καὶ σχήματι εὐρεθεὶς ὡς ἄνθρωπος ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν, γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ. διὸ καὶ ὁ θεὸς αὐτὸν ὑπερύψωσεν καὶ ἐχαρίσατο αὐτῷ τὸ ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα, ἵνα ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ πᾶν γόνυ κάμψη ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται ὅτι κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς δόξαν θεοῦ πατρὸς. Ἰδοὺ δὴ σαφῶς τὸν ἐν μορφῇ καὶ ἰσότητι τοῦ πατρὸς θεὸν λόγον οὐχ ἀρπαγμὸν ἠγήσασθαί φησι τὸ εἶναι ἴσα θεῷ, κεκενώσθαι δὲ μᾶλλον ἐθελοντὴν μορφὴν δούλου λαβόντα καὶ ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενον, προσεπάγει δὲ ὅτι τεταπείνωκεν ἑαυτὸν, γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ. εἶπερ οὖν διαιρετέον εἰς δύο Χριστοὺς καὶ υἱοὺς τὸν ἕνα καὶ μόνον Χριστὸν καὶ κύριον καὶ κατὰ γε τὸ τισὶ δοκοῦν τὸν ἐκ γυναικὸς ἄνθρωπον τετίμηκε μὲν ἰσότητι τῶν ἰδίων ἀξιωμάτων ὁ τοῦ θεοῦ λόγος καὶ συνῆψεν ἑαυτῷ κατὰ τὸν τῆς αὐθεντίας τρόπον καὶ κατὰ τὴν τῆς υἰότητος ὁμωνυμίαν, ὡς ἕτερος ὢν παρ' αὐτὸν υἱὸς ἰδικῶς, τίς ἄρα ἐστὶν ὁ κενώσας ἑαυτὸν ἢ τίνα κεκένωται τρόπον; εἰ μὲν γάρ, ὡς αὐτοὶ φασιν, ὁ ἐκ γυναικὸς ἰδικῶς νοούμενος ἄνθρωπος τοῦτο λέγεται παθεῖν, πῶς ἢ τίνα κεκένωται τρόπον, κατέβη δὲ ὅπως εἰς ταπείνωσιν ὁ ἐν ἰσότητι γεγονῶς τῇ πρὸς θεὸν λόγον κατὰ γε τὸν τῆς ἀξίας ἢ γοῦν αὐθεντίας τρόπον, καὶ ταύτην ἔχων πρὸς αὐτὸν τὴν συνάφειαν; εἰ δὲ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ θεοῦ λόγου νοουμένου πάλιν ἰδικῶς καὶ ἀνὰ μέρος υἱοῦ τὸ κεκενώσθαι λέγοιτο, πῶς κεκένωται τιμῆσας ἕτερον, καθά φασιν ἐκείνοι, καὶ τοῖς ἰδίοις αὐτὸν ἀξιώμασι περιβαλὼν, τεταπείνωται δὲ τίνα τρόπον ὁ τῆς ἑαυτοῦ δόξης τὸ ὑψος τῷ συναφθέντι διδούς; εἰ γὰρ δὴ φαῖεν ὅτι δοξάζων ἕτερον αὐτὸς ὑπομένει τὴν ταπείνωσιν ἢ γοῦν τὴν κένωσιν, οὐδέν, ὡς ἔοικε, τῶν ἀτόπων ἐννοεῖν ὅτι καὶ ὑβρίζων ὑψοῦται. ἀναγκαίου τοιγαροῦν ἡμᾶς καὶ μέντοι καὶ ἀληθοῦς μόνον οὐχὶ συνωθούντος λόγου πρὸς γε τὸ οἶεσθαι δεῖν ὅτι κενοῦται τὸ πλήρες καὶ ἐν δούλου μορφῇ γένοιτ' ἂν οὐ τὸ τῇ φύσει δούλον, ἀλλὰ τὸ τῶν τῆς δουλείας ἐπέκεινα μέτρων, γίνεται δὲ καὶ ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων τὸ μὴ οὕτως ἔχον κατὰ φύσιν πρὶν γένηται, καὶ ὅτι ταπεινοῦται τὸ ὑψηλόν, αὐτὸν πιστεύομεν τὸν τοῦ θεοῦ λόγον ἀνθρωπίνως ἐν τούτοις

VS, D [= mn], ARW

1 ἐγκατάληψιν SaW, corr. W ἀρχὴ SD 2 ἐγκαταλελειμμένων V 3 ἐγκατέλειπες VR
5 τε om. VSDW 5/6 γέγονεν ὁ χσ ἀγαθοῦ V 6 ἀρχὴ πρόξενος W κἂν] καὶ W
λέγει SD 8 ἐνδεῆσ V 9 ιγ W φρονεῖται R φρονεῖτω V φρονεῖσθω W ἕκαστος
om. W ἡμῖν ARW 11 ἀνθρώπου SD 12/13 ὑπήκοος γενόμενος D 14 τὸ ὄνομα
τὸ R ὄνομα τὸ VSDAW cf. p. 36, 2 15 Χριστοῦ om. SD 16 ἐξομολογήσεται R 17 πρσ
ἀμήν SD πρσ DAR θῦ καὶ πρσ VSW 18 ἐθελοντί W 19 ἐν om. W 21 καὶ⁴ om.
SDW 22 μὲν ἐν W 23 τῆς¹ om. SD 24 ἰδικῶς παρ' αὐτὸν υἱὸς [υἱὸς δὲ W] VSDW
25/26 εἰ μὲν—τρόπον om. W 26 πῶς AR 27 τρόπον om. W 28 τὴν σαφήνειαν in
τὴν συνάφειαν corr. S 30 φησιν SmW περιβάλλων SD 32 ὡς ἔοικε om. D 33 καὶ
om. SD ἡμᾶς om. W 35 γένοιτ'] γένοιτο τίς W ἀλλὰ καὶ D 36 πρὶν ἂν SD
37 ἀνθρωπίνους R

γενέσθαι κατ' ἰδίαν θέλησιν ὑπὲρ ἡμῶν, μεμενηκέναι δὲ θεικῶς ἐν τοῖς τῆς ἰδίας ὑπεροχῆς ὑψώμασι. ταύτη τοι καὶ ὑπερυψῶσθαι λέγεται καὶ λαβεῖν τὸ ὄνομα τὸ ὑπὲρ πάντων ὄνομα προσκυνεῖσθαι τε παρὰ πάντων καὶ εἰς δόξαν θεοῦ πατρὸς ὠνομάσθαι κύριος. καίτοι γὰρ ὑπάρχων ἐν τῇ τοῦ πατρὸς ὑπεροχῇ καὶ ἐν ἀρρήτοις ὑψώμασιν, ἐπειδὴ καθῆκεν ἑαυτὸν εἰς κένωσιν καὶ τεταπεινώσθαι λέγεται μορφὴν δούλου λαβών, ἀνέβη δὲ πάλιν εἰς 5 τὸν ἴδιον πλοῦτον, τῆς ἐνωθείσης αὐτῷ φύσεως, δῆλον δὲ ὅτι τῆς ἀνθρωπίνης, τὴν πτωχεῖαν ὑπερδραμών, ταύτη τοι λαβεῖν ἀνθρωπίνως λέγεται τὸ αἰεὶ τε καὶ ἀναποβλήτως ἐνυπάρχον αὐτῷ, τουτέστι τὸ εἶναι θεὸς καὶ τῶν ὄλων κύριος. καὶ εἴπερ ἐστὶν εὐκλεὲς τῷ πατρὶ τὸ κύριον ἔχειν τῶν ὄλων τὸν ἴδιον υἱόν, πῶς οὐκ ἀληθὲς εἰπεῖν ὅτι τετήρηται πάλιν αὐτῷ καὶ τὴν τοῦ δούλου λαβόντι μορφὴν τὸ ἐλεύθερον καὶ τῆς κατὰ πάντων κυριότητος 10 τε καὶ ἐξουσίας τὸ ὑπερφερὲς ἀξίωμα;

- 19** Εὐχαριστοῦντες τῷ πατρὶ τῷ ἰκανώσαντι ἡμᾶς εἰς τὴν μερίδα τοῦ κλήρου τῶν ἀγίων ἐν τῷ φωτί, ὃς ἐρρύσατο ἡμᾶς ἐκ τῆς ἐξουσίας τοῦ σκότους καὶ μετέστησεν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ υἱοῦ τῆς ἀγάπης αὐτοῦ, ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν, τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν, ὃς ἐστὶν εἰ- 15 κῶν τοῦ θεοῦ τοῦ ἀοράτου, πρωτότοκος πάσης κτίσεως, ὅτι ἐν αὐτῷ
- PG 1361** ἐκτίσθη τὰ πάντα τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, τὰ ὄρατα καὶ τὰ ἀόρατα, εἴτε θρόνοι εἴτε κυριότητες εἴτε ἀρχαὶ εἴτε ἐξουσίαι, τὰ πάντα δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν ἔκτισται καὶ αὐτός ἐστι πρὸ πάντων καὶ τὰ πάντα
- P 284** ἐν αὐτῷ συνέστηκεν καὶ αὐτός ἐστὶν ἡ κεφαλὴ τοῦ σώματος τῆς ἐκκλη- 20 σίας, ὃς ἐστὶν ἀρχή, πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν, ἵνα γένηται ἐν πάσιν αὐτὸς πρωτεύων, ὅτι ἐν αὐτῷ ηὐδόκησε πᾶν τὸ πλήρωμα κατοικῆσαι καὶ δι' αὐτοῦ ἀποκαταλλάξαι τὰ πάντα εἰς αὐτόν, εἰρηνοποιήσας διὰ τοῦ αἵματος τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ εἴτε τὰ ἐπὶ τῆς γῆς εἴτε τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Εἰκόνα φησὶ τοῦ ἀοράτου θεοῦ τὸν ἐξ αὐτοῦ γεννηθέντα κατὰ φύσιν υἱόν, τουτέστι τὸν 25 θεὸν λόγον, καὶ μὴν ὅτι δι' αὐτοῦ παρήχθη τὰ πάντα πρὸς γένεσιν, εἴτε τὰ ὄρατα εἴτε
- Ioh. 1, 1** τὰ ἀόρατα, ἐν τε οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ὅτι πρὸ πάντων ἐστὶν αὐτός (ἐν ἀρχῇ γὰρ ἦν ὁ λόγος) καὶ αὐτός ἐστὶν ὁ τῶν αἰώνων δημιουργὸς καὶ χρόνου παντὸς πρεσβυτέραν ἔχων τὴν ὑπαρξιν. ἀλλὰ τὸν οὕτως ἔχοντα κατὰ φύσιν ἰδίαν δεδόσθαι φησὶ παρὰ τοῦ πατρὸς κεφαλὴν τοῦ σώματος τῆς ἐκκλησίας αὐτόν τε εἶναι τὸν πρωτότοκον ἐκ 30 τῶν νεκρῶν. εἶτα πῶς ὁ ὑπάρχων αἰεὶ θεὸς λόγος, ἐν ᾧ τὰ πάντα συνέστηκεν, πρωτότοκος ἐκ νεκρῶν γενέσθαι λέγεται καὶ ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων, εἰ μὴ ἐστὶν αὐτοῦ κατὰ ἀλήθειαν ἴδιον τὸ σῶμα τὸ παρ' αὐτοῦ ληφθέν, οὐ πεπονθὸς τὸν θάνατον αὐτὸς ἂν νοοῖτο παθεῖν; οὐκ ἀπίθανον ἔχοντος λόγον ἐφ' ἑαυτῷ τοῦ συμβεβηκότος, πέπονθεν γὰρ τὸ ἴδιον αὐτοῦ. οὕτω νοεῖται πρωτότοκος ἐκ νεκρῶν, καίτοι τὴν φύσιν ἀθάνατος ὢν 35 καὶ αὐτόχρομα ζωῆ. ὅτε τοίνυν δέδοται κεφαλὴ τοῦ σώματος τῆς ἐκκλησίας, καθεὶς ἑαυτὸν εἰς κένωσιν, τότε λέγεται καὶ ἀποθανεῖν ἀνθρωπίνως ὑπὲρ ἡμῶν ὁ παθεῖν οὐκ εἰδῶς
- P 285** τὸν θάνατον ὡς θεός. λέγοντος δὲ τοῦ μακαρίου Παύλου ὅτι ἐν αὐτῷ κατώικησε πᾶν τὸ πλήρωμα, φαῖεν ἂν ἴσως τινές· ἰδοὺ Χριστὸν οἶδεν ἕτερον ἰδικῶς τὸν ἐκ γυναικὸς ἀν-

VS, D [= mn], ARW

2 καὶ ^a VAR τὸ S τῷ DW	τὸ ¹ om. W	3 ὠνομάζεσθαι W	4 καθέικεν V
5 πάλιν om. SDW	9 τὸ κύριον] τὴν κυρείαν A	τετήρηκε SD	11 ὑπερφεύσ SD
12 ἰδ W	εὐχαριστοῦμεν SD	13 ἐρύσατο VW	17 τὰ ^a om. VSDW
21 ὃ SD	22 εὐδόκησε VDW	τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος W	24 τῆς om. SDW
πάντα παρήχθη VSDW	27 τε τῷ SD	πρὸ om. SW, ex corr. add. S	29 ἔχει SD
30 τὸν om. R	31 τῶν om. SD	ὁ ἐν ᾧ SDW	33 τὸ ¹ om. VSDW
35 τῇ φύσει W	36 αὐτόχρομα ζωῆ Scott DAR	αὐτὸ χρηματίζων S	αὐτὸς χρηματίζων ζωῆ VW
39 τὸ om. S	ἕτερον οἶδεν VSDW		

θρωπον, ἐν ᾧ κατώικηκεν ὡς ἕτερος παρ' αὐτὸν Χριστὸς καὶ ἰδικῶς ὁ λόγος ἦτοι πνεῦμα, τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος, σωματικῶς. πρὸς δὴ τὰ τοιάδε φαμέν ὅτι δύο Χριστοὺς ὁ πνευματοφόρος οὐκ οἶδεν, ἀλλ' ἓνα κηρύττει, καθάπερ ἀμέλει καὶ ἓνα πατέρα. ἡμῖν γάρ φησίν, εἰς θεὸς ὁ πατήρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτόν, καὶ εἰς κύριος 1 Cor. 8, 6 Ἰησοῦς Χριστὸς, δι' οὗ τὰ πάντα καὶ ἡμεῖς δι' αὐτοῦ. ἐπεὶ φέρε διασκεψώ- 5 μεθα παρατιθέντες εἰς βάσανον τῶν εἰρημένων τὴν δύναμιν. τὴν εἰκόνα τοῦ θεοῦ τοῦ ἀοράτου, τὸν δι' οὗ καὶ ἐν ᾧ τὰ πάντα, τὸν προαιώνιον υἱόν, τὴν τῶν ὄλων σύστασιν, δεδόσθαι φησίν τῇ ἐκκλησίαι κεφαλὴν καὶ μὴν ὅτι γένοιτο πρωτότοκος ἐκ νεκρῶν. ἐπειδὴ δέ ἐστι τὴν φύσιν ἀθάνατος, πᾶσά πως ἀνάγκη πρὸς ἔνωσιν οἰκονομικὴν τε καὶ ἀληθῆ τῇ καθ' ἡμᾶς ἀνθρωπότητι συνενεχθῆναι λέγειν τὸν ἐκ θεοῦ πατρός λόγον ἓνα τε οὕτως ἡμῖν ἀνα- 10 δειχθῆναι Χριστόν, τὸν αὐτὸν ὁμοῦ θεὸν ὄντα καὶ ἄνθρωπον. ἐν τίνι δὴ οὖν κατώικηκε πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς; ἰδικῶς μὲν οὖν καὶ κατὰ μόνας ἐν τῇ τοῦ PG 1364 λόγου φύσει τοῦτο πεπράχθαι νομίζειν εὐθες κομιδῆ, ἴσον γὰρ εἰπεῖν ὡς αὐτὸς ἐν ἑαυτῷ κατώικηκεν ὁ μονογενής· πιστεύοντας δὲ ὅτι γέγονε σὰρξ ὁ λόγος, οὐ κατὰ μετάστασιν ἢ Ioh. 1, 14 τροπὴν, ἀλλ' ὅτι μᾶλλον ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν καὶ ναὸν ἴδιον ἐποίησατο τὸ ἐνωθὲν αὐτῷ 15 κατὰ ἀλήθειαν σῶμα ψυχὴν ἔχον τὴν λογικὴν, εὐσεβὲς εἰπεῖν ὅτι τὴν ἐν τῇ ἀγίαι σαρκὶ τοῦ λόγου κατοίκησιν ἢ γοῦν ἔνωσιν ἀληθῆ κατασημαίνων ἡμῖν ὁ θεσπέσιος Παῦλος ἐν αὐ- P 286 τῷ φησι κατοικῆσαι πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος, οὐ μεθεκτῶς μᾶλλον ἢ σχετικῶς ἢ γοῦν ὡς ἐν δόσει χάριτος, ἀλλὰ σωματικῶς, ὃ ἐστὶν οὐσιωδῶς, ὡς ἂν εἰ καὶ ἐν ἀνθρώπῳ λέγοιτο κατοικεῖν τὸ πνεῦμα αὐτοῦ, οὐχ ἕτερον ὄν παρ' αὐτόν. ἐφ' ἐνὸς δὲ προσώπου 20 πολλάκις διπρόσωπον ἡμῖν εἰσφέρεται λόγου σχῆμα καὶ κατ' οὐδένα τρόπον ἀδικεῖ τὴν ἀλήθειαν, οἷον φέρε εἰπεῖν ὡς εἰ λέγοιτο περὶ θεοῦ παρὰ τῆς θεοπνεύστου γραφῆς· ὁ πλάσ- Zach. 12, 1 σων πνεῦμα ἀνθρώπου ἐν αὐτῷ, καίτοι πῶς οὐχ ἅπασιν ἐναργὲς ὡς οὐκ ἂν νοοῖτο παρὰ τὸν ἄνθρωπον ἕτερον τὸ ἐν αὐτῷ πλαττόμενον αὐτοῦ πνεῦμα; φησὶν δὲ που καὶ ὁ μακάριος Δαυὶδ· νυκτὸς μετὰ τῆς καρδίας μου ἠδολέσχουν καὶ ἔσκαλε τὸ 25 Ps. 76, 7 πνευμά μου. εἶτα τίς ἦν ὁ μετὰ τῆς ἑαυτοῦ καρδίας ἀδολεσχῶν καὶ τὸ ἴδιον πνεῦμα σκαλεῦν; χρῆ τοιγαροῦν τὰ μὲν τῶν λόγων σχήματα μὴ σφόδρα φυλοκρινεῖν, ἀφορᾶν δὲ μᾶλλον εἰς αὐτὰς τῶν πραγμάτων τὰς φύσεις καὶ ἐξ αὐτῶν εὐ μάλα ποδηγουμένους ἐπ' αὐτὴν ἰέναι τὴν ἀλήθειαν.

Περὶ ὑπακοῆς τοῦ Χριστοῦ

30

20 Ἄρ' οὖν ὡς δι' ἐνὸς παραπτώματος εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς κατά- Rom. 5, 18. 19 κριμα, οὕτω καὶ δι' ἐνὸς δικαιώματος εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς δικαίω- σιν ζωῆς. ὡσπερ γὰρ διὰ τῆς παρακοῆς τοῦ ἐνὸς ἀνθρώπου ἁμαρτωλοὶ P 287 κατεστάθησαν οἱ πολλοί, οὕτω καὶ διὰ τῆς ὑπακοῆς τοῦ ἐνὸς δίκαιοι κατα- σταθήσονται οἱ πολλοί. Τῆς ἀνθρώπου φύσεως ἀραὶ καὶ δίκῃ θανάτου καταδεδι- 35

11—18 Fcyr 170 τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς αὐτῆς ἐπιστολῆς· ἐν τίνι — τῆς θεότητος

VS, D [= mn], ARW

1 κατώικησεν SDA ἕτερον VRW 3 ἀμέλει VARW καὶ ἐν π̄να SD 7 τὸν¹] τοῦ SD
 8 κεφαλὴ V μὴν SDW μὴ VAR 10 τε] δὲ A 10/11 ἀποδειχθῆναι AR 11 κατώ-
 κησε SD 13 ἑαυτῷ VSDWFcyr αὐτῷ AR 16 ἔχοντι AR λογικὴν VSDWFcyr νοερὰν AR
 17 ἀληθῶς SD 19 ὡς¹ οὐκ SD 21 ἐμφέρεται SD 24 ἑαυτῷ V π̄να αὐτοῦ SD
 25 ἔσκαλε SD ἐσκάλευε W ἐσκάλευον R ἠσκαλε A ἠσκαλλε V 26 καρδίας αὐτοῦ V 27 σκα-
 λεῦων SDARW ἀσχάλλον ἔχων V τοῖνον VW μὴ σφόδρα] μηκέτι D φιλοκρινεῖν DA
 28 εὐ μάλα] δὴ μᾶλλον V 31 τ̄ W ἀρα SD ὄρα W παραπτώματος AR ἁμαρτήματος
 VSDW εἰς^a om. SD 32 εἰς^a om. SD 32/33 δικαίωσις SD δικαίωμα V 33/34 ἁμαρτω-
 λοὶ — πολλοὶ om. V 34/35 οὕτω — πολλοὶ om. SDW 34 ἐνὸς ἀνθρώπου V 35/p. 38, 1 κα-
 ταδεδικασμένους S

- κασμένης διὰ τὴν τοῦ πρωτοπλάστου παρακοήν, ἔδει πάλιν ἀνασφῆλαι πρὸς το ἐν ἀρχαῖς αὐτήν, ἀνεπίπληκτον κομιδῇ τῆς ὑπακοῆς ποιουμένην τὴν ἔνδειξιν. ἀλλ' ἤδη τοῦτο πολὺ καὶ λίαν ἐπέκεινα τῶν τῆς ἀνθρωπότητος μέτρων· καθαρὸς γὰρ οὐδεὶς ἀπὸ ἀμαρτιῶν. παθοῦσα δὲ ἅπαξ τὸ πλημμελὲς καὶ ταῖς οἴκοθεν ἀσθενείαις κεκρατημένη καὶ ἐν ἰδίαι σαρκὶ τὴν τῆς φαυλότητος νοσοῦσα γένεσιν ἀγριαίνοντά τε τὸν τῆς ἀμαρτίας ὠδίνουσα νόμον, 5
- Rom. 8, 7 πῶς ἂν διέδρα παντελῶς; τὸ γὰρ φρόνημα τῆς σαρκὸς ἔχθρα, φησὶν, εἰς θεὸν PG 1365 καὶ τῷ νόμῳ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑποτάσσεται· οὐδὲ γὰρ δύναται. εὐμηχάνως τοιγαροῦν ὁ θεὸς καὶ πατὴρ ἀνακεφαλαιούμενος τὰ πάντα ἐν τῷ Χριστῷ καὶ ἐκ πολλῆς ἄγαν ἡμερότητος τῇ ἀνθρώπου πραγματευόμενος φύσει τὴν εἰς ὅπερ ἦν ἐπάνοδον ἢ γοῦν
- Gal. 4, 4 ἀνακομιδὴν, ἐξαπέστειλεν τὸν υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναικός, ἵνα τὸ 10 ὁμοιον ἡμῖν σῶμα λαβὼν καὶ ἴδιον αὐτὸ ποιησάμενος ὡς ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς εὑρεθῆ μη εἰδῶς ἀμαρτίαν οὕτω τε εἰς ἅπαν κατήκοος γεγονῶς τῷ θεῷ καὶ πατρὶ δικαιοσύνη τὴν ἀνθρώπου φύσιν ἐν ἑαυτῷ καὶ τῶν τοῦ θανάτου δεσμῶν ἐξέλῃται, φύλλοις ἀναμαρτησίας στεφανουμένην παρὰ τοῦ θεοῦ καὶ πατρός. καὶ γὰρ ἐστὶ τῶν ἀτόπων κληρονόμους μὲν ἡμᾶς τῆς τοῦ πρώτου γενέσθαι δίκης ἐνιέντος τῇ φθορᾷ διὰ τῆς παρακοῆς, τῆς δὲ τοῦ 15 δευτέρου δικαιοσύνης μὴ μεταλαχεῖν ἀνακομίζοντος εἰς ζωὴν διὰ τῆς εἰς ἅπαν ὑπακοῆς.
- P 288 ὅταν οὖν λέγη τὸ γράμμα τὸ ἱερὸν δι' ὑπακοῆς ἐνὸς δεδικαιῶσθαι πολλούς, οὐκ ἄνθρωπον ἀπλῶς ἓνα τῶν καθ' ἡμᾶς εἰς τοῦτο παραληφθῆναι φαμέν, ἐνηθρωπηκότα δὲ μᾶλλον τὸν
- 1 Petr. 2, 22 μονογενῆ καὶ ὑπήκοον ὑπὲρ ἡμῶν γεγονότα τῷ πατρὶ. οὐ γὰρ ἐποίησεν ἀμαρτίαν οὐδὲ εὑρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ, καθὰ γέγραπται. 20
- 21** Λέγω γὰρ Χριστὸν διάκονον γεγενῆσθαι περιτομῆς ὑπὲρ ἀληθείας
- Rom. 15, 8.9 θεοῦ εἰς τὸ βεβαιῶσαι τὰς ἐπαγγελίας τῶν πατέρων, τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ ἐλέους δοξάσαι τὸν θεόν. Ἰουδαίων εἶναι τὰς ἐπαγγελίας τὰς τοῖς πατράσι δεδωρημένας ὁ θεοσπέσιος ἔφη Παῦλος, προανακεκράγεσαν δὲ καὶ οἱ μακάριοι προφήται περὶ
- Gen. 49, 10 Χριστοῦ ὅτι αὐτὸς ἔσται προσδοκία ἐθνῶν. οὐκοῦν ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς 25 τοῖς τοῦ πατρὸς νεύμασι συναινῶν γεγονός ἐν τῇ περιτομῇ, τουτέστι τοῖς Ἰουδαίοις διά-
- Hab. 2, 4 κωνος εἰς βεβαίωσιν τῶν ἐν τοῖς πατράσιν ἐπηγγελμένων (εἴρητο γὰρ ὅτι ὁ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται), τοῖς γε μὴν ἐξ ἐθνῶν εὐλογία πνευματικὴ καὶ ζωοποιός, ὥστε καὶ αὐτοὺς ἠλεημένους διὰ τῆς πίστεως δοξολογήσαι θεόν. ἀλλ' εἰ καὶ γεγονός διάκονος ἀνθρωπίνως, ἀλλ' οὖν ὡς θεὸς κηρύττεται τοῖς τε ἐκ περιτομῆς καὶ μέντοι τοῖς ἐξ ἐθνῶν· 30 κέκληνται γὰρ εἰς ζωὴν, οὐχ ὡς εἰς ἓνα τῶν καθ' ἡμᾶς ἀνθρωπον ἀπλῶς, ἀλλ' ὡς εἰς θεὸν πιστεύσαντες εἰς Χριστὸν καὶ οὐκ ἔξω σαρκὸς ἢ γοῦν ἀνθρωπότητος τὸν ἐκ θεοῦ λόγον ὁμολογοῦντες ὑπάρχειν, σεσαρκωμένον δὲ καὶ ἐνανθρωπήσαντα προσκυνοῦντες αὐτόν. τὸ
- Rom 10, 8.9 γάρτοι ῥῆμα τῆς πίστεως, ὃ κηρύσσομεν, διατρανοῖ λέγων ὁ μακάριος Παῦλος ὅτι
- P 289 ἔάν εἴπηις ἐν τῷ στόματί σου κύριος Ἰησοῦς καὶ πιστεύηις ἐν τῇ καρδίᾳ σου ὅτι ὁ θεὸς αὐτὸν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, σωθήσῃ. εἴτα πῶς ἂν PG 1368 ἐκ νεκρῶν ἐγερθῆναι λέγοιτο, καίτοι τὴν φύσιν ἀθάνατος ὢν ὡς θεός, εἰ μὴ προεισδέξαιτό

VS, D [= mn], ARW

4 ἅπαν W	5 τῆς om. A	γένεσιν VARW	σύνεσιν SD	6 ἂν VSDW	ἂν αὐτήν AR
7 ἀμηχάνως D	8 πάντων SD	10 γεννώμενον W	11 αὐτὸ SDR ^{con} W	αὐτῷ R de A	non constat αὐτοῦ V
12 δικαιοσύνη S	13 αὐτῷ AR	φύλλοις VW	spatium loio SD	spatio καὶ τοῖς ἄθ ins. D	ψήφοις AR
15 φορὰ S	16 μετασχεῖν D	17 δικαιοδοθῆαι A	20 ἡνρέθη R	21 ἰς W	Χριστὸν om. W
24 προανακεκράγεισαν D	προανακεκράγησαν S	μακάριοι om. SD	25 ὁ ἡσ AR	26 πνεύμασι SD	27 εἴρηται AR
28 ζήσεται] σώζεται A	29 ἠλεουμένους S	ἐλεουμένους VW	30 τε om AR	καὶ μέντοι καὶ SD	31 ἀπλῶς ἀνθρωπον SD
32 λόγον om. W	34 κηρύττομεν SI	35 τῷ στόματι] τῇ καρδίᾳ SD	ἡσ ἰσ ἡσ SD	35/36 ἐν — σου om. SI	36 σωθείση W
εἴτα] εἰ V	37 ἀναστήναι SD	προσδέξαιτό SD			

τις τοὺς περὶ τῆς ἐνανθρωπήσεως λόγους διατεθείη τε ὅτι τὸ πεφυκὸς ἀποθνήσκειν ἴδιον ἐποίησατο σῶμα καὶ ὑπέμεινεν μὲν ἐν αὐτῷ τὸν θάνατον ἀνθρωπίνως, ἀνεβίω δὲ θεικῶς ὡς ἀφθαρσία καὶ Ζωή;

22 Τὰ γὰρ ὄπλα τῆς στρατείας ἡμῶν οὐ σαρκικά, ἀλλὰ δυνατὰ τῷ θεῷ 2 Cor. 10, 4. 5
πρὸς καθαίρεσιν ὀχυρωμάτων, λογισμοὺς καθαιροῦντες καὶ πᾶν ὕψωμα 5
ἐπαιρόμενον κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ θεοῦ καὶ αἰχμαλωτίζοντες πᾶν νόημα
εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ Χριστοῦ. Οὐ παχὺς καὶ σωματικός, ἰσχνὸς δὲ μάλλον καὶ
νοητὸς τῶν ἀγίων ὁ πόλεμος. εἰώθασι γὰρ εὐδοκίμειν, οὐχ ὄπλα κινοῦντες σαρκικά καὶ
ταῖς τῶν δοράτων ἀκμαῖς ἢ γοῦν ταῖς τῶν βελῶν εὐστοχίαις χρώμενοι, ἀλλὰ τοῖς τῆς ἀλη-
θείας ὄπλοις ἐνηρμοσμένοι πνευματικῶς ἀντανιστάμενοί τε καὶ μάλα νεανικῶς τοῖς ἐθέλουσι 10
παρασημαίνειν αὐτὴν καὶ τῶν θείων δογμάτων τὴν ὀρθότητα παρατρέπουσιν ἐπὶ γε τὸ
αὐτοῖς ἀπερισκέπτως δοκοῦν. οὐ σαρκικά τοιγαροῦν τῶν ἀγίων τὰ ὄπλα, δυνατὰ δὲ
μάλλον τῷ θεῷ. καθαιροῦσι γὰρ λογισμοὺς τοὺς εἰς ἐκτόπους ἡμᾶς ἐννοίας ἀποκομί-
ζοντας καὶ οἰᾷ τινὰς τῶν ἀλιτηρίων βαρβάρων τῆ βασιλέως δόξει φιλονικεῖν ἐγνωκότας
ἐκ μέσου ποιεῖσθαι σπουδάζουσι κἂν εἴ τις εἰς ὕψος ἐπαίροι τὸ κέρασ τῶν εἰωθότων λαλεῖν 15 Ps. 74, 6
ἀδικίαν κατὰ θεοῦ, τοῦτον ἐννοίαις ταῖς εἰς ὀρθότητα μόνον οὐχὶ καταπαίουςι μετατιθέντες
εἰς τὸ εὐθὺ καὶ τοῖς τῆς ἀληθείας ἐμβιβάζοντες λόγοις. εὐτεχνίας οὖν ἄρα τῆς ἀληθῶς P 290
ἀγιοπρεποῦς ἔργον ἂν γένοιτο καὶ ἀρέσκον θεῷ τὸ τοῖς τῆς οἰκονομίας λόγοις ὑποφέρειν
ἀεὶ τὸ ἀντιτετάχθαι δοκοῦν τῆ δόξει Χριστοῦ. θεὸς γὰρ ὢν ὁ λόγος καὶ ἐν μορφῇ καὶ Phil. 2, 6-8
ἰσότητι τοῦ πατρὸς ἑαυτὸν καθῆκεν εἰς κένωσιν καὶ γέγονεν ὑπήκοος μέχρι θανάτου. δεῖ 20
τοῖνυν πᾶν νόημα περιτρέπειν ἀστείως καὶ οἶον αἰχμαλωτίζειν εἰς τὴν ὑπακοὴν αὐτοῦ.
εἰ γὰρ δὴ τι λέγοιτο καὶ τῶν ἀνθρωπίνων, κατ' οὐδένα τρόπον ἀδικήσειεν ἂν τὴν τοῦ
λόγου φύσιν τὸ ἐν ἀνθρωπότητι σμικροπρεπές, εἰ πιστεύοιτο καθ' ἡμᾶς ἀνθρωπος γεγωνῶς
καὶ οὐ τί πού τὸ εἶναι θεὸς ἀποβεβληκῶς, ἀλλὰ μετὰ τοῦ μείναι θεὸς προσλαβὼν τὸ ἀν-
θρώπινον καὶ ὑπήκοος γενόμενος μέχρι θανάτου κατὰ τὴν σάρκα. 25

23 Ὅθεν, ἀδελφοὶ ἅγιοι, κλήσεως ἐπουρανίου μέτοχοι, κατανοήσατε Hebr. 3, 1-6
τὸν ἀπόστολον καὶ ἀρχιερέα τῆς ὁμολογίας ἡμῶν Ἰησοῦν πιστὸν ὄντα
τῷ ποιήσαντι αὐτόν, ὡς καὶ Μωσῆς ἐν δλωι τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. πλείονος
γὰρ οὗτος δόξης παρὰ Μωυσηὴν ἠξίωται, καθόσον πλείονα τιμὴν ἔχει τοῦ
οἴκου ὁ κατασκευάσας αὐτόν. πᾶς γὰρ οἶκος κατασκευάζεται ὑπὸ τινος, 30
ὁ δὲ πάντα κατασκευάσας θεός. καὶ Μωσῆς μὲν πιστὸς ὡς θεράπων ἐν
τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, Χριστὸς δὲ ὡς υἱὸς ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ, οὗ οἶκος ἐσμέν
ἡμεῖς. Ἀπόστολος καὶ ἀρχιερεὺς τῆς ὁμολογίας ἡμῶν παρὰ τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς γέγονεν PG 1369
Ἰησοῦς, τουτέστιν ἀνθρωπος πεφηνῶς ὁ ἐκ θεοῦ λόγος· τότε γὰρ ὠνόμασται καὶ Ἰησοῦς Mt 1, 21
διὰ τῆς τοῦ ἀγγέλου φωνῆς. καὶ μικρὸν μὲν κομιδῇ τῆ τοῦ λόγου φύσει τό τε τῆς 35
ἱερωσύνης καὶ τὸ τῆς ἀποστολῆς ὄνομά τε καὶ χρῆμα, τοῖς γε μὴν τῆς ἀνθρωπότητος
μέτροις εἶη ἂν οὐκ ἀνάρμοστον. ὡς γὰρ αὐτὸς πού φησιν, ὁ υἱὸς οὐκ ἦλθε διακο- P 291
νηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀντίλυτρον ὑπὲρ Mt 20, 28

VS, D [= m_n], ARW

1 τῆς om. VSDW	2 ἑαυτῷ W	4 ἰζ̄ W	5 καθαιροῦντα VA	6 αἰχμαλωτί-
ζοντα VA	8 ὁ πόλεμος τῶν ἀγίων SD	καὶ οὐχ D	9 αἰχμαῖς AR	9/10 ἀλλὰ —
ἐνηρμοσμένοι om. SD	10 ἀνιστάμενοί W	11 αὐτόν A	παραπέμπουσιν SD	12 οὐ
AR οὐ γὰρ VSDW	τά ὄπλα τῶν ἀγίων SD	13 τοῦς] τῶν S	14 ἀλιτηρίων SDW	
15 ποιῆσαι V	ἐπαίρη W	16 τοῦ θῦ RW	18 τῷ θῶ SD	τῆς om. A
23 μικρο- πρεπές SW, corr. W	24 μείναι VSDW εἶναι AR	26 ἰη̄ W	27 ὕμῶν S	28 καὶ
om. D	μωυσησ AR	29 δόξης οὗτος A	29/30 τοῦ οἴκου τιμὴν ἔχει VSDW	31 τὰ
πάντα VSDW	μωυσησ AR	ὢν ὡς V	32 ὁ οἶκος D	34 ἐκ] τοῦ A
om. A	εὐαγγελίου V	36 τῆς] τοῖς SA		35 τοῦ

τολλῶν. τὸ μὲν γὰρ διακονεῖσθαι παρὰ τῆς κτίσεως πρόποι ἂν αὐτῷ καὶ μάλα εἰκότως ὡς θεῷ καὶ δεσπότῃ καὶ ὑπὸ πόδας ἔχοντι πᾶν ὅπερ ἐστὶ γεννητόν· τὸ δὲ γε διακονεῖν ἀνθρώπινον μὲν, πλὴν ὅσον ἦκεν εἰς τοὺς τῆς μετὰ σαρκὸς οἰκονομίας λόγους, οὐκ ἀπεικὸς τῷ γε ὅλως ἑαυτὸν καθέντι πρὸς τὰ ἀνθρώπινα. ἄθρει δὲ ὅπως ἱερατεύει μὲν ἀνθρωπίνως καὶ μεσίτης τέθειται θεοῦ καὶ ἀνθρώπων (μεσιτεύει γὰρ πᾶς ἱερεύς), τὸν δὲ 5 τῆς θυσίας τρόπον οὐκέτι καθ' ἓνα τῶν καθ' ἡμᾶς ἱερέων προσκομίζει δουλοπρεπῶς, οὐδὲν αὐτὸς ἐπικοινωνῶν εἰς τὸ λαβεῖν αὐτήν, ἀλλ' ἑαυτῷ πραγματεύεται καὶ δι' αὐτοῦ τε καὶ ἐν αὐτῷ τῷ πατρὶ. ἱερουργεῖ γὰρ ἡμῶν τὴν ὁμολογίαν, τουτέστι τὴν πίστιν, ἣν καὶ ὀρθῶς κατειθίσμεθα ποιεῖσθαι, λέγοντες· πιστεύομεν εἰς ἓνα θεὸν πατέρα παντοκράτορα καὶ εἰς ἓνα κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν υἱὸν αὐτοῦ καὶ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. οὐκοῦν 10 κἂν ἱερατεύειν ἀνθρωπίνως λέγηται, ἀλλὰ δέχεται τὴν θυσίαν αὐτὸς θεικῶς, ὁ αὐτὸς ὢν ὁμοῦ θεὸς καὶ ἀνθρωπος. εἴρηται δὲ πιστὸς διὰ τὸ ἀεὶ σώζειν δύνασθαι τοὺς προσερχομένους δι' αὐτοῦ τῷ θεῷ, πιστὸς δὲ ὠνόμασται καὶ αὐτὸς ὁ πατήρ. συγκρινόμενος δὲ πῶς τῇ Μωσέως διακονίᾳ κατὰ τὸ ἀνθρώπινον, ὅσην ἔχει τὴν ὑπεροχὴν κατὰ γε τὸ εἶναι θεός, ἀναμάθοι τις ἂν καὶ οὐ σὺν ἰδρώτι μακρῶι, ἐννοῶν ὅτι ὁ μὲν ὡς οἰκέτης ἐν τῷ 15 οἴκῳ πιστός, ὁ δὲ ὡς δεσπότης ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ ὅτι τοῦ οἴκου κατασκευαστῆς καὶ δημιουργὸς ὁ Ἐμμανουήλ, οὗ οἶκος ἐσμὲν ἡμεῖς. ἀσύγκριτος δὲ ποιητοῦ πρὸς τὸ ποιηθὲν ἢ διαφορά καὶ τοῦ κατὰ φύσιν δεσπότου πρὸς τὸ δοῦλον ἀληθῶς καὶ ἐν ὑφέσει νοούμενον.

24 "Ὅτι καταβέβηκα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμόν, 20
Ioh. 6, 38. 39 ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με. τοῦτο δὲ ἐστὶ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με ἵνα πᾶν ὃ δέδωκέν μοι, μὴ ἀπολέσω ἐξ αὐτοῦ, ἀλλὰ ἀναστήσω αὐτὸ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Καταβῆναί φησιν ἑαυτὸν ἐξ οὐρανοῦ ἀπεστάλθαι τε παρὰ τοῦ θεοῦ καὶ πατρός, καίτοι τὰ πάντα πληρῶν, ἐκείνο, οἶμαι, καταδεικνύς καὶ καθιστὰς ἅπασιν ἐναργὲς ὅτι θεὸς ὢν ὁ λόγος καταπεφοίτηκεν οἰκονομικῶς εἰς ἀνθρωπότητα δι' 25 ἡμᾶς καὶ οὐ τί που μεθεῖς τὸ εἶναι φύσει θεός, προσλαβὼν δὲ μᾶλλον ὅπερ οὐκ ἦν, ἵνα καὶ δοὺς τῷ θανάτῳ πρὸς βραχὺ τὸ ἐνωθὲν αὐτῷ σῶμα καὶ ἴδιον αὐτοῦ μηδὲν ἀπολέσει τῶν δοθέντων αὐτῷ, διασώσει δὲ μᾶλλον καὶ ἀναστήσει αὐτὸ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ποιεῖν μὲν οὖν λέγων τὸ θέλημα τοῦ πατρός καὶ οὐχὶ δὴ πάντως τὸ ἑαυτοῦ, τὰς τῶν Ἰουδαίων ἀπονοίας ἐλέγχει καὶ ὑποπλῆττει πλαγίως ὡς ἀεὶ τὸ ἴδιον ἰστώντας θέλημα καὶ 30 τῶν θείων ὑπερορῶντας νόμων καὶ παρ' οὐδὲν ποιεῖσθαι μεμελετηκότας τὸ τῷ δεσπότῃ δοκοῦν· ἑαυτῷ γὰρ ἐν τούτοις προσμαρτυρῶν τὸ εὐήνιον, τῆς ἐκείνων ἀπειθείας κατηγορεῖ. ἔφη γὰρ που καὶ ἐτέρωθι πρὸς αὐτοὺς ὡς διώκειν ἐθέλοντας καὶ μισεῖν ἠρημένους καὶ Ioh. 8, 15. 16 ἄδικον ἐπ' αὐτῷ τὴν ἐπὶ τούτῳ ψῆφον ἐκφέροντας· ὑμεῖς κατὰ τὴν σάρκα κρίνετε, ἐγὼ οὐ κρίνω οὐδένα· καὶ ἐὰν κρίνω δὲ ἐγώ, ἡ κρίσις ἢ ἐμὴ δικαία ἐστίν, 35 ὅτι οὐ ζητῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμόν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με. οὐκοῦν οἰκονομικῶς τὰ τοιάδε φησίν, πλὴν ἐκείνο φέρε δὴ φέρε καταθρήσωμεν. ἐξ οὐρανοῦ καταβάς ὡς θεός, δεδόσθαι φησίν ἑαυτῷ παρὰ τοῦ πατρός τοὺς εἰς αὐτὸν πιστεύοντας, ἵνα μὴ ἀπολέσει μᾶλλον αὐτούς, ἀλλ' ἀναστήσει τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. πῶς οὖν ἀνέστησεν ἢ δηλονότι διὰ τῆς ἰδίας ἀναστάσεως τῆς ἐκ νεκρῶν; ζωοποιήσας γὰρ καὶ πρό γε τῶν 40

VS, D [= mn], ARW

2 ὡσπερ VW γεννητόν SDA 2/3 διακρίνειν SD 3 τῆς μετὰ] μετὰ τῆς W μετὰ V
4 δέ] δὴ D πῶς A 5 θεοῦ] καὶ θῦ V 7 ἑαυτοῦ VSDW 8 ἑαυτῷ S ὡμῶν SD,
corr. m καὶ om. SD 11 κἂν] καὶ SDW λέγεται SDW ἀλλὰ δέχεται] ἀναδέχεται SD
13 δ] ὡς A 17 ὁ οἶκος D 18 ἢ om. D τὸν δούλον R 20 ἰθ' W
21/22 τοῦτο — με om. VR 22 με πρὸς W δέδωκας A 23 ἐν om. RW τε] δὲ A
28 αὐτῷ V 34 ἐπ' αὐτῷ] ἑαυτῷ R ἑαυτῶν R^{opp} 34 τῆν^s om. VW 35 οὐ om. VW
38 πιστεύσαντας VSDW 40 ζωοποιήσει W 40/p. 41. 1 καὶ πρό γε τῶν ἄλλων VSDW πρό τῶν ἄλλων A τῶν ἄλλων R sed punctis superpositis del.

ἄλλων τὸν ἑαυτοῦ ναὸν καὶ τὸ τοῦ θανάτου κατασείσας κράτος διὰ τοῦ θανάτου τῆς ἰδίας σαρκός, ὁδὸς γέγονε τῇ ἀνθρωπείᾳ φύσει πρὸς ἀνάστασιν καὶ πρὸς γε τὸ δύνασθαι λοιπὸν κατεμεγεθῆσαι φθοράς. ἴδιον οὖν ἄρα τοῦ καταφοιτήσαντος ἔξ οὐρανοῦ θεοῦ λόγου τὸ δι' οὗ γέγονε πρωτότοκος ἐκ νεκρῶν, ἵνα καὶ ἐξηγερμένωι κατακολουθῆι πρὸς ζωὴν τὸ Col. 1, 18 δοθέν αὐτῶι, οὐκέτι διὰ τὴν τοῦ πρωτοπλάστου παράβασιν ἀπολλύμενον, σωιζόμενον δὲ μᾶλλον διὰ τὴν ὑπακοὴν τοῦ Χριστοῦ. δεδόσθαι δὲ φησιν ἑαυτῶι τοὺς τὴν εἰς αὐτὸν πίστιν προσιεμένους πάλιν ὡς ἄνθρωπος γεγονώς. κλῆρος μὲν γὰρ ἴδιος αὐτῶι πάντα τὰ τοῦ πατρός· ἐπειδὴ δέ, ὡς ἔφην, μετέσχεν αἵματος καὶ σαρκός, εἶτα πεπιστεύκαμεν ὡς Hebr. 2, 14 θεῶι, ταύτηι τοι τὸ τῆς δόσεως ὄνομα παρεισκρίνεται· βεβασίλευκε γὰρ ἡμῶν καὶ μετὰ σαρκός ὁ καὶ πρὸ αὐτῆς βασιλεύς. καὶ γοῦν ὡς εἰς τὴν τοῦ χρῆναι βασιλεύειν ἀρχὴν εἰσκεκομισμένοι, ὅτε γέγονε καθ' ἡμᾶς, κύριος, φησίν, εἶπεν πρὸς με· υἱός μου εἶ Ps. 2, 7 σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε. δέχεται τοίνυν ἀνθρωπίνως τὰ ἑαυτοῦ, καίτοι κατεξουσιάζων ἀεὶ τῶν ὄλων ὡς θεός.

Περὶ τοῦ ἡγιασθαι Χριστὸν καὶ τῆς κατ' αὐτὸν νοουμένης ἱερωσύνης

25 Ἐπρεπεν γὰρ αὐτῶι, δι' ὃν τὰ πάντα καὶ δι' οὗ τὰ πάντα, πολλοὺς υἱοὺς εἰς δόξαν ἀγαγόντα τὸν ἀρχηγὸν τῆς σωτηρίας αὐτῶν διὰ παθημάτων τελειῶσαι. ὁ τε γὰρ ἀγιάζων καὶ οἱ ἀγιαζόμενοι ἔξ ἑνὸς πάντες, δι' ἣν αἰτίαν οὐκ ἐπαισχύνεται ἀδελφοὺς αὐτοὺς καλεῖν, λέγων· ἀπαγγελῶ τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου, ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ὑμνήσω σε. Οἴονται τάχα που τῶν ἀμαθεστέρων τινὲς καὶ διαιρεῖν εἰωθότων εἰς δύο Χριστοὺς καὶ εἰς υἱοὺς δύο τὸν ἕνα κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν τελειωθῆναι λέγεσθαι διὰ παθημάτων τὸν ἐκ γυναικὸς ἄνθρωπον ἰδίαι νοούμενον καὶ δίχα τοῦ ἐκ θεοῦ πατρός ὄντος λόγου καὶ αὐτὸν λέγεσθαι τῆς σωτηρίας ἡμῶν τὸν ἀρχηγόν, τετελειῶσθαι δὲ παρ' αὐτοῦ τοῦ θεοῦ λόγου δοθέντα πρὸς τὸ παθεῖν ὡς ἕτερον ἰδικῶς. πρέπειν γὰρ αὐτῶι δὴ μάλιστα φασιν τὸ δι' ὃν τὰ πάντα καὶ δι' οὗ τὰ πάντα διὰ τοι τὸ φάναι τὸν μακάριον εὐαγγελιστὴν· πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν. ἔπρεπεν τοίνυν, φασίν, τῶι λόγῳ, δι' ὃν τὰ πάντα καὶ δι' οὗ τὰ πάντα, πολλοὺς υἱοὺς εἰς δόξαν ἀγαγόντα τὸν ἀρχηγὸν τῆς σωτηρίας αὐτῶν, τουτέστιν ἄνθρωπον ἀπλῶς τὸν διὰ τῆς ἀγίας παρθένου, τελειῶσαι διὰ παθημάτων. ὅτι δὲ ἐστὶν ἐμβροντησίας ἀνάπλεως ὁ λόγος αὐτοῖς, ὡς ἔνι, καὶ νῦν καταδειξάμενοι πειράσομαι. 30

Πρῶτον μὲν γὰρ τὸ δι' οὗ καὶ ἐπ' αὐτοῦ τέθειται τοῦ πατρός. καὶ γοῦν ὁ μακάριος Παῦλος πιστός, φησίν, ὁ θεός, δι' οὗ ἐκλήθητε εἰς κοινωνίαν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. καὶ πάλιν τοῖς διὰ πίστεως εἰς ἐλεύθερον ἀξίωμα κεκλημένοις ἄρα, φησίν, οὐκέτι εἰ δοῦλος, ἀλλὰ υἱός· εἰ δὲ υἱός, καὶ κληρονόμος διὰ θεοῦ. ἀδιαφορούσης τοίνυν τῆς θεοπνεύστου γραφῆς περὶ τὴν τῆς λέξεως ἐκφώνησιν, δεχομένης δὲ αὐτὴν καὶ ἐπὶ τοῦ πατρός, οὐδὲν ἔτι τὸ συνωθοῦν ἡμᾶς εἰς τὸ τοῦ υἱοῦ περιτρέπειν πρόσωπον ὡς ἐξ ἀνάγκης τὸ δι' οὗ. ἐπειδὴ δὲ τοῦτό ἐστιν ἀληθές, τί μὴ μᾶλλον ἀφέντες εἰς τὸ

VS, D [= mn], ARW

2 ἀνοῦ V ἀνῖνη W	τὴν ἀνάστασιν D	3 καταμεγεθῆσαι S	4 τὸ VRW τοῦ SA
τόν D	5 δοθέν] θέν S	ἀπολλύμενον A	6 τὴν εἰς] εἰς τὴν A
γὰρ om. R	9 τὸ om. A	10 ὡς om. W	7 προσιεμένους SDW
13 ἀεὶ om. VSDW	14 τὸν ἡν VSDW	15 ἡ W	12 γεγέννηκά S
19 ἐμ μέσωσ ἐκκλησία R	20 που om. AR	αὐτὸν VW, corr. W	τὰ] τὰς R, in τοὺς corr. R
22 ἰδίαι νοούμενον] καὶ διανοούμενον R	αὐτόσ S	22/23 ἡμῶν λέγεσθαι τῆς σωτηρίας SD	16 ἀγαγόντι D
24 πάθος VW	αὐτὸν S	φησι V	21 Χριστὸν om. AR
27 υἱός om. W	28 τὸν om. SD	37 τί μὴ VARW τοῦτο SD	22/23 ἡμῶν λέγεσθαι τῆς σωτηρίας SD
			25 φάναι καὶ SD
			26 οὐδὲν VSaW

- παρὸν τὸ αὐτοῦ πρόσωπον, εἶτα τῷ σκοπῷ τῶν ἱερῶν γραμμάτων ἐπόμενοι, τῇ μετὰ
 σαρκὸς οἰκονομίαι τοῦ μονογενοῦς τὸν αὐτῇ πρέποντα τηροῦντες λόγον, τὸν πατέρα φαμέν
 Hebr 2, 2 τελειῶσαι διὰ παθημάτων ἐνανθρωπήσαντα τον υἱόν, ὑπέμεινε γὰρ σταυρὸν αἰσχύ-
 νης καταφρονήσας, ἐν εὐδοκίαι που πάντως τοῦ θεοῦ καὶ πατρός, ἵνα καὶ ἡμᾶς τοῖς
 Mt 10, 28 ἴχνεσιν αὐτοῦ κατακολουθεῖν ἡρημένους νεανικοὺς ἀποφήνη, πειθομένους λέγοντι μη
 φοβεῖσθε ἀπὸ τῶν ἀποκτεννόντων το σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων
 ἀποκτεῖναι ἐπειδὴ γὰρ ἐμέλλομεν θλίψιν ἔχειν ἐν τῷ κόσμῳ καὶ διώκεσθαι παρ'
 ἐχθρῶν καὶ τῶν τῆς ἀληθείας δογμάτων ὑπεραθλεῖν ἰδρῶτί τε καὶ πόνοις κατορθοῦν εὐ
 μάλα τὴν ἀρετὴν, οὐκ ἔαι θρύπτεσθαι προς δειλίας, ἀποφαίνει δὲ μᾶλλον εὐτολμοτάτους,
 PG 1376 ἐλάσας αὐτος διὰ παθημάτων, ἵνα καὶ ἡμᾶς ἐκδυσωπήσῃ λέγων· οὐκ ἔστι μαθητῆς 10
 Mt 10, 24 25 ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον οὐδὲ δούλος ὑπὲρ τον κύριον αὐτοῦ ἄρκετον τῷ
 μαθητῇ ἵνα γένηται ὡς ὁ διδάσκαλος, καὶ τῷ δούλῳ, ὡς ὁ κύριος αὐτοῦ
 Ioh 15, 20 εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν, καὶ ὑμᾶς διώξουσιν σκοπὸς οὖν ἄρα γέγονεν τῷ μονογενεῖ
 σαρκὶ τῇ ἰδίαι παθεῖν ὑπὲρ ἡμῶν καὶ ποία τίς ἐστὶν ἡ τοῦδε πρόφασις, διδάξει λεγῶν
 Hebr 2, 14 15 ὁ θεσπέσιος Παῦλος ἐπειδὴ γὰρ τὰ παιδία κεκοινώνηκεν αἵματος καὶ σαρκός, 15
 καὶ αὐτος παραπλησίως μετέσχεν τῶν αὐτῶν, ἵνα διὰ τοῦ θανάτου κα-
 ταργήσῃ τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τουτέστι τον διάβολον, καὶ
 ἀπαλλάξῃ τούτους ὅσοι φόβῳ θανάτου διὰ παντὸς τοῦ ζῆν ἔνοχοι ἦσαν
 P 296 δουλείας οὐκοῦν ἐπειδήπερ ἀνέφικτον ἦν τῇ ἀνθρώπου φύσει τὸ καταργῆσαι θάνατον
 (κεκράτητο γὰρ ὑπ' αὐτοῦ, κατακομιζούσης αὐτὴν εἰς τοῦτο τῆς ἀρχαίας ἐκείνης ἀράς), 20
 ἀναγκαίως ὁ ζωοποιὸς τοῦ θεοῦ λόγος τὴν θανάτῳ κάτοχον ἡμπέσχετο φύσιν, τουτέστι
 τὴν καθ' ἡμᾶς ἥτοι τὴν ἀνθρωπίνην, ἵνα καὶ τῇ αὐτοῦ σαρκὶ καθάπερ τι τῶν ἀτιθάσων
 θηρίων ἐπιτηδήσας ὁ θάνατος παύσῃται τῆς καθ' ἡμῶν τυραννίδος ὡς παρὰ θεοῦ καταρ-
 γούμενος αὐτὸς οὖν ἄρα ἐστὶν ὁ σαρκὶ τελειούμενος δι' ἡμᾶς ἀνθρωπίνως, τελειῶν δὲ
 ἡμᾶς θεικῶς διὰ τοῦ καταργῆσαι τοῦ θανάτου τὸ κράτος ἔλειπε γὰρ τῇ ἀνθρώπου 25
 Sap Sal 1, 13 φύσει τὸ ἄφθαρτον, οὕτω γενομένη καὶ ἐν ἀρχαῖς ὁ γὰρ θεὸς θάνατον οὐκ
 14 ἐποίησεν οὐδὲ τέρπεται ἐπ' ἀπωλείαι ζώντων ἔκτισε γὰρ εἰς τὸ εἶναι τα
 πάντα, καὶ σωτήριοι αἱ γενέσεις τοῦ κόσμου, καὶ οὐκ ἔστιν ἐν αὐτοῖς
 Sap Sal 2, 24 φάρμακον ὀλέθρου οὐδέ ἐστὶν αἰδοῦ βασιλείον ἐπὶ γῆς, φθόνῳ δὲ δια-
 βόλου θάνατος εἰσῆλθεν εἰς τὸν κόσμον οὕτως ἡμᾶς τελειώσας ἔφασκε προς 30
 Ioh 17, 4 τὸν ἐν οὐρανοῖς πατέρα καὶ θεόν ἐγὼ σε ἐδόξασα ἐπὶ τῆς γῆς τὸ ἔργον τελειώ-
 σας ὃ δέδωκάς μοι, ἵνα ποιήσω αὐτὸ δόξα γὰρ ἀληθῶς τῷ θεῷ καὶ πατρὶ
 το διὰ τοῦ ἰδίου γεννήματος καταργῆσαι θάνατον οὐκοῦν ἡ μὲν τελείωσις αὐτῷ διὰ
 2 Cor 5, 17 παθημάτων, ἡμῖν δὲ προσθήκη τοῦ λείποντος τὸ γεγενημένον· καινὴ γὰρ κτίσις τὰ ἐν
 Χριστῷ.

85

19—22 Fcyr 171 τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς αὐτῆς ἐπιστολῆς οὐκοῦν ἐπειδήπερ — ἀνθρωπίνην, ἵνα ταύτην
 ἀπαλλάξῃ καὶ θανάτου καὶ φθοράς

VS, D [= mn], ARW

4 που om SD 5 νεανίσκουσ S 6 φοβεῖσθε in φοβῆσθε corr W φοβηθήτε AR
 ἀποκτενόντων VSDARW 7 ἐμέλλομεν VAW μέλλομεν R ἐμελλον SD σχεῖν R 9 ud
 λιστα S καὶ οὐκ A ἀποφαίνῃ V εὐτολμωτάτους SDR 10 ἐκδυσωπή AR 11/12 ἀρ
 κετὸν — κύριος αὐτοῦ om AR 12 δ¹ om S 13 οὖν om SD τῷ μονογενεῖ γέγονε V
 19 τὸν θάνατον R 20 ὑπ' VSDWFcyr δι' AR ἀράσ ἐκείνης VW 22 ἡγουν V ἀτι
 θάσων VSDW 24 τελειοῖ W 25 ἐλείπετο AR 28 καὶ⁸ om SW 29 ὀλέθρου] τοῦ
 κόσμου καὶ οὐκ ἔστιν ἐν αὐτοῖς φάρμακον ὀλέθρου SW βασιλεία VD τῆσ γῆσ VSDW
 φθόνου R 30 εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθεν VW τελείωσ A 31 τοῖσ οὐρανοῖσ A 31/32 ἐτε
 λείωσα Vm 33 τὸ] τῷ V θελήματος A τὸν θάνατον R ἡ μὲν] ἡμῖν SW ἡ \

αὐτῷ τελείωσις W 34 γεγενημένον RW, corr R

“Ὅτι δὲ οὐκ ἄνθρωπον ἀπλῶς ἐξηρημένου τοῦ λόγου τετελειῶσθαί φησιν ὑπὲρ ἡμῶν, ἐν ἀνθρωπείᾳ δὲ μᾶλλον μορφῇ πεφνηότα τὸν μονογενῆ, πιστώσεται πάλιν ὁ θεσπέσιος Παῦλος προστιθείς· ὃ τε γὰρ ἀγιάζων καὶ οἱ ἀγιαζόμενοι ἐξ ἑνὸς πάντες, δι’ P 297 ἦν αἰτίαν οὐκ ἐπαισχύνεται ἀδελφοὺς αὐτοὺς καλεῖν, λέγων· ἀπαγγελῶ Hebr.2,11.12 τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου. τίς ὁ ἀγιάζων καὶ τίνες ἂν εἶεν οἱ ἀγιαζό- 5 μνοι καὶ πῶς ἐξ ἑνὸς πάντες ἢ ἐκ τίνος, ὅπως ἄξιον ἰδεῖν. οὐκοῦν ἀγιάζει μὲν ὁ υἱός, ἅγιος ὢν κατὰ φύσιν ὡς θεός· ἡγιάσμεθα δὲ ἡμεῖς παρ’ αὐτοῦ διὰ τοῦ πνεύματος. πῶς PG 1377 οὖν οἱ πάντες ἐξ ἑνός; ὡς ποιητοῦ καὶ δημιουργοῦ, ὥστε καὶ ἀναγκαίαν ἐντεῦθεν ἡμᾶς πρὸς ἀλλήλους ἔχειν τὴν ἀδελφότητα. γενητῶ γὰρ πρὸς γενητόν, καθὼ γενητά, φυσικὴ τις ἢ ἀδελφότης. καίτοι τὴν φύσιν ἀγέννητός ἐστιν ὁ υἱός καὶ οὐκ ἀδελφός τῇ κτίσει 10 κατὰ γε τὸ εἶναι φύσει θεός· πῶς οὖν οἱ πάντες ἐξ ἑνός, ὃ τε ἀγιάζων καὶ οἱ ἀγιαζόμενοι; οὐκοῦν ἀναγκαῖος εἰς τὴν τῶν προκειμένων διασάφησιν τῆς μετὰ σαρκὸς οἰκονομίας ὁ λόγος. ὅτε γὰρ γέγονε καθ’ ἡμᾶς, τότε καὶ αὐτὸς μεθ’ ἡμῶν ἐξ ἑνός λέγεται καὶ κεχημάτικε τοῖς κτίσμασιν ἀδελφός, ὡς συγγένειαν ἐσχηκώς τὴν πρὸς ἡμᾶς ἀνθρωπίνην. ταύτηι τοι καὶ μάλα εἰκότως οὐκ αἰσχύνεται ἡμᾶς ἀδελφοὺς ὀνομάζειν, οὐκ ἀνασχόμενος, 15 ὡς γέ μοι φαίνεται, τοῖς δι’ αὐτοῦ γεγονόσιν ἀδελφός ὀνομάζεσθαι, εἰ μὴ γέγονεν κατ’ αὐτοὺς, πλὴν οὐ μεθεὶς ὅπερ ἦν. τότε γὰρ ἀνεπιπλήκτως καὶ ὑμνήσει μεθ’ ἡμῶν αὐτός, ὃν ὑμνοῦσι τὰ σεραφίμ καὶ ἡ σύμπασα κτίσις προσκυνεῖ.

26 Καὶ ὁμολογουμένως μέγα ἐστὶν τὸ τῆς εὐσεβείας μυστήριον, ὃς ἐφα- 1 Tim. 3, 16 νερῶθη ἐν σαρκί, ἐδικαιώθη ἐν πνεύματι, ὤφθη ἀγγέλοις, ἐκηρύχθη ἐν 20 ἔθνεσιν, ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ, ἀνελήφθη ἐν δόξῃ. Εἰ θεός ὢν ὁ λόγος ἐνανθρωπήσαι λέγοιτο καὶ οὐ δήπου μεθεὶς τὸ εἶναι θεός, ἀλλ’ ἐν οἷς ἦν, αἰεὶ διαμένων, P 296 μέγα δὴ τότε καὶ ὁμολογουμένως ἐστὶ τὸ τῆς εὐσεβείας μυστήριον· εἰ δὲ ἄνθρωπος νοεῖται κοινός ὁ Χριστός ὡς κατὰ μόνην τὴν ἰσότητα τῆς ἀξίας ἢ τοῦ ἀυθεντίας θεῷ συνημμένος (πεφρονήκασι γὰρ τὰ τοιαῦτα τινὲς τῶν ἀμαθεστέρων), πῶς ἐν σαρκί πεφανέρωται; καίτοι 25 πῶς οὐχ ἅπασιν ἐναργές ὅτι πᾶς ἄνθρωπος ἐν σαρκί τέ ἐστι καὶ οὐκ ἂν ἐτέρως ὀρωιτό τισιν; τίνα δὲ τρόπον ὤφθαί φησιν αὐτὸν καὶ τοῖς ἁγίοις ἀγγέλοις; ἢ γὰρ καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς οὐχ ὀρωῖσιν ἀγγελοι; τί οὖν ἐν Χριστῶι τὸ ξένον ἢ τί τὸ παράδοξον, εἰ καθ’ ἡμᾶς 30 ὄντα καὶ ἕτερον οὐδὲν τεθέανται τινὲς τῶν ἁγίων ἀγγέλων; πῶς δὲ καὶ ἔθνεσιν ἐκηρύχθη καὶ ὡς τίς ὑπάρχων παρὰ τῶν ἐν κόσμῳ πιστεύεται; εἰ μὲν γὰρ ὡς ἓνα τῶν καθ’ ἡμᾶς 80 ἄνθρωπον ἀπλῶς καὶ οὐχὶ δὴ μᾶλλον θεὸν ἐνηνθρωπηκότα διεκήρυξαν οἱ μαθηταὶ καὶ ὡς τοῦτο ὑπάρχων παρὰ τῶν ἐν κόσμῳ πιστεύεται, ἀνθρωπολατρίαί κεκρατήμεθα καὶ προσκε- κυνήκαμεν τῇ κτίσει καὶ πρὸς γε τοῦτο ἡμᾶς κατεδόνησεν αὐτὸς ὁ φύσει τε καὶ ἀληθεῖαι καὶ τῶν ὅλων θεός, αὐτὸς γὰρ ἡμῖν ἀνέδειξε τὸν τῶν θεηγόρων χορόν· εἰ δὲ Χριστὸς ἐγερεθεὶς ἐκ νεκρῶν τοῖς ἁγίοις ἔφασκεν ἀποστόλοις· πορευθέντες μαθητεύσατε 85 Mt. 28,19 πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος, εἶτα πεπιστεύκαμεν εἰς αὐτὸν βεβαπίσμεθά τε τὸν PG 1380 θάνατον αὐτοῦ καταγγέλλοντες καὶ ὁμολογούντες τὴν ἀνάστασιν καὶ τοῦτο δρᾶν εἰωθότες

VS, D [= mn], ARW

1 δὲ om. AR	2 μᾶλλον om. SD	4 αὐτοὺς ἀδελφοὺς λέγειν καλῶν W	7 δι’ αὐτοῦ
παρὰ AR	8 οἱ om. SD	ἀναγκαῖον V om. AR	ἡμᾶς ἐντεῦθεν SD, ἡμᾶς, superscr. ἐν- τεῦθεν W
9 γενητῶ DR	γενητῶ SAW	γενητοῦ V	γεννητόν SAW
10 ἀγέννητος SmAW	15 ἀδελφοὺς ἡμᾶς SD	18 σεραφείμ’ R	ἢ om. VSDW
ὅς SAR θῶ VDW	23 ὁμολογουμένως μέγα V	24 συνημμένης D	25 τῶν ἀμαθεστέρων
τινὲς SD	27 τίς SD	τίνα—τρόπῳ V	καὶ ^s om. D
30 ὑπάρχειν D	πεπίστευται D	32 ὑπάρχειν D	ἀνθρωπολατρεία mR, corr. mR ἀνθρω- πολάτραι W
33 αὐτός om. V	34 καὶ om. AW ^{corr}	ἔδειξε A	τόν—θεηγόρων ἀνέδειξε VSDW
37 εἰς τὸν R	38 καταγγέλοντες VW, corr. V		

- τοῖς ἀνθρωπολατρίας ἐγκλήμασιν κατ' οὐδένα τρόπον ἐνισχήμεθα, οὐκ ἄρα ψιλλῇ συναφείαι τῇ πρὸς θεὸν λόγον τετιμημένος ἄνθρωπος ὁ Χριστός, συνόδωι δὲ μάλλον τῇ πρὸς τὸ ἀνθρώπινον καθ' ἔνωσιν οἰκονομικὴν υἱὸς εἰς καὶ κύριος. μέγα γὰρ τότε τὸ τῆς εὐσεβείας
- P 299 ἐστὶ μυστήριον· πεφανέρωται γὰρ ἐν σαρκὶ θεὸς ὢν ὁ λόγος, ἐδικαιώθη δὲ ἐν πνεύματι· οὐ γὰρ ἐποίησεν ἁμαρτίαν ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός. ὤφθη δὲ καὶ ἀγγέλοις, οἱ 5
- Lc. 2, 14 τὴν ἀνθρωπίνην αὐτοῦ γέννησιν οὐκ ἠγνοήκοτες ἔφασκον· δόξα ἐν ὑψίστοις θεῶι καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία. ἐκηρύχθη δὲ καὶ ἐν ἔθνεσιν καὶ ὅτι κατὰ ἀλήθειαν ἐστὶν υἱὸς τοῦ θεοῦ καὶ πατὴρ καὶ ἐν σαρκὶ πεφηνώς, παρὰ τοῖς ἐν κόσμῳ πιστεύεται.
- 27 Καὶ ἐμαρτύρησεν Ἰωάννης λέγων ὅτι τεθέαμαι τὸ πνεῦμα καταβαῖνον 10
- Ioh. 1, 32-34 ὡσεὶ περιστερὰν ἐξ οὐρανοῦ καὶ ἔμεινεν ἐπ' αὐτόν. καὶ γὰρ οὐκ ἤιδειν αὐτόν, ἀλλ' ὁ πέμψας με βαπτίζειν ἐν ὕδατι αὐτός μοι εἶπεν· ἐφ' ὃν ἂν ἴδῃς τὸ πνεῦμα καταβαῖνον καὶ μένον ἐπ' αὐτόν, οὗτός ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ. καὶ γὰρ ἐώρακα καὶ μεμαρτύρηκα ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. Ἐνα λέγοντες τὸν Ἐμμανουὴλ καὶ τῶν εἰς δύο Χριστοῦς ἀποδιορίζον 15
- των οὐκ ἀνεχόμενοι, τί δὴ ἄρα φαμέν καταπτάντος ἐπ' αὐτόν ἐξ οὐρανοῦ τοῦ ἁγίου πνεύματος καὶ μείναντος ἐπ' αὐτόν; ἄρα δεδησθαι τοῦ μεταλαχεῖν ἁγίου πνεύματος τὸν ἐκ θεοῦ πατρός λόγον ὑποτοπήσομεν; καίτοι πῶς οὐ πᾶναισχρον ἀληθῶς τὸ ὡδε φρονεῖν ἢ λέγειν; ἴδιον γὰρ αὐτοῦ τὸ πνεῦμά ἐστιν, καθάπερ ἀμέλει καὶ τοῦ πατρός. καὶ γοῦν ὁ
- Gal. 4, 6 μακάριος ἔφη Παῦλος· ὅτι δὲ ἐστὲ υἱοί, ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸς τὸ πνεῦμα τοῦ 20
- υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν κράζον· ἀββᾶ ὁ πατήρ. ἀσεβὲς οὖν ἄρα τὸ κἂν γοῦν ὑπονοῆσαι μόνον τῆς τοῦ πνεύματος μετουσίας δεδησθαι καὶ αὐτόν τὸν ἐκ
- P 300 θεοῦ πατρός λόγον καὶ τὸ οὕτω σαφῆ τὴν ἀπόδειξιν ἔχον περιεργίας ἀξιοῦν εὐθες κομιδῆ. πῶς οὖν ἐπ' αὐτόν κατέπτη τὸ πνεῦμα; δέχεται γὰρ ἀνθρωπίνως, ἀκαταίτιατον αὐτῷ τὸ λαβεῖν ἀποφαινούσης εὐ μάλα τῆς μετὰ σαρκὸς οἰκονομίας, μάλλον δὲ καὶ ἀναγκαιῶς εἰς 25
- τοῦτο φερούσης. δέχεται γὰρ οὐχ ἑαυτῷ μάλλον, ἀλλ' ἡμῖν, ἵν' ἐπειπερ ἀπέπτη τῶν
- Gen. 8, 21 ἐπὶ τῆς γῆς διὰ τὸ ἐπιμελῶς ἐγκείσθαι τὴν διάνοιαν τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τὰ πονηρὰ ἐκ νεότητος, καταφοιτήσαν ἐπ' αὐτόν ὡς ἐν ἀπαρχῇ τοῦ γένους δευτέραι καταλύσῃ καὶ ἀναπαύσῃται πάλιν ἐν ἡμῖν ὡς κατωρθωκόσιν ἤδη τὸ ἀναμάρτητον ἐν Χριστῷ καὶ τὴν αἰτίας
- PG 1381 ἀπάσης ἀπηλλαγμένην ἔχουσι ζωὴν. πλὴν εἰ καὶ ἀνθρωπίνως δέχεται δι' ἡμᾶς, ἀλλ' ὅρα 20
- Ioh. 1, 33 διδόντα θεικῶς· ἐφ' ὃν γὰρ ἂν ἴδῃς τὸ πνεῦμα καταβαῖνον, φησί, καὶ μένον ἐπ' αὐτόν, οὗτός ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ. τοῦτο δὲ ἐστὶν ἐνέργημα θεικόν· ἐνήσι γὰρ τοῖς βαπτιζομένοις ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός ὡς ἴδιον πνεῦμα τὸ τοῦ πατρός. καὶ πρὸς γε τοῦτο ἡμᾶς ἐμπέδοι γεγραφῶς ὁ θεσπέσιος
- Rom. 8, 9 Παῦλος· ὑμεῖς δὲ οὐκ ἐστὲ ἐν σαρκί, ἀλλ' ἐν πνεύματι, εἴπερ πνεῦμα θεοῦ 25
- οἰκεῖ ἐν ὑμῖν. εἰ δὲ τις πνεῦμα Χριστοῦ οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἐστὶν αὐτοῦ.

VS, D [= mn], ARW

1 ἀνθρωπολατρείας DR, corr. nR ἀνθρωπολάτραις V ἀνθρωπολάτροις W ἐνισχήμεθα R
 ἐνισκήμεθα S 3/4 τὸ τῆς εὐσεβείας ἐστὶ AW τῆς εὐσεβείας ἐστὶ SD τῆς εὐσεβείας ἐστὶ τὸ R τὸ
 τῆς εὐσεβείας V 4 ὁ om. SD δὲ καὶ VW 5 ὁ ὁ R 6 οὐκ om. V 7 καὶ¹
 om. W 10 κβ W 11 καὶ γὰρ] ἐγὼ δὲ V 12 ὕδασιν SD αὐτόσ] ἐκείνοσ SD 13 τῷ
 om. VW 14 τῷ om. W 15 λέγων SD 16 ἀνεχόμενοσ SD 18 ὑποτοπάσωμεν D
 οὐ πᾶναισχρον] οὐκ ἂν αἰσχρόν V ὡδε] οὕτω W 20 ἔφη om. VSDW υἱοὶ οἱσ V
 21 ἡμῶν A κράζων SR, corr. R 32 τὸ om. W 33 περιεργείας R καὶ κομιδῆ VW,
 corr. W 26 ἀπέπτην D 28 ὡσ] ὡσ ἂν in ras. W καὶ καταλύση A 29 κατορθω-
 κόσιν mRW κατωρθωκῶσ S 30 ἀπηλλαγμένην R ἔχουσαν S 31 ἂν om. VSDW
 32 τῷ¹ om. VSD δὲ VSDW γὰρ AR 33 βαπτιζομένοις om. S ὁ ὁ AR 34 ἐγγράφωσ A
 θεσπέσιος VSDW μακάριος AR 36 ἐνοικεῖ VA Χριστοῦ] θῦ Sm

Μεμαρτύρηκεν οὖν Ἰωάννης ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ἀναπτυθέσθαι δὲ πάλιν ἐθέλοισ' ἂν τῶν εἰς δύο διοριζόντων υἱοῦς τὸν ἕνα κύριον Ἰησοῦν Χριστόν· ἕνα δέδεικεν ὁ πατήρ καὶ περὶ ἑνός φησιν ὁ μακάριος εὐαγγελιστής οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ· *Ioh. 1, 34* ἄρ' οὖν εἶπέ μοι περὶ τίνος ἔσται τὸ εἰρημένον; εἰ μὲν οὖν ἰδικῶς καὶ κατὰ μόνους τοῦ μονογενοῦς, τουτέστιν τοῦ ἐκ πατρὸς ὄντος λόγου, πῶς τὸ πνεῦμα δέχεται, καίτοι θεὸς ὢν 5 φύσει καὶ ἴδιον ἔχων αὐτό; εἰ δὲ ἀνά μέρος καὶ ἰδικῶς ἢ γοῦν κατὰ μόνους τὸν ἐκ γυναι- *P 301* κὸς ἄνθρωπον δεδεῆσθαι φασι τῆς τοῦ πνεύματος μετοχῆς, πῶς αὐτός ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν αὐτῷ, καίτοι μόνῃ πρέποντος τῆ ἀνωτάτῳ φύσει τοῦ καὶ ἀποφαίνειν δύνασθαι μετεσχη- κότητας τοῦ πνεύματος τοὺς προσιόντας αὐτῇ; εἰ δὲ δέχεται καὶ δίδωσιν ὁ αὐτός, πρόδηλον ὅτι κατὰ γε τοὺς τῆς μετὰ σαρκὸς οἰκονομίας λόγους καὶ καθὼ φύσει καὶ ἀληθῶς ἐστὶ θεός, 10 δέχεται μὲν ἀνθρωπίνως οὐχ ἑαυτῷ μᾶλλον, ἀλλὰ τῆ τῶν ἀνθρώπων φύσει δι' ἑαυτοῦ καὶ ἐν ἑαυτῷ πρώτῳ προξενῶν αὐτό, δίδωσι δὲ θεικῶς ἐξ ἰδίας αὐτοῦ φύσεως τοῖς ἀξίοις τοῦ λαβεῖν ἐνείεις. ἦν μὲν οὖν τῷ προκειμένῳ ῥητῷ προσεικότα τε καὶ τὸν ἴσον ἔχοντα νοῦν παραθεῖναι καὶ ἕτερα, τὸ δὲ γε ταυτοεπεῖν φορτικὸν εἰδότες ἐκείνο φαιμέν ὡς ἀπόχρη τοῖς νουνεχεστέροις ἢ ἑνός ἐξήγησις εἰς τὴν τῶν ὁμοίως ἐχόντων ἀκριβῆ διασά- 15 φησιν. οὐκοῦν ὁσάκις ἂν λέγοιτο Χριστὸς ἀγιάζεσθαι τυχόν ἢ γοῦν τὸ πνεῦμα λαβεῖν, κατὰ τοῦτον αὐτὸν τὸν τρόπον προσήκει νοεῖν. εὐσεβεῖν γὰρ ἄμεινον περιτρέποντας εὐφυῶς εἰς τὸ ἀμωμήτως ἔχον τῶν ἱερῶν γραμμάτων τὸν νοῦν ἢ γοῦν ἰέναι κατὰ πετρῶν ἀνοσίως ἐπιτειχίζοντας τῆ δόξῃ Χριστοῦ τὰ ὀρθῶς εἰρημένα.

28 Ἰησοῦς δὲ πλήρης πνεύματος ἁγίου ὑπέστρεψεν ἀπὸ τοῦ Ἰορδάνου 20 *Lc.4.1.2* καὶ ἦγετο ἐν τῷ πνεύματι εἰς τὴν ἔρημον τεσσαράκοντα ἡμέρας, πειρα- ζόμενος ὑπὸ τοῦ διαβόλου. καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκεί- ναις καὶ συντελεσθεισῶν αὐτῶν ἐπείνασεν. Ἔδει δὲ πάλιν ὑπὲρ ἡμῶν ἀν- ταναστήναί τε, μόνον δὲ οὐχὶ καὶ ἀποδύσασθαι τῷ πάλαι νικήσαντι σατανᾷ τὸν διὰ τοῦτο *P 302* καθηγμένον εἰς ἐκούσιον κένωσιν, ἵνα ἡμᾶς ἀποφήνη μετεσχηκότητας τοῦ ἰδίου πληρώματος 25 *PG 1384* καὶ ἀσθενήσαντας ἐν Ἀδὰμ εὐρωστίαν ἔχοντας ἀποδείξει πνευματικὴν· πέπαυται γὰρ ἐν Χριστῷ τὰ ἐν τῷ πρωτοπλάστῳ τῆ ἀνθρώπου φύσει συμβεβηκότα σωματικά τε καὶ ψυχικά τῶν ἀρρωστημάτων. ὡσπερ γὰρ διὰ τῆς ὑπακοῆς αὐτοῦ δίκαιοι κατέστημεν οἱ *Rom. 5, 19* πολλοί, καίτοι πεπονθότες διὰ τῆς ἐκείνου παρακοῆς τὴν κατάκρισιν, οὕτω δὲ πάλιν διὰ τῆς ἐν Χριστῷ νοουμένης εὐσθενείας, δῆλον δὲ ὅτι πνευματικῆς, τὰ ἐπὶ ταῖς πρώταις 30 ἀσθενείαις διεκρουσάμεθα βλάβη καὶ οἱ πεπτωκότες ἐν Ἀδὰμ νενικήκαμεν ἐν Χριστῷ. ἀντιτάττεται τοίνυν ὑπὲρ ἡμῶν ὡς ἄνθρωπος καὶ νικᾷ θεικῶς, καὶ πειράζεται μὲν ὡς ἐνὶ τῶν καθ' ἡμᾶς ἐπιτηδῶντος τοῦ σατανᾶ καὶ οἰηθέντος ὅτι τὸ ἀκρατὲς τῆς σαρκὸς συνεκπο- λεμήσειεν ἂν αὐτῷ τὸν πειραζόμενον, ἀναχωρεῖ δὲ κατησχυμμένος, καινοτομούσης αὐτὸν τῆς ἀνθρώπου φύσεως ἐν Χριστῷ καὶ νεκρωμένον ἐχούσης τῆς ἀμαρτίας τὸν νόμον τὸν 35 ἐν τοῖς μέλεσι τῆς σαρκὸς ἀγριαίνοντα· κατήρηται γὰρ ἐν Χριστῷ. νηστεύσας γε μὴν

VS, D [= mn], ARW

2 εἰ θέλοισ' D ἐθέλοιεν R διοριζομένων SD 5 τοῦ πρῶ A 6 ἔχον S 10 κατὰ γε
om. AR τῆς om. V 11 τῶν om. W ἀνθρώπων ex ἀνθρώπου corr. W 12 ἑαυτῷ] αὐτῷ W
13 ἐνείεις om. SD ἐνὴν SD τὸν om. A 14 ταυτὸ εἰπεῖν S αὐτὸ εἰπεῖν R φαιμέν] μὲν SD
15 νουνεχεστέρον V τοῦ ἑνός SD 17 νοεῖν προσήκει SD ἀσεβεῖν D γὰρ om. A
18 εὐφυῶς] εὐσεβῶς V ἰέναι] ἕνα R 19 ἐπιτυχόντας SD τῆ δόξῃ VSDW ἐπὶ AR
20 κτ̄ W 21 εἰς τὴν ἔρημον V ἐν τῇ ἐρήμῳ SDARW μ̄ V 22 οὐδέ S, corr. S 23 δὴ
SDR δὲ VAW 23/24 ἀντιστήναί VW 24 μονονουχὶ δὲ VA μονονουχὶ in ras. W καὶ
ἀποδύσασθαι SD καταποδύσασθαι R καὶ ἀνταποδύσασθαι VAW 25 καθηγμένον V καθηγμένον S
ἐκούσιαν Sm 27 τοῦ ἀνθρώπου A ἀνθρώπων VSDW 28 ἀρρωστημάτων ἐνεργήματα VW
κατεστάθημεν A κατεστάθησαν R 30/31 τὰς — βλάβας SD 33 οἰηθέντες V 34 ἂν om.
VSD, corr. V πειραζόμενον AR ἐκπειραζόμενον VSW ἐπηρεαζόμενον D κατησχυμένος AW

ἀποχρώντως καὶ δυνάμει θεοπρεπεῖ ποτοῦ καὶ σιτίων δίχα τὴν σάρκα τηρήσας ἀδιάφθορον ἐφήσι μόλις τὰ οἰκεία παθεῖν αὐτῇ. πεινήσαι γὰρ λέγεται, καὶ διὰ ποίαν αἰτίαν; ἵνα δι' ἀμφοῖν εὐτεχνῶς θεός τε ὁμοῦ καὶ ἄνθρωπος ὑπάρχων ἐπιγινώσκηται, εἰς καὶ ὁ αὐτὸς δηλονότι καὶ θεικῶς ὑπὲρ ἡμᾶς καὶ καθ' ἡμᾶς ἀνθρωπίνως. ἄγεσθαι δὲ λέγεται τῇ δυνάμει τοῦ πνεύματος εἰς τὴν ἔρημον, τοῦ ἄγεσθαι δηλοῦντος οὐ τὸ ἀποφέρεσθαι μᾶλλον, ἀλλὰ τὸ διάγειν ἦτοι διατελεῖν, καθάπερ ἀμέλει καὶ ἐφ' ἡμῶν εἴρηται πλειστάκις· ὁ δεῖνα

P 303 τυχὸν ἑαυτὸν ὀρθῶς ἄγει, τουτέστιν ἀμέμπτως ζῆσι καὶ πολιτεύεται. ἀνεστρέφετο τοίνυν εἰς τὴν ἔρημον ἢ γοῦν ἐποιεῖτο τὰς διατριβάς, οὐ σωματικῶς· ποτοῦ γὰρ δίχα καὶ τῆς τοῖς σώμασιν ἀναγκαίας τροφῆς ὡς ἐν δυνάμει πνεύματος ὑπὲρ φύσιν τὴν καθ' ἡμᾶς διεκαρτέρει πρὸς τὴν νηστείαν. πλὴν ἐκεῖνο ἄθρει· ἐπωφελεστάτη γὰρ λίαν τῆς ἐννοίας ἢ ἡ δύναμις· οὐ πρὸ τοῦ ἀγίου βαπτίσματος ἐπειράζετο, ἀλλ' οὐδὲ ἤγετο τῷ πνεύματι εἰς τὴν ἔρημον, τύπον ἡμῖν τὸ χρῆμα τιθεῖς· ἀμήχανον γὰρ τοὺς οὕτω βεβαπτισμένους ἢ τοῦ πειράζοντος σατανᾶ δύσοιστον οὖσαν τὴν προσβολὴν ὑπενεγκεῖν δύνασθαι νεανικῶς ἢ γοῦν ἄγεσθαι πνευματικῶς, καιρὸς δὲ ὁ πρέπων τοῖς οὕτω λαμπροῖς καὶ ἀξιαγᾶστοις κατορθώμασιν ὁ μετὰ τὸ ἅγιον βάπτισμα. κραταιωθέντες γὰρ οὕτως τῇ τοῦ ἀγίου πνεύματος 15 μετοχῇ καὶ τῇ ἄνωθεν χάριτι κατεσφραγισμένοι, πρὸς εὐρωστίαν δὲ δηλονότι τὴν πνευματικὴν, ἀνάλωτοί τε ἐσόμεθα τῷ σατανᾷ καὶ ὡς ἐν δυνάμει πνεύματος διαζήσομεν, ἔρημον ὡσπερ τινὰ καταλαμβάνοντες χῶρον τὸ ἔξω τύρβης γενέσθαι κοσμικῆς. σμικρὸν μὲν οὖν κομιδῇ τῷ πάντα ἰσχύοντι λόγῳ τὸ νικῆσαι τὸν σατανᾶν, μέγα δὲ πάλιν ἡμῖν τὸ καὶ τούτου τυχεῖν διὰ τῆς ἐνανθρωπήσεως αὐτοῦ, καθὰ καὶ τὸ ἀνακαινισθῆναι πρὸς 20 ἀφθαρσίαν. ὡσπερ γὰρ διὰ τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως αὐτοῦ κρείττους ἡμεῖς γεγόναμεν τῆς φθορᾶς, οὕτω διὰ τῆς ἐν τῷ πειράζεσθαι νίκης πάλιν ἡμεῖς κεκρατήκαμεν.

PG 1385 29 Ἐχοντες οὖν ἀρχιερέα μέγαν διεληλυθότα τοὺς οὐρανοὺς, Ἰησοῦν
Hebr. 4. 14. 15 τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ, κρατῶμεν τῆς ὁμολογίας. οὐ γὰρ ἔχομεν ἀρχιερέα μὴ δυνάμενον συμπαθῆσαι ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν, πεπειραμένον δὲ κατὰ 25 πάντα καθ' ὁμοιότητα χωρὶς ἁμαρτίας. Ἡ τῆς ὀρθῆς πίστεως ὁμολογία πράττεται

P 304 πρὸς ἡμῶν εἰς ἓνα θεὸν πατέρα παντοκράτορα καὶ εἰς ἓνα κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν υἱὸν αὐτοῦ καὶ εἰς ἓν ἅγιον πνεῦμα. ταύτης ἡμᾶς τῆς ὁμολογίας ἐξέχεσθαι δεῖν ὁ θεσπέσιος γράφει Παῦλος. ἐπειδὴ δὲ ἐστὶν εἰς υἱὸς ὁμολογουμένως τοῦ θεοῦ καὶ πατρός, 30 δῆλον δὲ ὅτι Χριστὸς Ἰησοῦς ὁ συμπαθῆσαι δυνάμενος ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν καὶ κατὰ πάντα πεπειραμένος καθ' ὁμοιότητα χωρὶς ἁμαρτίας, τίς ἂν εἴη λοιπὸν ὁ μέγας ἡμῶν ἀρχιερεύς; ἀρ' οὐχὶ γεγονῶς καθ' ἡμᾶς ὁ λόγος καὶ σαρκὶ παθὼν ὑπὲρ ἡμῶν; τότε γὰρ ἡμῶν κεχημάτικεν ἀρχιερεύς, οὐχ ὡς ὀθνεῖον προσάγων τὸ θῦμα κατὰ γε τὸ εἰωθὸς τοῖς ἄλλοις, ἀλλ' ὡν αὐτὸς ὁ ἀμνός, ἢ εὐοσμοτάτη θυσία, τὸ νοητὸν ὀλοκαύτωμα, ἢ λαλιστάτη 35 τρυγῶν, ἢ ἀκέραιος περιστερά, ὁ ἄρτος ὁ ζῶν, τὸ χρυσοῦν θυμιατήριον. Χριστοῦ γὰρ ἐσμέν εὐωδία τῷ θεῷ, κατὰ τὸ γεγραμμένον. ἄθρει δὲ μοι τῶν ἀποστολικῶν ἐννοιῶν τὸ βάθος. οὐκ ἔχομεν, φησὶν, ἀρχιερέα μὴ δυνάμενον συμπαθῆσαι ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν, πεπειραμένον δὲ κατὰ πάντα καθ' ὁμοιότητα χωρὶς

VS, D [= mn], ARW

1 σίτου SD	2 ἀφίησι SD	3 τε ὁμοῦ] ὁμοῦ τέ W	6 ἀφ' SD, corr. S	πολ-
λάκις SD	7 τυχεῖν SD	ὀρθῶς ἑαυτὸν W	λέγει SD	ἀνεστρέφετο S
φάσ S	9 ἀναγκαίου R	ὡς om. VSDW	10 λίαν om. VSDW	12 θεῖς SD
οὕτω in μὴ οὕτω corr. A	βαπτιζομένους A	ἢ om. VW	14 καὶ ἀξιαγᾶστοις om. SD	οὐπω]
15 κραταιωθήσονται SD	οὕτως ἐν SD	16 εὐρωστίαν A	δέ om. A	17 τε om. W
18 τῷ] τῷ W	μικρὸν SD	19 πάντων S	20 κατὰ] κατὰ SD	22 πειράζοντι D
23 κδ W	25 ταῖς ἀσθενείαις VAR	τὰς ἁμαρτίας SD	κατὰ om. W	in fine paginae
27 Χριστὸν om. D	28 τοῦ αὐτοῦ V	29 ὁμολογουμένως εἰς υἱὸς V	31 εἴη om. W	32/33 ἀρ'
— ἀρχιερεύς om. S	ἀλλ' D	32 οὐχὶ AR	οὐχ ὁ VW	ὁ λόγος AR
δεντως VW	33 ὀθνεῖον]	ἀλλογενέσ καὶ ἔξον ὀθνεῖόν τε VW	τὸ om. V	34 ὁ αὐτὸς ὁ SD
				38 καθ' ὁμοιότητα om. W

ἀμαρτίας. εἰ γὰρ καὶ μήπω γέγονεν ἄνθρωπος, φησὶν, ὁ τοῦ θεοῦ λόγος, ἦιδει μὲν ἦιδει καὶ οὕτω τὴν ἀνθρωπίνην ἀσθενεῖαν ὡς δημιουργός (αὐτὸς γὰρ ἔγνω τὸ πλάσμα Ps. 102, 14 ἡμῶν κατὰ τὸ γεγραμμένον), ἀλλ' εἶπερ τι τῶν ἀνθρωπίνων καὶ ἐπ' αὐτοῦ φάναι θέμις, οὕπω καὶ εἰς αὐτὴν κέκλητο πείραν τῶν ἡμετέρων ἀσθενειῶν. ἐπειδὴ δὲ τὴν ἡμῶν ἡμπέσχετο σάρκα, πεπειράται κατὰ πάντα, καὶ οὐ δήπου φαμέν ὡς ἠγνοηκώς, ἀλλ' ὅτι τῆι 5 γνώσει τῆι θεοπρεπεῖ προυποκειμένῃ καὶ τὸ διὰ πείρας αὐτῆς συνέβη μαθεῖν. γέγονε δὲ συμπαθῆς οὐκ ἀπὸ γε τοῦ πεπειράσθαι, πόθεν; ἦν γὰρ ἐλεήμων φύσει καὶ ἐστὶν ὡς P 305 θεός· ἐπειδὴ δὲ μετὰ τοῦ εἶναι ὁ ἐστὶ, καὶ γέγονε καθ' ἡμᾶς, ἀνθρωποπρεπῶς καὶ ταῦτα λέγεται περὶ αὐτοῦ. διαβῆναι δὲ φησι τοὺς οὐρανοὺς αὐτὸν σωματικῶς τε ἅμα καὶ 9 θεοπρεπῶς. ἀνέβη μὲν γάρ, ὡς αὐτὸς πού φησιν ὁ σοφώτατος Παῦλος, νῦν ἐμφα- Hebr. 9, 24 νισθῆναι τῷ προσώπῳ τοῦ θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν, δίδεισι γὰρ μὴν καὶ καθ' ἕτερον τρόπον τοὺς οὐρανοὺς, ἠττωμένων δηλονότι καὶ κατόπιν ἰόντων τῆς δόξης τῶν μακαρίων ἀγγέλων. ἐστὶ γὰρ ἐστὶν ὡς θεὸς ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς ἐξουσίας τε καὶ Eph. 1, 21 κυριότητος καὶ παντὸς ὀνόματος ὀνομαζομένου εἴτε ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ εἴτε ἐν τῷ μέλλοντι. συνεδρεῖ γὰρ ὡς υἱὸς τῷ ἰδίῳ πατρὶ, καὶ εἰ γέγονε καθ' 15 ἡμᾶς οἰκονομικῶς.

80 Καὶ οὐχ ἑαυτῷ τις λαμβάνει τὴν τιμὴν, ἀλλὰ καλούμενος ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ὡσπερ καὶ Ἁαρῶν. οὕτω καὶ ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτὸν ἐδόξασεν PG 1388 Hebr. 5, 4. 5 γεννηθῆναι ἀρχιερέα, ἀλλ' ὁ λαλήσας πρὸς αὐτόν· υἱὸς μου εἰ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε. Ὁ καθεὶς ἑαυτὸν εἰς κένωσιν περιμένει κλήσιν τὴν ἐκ 20 πατρὸς ἀποφέρουσαν εἰς ἱερωσύνην τὴν ὅτι μάλιστα συνήθη τε καὶ πρεπωδεστάτην οὐ τῆι αὐτοῦ φύσει μᾶλλον, ἀλλὰ τῆι καθ' ἡμᾶς, τουτέστι τῆι ἀνθρωπίνῃ, ἧς ἐπέπερ εἴσω γέγονεν, ὑπομένει τὰ αὐτῆς, ἀδικούμενος ἐντεῦθεν τὸ σύμπαν οὐδέν, εὐτεχνῶς δὲ μᾶλλον τῆι μετὰ σαρκὸς οἰκονομίαι χρώμενος. ὡσπερ γὰρ καίτοι τῆι φύσει κύριος ὢν μεμένηκεν ὅπερ ἦν, κἂν εἰ γέγονεν ἐν τῆι τοῦ δούλου μορφῇ, οὕτω φαμέν ὅτι καίτοι μυρίους ἔχων ἐν οὐρανῷ 25 P 306 τοὺς ἱεουργοῦντας αὐτῷ, τὰς νοητὰς δηλονότι καὶ ἀναιμάκτους θυσίας, ὕμνους καὶ δοξολογίας, καὶ τὴν καθ' ἡμᾶς ἱερωσύνην ποιεῖται δεκτὴν, ἀποσιώζων πανταχοῦ τοῖς τῆς ἀνθρωπότητος μέτροις τὰ πρέποντά τε καὶ ἰοικῶτα αὐτῆι. κέκληται τοίνυν καθὰ καὶ Ἁαρῶν, πλὴν οὐκ ἐν ἴσῳ τρόπῳ. ὁ μὲν γὰρ ἐχρίετο πρὸς ἱεουργίαν καὶ ἦν οἰκέτης, ὁ δὲ ὡς υἱὸς καλεῖται καὶ κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδὲκ ἱεουργεῖ τῷ πατρὶ. καὶ τὸν γε τῆς 30 Hebr. 5, 6 ἱεουργίας ἐξηγεῖται τρόπον ὁ θεσπέσιος Παῦλος, ὡδὶ γεγραφῶς περὶ τοῦ πάντων ἡμῶν σωτήρος Χριστοῦ· ὃς οὐ κατὰ νόμον ἐντολῆς σαρκίνης γέγονεν, ἀλλὰ κατὰ Hebr. 7, 16 δύναμιν ζωῆς ἀκαταλύτου. οὐκοῦν ἀσυγκρίτως ἀμείνων τῆς ἱεουργίας ὁ τρόπος, καὶ ὁ μὲν, ὡς ἔφη, οἰκέτης ἦν, καίτοι κεκλημένος εἰς ἱερωσύνην, ὁ δὲ καὶ οὕτως υἱὸς τοῦ θεοῦ καὶ πατρός, ὡς μὲν φύσει θεὸς καὶ λόγος κατὰ τὴν προαιώνιον γέννησιν, ὡς δὲ 35 ἀνθρωπος καθ' ἡμᾶς κατὰ τὴν νεωτάτην καὶ ἔνσαρκον, ἧς ἂν εἴη δεικτικὸν καὶ τὸ σημερον· καιρὸν γὰρ ἡμῖν σημαίνει τὸν ἐνεστηκότα. οἰκιοῦται δὲ οὖν καὶ τὴν σαρκικὴν

VS, D [= mn], ARW

1 γὰρ καὶ μήπω Pusey γὰρ καὶ μὴ AR γὰρ μήπω VW μὴ γὰρ SD 4 οὕτω VSAW
οὕτω DR ἐκέκλητο VRW ἐκέκλιτο AW^{ooor} 5 ἡμπέσχετο V 6 θεικῆ VW αὐ-
τοῖς S 8 καὶ γέγονε] γέγονε καὶ V ἡμᾶς καὶ SD ἀνικῶς W 11 διήσι γε W
διήγε SD καθ' ἕτερον] θάτερον SD 12 δόξης αὐτοῦ SD 13 ἐξουσίας R καὶ ἐξουσίας V
17 κἔ W ἀλλὰ AR ἀλλ' ὁ VSDW 19 γεννηθῆναι S^{ooor}mAW ἀρχιερεὺς V 20 γε-
γέννηκά S 21 φέρουσαν SD ὅτι δὴ VSDW 22 εἴσω AR ἴσοσ VSDW 24 τὴν φύσιν V
25 κἂν] καὶ V καίτοι] καὶ W 28 κέκτηται SD 30 καὶ¹ om. SD τὴν om. SD
τόν om. SD 30/31 ταῖς ἱεουργίαις SD 31 ὡδε A τοῦ τῶν SD 32 σαρκικῆς
SD 33 ὁ τῆς ἱεουργίας VW 35 καὶ² om. V 36 δεικτικὸν SW δεικτικὸν VDAK
37 ἐνεστῶτα A

αὐτοῦ γέννησιν ὁ πατήρ· οἶδεν γὰρ οἶδεν ἴδιον ὄντα τὸν υἱὸν τὸν ἐξ αὐτοῦ θεικῶς καὶ ἐκ γυναικὸς ἀνθρωπίνως.

81 Ὅς ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐτοῦ δεήσεις τε καὶ ἰκετηρίας πρὸς
 Hebr. 5.7-10 τὸν δυνάμενον σῶζειν αὐτὸν ἐκ θανάτου μετὰ κραυγῆς ἰσχυρᾶς καὶ δα-
 κρύων προσενέγκας καὶ εἰσακουσθεὶς ἀπὸ τῆς εὐλαβείας, καίπερ ὦν υἱός, 5
 ἔμαθεν ἀφ' ὧν ἔπαθεν, τὴν ὑπακοὴν καὶ τελειωθείς ἐγένετο πᾶσι τοῖς
 PG 1389 ὑπακούουσιν αὐτῷ αἴτιος σωτηρίας αἰωνίου, προσαγορευθεὶς ὑπὸ τοῦ
 θεοῦ ἀρχιερεὺς κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ. Ὁ πάνσοφος Παῦλος ἐπιστέλλει
 P 307 καὶ φησιν τοῖς ἐν πίστει δεικναιμένοις μιμηταὶ μου γίνεσθε καθὼς κἀγὼ Χρι-
 1 Cor. II, 1 στοῦ, καὶ μὴν καὶ ὁ θεσπέσιος Πέτρος ποῖον γὰρ κλέος, φησίν, εἰ ἀμαρτάνοντες 10
 1Petr.2,20.21 καὶ κολαφιζόμενοι ὑπομενεῖτε; ἀλλ' εἰ ἀγαθοποιούοντες καὶ πάσχοντες
 ὑπομενεῖτε, τοῦτο χάρις παρὰ θεῷ, ὅτι καὶ Χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ ὑμῶν,
 ὑμῖν ὑπολιμπάνων ὑπογραμμὸν ἵνα ἐπακολουθήσητε τοῖς ἴχνεσιν αὐτοῦ.
 γέγονεν οὖν ἄρα σκοπὸς τῷ μονογενεῖ τὴν πρὸς ἡμᾶς ὁμοίωσιν ἔχοντι παθεῖν ἀνθρωπίνως
 καὶ διδάξαι τοὺς αὐτῷ γνωρίμους τίνα δὴ τρόπον ταῖς τῶν πειρασμῶν ἐφόδοις προσέρ- 15
 χεσθαι χρῆ καὶ ὁποίους εἶναι προσήκει τοὺς διωκόμενους τῆς εἰς θεὸν εὐσεβείας ἕνεκα καὶ
 κινδύνους ἐμβεβηκότας τοῖς περὶ ψυχῆς καὶ αἵματος, καὶ πρὸς ἔτι τούτῳ καταδείξει τῆς
 ὑπακοῆς εὐκλεῆς τὸ τέλος, ἵνα καὶ ἡμεῖς ἀριστοὶ τε καὶ σοφοὶ τῶν αὐτῷ πεπραγμένων
 οἰκονομικῶς εὐρισκώμεθα μιμηταὶ τοῖς τε ἴχνεσιν αὐτοῦ κατακολουθεῖν σπουδάζοντες τὸν
 εὐδόκιμον ἀληθῶς διαζήσωμεν βίον. ὅτι τοίνυν ἀθραυστον ἔχειν προσήκει τὸ φρόνημα 20
 τοὺς οἷσπερ ἂν ὅλως προκόοιτο παθεῖν ὑπὲρ γε τῆς εἰς αὐτὸν ἀγάπης καὶ τὸν ὑπὲρ τῆς
 εὐσεβείας κίνδυνον ἠγείσθαι ζωὴν, ἐξ ὧν ὑπέμεινεν αὐτὸς πέπραχέ τε δι' ἡμᾶς ἀνθρωπίνως,
 διδάσκειν βούλεται· πλὴν οὐκ ἐφήσι τοὺς ἀνδριζομένους εἰκῆι παραρριπτεῖν τὰς ἑαυτῶν
 ψυχὰς οὐδὲ οἷον μεθέντας ἀτημελῶς τὸ πρακτέον καὶ τὰ δι' ὧν ἦν εἰκὸς σῶζεσθαι παρ'
 ἐλπίδα, μόνον ἐκδέχεσθαι τὸ τοῖς ἐθελοκακοῦσι δοκοῦν, ἀναπεῖθων δὲ μᾶλλον συντείνεσθαι 25
 πρὸς εὐχὰς καὶ ἀκατάληκτον ποιεῖσθαι τὴν πρὸς θεὸν ἰκετείαν. ταῦτα διδάσκει δεήσεις
 P 308 τε καὶ ἰκετηρίας ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐτοῦ προσαγοχῶς πρὸς τὸν δυνάμενον
 σῶζειν αὐτὸν ἐκ θανάτου. ὅρα δὲ ὅπως ἀγιοπρεποῦς ἐπιεικείας τὸ χρῆμα μεμέστωται.
 τὸ μὲν γὰρ καταθρασύνεσθαι τῶν πειρασμῶν ἀνδρίας μὲν ἔχει δόξαν, δοκεῖ δὲ πως ὑπερο-
 ψίας οὐκ εἰς ἅπαν ἠμοιρηκεῖν· τό γε μὴν δεδιέναι μὲν καὶ ὑποστέλλεσθαι δοκεῖν καὶ 30
 δεῖσθαι θεοῦ τοῦ σῶζειν ἰσχύοντος εὐλαβείας ὑπόληψιν ἔχει. ἐπεὶ διὰ ποίαν αἰτίαν τοῖς
 Mt. 10, 23 ἀγίοις προστέταχε μαθηταῖς· ὅταν δὲ διώκωσιν ὑμᾶς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, φεύ-
 Rom. 8, 35 γετε εἰς ἑτέραν; πῶς δὲ καὶ αὐτὸς ὁ πάνσοφος Παῦλος, καίτοι λέγων ἐναργῶς τίς
 ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ; θλίψις ἢ στενοχωρία ἢ διω-
 2Cor. 11, 32-33 γμὸς ἢ λιμὸς ἢ γυμνότης ἢ κίνδυνος ἢ μάχαιρα; τὸν τῆς Δαμασκοῦ διαδιδράσκων 35
 ἠγούμενον διὰ τῆς θυρίδος ἐχαλάτο διὰ τοῦ τείχους; ἔδει τοίνυν παντὸς ἀγαθοῦ καθηγητὴν
 καὶ διδάσκαλον αὐτὸν ἡμῖν ἀναφανεῖσθαι τὸν Χριστόν. προσήκει μὲν γὰρ μετὰ κραυγῆς

VS, D [= mn], ARW

1 τὸν¹ om. VRW   ἑαυτοῦ SD   3 κς W   7 αὐτὸν W   αἴτιος] πρόξενος W
 9 τοὺς — δεικναιμένους V   10 καὶ² om. R   10/11 ἀμαρτάνοντα καὶ κολαφιζόμενον S
 11 ὑπομένετε A   12 ὑπομένετε A   καὶ om. VSDW   ἡμῶν VSDW   13 ἡμῖν D
 14 οὖν om. VSDW   15 διδάξει μὲν VSDW   αὐτῷ] οὕτω AR   17 ἐμβεβηκότας VARW ἐκ-
 δεδωκότας [ἐκδεδωκότας S] ἑαυτοῦ SD   αἵματος] σώματος VW   18 τὸ om. SD   19 τοῖς
 τε VSDW τοῖς R καὶ τοῖς A   20 διαζήσωμεν SA διαζήσοιμεν VW   21 τοῖς SD   οἷς VW
 23 ἀφήσι VSDW   παραρριπτεῖν D   24 ἦν om. AR   25 δοκεῖν SD   ἀναπέθει
 SDRW, corr. R   26 θεόν] αὐτὸν SD   ἰκετείαν SD   28 ἐκ θανάτου αὐτὸν W   τοῦ
 θανάτου SD   ἄλλοπρεποῦς D   29 ἀνδρείας VSDRW   31 ἔχειν S   32 ἡμᾶς D
 33 τὴν ἑτέραν VW   λέγων ἡμῖν VW   34 τοῦ θῦ R χῦ A   37 ἀναφαίνεσθαι AR
 προσείη W

ἰσχυρᾶς καὶ ἰκετηρίας, ὡς καθ' ἡμᾶς γεγονῶς, εἰσηκούσθη δὲ ὡς φύσει τε καὶ ἀληθῶς υἱὸς PG 1392
οὐ παρακουόμενος. ἐγὼ γὰρ ἤιδειν, φησίν, ὅτι πάντοτέ μου ἀκούεις. ἵνα γὰρ Ioh. 11, 42
καὶ τὰς ἡμῶν προσευχὰς δεκτὰς γενέσθαι παρασκευάσῃ, πάλιν αὐτὸς ἀπάρχεται τοῦ
πράγματος, μόνον οὐχὶ κατευρύνων τῆι ἀνθρώπου φύσει τὴν τοῦ πατρὸς ἀκοὴν καὶ οἶον
ἐτοιμοτάτην παρατιθεῖς ταῖς τῶν δι' αὐτὸν κινδυνευόντων εὐχαῖς. οὐκοῦν ἡμεῖς ἤμεν ἐν 5
αὐτῷ καθάπερ ἐν ἀπαρχῇ δευτέραι τοῦ γένους οἱ μετὰ κραυγῆς ἰσχυρᾶς καὶ οὐκ ἀδακρυτὶ
προσευχόμενοι καὶ τὸ τοῦ θανάτου κράτος καταρτηθῆναι παρακαλοῦντες, ἰσχύσαι δὲ τὴν
Ζωὴν τὴν καὶ πάλαι τῆι φύσει δεδωρημένην.

Ὅτι δὲ τὸ ὑπακοῦσαι θεῷ λαμπρὸν καὶ ἀπόβλεπτον ἔχει τὸ πέρασ, ὡς ἐν αὐτῷ δὴ P 309
πάλιν ὁψόμεθα. ἀφ' ὧν γὰρ ἔπαθε, φησίν, ἔμαθε τὴν ὑπακοήν. ὁμοιον γὰρ ὡς εἰ 10
λέγοι τυχόν' τεταπείνωκεν ἑαυτὸν γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου Phil. 2, 8
δὲ σταυροῦ. ἀλλ' οὐ μεμένηκε ταπεινός· ὑπερυψώθη γὰρ τὸ ὄνομα λαβὼν τὸ ὑπὲρ Phil. 2, 9
πάν ὄνομα. καὶ ἀνθρώπινον μὲν τοῦ λόγου τὸ σχῆμα, ἄριστός γε μὴν εἰς ἡμᾶς ὁ τοῦ
πράγματος τύπος, εὐκλεᾶ τε καὶ ἀξιάγαστον ἀποφαίνων τὴν ὑπακοήν καὶ τοῦ παντὸς ἡμῖν
πρόξενον ἀγαθοῦ. τύπος οὖν ἄρα καὶ ὑπογραμμὸς εἰς ἡμᾶς τὸ μετὰ κραυγῆς ἰσχυρᾶς 15
καὶ δακρύων προσεύχεσθαι πειραζόμενον τὸν Ἐμμανουήλ, οὐ πρὸ τῆς ἐνανθρωπήσεως, ἀλλ'
ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, ὅτε καὶ τοῦτο δρᾶν ἀνεγκλήτως ἔξην, οὐδὲν εἰς τὴν
τῆς θεότητος ἀδικούμενον δόξαν, ἐφίεσης δὲ μᾶλλον αὐτῷ τοῦτο δρᾶν τῆς μετὰ σαρκὸς
οἰκονομίας. ἐπεὶ τίνα τρόπον κατεπτοήθη θάνατον ἢ Ζωή; ὁ δὲ καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς ἀπο-
φαίνων εὐτολμοτάτους καὶ λέγων μὴ φοβεῖσθε ἀπὸ τῶν ἀποκτεννόντων τὸ σῶμα, 20 Mt. 10, 28
πῶς ἂν ἦλω παθῶν τὴν δειλίαν; ἢ πῶς ἂν ἠτόνησε τῆς ἰδίας σαρκὸς ἀποσοβῆσαι τὸν
θάνατον ὁ πάντων αὐτὸν ἀφιστάς, ὁ μιᾷ φωνῇ τοὺς ἐν τοῖς μνημείοις ἐγείρειν ὑπισχνού- Ioh. 5, 28
μενος καὶ οὐκ ἀνέφικτον αὐτῷ τὸ χρῆμα δεικνύων; προσεφώνει γὰρ Λαζάρω μὲν δεῦρο Ioh. 11, 43
ἔξω, τῷ δὲ τῆς χήρας υἱῷ νεανίσκε, σοὶ λέγω, ἐγέρθητι. Lc 7, 14

Εἰ δὲ δὴ τινες εἶεν οἱ τολμῶντες λέγειν ὡς ἐστὶν ἄνθρωπος ἰδικῶς ὁ ἐκ τῆς ἀγίας 25
παρθένου δεήσεις τε καὶ ἰκετηρίας μετὰ κραυγῆς ἰσχυρᾶς καὶ δακρύων προσενέγκας πρὸς
τὸν δυνάμενον σῶζειν αὐτὸν ἐκ θανάτου, μάλιστα μὲν τοῖς ἱεροῖς ἀπαίδοντα γράμμασιν
φρονεῖν ἠρημένοι δικαίως ἀκούσονται λέγοντος περὶ αὐτῶν ἐνός τῶν ἀγίων ἀποστόλων·
οὗτοί εἰσιν οἱ ἀποδιορίζοντες, ψυχικοί, πνεῦμα μὴ ἔχοντες· εἶτα πρὸς τού- P 310
τωι φραζόντων ἐκεῖνο πότερον ποτε ψιλὸν ἄνθρωπον εἶναί φασι αὐτὸν ἢ γοῦν καθάπερ Iud 19
εἰπεῖν τεθαρρήκασιν, ἔχει τὴν ἰσότητα τῆς ἀξίας καὶ τῆς αὐθεντίας τῆς πρὸς γε φημί τὸν 31
ἐκ θεοῦ λόγον ὡς αὐτῷ συνημμένος; εἰ μὲν οὖν ἄνθρωπον εἶναί φασι καθ' ἡμᾶς ψιλόν, PG 1393
ἀνθρωπολατροῦσιν ὁμολογουμένως, προσκυνοῦντες αὐτῷ· γέγραπται γὰρ ὅτι κύριον τὸν Mt 4, 10
θεὸν σου προσκυνήσεις καὶ αὐτῷ μόνω λατρεύσεις· εἰ δὲ δὴ φαῖεν ὅτι
κέκληται πρὸς ἰσότητα τῆς ἀξίας ἢ γοῦν αὐθεντίας τῆς πρὸς θεὸν λόγον, εἶτα πρόσεισι 35
τῷ θεῷ καὶ πατρὶ μετὰ κραυγῆς ἰσχυρᾶς καὶ δεδακρυμένος καὶ δεῖται τοῦ σῶζοντος,
οὐδὲν ἔτι τὸ κωλύον καὶ αὐτοῦ τοῦ λόγου τὸ μέτρον τοσοῦτον ὑπάρχειν ὑπνοεῖν, ὅσονπερ

VS, D [= mn], ARW

1 δέ] τέ VR, corr R τε om. V 2 φησιν ἤδειν VSDW 3 ἀπέρχεται S ἀπέχεται W
5 ἐτοιμότητα W ἐν om. AR 9 ὡς καὶ R 10 γάρ] δὲ D φησιν ἔπαθε VW
ὁμοι S 11 λέγοιτο SD 12 λαβὼν τὸ ὄνομα VSDW 13 καὶ om VSDW ἄνῶν SD
14 ἡμῖν om D 17 τοῦτο] τοῦ A ἀνεγκλήτως] ἀνάγκη πῶς R οὐδέ A 18 θεότος R
ἀφίεσις V αὐτῷ AR αὐτὸ VSDW 20 εὐτολμοτάτους nR ἀποκτενόντων VSDAW
21 τῆ δουλεία SD 23 μὲν γὰρ λαζάρω μὲν V 24 τῷ] τὸ W 27 ἀνάδοντα S 28 περὶ
αὐτῶν AR αὐτῶν SW αὐτοῖς VD 29/30 τοῦτο W 30 ποτε om. D εἶναί om VSD,
corr V 31 τεθαρρήκασιν R ἔχειν VW 31. 35 postulatur τὴν πρὸς 32 ὡς αὐτῷ]
ψασάτωσ SD συνημμένον VW φασί om V 33 ὅτι om. V 30 θεῷ καὶ om D
δεδακρυμένος R 37 ἔτι] ἐστι VW

Acta conciliorum oecumenicorum 11, 5

ἂν εἶναι πιστεύοιτο καὶ τὸ τοῦ πρὸς αὐτὸν ἔχοντος τὴν ἰσότητα τῆς ἀξίας ἢ γοῦν αὐ-
 θεντίας. οὐκοῦν πρέπει ἂν καὶ αὐτῷ τὸ δεδιέναι θάνατον, τὸ κίνδυνον ὑφορᾶσθαι, τὸ
 κλαίειν ἐν πειρασμοῖς, καθεστάναι δὲ καὶ ἐν ἐνδείαι τῆς παρ' ἐτέρου χειρός, ἵνα καὶ
 σώζηται, καὶ πρὸς τούτοις ἔτι καὶ μαθάνειν τὴν ὑπακοὴν δι' ὧν πέπονθε πειρασθεῖς.
 ἀλλ', οἶμαι, τοῦτό ἐστιν ἢ φρονεῖν ἢ λέγειν ἀσύφηλον παντελῶς· παναλκῆς γάρ ἐστιν ὁ 5
 τοῦ θεοῦ λόγος καὶ θανάτου κρείττων καὶ παθῶν ἐπέκεινα καὶ δειλίας ἀνθρωποπρεποῦς
 ἀμέτοχος παντελῶς, ἀλλὰ μὴν οὕτω φύσεως ἔχων πέπονθεν ὑπὲρ ἡμῶν. οὐκοῦν οὔτε
 ψιλὸς ἄνθρωπος ὁ Χριστὸς οὔτε ἄσαρκος λόγος, ἐνωθεὶς δὲ μᾶλλον τῇ καθ' ἡμᾶς ἀνθρω-
 πότητι πάθοι ἂν ἀπαθῶς σαρκὶ τῇ ἰδίᾳ τὰ ἀνθρώπινα. γέγονε τοίνυν εἰς ὑποτύπωσιν
 1 Petr. 2, 21 εἰς ἡμᾶς ἀνθρωπίνως ἐκεῖνα, καθάπερ ἔφην ἐν ἀρχαῖς, ἵνα τοῖς ἴχνεσιν αὐτοῦ κατακο- 10
 λουθήσωμεν.
 P 311 82 Τοῦτο γὰρ ἐποίησεν, ἐφάπαξ ἑαυτὸν προσενέγκας. ὁ νόμος γὰρ
 Hebr. 7, 27.28 καθίστησιν ἀρχιερεῖς ἔχοντας ἀσθένειαν, ὁ λόγος δὲ τῆς ὀρκωμοσίας τῆς
 Hebr. 10, 14 μετὰ τὸν νόμον υἱὸν εἰς τὸν αἰῶνα τετελειωμένον. Μιᾷ μὲν προσφορᾷ,
 δῆλον δὲ ὅτι τῇ διὰ τοῦ ἰδίου σώματος, τετελείωκεν εἰς τὸ διηνεκὲς τοὺς ἅγια- 15
 ζομένους ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς ὁ Χριστὸς· προσκεκόμικε γὰρ ἑαυτὸν ὑπὲρ αὐτῶν εἰς
 Eph. 5, 2 ὁσμὴν εὐδίας τῷ θεῷ καὶ πατρὶ καὶ τετελείωκε νοητῶς διὰ πίστεως καὶ ἁγιασμοῦ, καίτοι
 τῆς νομικῆς λατρείας τελειούσης οὐδέν. τοιγάρτοι κατέληξαν μὲν οἱ τύποι καὶ πέπαιται
 Hebr. 7, 19 τῆς ἀρχαίας διαθήκης τὸ ἀνόνητον ἐν σκιαῖς, γέγονε δὲ ἀναγκαίως ἐπεισαγωγὴ κρείτ-
 τονος ἐλπίδος, δι' ἧς ἐγγίζομεν τῷ θεῷ, μεσιτεύοντος τοῦ Χριστοῦ καὶ ἐν τάξει 20
 γεγονότος ἀρχιερατικῇ διὰ τοῦ τὴν πρὸς ἡμᾶς ὁμοίωσιν. πλὴν ἐκεῖνο ἄθρει· περὶ αὐτοῦ
 2 Cor. 13, 4 φησιν ὁ θεσπέσιος Παῦλος ὅτι ἐσταυρώθη ἐξ ἀσθενείας, εἶτα πῶς ὁ μὲν νόμος
 καθίστησιν ἀρχιερεῖς ἔχοντας ἀσθένειαν, ὁ δὲ λόγος τῆς ὀρκωμοσίας τῆς μετὰ τὸν νόμον
 υἱὸν εἰς τὸν αἰῶνα τετελειωμένον, ὡς οὐκ ἔχοντα δηλονότι τὸ ἀσθελεῖν; τοῦτο γὰρ, οἶμαι,
 ἐστὶ τὸ ἀρτίως ἔχον ἢ γοῦν τὸ ἐν παντὶ καλῶι τετελειωμένον, ὅτι μὴ κατ' ἐκείνους ἐστὶ 25
 PG 1396 τοὺς κατὰ τὸν νόμον, οἷς οὐκ ἀσύνηθες εἰς ἅπαν τὸ καὶ ἀσθελεῖν ἔσθ' ὅτε. πῶς οὖν
 ὁ αὐτὸς καὶ ἀσθενείας κρείττων εἶναι πεπίστευται καὶ ὡς υἱὸς τετελειωμένος, σταυροῦται
 δὲ καὶ ἐξ ἀσθενείας; οὐκοῦν ἀκόλουθον ἐννοεῖν ὡς ἡσθένησε μὲν σαρκικῶς σταυρὸν ὑπο-
 Mt. 26, 41 μείνας, ἔστι γε μὴν ὡς θεὸς τοῦ ἀσθελεῖν ἐπέκεινα· τὸ γὰρ πνεῦμα πρόθυμον, ἢ δὲ
 P 312 σὰρξ ἀσθενῆς. εἰ δὲ δὴ λέγοιεν τὴν ἀσθένειαν ἐν τούτῳ τὸ ἐν ἀμαρτίαις εἶναι 30
 δηλοῦν τοὺς κατὰ νόμον ἱερατεύοντας, οὐκ ἀντιτετάξομαι, σύμφημι δὲ μᾶλλον ὀρθὰ καὶ
 οὕτω φρονεῖν ἡρημένους. οὐκοῦν οἱ μὲν κατὰ νόμον ἱεραργοὶ θυσίας ἔχρηζον οὐ μίας,
 Hebr. 9, 7 πλειόνων δὲ μᾶλλον ἄτε δὴ προσάγοντες καθ' ἡμέραν ὑπὲρ τε ἑαυτῶν καὶ τῶν τοῦ λαοῦ
 ἀγνοημάτων διὰ τὸ πλειστάκις ἀσθελεῖν καὶ ὑπομένειν μαλακισμὸν τὸν εἰς πολύτροπον
 ἀμαρτίαν· ὁ δὲ κρείττων ἀμαρτίας ὑπάρχων ὡς θεὸς προσκεκόμικεν ἑαυτὸν καὶ γέγονεν 35
 ἡμῶν ἀρχιερεὺς, ἀνθρωπίνως μὲν λεγόμενος λειτουργεῖν, ἱερατεύων δὲ τῷ πατρὶ τὸ ἴδιον

26—30 Foyt 172 τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς αὐτῆς ἐπιστολῆς· πῶς οὖν — ἀσθενῆς

VS, D [= mn], ARW

1/2 τῆς αὐθεντίας V	2 αὐτό DA	τὸν θάνατον AR	3 κλαίειν AR ^{com} κλειν R											
δέ om. W	ἐν om. W	3/4 ἵνα σώζηται SD	4 μαθάνη W	πειραθεῖσ VA	5 ἀτύ- φηλον S	7 ἀλλὰ μὲν οὕτω W	ἀλλὰ οὕτω μὲν V	φύσιν SD	8 ὁ λόγος R	10 εἰς ἡμᾶς] ἡμῶν A	10/11 ἐπακολουθήσωμεν V	12 κζ W	γὰρ ^a om. V	13 ἀνθρώπουσ
καθίστησιν AR	14 εἰς αἰῶνα S	16 δ ^a om. VSDW	γὰρ om. V	αὐτῶν] ἡμῶν D	17 εὐ- δίας ὁσμὴν SD	19 ἀνόνητον SD	23 ἀνθρώπουσ καθίστησιν AR	26 εἰς ἅπαν τὸ A	εἰς	πάν τὸ R ^{com} εἰ πάν τὸ R ἢ πάντωσ SD	εἰπεῖν τὸ VW	καὶ om. A	27 ὁ SD Foyt om. VARW	
εἶναι κρείττων A	πιστεύεται SD	καὶ om. SD	28 μὲν om. Foyt	29 ἔτι Foyt										
30 τὸ ARW τῷ VSD	31 ἱερατοῦντας SW	ἱεραργοῦντας D	ἀντιτάξομαι VSDW	32 φρο- νεῖν AR νοεῖν VSDW	τὸν νόμον V	33 αὐτῶν V	36 ἱερέων R							

σῶμα. θεοπρεπῶς οὖν ἄρα παθεῖν οὐκ ἀνέχεται τὴν ἀμαρτίαν, ὅτι μὴ φύσεως ἦν γε-
νητῆς οὐκ ἐχούσης οὐσιωδῶς τὸ ἄτρεπτον καὶ τὸ εἰς ἅπαν δύνασθαι διαδιδράσκειν τὴν
ἀμαρτίαν. υἱὸς οὖν ἄρα ἐστὶν παντέλειος, ἀνεπικούρητον ἔχων παρ' ἑτέρου τὸ ἀκρά-
δαντον εἰς ἀγιασμόν φύσεως τε καρπὸν ἰδίας τὸ ἀπλημμελές.

33 Κεφάλαιον δὲ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις, τοιοῦτον ἔχομεν ἀρχιερέα, ὃς 5
ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θρόνου τῆς μεγαλωσύνης ἐν τοῖς οὐρανοῖς, τῶν Hebr. 8, 1. 2
ἀγίων λειτουργὸς καὶ τῆς σκηνῆς τῆς ἀληθινῆς, ἣν ἔπηξεν ὁ κύριος καὶ
οὐκ ἄνθρωπος. Ἐγήγερτο μὲν κατὰ τὴν ἔρημον ἡ ἀρχαία σκηνὴ διὰ τοῦ πανσόφου
Μωυσέως, πεποίητο δὲ κατὰ τὸν τύπον τὸν δειχθέντα αὐτῷ ἐν τῷ ὄρει. καὶ τοῖς μὲν
κατὰ νόμον ἱερατεύουσιν ἐκείνη πρεπωδεστάτη, ἐνδιαίτημα δὲ τῷ Χριστῷ πρέπον τε καὶ 10
ἑοικὸς ἡ ἄνω καλλίπολις, τουτέστιν ὁ οὐρανός, ἡ θεία τε καὶ ἀνωτάτω σκηνὴ καὶ οὐκ ἀν-
θρωπίνης εὐρημα τέχνης, ἀλλ' ἱερά καὶ θεότευκτος. ἐκεῖ γεγονὼς προσκομίζει τῷ θεῷ P 313
καὶ πατρὶ τοὺς εἰς αὐτὸν πιστεύοντας, ἡγιασμένους δὲ δηλονότι διὰ τοῦ πνεύματος (οὐδεὶς Ioh. 14, 6
γὰρ ἔρχεται, φησὶν, πρὸς τὸν πατέρα, εἰ μὴ δι' ἐμοῦ), καὶ οὗτος αὐτῷ τῆς ἐνθάδε
λεγομένης λειτουργίας ὁ τρόπος, θεοπρεπὲς δὲ τὸ χρῆμα, κἂν εἰ τοῖς καθ' ἡμᾶς ἢ γοῦν 15
ἀνθρωπίνους σημαίνοιτο λόγοις. τὸ γὰρ ἀγιάζειν δύνασθαι τῷ ἰδίῳ πνεύματι τοὺς
πιστεύοντας ἐλέωι καὶ χάριτι δεδικαιωμένους καὶ οἷον ἱεουργεῖν τῷ θεῷ, κόσμῳ μὲν
ἀποθνήσκοντας, ζωοποιουμένους δὲ πνεύματι καὶ εἰς εὐδόκιμον ἀληθῶς ἀναλάμποντας βίον,
πῶς οὐκ ἂν εἴη θεοπρεπές; ὅτι δὲ καίτοι λεγόμενος λειτουργεῖν, οὐ μείων ἐστὶν
τοῦ πατρὸς οὔτε μὴν κατόπιν ἔρχεται τῆς ἐνούσης εὐκλείας αὐτῷ, προσαποδείκνυσιν 20
ἐναργῶς τὸ τοῖς θείοις αὐτὸν ἐνιδρῦσθαι θώκοις καὶ ἐν δεξιᾷ καθῆσθαι τοῦ γεγεννηκότος. PG 1397
εἰ γὰρ ἐστὶν ἀληθές ὅτι πᾶς ἱερεὺς ἔστηκεν ἀεὶ λειτουργῶν καὶ οὐκ ἂν νοοῖτό ποτε σύνε- Hebr. 10, 11
δρός τε καὶ ἰσοκλεῆς ὡπερ ἂν λατρεύσειε θεῷ, πῶς οὐκ ἀσυνήθως ἱεουργὸς ὁ Χριστὸς
ὁ καὶ ἐν τοῖς τῆς θεότητος θώκοις ὡς θεὸς καὶ λειτουργῶν ἀνθρωπίνως; εἰ δὲ δὴ τις λέγοι
συκοφαντῶν τὴν ἀλήθειαν ὅτι ναὶ κεκάθικεν ἐν δεξιᾷ τοῦ πατρὸς ἰδικῶς ἄνθρωπος συ- 25
νημμένος τῷ θεῷ κατὰ μόνην τὴν ἰσότητα τῆς ἀξίας, οὐκέτι μόνης εἶναι φησὶν τῆς ἀγίας
τριάδος τὸν ἀνωτάτω καὶ μόνην αὐτῇ πρέποντα θρόνον, ἀλλ' ἤδη τις ἡμῖν τέταρτος οὐτοσί
πρόσφατός τε καὶ γενητὸς ἐπεισκρίνεται θεὸς μετὰ τὴν ὁμοούσιον καὶ ἀγίαν τριάδα.

34 Χριστὸς δὲ παραγενόμενος ἀρχιερεὺς τῶν μελλόντων ἀγαθῶν διὰ P 314
τῆς μείζονος καὶ τελειότερας σκηνῆς, οὐ χειροποιήτου, τουτέστιν οὐ Hebr. 9, 11. 12
ταύτης τῆς κτίσεως, οὐδὲ δι' αἵματος τράγων καὶ μόσχων, διὰ δὲ τοῦ 31
ἰδίου αἵματος εἰσῆλθεν ἐφάπαξ εἰς τὰ ἅγια, αἰωνίαν λύτρωσιν εὐράμενος.
Τίνα δὴ τρόπον διὰ τῆς μείζονος καὶ τελειότερας σκηνῆς γέγονεν ἐφ' ἡμᾶς ἀρχιερεὺς ὁ
κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς ὁ Χριστὸς, προαπέδειξεν ἡμῖν ἀρτίως ὁ λόγος· ὅτι δὲ τῆς ἱεουργίας
ὁ τρόπος αὐτῷ καὶ ἀμείνων ἀσυγκρίτως τῆς κατὰ τὸν νόμον καὶ πολὺ λίαν ὑπερκείμενος 35
τὰ ὡς ἐν τύπῳ καὶ σκιαῖ (καὶ γὰρ ἐστὶν αὐτὸς ἡ ἀλήθεια καὶ τὸ ἄμωμον ἱερεῖον), ἐνδοιά-

VS, D [= mn], ARW

1/2 γεννητῆς SDA	2 οὐκ ἂν W	δύνασθαι] γίνεσθαι V	3 υἱὸς VAR καὶ ὡσ W								
θσ SD	ἄρα οὖν W	4 τὸ] ἔχων V	5 κῆ W	8 ἐγήγερται AR	9 μωυσέως						
SR μωυσέως VScorD	μωσέως AW	πεποίηται V	10 τὸν νόμον V	12 εὐρημα VW							
16 λογιμοῖς A	γὰρ om. SD	18 σωποιοιουμένους A	τῷ πνι SD	21 ἐνιδρῦσαι W							
θάκοις R	καθῆσαι SD	γεγεννηκότος S	23 ὡπερ R	ἀσυνήθης VW	24 τῆς						
om. R superscr.	τῆ R	θάκοις R	λειτουργός SD	λέγει D	25 ἰδικῶς om. SD						
ἀνθρωπον S	26 θῶ VSDW	λόγω AR	μόνην om. AR	μόνησ VA	μονογενῆσ R	μονογε- νῶσ SDW	φασὶ SD	27 ἀνωτάτη SD	καὶ μόνη καὶ SDRW	οὕτως W	οὕτος εἰ SD
28 γεννητός SDAW	29 κθ W	δὲ VSmRW	δὴ nARcor	30 τελειωτέρας Vm	31 τρά- γων] ταύρων D	32 εἰς ἅπαξ SD	33 δὲ V	τελειωτέρας VmA	ἀρχιερεὺς ἐφ' ἡμᾶσ W		
33/34 δ κσ ἡμῶν ἰσ χσ	ἀρχιερεὺς V	34 δ ¹ om. VSD	35 ὑπερκείμενησ SD	36 τὰ SDRW							
τῶν VA	36/p. 53. 1 ἐνδοιάσειεν V										

- Hebr. 8, 1 σειεν ἄν οὐδεῖς. ἐπιτήρει δὲ ὅπως ὁ ἀξιάγαστος ἡμῶν ἀρχιερεὺς ὃς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θρόνου τῆς μεγαλωσύνης ἐν τοῖς οὐρανοῖς, διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος εἰσῆλθεν ἐφάπαξ εἰς τὰ ἅγια λύτρωσιν εὐράμενος αἰωνίαν. πῶς οὖν ὁ ἐν δεξιᾷ τοῦ πατρὸς ὡς θεὸς ἴδιον ἔχειν αἷμα λέγοιτ' ἄν, εἰ μὴ πεπιστεύκαμεν ὅτι ὁ ἐκ θεοῦ πατρὸς κατὰ φύσιν υἱὸς κεκλημάτικε καὶ υἱὸς ἀνθρώπου καὶ τὸ ἴδιον αἷμα τῆς ἀπάντων ζωῆς 5 ἀντάλλαγμα δούς ταύτην εὐράτο τῷ κόσμῳ τὴν εἰς αἰῶνα λύτρωσιν; οὐ γάρ που φαίη τις ἄν ὡς ἦν ἀκόλουθόν τε καὶ πρόπον καθάπερ ἐν τάξει τῶν ἀλόγων ζώων σφάζεσθαι πλειστάκις τὸν Ἐμμανουήλ, ἀποχρῶντος εἰς λύτρωσιν τῆς ὑπ' οὐρανὸν τοῦ καὶ ἅπαξ παθεῖν αὐτόν. εἰ δὲ καθὰ πεφρονήκασιν τινές, ἀνθρώπος ἦν ἰδικῶς, ἰσότητι μὲν τῆς ἀξίας ἢ γοῦν ἀθθεντίας συνημμένος θεῷ, διηρημένος δὲ καθ' ὑπόστασιν καὶ ἀνά μέρος 10 εἶναι πεπιστευμένος, οὐκ ἦν ἴδιον αἷμα τοῦ συνεδρεύοντος τῷ πατρὶ τὸ εἰς λύτρωσιν τοῦ
- P 315 κόσμου δοθέν, ἀλλ' ἑτέρου μάλλον σχετικὴν ἔχοντος πρὸς αὐτὸν τὴν συνάφειαν. ὡσπερ γάρ δύο τινές ἄρχοντες τῆι τῶν ἀξιωμάτων ἰσότητι κατ' οὐδὲν ἀλλήλων διενεγκόντες ὅλως οὐχ εἰς νοοῦνται μάλλον, ἀλλὰ δύο κατὰ τὸ ἀληθές, οὕτω τὸ συνημμένον τινὶ κατὰ τὴν ἀξίαν, διηρημένων τῶν φύσεων ἢ γοῦν ὑποστάσεων, οὐχ εἰς εἶεν ἄν, ἀλλὰ δύο, καὶ τὸ 15 ἐνός αἷμα τυχὸν αὐτοῦ δὴ πάντως ἐστὶ καὶ οὐχὶ δὴ μάλλον ἑτέρου. οὐκοῦν οὐκ ἀπόχη πρὸς ἔνωσιν ἀληθῆ τὸ ὡς ἐν ἰσότητι τῆς ἀξίας ἢ γοῦν ἀθθεντίας συνηφθαι λέγειν ἀνθρώπον θεῷ.
- 85 Οὐ γάρ εἰς χειροποίητα εἰσῆλθεν ἅγια Χριστὸς οὐδὲ εἰς ἀντίτυπα
Hebr. 9, 24 τῶν ἀληθινῶν, ἀλλ' εἰς αὐτὸν τὸν οὐρανὸν νῦν ἐμφανισθῆναι τῷ προ-
- Ies. 66, 1 σῶπῳ τοῦ θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν. Τοῦ θεοῦ λέγοντος ὁ οὐρανὸς μοι θρόνος, ἐπαναπαύεσθαι καὶ αὐτὸν τοῖς ἄνω πνεύμασιν φαμέν τὸν υἱόν, σκηνὴν ὡσπερ ἁγίαν ἔχοντα τὸν οὐρανὸν καὶ οὐ κατὰ γε τοὺς ἐπὶ γῆς ἱεουργοῦντας σωματικῶς καὶ τὰς δι' αἱμάτων τελούντας θυσίας εἰς ἀντίτυπα τῶν ἀληθινῶν εἰστρέχοντα κατὰ τὸ τῷ νόμῳ δοκοῦν. ἐμφανίζεται δὲ νῦν ὑπὲρ ἡμῶν τῷ προσώπῳ τοῦ θεοῦ, τίνα τρόπον; ἄρα γὰρ οὐκ αἰεὶ 25 καὶ πρὸ τῆς ἐνανθρωπήσεως ὑπάρχων ἐμφανής; καίτοι καταθρῆσαι ῥάιον ὡς αὐτὸς ἐστὶν ἢ δημιουργὸς σοφία τοῦ πατρὸς, δι' ἧς τὰ πάντα παρεκομίσθη πρὸς ὑπαρξιν. καὶ γοῦν
- Prou. 8,30.31 ὡς σοφία φησὶν· ἐγὼ ἤμην ἢ προσέχαιρεν, καθ' ἡμέραν δὲ ἠύφραινόμενη ἐν προσώπῳ αὐτοῦ ἐν παντὶ καιρῷ, ὅτε ἠύφραινετο τὴν οἰκουμένην
- P 316 συντελέσας καὶ ἐνηυφραίνετο ἐν υἱοῖς ἀνθρώπων. ὅτε τοῖνον αὐτῇ προσέ- 30 χαιρεν ὁ πατήρ καὶ ἦν ἐν προσώπῳ αὐτοῦ καθ' ἡμέραν εὐφραινόμενη τε καὶ εὐφραίνουσα, πῶς ἐμφανίζεται νυνὶ τῷ προσώπῳ τοῦ πατρὸς; οὐκοῦν ἐμφανίζεται ζένως, οὐκέτι γυμνὸς καὶ ἄσαρκος λόγος, καθάπερ ἀμέλει καὶ ἐν ἀρχαῖς ἦν, ἀλλ' ἐν μορφῇ τε καὶ φύσει τῇ καθ' ἡμᾶς· φαμέν γὰρ οὕτως αὐτὸν ὑπὲρ ἡμῶν ἐμφανισθῆναι νυνὶ καὶ οἶον ἐν ὄψει τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς τὴν ἀνθρώπου φύσιν ἀγαγεῖν, καίτοι γενομένην ἐν ἀποστροφῇ διὰ τὴν 35 ἐν Ἀδὰμ παράβασιν. ἡμᾶς οὖν ἄρα παρίστησιν ἐν ὀφθαλμοῖς τοῦ πατρὸς ὡς ἐν ἑαυτῷ

32—36 Feyer 173 τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς αὐτῆς ἐπιστολῆς· πῶς ἐμφανίζεται — παράβασιν

VS, D [= mn], ARW

1 ὁ om W	3 αἰωνίαν λύτρωσιν εὐράμενος AR	4 ἔχειν om. W	λέγοισ A	5 καὶ ¹
om A	6 ἀντάλλαγμα S	εἰς αἰωνίαν R	8 πολλάκις SD	τῆς] τοῖς SD
10 συνημ- μένης D	ἠρημένους SD	11 πιστευόμενος W	12 τὴν om. D	13 ἰσότητα S
14 ἐν SD	νοεῖται SD	15 ἄν om. SDW	16 ἐν SDW	17 δὴ om W
18 οὐκ om. W	19 ἄν W	ἅγια εἰσῆλθεν DW	ὁ χσ VW om. A	οὐδὲ εἰς om. D
22 ἔχοντος S	23 τὰς] τοὺς W	24 τῷ om. VS	25 τίνι τρόπῳ V	γάρ om. AR
26 ὑπάρχει SD	27 ἢ] ὁ D	θῷ	καὶ πρσ SD	28 ὡς ἢ W
29 εὐφραίνετο W	30 ἐνευφραίνετο W	32 νῦν SDW	πρσ VAR, W in ras., Feyer θῷ SD	ἐξέ- νοσ R
καὶ οὐκέτι Feyer	34 ὑπὲρ ἡμῶν om. V	ἐπ' V	35 τὴν] τοῦ V	γενομένη R
ἀπογραφῆ SD	36 ἐν om. D	τοῦ πατρὸς om. W		

καὶ πρώτῳ, καθὼ πέφηνεν ἄνθρωπος, ἵν' ἡμᾶς προσαγάγη τῷ πατρὶ καὶ τῶν ἀρχαίων ἀπαλλάξας αἰτιαμάτων καὶ εἰς καινότητα ζωῆς μεταστοιχείωσας ἐν πνεύματι, ὥστε καὶ ἀξίους ὄρασθαι λοιπὸν τῆς παρὰ τοῦ πατρὸς ἐποπτείας ὡς ἐν υἱῶν τάξει παρειλημμένους.

Περὶ τοῦ λέγεσθαι δόξαν λαβεῖν τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν

36 Παῦλος ἀπόστολος, οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων οὐδὲ δι' ἀνθρώπου, ἀλλὰ διὰ 5 Gal. 1, 1 Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ θεοῦ πατρὸς τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. Ἀπόκρι μὲν εἰς ἀπόδειξιν τοῦ μὴ δεδεῆσθαι δόξης τῆς ἔξωθεν καὶ εἰσκεκριμένης τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν τὸ συναποστέλλειν τῷ θεῷ καὶ πατρὶ τῶν περὶ ἑαυτοῦ κηρυγμάτων τοὺς ἱερουργούς· οὐ γὰρ ἑαυτοὺς ἐκήρυττον, ἀλλὰ Χριστόν Ἰησοῦν κύριον εἰς δόξαν θεοῦ πα- P 317 τρὸς· ἐπειδὴ δὲ τοῖς ἱεροῖς ἔπεσθαι γράμμασιν ἀναγκαῖον ἡμᾶς, οὐδαμοῦ παρεκτρέχοντας 10 τὸ αὐτοῖς δοκοῦν, φέρε λέγωμεν τίνα δὴ τρόπον ὁ θεὸς καὶ πατὴρ δόξῃ λέγεται στεφα- PG 1401 νοῦν τὸν υἱόν. οὐκοῦν αὐτὸς πού φησιν ὁ μακάριος Παῦλος περὶ τῶν ἀρχόντων τοῦ Hebr. 2, 7-9 αἰῶνος τούτου· εἰ γὰρ ἔγνωσαν, οὐκ ἂν τὸν κύριον τῆς δόξης ἐσταύρωσαν. 1 Cor. 2, 8 οἶδεν οὖν ἄρα κύριον ὄντα τῆς δόξης τὸν ἐσταυρωμένον. πῶς οὖν δέχεται δόξαν παρὰ τοῦ πατρὸς ὁ τῆς δόξης κύριος; ἢ δὴλον ὅτι πεποιήται πάλιν οἰκονομικῶς ὁ λόγος αὐτῷ; 15 δέχεται μὲν γὰρ ἀνθρωπίνως, ἔστι δὲ καὶ οὕτως τῆς δόξης κύριος θεικῶς. καὶ ὁ μὲν τῆς θείας αὐτοῦ φύσεως πλοῦτος ὀρώμιτο ἂν πρὸς ἡμῶν ἐν τοῖς ὑπὲρ κτίσιν πλεονεκτήμασιν, τῆς δὲ καθ' ἡμᾶς πτωχείας τὸ μέτρον ἐν τῷ λέγεσθαι λαβεῖν, καὶ εἰ πλούσιος ὦν δι' 2 Cor. 8, 9 ἡμᾶς ἐπτώχευσεν. ἀλλ' οὖν ἀγαθαῖς ἐννοίαις πρὸς ὀρθότητα διοικούμενοι καὶ τὰ εἰκότα φρονεῖν ἐπ' αὐτῷ σπουδάζοντες, οὐκ ἀγνοήσομεν ἡμεῖς τὸν καὶ ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς 20 πτωχείᾳ πλούσιον ὡς θεόν.

37 Ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ τὸν υἱόν καὶ πάντα δέδωκεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. Ioh. 3, 35 Δέχεται πάλιν ὡς ἄνθρωπος ὁ υἱός, πλην οὐκ ἔξω τίθησιν ἑαυτὸν ὁ πατὴρ τοῦ πάντα ἔχειν ἐφ' ἑαυτῷ· διδοὺς γὰρ αὐτὰ τῷ υἱῷ, σὺν αὐτῷ κατάρχει τῶν ὅλων, τοῖς τῆς θεό- τητος σκῆπτροις ὑποφέρων δι' αὐτοῦ τε καὶ ἐν αὐτῷ τὸ ἐπὶ γῆς γένος, καίτοι διανευκὸς 25 ἀχαλίνως εἰς ἀπόστασιν. ὡς γὰρ αὐτὸς πού φησιν ὁ σοφώτατος Παῦλος, θεὸς ἦν 2 Cor. 5, 19 ἐν Χριστῷ κόσμον καταλλάσσων ἑαυτῷ. καὶ οὐ δὴ που φαμέν ὡς ἐν ἀν- θρώπῳ κατοικήσας Χριστὸς ἕτερος παρὰ γε τὸν ἐκ τῆς ἀγίας παρθένου γεγεννημένον κόσμον ἑαυτῷ κατήλλαττεν (φρονουσι γὰρ ὡδε τινὲς τῶν ἀμαθεστέρων), ἐκεῖνο δὲ μᾶλλον ὅτι κατήλλαττεν ἑαυτῷ τὸν κόσμον ὁ θεὸς καὶ πατὴρ ἐν Χριστῷ· γέγονε γὰρ ἡμῶν 30 P 318 μεσίτης ἐνανθρωπήσας ὁ υἱός καὶ οἶον διαλλακτῆς εἰς εἰρήνην, οὐχ ἑτέρωι προξενῶν τῶν ἐν κόσμῳ τὴν ὑποταγὴν, ἀλλ' ὡς ἐν ἰδίῳ προσώπῳ τῷ θεῷ καὶ πατρὶ. Χριστῷ γὰρ κατηλλαγμένοι, κατηλλάγημεθα δι' αὐτοῦ τε καὶ ἐν αὐτῷ τῷ πάντων σωτῆρι θεῷ. τοιγάρτοι καὶ ἔφασκεν· δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, Mt. 11, 28 κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς. ὅτι δὲ τοῖς πρὸς αὐτὸν ἰούσιν οὐ πρὸς ἕτερον τινὰ γένοιτ'

VS, D [= mn], ARW

2 αἰτιαμάτων ἀπαλλάξας AR	ὥστε om. SD	3 τῆς] τοῖς D	τοῦ om. A
delere coepit R	ἐποπτείας om. SD	υἱῷ V	παρειλημμένοις D
5 1a W	δι' ἀνθρώπων VW	6 ἀποχρῆν R	8 τὸν χν AR
12 Παῦλος om. SD	14 ἄρα καὶ V	ὄντα om. W	15 οἰκονομικὸς R
19 ἀγαθαῖς om. D	20 οἰκότα Vm	21 πτωχία V	22 λβ W
24 ἔχειν om. SD	ὕφ' VW	25 τε — αὐτῷ om. SD	23 πάλιν τίθησιν VSDW
corr. R	26 ὑπόστασιν S	27 καταλάσσων SW	28 γέ] τε A
γεννημένον om. SD	29 κατήλλαττεν R	ἐκεῖνος A	30 κατήλλαττεν RW
VW	33 διὰ τούτου SD	τε om. SD	πάντων ἡμῶν V
πάντες Sm	πάντες πρὸς με V	κεκοπιακότες VW	34 πρὸς με πάντες nARW
			35 πρὸ αὐτοῦ S

ἂν ἡ καταλλαγή πλὴν ὅτι πρὸς θεὸν τὸν φύσει καὶ ἀληθῶς, πεπληροφόρηκεν εἰπών· ὁ
 Ioh. 12.44-45 πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ πιστεύει εἰς ἐμέ, ἀλλ' εἰς τὸν πέμψαντά με, καὶ ὁ
 Ioh. 14, 1 θεωρῶν ἐμὲ θεωρεῖ τὸν πέμψαντά με, ὅτε δὲ πάλιν· πιστεύετε εἰς τὸν θεόν,
 καὶ εἰς ἐμὲ πιστεύετε.

88 Πάτερ, ἐλήλυθεν ἡ ὥρα, δόξασόν σου τὸν υἱόν, ἵνα καὶ ὁ υἱός σου 5
 Ioh. 17, 1, 2 δοξάσῃ σε, καθὼς ἔδωκας αὐτῷ ἐξουσίαν πάσης σαρκός, ἵνα πᾶν ὁ
 1 Ioh. 2, 1 δέδωκας αὐτῷ, δώσει αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον. Παράκλητος μὲν καὶ ἰλαστήριον
 PG 1404 ὁ υἱὸς ὠνόμασται. καθίστησι γὰρ τοῖς ἐπὶ τῆς γῆς εὐμενῆ τὸν πατέρα καὶ παντὸς ἡμῖν
 Rom. 3, 25 εὐρίσκεται πρόξενος ἀγαθοῦ. πλὴν ἐκεῖνο καταθρήσωμεν πῶς ἂν δοξάσειεν ὁ πατήρ
 τὸν υἱόν, δοξασθήσεται δὲ καὶ αὐτὸς παρ' αὐτοῦ τίνα τρόπον. οὐκοῦν τὴν ὥραν ἢ 10
 γοῦν τὸν καιρὸν ἐληλυθέναι φησὶν καθ' ὃν ἔδει πάντως αὐτὸν τὸν ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου
 ζωῆς ὑπομῆναι σταυρόν, ἀλλ' ἦν ἀναγκαῖον δοξάζεσθαι τὸν υἱὸν παρὰ τοῦ πατρὸς καὶ
 διὰ τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως μαρτυρούμενον ὅτι τέ ἐστιν ὁμοούσιος αὐτῷ καὶ ζωοποιός
 καὶ θανάτου κρείττων καὶ φθορᾶς ἀμείνω τὴν φύσιν διεκληρώσατο. δοξάζεται δὲ καὶ
 P 319 αὐτὸς ὁ πατήρ ὡς ἔχων υἱὸν κατὰ πᾶν ὅτι οὖν ἑοικότα καὶ ἰσοκλεᾶ καὶ ἰσουργὸν ἑαυτῷ. 15
 καὶ τοῦτο δέδειχεν ὁ υἱὸς καταργήσας θάνατον καὶ ἀναστήσας ἐκ νεκρῶν τὸν ἑαυτοῦ ναόν,
 δέχεται δὲ τὴν κατὰ πάντων ἐξουσίαν καθ' ἡμᾶς δὴ πάλιν καὶ ἀνθρωπίνως, καίτοι βασι-
 λεύων τῶν ὄλων θεικῶς. καὶ ἐνήσει μὲν ὁ πατήρ τοῖς δοθείσι τῷ υἱῷ τὴν ζωὴν τὴν
 Ioh. 11, 25 αἰώνιον, αὕτη δὲ ἐστὶν αὐτός· ἔφη γάρ· ἐγὼ εἰμὶ ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωή. οὐκοῦν
 κἂν εἰ λέγοιτο λαβεῖν παρὰ τοῦ πατρὸς δόξαν καὶ τὴν κατὰ πάντων ἐξουσίαν τε καὶ βασι- 20
 λείαν, ἀναθετόν μὲν τὸ λαβεῖν τοῖς τῆς κενώσεως μέτροις, ἰστέον δὲ ὅτι καὶ τῆς δόξης
 ἐστὶ κύριος ὡς θεὸς καὶ σύνθρονος τῷ πατρί, κατ' οὐδένα τρόπον μειονεκτούμενος τῆς
 τοῦ τεκόντος αὐτὸν ὑπεροχῆς τε καὶ δόξης τό γε ἤκον εἰς τὴν τῆς θεότητος φύσιν.
 2 Cor. 10, 5 ἐσόμεθα γὰρ οὕτως εὐσεβεῖς, περιτρέποντες πᾶν νόημα εἰς τὴν ὑπακοὴν αὐτοῦ καὶ λο-
 γισμοὺς καθαιροῦντες καὶ πᾶν ὕψωμα ἐπαιρόμενον κατὰ τῆς γνώσεως 25
 αὐτοῦ.

89 Τῆσι δεξιᾶσι οὖν τοῦ θεοῦ ὑψωθείς τὴν τε ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύματος
 Act. 2, 33-35 τοῦ ἁγίου λαβὼν παρὰ τοῦ πατρὸς, ἐξέχεεν τοῦτο ὃ ὑμεῖς βλέπετε καὶ
 ἀκούετε. οὐ γὰρ Δαυὶδ ἀνέβη εἰς τοὺς οὐρανοὺς, λέγει δὲ αὐτός· εἶπεν
 ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου· κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς 30
 σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου. Ὅλον ἐν τούτοις καταθρήσαιμεν ἂν τῆς ἐνανθρω-
 πήσεως τοῦ μονογενοῦς τὸ μυστήριον. ἐν μορφῇ γὰρ ὑπάρχων καὶ ἰσότητι τοῦ πατρὸς
 Phil. 2, 7, 9 ὁ ἐξ αὐτοῦ θεὸς λόγος, ἡ πανσθενὴς δεξιὰ καὶ χεὶρ ἡ παντουργική, κεκενώσθαι μὲν λέγεται
 διὰ τὸ ἀνθρώπινον, ὑποῦται δὲ πάλιν, οὐκ εἰς ὀθνεῖον ἀξίωμα καὶ οὐ πάλαι προσπεφυκὸς
 P 320 αὐτῷ διαβαίνων, ἀλλ' εἰς ἐμφυτόν τε καὶ τὴν ἐνοῦσαν αἰεὶ δόξαν τε ὁμοῦ καὶ ὑπεροχὴν 35
 ὑπονοστώων. ὑποῦται γὰρ ἀνθρωπίνως, καίτοι κατὰ φύσιν ὕψιστος ὢν αἰεὶ. γέγονε
 γὰρ ἄνθρωπος, καὶ τοῦτο, οἶμαι, ἐστὶ τὸ τῆς ὑφέσεως μέτρον καὶ ἡ λεγομένη κένωσις· ὁ

VS, D [= mn], ARW

1 τὸν θῶ τὸν W	2/3 οὐ πιστεύει — θεωρῶν ἐμὲ om. SD	3 ποτέ W	5 λῆ W
7 δώσει VSDAR ^{corr} W δῶσ R	αὐτοῖς καὶ A	8 τοῖς γῆσ V τῆσ m γῆσ n	9 δοξάσειεν V
10 καὶ om. V	11 δν] ἦν W	τὸν om. SDW	12 παρὰ VSDW ὑπὸ AR
καὶ δοξάζεται δὲ καὶ V	15 καὶ ¹ AR	τέ καὶ VSDW	16 τούτω R
17 καὶ om. R	18 ἐνήσει scripsi	νεμήσει D	ἀνεμήσει S
19 δέ] γὰρ D	21 κενώσεως VW	ἐνώσεως n	κλήσεως SmAR
τὸν om. SD	27 λδ W	27/28 τοῦ ἁγίου πῶσ VW	28 δ om. V
VSDW	δέ] γὰρ V	32 ἐν ἰσότητι AR	33 θῶ R
VARW ἀληθινή SD	34 προπεφυκῶσ D	πεφυκῶσ VW	36 ὕψιστός τε W
φύσεως VSDA			37 ὑφέσεως RW

γε μὴν ἐνανθρωπήσας θεός, καίτοι νομισθεῖς οὐδὲν ἕτερον εἶναι πλὴν ὅτι μόνον ἄνθρωπος, αὐτὸ δὴ τοῦτὶ τὸ ὀρώμενον, ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσιν, ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ, τετίμηται δὲ καὶ ὡς υἱὸς ἀληθῶς τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς καὶ τῆς ἀνωτάτω πασῶν εὐκλείας ἀνεδήσατο τὰ αὐχήματα, θεὸς εἶναι πεπιστευμένος. καὶ οὐκ ἀσύνηθες αὐτῷ τὸ χρῆμά ἐστιν, ἄηθες δὲ μᾶλλον εἶναι φαμέν τὸ ὑφειμένον ἐν ἀνθρωπότητι καὶ τὸ ὑποῦσθαι δοκεῖν 5 καίτοι ταῖς εἰς λῆξιν διαπρέποντα δόξαις. ἐπειδὴ δὲ τῆ ἀνθρώπου φύσει καὶ μέτροις τοῖς καθ' ἡμᾶς πάντα ἐστὶν ἄνωθεν καὶ παρὰ θεοῦ, ταύτηι τοι καὶ μάλα εἰκότως τῆ δεξιᾷ τοῦ πατρὸς ὑποῦσθαι λέγεται, καίτοι χεῖρ ὑπάρχων αὐτὸς καὶ ἡ τῶν ὄλων δημιουργὸς δεξιᾷ. ἄθρει δὲ μοι πάλιν τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν τὸν Χριστὸν ἀνθρωπίνως μὲν τὸ πνεῦμα δεχόμενον, πληροῦντα δὲ θεικῶς τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρὸς διὰ τοῦ τοῖς πιστεύουσι 10 οὐσιν ἐνιέναι τὸ πνεῦμα καὶ οὐχ ὡς ἀλλότριον, ἀλλ' ὡς ἴδιον αὐτοῦ. ἔφη μὲν γάρ που θεὸς δι' ἐνὸς τῶν ἀγίων προφητῶν ὅτι ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματος μου ἐπὶ πᾶσαν Iohel 2, 28 σάρκα, πληροῖ δὲ τοῦτο Χριστός, ὡς ἴδιον ἐνιείς τοῖς κεκλημένοις τὸ πνεῦμα. καίτοι τὸ μετόχους ἀποτελεῖν δύνασθαι τινὰς τοῦ ἀγίου πνεύματος πρόπει ἂν οὐκ ἀνθρώπων, πόθεν; θεῷ δὲ μᾶλλον τῷ κατὰ φύσιν. ἐνήργηκεν οὖν τὰ τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ὁ υἱός, 15 τὸ πνεῦμα διδοὺς αὐτός. ἀνθρωπίνῃ τοίνυν ἢ λῆψις, θεοπρεπὲς δὲ καὶ ὑπὲρ ἀνθρώπων τὸ ἐξ ἰδίου πληρώματος καὶ εἰς ἑτέρους ἐκχεῖν τὴν τοῦ πνεύματος δόσιν. θεὸς οὖν ἄρα ἐστὶν ἐν ἀνθρωπείᾳ μορφῇ πεφηνῶς ὁ λόγος συνέδρός τε διὰ τοῦτο τῷ θεῷ καὶ πατρί. P 321

Περὶ τοῦ λέγεσθαι ἀναστῆναι Χριστὸν ἐκ νεκρῶν ἐν δυνάμει τοῦ πατρὸς

40 Ὁ θεσπέσιος γράφει Παῦλος περὶ τοῦ προπάτορος Ἀβραάμ· οὐκ ἐγράφη δὲ δι' Rom.4,23-25 αὐτὸν μόνον ὅτι ἐλογίσθη αὐτῷ ἢ πίστις εἰς δικαιοσύνην, ἀλλὰ καὶ δι' 21 ἡμᾶς, οἷς μέλλει λογιζεσθαι τοῖς πιστεύουσιν ἐπὶ τὸν ἐγείραντα Ἰησοῦν τὸν κύριον ἡμῶν ἐκ νεκρῶν, ὃς παρεδόθη διὰ τὰ παραπτώματα ἡμῶν καὶ ἠγέρθη διὰ τὴν δικαίωσιν ἡμῶν. Μία μὲν θεότητος φύσις, ἐν ὑποστάσει δὲ προσκυνεῖται τρισὶν παρὰ τε ἡμῶν καὶ τῶν ἄνω πνευμάτων. μιᾶς δὲ οὔσης, θεότητος 25 ἀπάσης εἰκότως ἔργον ἂν γένοιτο πᾶν ὅτιοῦν τῶν ὅτι μάλιστα πρεπόντων αὐτῇ τε καὶ μόνῃ. πράττεται γὰρ πάντα παρὰ τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς δι' υἱοῦ ἐν πνεύματι, ὥστε κἂν εἰ λέγοιτο που ζωοποιεῖν ὁ πατήρ, ἐνεργήσει πάντως αὐτὸ διὰ τοῦ υἱοῦ ἐν ἀγίῳ Ioh. 5, 21 πνεύματι, κἂν ἐνεργῆι τὴν ζωὴν ὁ υἱὸς ἐν γε τοῖς δεδημένοις τῆς ζωῆς, ἀλλ' οὐ δίχα τοῦ ὁμοουσιῶν πατρὸς· ἔχει γὰρ ἐν ἑαυτῷ τὸν γεννήσαντα. καὶ γοῦν ἔφη σαφῶς· ἀπ' 30 Ioh 14,10 ἑμαυτοῦ οὐ λαλῶ, ὁ δὲ πατήρ ἐν ἐμοὶ μένων ποιεῖ τὰ ἔργα αὐτός. κἂν εἰ τὸ πνεῦμα λέγοιτο τοῦτο δρᾶν, ἐνεργήσει πάντως ὡς πνεῦμα ζωῆς, ζωὴν δὲ εἶναι φαμέν κατὰ φύσιν τὸν θεὸν καὶ πατέρα καὶ τὸν ἐξ αὐτοῦ γεννηθέντα υἱόν. οὐκοῦν λέγεται μὲν ὁ πατήρ ἀναστῆσαι Χριστὸν ἐκ νεκρῶν, οὐχ εὐρήσομεν δὲ τὸν υἱὸν ἀεργῆ περὶ τὴν PG 1408 ἀνάστασιν τοῦ ἰδίου σώματος. καὶ γοῦν ἔφη πρὸς Ἰουδαίους· λύσατε τὸν ναὸν P 322 Ioh. 2, 19 τοῦτον, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐτόν. ἄθρει δὲ ὅπως τοῦ μακαρίου Παύλου λέγοντος ὅτι λογισθήσεται καὶ ἡμῖν ἢ πίστις εἰς δικαιοσύνην τοῖς πιστεύουσιν ἐπὶ τὸν

VS, D [= mi], ARW

1 οὐδέ S 2 δὴ] δὲ SD τούτο AR τὸ om. VR ἐν¹ om. A 5 ἄηθεσ AR
ἀληθέσ VSDW 7 ἐκ R παρὰ R in nig. 9 δὴ SD 11 ἰέναι D 11—13 αὐτοῦ — ἴδιον
om. AR 11 μὲν om. SD 12 ἀγίων om. SD 17 καὶ εἰς ἑτέρους om. V 19 καὶ ἀνα-
στῆναι W τὸν ἡν mA ἐν δυνάμει τοῦ [τοῦ om. n] πρὸς ἐκ νεκρῶν nA πνσ W
20 λέ W 23 ἡσ καὶ D 24 δικαιοσύνην SDR μὲν om. R θεότησ D ὑποστάσει R
24/25 φύσις — θεότητος om. SD 26 ἔργον ἂν AR δι' ἔργον ἂν VW ἂν ἔργον SD πᾶν]
παρ' SD 26/27 πρεπόντων — πάντα om. SD 27 υἱοῦ] οὐ καὶ SD 30 ἑαυτιδι] αὐτῷ W
31 οὐ λαλῶ οὐδὲν AR ὁ ἐν VD αὐτὸς ποιεῖ τὰ ἔργα D 32 τοῦτο λέγοιτο SD 34 εὐ-
ρήσομεν SD ἀνεργῆ VW 37 πιστεύουσιν A

- ἐγείραντα Ἰησοῦν Χριστὸν ἐκ νεκρῶν, οὐκ εἰς μόνον ἢ πίστις τὸν πατέρα γέγονε καὶ θεόν, ἀλλὰ γὰρ καὶ εἰς τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν τὸν Χριστόν. ἄλλως τε (δεῖν γὰρ οἶμαι κάκεινο ἰδεῖν) γέγονεν ἄνθρωπος ὁ μονογενῆς καὶ ὑπέμεινε μὲν σαρκικῶς τὸν θάνατον, ἀνεβίω γε μὴν οὐ κατὰ σαρκὸς ἢ γοῦν ἀνθρωπότητος δύναμιν, ἀλλ' ὡς ἐν ἰσχύι θεότητος
- Rom. 4, 17** τῆς ζωογονούσης τοὺς νεκροὺς καὶ καλούσης τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα. ἀναθετέον οὖν ἄρα 5 τὴν ζωοποίησιν, καὶ μάλα εἰκότως, οὐκ αὐτῇ που πάντως τῇ τοῦ σώματος φύσει, κἂν εἰ γέγονεν ἴδιον τοῦ ἐκ θεοῦ φύντος λόγου, δυνάμει δὲ μᾶλλον τῇ ὑπερτάτῃ καὶ φύσει τῇ ὑπὲρ κτίσιν, ὡς ἐν προσώπῳ τοῦ θεοῦ καὶ πατρός, ἔξ οὗ πέφηνεν ὁ υἱὸς ἴσος τε καὶ
- Rom. 4, 25** ὁμοῖος κατὰ πάντα αὐτῷ. πρόεισι δὲ δι' ἀμφοῖν καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ζωοποιόν. παρα- 10 δεδόσθαι δὲ φησιν τὸν Χριστὸν διὰ τὰ παραπτώματα ἡμῶν καὶ ἐγγεῖραι διὰ τὴν δικαίωσιν ἡμῶν. ὥσπερ γὰρ γέγονεν ὑπὲρ ἡμῶν τὸ παθεῖν αὐτὸν τῇ ἰδίᾳ σαρκὶ τὸν θάνατον, ἵνα λοιπὸν ἀτονήσῃ τοῦ θανάτου τὸ κράτος, οὕτω καὶ ἀνεβίω πάλιν ὑπὲρ ἡμῶν, ἐγκαι- νίζων ἡμῖν τὴν εἰς ἀφθαρσίαν ἐπάνοδον καὶ τῆς ἐν Ἀδὰμ παραβάσεως ἀφανίζων τὰ ἐγκλή- ματα. δεικνύμεθα γὰρ ἐν Χριστῷ τῆς μὲν ἀρχαίας ἐκείνης ἀράς τὴν δύναμιν ἀφανί- ζοντι διὰ τῆς εἰς ἅπαν ὑπακοῆς, ἀπαλλάττοντι δὲ τῶν ἀρχαίων αἰτιαμάτων τὴν φύσιν· οὐ 15 γὰρ ἐποίησεν ἁμαρτίαν, γέγονε δὲ μᾶλλον εὐδόκιμος ἐν αὐτῷ, καίτοι κατεγνωσμένη, καθάπερ ἤδη προείπομεν, ἐν Ἀδὰμ.
- P 323 41** Ἡ ἀγνοεῖτε ὅτι ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν, εἰς τὸν θά- 20 νατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν; συνετάφημεν οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον, ἵνα ὥσπερ ἠγέρθη Χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ πατρός, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν. Ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς ὁ Χριστὸς σκυλεύσας τὸν αἶδην καὶ τῶν ἐκέισε μυῶν τὴν τῶν καθειρχθέντων
- Mt. 28, 19** πνευμάτων ἀπολύσας πληθὺν ἀνεβίω τριήμερος, εἶτα τοῖς ἀγίοις ἔφασκε μαθηταῖς· πο- 25 ρευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἀγίου πνεύματος. βαπτιζόμεθα τοίνυν ὥσπερ εἰς ἓν ὄνομα τοῦ πατρὸς, οὕτω καὶ εἰς ἓν ὄνομα τοῦ υἱοῦ καὶ εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ καὶ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. διδασκέτωσαν τοίνυν οἱ διορίζοντες εἰς υἱοὺς δύο
- PG 1409** τὸν ἓνα Χριστὸν καὶ υἱὸν ἄνθρωπον τε θεῷ συναφθῆναι λέγοντες κατὰ μόνην τὴν ἰσότητα 30 τῆς ἀξίας ἢ γοῦν αὐθεντίας διηρημένων τῶν φύσεων, εἰς τὸν τίνος θάνατον ἐβαπτίσθημεν. εἰ μὲν οὖν ἰδικῶς εἰς τὸν τοῦ θεοῦ λόγου, κατηγορήσομεν ἐναργῶς τῆς ἀκηράτου φύσεως τὴν φθορὰν καὶ καθορισμὸν θάνατον τῆς κατὰ φύσιν ζωῆς· εἰ δὲ δὴ φαίεν ὅτι τοῦ ἐκ γυναικὸς ἰδίου τε καὶ ἀνά μέρος καὶ καθ' ἑαυτὸν νοουμένου, πῶς οὐκ ἐκεῖνό φασιν ἀνα- φανδὸν ὅτι πάντῃ τε καὶ πάντως αὐτὸς εἴη ὁ συντεταγμένος τῷ πατρὶ καὶ τῷ ἀγίῳ πνεύματι, τάχα που καὶ ἐξωσθέντος τῆς ἀληθοῦς υἰότητος τοῦ ἐκ θεοῦ φύντος λόγου, εἴπερ 35 ἐστὶ θανάτου δεκτικὸς οὐ καὶ εἰς τὸν θάνατον βεβαπτίσμεθα; ἀλλ' ὁραὶ που πάντως ὁ
- P 324** νοῦν ἔχων διεγηγεμένον τὴν τῶν ἐννοιῶν ἀτοπίαν. οὐκοῦν ἀνάγκη νοεῖν ὅτι γερονῶς καθ' ἡμᾶς ὁ τοῦ θεοῦ λόγος σαρκὶ πέπονθεν ἐκῶν. βεβαπτίσμεθα γὰρ οὕτως εἰς τὸν αὐτοῦ θάνατον, ὡς ἐνὸς ὄντος υἱοῦ κατὰ μὲν τὴν τῆς θεότητος φύσιν ἀπαθούς, παθητοῦ

VS, D [= mn], ARW

1 γέγονε τὸν πατέρα VAR, corr. V 2 τὸν om. VSDW δεῖ A 7 τῆς ὑπερτάτης SD
 8 τὴν κτίσιν SD 8/9 καὶ — πάντα VSDW καὶ [καὶ κατὰ A κατὰ R^{corr} καὶ R] πάντα καὶ [καὶ om A]
 ὁμοῖος AR 9 πρόεισι SR ζωοποιόν V 10 δικαιοσύνην V 11 ἐν ἡμῖν VSW
 14 γὰρ VSDR^{corr}W μὲν R μὲν οὖν A 16 γέγο R αὐτῷ SDRW αὐτῇ VA κατε-
 γνωσμένην V 17 ἤδη om. VW εἶπομεν VRW Ἀδὰμ] ἀρχὴ SD 18 λς W 20 ἐκ
 νεκρῶν om. AR 22 ὁ om. VW αἶδην] θάνατον SD 27 τὸ ἅγιον πνεῦμα VSD 28 ἔν και
 ὕν VARW κν ἰν ἔν SD 30 εἰς om. SD λόγου R λόγον VSDAW ἀργῶς SD
 31 καθαρῶς W 32 οὐ κάκεινο V 33 τε om. V εἴη ἂν VSDW
 34 θεότητος SD 35 ἐβαπτίσθημεν W 36 θάνατον αὐτοῦ AR τὴν om. V ἀπαθῆ in
 ἀπαθῶς corr. S ἀπαθῶς in ἀπαθῶς corr. n

δὲ κατὰ τὴν σάρκα. ὅτι δὲ ἡμᾶς εἰς καινότητα ζωῆς μεταπλάττει Χριστὸς διὰ τῆς ἀναστάσεως, πῶς ἂν ἐνδοιάσειέ τις; παρίστησι γὰρ ἡμᾶς ἑαυτῷ τε καὶ τῷ πατρὶ ὡσεὶ Rom. 6, 13 ἐκ νεκρῶν ζῶντας, καθὰ γέγραπται, καὶ ἀποθανόντας μὲν τῇ ἀμαρτίαι, ζῶντας δὲ τῇ δικαιοσύνη.

42 Εἰ δὲ τὸ πνεῦμα τοῦ ἐγείραντος Ἰησοῦν Χριστὸν οἰκεῖ ἐν ὑμῖν, ὁ 5 Rom. 8, 11 ἐγείρας ἐκ νεκρῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ζωοποιήσει τὰ θνητὰ σώματα ὑμῶν διὰ τοῦ ἐνοικοῦντος αὐτοῦ πνεύματος ἐν ὑμῖν. Ζωὴ μὲν ἐστὶ κατὰ φύσιν ὁ μονογενὴς τοῦ θεοῦ λόγος, ἐπειδὴ δὲ τὸ θανάτῳ κάτοχον ἡμπέσχετο σῶμα καὶ χάριτι μὲν θεοῦ διὰ τῆς ἰδίας σαρκὸς ὑπὲρ παντὸς ἐγέυστο θανάτου, θεικῶς γε μὴν ἀνεβίω, Hebr. 2, 9 καθότι οὐκ ἦν δυνατὸν κρατεῖσθαι αὐτὸν ὑπ' αὐτοῦ, ταύτηι τοι κατὰ γε τοὺς 10 Act. 2, 24 ἀρτίως ἡμῖν ἀποδοθέντας λόγους ἐγγέρεθαι λέγεται παρὰ τοῦ πατρὸς. πλὴν ἐκεῖνο δὴ πάλιν φέρε δὴ φέρε καταθρήσωμεν, εἰ δοκεῖ. Ζωοποιήσιν ἔφη τὸν πατέρα καὶ τὰ ἡμῶν σώματα διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ τοῦ ἐνοικοῦντος ἐν ἡμῖν καὶ ἀληθὲς ὅτι τὸ χρῆμά ἐστιν, οὐκ ἂν ἐνδοιάσειέ τις, ἀλλ' αὐτὸ δὴ τοῦτο τὸ πνεῦμα τὸ ζωοποιὸν καὶ αὐτοῦ πνευμά ἐστι τοῦ Χριστοῦ· γέγραπται γὰρ ὅτι ὑμεῖς δὲ οὐκ ἐστὲ ἐν σαρκί, ἀλλ' ἐν πνεύ- 15 Rom. 8, 9 ματι, εἴπερ πνεῦμα θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν. εἰ δέ τις πνεῦμα Χριστοῦ οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἐστὶν αὐτοῦ. καὶ πάλιν περὶ τῶν ἀγίων ἀποστόλων· ἐλθόντες δὲ P 325 Act. 16, 7 κατὰ τὴν Μυσίαν ἐπείραζον εἰς τὴν Βιθυνίαν πορευθῆναι, καὶ οὐκ εἴασεν αὐτοὺς τὸ πνεῦμα Ἰησοῦ. ὅτε τοίνυν ἴδιόν ἐστι τὸ πνεῦμα καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐγγε- 20 γερμένου, καίτοι τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ζωοποιούντος ἡμᾶς ἐν πνεύματι, πῶς ἔστιν ἀμφι- βάλλειν ὅτι πέπρακται μὲν περὶ τὸ ἀνθρώπινον ἢ ἀνάστασις, ἐνήργηκε δὲ τὸ χρῆμα μετὰ τοῦ ἰδίου πατρὸς ὁ ἔξ αὐτοῦ κατὰ φύσιν θεὸς λόγος, οὐ καὶ ἴδιον τὸ πνευμά ἐστι τὸ ζωοποιόν;

48 Εἰ δοκιμὴν ζητεῖτε τοῦ ἐν ἐμοὶ λαλοῦντος Χριστοῦ, ὅς εἰς ὑμᾶς οὐκ PG 1412 2 Cor. 13, 3.4 ἀσθενεῖ, ἀλλὰ δυνατεῖ ἐν ὑμῖν. καὶ γὰρ ἐσταυρώθη ἔξ ἀσθενείας, ἀλλὰ ζῆι ἐκ δυνάμεως θεοῦ. καὶ γὰρ ἡμεῖς ἀσθενούμεν σὺν αὐτῷ, ἀλλὰ ζήσο- 28 μεν σὺν αὐτῷ ἐκ δυνάμεως θεοῦ εἰς ὑμᾶς. Ἐσκανδαλίζοντο τινὲς τῶν πεπιστευκότων εἰς τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν τὸν Χριστὸν τάχα που λόγοις τοῖς παρά τινων ἀπενηγεμένοι πρὸς ἐννοίας τοιαύτας· εἰ θεὸς ἦν ἀληθῶς καὶ υἱὸς κατὰ φύσιν τοῦ πάντα ἰσχύοντος θεοῦ, πῶς οὐ διέδρα τὰς τῶν φονῶντων ἐπιβουλάς; πῶς δὲ καὶ ἀτιμότατον ἐπὶ 30 ξύλου θάνατον ἀνατλάς οὐκ ἂν νοοῖτο καὶ μάλα εἰκότως ἀσθενῆσαι καθ' ἡμᾶς καὶ τῆς τῶν σταυρούντων ἠτῆσθαι χειρός; πρὸς δὴ τὰ τοιαῦτα φησὶν ὁ θεσπέσιος Παῦλος· εἰ γὰρ δὴ βούλοισθε δοκιμάζειν ὀρθῶς τίς ἂν εἴη καὶ πόσος ὁ λαλῶν ἐν ἐμοί, τὰ καθ' ὑμᾶς αὐτοὺς ἐννενοηκότες ἀποχρῶσαν εὐρήσετε τὴν κατάληψιν. οὐ γὰρ ἠσθένησεν ἐν ὑμῖν, ἀπέ- 35 P 326 φηγε δὲ μάλλον δυνατωτάτους διὰ τοῦ ἰδίου πνεύματος, ὥστε δύνασθαι παντὸς κατευμεγε- θῆσαι πειρασμοῦ καὶ μάλα ραιδίως καὶ ταῖς τῶν παθῶν ἐφόδοις ἀντιφέρεσθαι νεανικῶς. τί οὖν, ὦ Παῦλε, φαίη τις ἄν, οὐκ ἀσθενείας ἔργον εἶναι φῆς τὸ ὑπομεῖναι σταυρόν;

VS, D [= mn], ARW

1 μεταλλάττει SD	5 λζ W	ἡμῖν V	6 χν ἰν R	ἡμῶν VS	7 αὐτῷ W
ἡμῖν VSW	8 τὸ AR τῷ VSDW	ἡμπέσχετο V	καὶ om D	10 ὑπ' αὐτοῦ] ὑπὸ τοῦ	
θανάτου SD	11 ὑμῖν VW	13 ἐν om. W	καὶ om. D	τὸ om. V	14 τοῦτο
om VW	ζωοποιῶν VSDW	15 τοῦ om VW	22 τὸ πᾶν ἐστὶ ARW ^{om}	ἐστὶ τὸ	
πᾶν V πᾶν ἐστὶ SD ἐστὶ W	23 ζωοποιῶν VW	24 λῆ W	εἰ δὲ SD	ἐμοί] ἡμῖν W	
ἡμᾶς VSAW ἡμᾶς DR	25 δυνατοὶ VA	ὑμῖν VARW ἡμῖν SDW ^{corr}	post γὰρ superscr	εἰ R	
26 καὶ] κα ἰn καν corr R	ἀσθενούμεν	in ἀσθενούμεν corr R	26/27 ζήσομεν in ζήσωμεν		
corr R	28 τὸν ² om. AW	28/29 ἀπενηγεμένοι ex ἀπενηγεμένοις corr. S	ἐπενηγεμένοις VW		
30 ἀτιμότατον τὸν VSDW	32 δὴ] δὲ V	33 τί SD	ἡμᾶς VSDW	34 ἐκνενοηκότες	
SD	ὑμῖν AR ἡμῖν VSDR ^{corr} W	35 δυνατωτάτην SD	36 τοῖς — ἐφόδοις AR		
37 φῆσ εἶναι V φῆσ W					

Acta conciliorum oecumenicorum. I 1, 5.

ἀλλ' ἔνδειξις ἦν τὸ χρῆμα δυνάμεως. ἄρα τῆς θεοπρεποῦς; οὐ μὲν οὖν, φησὶν· ὁμο-
 λογῶ γὰρ αὐτὸν ἡσθενηκέναι μὲν σαρκί, ζῆσαι δὲ πάλιν ἐκ δυνάμεως θεοῦ· θεὸς γὰρ ἦν
 φύσει. πῶς οὖν ἡσθένησεν; συγχωρήσας τῷ ἰδίῳ σώματι καὶ θανάτου γεύσασθαι
 Hebr. 2 14.15 δι' ἡμᾶς, ἵνα διὰ τοῦ θανάτου καταργήσῃ τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανά-
 του, τουτέστι τὸν διάβολον, καὶ ἀπαλλάξῃ τούτους ὅσοι φόβῳ θανάτου 6
 διὰ παντὸς τοῦ ζῆν ἔνοχοι ἦσαν δουλείας. ὅτε τοίνυν τὸ ἀσθενῆσαι βραχύ,
 κατὰ γε τὴν σάρκα φημί, σωτηρίας ἦν πρόφασις τοῖς ἀνὰ πάσαν τὴν ὑπ' οὐρανόν, πῶς
 οὐκ ἔδει παθεῖν τὴν ἀσθένειαν, ἵνα δι' αὐτῆς καταργήσας τὸν θάνατον θαυμάζῃται πάλιν
 τὸν ἑαυτοῦ ζωοποιήσας ναόν, οὐκ ἔξ ἀσθενείας τοῦτο κατορθῶν σαρκικῆς, ἀλλ' ὡς ἐκ
 Ioh. 11, 25 δυνάμεως θεοῦ; ἔστι δὲ αὐτὸς ἡ δύναμις τοῦ πατρὸς, ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωή. Ζῆ 10
 τοιγαροῦν αἰεί, ζωὴ γὰρ ἐστίν· ὅτι δὲ καὶ ἡμεῖς ζήσομεν σὺν αὐτῷ, συνησθενηκότες αὐτῷ
 κατὰ γε τὸ ἀποθνήσκειν τέως, εἰ καὶ ἐν ἐλπίσιν ἐσμὲν τῆς εἰς αἰῶνα ζωῆς, πῶς ἔστιν
 Col. 1, 18 ἀμφιβάλλειν; ἀνεβίω γὰρ ἐκ νεκρῶν, ὁδὸς εἰς ζωὴν γεγονῶς τῆι φύσει. εἴρηται γὰρ
 1 Cor. 15, 20 πρωτότοκος ἐκ νεκρῶν καὶ ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων.
 44 Νῦν ἡ ψυχὴ μου τετάρακται, καὶ τί εἶπω· πάτερ, σῶσόν με ἐκ τῆς 15
 Ioh. 12, 27.28 ὥρας ταύτης; ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἦλθον εἰς τὴν ὥραν ταύτην. πάτερ, δόξα-
 P 327 σόν σου τὸν υἱόν. καὶ πάλιν· ἤρξατο λυπεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν καὶ λέγειν·
 Mt. 26, 37.38 περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχὴ μου ἕως θανάτου. καὶ πάλιν· καὶ φωνήσας φωνῆ
 PG 1413 μεγάλη ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· πάτερ, εἰς χεῖράς σου παρατίθεμαι τὸ πνεῦμά
 Lc. 23, 46 μου. Οἱ τῆς Ἀπολιναρίου δόξης ἠττώμενοι καὶ τὰ αὐτῷ δοκοῦντα φρονεῖν ἡρημένοι 20
 ἐνιστάμενοί τε καὶ λέγοντες ἄψυχόν τε καὶ ἄνουν ὑπάρχειν τὸν ἐνωθέντα τῷ λόγῳ ναόν
 τί δὴ ἄρα φαῖεν ἄν, γεγραφότων ἡμῖν τὰ τοιάδε τῶν ἀγίων εὐαγγελιστῶν περὶ τοῦ πάν-
 των ἡμῶν σωτήρος Χριστοῦ; ποίας μὲν γὰρ καὶ λύπης καὶ τῶν εἰς δειλίαν αἰτιαμάτων
 ἀνεπίδεκτος παντελῶς εἶη ἂν κατὰ γε τὸ εἶκός ἡ θεία τε καὶ ἀνωτάτω τοῦ λόγου φύσις.
 παραιτήσεται γὰρ εἰς ἅπαν τὸ ἐν γε τούτοις εἶναί ποτε καὶ παθῶν ὅλως τῶν καθ' ἡμᾶς 25
 οὐκ ἀνέξεται. σῶμα δὲ πάλιν ἄψυχόν τε καὶ ἄνουν οὐκ ἂν εἰσδέξαιτο λύπην, ἀλλ'
 οὐδ' ἂν ἐννοήσειεν τι τῶν σκυθρωπῶν ἢ τὸν ἐκ τῶν ἔσεσθαι προσδοκωμένων προανα-
 θρήσει φόβον. πάθοι δ' ἂν τὰ τοιάδε κατὰ γε τὸ πᾶσιν, ὡς γε οἶμαι, δοκοῦν ψυχῆ
 λογικῆ κατασκεπτομένη τῷ νῷ τὰ τε ἤδη παρόντα καὶ πρὸς γε τούτοις τὰ συμβησόμενα.
 πῶς οὖν ἄρα φησὶν ὁ Ἐμμανουὴλ νῦν ἡ ψυχὴ μου τετάρακται; πῶς δὲ ἤρξατο λυ- 30
 πείσθαι καὶ ἀδημονεῖν; ἢ καὶ ποῖον ὅλως εἰς χεῖρας τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς παρέθετο πνεῦμα,
 εἰ καὶ τῆς θεότητος τὸ χρῆμά ἐστιν ἀλλότριον καὶ μὴν καὶ μόνης καὶ ἀψύχου σαρκός;
 πρόδηλον οὖν ὅτι γέγονεν ἄνθρωπος ὁ μονογενής, οὐκ ἄψυχόν τε καὶ ἄνουν σῶμα λαβῶν,
 ἐψυχωμένον δὲ μᾶλλον ψυχῆι λογικῆι καὶ τελείως ἐχούσῃ κατὰ γε τὸν αὐτῆι πρέποντα
 P 328 λόγον, καὶ ὡσπερ οἰκείουται πάντα τὰ τοῦ ἰδίου σώματος, οὕτω καὶ τὰ τῆς ψυχῆς. ἔδει 35
 γὰρ αὐτὸν διὰ παντὸς ὁρᾶσθαι πράγματος σαρκικοῦ τε καὶ ψυχικοῦ καθ' ἡμᾶς γεγονότα·

20—36 Feys 174 ἐκ τῆς αὐτῆς ἐπιστολῆς· οἱ τῆς Ἀπολιναρίου — καὶ ψυχικοῦ

VS, D [= mn], ARW

1 ἔνδειξις [ex ἔνδειξιν corr. R] ἦν SDAR ἔνδειξιν εἶναι VW 2 μὲν γὰρ D μὲν om. VD
 θῦ SD 3 φύσις SD 5 τουτέστι] ἡγουν D 7 ἦν om. SD τῆσ RW ὑπ' οὐρανόν
 VSDW οἰκουμένην AR 8 οὖν οὐκ R αὐτοῦ W καταργήσῃ V θαυμάζεται V 10 πα-
 τρὸς] σταυροῦ R 11 ζωὴ] ζῶν SD συνησθενηκότες] τεθνηκότεσ W 13 ἀμφιβαλεῖν VSD
 13/14 ὁδὸς — νεκρῶν om. W 14 κεκοιμημένων ἐγένετο W 15 λθῶ W 17 λυπεῖσθαι καὶ om. V
 18 καὶ² om. AW 19 παρατίθημι SDA 20 ἀπολιναρίου S 21 ἐνιστάμενοί VAWFeys ἐπι-
 σταμένοι SDR 22 τὰ om. SDA 23 ποίας SDW μὲν om. Feys 24 ἀληθὲς Feys
 ἀνωτάτη SD 26 εἰσδέξαιτο V εἰσδέξεται SD 27 οὐδ' ἂν VSDWFeys οὐδέ AR 28 δ' om.
 SDW γε² om. SD 29 κατασκεπτομένη R κατεσκηπτιμένη S τῷ νῷ τῷ S 30 δὲ
 καὶ V 31 τοῦ om. V 32 μὴν καὶ] μὴδὲ V καὶ om. V 34 ἐψυχωμένον SDW
 καὶ λογικῆ καὶ SD 36 τε om. VSDW τε ἄμα Feys γεγονότα SD

ἐσμὲν δὲ ἡμεῖς ἐκ ψυχῆς λογικῆς καὶ σώματος. ὥσπερ δὲ οικονομικῶς συγκεχώρηκε τῇ ἰδία σαρκὶ καὶ παθεῖν ἔσθ' ὅτε τὰ ἴδια, οὕτω πάλιν συνεχώρει καὶ τῇ ψυχῇ τὰ οἰκεία παθεῖν καὶ τὸ τῆς κενώσεως μέτρον τετήρηκε πανταχοῦ, καίτοι θεὸς ὢν φύσει καὶ ὑπὲρ πᾶσαν τὴν κτίσιν. παρατίθεται δὲ τὸ ἴδιον πνεῦμα τῷ θεῷ καὶ πατρί, τουτέστι τὴν ἐνωθεῖσαν αὐτῷ ψυχὴν, ἵνα ἡμᾶς καὶ διὰ τούτου πάλιν εὐεργετήσῃ. πάλαι μὲν γὰρ 5 ἀπαλλαττόμεναι τῶν σωματίων ἐν τοῖς ὑπὸ χθόνα μυχοῖς αἱ τῶν ἀνθρώπων ψυχαὶ κατεπέμποντο, πληροῦσαι τὰ τοῦ θανάτου ταμιεῖα· ἐπειδὴ δὲ Χριστὸς τὸ ἴδιον πνεῦμα παρέθετο τῷ πατρί, καὶ ταύτην ἡμῖν ἐνεκαίνισεν τὴν ὁδόν. βαδιούμεθα γὰρ οὐκ εἰς αἴδου, πόθεν; ἐφόμεθα δὲ μᾶλλον καὶ κατὰ τοῦτο αὐτῷ καὶ πιστῷ κτίστη τὰς ἑαυτῶν παρατιθέμενοι 1 Petr. 4, 19 ψυχὰς ἐν ἐλπίσιν ἐσμὲν ἀγαθαῖς, ἐγερεῖ δὲ ἅπαντας ὁ Χριστὸς. 10

45 Καθὼς ἀπέστειλὲν με ὁ ζῶν πατὴρ καὶ γὰρ ζῶ διὰ τὸν πατέρα, καὶ ὁ Ioh. 6, 57 τρώγων με κάκεινος ζήσει δι' ἐμέ. Ἡδέως ἂν ἐπυθόμην τῶν εἰς δύο Χριστοὺς PG 1416 διοριζόντων τὸν ἕνα· τίς δὴ ἄρα ἐστὶν ὁ ἀπεσταλμένος παρὰ τοῦ θεοῦ καὶ πατρός καὶ ζῶν δι' αὐτὸν ὑπάρχων τε διὰ τοῦτο ζωοποιός; εἰ μὲν οὖν γυμνὸς καὶ καθ' ἑαυτὸν ὁ ἐξ αὐτοῦ λόγος, πῶς ἐσθίεται πρὸς ἡμῶν, ἵνα ζήσωμεν δι' αὐτόν; ἀσώματον γὰρ τῇ φύσει 15 τὸ θεῖον· εἰ δὲ μόνον καὶ καθ' ἑαυτὸν ἄνθρωπον εἶναι φασι τὸν ἀπεσταλμένον, πῶς ἄρα P 329 ἐστὶ ζωοποιός, ὅτι ζῆ διὰ τὸν πατέρα; καίτοι πῶς οὐχ ἅπαντες οἱ ἐπὶ τῆς γῆς ἐν ζῴσιν ἐσμὲν, ζωοποιούντος ἡμᾶς τοῦ θεοῦ καὶ πατρός, εἴπερ ἐστὶν ἀληθὲς ὅτι ζῶμεν ἐν αὐτῷ Act. 17, 28 καὶ κινούμεθα καὶ ἐσμὲν; ὅτε τοίνυν ζῶμεν ἅπαντες διὰ τὸν πατέρα, πῶς δὴ μόνον τὸ ἐνὸς ἀνθρώπου σῶμα ζωοποιόν ἐστὶ διὰ τοῦτο καὶ οὐχὶ δὴ μᾶλλον τὴν αὐτὴν ἐνέρ- 20 γειαν ἔχει καὶ τὰ ἐτέρων, εἴπερ ἅπαντες, ὡς ἔφην, ἐσμὲν τε καὶ ζῶμεν διὰ τὸν πατέρα; τί οὖν ἄρα πρὸς ταῦτα φαμέν; ἀπόστολος κεχημάτικεν ὁ τοῦ θεοῦ λόγος ἐν ἀνθρωπείᾳ μορφῇ πεφηνῶς· ἀπεστάλη γὰρ κηρύξων αἰχμαλώτοις ἄφροσιν καὶ τυφλοῖς ἀνά- Lc. 4, 19 βλεψιν. Ζῆ δὲ διὰ τὸν πατέρα· γεγέννηται γὰρ ἐκ ζῶντος πατρός. ἔδει γὰρ ἔδει πάντῃ τε καὶ πάντως κατὰ φύσιν εἶναι ζῶν τὸν ἐκ ζῶντός τε καὶ ζωῆς τοῦ θεοῦ καὶ 25 πατρός ἐκπεφυκότα υἱόν. ἐπειδὴ δὲ ἴδιον ἐποίησατο σῶμα τὸ ἐκ τῆς ἀγίας παρθένου ληφθέν, ζωοποιὸν ἀπέφηνεν αὐτὸ καὶ μάλα εἰκότως· σῶμα γὰρ ἐστὶ τῆς τὰ πάντα ζωογονούσης ζωῆς. οὐκοῦν οὐ διαιρετέον εἰς δύο υἱοὺς τὸν ἕνα υἱὸν καὶ Χριστὸν καὶ κύριον, εἴπερ ἐστὶν ὁ αὐτὸς ζῶν μὲν ὡς ἐκ ζωῆς καὶ ζῶντος πατρός, ζωοποιός δὲ καὶ διὰ τοῦ ἰδίου σώματος ὡς καθ' ἡμᾶς γεγονώς καὶ ἐνανθρωπήσας θεός. 30

46 Ὡσπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἔχει ζῶν ἐν ἑαυτῷ, οὕτω καὶ τῷ υἱῷ ἔδωκε Ioh. 5, 26. 27 ζῶν ἔχειν ἐν ἑαυτῷ καὶ ἐξουσίαν ἔδωκεν αὐτῷ κρίσιν ποιεῖν, ὅτι υἱὸς ἀνθρώπου ἐστίν. Τίνα δὴ τρόπον οἰηθείη τις ἂν ἔχειν ἐν ἑαυτῷ τὴν ζῶν τὸν πατέρα; ἄρα γὰρ ἔξωθεν καὶ εἰσκεκριμένην καὶ παρ' ἐτέρου δοθείσαν; καίτοι πῶς οὐ λῆρος P 330 ἂν εἴη τοῦτό γε φρονεῖν ἢ λέγειν; ἔχει γὰρ οὐ μετρίαν ὁ λόγος τῆς ἀπορρήτου φύσεως 35

1—4 Doctr. patr. 15, 29 τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸ νῦν ἡ ψυχὴ μου τετάρα κταί· ὥσπερ δὲ — κτίσιν
1—3 Fcyr 175 τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς αὐτῆς ἐπιστολῆς· ὥσπερ — πανταχοῦ

VS, D [= mn] ARW

1 ἐσμὲν — σώματος om. SD δὲ καὶ V ἡμεῖς om. W τέ καὶ VW 2 καὶ¹ om. WFcyr
καὶ τῇ ψυχῇ συνεχώρει V 5 εὐεργετῆ AR 6 αἱ ψυχαὶ τῶν ἀνθρώπων AR 7 ταμιεῖα SD
8 ἀνεκαίνισε D 9 αὐτὸ V καὶ] τῷ VW παραθέμενοι SD 10 ψυχαις S δὲ AR
γὰρ VSDW 11 μ W 12 ζήσεται DW ἂν om. V 13 δὴ] δὲ SD τοῦ om. SD 14 ὑπάρ-
χει D 16 ἑαυτὸν τὸν SD 18 τοῦ θῦ καὶ πρσ ἡμᾶς V 20 ζωοποιόν] τὸ ποιοῦν VW
διὰ om. VW δὴ om. V 22 ἄρα om. V φαμέν πρὸς ταῦτα SD κεχημάτηκεν VR
25 πάντῃ τε SDR^{ωω} πάντοτε VRW πάντῃ A ζωῆς] ζωῆ S ζῶν D 26 τὸ σῶμα τὸ SD
28 οὐ διαιρετέον εἰς υἱοὺς δύο VW εἰς δύο υἱοὺς οὐ διαιρετέον SD 29 ὁ om W καὶ² om
SDW 30 γεγονώς R 31 μᾶ W 31/32 οὕτω — ἐαυτῷ om SD 31 δέδωκε V
32 καὶ κρίσιν V 35 γε] ἡ SD

τὴν κατάρρησιν. πρῶτον μὲν γὰρ οὐχ ἀπλοῦς ἔτι τὴν φύσιν ὁ τῶν ὄλων ἔσται θεός, σύνθετος δὲ μᾶλλον, εἴπερ ἔστιν ἕτερα παρ' αὐτὸν ἢ ἐν αὐτῷ ζωή· εἴη δ' ἂν καὶ μείζων αὐτοῦ καὶ ἐν ἀμείνοσιν ἀσυγκρίτως ὁ ὡς οὐκ ἔχοντι δούς τὴν ζωὴν, εἴπερ ὄλως ἀλοίη λαβῶν. ἀλλ' ἔστιν, ὡς ἔφην, τῶν ἄγαν ἀπηχεστάτων τὸ ᾧδέ τε ἔχειν οἶεσθαι ταυτὶ καὶ θύραθεν ἐννοεῖν εἰσκεκομισμένην ἔχειν τὴν ζωὴν τὸν θεὸν καὶ πατέρα. ἔχει τοίνυν 5 ἐν ἑαυτῷ τὴν ζωὴν οὐκ ἐπίκτητον ἢ εἰσκεκριμένως, φυσικῶς δὲ μᾶλλον ἐνουπάρχουσάν τε αὐτῷ καὶ οὐσιώδη καρπὸν. οὕτω δέδωκεν ἔχειν καὶ τῷ υἱῷ τὴν ζωὴν. εἶτα πῶς PG 1417 ἂν δύναιτο λαβῶν ὁ υἱὸς οὐσιωδῶς ἔχειν ἐν ἑαυτῷ τὴν ζωὴν; τουτὶ γάρ, οἶμαι, φαίη τις ἄν. ἔχει τοίνυν ὡς ἔξ αὐτοῦ κατὰ φύσιν ὑπάρχων ἐν ἑαυτῷ τὴν ζωὴν καθὸ νοεῖται θεός, δέχεται δὲ μετὰ τοῦ κρίνειν αὐτήν, καίτοι κριτῆς ὑπάρχων ὡς θεός. καὶ τίς ἂν 10 Ioh. 5, 27 εἴη τοῦ λαβεῖν ὁ τρόπος, διδάξει λέγων αὐτὸς ὅτι υἱὸς ἀνθρώπου ἐστίν. οὐ γὰρ ἴδιον ἀνθρώπου τὸ οἴκοθεν ἔχειν δύνασθαι τὴν ζωὴν· ἐπειδὴ δὲ ἴδιον γέγονεν τοῦ ζῶντος λόγου τὸ ἐνωθὲν αὐτῷ σῶμα, ταύτηι τοι καὶ μάλα εἰκότως, ὡς ἔχον αὐτοῦ τὴν ζωοποιὸν ἐνέργειαν, λαβεῖν λέγεται τὴν ζωὴν. οἰκειοῦται δὲ πάλιν τὸ χρῆμα αὐτός, οὐ καὶ ἴδιον γέγονεν σῶμα τὸ εἰληφός. 15

“Ὅτι κἂν υἱὸς ἀνθρώπου λέγεται Χριστός, ἀλλ' οὐδὲν ἡττόν ἐστιν θεὸς ἀληθινός

P 331 47 Αὐτός πού φησιν ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς ὁ Χριστός· ἄρα γε ἐλθὼν ὁ υἱὸς τοῦ
Lc. 18, 8 ἀνθρώπου εὐρήσει τὴν πίστιν ἐπὶ τῆς γῆς; Φέρε δὴ πάλιν τὸν τῶν εἰρημένων
βασανίζοντες νοῦν ἐκείνο περιαθρήσωμεν ποίαν ζητήσῃ πίστιν ἐπὶ τῆς γῆς ὑπονοστήσας
ἔξ οὐρανῶν ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς ὁ Χριστός. εἰ μὲν πιστεύεσθαι πρὸς ἡμῶν ἐθέλει ὅτι 20
θεὸς μὲν οὐκ ἔστιν οὐδὲ υἱὸς ἀληθῶς, ἀνθρωπος δὲ μᾶλλον οὐδὲν ἔχων τῶν καθ' ἡμᾶς
ἐπέκεινα, πῶς ἂν ἐνδοιάσειέ τις ὅτι τὴν τοιάνδε διάληψιν ἢ γοῦν πίστιν τε καὶ δόξαν οὐ
παρ' ἡμῖν εὐρήσει μᾶλλον, ἀλλὰ παρ' Ἑλλησί τε καὶ Ἰουδαίοις; εἰδωλοάτραι μὲν γὰρ
Rom. 1, 25 καὶ οἱ τῆι κτίσει παρὰ τὸν κτίστην λατρεύοντες, σταυρὸν ἀκούοντες ὃν ὑπέμεινε δι' ἡμᾶς,
καὶ προσέτι τὸν θάνατον, γελῶσιν οἱ δειλαιοὶ, κἂν εἴ τις αὐτὸν ὀνομάζοι θεόν, ἀναπηδῶσιν 25
εὐθὺς ἀνθρωπολατρίαν εἶναι τὸ χρῆμα διοριζόμενοι· οἱ γε μὴν ἐκ περιτομῆς κατεφύοντο
Ioh. 10, 33 τοῦ Χριστοῦ, λέγοντες ἐναργῶς· περὶ καλοῦ ἔργου οὐ λιθάζομέν σε, ἀλλὰ περὶ
βλασφημίας, ὅτι σὺ ἀνθρωπος ὢν ποιεῖς σεαυτὸν θεόν. ὅτε τοίνυν οὐ
τὴν παρά γε τοῖς πλανωμένοις πίστιν ἐπιζητεῖ, τὴν ἐν ἡμῖν δὲ μᾶλλον τοῖς ὀρθᾶ φρονεῖν
εἰωθόσι, πᾶσά πως ἀνάγκη διανενοκότητας εἰς ἀλήθειαν ὁμολογεῖν ὅτι θεός ἐστι κατὰ φύσιν 30
ὁ καὶ υἱὸς ἀνθρώπου δι' ἡμᾶς γεγονώς, ἵνα μὴ τοῖς τῶν πλανωμένων ἐγκλήμασιν ἑαυτοὺς
ἐνιέντες λάθωμεν τὰ ἴσα φρονεῖν ἡρημένοι καὶ μικρὰ δοξάσαντες περὶ Χριστοῦ καθάπερ
ἀμέλει κάκεινοι.

P 332 48 Φησί που Χριστός· οὐδὲ γὰρ ὁ πατήρ κρίνει οὐδένα, ἀλλὰ πᾶσαν τὴν
Ioh. 5, 22, 23 κρίσιν ἔδωκε τῷ υἱῷ, ἵνα πάντες τιμῶσι τὸν υἱόν, καθὼς τιμῶσι τὸν 35

VS, D [= mn], ARW

3 ἐν om. spat. rel. W ἀμείνοσ W ὁ — ζωὴν om. W διδούσ SD 4 ἀτυχε-
στάτων W 5 ἔχειν AR ἐλεῖν VSDW 6 τὴν ζωὴν ἐν ἑαυτῷ AR ἢ] μὴ R τε
om. W 7 καρπὸν corruptum, conicio καὶ ζωοποιὸν δέδωκεσ A 7/8 εἶτα — ζωὴν om. SD
9 ἑαυτοῦ SDW 10 δὲ μᾶλλον SD 12 δύνασθαι οἴκοθεν ἔχειν V 13 ἔχων SDR 14 καὶ
om. VW 16 ὁ χσ VSDW 17 μβ W ὁ² om. VSD 19 βασανίζοντα S βασανίσαντες W
ἐπὶ τῆς γῆς om. D 19/20 ὁ κσ ἡμῶν 1σ χσ ὑπονοστήσας ἔξ οὐρανῶν SD 20 οὐρανοῦ A ἡμῶν
om. AR ὁ om. VSD μὲν γὰρ VSDW παρ' W 22 τὸ ἐπέκεινα AR τὴν om. W
23 γὰρ om. D 26 ἀνθρωπολατρίαν VDR, corr. R πρᾶγμα D καταφύονται SD 27 Χριστοῦ]
σωτήροσ V λέγοντοσ VR, corr. R 28 ἑαυτὸν V ὅτι W 29 γε] τε R ἐν] παρ' V
om. W 30 διενεγκόντασ V ἐστι om. VSDW 32 δοξάζοντες VSD δόξαντες W 34 μτ W
φησίν γὰρ που ὁ χσ R 35 δέδωκε D

πατέρα. καὶ πάλιν, ὅπερ ἐλέγομεν ἀρτίως· ὡσπερ γὰρ ὁ πατήρ ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυτῷ, Ioh. 5, 26. 27 οὕτως καὶ τῷ υἱῷ ἔδωκεν ἔχειν ζωὴν ἐν ἑαυτῷ καὶ ἐξουσίαν ἔδωκεν αὐ- PG 1420 τῷ κρίσιν ποιεῖν ὅτι υἱὸς ἀνθρώπου ἐστίν. ψάλλει δέ που καὶ ὁ μακάριος Δαυὶδ ὅτι ὁ θεὸς κριτῆς ἐστίν, γέγραφε δὲ καὶ ὁ αὐτοῦ μαθητῆς· εἰς ἐστίν ὁ νο- Ps. 49, 6 μοθέτης καὶ κριτῆς. Iac. 4, 12 Οὐκοῦν πρόποι ἂν οὐχ ἐτέρωτι τινὶ τῶν ὄντων τὸ κρίνειν πλὴν ὅτι μόνωτι τῷ ἐπὶ πάντων θεῷ. πῶς οὖν δέδωκεν αὐτὸ τῷ υἱῷ τοῦ ἀνθρώπου; εἰ 6 μὲν οὖν ὡς ἐνὶ τῶν καθ' ἡμᾶς, πῶς ἀληθεύσει λέγων· τὴν δόξαν μου ἐτέρωτι οὐ Ies. 48, 11 δώσω; θεῷ γὰρ δόξα τὸ εἶναι κριτῆ· εἰ δὲ δοῦς αὐτὸ τῷ υἱῷ οὐκ ἔξω γέγονε τοῦ κρίνειν αὐτὸς διὰ τὴν ταυτότητα τῆς οὐσίας, ἔστι δὲ ὁ λαβὼν υἱὸς ἀνθρώπου, πῶς οὐχ ἄπασιν ἐναργῆς ὅτι θεὸς μὲν ἐστίν ὁ λόγος διὰ τὴν ἐκ θεοῦ πατρὸς ἀπόρρητον γέννησιν, ὁ αὐτὸς 10 δὲ καὶ υἱὸς ἀνθρώπου διὰ τὸ ἠνώσθαι σαρκὶ καὶ τὴν καθ' ἡμᾶς ὑπομείναι γέννησιν ἐκ γυναικός; ὅταν οὖν λέγη πρὸς Ἰουδαίους· τί με ζητεῖτε ἀποκτεῖναι, ἄνθρωπον Ioh. 8, 40 ὃς τὴν ἀλήθειαν ὑμῖν λελάληκα; καὶ πάλιν· καὶ οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν Ioh. 3, 13 οὐρανὸν εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, καὶ πάλιν· καὶ καθὼς Μωυσῆς ὑψώσεν τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὑψωθῆναι δεῖ 15 Ioh. 3, 14 τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἢ καὶ ὅταν λέγη περὶ ἑαυτοῦ· μέλλει γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ Mt. 16, 27 ἀνθρώπου ἔρχεσθαι ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγίων ἀγγέ- λων, καὶ πάλιν· τίνα λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; ἢ καὶ ἅπαξ Mt. 16, 13 ἀπλῶς ὡς ἂν ἄνθρωπος ὀνομάζεται παρὰ τῇ θεοπνεύστῳ γραφῇ, οὐκ ἰδία καὶ ἀνά P 333 μέρος ἄνθρωπον εἶναι φασί, ἀποδιαιροῦντες αὐτὸν τὸν ἐκ θεοῦ πατρὸς λόγον, πιστεύομεν 20 δὲ μᾶλλον ὅτι καὶ θεὸς ἐστίν ἀληθινός, γέγονε δὲ καὶ υἱὸς ἀνθρώπου δι' ἡμᾶς οἰκονομικῶς μετὰ τοῦ μείναι θεὸς καὶ εἰς ἐστὶ κύριος Ἰησοῦς Χριστός. ἀσεβὲς δὲ λίαν τὸ διορίζειν εἰς δύο υἱοὺς καὶ Χριστοὺς δύο μετὰ τὴν ἀδιάσπαστον ἕνωσιν, ἢ καὶ νοῦ καὶ λόγου παντὸς ἐπέκεινά τέ ἐστὶ καὶ ἀνωτάτω. καὶ ἦν μὲν ἴσως οὐ δυσχερὲς ἄγαν τοῖς ἐθέλουσι βασι- 25 νίζεν ἅπαντα τὰ περὶ Χριστοῦ γεγραμμένα καὶ πλείονων ἐννοιῶν ποιήσασθαι τὴν παράθεσιν, ἀλλ' ἴσμεν τὸ γεγραμμένον· δίδου σοφῶι ἀφορμὴν, καὶ σοφώτερος ἔσται. Prou. 9, 9 ποδηγήσει γὰρ ὁ τῶν ὄλων θεὸς διὰ τοῦ ἀγίου πνεύματος τὰς θεοφιλεστάτας ὑμῶν δια- νοίας εἰς γε τὸ δύνασθαι νοεῖν ὀρθῶς. εὐρῶν γὰρ οὕτω Χριστὸς καὶ ἐν ὑμῖν τὴν πίστιν ἀκλινῆ καὶ ἀβέβηλον, στεφανώσῃ πλουσίως τοῖς ἀνωθεν ἀγαθοῖς καὶ παμμακαρίας ἀποφανεῖ. πᾶσα γὰρ ἡμῶν ἐλπίς ἐν Χριστῷ, δι' οὗ καὶ μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἢ δόξα σὺν ἀγίῳ πνεύ- 30 ματι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

VS, D [= mn], ARW

1 ὡσπερ SD	λέγομεν S	2 ζωὴν ἔδωκεν ἔχειν A	ἑαυτῇ S	3 καὶ κρίσιν VW
4 δέ που D	6 πάντα R	ἔδωκεν VA	7 οὖν om. R	8 θῷ VSDW κριτὴν VSDW
11 καὶ ¹ om. R	τὴν om. VSDW	13 καὶ ² om. AR	ἀνεβηκεν S	14/15 πάλιν καὶ om. A
15 μωσῆς SD	16 καὶ om. VW	αὐτοῦ SRW, corr. R	17/18 τῶν ἀγγέλων τῶν ἀγίων SDW	
18 τίνα με VAW	19 ἂν om. SDAR	ὀνομάζεται VSD	20 ἄνθρωπον om. A	αὐτὸν
AR αὐτοῦ VW om. SD	22 εἶναι VW	λαβὼν om. D	23 δύο — δύο A υἱοὺς δύο καὶ χρι- στοὺς δύο R δύο υἱοὺς καὶ δύο χριστοὺς VSW δύο χριστοὺς καὶ δύο υἱοὺς D	27/28 δια- νοίας] ἀκοῶς V
28 ὀρθῶς νοεῖν VSDW	καὶ om. V	29 ἀκλινῆ] ἀληθῆ A	παμμα- καρίου V	
30 τῷ [τῷ θῷ καὶ W] πρὶ ἢ [ἢ om. n]	δόξα VS ⁿ W ἢ [om. m]	δόξα τῷ πρὶ mAR		

σὺν τῷ m ἄμα τῷ AR

150 = S 5 A 159

Κυρίλλου ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας προσφωνητικὸς ταῖς εὐσεβεστάταις δεσποίνοις

1 Σεμνολόγημα μὲν οἰκουμενικόν, καύχημα δὲ τῶν ἀγίων ἐκκλησιῶν τοῦ πάντων ἡμῶν
 PG 76, 1201 σωτήρος Χριστοῦ φαίη τις ἂν καὶ μάλα εἰκότως ὑμᾶς δὴ τὰς ἱεράς καὶ πανάγνους αὐτοῦ
 Pusey 154 νύμφας, εὐσεβεστάται καὶ θεοφιλέσταται βασιλίδες, αἷς τὸ παμποίκιλον τῆς ἀρετῆς ἐνα- 5
 στράπτει κάλλος τὸ τοῖς τῆς θεότητος ὀφθαλμοῖς ἡδύ τε καὶ γνωριμώτατον, μελέτη δὲ
 καὶ σπουδῇ <κατορθοῦται>, μᾶλλον δὲ ἤδη κατώρθωται καὶ δεῖν ἐν πίστει διαπρέπειν ὀρθῇ
 καὶ κατ' οὐδένα τρόπον σεσαλευμένη. γράφων δὲ πού φησιν ὁ σοφώτατος Παῦλος
 1 Cor. 15. 58 ὁ νομομαθὴς ἀληθῶς καὶ τὸ Χριστοῦ τοῖς ἔθνεσιν ἱεουργήσας μυστήριον· ὥστε, ἀδελφοί
 μου ἀγαπητοί, ἐδραῖοι γίνεσθε, ἀμετακίνητοι, περισσεύοντες ἐν τῷ 10
 P 155 ἔργῳ τοῦ κυρίου πάντοτε. ὅπου γὰρ πίστις ὀρθῇ καὶ ἀμώμητος τοῖς ἔξ ἔργων
 ἀγαθῶν αὐχῆμασιν εὖ μάλα συμφέρεται καὶ ἰσόδρομον ἔχει τὴν εἰσβολὴν, ἐκεῖ που πάντως
 εἶη ἂν ἐν παντὶ καλῶι τελειότης καὶ τὸ ἀρτίως ἔχον εἰς ἀγιασμόν. λόγος μὲν οὖν ἅπας
 ὁ ἐν ἡμῖν τῆς ἐνούσης ὑμῖν εὐκλείας κατόπιν ἔρχεται καὶ ὁμολογεῖ τὴν ἦτταν ἐρυθρίας
 οὐδέν, εἶη δ' ἂν καὶ συγγνώμης ἄξιος, εἰ δέδιεν ἐπαινεῖν ὧν οὐκ ἂν ἐφίκοιτο τῆς ἀξίας. 15
 εἰ μὲν γὰρ ἔχει τὸ δύνασθαι κατορθοῦν τὸ ποθούμενον, διαβεβλήσεται μὲν πολὺ νοσήσας
 τὸ ἀδρανὲς καὶ τὴν εἰς τοῦτο μέλλησιν ἀπαλλαττέτω μηδεὶς τῶν εἰς ραιθυμίαν αἰτιαμάτων·
 οὓς γὰρ ἦν εἰκὸς κατακαλλύνειν δύνασθαι ταῖς εἰς ἀρετὴν εὐφημίαις, ἀνθ' ὅτου λυπεῖ
 σιωπᾶν ἡρημένος; εἰ δὲ ἀτονεῖ καὶ δέδιε καὶ ὁμολογεῖ τὴν ἦτταν, οὐκ αὐτῷ δὴ μᾶλλον
 τὰς αἰτίας ἀναθήσομεν, ἀλλ' ὑμῖν ταῖς οὕτω περιφανέσιν, αἱ ταῖς τῶν ἰδίων ἀνδραγαθη- 20
 μάτων ὑπεροχαῖς καὶ τοὺς ἅπαντας κοσμεῖν εἰωθότας λόγους οὐδὲν ὄντας ἀπεφήνατε.
 αἷμα μὲν γὰρ ὑμῖν ἄνωθεν καὶ ἐκ μακρῶν ἤκει χρόνων τὸ βασιλικόν, παρατείνει δὲ καὶ εἰς
 PG 1204 δεῦρο καὶ ἔτι, καθὰ πεπιστεύκαμεν· ἀλλ' ἰδοὺ δὴ καὶ μάλα σοφῶς καὶ τῆς ἐν Χριστῷ βασιλείας
 ἐπιδραττόμεναι τὰ αὐτῷ δοκοῦντα φρονεῖν τε καὶ δρᾶν σπουδάζετε, τοῦτο μὲν, ὡς ἔφην,
 ἔργοις τε καὶ ἀμωμήτῳ διαπρέπουσαι πίστει καὶ τὰς ὑμῶν τε καὶ βασιλέων αὐτὰς τῆ 25
 παρθενίας καταλαμπρύνουσαι δόξῃ, τοῦτο δὲ πολυτελεστάτους ἀνιστάσαι ναοὺς τῷ Χριστῷ,
 2 κεχάρισται γὰρ παρ' αὐτοῦ ταῖς ἀγίαις ὑμῶν ψυχαῖς μετὰ τῶν ἄλλων καὶ τοῦτο. οὐκοῦν
 Phil. 4. 4. 5 (ἐρῶ γὰρ τι λαβὼν καὶ ἐκ τῶν ἱερῶν γραμμάτων) χαίρετε ἐν κυρίῳ πάντοτε, πάλιν
 ἐρῶ, χαίρετε· τὸ ἐπιεικὲς ὑμῶν γνωσθήτω πᾶσιν ἀνθρώποις. ἐγνώσθη
 P 156 μὲν οὖν καὶ διαβεβόηται καὶ τοῖς ἀνὰ πάσαν χώραν τε καὶ πόλιν, καθάπερ τις εἰκὼν γραφὴν 30
 ἔχουσα, τῆς εἰς Χριστὸν εὐσεβείας τὸ κάλλος διέλαμψεν ἐναργῶς καὶ τοῦ παντὸς ἡξιώθη
 θαύματος. ὠιήθη δὲ δεῖν καὶ ταῖς πρὸς πᾶν ὄτιοῦν τῶν ἀγαθῶν ἐχούσαις ἀρτίως
 χάρισμά τι μεταδοῦναι πνευματικὸν ὡς ἀγίαις Χριστοῦ νύμφαις, τοῦτο δὴ τὸ ἀρτίως ἐμοὶ
 πονηθὲν βιβλίδιον, οὐ μετρίαν παρέχειν δυνάμενον, ὡς γε οἶμαι, τοῖς ἐντευξομένοις τὴν
 ὄνησιν. τοὺς μὲν γὰρ οὐκ ὀρθὰ φρονεῖν δεδιδαγμένους ἢ γοῦν ἀναπεπεισμένους περὶ 35
 τοῦ πάντων ἡμῶν σωτήρος Χριστοῦ πρὸς ἐπανόρθωσιν ἀνακομιεῖ καὶ μυσταγωγῆσει καλῶς,

For 156 [p. 68, 20] τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς ἐπιστολῆς τῆς πρὸς τὰς βασιλίσσας Ἀρκαδίαν καὶ Μαρίναν

VS, D [= mn] A

ε SD 2 κυρίλλου — ἀλεξανδρείας VSD τοῦ ἀγίου κυρίλλου A λόγος προσφωνητικὸς D
 3 πάντα S παντὸς D 5 πᾶν ποικίλον SD 5/6 ἐναπαστράπτει V 7 κατορθοῦται addidi
 8 γράφων D γράφει VSA 9 ὁ νομομαθὴς VA ὄνομαθὴς S ὄνομασθεῖς D τό A τοῦ S τὸ
 τοῦ VD 11 τοῦ om. SD 14 ὁ om. SD 16 γὰρ om. V μέν] δὲ D νοήσας SD
 17 τὴν om. SD μέλησιν VDA 19 καὶ οὐκ A 20 τὴν αἰτίαν D 21 ὑπεροχαῖς om.
 Sn, spat. rel. m 22 μὲν om. D 23 σαφῶς V καὶ om. D 25 βασιλείου V 26 ἀνι-
 στῶσαι VA 27 ἡμῶν S 29 γνωσθήτω VA σιωπηθήτω SD 30 πόλιν τε καὶ χώραν SD
 31 ἐναργῶς VA ἀληθῶς SD 33/34 πονηθὲν ἐμοὶ SD 34 βιβλίον A ἔχειν SD 36 ἡμῶν
 om. SD

τούς γε μὴν ὀρθῶι βεβηκότας νῶι καὶ τοῖς τῆς ἀληθείας ἐμφιλοχωροῦντας δόγμασιν ἀσφα-
 λεστέρους ἀποφανεῖ τοῖς ἐξ ἀγαθῶν ἐννοιῶν πολυτρόποις εὐρέμασι καὶ ταῖς ἐκ τῆς θεο-
 πνεύστου γραφῆς ἀποδείξεσι. μαθήσεται γὰρ ὅτι φύσει μὲν καὶ ἀληθεῖαι θεός ἐστιν ὁ
 Ἐμμανουήλ, θεοτόκος δὲ δι' αὐτὸν καὶ ἡ τεκούσα παρθένος. οἱ γὰρ δὴ φάναι τε τοῦτο
 καὶ φρονεῖν δεδιότες οὐ νενοήκασι κατὰ τὸ εἶκος τὸ βαθὺ τῆς εὐσεβείας μυστήριον. 5
 χρῆναι δὲ ὑπολαμβάνω διὰ βραχέων εἰπεῖν τὴν τε ἀποστολικὴν καὶ εὐαγγελικὴν παράδοσιν
 ἦν ἐπὶ Χριστῶι πεποιήται τῶι πάντων δεσπότῃ, καὶ ἀπάσης δὲ τῆς θεοπνεύστου γραφῆς
 τὸν ἐπ' αὐτῶι σκοπὸν καὶ ὅποι ποτὲ βλέπει τῶν τῆς ἀληθείας δογμάτων ἢ δυνάμεις.

- 8 Πιστεύομεν τοίνυν εἰς ἓνα θεὸν πατέρα παντοκράτορα, πάντων ὁρατῶν τε καὶ ἀορά-
 των ποιητὴν καὶ εἰς ἓνα κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν υἱὸν αὐτοῦ, γεννηθέντα κατὰ φύσιν 10
 ἐξ αὐτοῦ πρὸ παντός αἰῶνος καὶ χρόνου· καὶ γὰρ ἐστὶ συνάναρχος κατὰ χρόνον καὶ συ-
 ναίδιος τῶι ἰδίῳι γεννήτορι συνέδρος τε καὶ ἰσοκλεῆς αὐτῶι καὶ ἰσότητι κατεστημένος τῇ
 πρὸς πᾶν ὄτιον· χαρακτήρ γάρ ἐστι καὶ ἀπαύγασμα τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ. πιστεύομεν ^{Hebr. 1. 3}
 δὲ ὁμοίως καὶ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, οὐκ ἀλλότριον αὐτὸ τῆς θείας φύσεως καταλογι- ^{P 157}
 ζόμενοι· καὶ γὰρ ἐστὶν ἐκ πατρὸς φυσικῶς προχεόμενον δι' υἱοῦ τῇι κτίσει. νοεῖται 15 ^{PG 1205}
 γὰρ οὕτως μία τε καὶ ὁμοούσιος καὶ ἐν ταυτότητι δόξης ἢ ἀγία καὶ προσκυνουμένη τριάς.
 φημὲν δὲ ὅτι αὐτὸς ὁ ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἀπορρήτως γεγεννημένος μονο-
 γενῆς αὐτοῦ λόγος, τῶν αἰώνων ποιητής, ὁ δι' οὐ τὰ πάντα καὶ ἐν ᾧ τὰ πάντα, τὸ
 φῶς τὸ ἀληθινόν, ἢ πάντα ζωογονοῦσα φύσις (Ζωὴ γὰρ πέφηεν ὡς ἐκ Ζωῆς τοῦ πατρὸς),
 ἐν ἐσχάτοις τοῦ αἰῶνος καιροῖς, εὐδοκήσαντος τοῦ πατρὸς, ἵνα σώσῃ τὸ ἐπὶ γῆς γένος 20
 πεπτωκὸς εἰς ἄρὰν καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας κατακομισθὲν εἰς θάνατον καὶ φθοράν, σπέρματος
 Ἀβραάμ ἐπελάβετο κατὰ τὰς γραφὰς καὶ κεκοινῶνηκεν αἵματος καὶ σαρκός, τουτέστι γέ- ^{Hebr. 2, 16. 14}
 γονεν ἄνθρωπος, καὶ σάρκα λαβὼν καὶ ἰδίαν αὐτὴν ποιησάμενος ἐγεννήθη σαρκικῶς διὰ
 4 τῆς ἀγίας καὶ θεοτόκου Μαρίας. ἀλλὰ καίτοι καθ' ἡμᾶς γεγονῶς καὶ τὴν τοῦ δούλου
 μορφήν οἰκονομικῶς ὑποδύς μεμένηκεν ἐν τῇ κατὰ φύσιν θεότητι καὶ κυριότητι. οὐ γὰρ 25
 πέπαυται τοῦ εἶναι θεός, εἰ καὶ γέγονε σὰρξ, τουτέστι καθ' ἡμᾶς τε καὶ ἄνθρωπος· ἐπειδὴ
 δὲ ἄτρεπτος κατὰ φύσιν ὡς θεός, μεμενηκῶς ὅπερ ἦν αἰεὶ καὶ ἔστιν καὶ ἔσται, κεχηρμά-
 5 τικεν καὶ υἱὸς ἀνθρώπου καὶ ἐπειδὴ καταβέβηκεν ἐκὼν ἐν τοῖς τῆς ἀνθρωπότητος μέτροις
 (καθῆκε γὰρ ἑαυτὸν εἰς κένωσιν), ὑπομεμένηκεν ἀναγκαίως καὶ γέννησιν τὴν ἐκ γυναικός,
 οὐκ ἀρχὴν τοῦ εἶναι λαβούσης τῆς θείας αὐτοῦ φύσεως, ὅτε κατὰ σάρκα γεγεννησθαι λέ- 30
 γεται, ἀλλ' ἦν μὲν καὶ ἔστιν, ὡς ἔφη, ἐκ θεοῦ πατρὸς φυσικῶς τε καὶ ἀληθῶς ὁ λόγος,
 ἐπειδὴ δὲ οὐκ ἄνθρωπος ἀπλῶς νοεῖται καθ' ἡμᾶς ὁ ἐκ τῆς ἀγίας παρθένου γεγεννημένος, ^{P 158}
 ἀλλ' αὐτὸς σαρκωθείς ὁ λόγος καὶ ἴδιον ἔχων σῶμα τὸ ἐξ αὐτῆς, διὰ τοῦτο λέγεται γε-
 γεννησθαι σαρκικῶς ὡς τῆς ἰδίας σαρκὸς τὴν γέννησιν οἰκειούμενος.
- 6 Οἱ δὲ λέγοντες ἀσυνέτως θεοτόκον οὐκ εἶναι τὴν ἀγίαν παρθένον ἐκπίπτουσιν ἀναγ- 35
 καίως εἰς τὸ δύο λέγειν υἱοῦς τοῦ θεοῦ. εἰ γὰρ μὴ τέτοκε σαρκικῶς σαρκωθέντα θεὸν
 ἢ ἀγία παρθένος, πᾶσα πῶς ἀνάγκη καὶ οὐχ ἐκόντας αὐτοὺς ὁμολογεῖν ὅτι κοινὸν γεγέν-
 νηκεν ἄνθρωπον, οὐδὲν ἔχοντα παρ' ἡμᾶς τὸ πλεῖον. εἶτα πῶς αὐτῶι κάμπει πᾶν γόνυ
 καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται ὅτι κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς δόξαν ^{Phil. 2, 10. 11}
 θεοῦ πατρὸς; πῶς αὐτῶι προσκυνοῦσιν ἄγγελοι καὶ τῶν ἀνωτάτω δυνάμεων ἢ ἀγία 40 ^{Hebr. 1, 6}
 πληθὺς; ἄρ' οὖν ἀνθρώπῳι κοινῶι λελάτρευκε μεθ' ἡμῶν καὶ σύμπας ὁ οὐρανός; μὴ γέ-

VS, D [= mn], A

3 προπαμ γὰρ <ὁ ἐντυγχάνων> 4 τε om. A 5 δεδιότι S 7 coniecerim <πίστεως
 ἐκθεσιν> πεποιήται 8 βλέπει V 10 τὸν χν VA 14 τὸ¹ om. SD 17 γεγεννημένος S
 20 καιροῖς τοῦ αἰῶνος V 22 καὶ¹ om. SA 25 κατὰ φύσιν VA φυσικῆ SD 28 καὶ¹ om. V
 29 ὑπομεμένηκε γὰρ SD 30 γεγενῆσθαι VSA, corr. V 32 γεγεννημένος S 33 αὐτοῦ SD
 33/34 γεγενῆσθαι A 37 αὐτοῦ VA αὐτὸν S αὐτὴν D 38 ἡμῶν SD τὸ om. A
 40 προσκυνήσουσιν SD 41 ὁ om. SD

νοίτο· προσκυνούμεν γὰρ ὡς θεὸν ἀληθινὸν τὸν Ἐμμανουήλ, ἔσται δὲ οὐχ ἑτέρως προσκυνητός, ἐὰν μὴ πιστεύσωμεν ὅτι αὐτὸς ὁ ἐκ θεοῦ λόγος ὁ παρὰ πάσης κτίσεως προ-

Ioh 1, 14 σκυνούμενος σὰρξ ἐγένετο κατὰ τὰς γραφάς, οὐκ εἰς σάρκα μεταβλημένος, ἀλλ' ἐκ τῆς
PG 1208 ἁγίας παρθένου σάρκα λαβὼν, ὡς ἔφην, καὶ ἀνθρωπίνην μεθ' ἡμῶν ὑπομείνας γέννησιν, ἵνα καὶ ἄνθρωπος γεγονὼς ὑπὲρ ἡμῶν ἀποθάνῃ μὲν ἀνθρωπίνως, ἀναστῆ δὲ θεικῶς, πα- 5
τήσας τοῦ θανάτου τὸ κράτος. οὕτω γὰρ ἦν δύνασθαι καὶ ἡμᾶς ὡς ἐν Χριστῷ νικῆσαντας κατευμεγεθῆσαι μὲν τῆς ἁμαρτίας, ἀποδύσασθαι δὲ τὴν φθορὰν καὶ διαδρᾶναι θά-
Os 13, 14 νατον οὕτω τε εἰπεῖν ἐκ περιχαρείας τῆς ἐπὶ Χριστῷ· ποῦ ἡ νίκη σου, θάνατε; ποῦ
I Cor. 15,55 τὸ κέντρον σου, αἰδῆ; ὡσπερ γὰρ ἐν Ἀδὰμ πεπτῶκαμεν, οὕτω νενικήκαμεν ἐν Χριστῷ.
7 εἰ δὲ ἄνθρωπος ἦν κοινὸς ὁ Ἐμμανουήλ, πῶς ἂν ὠφέλησε τὴν ἀνθρώπου φύσιν ὁ ἀνθρώ- 10
P 159 που θάνατος; καίτοι πολλοὶ προαπέθανον ἅγιοι προφήται, Ἀβραὰμ ἐκείνος ὁ διαβόητος, Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ Μωσῆς τε καὶ Σαμουὴλ καὶ οἱ καθεξῆς γεγονότες ἅγιοι, ἀλλ' ὤνησε μὲν οὐδὲν τὸ ἐπὶ γῆς τῶν ἀνθρώπων γένος ὁ ἐκείνων θάνατος, σέσωκε δὲ ὁ Χριστοῦ· προσκε-
κόμικε γὰρ ὑπὲρ ἡμῶν τὴν ἰδίαν σάρκα καὶ δούς αὐτὴν τῷ θανάτῳ δι' ἡμᾶς πάντας ἐξείλετο τῶν τοῦ θανάτου δεσμῶν. ἤρκεσε γὰρ εἰς ὑπὲρ πάντων ἀποθανῶν ὁ πάντων 15
ἄξιώτερος, ὅτι καὶ φύσει θεὸς ὁ ἐκ πατρὸς ἐστὶ λόγος καὶ ἴδιον αὐτοῦ σῶμα τὸ ὑπὲρ
Eph. 5, 2 ἡμῶν εἰς ὁσμὴν εὐωδίας τῷ θεῷ καὶ πατρὶ προσκεκομισμένον. οὐκοῦν ἀσεβὲς καὶ τῶν
λίαν ἐκτοπωτάτων τὸ τέμνειν εἰς υἱοὺς δύο τὸν ἕνα κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, ἀντιτετάξεται
Eph. 4, 5 δὲ αὐτοῖς καὶ ὁ σοφώτατος Παῦλος οὕτως λέγων· εἰς κύριος, μία πίστις, ἐν
βάπτισμα. εἰ γὰρ ἐστὶ κύριος εἷς, εἶτα τέμνουσιν εἰς δύο τινὲς υἱοὺς τὸν ἕνα, τίνοι 20
τῆς τῆς κυριότητος δόξαν περιθήσομεν; ἄρα τῷ ἐκ πατρὸς φύντι λόγῳ; πρέπει γὰρ αὐτῷ
τὸ τῆς κυριότητος ὄνομα τε μάλιστα καὶ χρῆμα καὶ ἐστὶν ἀληθῶς τῶν ὄλων δεσπότης.
εἶτα ὅποι ποτὲ τὸν ἕτερον θήσομεν; ἔξω γὰρ κείσεται τοῦ εἶναι κύριος παραχωρῶν τῷ
προυνάρχοντι καὶ ἀσυγκρίτως ὑπερημένῳ. ἀλλὰ τῷ ἐκ γυναικός, ὡς αὐτοὶ φασιν
ἀποδιιστάντες, τὴν τῆς κυριότητος ἀνάψομεν δόξαν; εἶτα πῶς ἔσται κύριος ὁ ἐκ θεοῦ 25
Deut. 6, 4 πατρὸς λόγος, εἴπερ ὄντος ἑνὸς κυρίου κατὰ τὰς γραφάς ἀνθρώπῳ ψιλῶι τὸ τῆς κυριότη-
τητος ὄνομα χαριούμεθα; πῶς δὲ καὶ μία πίστις; ἢ πῶς ἐν τῷ βάπτισμα; εἰ γὰρ υἱοὶ δύο
κατὰ τινὰς, εἰς τίνα πιστεύσομεν; τῆς ἐκείνων ἀμαθίας ἔργον ἂν εἶη λέγειν εἰς τὸ τίνος
ὄνομα βεβαπτίσμεθα, καίτοι βαπτίσματος ὄντος ἑνός.
P 160 8 Ἄλλ' ὄραί που πάντως ἢ ἐν ὑμῖν ἀγχινοια μεθύοντά τε τὸν ἐπὶ τούτῳ λόγον καὶ 30
κατασειόμενον εἰς γε τὸ ἀκαλλές, μᾶλλον δὲ ἤδη καὶ πρὸς ἐσχάτην ἀσέβειαν ἀπονενευκότα.
PG 1209 οἶμαι δὲ δὴ ὑμᾶς τὸ θεῖον αὐτοῦ πολυπραγμονούσας μυστήριον ὄξει διανοίας ὀμματι κα-
θορὰν τοὺς συναρπάζειν ἐθέλοντας καὶ προσωπεῖον μὲν εὐσεβὲς τοῖς ἰδίῳ περιπλάττοντας
2 Petr. 2, 1 λόγοις, βολίδος γε μὴν ἀπάσης ὀζυτέρους ἔχοντας αὐτοὺς. ἀρνοῦνται μὲν γὰρ, ὅσον
ἦκεν εἰπεῖν εἰς δύναμιν ἀληθείας, τὸν ἀγοράσαντα αὐτοὺς δεσπότην, τουτέστι Χριστόν, 35
δεδιότες δὲ τῶν εὐσεβεῖν εἰωθότων τὰς ἐπὶ τῷδε λύπας καὶ μέντοι ζῆλον τὸν ἀξιάγαστον
ὁμολογοῦσιν ὅτι καὶ θεὸς ἐστὶν ὁ ἐκ τῆς ἁγίας παρθένου γεγεννημένος καὶ μὴν ὅτι καὶ
κύριος καὶ υἱὸς τοῦ θεοῦ. κἂν εἰ μὲν τις τῶν ἀπλῶν τοὺς παρ' αὐτῶν δέξεται λόγους,
νομιεῖ που κατὰ τὸ εἰκὸς ὀρθὰ καὶ εἰκότα λέγειν καὶ τοῖς τῆς ἀληθείας οὐκ ἀπαίδοντα
δόγμασιν· εἰ δὲ δὴ τις ἔλοιτο κατισχνοῦν ταῖς ἐρεῦναις αὐτοὺς καὶ ἀκριβῆ ποιεῖσθαι τῶν 40

VS, D [= mn], A

8 δίκη S	9 οὕτω καὶ A	11 ἀπέθανον SD	13 οὐδὲ S	14 αὐτὸν S	ἐαυτὸν D
16 τὸ σῶμα τὸ SD	17 προκεκομισμένον V	18 δύο υἱοὺς D	ἀντιτάξεται SD	19 οὐ- τως om. V	20 εἰς δύο τινὲς A
24 φησι S	25 ἀποδιιστάντες om. SD	27 τὸ om. A	28 πιστεύομεν SD	31 γε	21 τῆς om. A
Patrologia τε VSDA	δέ om. V	32 δὴ] δεῖ V	35 αὐτὸν S	36 καὶ μέντοι καὶ SD	
37 γεγεννημένος SA	38 κἂν VA καὶ SD	δέξεται VSA	39 εἰκότως SD	οὐκ ἀπιδόντα	
τοῖς τῆς ἀληθείας SD					

εἰρημένων τὴν βάσανον, οὐχ ἀπλοῦν εὐρήσει. εἰσὶ μὲν γὰρ θεοὶ πολλοὶ καὶ κύριοι πολλοὶ 1 Cor. 8, 5. 6
 ἐν τε οὐρανῶι καὶ ἐπὶ γῆς, καθὰ καὶ ὁ μακάριος ἡμῖν γράφει Παῦλος, ἀλλὰ ἡμῖν εἰς
 θεὸς ὁ πατήρ, ἔξ οὗ τὰ πάντα καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτόν, καὶ εἰς κύριος Ἰησοῦς
 Χριστός, δι' οὗ τὰ πάντα καὶ ἡμεῖς δι' αὐτοῦ. πλὴν ὅταν Ἰησοῦν Χριστόν
 ὀνομάζωμεν, τὸν ἐκ θεοῦ πατρὸς λόγον ἐν ἀνθρωπείαι μορφῇ πεφηνότα σημαίνομεν, οὐκ 5
 ἐν χάριτος μέρει καὶ ἐπακτὸν ἔξωθεν ἔχοντα τὸ ἀζίωμα, ἀλλὰ ὄντα τοῦτο κατὰ ἀλήθειαν
 ὅπερ εἶναι πεπίστευται. θεὸς γὰρ ὧν φύσει καὶ δίχα σαρκός, μεμένηκε θεὸς καὶ μετὰ
 σαρκός, καὶ υἱὸς ὧν φύσει καὶ πρὸ σαρκός, μεμένηκεν υἱὸς καὶ ὅτε γέγονε σάρξ, καὶ κύριος
 ὧν ἀληθῶς τῶν ὄλων, ἐν τοιαύτῃ δόξῃ καὶ ἐν ἀνθρωπότητι γεγονώς. P 161
 οὐκοῦν εἰ θεὸν ἀληθινὸν εἶναι λέγουσι τὸν ἐκ τῆς ἀγίας παρθένου γεγεννημένον, τουτέστι 10
 τὸν ἐκ θεοῦ πατρὸς λόγον κατὰ φύσιν ἐνωθέντα σαρκί, διὰ τί δεδίασιν ὁμολογεῖν ὅτι
 θεοτόκος ἐστὶν ἡ ἀγία παρθένος; ἀλλὰ σκοπὸς αὐτοῖς ὑποπλάττεσθαι μὲν καὶ λέγειν ὅτι
 ναὶ καὶ θεὸς ἐστὶ καὶ κύριος καὶ συνεδρεῖ τῷ πατρί, φρονουσί γε μὴν οὐχ οὕτω κατὰ
 ἀλήθειαν, ἀλλ' ὡς ἐν χάριτος μέρει καὶ ὡς ἐκ προκοπῆς δεδόσθαι φασὶ τῷ ἐκ τῆς ἀγίας
 παρθένου κοινῶι καθ' ἡμᾶς ἀνθρώπῳι γεγεννημένῳ τὴν τε τῆς υἰότητος καὶ τῆς κυριότη- 15
 τος δόξαν.

9 Ὅτι δὲ ἡ θεοτόκος φωνὴ καὶ αὐτοῖς γέγονε συνήθης τοῖς πρὸ ἡμῶν ἀγίοις πατράσιν,
 οἳ καὶ ἐπ' ὀρθῇ θαυμάζονται πίστει, καὶ εἰς δεῦρο παρὰ πᾶσι τοῖς ἀνὰ πάσαν, ὡς ἔπος
 εἰπεῖν, τὴν ὑπ' οὐρανόν, δεῖν υἰήθην ἀληθῆς ἀποφῆναι. ἵνα γὰρ μὴ δοκοῖν τὸ εἰς νοῦν
 ἦκον ἀπλῶς ἀβασανίστως λέγειν, ἐκ τῶν ἐκείνοις πεποιημένων βιβλίων ἐκκλησίαις τὰ εἰς 20
 τοῦτο χρήσιμα συνεισενεγκῶν καὶ παραθεῖς εἰς ἀπόδειξιν, κατασφραγιῶ εἰς ἀλήθειαν τοὺς
 ἑμαυτοῦ λόγους. ἔφη τοίνυν ὁ τρισμακάριος ἀληθῶς καὶ διαβόητος εἰς εὐσέβειαν Ἀθα- PG 1212
 νάσιος ὁ γενόμενος κατὰ καιροὺς τῆς Ἀλεξανδρέων ἐκκλησίας ἐπίσκοπος ἐν τῷ περὶ σαρκώ-
 σεως λόγῳ περὶ Χριστοῦ τάδε 24

10 Ὅμολογοῦμεν γὰρ φησί, καὶ εἶναι αὐτὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ καὶ θεὸν κατὰ πνεῦμα, υἱὸν Lietzmann,
 ἀνθρώπου κατὰ σάρκα, οὐ δύο φύσεις τὸν ἕνα υἱόν, μίαν προσκυνητὴν καὶ μίαν ἀπροσκύ- Apollinaris
 νητον, ἀλλὰ μίαν φύσιν τοῦ θεοῦ λόγου σεσαρκωμένην καὶ προσκυνουμένην μετὰ τῆς σαρκός 250, 6-252, 11
 αὐτοῦ μιᾷ προσκυνῆσει, οὐδὲ δύο υἱούς, ἄλλον μὲν υἱὸν θεοῦ ἀληθινὸν καὶ προσκυνούμενον, P 162
 ἄλλον δὲ ἐκ Μαρίας ἀνθρωπον μὴ προσκυνούμενον, κατὰ χάριν υἱὸν θεοῦ γενόμενον ὡς
 καὶ ἀνθρωποι, ἀλλὰ τὸν ἐκ θεοῦ, ὡς ἔφην, ἕνα υἱὸν θεοῦ καὶ θεόν, αὐτὸν καὶ οὐκ ἄλλον 30
 καὶ ἐκ Μαρίας γεγενῆσθαι κατὰ σάρκα ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν, ὡς ὁ ἄγγελος τῇ θεο-
 τόκῳ Μαρίας λεγούσῃ πῶς τοῦτο ἔσται, ἐπεὶ ἀνδρα οὐ γινώσκω; ἔλεγε· πνεῦμα Lc. 1. 34 35
 ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ καὶ δύναμις ὑψίστου ἐπισκιάσει σοί· δι' ὃ καὶ τὸ
 γεννώμενον ἅγιον κληθήσεται υἱὸς θεοῦ. ὁ τοίνυν γεννηθεὶς ἐκ τῆς ἀγίας
 παρθένου υἱὸς θεοῦ φύσει καὶ θεὸς ἀληθινὸς καὶ οὐ χάριτι καὶ μετουσίαι κατὰ σάρκα μόνον 35
 τὴν ἐκ Μαρίας ἀνθρωπος, κατὰ δὲ πνεῦμα αὐτὸς υἱὸς θεοῦ καὶ θεός, παθῶν μὲν τὰ ἡμέτερα

22—p, 66, 19 Eutyches in florilegio 3
 syr. f. 48b

25—28 προσκυνῆσει Timoth. arm. p. 133 187

VS, D [= mn], A

1 coniecerim ἀπλοῦς sine ἀπλά νηκε D	8 ὅτε] ὅπερ V	9 δόξη VA τᾶξει SD	6 ἔχοντα ἔξωθεν SD	7 θῶ μεμέ-
15 γεγεννημένω SA	τῆς ^a om. SD	18 θαυμάζοντες S	10 γεγεννημένον SA	13 γε] τέ SD
om. SD	19 ἀληθῶς V	20 ἐκκλησία V	παρὰ om. V	πᾶσι τοῖς ἀνὰ
τρῖσμακάριος V	23 ἐκκλησίας om. SD	25 υἱὸν δὲ Eut. καὶ υἱὸν Tim. p. 133. syr.	21 κατασφραγιῶν S	22 ὡς ἀληθῶς ὁ
σκυνουμένην SI)	28 τοῦ θῦ D	29 χάριν δὲ Eut.	22 κατασφραγιῶν S	26 προ
γεγενῆσθαι SA	33 ἐλεύσεται V	διότι D	23 ἐκκλησίας om. SD	31 καὶ om. Eut
αὐτός P ^a . Athan.	τοῦ θῦ V	35 μεσιτεία SD	25 υἱὸν δὲ Eut. καὶ υἱὸν Tim. p. 133. syr.	36 ο
		μόνον] μὲν Eut.	26 προ	

Acta concillorum oecumenicorum. I 1, 5.

1 Petr. 4, 1 πάθη κατὰ σάρκα, ὡσπερ γέγραπται Χριστοῦ παθόντος ὑπὲρ ἡμῶν σαρκί, καὶ
 Rom. 8, 32 πάλιν ὅς γε τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο, ἀλλ' ὑπὲρ ἡμῶν πάντων παρέ-
 σκευεν αὐτόν· ἀπαθῆς δὲ διαμείνας καὶ ἀναλλοίωτος κατὰ τὴν θεότητα κατὰ τὸ λεγόμενον
 Mal 3, 6 ὑπὸ τοῦ προφήτου ἐγὼ θεὸς καὶ οὐκ ἠλλοίωμαι, ἀποθανῶν μὲν τὸν ἡμέτερον θάνατον
 κατὰ σάρκα ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, ἵνα τὸν θάνατον ἀνέλθῃ διὰ τοῦ ὑπὲρ ἡμῶν θανάτου
 1 Cor. 15, 54-55 κατὰ τὸν λέγοντα ἀποστόλον κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νίκος. ποῦ σου, θάνατε,
 1 Cor. 15, 3 τὸ νίκος; ποῦ σου, ἄδη, τὸ κέντρον; καὶ πάλιν Χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ τῶν
 ἁμαρτιῶν ἡμῶν κατὰ τὰς γραφάς, ἀθάνατος δὲ καὶ ἀκράτητος τῷ θανάτῳ δια-
 Act. 2, 24 μείνας διὰ τὴν θεότητα ὡς ἀπαθῆς τοῦ πατρὸς δύναμις κατὰ τὸν λέγοντα Πέτρον οὐ γὰρ
 ἦν δυνατὸν κρατεῖσθαι αὐτὸν ὑπὸ τοῦ θανάτου. 10

P 163 Eἶτα τούτοις ἐπιφέρει, παρενθεῖς ἕτερα μεταξύ, οὕτως· Εἰ δέ τις παρὰ ταῦτα ἐκ τῶν
 Lietzmann, Apollinaris θείων γραφῶν διδάσκει, ἕτερον λέγων τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ καὶ ἕτερον τὸν ἐκ Μαρίας κατὰ
 p. 253, 3-14 χάριν υἱοποιηθέντα ὡς ἡμεῖς, ὡς εἶναι δύο υἱούς, ἕνα κατὰ φύσιν υἱὸν τοῦ θεοῦ τὸν ἐκ
 θεοῦ καὶ ἕνα κατὰ χάριν τὸν ἐκ Μαρίας ἄνθρωπον, ἢ εἴ τις τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν σάρκα
 ἄνωθεν λέγει καὶ μὴ ἐκ τῆς παρθένου Μαρίας ἢ τραπέισαν τὴν θεότητα εἰς σάρκα ἢ 15
 συγχυθεῖσαν ἢ ἀλλοιωθεῖσαν ἢ παθητὴν τὴν τοῦ κυρίου θεότητα ἢ ἀπροσκύνητον τὴν τοῦ
 PG 1213 κυρίου ἡμῶν σάρκα ὡς ἀνθρώπου καὶ μὴ προσκυνητὴν ὡς κυρίου καὶ θεοῦ σάρκα, τοῦτον
 Gal. 1, 9 ἀναθεματίζει ἢ ἁγία καθολικὴ ἐκκλησία, πειθομένη τῷ θείῳ ἀποστόλῳ λέγοντι εἴ τις
 ὑμᾶς εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω.

Καὶ ταῦτα μὲν ὁ μακάριος Ἀθανάσιος· οἶμαι δὲ δεῖν καὶ ἐτέρων ἁγίων ἐπισκόπων 20
 παραθεῖναι φωνὰς τὸν αὐτὸν ἐχούσας σκοπόν.

Ἀττικοῦ ἐπισκόπου

11 Σήμερον Χριστὸς ὁ δεσπότης τὴν τῆς φιλανθρωπίας γέννησιν ἀνεδέξατο· τὴν γὰρ
 τῆς θεικῆς ἀξίας προσηύρα.

Eἶτα τούτοις ἐπιφέρει πάλιν· Ὁ τῆς φιλανθρωπίας λόγος κενοῦται, ἀκένωτος τὴν 25
 Phil. 2, 7 φύσιν τυγχάνων· ἑαυτὸν γὰρ ἐκένωσε μορφὴν δούλου λαβών. ὁ ἄσαρκος
 Ioh. 1, 14 διὰ σὲ σαρκούται, ὁ λόγος γὰρ σὰρξ ἐγένετο· ὁ ἀφήι μὴ ὑποπίπτων διὰ τὸ τῆς φύ-
 σεως ἀσώματον ψηλαφᾶται· ὁ ἀναρχος ὑπὸ ἀρχὴν γίνεται σωματικὴν· ὁ τέλειος αὖξει· ὁ
 Ps. 146, 8 ἄτρεπτος προκόπτει· ὁ πλούσιος ἐν καταλύματι τίκτεται· ὁ περιβάλλων τὸν οὐρανὸν ἐν
 νεφέλαις σπαργανοῦται· ὁ βασιλεὺς ἐν φάτνῃ κατατίθεται. 30

P 164

Ἀντιόχου ἐπισκόπου

12 Ὅν χθὲς ἀχράντοις λοχείαις σωτήρα ἡμῖν ἢ ζωοτόκος ἢ καλλιτόκος ἢ μεγαλοτόκος ἢ
 φαεσφόρος ἢ ἐλπιδοφόρος ἢ θεοτόκος ἢ ξενοτόκος ἢ παρθενομήτωρ ὠδινε Μαρία.

11—19 Timoth. arm. p. 133 23—30 ibid. p. 30. 73; eadem adferuntur in Exc. Ephes.
 XVII [A 75, 19] et Apol. adu. Orient. 50 31—33. p. 67, 7—10 floril. syr. cod. Add. 1215^b f. 75^b

VS, D [= mn], A

2/3 παραδέδωκεν VSD 4 ἐγὼ δὲ V 7 αἰδη] θάνατε A Ent. 11 εἰ] οὐ S 12 τὸν¹
 V Ps. Ath. Tim. om. SDA 12/13 κατὰ χάριν om. SD 16 τοῦ^a om. A 17 καὶ μὴ—σάρκα
 om SD 18 ἁγία καὶ Sm Tim. καθολικῆ] τοῦ θῷ A 21 φωνὴν S 22 om. SD
 25/26 τῆ φύσει SD 27 διὰ σὲ om. V γὰρ om. V 28 διὰ σὲ ψηλαφᾶται A 29 τίκτε-
 ται] γίνεται Exc. Eph. 30 τίθεται Exc. Eph. 31 om. SD 32 σωτηρίαν SD 33 φαε-
 σφόρος SD ἢ ἐλπιδοφόρος—ξενοτόκος om. D ἐλπιδοφόρος VS παρθένοσ μήτηρ SD

Ἀμφιλοχίου ἐπισκόπου Ἰκονίου ἐκ τοῦ περὶ τῆς κατὰ σάρκα γεννήσεως

- 18 Ἡ ἀλήθεια ἐγνώσθη, ἡ χάρις ἦλθε καὶ ἡ ζωὴ ἐφάνη· ὁ τοῦ θεοῦ ὢν υἱὸς ὁ ἐκ θεοῦ λόγος σὰρξ ἐγένετο δι' ἡμᾶς, ἵνα θνητοὺς εἰς ζωὴν αἰώνιον ἀναστήσῃ [καί], ἐκ τῶν νεκρῶν ἀνεγείρη. ὁ ποιητὴς τῶν ὄλων ὁ πρὸ πάσης κτίσεως ὄρατῶν τε καὶ ἀοράτων μόνωι πατρὶ καὶ πνεύματι συνυπάρχων ἀθάνατος σήμερον ἰδοὺ ἡμῖν ἐκ παρθένου γεννώμενος, 5 χωρὶς πάσης ἀμαρτίας, ἄνευ ἀνθρώπου ἦτοι ἀνδρός.

Ἀμμωνος ἐπισκόπου Ἀδριανουπόλεως· ἔφη γάρ που καὶ αὐτὸς περὶ τοῦ θεοῦ λόγου

- 14 Εἰ δὲ αὐτὸς θεὸς τὴν φύσιν ὑπάρχων ὡς τοῦ θεοῦ μονογενῆς υἱός, ἐν προσλήψει τῆς δούλου μορφῆς γενόμενος καὶ πρωτότοκος υἱὸς τῆς ἀγίας παρθένου κληθῆναι καταξιώσας, ἀντίλυτρον ἑαυτὸν ὑπὲρ πάντων ἔδωκε. 10

Προσεπάγει δὲ τούτοις· Ἦδη μὲν ἔδειξα τὴν ἀσέβειαν ἣ περιπίπτουσιν οἱ Ἀρειανοί, λέγοντες χρεῖαν ἐσχηκέναι τὴν θεοτόκον Μαρίαν τῶν κατὰ τὸν νόμον τότε προσφερομένων θυσιῶν ὑπὲρ τῶν τικτουσῶν γυναικῶν.

Ἰωάννου ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως περὶ τῆς θείας γεννήσεως, φησὶ δὲ περὶ τῆς ἀγίας παρθένου PG 1216 P 165 Chrysost. t. 6, 392 [PG 56, 385]

- 15 Ἄντι δὲ ἡλίου, φησὶ, τὸν ἡλιον τῆς δικαιοσύνης ἀπεριγράψως χωρήσασα. καὶ μὴ ζητήσης πῶς· ὅπου γὰρ βούλεται θεός, νικάται φύσεως τάξις. ἡβουλήθη γάρ, ἡδυνήθη κατήλθεν ἔσωσε· σύνδρομα πάντα θεῶι. σήμερον ὁ ὢν τίκτεται καὶ ὁ ὢν γίνεται ὅπερ οὐκ ἦν. ὢν γὰρ θεὸς γίνεται ἄνθρωπος, οὐκ ἐκστάς τοῦ εἶναι θεός. οὔτε γὰρ κατ' ἐκστασιν θεότητος γέγονεν ἄνθρωπος οὔτε κατὰ προκοπὴν ἐξ ἀνθρώπου γέγονε θεός, ἀλλὰ 20 λόγος ὢν διὰ τὸ ἀπαθές, σὰρξ ἐγένετο ἀμεταβλήτου μενούσης τῆς φύσεως.

Καὶ προσεπάγει τούτοις· Ὁ ἐπὶ θρόνου ὑψηλοῦ καὶ ἐπηρμένου καθήμενος ἐν φάτνῃ τίθεται· ὁ ἀναφῆς καὶ ἀπλοῦς καὶ ἀσώματος χερσὶν ἀνθρωπίναις ἐλίσσεται· ὁ τὰ τῆς ἀμαρτίας διασπῶν δεσμὰ σπαργάνοις ἐμπλέκεται. p. 395 [389]

Σεβηριανοῦ ἐπισκόπου

25

- 16 Ὁ γὰρ γεννηθεὶς ἄνωθεν ἐκ πατρὸς λόγος ἀπορρήτως ἀφράστως ἀκαταλήπτως αἰδίως, ὁ αὐτὸς ἐν χρόνῳ γεννάται κάτωθεν ἐκ παρθένου Μαρίας, ἵνα οἱ κάτωθεν πρότερον γεννηθέντες ἄνωθεν γεννηθῶσιν ἐκ δευτέρου, τουτέστι θεοῦ.

Οὐιταλίου ἐπισκόπου ἐκ τοῦ περὶ πίστεως λόγου

Lietzmann, Apollin. 273

- 17 Ἔτι δὲ καὶ περὶ τῆς κατὰ σάρκα οἰκονομίας τοῦ σωτῆρος πιστεύομεν ὅτι ἀναλλοιώτου καὶ ἀτρέπτου μένοντος τοῦ θεοῦ λόγου τὴν σάρκωσιν γεγενῆσθαι πρὸς ἀνακαίνισιν ἀνθρωπότητος. υἱὸς γὰρ ὢν ἀληθῶς θεοῦ κατὰ τὴν αἰδίον ἐκ θεοῦ γέννησιν, γέγονε καὶ υἱὸς 80 P 166

1—6 Tim. arm. p. 32 14—28 Tim. arm. p. 28 syr. f. 48a; 18—24 p. 194 [= Anecd. syr. ed. Land 3, 156]; 26—28 syr. f. 75^u; 29—p. 68, 11 ibid. p. 7. 191, syr. f. 7^b

VS, D [= mn], A

1 om. SD 2 ὁ τοῦ] ὅτι V 3 καὶ om. VA Tim. 7 om. SD Ἀμμωνίου Σ λόγον A 11 προσάγει SD 14/15 om. SD 16 ἀπεριγράπτω V χωρίσασα A χωρήσαι V 17 θεός om. A φύσεων S 23 τίκτεται SD ἀνθρωπίναις om. V εἰλήσεται V ἀλίσκεται SD 25 om. SD 27/28 κάτωθεν — γεννηθέντες ATim. πρότερον κάτωθεν γεννηθέντες SD πρότερον γεννηθέντες κάτωθεν V 29 om. SD 30 ἔτι δέ] ἰ [litteram initialem non expleuit rubricator] δέ τι V 31 γεγενῆσθαι V ἀνακαίνωσιν SD 32 καὶ VA Tim. p. 7. syr. γὰρ S, sed erasum, om. D Tim. p. 191

ἀνθρώπου κατὰ τὴν ἐκ παρθένου γέννησιν καὶ ἐστὶν εἷς καὶ ὁ αὐτὸς τέλειος θεὸς κατὰ τὴν θεότητα καὶ ὁμοούσιος τῷ πατρὶ καὶ τέλειος ἄνθρωπος ὁ αὐτὸς κατὰ τὴν ἐκ παρθένου γέννησιν καὶ ὁμοούσιος ἀνθρώποις κατὰ τὴν σάρκα. εἴ τις δὲ ἐξ οὐρανοῦ λέγει σῶμα ἔχειν τὸν Χριστὸν ἢ ὁμοούσιον τῷ θεῷ τὴν σάρκα, ἔστω ἀνάθεμα. εἴ τις μὴ ὁμολογεῖ τὴν τοῦ κυρίου σάρκα ἐκ τῆς ἁγίας παρθένου καὶ ἀνθρώποις ὁμοούσιον, ἔστω ἀνάθεμα. 5
 εἴ τις τὸν κύριον ἡμῶν καὶ σωτῆρα τὸν ἐκ πνεύματος ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς παρθένου γεννηθέντα κατὰ σάρκα ἄψυχον λέγει ἢ ἀναίσθητον ἢ ἄλογον ἢ ἀνόητον, ἔστω ἀνάθεμα.
 1 Petr. 4, 1 εἴ τις τολμᾷ λέγειν τὸν Χριστὸν θεότητι πεπονθέναι καὶ μὴ σαρκί, ὡς γέγραπται, ἔστω ἀνάθεμα. εἴ τις διαιρεῖ καὶ χωρίζει τὸν κύριον ἡμῶν καὶ σωτῆρα καὶ λέγει ἕτερον μὲν εἶναι υἱὸν τὸν θεὸν λόγον καὶ ἕτερον τὸν ἀναληφθέντα ἄνθρωπον καὶ μὴ ὁμολογεῖ ἓνα καὶ 10 τὸν αὐτόν, ἔστω ἀνάθεμα.

PG 1217 Θεοφίλου ἐπισκόπου ἐκ τοῦ προσφωνητικοῦ πρὸς τοὺς φρονούντας τὰ Ὠριγένους, ἔφη δὲ οὕτω περὶ Χριστοῦ

18 Ἴνα μὴ ἐν λόγῳ μόνῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν δυνάμει θεὸς ἀληθινὸς ὁ φανείς εἶναι πιστεύηται, τῇ τῶν ὀρωμένων μεγαουργίαι τὴν περὶ αὐτοῦ δηλῶν ἀσφάλειαν, πλήρης μὲν ὢν θεός, 15
 P 167 αὐτοθελῶς δὲ ἐνανθρωπήσας καὶ μηδὲν ἀνθρωπείας ὁμοιώσεως καταλείψας ἐκτὸς πλήν μόνῃς τῆς ἀνοουσίας κακίας. καὶ βρέφος γὰρ γενόμενος Ἐμμανουὴλ ὡμολογεῖτο, μάγων πρὸς αὐτὸν ἰόντων καὶ τῷ προσκυνεῖν καὶ θεὸν εἶναι τὸν φανέντα βοώντων, [ὅτι] καὶ σαρκὶ σταυρούμενος ἡλίου συνέστειλεν ἀκτίνας, [καὶ] τῷ ξένῳ θαύματι τὴν οἰκίαν σαφηνίζων θεότητα, οὐδαμοῦ σκορπίσας ἑαυτὸν ἢ διαλύσας εἰς σωτήρας δύο. ἀλλὰ καὶ τοῖς 20
 Mt. 23, 10 μαθηταῖς ἔλεγε· μὴ καλέσητε διδάσκαλον ἐπὶ τῆς γῆς· εἷς γὰρ ἐστὶν ὑμῶν καθηγητῆς ὁ Χριστός. οὐ γὰρ ὅτε τοῦτο τοῖς ἀποστόλοις παρήγγελε, τοῦ φαινομένου σώματος τὴν οἰκίαν διώριζε θεότητα, οὐδὲ ὅτε Χριστὸν ἑαυτὸν διεμαρτύρητο εἶναι, ψυχῆς καὶ σαρκὸς διωρίζετο, ὁ αὐτὸς ἄμφω τυγχάνων θεός τε καὶ ἄνθρωπος, δοῦλος ὀρωμένος καὶ κύριος γνωριζόμενος, τὸ μὲν ὑψηλὸν τῆς θεότητος τῷ ταπεινῷ τῆς ἐνανθρω- 25 πῆσεως ὑποκρυπτόμενος φρονήματι, τὸ δὲ γε ταπεινὸν τοῦ ὀρωμένου σώματος τῇ τῆς θεότητος ὑπεραίρων ἐνεργείαι.

19 Εὐχερὲς μὲν οὖν καὶ ἕτερα τούτοις ἐπενεγκεῖν πλείστα τε ὅσα καὶ ἀληθῆ μαρτύρια, Prou. 9, 9 παρήμι δὲ τὸ γεγραμμένον εἰδὼς τὸ δίδου σοφῶι ἀφορμὴν, καὶ σοφώτερος ἔσται· γνώριζε δικαίῳι, καὶ προσθήσει τοῦ δέχεσθαι. πλὴν ἐκεῖνο φημί· 30 ἰδοὺ δὴ πάντες οἱ πανάριστοί τε καὶ σοφοὶ κατὰ καιροὺς ἡμῶν γεγονότες πατέρες καὶ θεοτόκον ὀνομάζουσι τὴν ἁγίαν παρθένον, ἡνῶσθαι δὲ κατὰ φύσιν διαβεβαιούμενοι τῇ σαρκὶ τὸν ἐκ θεοῦ λόγον ἔν τε τῇ νηδίῳ γενέσθαι φασὶ τῇ παρθενικῇ καὶ ἐξ αὐτῆς προελθεῖν

14—27 Latine apud Hieronymum ep. 96, 3 [Λ] 17 καὶ—20 Timotheus arm. p. 30 20—27 Fcyr 156 τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς ἐπιστολῆς τῆς πρὸς τὰς βασιλίσσας Ἀρκαδίαν καὶ Μαρῖναν τοῖς μαθηταῖς—ἐνεργείαι

VS, D [= mn], A
 1 καὶ^a om. SD θεός] υἱός D 2 καὶ^a om. A 4 κατὰ τὴν V ἀνάθεμα
 ἔστω D εἴ] εἶς A 7 ἢ ἀνόητον ἢ ἄλογον ἢ ἀναίσθητον SD 8/9 εἴ τις τολμᾷ—
 ἀνάθεμα om. SD 10 καὶ ἕτερον] ἕτερον δὲ A 12—13 om. SD 12 προσφωνητικοῦ λόγου V
 14 ἐν^a om. D 16 αὐτοθελῶς VA αὐτοτελῶς SDA μηδὲ SD καταλήψας V 17 ἀνου-
 σίου scripsi cl. quae nullam habet substantiam Λ ἀνοουσία VSDA ὁμολογεῖτο D 18 προσιόντων
 αὐτῷ SD ὅτι deleui sec. Λ 19 συνέστειλεν SD καὶ deleui sec. Λ Tim. 22 τοῦτο
 om. V παρήγγελε D παρήγγελε V 23 ὅτι D 24 ὁ αὐτὸς scripsi unus atque idem Λ
 οὕτως VSDA Fcyr 28 οὐκ [οὐχ S] εὐχερὲς SD τούτου SD 30 φημέν V 31 πάντες
 οἱ om. V γεγονόντων S 32 τῇ σαρκὶ διαβεβαιούμενοι [διαβεβαιούμενος S] SD

κατὰ σάρκα, καίτοι τὴν ἄναρχον καὶ πρὸ παντὸς αἰῶνος καὶ χρόνου λαχόντα γέννησιν ἐκ πατρός. ἐπειδὴ δὲ ἦν εἰκὸς ἐν ταῖς μακροτέραις καὶ ἐφεξῆς τῶν στίχων συνθήκαις ὀλιγώρως ἔχοντα τὸν νοῦν ἐθελῆσαι μᾶλλον ὡς ἐν βραχεῖ καὶ συνεσταλμένως ἰδεῖν τῶν ἐπὶ P 168 Χριστῶν δογμάτων τὸ ἀκραιφνέστατον κάλλος, αὐτὰς κατὰ μόνας τὰς τῶν ἐννοιῶν, ἴνα οὕτως εἴπω, καρδίας ἐκ τῆς θεοπνεύστου καὶ νέας γραφῆς συναγηγεργῶς πέπομφα τῆι 5 ὑμετέραι κατὰ θεὸν εὐσεβείαι ὡς ἂν ἐντυγχάνουσαι κατὰ βραχὺ τε καὶ ἀνὰ μέρος αὐταῖ τε τὸν ἐν ὑμῖν καὶ ἔτι μειζόνως καταφαιδρύνητε νοῦν, φωταγωγοῦσαι δὲ πρὸς ἀλήθειαν καὶ οὐς ἂν ὠφελεῖν ἔλθῃτε, καυχῆμασιν ἀποστολικοῖς τὰς ὁσίας ὑμῶν κατασεμνύνητε κεφαλάς. πλούσιος δὲ λίαν ὁ ἐπὶ γε τούτῳ μισθός· γέγραπται γάρ· ὁ ἐπιστρέψας Iac. 5, 20 ἁμαρτωλὸν ἐκ πλάνης ὁδοῦ αὐτοῦ σώσει ψυχὴν αὐτοῦ ἐκ θανάτου καὶ 10 PG 1220 καλύψει πλῆθος ἁμαρτιῶν. ἐν δὲ γε ταῖς τῶν ἐννοιῶν εὐρέσεσιν ἦτοι συμπεράσμασιν, ὅταν λέγωμεν· θεὸς οὖν ἄρα Χριστὸς ἢ γοῦν εἰς ἄρα υἱὸς καὶ κύριος ὁ Χριστός, οὐχ οὕτω φαμέν ὡς ἐκεῖνοι θεὸν κατὰ χάριν ἢ υἱὸν ἢ κύριον ὠνομάσθαι τὸν Ἐμμανουὴλ ἢ ἐκ προκοπῆς ἢ ἐπιδόσεως εἰς τοῦτο δόξης ἔλθειν ὡς ἓνα τῶν καθ' ἡμᾶς κοινὸν καὶ ἡγιασμένον ἄνθρωπον, ἐκεῖνο δὲ μᾶλλον ὅτι θεὸς ὢν ὁ λόγος, εἶτα καθῆς ἑαυτὸν εἰς κέ- 15 νωσιν καὶ ἐν δούλου μορφῇ καταβεβηκῶς οὐδὲν ἡττόν ἐστι θεὸς ἀληθινὸς καὶ φύσει τῶν ὄλων κύριος ἔσται καὶ μόνος καὶ ἰδικῶς υἱός, ὧι καὶ ἡμεῖς συμμορφούμενοι κατὰ χάριν τὴν 20 δι' αὐτοῦ πρὸς τὴν τῆς υἰοθεσίας ἀναβαίνομεν δόξαν. ὄνομα δὲ τὸ Χριστὸς πρέπει μὲν οὐκ οἶδα πῶς διαβεβαιούνται τινες καὶ ἰδικῶς τε καὶ κατὰ μόνας καὶ ἔξω σαρκὸς ὄντι τε καὶ νοουμένῳ τῷ ἐκ θεοῦ φύντι λόγῳ, πρέπει δὲ ὁμοίως καὶ τῷ ἐκ τῆς ἀγίας 20 παρθένου γεγεννημένῳ, κἂν εἰ νοοῖτο ὑπάρχειν κατὰ μόνας ἔτι καὶ καθ' ἑαυτὸν, καὶ τρίτως P 169 δὲ πρέπει ἀμφοῖν ὡς ἐνί, τοῦ τῆς συναφείας λόγου, καθάπερ αὐτοὶ φασιν, εἰς ἓν αὐτοὺς πρόσωπον συνεισδέοντος. ἐνώσεως γὰρ τῆς κατὰ φύσιν καὶ ἀληθοῦς οὐδεὶς λόγος αὐτοῖς, καίτοι ταύτην ἔχοντος τοῦ μυστηρίου τὴν ὁδὸν ὀρθὴν καὶ ἀπλανεστάτην, καὶ ἡ σκῆψις αὐτοῖς οὐχ ἀπλῆ, πικρίας δὲ μᾶλλον καὶ ἀπάτης μεμéstωται. ἐπειδὴ γὰρ ἡ θεό- 25 πνευστος γραφὴ Χριστὸν ὀνομάζουσα πάντα αὐτῷ προσνέμει τὰ θεοπρεπῆ (οἶδε γὰρ οἶδεν ἐν ἀνθρωπείᾳ μορφῇ πεφηνότα καὶ σεσαρκωμένον τὸν θεοῦ λόγον), σκοπὸς δὲ τοῖς ἕτερα παρὰ τοῦτο φρονεῖν ἡρημένους καὶ κοινὸν ἄνθρωπον ἀποφαίνειν τὸν ἐκ γυναικός, ἔξ ἐπιδόσεως, ὡς ἔφην, καὶ ὡς ἔξ ἰδίας τε καὶ ἀνθρωπίνης ἀρετῆς ἄξιον ἑαυτὸν παραστήσαντα τοῦ χρῆναι τιμᾶσθαι καὶ συναφείᾳ προσώπου τῆι πρὸς τὸν ἐκ θεοῦ λόγον καὶ ἀπόλεκτον 30 γενέσθαι κατὰ πρόγνωσιν, ἐκεῖνό φασιν ὅτι τὸ Χριστὸς ὄνομα πρέπει καὶ μόνῳ καὶ ἰδίῳ καὶ καθ' ἑαυτὸν νοουμένῳ καὶ ὑπάρχοντι τῷ ἐκ θεοῦ πατρὸς γεννηθέντι λόγῳ. ἡμεῖς δὲ οὐχ οὕτως δεδιδάγμεθα φρονεῖν ἢ λέγειν. ὅτε γὰρ γέγονε σὰρξ ὁ λόγος, τότε καὶ ὠνομάσθαι φαμέν αὐτὸν Χριστὸν Ἰησοῦν. ἐπειδὴ γὰρ κέχρισται τῷ ἐλαίῳ τῆς ἀγαλλιάσεως ἦτοι τῷ ἀγίῳ πνεύματι παρὰ τοῦ θεοῦ καὶ πατρός, ταύτηι τοι Χριστὸς ὀνομά- 35 ζεται. ὅτι δὲ περὶ τὸ ἀνθρώπινον ἢ χρίσις, οὐκ ἂν ἐνδοιάσειέ τις τῶν ὀρθᾶ φρονεῖν εἰωθότων. ἦι μὲν γὰρ θεὸς ἐστι καὶ λόγος, οὐκ ἂν ἐδεήθη χρίσεως· οὐ γὰρ που φαίη τις ἂν κεχρίσθαι τε καὶ ἡγιασθαι τὸν ἐκ θεοῦ λόγον τῷ ἰδίῳ πνεύματι ὡς ἐτέρῳ παρ' PG 1221 αὐτὸν τὴν φύσιν ὑπερκειμένῳ καὶ προύχοντι. χωρὶς γὰρ πάσης ἀντιλογίας τὸ P 170 Hebr. 7, 4

VS, D [= mn], A

3 μᾶλλον δὲ V	συνεσταλμένῳ SD	6 τε] τι SD	7 τόν] τῶν S	μειζόνως VA
καὶ νῦν SD	καταφαιδρύνετε SD	καταφαιδρύνοντον A	8 ὠφελῆσαι D ὠφελῆσ S	ἔλοισθε D
9 ὁ om. A	γε om. V	12 ὁ χσ V	13 ὁ χσ V	14 ἢ γὰρ ἐκ A
15 δὲ om. S	17 καὶ ¹ om. SD	19 καὶ ² om. SD	20 τε om. A	21 γεγεννημένῳ S
22 ὡς ἐνί SDA	ὡσανεὶ V	αὐτό D	23 συνεισδέοντες V	24 ἔχοντες SD
25 αὐτῶν V	30 προσώπων SD	τὸν om. SD	32 γεννηθέντι] πεφηνότι V	35/36 ὠνομάζεται A
36 παρὰ D	χρήσις Vm	37 ἦι ed. Rom. εἰ VSDA	χρήσεως V	πῶ A
38 τε om. V				

ἐλαττον ὑπὸ τοῦ κρείττονος εὐλογεῖται. ἐπειδὴ δὲ τοῖς τῆς ἀνθρωπότητος μέτροις τὸ ἀγιάζεσθαι τε καὶ χρίεσθαι πρέπει, πᾶσά πως ἀνάγκη Χριστὸν ὀνομάζεσθαι τὸν ἐκ θεοῦ λόγον, οὐχ ὅτε γυμνὸς ἦν ἔτι καὶ οὐπω σεσαρκωμένος, ἀλλ' ὅτε γερονῶς καθ' ἡμᾶς, τουτέστιν ἄνθρωπος, ἐχρίσθη κατὰ τὸ ἀνθρώπινον, ὥστε τὸ Χριστὸς ὄνομα πρέπει ἂν κατ' οὐδένα τρόπον οὐπω καθ' ἡμᾶς γεγονότι τῷ ἐκ θεοῦ πατρὸς φύντι λόγῳ. εἰ δὲ ὀνομάζοιτό που Χριστὸς, ἐνανθρωπήσαντά μοι νοήσεις αὐτόν, κἂν λόγον ἀκούσης πεπραγμένης ἤδη τῆς ἐνανθρωπήσεως, τῆς ἐνωθείσης αὐτῷ μὴ ἀμνημονήσης σαρκός. ἀνά μέρος δὲ τούτῳ κάκεινῳ πρέπει οἶεσθαι τὴν φωνὴν ἀσύνητον παντελῶς, μᾶλλον δὲ καὶ
 1 Cor. 1, 13 ἀνόσιον ἢ φρονεῖν ἢ λέγειν. εἰς γὰρ κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ οὐ μεμέρισται, καθά
 2 Cor. 13, 3 καὶ αὐτὸς ὁ σοφώτατος Παῦλος ὁ Χριστὸν ἔχων ἐν ἑαυτῷ τὸ θεῖον αὐτῷ λαλοῦντα 10
 μυστήριον. προσβαλοῦσαι δὲ τοῖς ἐφεξῆς κεφαλαίοις εὐθὴ καὶ ἀπεξεσμένον εἰς ἀλήθειαν τὸν ἐμὸν εὐρήσετε λόγον. προδιαμαρτύρασθαι δὲ οἶμαι κάκεινο καλόν· ὥσπερ γὰρ ἐστὶν ἐν θεότητι τέλειος ὁ ἐκ θεοῦ πατρὸς λόγος, οὕτω καὶ ἐν ἀνθρωπότητι τέλειος κατὰ γε τὸν τῆς ἀνθρωπότητος λόγον, οὐκ ἄψυχον σῶμα λαβών, ἐψυχωμένον δὲ μᾶλλον ψυχῇ λογικῇ. ὁ δὲ θεὸς τῶν ὄλων ὁ τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτὸν τὰ ἐξ οὐρανοῦ διανεμῶν ἀγαθὰ τὰς ὁσίας 15
 Eph. 4, 13 ὑμῶν ἐμπλήσαι ψυχὰς τοῖς παρ' ἑαυτοῦ χαρίσμασιν, ἵνα καὶ εἰς μέτρον ἡλικίας ἀναβαίνουσαι τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ εὐκλεᾶ καὶ εὐδόκιμον τὴν ἀξιάγαστον ὑμῶν ἀποφήνητε ζωὴν, ἅγιοι νύμφαι Χριστοῦ.

P 171

[Τάδε ἔνεστιν ἐν τοῖς ἐφεξῆς

“Ὅτι θεὸς ὁ Χριστὸς ἐνώσει τῇ πρὸς τὸν θεὸν λόγον, εἰς τὴν αὐτοῦ δόξαν ἀναβαί- 20
 νοντος καὶ τοῦ προσληφθέντος ναοῦ, ἐκ τῶν ἀποστολικῶν

Ἐκ τῶν καθολικῶν ἐκλογαὶ εἰς τὸ αὐτό

Ἐκ τῶν εὐαγγελικῶν ἐκλογαὶ εἰς τὸ αὐτό

“Ὅτι Ζωὴ καὶ Ζωοποιὸς ὁ Χριστὸς, ἐκ τῶν κειμένων παρὰ τῷ ἀποστόλῳ Παύλῳ
 καὶ ἐν τοῖς ἀποστολικαῖς εὐρέσεις 25

“Ὅτι εἰς Χριστὸν ἡ πίστις ὡς εἰς θεόν, ἐκ τῶν καθολικῶν καὶ ἐκ τῶν εὐαγγελικῶν

“Ὅτι Ζωὴ καὶ ἰλαστήριον ὁ Χριστὸς, ἐκλογαὶ διάφοροι

“Ὅτι Χριστοῦ θάνατος τῷ κόσμῳ σωτήριος, ἐκ τῶν ἀποστολικῶν καὶ εὐαγγελικῶν
 ἐκλογαί]

PG 1224

“Ὅτι θεὸς ὁ Χριστὸς ἐνώσει τῇ πρὸς τὸν θεὸν λόγον, εἰς τὴν αὐτοῦ δόξαν ἀνα- 30
 βαίνων

Ἐκ τῆς πρὸς Ῥωμαίους

22 Παῦλος δοῦλος Ἰησοῦ Χριστοῦ, κλητὸς ἀπόστολος ἀφωρισμένος εἰς
 Rom. 1, 1-4 εὐαγγέλιον θεοῦ, ὃ προεπηγγείλατο διὰ τῶν προφητῶν αὐτοῦ ἐν γραφαῖς
 ἀγίαις περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ τοῦ γενομένου ἐκ σπέρματος Δαυὶδ κατὰ 35

12—14 F⁵⁷ 157 τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς αὐτῆς ἐπιστολῆς· διαμαρτύρασθαι δὲ οἶμαι—λογικῇ 20/21 F⁵⁷
 158 τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς αὐτῆς ἐπιστολῆς· θεὸς ἐστὶν ὁ Χριστὸς—δόξαν ἀναβαίνοντος τοῦ προσληφθέντος
 ναοῦ ἐκ τῆς ἁγίας παρθένου Μαρίας

VS, D [= m], A

2 τε om. D 5 οὐπω—γεγονότι om. V γεγονότα S 10 scripserim γράφει Παῦλος
 αὐτῷ SA 11 προσλαβοῦσαι SD δέ] οὖν Vms 14 ἐμψυχωμένον SD 16 ψυχὰς ἐμπλή-
 σαι SD ἑαυτῷ SD 18 ἀποφήνηται S χῦ νύμφαι A τοῦ χῦ νύμφαι SD 19—29 postea
 adiecta esse uidentur 19 om. SD ἐστὶν A 20/21 ἀναβαίνοντα S 22 τὸ om. V
 23 ἐκ om. D 25 εὐρέσεις Labbé εὐρήσεις VS DA 30 χ̄σ̄ ὁ θ̄σ̄ SD 30/31 ἀναβαίνων DA
 ἀναβαίνοντος S ἀναβαίνοντος καὶ τοῦ προσληφθέντος ναοῦ V 32 ἐκ τῆς om. SD

- σάρκα, τοῦ ὀρισθέντος υἱοῦ θεοῦ ἐν δυνάμει κατὰ πνεῦμα ἀγιωσύνης ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν, Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν. Οὐκοῦν, εἴπερ ἐστὶν εὐαγγέλιον θεοῦ τὸ περὶ Χριστοῦ κήρυγμα, πῶς οὐ θεὸς ὁ Χριστός; καὶ εἰ πάσης προφητείας ἐπ' αὐτῷ βλέπει πέρασ καὶ υἱὸν τοῦ θεοῦ κηρύττουσιν αἱ γραφαὶ τὸν ἐκ σπέρματος Δαυὶδ, κἂν εἰ ὠρίσθαι λέγοιτο κατὰ πνεῦμα ἀγιωσύνης διὰ τὸ τῆς ἐνανθρωπήσεως μυστήριον, πῶς οὐχ υἱὸς ἀληθῶς, ἐκ τῆς τῶν νεκρῶν ἀναστάσεως μαρτυρούμενος; ἐγήγερται γὰρ οὐκ ἄνθρωπος κοινὸς καθ' ἡμᾶς, ἀλλ' ὡς θανάτου κρείττων, καθὸ καὶ Ζῆ καὶ θεός. 5 P 172
- 28 Περὶ τῶν προσκυνούντων τῇ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντά φησι· διότι γνόντες τὸν θεὸν οὐχ ὡς θεὸν ἐδόξασαν ἢ ηὐχαρίστησαν, ἀλλὰ ἐματαιώθησαν ἐν τοῖς διαλογισμοῖς αὐτῶν καὶ ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνητος αὐτῶν καρδιά· φάσκοντες εἶναι σοφοὶ ἐμωράνθησαν. Γράφει ποῦ Παῦλος τοῖς ἐξ ἐθνῶν κεκλημένοις, τουτέστιν ἡμῖν· νυνὶ δὲ γνόντες θεόν, μᾶλλον δὲ γνωσθέντες ὑπὸ θεοῦ. τίνα τοίνυν ἐγνώκαμεν διὰ τῆς πίστεως ἢ πάντως Χριστὸν Ἰησοῦν; οὐκοῦν εἰ μὲν ὡς θεὸν ἐγνώκαμεν καὶ ὡς θεὸν δοξάζομεν, πεφωτίσμεθα κατὰ ἀλήθειαν· εἰ δὲ ἀλλάσσομεν αὐτοῦ τὴν δόξαν, μεματαιώμεθα καὶ ἡμεῖς ἐν τοῖς διαλογισμοῖς ἡμῶν. εἰ γὰρ ὅλως πεπιστεύκαμεν εἰς αὐτόν, ὡς εἰς θεὸν πιστεύομεν, ἢ δεήσει πάντῃ τε καὶ πάντως ὁμολογεῖν ὅτι τοῖς τῆς ἀρχαίας ἀπάτης καὶ νῦν ἐνισχόμεθα βρόχοις, ἀνθρώπων κοινῶι τὴν πίστιν προσάγοντες. ἀλλ' <οὐχ> οὕτω τὸ ἀληθές. 10 Gal. 4. 9 15
- 24 Καὶ καθὼς οὐκ ἐδοκίμασαν τὸν θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει, παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς ἀδόκιμον νοῦν ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα. Εἰ Χριστὸν ἐγνώκαμεν ὡς θεόν, τὴν ἐπ' αὐτῷ γνώσιν μὴ ἀποδοκιμάζωμεν, ἄνθρωπον εἶναι λέγοντες κοινόν. εἰ δὲ τοῦτο δρᾶν ἐξ ἀμαθίας τολμῶμεν, βαδιούμεθα πάντως ὁμοῦ τοῖς ἄλλοις εἰς ἀδόκιμον νοῦν. Rom. 1. 28 20
- 25 Κατὰ δὲ τὴν σκληρότητά σου καὶ ἀμετανόητον καρδίαν θησαυρίζεις σεαυτῷ ὀργὴν ἐν ἡμέραι ὀργῆς καὶ ἀποκαλύψεως καὶ δικαιοκρισίας τοῦ θεοῦ, ὃς ἀποδώσει ἐκάστω κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. Ὁ μακάριος Παῦλος τοὺς πάντας ἡμᾶς δεῖ, φησὶν, φανερωθῆναι ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ, ἵνα κομίσῃται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώματος πρὸς ἃ ἔπραξεν εἴτε ἀγαθὸν ἢ κακόν, εἴτε φαῦλον. ἔφη δὲ τις καὶ ἕτερος τῶν ἀγίων ἀποστόλων· εἰς ἐστὶν ὁ νομοθέτης καὶ κριτής. ψάλλει δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Δαυὶδ· ὅτι ὁ θεὸς κριτής ἐστίν. ὅτε τοίνυν δικαιοκρισίαν θεοῦ φησὶν εἶναι τὴν ἐπὶ τοῦ θείου βήματος ἐφ' ἐκάστω ψῆφον, ἦν αὐτὸς ἐξοίσει Χριστός (παραστησόμεθα γὰρ τῷ βήματι αὐτοῦ καὶ οὐχ ὡς ἐνὶ τῶν καθ' ἡμᾶς, ἀλλ' ὡς θεῷ καὶ κριτῇ καὶ νομοθέτῃ), πῶς οὐχὶ θεὸς ὁ Χριστός; 6 Rom. 2. 5. 6 25 2 Cor. 5. 10 P 173 PG 1225 Iac. 4. 12 Ps. 74. 8 31
- 26 Διὰ γὰρ νόμου ἐπίγνωσις ἀμαρτίας. νυνὶ δὲ χωρὶς νόμου δικαιοσύνη θεοῦ πεφανέρωται, μαρτυρουμένη ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν, δικαιοσύνη δὲ θεοῦ διὰ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς πάντας τοὺς πιστεύοντας. Δίχα νόμου δικαιοσύνην, ἦν καὶ ὑπὸ τῶν ἀγίων προφητῶν μεμαρτυρησθαί φησι, τὴν διὰ πίστεως εἶναι λέγει τῆς εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν. εἶτα πῶς οὐ θεὸς ὁ δικαίων τοὺς πιστεύοντας ὅτιπερ εἶη θεὸς ἀληθῶς; ὁραὶ γὰρ εἰς τοῦτο τὸ τῆς πίστεως Rom. 3. 20-22 35

2— 7 adfert Timotheus syr. f. 43b

VS, D [= mn], A

4 αὐτό A	5 εἰ om. V	ὠρίσται SD	6 οὐχὶ A	8 φησι om. D	9 εὐχαρίστησαν A
13 ἐγνώρισαν SD	14 δοξάζωμεν S	αὐτῶν SD	16 πάντῃ τε]	18 οὐχ addidi	20 ὁ θεὸς αὐτοῦσ V
21 γνώσιν VA	δόξαν SD	25 ἑαυτῷ SD	27 ὑμᾶσ S	φησὶν om. SD	29 ὁ om. S
30 καὶ om. SD	37 ἀγίων om. A	37/38 μεμαρτυρεῖσθαι V	38 τῆσ VA	τὴν SD	

πέρις. μαρτυρούντων δὲ τῶν ἀγίων προφητῶν τῇ εἰς Χριστὸν πίστει, τίς ὁ φάναι
τολμῶν οὐκ εἶναι θεὸν αὐτὸν διὰ τὸ ἀνθρώπινον ἢ γοῦν ὅτε γέγονε σὰρξ ὁ λόγος;

27 Πάντες γὰρ ἡμαρτον καὶ ὑστεροῦνται τῆς δόξης τοῦ θεοῦ, δικαιοῦ-
Rom. 3, 23 24 μενοι ὡρεᾶν τῇ αὐτοῦ χάριτι διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς ἐν Χριστῷ
Ἰησοῦ. Εἰ τὸ ἀμαρτάνειν ἡμᾶς ὑστερεῖσθαι ποιεῖ τῆς δόξης τοῦ θεοῦ, ὅτι μὴ οἶδεν 5
1 Petr 2, 22 ἀμαρτίαν, γέγραπται δὲ περὶ Χριστοῦ ὅτι ἀμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν, ὑστερούμεθα δὲ καὶ
κατὰ τοῦτο τῆς δόξης αὐτοῦ πλημμελούντες ἡμεῖς, θεὸς ἄρα ἐστὶ καὶ μετὰ σαρκὸς ὁ λόγος·
οὐ γὰρ ἐποίησεν ἀμαρτίαν.

P 174 28 Νόμον οὖν καταργοῦμεν διὰ τῆς πίστεως; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ νόμον
Rom. 3, 31 ἰστῶμεν. Ὁ διὰ Μωσέως νόμος θεὸν ἕνα προσκυνεῖν ἐδίδασκε τοὺς ἐξ Ἰσραήλ. 10
Deut 6, 4 κύριος γὰρ φησιν, ὁ θεὸς σου κύριος εἰς ἐστίν. καὶ αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς προσε-
Exod. 20, 3 φῶναι λέγων αὐτοῖς· οὐκ ἔσονταί σοι θεοὶ ἕτεροι πλὴν ἐμοῦ. ἄρ' οὖν μετέ-
στησεν ἡ πίστις ἢ εἰς Χριστὸν τοὺς δι' αὐτῆς κεκλημένους εἰς τὸ μὴ ἐνὶ τῷ κατὰ φύσιν
θεῷ προσκυνεῖν; ἄρα καταργοῦμεν νόμον τῷ ἐνὶ τῷ κατὰ ἀλήθειαν θεῷ προσκομίζοντα;
μὴ γένοιτο, φησίν, ἀλλὰ νόμον ἰστῶμεν. οὐκοῦν ὡς θεῷ πρόσμιεν τῷ Χριστῷ, 15
ἵνα μὴ κατηγορώμεθα ὡς παραλύοντες νόμον, ἐπαινῶμεθα δὲ μᾶλλον ὡς ἰστῶντες νόμον
διὰ τῆς πίστεως.

29 Περὶ τοῦ Ἀβραάμ φησι· κατέναντι οὗ ἐπίστευσε θεοῦ τοῦ ζωοποιούντος
Rom. 4, 17 τοὺς νεκροὺς καὶ καλοῦντος τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα. Ὅτε τοίνυν τὸ ζωοποιεῖν
δύνασθαι τοὺς νεκροὺς ἀρμόσειεν ἂν οὐχ ἑτέρω πλὴν ὅτι μόνω τῷ κατὰ φύσιν θεῷ, 20
PG 1228 ζωοποιεῖ δὲ Χριστὸς καὶ διὰ τῆς ἰδίας σαρκὸς τοὺς κατεφθαρμένους ἀπτόμενος τῶν νεκρῶν
καὶ ἀνιστὰς αὐτούς, πῶς οὐ θεὸς ἀληθινὸς ὁ καὶ δοὺς ἑτέροις ἐξουσίαν τοὺς νεκροὺς
ἐγείρειν διὰ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ;

Rom. 7, 4 80 Ὡστε, ἀδελφοί μου, καὶ ὑμεῖς ἐθανατώθητε τῷ νόμῳ διὰ τοῦ σώ-
ματος τοῦ Χριστοῦ εἰς τὸ γενέσθαι ὑμᾶς ἑτέρω τῷ ἐκ νεκρῶν ἐγερθέντι, 25
ἵνα καρποφορήσωμεν τῷ θεῷ. Θανατούμεθα τῷ νόμῳ τῆς κατ' αὐτὸν λατρείας
ἀποπαυόμενοι, γινόμεθα δὲ ἑτέρω τῷ ἐκ νεκρῶν ἐγερθέντι, τουτέστι Χριστῷ, τοῖς αὐτοῦ
θεσπίσμασιν εὐαγγελικαῖς κατακολουθεῖν σπουδάζοντες, ἵνα καρποφορήσωμεν τῷ θεῷ.
κεφάλαιον δὲ τῶν εὐαγγελικῶν θεσπισμάτων ἡ πίστις ἢ εἰς αὐτόν, καὶ οὗτος ἡμῶν ὁ
P 175 καρπός, ὡς θεῷ προσαγόμενος τῷ Χριστῷ. θεὸς οὖν ἄρα ἐστὶν ὁ ἐκ νεκρῶν ἀναστάς, 30
ὡς σαρκὸς γεγονότος τοῦ λόγου.

81 Οἱ δὲ ἐν σαρκὶ ὄντες θεῷ ἀρέσαι οὐ δύνανται, ὑμεῖς δὲ οὐκ ἐστὲ ἐν
Rom. 8, 8-10 σαρκί, ἀλλ' ἐν πνεύματι, εἴπερ πνεῦμα θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν. εἰ δὲ τις
πνεῦμα Χριστοῦ οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἐστὶν αὐτοῦ. εἰ δὲ Χριστὸς ἐν ὑμῖν,
τὸ μὲν σῶμα νεκρὸν δι' ἀμαρτίαν, τὸ δὲ πνεῦμα ζωὴ διὰ δικαιοσύνην. εἰ 35
δὲ τὸ πνεῦμα τοῦ ἐγείραντος τὸν Ἰησοῦν ἐκ νεκρῶν οἰκεῖ ἐν ὑμῖν, ὁ
ἐγείρας ἐκ νεκρῶν Χριστὸν Ἰησοῦν ζωοποιήσει καὶ τὰ θνητὰ σώματα
ὑμῶν διὰ τοῦ ἐνοικούντος αὐτοῦ πνεύματος ἐν ὑμῖν. Ἴδου δὴ σαφῶς τὸ
θεοῦ πνεῦμα λέγεται τοῦ Χριστοῦ. ἀλλ' εἴπερ ἐστὶν ἄνθρωπος ἰδικῶς καὶ ἀνὰ μέρος
κείμενος, κατωικηκότα μόνον ἐν αὐτῷ τὸν τοῦ θεοῦ λόγον ἔχων, πῶς αὐτοῦ το θεῖον 40
λέγεται πνεῦμα; ἀλλὰ μὴν ἴδιον αὐτοῦ τὸ πνεῦμά ἐστι· θεὸς ἄρα καὶ οὐχ ἑτέρως. οὐ

VS, D [= mn], A

2 ὅτι A om. V 6 ὑστερούμενος in ὑστερούμεν corr. S 7 κατά] διὰ A αὐτοῦ VA
τοῦ θῦ SD 10 ἐδίδαξε SD 14 ἄρ' οὖν A προσκομίζοντα] προσκυνεῖν D 15 προσί-
μεν VSD 16 καταλύοντες SD 18 τοῦ om. SD ζωογονοῦντος VA 19 ζωοποιῶν D
20 ἀρμόσειαν ἂν A 21 καὶ om. D 22 ὁ δοὺς καὶ V 25 εἰς] ὡς SD 27 τῶν νεκρῶν A
28 εὐαγγελικῶς V τοῖς εὐαγγελικοῖς SD 35 δὲ om. D 38 ἐνοικῶν αὐτῷ V

- γὰρ ἐν ἀνθρώπῳ γέγονεν ὁ τοῦ θεοῦ λόγος, ἀλλὰ γέγονεν ἄνθρωπος ἀληθῶς μετὰ τοῦ μείναι θεός. οὕτω γὰρ ἂν νοοῖτο Χριστοῦ τὸ πνεῦμα ὑπάρχειν τὸ τοῦ πατρὸς.
- 82 Ὅσοι γὰρ πνεύματι θεοῦ ἄγονται, οὗτοι υἱοὶ θεοῦ εἰσιν. οὐ γὰρ Rom. 8, 14. 15 ἐλάβετε πνεῦμα δουλείας πάλιν εἰς φόβον, ἀλλ' ἐλάβετε πνεῦμα υἰοθεσίας, ἐν ᾧ κράζομεν ἄββᾶ ὁ πατήρ. Ὁ μακάριος γράφει Παῦλος ὅτι δὲ ἐστὲ υἱοί, 5 Gal. 4, 6 ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸς τὸ πνεῦμα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν, κράζον ἄββᾶ ὁ πατήρ. οὐκοῦν εἰ ἐν πνεύματι τοῦ υἱοῦ παρρησίαν ἔχομεν πατέρα καλεῖν τὸν θεόν ὡς τοῦ κατὰ φύσιν καὶ ἀληθῶς υἱοῦ τὸ πνεῦμα πλουτήσαντες, πῶς οὐ θεὸς ὁ Χριστός; οὐ καθὼ νοεῖται καθ' ἡμᾶς ἄνθρωπος μόνον, ἀλλὰ καθὼ γέγονε σὰρξ ὁ λόγος καὶ μετέσχκε παραπλησίως ἡμῖν αἷματος καὶ σαρκός. 10 Hebr. 2, 14
- 88 Τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ; θλίψις ἢ στενοχωρία Rom. 8, 35 ἢ διωγμὸς ἢ λιμὸς ἢ κίνδυνος ἢ μάχαιρα; ὁ νόμος ἔφασκεν ὁ διὰ Μωσέως καὶ P 176 ἐντολὴν ἐποιεῖτο ἄγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου Deut. 6, 5 καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου. ὅτε τοίνυν τὴν ἀγάπην τὴν τῷ θεῷ προπεωδεδεσμένην ὡς ἐξ ὅλης ἰσχύος καὶ ἀνωτάτω, τὴν μέχρι ψυχῆς 15 PG 1229 καὶ αἵματος, καὶ αὐτῷ προσάγομεν τῷ Χριστῷ, τίς ὁ φάναι τολμῶν ὡς οὐκ ἂν εἴη θεός; διημάρτηκε γὰρ τοῦ πρέποντος κατ' οὐδένα τρόπον ὁ τῶν ἁγίων σκοπός.
- 84 Πέπεισμαι γὰρ ὅτι οὔτε θάνατος οὔτε ζωὴ οὔτε ἄγγελοι οὔτε ἀρχαὶ Rom. 8, 38. 39 οὔτε ἐνεστῶτα οὔτε μέλλοντα οὔτε δυνάμεις οὔτε ὕψωμα οὔτε βάθος οὔτε τις κτίσις ἑτέρα δυνήσεται ἡμᾶς χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ θεοῦ τῆς ἐν 20 Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν. Εἰ μὴδὲν ὅλως ἡμᾶς χωρίσαι δύναται τῆς ἀγάπης τοῦ θεοῦ, πράττεται δὲ αὐτὴ παρ' ἡμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, πῶς οὐ θεὸς ἐναργῶς ὁ Χριστός, εἴπερ αὐτὸν ἀγαπῶντες τὸν τῶν ὅλων ἀγαπῶμεν θεόν; Χριστὸν δὲ εἰ λέγοιμι, τὸν ἐκ θεοῦ λόγον ἐνηνθρωπηκότα δηλῶ. 24
- 85 Πάντες γὰρ παραστησόμεθα τῷ βήματι τοῦ θεοῦ, φησί· παραστησόμεθα Rom. 14, 10 δὲ τῷ Χριστῷ. Καθιέται γὰρ ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, κρίνων τὴν οἰκουμένην ἐν Mt. 25, 31 δικαιοσύνη, καίτοι λέγοντος τοῦ Δαυὶδ ὅτι ὁ θεὸς κριτὴς ἐστίν. θεὸς οὖν ἄρα ἐστίν Ps. 74, 8 ὁ Χριστός.
- 86 Τολμηρότερον δὲ ἔγραψα ὑμῖν ἀπὸ μέρους ὡς ἐπαναμιμνήσκων ὑμᾶς Rom. 15, 15. 16 διὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι ὑπὸ τοῦ θεοῦ εἰς τὸ εἶναί με λειτουργὸν Χριστοῦ Ἰησοῦ εἰς τὰ ἔθνη, ἱεουργοῦντα τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ, ἵνα 31 γένηται ἢ προσφορὰ τῶν ἐθνῶν εὐπρόσδεκτος, ἡγιασμένη ἐν πνεύματι ἁγίῳ. Οἱ τὸ τῆς ἱεουργίας χρῆμα πεπιστευμένοι θεῷ λειτουργοῦσι μόνῳ· παρεστή- 35 κασι γὰρ οὐκ ἀνθρώποις οἱ ἱερεῖς. ἰδοὺ τοιγαροῦν ὁ θεσπέσιος Παῦλος δεδόσθαι φησὶν P 177 ἑαυτῷ χάριν παρὰ τοῦ θεοῦ εἰς τὸ εἶναί λειτουργὸν Χριστοῦ Ἰησοῦ καὶ ἱεουργεῖν ἐν τοῖς 35 ἔθνεσι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. θεὸς οὖν ἄρα Χριστός, εἰ Χριστὸν κηρύττων τοῖς ἔθνεσιν τοῦ θεοῦ φησὶν εὐαγγέλιον ἱεουργεῖν αὐτοῖς, ἵνα προσδεχθῶσιν ὡς ἡγιασμένοι ἐν πνεύματι.
- 87 Ἔχω οὖν καύχησιν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τὰ πρὸς τὸν θεόν. οὐ γὰρ Rom. 15, 17-19 τολμήσω τι λαλεῖν ὧν οὐ κατειργάσατο Χριστὸς δι' ἐμοῦ εἰς ὑπακοὴν ἐθνῶν, λόγῳ καὶ ἔργῳ, ἐν δυνάμει σημείων καὶ τεράτων ἐν δυνάμει 41

VS, D [= mn], A

3 εἰσιν υἱοὶ θῷ V   6 ὧν VSD   9 μόνον ἄνθρωπος D   11 χῦ m θῷ VSnA   12 λι-
μὸς ἢ διωγμὸς A   μωυσέος V   15 ἀνωτάτης SD   20 τις om. A   ἀπὸ om. V
22 θεοῦ om. S   25 θεοῦ Pusey χῦ VSDA   27 ὅτι θῷ VA   31 ἰῦ χῦ DA   τὰ ἔθνη τὰ D
34 δεσπέσιος S   35 τοῦ om. A   λειτουργεῖν A   ἰῦ χῦ DA   37 προσδεχθῶσιν ἡγιασμέ-
νοι V   39 ἔχων SD   41 ἐν¹] καὶ A   καὶ om. SD

Acta conciliorum oecumenicorum. 11, 5.

πνεύματος θεοῦ, ὥστε με ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ καὶ κύκλωι μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ πεπληρωκέναι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. Ἐν Χριστῶι Ἰησοῦ καυχᾶσθαι φησι, τὸ καύχημα λέγων ἔχειν πρὸς θεόν. ὅτι δὲ οὐκ ἀνθρώπινον τὸ καὶ ἐν δυνάμει πνεύματος ἐν τοῖς ἀγίοις ἀποστόλοις ἐνεργεῖν δύνασθαι τὸν Χριστὸν τὰ παράδοξα, πῶς ἐνὶ ἀμφιβάλλειν; ὡσπερ γὰρ ἕκαστος τῶν καθ' ἡμᾶς ἐν ἰδίαι δυνάμει τὰ ἑαυτοῦ ἔργα πληροῖ, 5 οὕτω καὶ ὁ Χριστὸς ὡς ἰδία δυνάμει τῶι πνεύματι χρώμενος ἐνεργεῖ τὰ παράδοξα διὰ τῆς τῶν ἀγίων χειρὸς. εἶτα πῶς οὐ θεὸς ἐστίν, οὐπερ ἴδιον τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον;

PG 1232 38 Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι πᾶσαι τοῦ Χριστοῦ. Καίτοι φησὶν ἐν Rom. 16, 16 ἑτέροις, Τιμοθέωι γράφων· ἵνα εἰδῆις πῶς δεῖ ἐν οἴκωι θεοῦ ἀναστρέφεσθαι. 1 Tim. 3, 15 εἰ δὲ Χριστοῦ τὰς ἐκκλησίας οἶδε καὶ μεμαρτύρηκε, θεὸς ἄρα Χριστὸς. 10

89 Ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης συντρίψει τὸν σατανάν ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν Rom. 16, 20 ἐν τάχει. Θεοῦ λεγομένης εἶναι τῆς εἰρήνης, ἔφη που Χριστὸς τοῖς ἀγίοις ἀποστόλοις· Ioh. 14, 27 εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν, εἰρήνην τὴν ἐμὴν ἀφήμι ὑμῖν. εἶτα πῶς P 178 οὐ θεὸς ἀληθῶς ὁ τῆς εἰρήνης δοτῆρ καὶ ὡς ἴδιον ἀγαθὸν τοῖς ἀξίοις διδοὺς αὐτήν;

Κορινθίων πρώτης

15

40 Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θελήματος θεοῦ καὶ Σωσθένης 1 Cor. I, 1. 2 ὁ ἀδελφὸς τῆι ἐκκλησίαι τοῦ θεοῦ. Ἐπιτήρησον ὅτι Ῥωμαίοις προειρηκῶς Rom. 16, 16 ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι πᾶσαι τοῦ Χριστοῦ Κορινθίοις ἐπιστέλλων φησὶ θεοῦ εἶναι τὴν ἐκκλησίαν.

41 Λέγω δὲ τοῦτο ὅτι ἕκαστος ὑμῶν λέγει· ἐγὼ μὲν εἰμι Παύλου, ἐγὼ δὲ 20 1 Cor. I, 12. 13 Ἀπολλῶ, ἐγὼ δὲ Κηφᾶ, ἐγὼ δὲ Χριστοῦ. μεμέρισται ὁ Χριστὸς; μὴ Παῦλος ἐσταυρώθη ὑπὲρ ὑμῶν ἢ εἰς τὸ ὄνομα Παύλου ἐβαπτίσθητε; Οὐκοῦν εἰ μὴ μεμέρισται ὁ Χριστὸς, πάντα αὐτοῦ καὶ πάντες αὐτοῦ. καὶ εἰ αὐτὸς ἐσταυρώθη ὑπὲρ ἡμῶν καὶ εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν, αὐτῶι δηλονότι κεχρεωστήμεθα, ἐσμέν δὲ οὐκ ἀνθρώπου τῶν καθ' ἡμᾶς ἐνός, ἀλλὰ θεοῦ. Χριστὸς ἄρα θεὸς ἐφ' ἡμᾶς. 25

42 Ἐπειδὴ καὶ Ἰουδαῖοι σημεῖον αἰτοῦσι καὶ Ἕλληνες σοφίαν ζητοῦσιν, 1 Cor. I, 22. 23 ἡμεῖς δὲ κηρύσσομεν Χριστὸν ἐσταυρωμένον, Ἰουδαίοις μὲν σκάνδαλον, Ἕλλησι δὲ μωρίαν. Ἄρ' οὐχὶ πᾶς ὅστισὺν ὁμολογήσειεν ἂν ὅτι καλεῖ πρὸς θεογνωσίαν τὴν ἀληθῆ τοὺς ἀνὰ πᾶσαν τὴν γῆν τὸ κήρυγμα τὸ εὐαγγελικόν; εἶτα πῶς ἢ πόθεν τοῦτο ἀμφίβολον; πῶς οὖν ἄρα κηρύττουσιν οἱ μυσταγωγοὶ Χριστὸν ἐσταυρωμένον; 30 ἄρα ὡς ἕνα τῶν καθ' ἡμᾶς τὸν ἐπὶ σταυροῦ θάνατον ὑπομείναντα καὶ εἰς ἀνθρώπον ἢ τοῦ P 179 κόσμου πίστις πράττεται; μὴ γένοιτο, πεπιστεύκαμεν δὲ θεῶι ζῶντι καὶ ἀληθινῶι. θεὸν οὖν οἶδε Χριστὸν τὸν ἐσταυρωμένον καὶ τῶι κόσμωι κηρύττει, τεθαρσηκῶς ὅτι μὴ σφάλλεται.

43 Κἀγὼ ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἦλθον οὐ καθ' ὑπεροχὴν λόγου ἢ 1 Cor. 2, 1. 2 σοφίας καταγγέλλων ὑμῖν τὸ μαρτύριον τοῦ θεοῦ. οὐ γὰρ ἔκρινα εἰδέναι 35 τι ἐν ὑμῖν εἰ μὴ Ἰησοῦν Χριστὸν, καὶ τοῦτον ἐσταυρωμένον. Ἴδου δὴ σαφῶς τὸ μαρτύριον τοῦ θεοῦ λέγων καταγγέλλειν τῶι κόσμωι, Χριστὸν Ἰησοῦν ἐπήγαγε, καὶ τοῦτον ἐσταυρωμένον. θεὸς οὖν ἄρα ἐστίν ὁ σταυρὸν δι' ἡμᾶς ὑπομείνας Χριστὸς

VS, D [= mn], A

1 καὶ κύκλω VA κύκλω καὶ SD 2 χῦ VA θῦ SD 4 ἐν om. SD 5/6 τὰ ἑαυτοῦ
— δυνάμει om. SD 5 πληροῖ A ποιεῖ V 7 οὐπερ scripsi οὐ [οὐ D] γὰρ VSD οὐτινος A
9 τιμόθεος S γράφομεν V 12 γὰρ που SD 15 om. SD 16 ἰῦ χῦ D 17 τοῦ
om. SD 18/19 θῦ φησὶν V 20 παθλοσ S 22 ἡμῶν SD Παύλου] αὐτοῦ V 24 αὐ-
τῶι] αὐτό S 25 ἀλλὰ θεοῦ om. A θῶ ἄρα χῶ SD 26 σημεῖα D 28 ἄρ' οὖν SD
ὁστισοῦν] τισ D 33 τεθαρρηκῶσ D 35 καταγγέλων Sn 36 χῦ ἰῦ D ἰῦ S 37 καταγ-
γέλειν A 38/p. 75, 1 ἰῦ χῶ D

Ἰησοῦς, οὐ καὶ τὸ μαρτύριον οὐκ ἐν ὑπεροχῇ λόγου καὶ σοφίας κοσμικῆς καταγγέλλεται τῷ κόσμῳ διὰ τῶν ἁγίων ἀποστόλων, ἀλλ' ὡς ἐν δυνάμει πνεύματος.

PG 1233

- 44 Σοφίαν δὲ λαλοῦμεν ἐν τοῖς τελείοις, σοφίαν δὲ οὐ τοῦ αἰῶνος τού- 1Cor. 2, 6-8
του οὐδὲ τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου τῶν καταργουμένων, ἀλλὰ
λαλοῦμεν θεοῦ σοφίαν ἐν μυστηρίῳ τὴν ἀποκεκρυμμένην, ἣν προώρισεν ὁ
θεὸς πρὸ τῶν αἰώνων εἰς δόξαν ἡμῶν, ἣν οὐδεὶς τῶν ἀρχόντων τοῦ
αἰῶνος τούτου ἔγνωκεν. εἰ γὰρ ἔγνωσαν, οὐκ ἂν τὸν κύριον τῆς δόξης
ἔσταύρωσαν. Εἰ θεοῦ σοφία τὸ Χριστοῦ μυστήριον, εἶτα τῷ κόσμῳ κηρύττεται
καὶ θεὸς οὐκ ἔστιν ἀληθῶς κατὰ τὸ τισὶν οὐκ οἶδ' ὅπως δοκοῦν καὶ εἰς αὐτὸν ἢ πίστις,
πῶς ἐστὶ σοφὸν τὸ μυστήριον, εἰ τῆς ἀληθῶς θεογνωσίας ἀποκομίζει τοὺς ἐπὶ τῆς γῆς 10
καὶ λάτρην ἀνθρώπου τὴν οἰκουμένην ἀποτελεῖ; ἀλλ' οὐ τοῦτό ἐστιν ἀληθές, σοφὸν δὲ τὸ
μυστήριον, ὅτι θεῷ προσάγει τοὺς πεπλανημένους. θεὸς ἄρα ὁ Χριστὸς, εἴρηται δὲ καὶ
δικαίως κύριος τῆς δόξης ὁ ἑσταυρωμένος.
- 45 Κατὰ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι ὡς σοφὸς ἀρχιτέκτων 1Cor. 3, 10. 11
θεμέλιον ἔθηκα, ἄλλος δὲ ἐποικοδομεῖ. θεμέλιον γὰρ ἄλλον οὐδεὶς δύ- 15 P 180
ναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, ὅς ἐστιν Ἰησοῦς Χριστὸς. Εἰ ἐπερη-
ρεῖσθε καθάπερ τινὶ θεμελίῳ Χριστῷ καὶ ἐπ' αὐτῷ διὰ πίστεως οἰκοδομούμεθα καὶ ἐστὶν
αὐτὸς ἢ πάντων ἀσφάλεια, πῶς οὐκ ἂν εἴη θεὸς ἀληθῶς ὁ ἐν ᾧ τὰ πάντα καὶ ἡ παρὰ
πάντων πίστις, οὐ καθὼς εἰς ἓνα τῶν καθ' ἡμᾶς, ὅτι μὴ κτίσει λελατρεύκαμεν, ἀλλὰ θεῷ
τῷ φύσει καὶ ἀληθῶς; 20
- 46 Οὐκ οἶδατε ὅτι ναὸς θεοῦ ἐστὲ καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν; 1Cor. 3, 16. 17
εἴ τις τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ φθείρει, φθερεῖ τοῦτον ὁ θεός. ὁ γὰρ ναὸς
τοῦ θεοῦ ἅγιός ἐστιν, οἵτινες ἐστὲ ὑμεῖς. Εἰ τὸ πνεῦμα Χριστοῦ δεχόμενοι
ναὸς θεοῦ χρηματίζομεν, πῶς οὐ θεὸς ἀληθῶς ὁ δι' ἃν ἡμεῖς ἐσμὲν ναοὶ θεοῦ;
- 47 Ὡστε μὴ πρὸ καιροῦ τι κρίνετε, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ κύριος, ὅς καὶ φω- 25 1Cor. 4, 5
τίσει τὰ κρυπτὰ τοῦ σκότους καὶ φανερώσει τὰς βουλὰς τῶν καρδιῶν.
καὶ τότε ὁ ἔπαινος γενήσεται ἐκάστω παρὰ τοῦ θεοῦ. Τὸν κύριον ἡμῶν
Ἰησοῦν τὸν Χριστὸν ἐξ οὐρανοῦ καταβῆναι προσδοκῶμεν κατὰ καιροῦς, ᾧ καὶ πάντες
παραστησόμεθα κρίνοντι τὰ κρυπτὰ καὶ φανεροῦντι τὰς βουλὰς τῶν καρδιῶν, ὅτι δὲ καὶ
ἐπαινέσει τοὺς δικαίους, πεπληροφόρημεθα. τοῖς γὰρ ἑστηκόσιν ἐκ δεξιῶν ἐρεῖ· δεῦτε, 30 Mt. 25, 34
οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν
βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. ὅτε τοίνυν ἐπαινοῦντος Χριστοῦ τὸν ἔπαινον
ἐκάστω γενήσεσθαι φησι παρὰ τοῦ θεοῦ, πῶς οὐ θεὸς ἐστὶν ἐναργῶς;
- 48 Ἡ οὐκ οἶδατε ὅτι τὰ σώματα ὑμῶν ναὸς τοῦ ἐν ὑμῖν ἁγίου πνεύματος PG 1236
ἐστὶν, οὐ ἔχετε ἀπὸ θεοῦ, καὶ οὐκ ἐστὲ ἑαυτῶν; ἠγοράσθητε γὰρ τιμῆς. 1Cor. 6, 19. 20
δοξάσατε δὴ τὸν θεὸν ἐν τῷ σώματι ὑμῶν. Εἰ τὸ πνεῦμα Χριστοῦ λαβόντες P 181
γεγόναμεν ναοὶ θεοῦ καὶ οὐκ ἐσμὲν ἑαυτῶν, ἀγορασθέντες τῷ αἵματι αὐτοῦ, ὡς μηκέτι
ζῆν ἡμᾶς ἑαυτοῖς, ἀλλὰ τῷ πριαμένῳ, πῶς οὐ θεὸς ὁ Χριστὸς ἐναργῶς ὁ δι' ἃν καὶ ναοὶ
θεοῦ ἐσμὲν ἡμεῖς, ᾧ καὶ ὡς θεῷ δουλεύομεν;

VS, D [= mn], A

4 οὐδὲ — τούτου om. V 5 θεοῦ om. A τὴν om. A 8 μυστήριον χϛ V 10 τὸ μυστήριον σοφὸν V ἀληθοσ A 10 ἀποκομίζει SD τῆς om. A 11 λάτρην scripsi λατρείαν VSDA τὴν οἰκουμένην om. V 13 ὁ om. SD 15 τέθεικα SD ἄλλοσ V 17 Χριστῷ om. SD 18/19 παρὰ πάντων VA παρ' αὐτῶν SD 21 ἐστὲ ὑμεῖσ V ἐν ὑμῖν οἰκεῖ S 27 τοῦ om. A 28 τὸν om. SD καταβῆναι ἐξ οὐρανοῦ SD 29 καὶ^a om. V 32 ἐπαινον A ἐπαινον δὲ VSD 34 σώματα] πνεύματα S 37 ναοὶ VA υἱοὶ SD 38 ἐναργῶσ ὁ ᾠσ D

49 **1 Cor. 8, 4-6** Περὶ τῆς βρώσεως οὖν τῶν εἰδωλοθύτων, οἶδαμεν ὅτι οὐδὲν εἶδωλον ἐν κόσμῳ καὶ ὅτι οὐδεὶς θεὸς εἰ μὴ εἷς. καὶ γὰρ εἶπερ εἰσὶ λεγόμενοι θεοί, εἴτε ἐν οὐρανῳ εἴτε ἐπὶ γῆς, ὡς περ εἰσὶ θεοὶ πολλοὶ καὶ κύριοι πολλοί, ἡμῖν δὲ εἷς θεὸς ὁ πατήρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτόν, καὶ εἷς κύριος Ἰησοῦς Χριστός, δι' οὗ τὰ πάντα καὶ ἡμεῖς δι' αὐτοῦ. **Εἷς** μόνος εἷς ἐστὶ θεὸς καὶ ἕτερος παρ' αὐτὸν οὐδεὶς, συμπαραλαμβάνεται δὲ εἰς τὴν μίαν τῆς θεότητος φύσιν ὁ εἷς Χριστός Ἰησοῦς, δι' οὗ τὰ πάντα, θεὸς ἄρα ἐστὶν ὁ ἐν ὁμοουσιότητι τοῦ πατρὸς νοούμενος θεικῶς, καὶ ὅτε κεχημάτικεν Ἰησοῦς Χριστὸς γενόμενος ἐκ γυναικός. ἐπιτηρῆσαι δὲ χρὴ ὅτι Χριστὸν Ἰησοῦν ὀνομάσας δι' αὐτοῦ τὰ πάντα γενέσθαι φησὶν, ὡς ἐνὸς ὄντος υἱοῦ καθ' ἑνωσιν οἰκονομικήν. 10

50 **1 Cor. 9, 20. 21** Ἐγενόμην, φησί, τοῖς ἀνόμοις ὡς ἄνομος, μὴ ὦν ἄνομος θεοῦ, ἀλλ' ἔννομος Χριστοῦ. Εἰ ὁ Χριστοῦ νόμον ἔχων νόμον ἔχει θεοῦ, πῶς οὐ θεὸς ὁ Χριστός;

51 **1 Cor. 10, 32** Ἀπρόσκοποι καὶ Ἰουδαίοις γίνεσθε καὶ Ἑλλησι καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ. Σημειώτεον ὅτι θεοῦ λέγων τὴν ἐκκλησίαν, Χριστοῦ πάλιν οἶδεν αὐτήν. 15

52 **1 Cor. 11, 3** Θέλω δὲ ὑμᾶς εἰδέναι ὅτι παντὸς ἀνδρὸς ἡ κεφαλὴ ὁ Χριστός ἐστὶ, κεφαλὴ δὲ γυναικὸς ὁ ἀνὴρ, κεφαλὴ δὲ Χριστοῦ ὁ θεός. Ὁ μακάριος Λουκάς τὴν περὶ Χριστοῦ γενεαλογίαν ἡμῖν συντιθεὶς ἄρχεται μὲν ἀπὸ τοῦ Ἰωσήφ, εἶτα φθάσας ἐπὶ τὸν Ἀδὰμ ἐπιφέρει λέγων τοῦ θεοῦ, ἀρχὴν τῷ ἀνθρώπῳ τιθεὶς τὸν ποιήσαντα θεόν. **P 182 Lc. 3, 38** οὕτως εἶναι φασὶν παντὸς ἀνδρὸς κεφαλὴν τὸν Χριστόν· πεποιήται γὰρ δι' αὐτοῦ καὶ 20 παρήχθη πρὸς γένησιν, οὐχ ὑπουργικῶς κτίζοντος αὐτὸν τοῦ υἱοῦ, θεικῶς δὲ μᾶλλον ὡς φύσει δημιουργοῦ. κεφαλὴ δὲ γυναικὸς ὁ ἀνὴρ, ὅτι ἐκ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ ἐλήφθη καὶ αὐτὸν ὡς περ ἔχει τὴν ἀρχήν. κεφαλὴ δὲ ὁμοίως Χριστοῦ ὁ θεός, ὅτι ἐξ αὐτοῦ κατὰ **PG 1237** φύσιν· γεγέννηται γὰρ ὁ λόγος ἐκ τοῦ θεοῦ καὶ πατρός. εἶτα πῶς οὐ θεὸς ὁ Χριστός, οὐ κεφαλὴ τέθειται κατὰ φύσιν ὁ πατήρ; Χριστὸν δὲ ὅταν λέγοιμι, ἐν ἀνθρωπείᾳ μορφῇ 25 πεφηνότα τὸν ἐκ θεοῦ λόγον ἐννοῶ.

58 **1 Cor 12, 3-6** Διὸ γνωρίζω ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς ἐν πνεύματι θεοῦ λαλῶν λέγει ἀνάθεμα Ἰησοῦν καὶ οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν κύριος Ἰησοῦς εἰ μὴ ἐν πνεύματι ἁγίῳ. διαιρέσεις δὲ χαρισμάτων εἰσὶ, τὸ δὲ αὐτὸ πνεῦμα· καὶ διαιρέσεις διακονιῶν εἰσιν, ὁ δὲ αὐτὸς κύριος· καὶ διαιρέσεις ἐνεργημάτων εἰσιν, ὁ δὲ αὐτὸς θεὸς ὁ ἐνεργῶν ἐστὶ τὰ πάντα ἐν πάσιν. Εἰ τὸ λέγειν ὅτι οὐκ ἐστὶ φύσει καὶ ἀληθείᾳ θεὸς ὁ Χριστός, οὐδὲν ἕτερόν ἐστιν ἢ εἰπεῖν ἀνάθεμα Ἰησοῦν, οἱ ἐκβάλλοντες αὐτὸν τοῦ εἶναι κατὰ ἀλήθειαν θεὸν οὐκ ἐν ἁγίῳ πνεύματι τοῦτο ποιοῦσι. καὶ εἰ τὰς τῶν χαρισμάτων διαιρέσεις ποτὲ μὲν ἐνεργεῖν τὸ πνεῦμά φησι, ποτὲ δὲ τὸν αὐτὸν κύριον, ποτὲ δὲ τὸν αὐτὸν θεόν, οἶδεν ἄρα θεὸν ὄντα Χριστὸν τὸν ὡς θεὸν ἐνεργούντα διὰ τοῦ πνεύματος καὶ ὡς κύριον κατὰ φύσιν διανέμοντα μετ' ἐξουσίας, ὡς περ ἂν ἔλοιτο, τὰς ἄνωθεν δωρεάς. μνημονεῦσαι δὲ δεῖ ὅτι καὶ ὁ Παῦλος ἔφη περὶ Χριστοῦ ὡς ἐνεργήσαντος αὐτοῦ ἐν δυνάμει πνεύματος ἁγίου. 35

P 183 54 1 Cor 12, 18 Καὶ οὕς μὲν ἔθετο ὁ θεὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πρῶτον ἀποστόλους, δεῦτερον προφήτας, τρίτον διδασκάλους, ἔπειτα δυνάμεις, ἔπειτα χαρίσματα 40

VS, D [= mn], A

3 τῆσ γῆσ V	πολλοὶ θεοὶ Sm	5 Χριστός] ὁ S	7 ἰῶ χῶ SD	οὖν ἄρα SD
ὁ om. V	11 θῶ V	12 χῶ V	14 γίνεσθαι Vm	21 θεουργικῶσ V
ται SD	25 λέγοιμι suspectum	ἀνθρωπία D	31 θῶ ἐστὶν ὁ ἐνεργῶν SD	33 τοῦ
om. V	θῶ A ἰν VSD	πνι ἁγίῳ SD	35 τὸν χῶ τὸν A	θεόν] ἀληθῶσ A
36 κῶ VA θῶ SD	37 ὁ om. SD	39 πρῶτον μὲν SA	39/40 δεῦτερον δὲ A	ἐπει-
τα*) εἶτα V				

ιαμάτων. Θεοῦ λεγομένου ταῦτα κατορθοῦν, Χριστὸς ὁ ἐνεργήσας ἐστίν· ἔθετο γὰρ τοὺς ἀποστόλους αὐτὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ μέντοι καὶ διδασκάλους * ἐνεργῆσαι καὶ δυνάμεις. δέδωκε γὰρ ἐξουσίαν τοῖς ἁγίοις μαθηταῖς θεραπεύειν πᾶσαν νόσον καὶ Mt. 10, 1 πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ.

55 Ὁ ἀσπασμὸς τῆι ἐμῇ χειρὶ Παύλου. εἴ τις οὐ φιλεῖ τὸν κύριον, ἦτω 1 Cor. 16, 21. ἀνάθεμα. μαραναθά. Ἄρα τίνα φησὶ κύριον ἐν τούτοις; κύριος μὲν γὰρ ὁμολογου- 22 μένως καὶ αὐτὸς ὁ υἱός, ὁμοίως δὲ καὶ τὸ πνεῦμα· ὁ γὰρ κύριος, φησὶ, τὸ πνεῦμά 2 Cor. 3, 17 ἐστίν. ὁ δὲ γε τοῦ μακαρίου Παύλου σκοπὸς ἐν τούτοις εἰς αὐτὸν συντείνεται τὸν Ἰησοῦν· εἰς γὰρ φησι, κύριος Ἰησοῦς Χριστός. ἀναθεματίζει τοίνυν τὸν μὴ 1 Cor. 8, 6 φιλοῦντα αὐτόν, οὐ φιλεῖ δὲ αὐτόν ὁ μήτε φύσει μήτε ἀληθείᾳ λέγων υἱὸν εἶναι τοῦ θεοῦ, 10 ἀλλὰ ὡς ἐν δευτέρᾳ τάξει τιθεῖς παρὰ τὸν ἐκ θεοῦ λόγον καὶ τὸ τῆς οἰκονομίας ἀδικῶν μυστήριον διὰ τοῦ τέμνειν εἰς δύο τὸν ἕνα κύριον καὶ υἱόν.

Ἐκ τῆς πρὸς Κορινθίους

56 Τῷ δὲ θεῷ χάρις πάντοτε τῷ θριαμβεύοντι ἡμᾶς ἐν τῷ Χριστῷ 2 Cor. 2, 14-15 καὶ τὴν ὁσμὴν τῆς γνώσεως αὐτοῦ φανεροῦντι δι' ἡμῶν ἐν παντὶ τόπῳ, PG 1240 ὅτι Χριστοῦ εὐωδία ἐσμὲν τῷ θεῷ ἐν τοῖς σπιζομένοις καὶ ἐν τοῖς 18 ἀπολλυμένοις. Εἶτα πῶς οὐ θεὸς ὁ Χριστός, εἶπερ ἐστίν αὐτὸς ὁσμὴ τῆς γνώσεως τοῦ πατρὸς; οὐ γὰρ ἐν γε τῇ ἀνθρώπου φύσει τὴν τῆς θείας φύσεως εὐωδία ἀναμάθοι τις ἄν, ἀλλ' ὡσπερ ἡ τῆς ἀνθρωπότητος ὁσμὴ σημαίνει πᾶν ἄνθρωπον, οὕτω καὶ ἡ τῆς θεότητος θεόν. εἰ δὲ Χριστὸς εὐωδία τοῦ πατρὸς εἶναι λέγεται καὶ ἔστιν ἀληθῶς, 20 P 184 πῶς οὐ θεὸς ἐστὶ Χριστός, κἂν εἰ γέγονεν ἄνθρωπος οἰκονομικῶς ὁ ἐκ θεοῦ πατρὸς λόγος;

57 Ἡ ἐπιστολὴ ἡμῶν ὑμεῖς ἐστέ, ἐγγεγραμμένη ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, 2 Cor. 3, 2-3 γινωσκομένη καὶ ἀναγινωσκομένη ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων, φανερούμενοι ὅτι ἐστὲ ἐπιστολὴ Χριστοῦ διακονηθεῖσα ὑφ' ἡμῶν, ἐγγεγραμμένη οὐ μέλανι, ἀλλὰ πνεύματι θεοῦ ζῶντος, οὐκ ἐν πλαξὶ λιθίνοις, ἀλλ' ἐν πλαξὶ 25 καρδίας σαρκίνοις. Ἐφη πού θεὸς δι' ἐνὸς τῶν ἁγίων προφητῶν· ἐν τῷ καιρῷ Jer. 38, 33 ἐκείνῳ, λέγει κύριος, διδοὺς νόμους μου εἰς τὴν διάνοιαν αὐτῶν καὶ ἐπὶ τὰς καρδίας αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς. γεγόναμεν τοίνυν ἐπιστολὴ Χριστοῦ, γράφοντος ἡμῖν οὐκ ἐν μέλανι τὸ αὐτῷ δοκοῦν, ἀλλ' ἐν πνεύματι θεοῦ ζῶντος, οὐ διακο- νικῶς μᾶλλον, ἀλλ', ἵνα οὕτως εἴπωμεν, αὐτουργικῶς· ἴδιον γὰρ αὐτοῦ τὸ πνεῦμά ἐστιν. 30 εἶτα πῶς οὐ θεὸς ὁ ἐν ἰδίῳ πνεύματι γράφων ἡμῖν τῆς θεογνωσίας τὴν ὁδόν;

58 Περὶ τῶν Ἰουδαίων φησὶν· ἀλλ' ἐπωρώθη τὰ νοήματα αὐτῶν. ἄχρι γὰρ 2 Cor. 3, 14-17 τῆς σήμερον ἡμέρας τὸ αὐτὸ κάλυμμα ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει τῆς παλαιᾶς διαθήκης μένει, μὴ ἀνακαλυπτόμενον ὅτι ἐν Χριστῷ καταργεῖται, ἀλλὰ ἕως σήμερον, ἡνίκα ἀναγινώσκειται Μωυσῆς, κάλυμμα ἐπὶ τὴν καρδίαν 35 αὐτῶν κεῖται. ἡνίκα δ' ἂν ἐπιστρέψῃ πρὸς κύριον, περιαιρεῖται τὸ κάλυμμα. ὁ δὲ κύριος τὸ πνεῦμά ἐστίν· οὐ δὲ τὸ πνεῦμα κυρίου, ἐκεῖ ἐλευθερία. Εἰ τέλος νόμου καὶ προφητῶν ὁ Χριστὸς καὶ οὐκ ἀποκαλύπτεται τὸ κά- λυμμα τὸ ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει τῆς παλαιᾶς διαθήκης εἰ μὴ ἐν μόνῳ τῷ Χριστῷ, ποῖον ἔχει λόγον τὸ ἄνθρωπον αὐτὸν οἶσθαι κοινὸν ὑπάρχειν, μόνῃ τῇ τῆς υἰότητος προσηγο- 40

VS, D [= mn], A

2 lacunam statui, supplendo e. g. ἐποίησε δ' εἰς εὐχαρίσματο δ' 4 ἐν om. V 8 συνετείνετο V
9 ἀνάθεμα A 12 καὶ υἱόν A καὶ τῷ V τῷ χῶ SD 13 om. SD 22 ἡ om. S ἐγγεγραμμέ-
νοι V 23 φανερούμενη VSDA 24 ὑφ' om. S 26 καρδίας S λιθίνοις S σαρκίνοισι D
ἀγίων om. SD 27 νόμους] λόγους V 28 ταῖς καρδίαις D 35 τὸ σήμερον S τῆς σήμε-
ρον D 36 περιαιρεῖται V

- P 185 ρίαι τετιμημένον; εύρίσκεται γάρ [ἄν] οὕτως ἔχειν τὸ τῆς πίστεως ἡμῶν τέλος οὐκ εἰς θεὸν μάλλον, ἀλλ' εἰς ἓνα τῶν καθ' ἡμᾶς, ὅπερ ἐστὶ τῶν ἀτοπωτάτων.
- 59 Εἰ δὲ καὶ ἐστὶ κεκαλυμμένον τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν, ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις
2 Cor. 4. 3-4 ἐστὶ κεκαλυμμένον, ἐν οἷς ὁ θεὸς τοῦ αἰῶνος τούτου ἐτύφλωσε τὰ νοήματα τῶν ἀπίστων εἰς τὸ μὴ αὐγάσαι τὸν φωτισμὸν τοῦ εὐαγγελίου τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ, ὅς ἐστὶν εἰκὼν τοῦ θεοῦ. Εἰ κατὰ γε τὸ τισὶ δοκοῦν κοινὸς ἄνθρωπός ἐστιν ὁ Χριστός, ἐνώσει μόνῃ τῇ κατὰ πρόσωπον τὴν συνάφειαν ἔχων πρὸς τὸν ἐκ θεοῦ λόγον (φασὶ γὰρ οὕτως αὐτοί), πῶς ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις κεκαλυμμένον
PG 1241 ἐστὶ τὸ εὐαγγέλιον αὐτοῦ; διάκεινται γὰρ τὰ ἔθνη οὐχ ὅτι θεὸς ἐστὶν, ἀλλ' ὅτι καθ' ἡμᾶς ἄνθρωπος. πῶς δὲ καὶ τετύφλωνται παρὰ τοῦ σατανᾶ οἱ περὶ ἀνθρώπου λέγοντες ὅτι ἄνθρωπός ἐστι; ποῖος δὲ καὶ φωτισμὸς ἔνεστι τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ, εἰ μὴ θεὸς ἐστὶ καὶ ὡς τοῦτο ὑπάρχων δεδοξασται; πῶς δ' ἂν εἴη καὶ εἰκὼν τοῦ θεοῦ, εἰ μέχρι μόνων τῶν τῆς ἀνθρωπότητος ἀφικνεῖται, οὐκ ἔχων τὸ εἶναι κατὰ ἀλήθειαν υἱὸς καὶ θεός;
- 60 Διὸ καὶ φιλοτιμούμεθα, εἴτε ἐνδημοῦντες εἴτε ἐκδημοῦντες, εὐάρεστοι
2 Cor. 5. 9-10 αὐτῷ εἶναι. τοὺς γὰρ πάντας ἡμᾶς φανερωθῆναι δεῖ ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ, ἵνα κομίσηται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώματος πρὸς ἃ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθὸν εἴτε φαῦλον. Εἰ πᾶσα τοῖς ἀγίοις σπουδὴ τὸ εὐαρεστεῖν τῷ θεῷ, φιλοτιμούμεθα δὲ τοιοῦτοι φαίνεσθαι τῷ Χριστῷ, τὸ ἀνθρώποις ἀρέσκειν παραιτούμενοι,
Iac. 4. 12 πῶς οὐ θεὸς ἐναργῶς ὁ Χριστός; καὶ εἰ κρινεῖ τὴν οἰκουμένην αὐτός, ἐνὸς εἶναι λεγομένου νομοθέτου καὶ κριτοῦ, πρόδηλον ὅτι καὶ κατὰ τοῦτο θεὸς ἐστὶ, καὶ εἰ γέγονε σὰρξ ὁ λόγος.
- P 186 61 Ἡ γὰρ ἀγάπη τοῦ θεοῦ συνέχει ἡμᾶς, κρίναντας τοῦτο ὅτι εἰ εἰς ὑπὲρ
2 Cor. 5. 14-15 πάντων ἀπέθανεν, ἄρα οἱ πάντες ἀπέθανον, καὶ ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν, ἵνα οἱ ζῶντες μηκέτι ἑαυτοῖς ζῶσιν, ἀλλὰ τῷ ὑπὲρ αὐτῶν ἀποθανόντι καὶ ἔγερθέντι. Εἰ πάντες ἐν ἐσμέν καὶ αὐτῷ ζῆν ἐυχόμεθα, κατασεμνύνοντες δηλονότι τὸν ἑαυτῶν βίον διὰ γε τοῦ χρῆναι πληροῦν τὸ θέλημα αὐτοῦ, ζῶμεν δὲ τῷ Χριστῷ, πῶς οὐ θεὸς εἴη ἄν, ὡς κεχρεωστήμεθα καὶ ζῆν σπουδάζομεν ὡς ὑπὲρ ἡμῶν τεθνεῶτι καὶ πριαμένῳ πάντας αἵματι τῷ ἰδίῳ;
- 62 Ὑπὲρ Χριστοῦ οὖν πρεσβεύομεν ὡς τοῦ θεοῦ παρακαλοῦντος δι' ἡμῶν·
2 Cor. 5. 20 δεόμεθα ὑπὲρ Χριστοῦ, καταλλάγητε τῷ θεῷ. ἐπιτήρησον ὅτι πρεσβεύουσι μὲν ὑπὲρ Χριστοῦ, παρακαλεῖσθαι δὲ λέγουσιν ἡμᾶς ὑπὸ τοῦ θεοῦ· εἶτα πάλιν δεόμεθα, φασίν, ὑπὲρ Χριστοῦ, καταλλάγητε τῷ θεῷ. θεὸς οὖν ἄρα Χριστός, ὡς κατηλλαγμένοι θεῷ κατηλλάγημεθα.
- 68 Ἄλλ' ἐν παντὶ συνιστάντες ἑαυτοὺς ὡς θεοῦ διάκονοι. Οἱ θεοῦ λεγόμενοι εἶναι διάκονοι εἴρηται καὶ Χριστοῦ· θεὸς οὖν ἄρα Χριστός.
2 Cor. 6. 4
- 64 Ἡμεῖς γὰρ ναοὶ θεοῦ ἐσμέν ζῶντος, καθὼς εἶπεν ὁ θεὸς ὅτι ἐνοικήσω
2 Cor. 6. 16 ἐν αὐτοῖς καὶ ἐμπεριπατήσω καὶ ἔσομαι αὐτῶν θεός καὶ αὐτοὶ ἔσονται μου λαός. Εἰ ναοὶ θεοῦ ζῶντος ἐσμέν, ὡς ἐνοικούντος ἐν ἡμῖν τοῦ πνεύματος, ὃ καὶ εἶναι
Rom. 8. 9 λέγεται τοῦ Χριστοῦ (εἰ γὰρ τις, φησί, πνεῦμα Χριστοῦ οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἐστὶν αὐτοῦ), πῶς οὐ θεὸς ὁ Χριστός;
- 65 Λογισμούς, φησί, καθαιροῦντες καὶ πᾶν ὕψωμα ἐπαιρόμενον κατὰ
2 Cor. 10. 5 τῆς γνώσεως τοῦ θεοῦ καὶ αἰχμαλωτίζοντες πᾶν νόημα εἰς τὴν ὑπακοὴν
P 187

VS, D [= mn], A

1 ἄν deleui 3/4 τὸ εὐαγγέλιον — κεκαλυμμένον om. SD 9 αὐτοῦ] τοῦ θῦ V 10 ἀνθρώπου] αὐτοῦ? λέγοντες om. SD 11 Χριστοῦ] φρικτοῦ S 20 εἰ om. D ὁ λόγος om. V
25 δὲ om. SD 26 ἄν εἴη SD 28 οὖν om. V 29 ἡμῶν V ὅτι SA ἐτι D τοῦ V 30 δὲ om. V 31 ὡ καὶ SD 34 εἴρηται S 35 ἐσμέν θῦ V ζῶντες SD ὅτι VA καὶ SD
36 ἐν om. SD μοι V 37 ζῶντες SD ἐν om. A

τοῦ Χριστοῦ. Τίνα τρόπον καθαιρήσομεν πᾶν ὕψωμα ἐπαιρόμενον κατὰ τῆς γνώσεως PG 1244
τοῦ θεοῦ; ἢ πῶς αἰχμαλωτιοῦμεν πᾶν νόημα εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ Χριστοῦ; κεκένωκε γὰρ Phil. 2, 7. 8
ἑαυτὸν ὁ λόγος ἐκὼν καὶ γέγονεν ὑπήκοος τῷ πατρὶ μέχρι θανάτου. ὅταν τοίνυν ἐκ
τῶν οἰκονομικῶς ἢ πεπραγμένων ἢ εἰρημένων διὰ γε τὴν σάρκα καὶ τὸ ἀνθρώπινον κατε-
παίρωνται τινὲς τῆς γνώσεως τοῦ υἱοῦ, λέγοντες οὐκ εἶναι θεὸν ἀληθῆ καὶ υἷον κατὰ φύσιν 5
τὸν ἐν ἀνθρωπείᾳ μορφῇ, τότε πᾶν ὕψωμα ἐπαιρόμενον καθαιρήσομεν, τὰς τῶν ἐκεῖνα
φρονεῖν ἠρημένων ἀνατρέποντες δόξας καὶ περιτρέποντες πᾶν νόημα εἰς τὴν τῆς ὑπακοῆς
οἰκονομίαν. δεῖ γὰρ ἐν τοῖς τῆς ἀνθρωπότητος μέτροις γεγονότα τὸν υἷον μὴ παραι-
τεῖσθαι τὰ ἀνθρώπινα.

Ἐκ τῆς πρὸς Γαλάτας

10

86 Ἐγὼ γὰρ διὰ νόμου νόμῳ ἀπέθανον, ἵνα θεῶι ζήσω. Χριστῷ συνε- Gal. 2, 19. 20
σταύρωμαι, ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγώ, ζῆ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός. ὁ δὲ νῦν ζῶ ἐν
σαρκί, ἐν πίστει ζῶ τῇ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ ἀγαπήσαντός με καὶ παρα-
δόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ. Τί δὴ ἄρα φησὶν ἐν τούτοις ὁ θεσπέσιος Παῦλος,
κατιδεῖν ἀναγκαῖον. νόμος τέθειτο παρὰ θεοῦ διὰ φωνῆς προφητῶν καὶ ἦν οὗτος· ὁ 15 Hab. 2, 4
δὲ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται. τέθειτο δὲ καὶ νόμος διὰ Μωσέως. νόμῳ
τοίνυν τῷ τῆς πίστεως, φησὶν, ἀκολουθήσας ἀπέθανον τῷ νόμῳ τῷ διὰ Μωσέως, οὐκ
ἐνεργήσας ἔτι τὰ ὡς ἐν σκιᾷ καὶ τύποις τοῖς ἀρχαίοις διωρισμένα. τοῦτο γὰρ ἐστὶ τὸ
νόμῳ τῷ διὰ Μωσέως ἀποθανεῖν, ἵνα θεῶι ζήσωμεν, τῇ εἰς Χριστὸν προσκείμενοι πίστει.
ὅτε τοίνυν ἀποθνήσκομεν τῷ διὰ Μωσέως νόμῳ, τὴν ἐν Χριστῷ προτιμῶντες δικαίωσιν, 20 P 188
πῶς οὐ θεὸς ὁ Χριστός, δι' ὃν καταργεῖται νόμος, ὡς διαφερούσης αὐτοῦ τῆς πίστεως;
εἰ δὲ ἄνθρωπος ἦν ἀπλῶς ὁ Χριστός, πῶς ἂν ἐγένετο καὶ νόμου κρείττων ἢ πίστις ἢ
εἰς αὐτόν;

87 Ὁ οὖν ἐπιχορηγῶν ὑμῖν τὸ πνεῦμα καὶ ἐνεργῶν δυνάμεις ἐξ ἔργων Gal. 3, 5
νόμου ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως; εἰ ὁ νόμος ὁ διὰ Μωσέως, καίτοι θεοῦ νόμος ὢν καὶ 25
λαληθεὶς δι' ἀγγέλων, οὐκ ἔχει τὴν τοῦ ἁγίου πνεύματος χορηγίαν οὔτε μὴν προϋξένησε
τισὶ τὸ ἐνεργεῖν δύνασθαι τὰ παραδόξα, κερδαίνομεν δὲ διὰ τῆς πίστεως τῆς εἰς Χριστὸν
ἀμφοτέρα, πῶς οὐκ ἐν ἀμείνοσιν ἢ πίστις τοῦ παλαιοῦ νόμου; καὶ εἰ ἄνθρωπος ἦν ἀπλῶς
καθ' ἡμᾶς, πῶς θεῖον κατήρησε νόμον ἢ πίστις ἢ εἰς αὐτόν; καὶ εἰ ἐσμὲν ἐν ἀμείνοσιν
οἱ διὰ πίστεως μᾶλλον ἢ οἵπερ ἦσαν κατ' ἐκεῖνο τοῦ καιροῦ, καθ' οὓς ἦν ὁ νόμος, πῶς 30
οὐ θεὸς ὁ Χριστός;

88 Πρὸ τοῦ δὲ ἐλθεῖν τὴν πίστιν ὑπὸ νόμον ἐφρουρούμεθα συγκλειό- Gal. 3, 23-27
μενοι εἰς τὴν μέλλουσαν πίστιν ἀποκαλυφθῆναι, ὥστε ὁ νόμος παιδαγω- PG 1245
γὸς ἡμῶν γέγονεν εἰς Χριστόν, ἵνα ἐκ πίστεως δικαιοθῶμεν. ἐλθούσης
δὲ τῆς πίστεως, οὐκέτι ὑπὸ παιδαγωγὸν ἐσμὲν. πάντες γὰρ υἱοὶ θεοῦ 35
ἐστὲ διὰ τῆς πίστεως ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ὅσοι γὰρ εἰς Χριστὸν ἐβαπτί-
σθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε. Εἰ παιδαγωγὸς ἦν ὁ νόμος, οὐκ ἐφ' ἕτερον ἀνα-
φέρων πλην ὅτι μόνον ἐπὶ Χριστόν, καίτοι τῆς ἀληθοῦς θεογνωσίας διδάσκαλος ὢν, πῶς
οὐ θεὸς ὁ Χριστός; καὶ εἰ καταργεῖται ὁ νόμος διὰ τῆς πίστεως τῆς εἰς αὐτόν καὶ τὸ τῆς
παιδαγωγίας αὐτῷ τέλος παραδίδωσιν ὡς εἰς τὸ ἄκρως ἀγαθὸν ἀναφέρων τοὺς παιδαγω- 40
γουμένους, τὸ δὲ εἰς λῆξιν ἀγαθὸν εἶη ἂν ἕτερον οὐδὲν παρά γε τὴν τῆς ἀληθοῦς θεογνω-

VS, D [= mn], A

3 ἐκὼν ὁ λόγος S 4/5 κατεπαίρονται S 7 εἰρημένων S 14 ἐμοῦ VA ἡμῶν SD
δὴ sc̄r̄ps̄i δὲ VSDA τούτω SD 15 τέθειται V 16 τέθειται V 17 τῷ] τό S
18 ἔτι A ἐπὶ VSD διωρισμένα τοῖς ἀρχαίοις V τῷ] τῷ Sn 19 προκείμενοι S 20 ἀπεθνή-
σκομεν A 21 καταργῆται V 22 ἀπλῶς om. D 24 ἡμῖν V om. SD 25 ἔξ om. A
30/31 πῶς—Χριστός om. SD 32 δὲ τοῦ V 39 ὁ⁸ A om. VSD 40 ἄκρον V

P 189 σίας εἶδησιν, πῶς ἂν ἐνδοιάσειέ τις ὅτι θεός ἐστι; βαπτιζόμενοι δὲ εἰς πατέρα καὶ υἱὸν καὶ ἅγιον πνεῦμα πῶς εἰς Χριστὸν βεβαπίσμεθα, εἶπερ ἐστὶν οὐχ υἱὸς ἀληθῆς, καίτοι τοῦ κατὰ φύσιν ἐνὸς ὄντος υἱοῦ; ἀλλὰ μὴν εἰς αὐτὸν βεβαπίσμεθα· θεὸς οὖν ἄρα ἐστὶν ὡς υἱὸς εἰς καὶ κύριος εἰς, καθ' ἑνωσιν οἰκονομικὴν σαρκὸς γεγονότος τοῦ λόγου.

Gal. 4.8.9 69 Ἀλλὰ τότε μὲν οὐκ εἰδότες θεὸν ἐδουλεύσατε τοῖς φύσει μὴ οὔσι 5 θεοῖς, νυνὶ δὲ γνόντες θεόν, μᾶλλον δὲ γνωσθέντες ὑπὸ θεοῦ, πῶς ἐπιστρέφετε πάλιν ἐπὶ τὰ ἀσθενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα; Εἰ θεὸν ἐγνώκαμεν ὁμολογοῦντες Χριστὸν καὶ ἐγνώσθαι φαρμέν ὑπὸ τοῦ θεοῦ, γνωσθέντες αὐτῷ, πῶς οὐ θεὸς ὁ Χριστός;

Gal. 6. 14 70 Ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι εἰ μὴ ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ κυρίου ἡμῶν 10 Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ ἐμοὶ κόσμος ἐσταύρωται καὶ γὰρ τῷ κόσμῳ. Ὁ μακάριος ψάλλει Δαυὶδ· καυχῆσομαι ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ σωτήρῳ μου. ἔστι δὲ **cf. Ps. 94. 1 Hab. 3. 18** σοφὸς καὶ ἀγιοπρεπὴς ὁ λόγος· οὐ γὰρ ἐν ἀνθρώπῳ κατασεμνύεσθαι χρὴ μᾶλλον ἡμᾶς, ἀλλ' ἐπὶ θεῷ. πῶς οὖν ὁ Παῦλος ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ Χριστοῦ καυχᾶσθαι φησιν; ἔδει γὰρ μᾶλλον ἐπὶ θεῷ τοῦτο ὄραν· σκοπὸς γὰρ οὗτος τοῖς ἄλλοις ἀγίοις. ἀλλὰ 15 ὑπάρχων πνευματοφόρος ἐν θανάτῳ Χριστοῦ καυχᾶσθαι φησιν. οἶδεν οὖν ἄρα θεὸν ὄντα καὶ ἀληθῆ καὶ δι' ἡμᾶς παθόντα σαρκί.

Ἐκ τῆς πρὸς Ἐφεσίους

71 Περὶ τοῦ θεοῦ καὶ πατρός φησι· κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ κράτους τῆς **Eph. 1. 19-21** ἰσχύος αὐτοῦ ἦν ἐνήργηκεν ἐν τῷ Χριστῷ, ἐγείρας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν καὶ 20 καθίσας ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας καὶ δυνάμεως καὶ κυριότητος καὶ παντὸς ὀνόματος ὀνομαζομένου οὐ μόνον ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι. Ἴδου τὸν ἐγηγεμένον ἐκ νεκρῶν κεκάθικεν ὁ πατὴρ ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας καὶ δυνάμεως καὶ παντὸς ὀνόματος ὀνομαζομένου. ἄρα οὖν συνεδρεύει τῇ **P 190** ὑπὲρ πάντα φύσει καθ' ἡμᾶς νοούμενος ἄνθρωπος καὶ ἕτερον οὐδὲν ἢ, ὅπερ ἐστὶν ἀληθές, **PG 1248** ὡς θεὸς ἐνανθρωπήσας καὶ ὑπάρχων μὲν ὁμοούσιος τῷ πατρί, καθὸ πέφηνεν ἐξ αὐτοῦ, προσλαβὼν δὲ τὸ ἀνθρώπινον οἰκονομικῶς, ἵνα ἐν ταυτῷ νοῆται θεὸς τε ὁμοῦ καὶ ἄνθρωπος ὁ αὐτὸς καὶ διὰ τοῦτο τῇ θείᾳ δόξῃ κατεστεμμένος;

72 Διὸ μνημονεύετε ὅτι ποτὲ ὑμεῖς τὰ ἔθνη ἐν σαρκί, οἱ λεγόμενοι **Eph. 2. 11.12** ἀκροβυστία ὑπὸ τῆς λεγομένης περιτομῆς ἐν σαρκὶ χειροποιήτου, ὅτι ἦτε τῷ καιρῷ ἐκείνῳ χωρὶς Χριστοῦ, ἀπηλλοτριωμένοι τῆς πολιτείας τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ξένοι τῶν διαθηκῶν τῆς ἐπαγγελίας, ἐλπίδα μὴ ἔχοντες καὶ ἄθεοι ἐν τῷ κόσμῳ. Εἰ Χριστὸν οὐκ ἔχοντα τὰ ἔθνη διετελοῦν ἐν ἀθεότητι κατὰ τὸν κόσμον, ἐπειδὴ δὲ αὐτὸν ἐσχήκασιν, οὐ μεμενήκασιν ἄθεοι, πῶς ἄρα οὐ θεὸς **35** ὁ Χριστός;

73 Τούτου χάριν κάμπτω τὰ γόνατά μου πρὸς τὸν πατέρα, ἐξ οὗ πᾶσα **Eph. 3. 14-17** πατριὰ ἐν οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ γῆς ὀνομάζεται, ἵνα δώῃ ὑμῖν κατὰ τὸν πλοῦτον τῆς δόξης αὐτοῦ δυνάμει κραταιωθῆναι διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ εἰς τὸν ἔσω ἄνθρωπον, κατοικῆσαι τὸν Χριστὸν διὰ τῆς πίστεως ἐν ταῖς **40** καρδίαις ὑμῶν. Τὸ Χριστὸς Ἰησοῦς ὄνομα, καθὸ πλειστάκις εἶρηκαμεν, <ἐν> ἀνθρω-

VS, D [= mn], A

3/4 ἐστὶν — σαρκὸς om. SD   5 εἰδότες S   6 γνόντες V   8 τοῦ om. SD   11 τῷ
om. S   14 τῷ θῷ D   Χριστοῦ] κῷ SD   16 ὑπάρχει SD   18 om. SD   23 ἐν¹ om. SD
ἰδοὺ δὲ SD   24 ἐν τῇ D   27 ὑπάρχει SD   32 χῦ VA θῷ SD   34 τῷ om. S
35 ἄθεοι V   ἄρα om. SD   38 οὐρανό SD   ὑμῖν ex ἡμῖν corr. S   40 τῆς om. SD
41 ἡμῶν ex ὑμῶν corr. S   ἐν addidi

πέαι μορφῆι τὸν ἐκ θεοῦ πεφηνότα λόγον σημαίνει πανταχοῦ. πῶς οὖν ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν κατοικεῖ διὰ τῆς πίστεως, εἰ μὴ νοεῖται θεός, ἐνώσαντος ἑαυτῶι τὴν σάρκα τοῦ λόγου, ὅς καὶ θεικῶς ἐν ἡμῖν κατοικεῖ διὰ τοῦ πνεύματος; εἰ δὲ κοινὸς ἄνθρωπος ὁ Χριστὸς καὶ ἕτερος υἱὸς παρὰ τὸν φύσει καὶ μόνον, φημί δὴ τὸν ἐκ θεοῦ, τίς ὁ ἐν ἡμῖν P 191 κατοικῶν; ἢ πῶς ἄνθρωποις διὰ πίστεως ἐνοικίζεται; καίτοι λέγοντος Ἰωάννου σαφῶς 5 περὶ τοῦ θεοῦ· ἐν τούτῳ ἐγνώκαμεν ὅτι ἐν ἡμῖν ἐστίν, ὅτι ἐκ τοῦ πνεύματος 1 Joh. 4. 13 αὐτοῦ ἔδωκεν ἡμῖν.

Ἐκ τῆς πρὸς Φιλιπησίους

74 Περὶ τῶν ἐν νόμῳ καυχημάτων φησὶν· ἅτινα ἦν μοι κέρδη, ταῦτα ἤγημαι Phil. 3. 7. 8 διὰ τὸν Χριστὸν ζημίαν. ἀλλὰ μὲν οὖν γε ἡγοῦμαι τὰ πάντα ζημίαν εἶναι 10 διὰ τὸ ὑπερέχον τῆς γνώσεως Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν, δι' ὃν τὰ πάντα ἐζημιώθην καὶ ἡγοῦμαι σκύβαλα εἶναι, ἵνα Χριστὸν κερδήσω. Διὰ τί ζημία καὶ σκύβαλα ἐν νόμῳ; τί δὲ καὶ τὸ ὑπερέχον τῆς γνώσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ; καίτοι θεὸν τὸν φύσει καὶ ἀληθινὸν ὁ διὰ Μωσέως νόμος τοῖς ἀρχαιοτέροις ἐκήρυττεν, οἱ δὲ τῆς νέας διαθήκης μυσταγωγοὶ Χριστὸν τῶι κόσμῳ κατηγγέλκασιν. ἀλλ' εἶπερ ἐστὶν ἄν- 15 θρωπος καθ' ἡμᾶς, αὐτὸ δὴ τοῦτο κοινὸς, οὐχ ἐνώσει τῆι καθ' ὑπόστασιν, τῆι πρὸς γε φημί τὸν ἐκ θεοῦ λόγον, θεὸς εἶναι πεπιστευμένος, πῶς ὑπερέξει τῆς νομικῆς πίστεως ἢ κατ' αὐτόν;

Ἐκ τῆς πρὸς Κολασσαεῖς

75 Νῦν χαίρω, φησὶν, ἐν τοῖς παθήμασί μου ὑπὲρ ὑμῶν καὶ ἀνταναπληρῶ Col. 1. 24-28 PG 1249 τὰ ὑστερήματα τῶν θλίψεων τοῦ Χριστοῦ ἐν τῆι σαρκί μου ὑπὲρ τοῦ σώματος αὐτοῦ, ὃ ἐστὶν ἡ ἐκκλησία, ἧς ἐγενόμην ἐγὼ διάκονος κατὰ τὴν οἰκονομίαν τοῦ θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι εἰς ὑμᾶς πληρῶσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, τὸ μυστήριον τὸ ἀποκεκρυμμένον ἀπὸ τῶν αἰώνων καὶ ἀπὸ τῶν γενεῶν, νυνὶ δὲ ἐφανερώθη τοῖς ἀγίοις αὐτοῦ, οἷς ἠθέλησεν ὁ θεὸς γνω- 25 ρίσαι τίς ὁ πλοῦτος τῆς δόξης τοῦ μυστηρίου τούτου ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὃς ἐστὶ Χριστὸς ἐν ὑμῖν, ἡ ἐλπίς τῆς δόξης, ὃν ἡμεῖς καταγγέλλομεν. Πῶς P 192 κέκρυπται τὸ μυστήριον ἢ πῶς ὅλως ἐστὶ λόγος θεοῦ, ποῖος δὲ πλοῦτος δόξης ἐνεστὶν αὐτῶι, εἶπερ ἐστὶ κοινὸς ἄνθρωπος καθ' ἡμᾶς ὁ Χριστός; οὐδὲν γὰρ μέγα ἐστίν, ἀλλ' οὐδὲ ἀξίολογον τὸ μυστήριον, εἰ μὴ ὡς θεῶι πρόσμιεν τῶι Χριστῶι καὶ συνίμεν ὅτι θεὸς ὢν 30 ὁ λόγος καὶ ἐν ἰσότητι καὶ μορφῆι τοῦ πατρὸς καθῆκεν ἑαυτὸν εἰς κένωσιν, γενόμενος ἄνθρωπος καὶ μεμενηκῶς ὅπερ ἦν· πλοῦσιον γὰρ οὕτω καὶ ἐν δόξει πολλῆι νοεῖται τὸ μυστήριον.

76 Ὡς οὖν παρελάβετε τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν κύριον, ἐν αὐτῶι περιπα- Col. 2. 6. 7 τεῖτε, ἐρριζωμένοι καὶ ἐποικοδομούμενοι ἐν αὐτῶι καὶ βεβαιούμενοι ἐν 35 πίστει. Πῶς οὖν παρελάβομεν τὸν Χριστὸν, διδάξει λέγων ὁ σοφὸς Ἰωάννης· καὶ ὁ 1 Joh. 1. 14 λόγος σὰρξ ἐγένετο. ἀλλ' οὐ πέπαυται τοῦ εἶναι λόγος, καὶ εἰ γέγονε σὰρξ· συνεδρεῦει γὰρ καὶ οὕτω τῶι ἰδίῳ πατρὶ καὶ κύριος τῆς δόξης ὁ ἐσταυρωμένος ὠνόμασται. 1 Cor. 2. 8

VS, D [= mn], A

1 θῦ πῤσ D 3 ὑμῖν SD 4 δὴ om. SD υιὶν VS 6 ὑμῖν SD 10 γε
om. SD 11 ἰῦ χῦ D τὰ om. SD 12 ἐζημιώθη S εἶναι [να] ἐν νόμῳ εἶναι V
13 καὶ 2] κατὰ SD 15 ἐπέπερ SD 16 ἡμᾶς om V 19 κολασσεῖς S 22 διάκονος
ἐγὼ A 23 πληρῶσαι om. A 26 τοῦ μυστηρίου τῆς δόξης SD τούτου] αὐτοῦ D 28 ὅλος
ἐστὶ SD ἐστὶν ὅλος V ὁ πλοῦτος τῆς δόξης V ἐστὶν D 29 οὐδὲ VS 30 προσίε-
μεν V 32 ἐν om. SD 34 ἰῦ χῦ SD 35/36 ἐν πίστει om. SD 36 παρέλαβε A
διδάσκει D 38 καὶ¹ om. A

Acta conciliorum oecumenicorum 11, 5

77 Τῇ προσευχῇ προσκαρτερεῖτε, γρηγοροῦντες ἐν αὐτῇ ἐν εὐχα-
 Col. 4. 2-4 ριστίαι, προσευχόμενοι ἅμα καὶ περὶ ἡμῶν ἵνα ὁ θεὸς ἀνοίξῃ ἡμῖν θύραν
 τοῦ λόγου λαλήσαι τὸ μυστήριον τοῦ θεοῦ, δι' ὃ καὶ δέδεμαι, ἵνα φανε-
 ρώσω αὐτὸ ὡς δεῖ με λαλήσαι. Εἰ μὴ θεὸς ὁ Χριστός, ἄνθρωπος δὲ θείαι χάριτι
 τετιμημένος, οὐδὲν ἔχει βαθὺ τὸ ἐπ' αὐτῷ μυστήριον. ποίας οὖν ἐδεῖτο θύρας εἰς τὸ 5
 φανεροῦν αὐτὸ καὶ καθὼς ἔδει, λαλήσαι; μέγα γὰρ οὐδὲν ἢ χαλεπὸν τὸ περὶ ἀνθρώπου
 λέγειν ὡς εἶη κατὰ φύσιν ἄνθρωπος. εἰ δὲ ἄνθρωπος γεγονώς ὁ ἐκ θεοῦ κηρύττεται
 P 193 λόγος, χρεῖα δὴ πάντως θεοῦ τοῦ καὶ θύραν ἀνοίγοντος καὶ διδόντος λαλήσαι τὸ μυστή-
 ριον καθ' ὃν προσήκει τρόπον.

Ἐκ τῆς πρὸς Ἑβραίους

10

- 78 Ὅταν δὲ εἰσαγάγῃ τὸν πρωτότοκον εἰς τὴν οἰκουμένην, λέγει· καὶ
 Hebr. 1. 6 προσκυνησάτωσαν αὐτῷ πάντες ἄγγελοι θεοῦ. Μονογενὴς κατὰ φύσιν ὁ
 ἐκ θεοῦ πατρὸς ὠνόμασται λόγος, ὅτι μόνος ἐκ μόνου γεγέννηται τοῦ πατρὸς· εἶρηται δὲ
 PG 1252 καὶ πρωτότοκος, ὅτε καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκουμένην ἄνθρωπος γεγονώς καὶ μέρος αὐτῆς.
 πλὴν καὶ οὕτω προσκυνεῖται παρὰ τῶν ἁγίων ἀγγέλων, ἀνακειμένου τε καὶ πρέποντος 15
 μόνωι θεῷ τοῦ καὶ προσκυνεῖσθαι δεῖν. πῶς οὖν οὐ θεὸς ὁ Χριστός ὁ καὶ ἐν οὐρανῷ
 προσκυνούμενος;
- 79 Καὶ πρὸς μὲν τοὺς ἀγγέλους λέγει· ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ
 Hebr. 1. 7-9 πνεύματα καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πυρὸς φλόγα· πρὸς δὲ τὸν υἱόν·
 ὁ θρόνος σου, ὁ θεός, εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος, καί· ἡ ῥάβδος τῆς εὐ- 20
 θύτητός σου ῥάβδος τῆς βασιλείας σου. ἠγάπησας δικαιοσύνην καὶ ἐμί-
 σησας ἀδικίαν· διὰ τοῦτο ἔχρισε σέ, ὁ θεός, ὁ θεός σου ἔλαιον ἀγαλλιά-
 σεως παρὰ τοὺς μετόχους σου. Εἰ ποιητὴς ἀγγέλων ἐστὶν ὁ θρόνον ἔχων εἰς τὸν
 αἰῶνα τοῦ αἰῶνος, ἀγαπήσας τε δικαιοσύνην καὶ μεμισηκώς ἀδικίαν καὶ διὰ τοῦτο κεχρίσθαι
 λεγόμενος τῷ ἐλαίωι τῆς ἀγαλλιάσεως παρὰ τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς, τί δὴ ἄρα φαμέν εἰς ἐννοίας 25
 ἐρχόμενοι τὰς ἐπ' αὐτῷ; εἰ γὰρ ποιεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα καὶ θρόνον ἔχει
 θεότητος, τίνα τρόπον χρίεται τῷ ἐλαίωι τῆς ἀγαλλιάσεως; οὐκοῦν κτίζει μὲν ὡς θεὸς
 ἀγγέλους, χρίεται δὲ ὡς ἄνθρωπος, οὐκ εἰς τὴν τῆς θεότητος φύσιν, ἀλλ' εἰς τὸ τῆς οἰκο-
 P 194 νομίας εὐτεχνὲς ἐρχομένου τοῦ χρίσματος. θεὸς ἄρα καὶ ἄνθρωπος ὁ Χριστός, θεὸς
 μὲν τῇ φύσει, ἄνθρωπος δὲ καθ' ἡμᾶς ὁ αὐτὸς οικονομικῶς, ὅτε γέγονεν ἐκ γυναικὸς 30
 κατὰ σάρκα.
- 80 Βλέπετε, ἀδελφοί, μὴ ποτέ ἐστὶν ἐν τινὶ ὑμῶν καρδία πονηρὰ ἀπι-
 Hebr. 3. 12 στίας ἐν τῷ ἀποστῆναι ἀπὸ θεοῦ ζῶντος. Εἰ ἀρνούμενοι τὸν Χριστὸν ἀφι-
 στάμεθα θεοῦ ζῶντος καὶ ἀληθινοῦ, ἐμμένοντες δὲ τῇ εἰς αὐτὸν πίστει κατ' οὐδένα τρόπον
 ποιούμεθα τὴν ἀποστασίαν, πῶς οὐ θεὸς ὁ Χριστός; 35
- 81 Εἰ γὰρ τὸ αἷμα ταύρων καὶ τράγων καὶ σποδὸς δαμάλεως ῥαντίζουσα
 ebr. 9. 13 14 τοὺς κεκοινωνημένους ἁγιάζει πρὸς τὴν τῆς σαρκὸς καθαρότητα, πόσω

25—29 adfert Fcyr 159 τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς αὐτῆς ἐπιστολῆς· τί δὴ — χρίσματος

VS, D [= mn], A

3 δέδεμαι A	5 οὐδέ SD	6 φανερώσ V	7 εἶη VA εἰ SD	8 δήπου SD
11 καὶ om. S	13 γεγέννηται Sn, corr. n	14 καὶ ² om. SD	αὐτοῦ SD	19 υἱόν] θῶ A
20 καὶ om. D	ἡ ῥάβδος VSA ῥάβδος D	τῆς om. D	20/21 εὐθύτητος VS δυνάμεισ D	βασιλείασ A
21 σου om. D	ἡ ῥάβδος D	τῆς βασιλείας VSD	εὐθύτητος A	σου om. SA
23 θρό- νων VS	24 ἀνομίαν SD	25 λεγόμενον S	θεοῦ] θείου S	δὴ om. SD
29 ἐν- τεχνέσ D	30 ὁ αὐτὸς om. D	34 θῶ m. rec. in mg. add. S		

μᾶλλον τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, ὃς διὰ πνεύματος ἁγίου ἑαυτὸν προσήνεγκεν ἄμωμον τῷ θεῷ, καθαρῶς τὴν συνείδησιν ὑμῶν ἀπὸ νεκρῶν ἔργων εἰς τὸ λατρεύειν θεῷ ζῶντι; Εἰ μὴ θεὸς ἀληθὴς ἐστὶν ὁ Χριστός, τίς ἢ ὄνησις ἢ διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ; ἢ πῶς ἡμῶν καθαρῶς τὴν συνείδησιν ἀπὸ νεκρῶν ἔργων; αἷμα γὰρ ἀνθρώπου κοινοῦ τί πλέον ἔχει παρὰ τὸ αἷμα τῶν τράγων; ἀλλ' οὐδὲν ὅλως πλὴν ὅτι δὴ μόνον τὸ μὲν ἐστὶν ἀλόγου ζώου, τὸ δὲ λογικοῦ. ἐπειδὴ δὲ ὁ ἐκ θεοῦ κατὰ φύσιν, σάρκα λαβὼν, ἔθηκεν ὑπὲρ πάντων τὸ ἴδιον αἷμα, ταύτηι τοι καὶ καθαρῶς δύναται τοὺς πιστεύοντας εἰς αὐτὸν καὶ νεκρῶν ἔργων ἀπαλλάττειν καὶ προσάγειν εἰς λατρείαν τῷ θεῷ.

82 Ἀθετήσας τις νόμον Μωυσέως χωρὶς οἰκτιρμῶν ἐπὶ δυσὶν ἢ τρισὶ μάρτυσιν ἀποθνήσκει. πόσωι δοκεῖτε χείρονος ἀξιωθήσεται τιμωρίας ὁ τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ καταπατήσας καὶ τὸ αἷμα τῆς διαθήκης κοινὸν ἡγησάμενος καὶ τὸ πνεῦμα τῆς χάριτος ἐνουβρίσας, ἐν ᾧ ἡγιασθη; Ὁ θεῖος ὑβρίσας νόμον ἢ γοῦν ἀθετήσας οὐκ ἴσον ἔχει τὸ ἔγκλημα τῷ εἰς ἄνθρωπον ἡμαρτηκότι, ἀλλὰ πολὺ φορτικώτερον. καὶ γοῦν ὁ μὲν νόμον παραβεβηκώς ὑπὸ τὴν τοῦ θανάτου πέπτωκε δίκην, ὁ δὲ εἰς ἄνθρωπον πεπλημεληκῶς εἶη ἂν καὶ συγγνώμης ἄξιος. πῶς οὖν ἐν χείρονι δίκῃ τοῦ πλημμελοῦντος εἰς τὸν Μωσέως νόμον ὁ κοινὸν ἡγησάμενος τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ; ἀλλὰ μὴ ἐν χείρονι, καὶ σφόδρα εἰκότως. οὐκ ἄρα κοινὸν τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ· θεὸς γὰρ ἦν ὁ λόγος γενόμενος σὰρξ.

83 Βλέπετε μὴ παραιτήσησθε τὸν λαλοῦντα. εἰ γὰρ ἐκεῖνοι οὐκ ἐξέφυγον ἐπὶ τῆς γῆς παραιτησάμενοι τὸν χρηματίζοντα, πολλῶι μᾶλλον ἡμεῖς οἱ τὸν ἀπ' οὐρανῶν ἀποστρεφόμενοι, οὐ ἢ φωνὴ τὴν γῆν ἐσάλευσε τότε, νῦν δὲ ἐπήγγελται λέγων· ἔτι ἅπαξ ἐγὼ σείσω οὐ μόνον τὴν γῆν, ἀλλὰ καὶ τὸν οὐρανόν. Τίς ὁ χρηματίσας ἐπὶ γῆς, ὃν παραιτησάμενοι κεκινδυνεύκασιν οἱ τῶν Ἰουδαίων πατέρες, ἢ δηλονότι Μωυσῆς; ἀλλ' οὐκ ἐκ γῆς ὁ Χριστός, ἐξ οὐρανῶν δὲ μᾶλλον. ὁ γὰρ ἄνωθεν καὶ ἐκ πατρὸς θεὸς λόγος ἄνθρωπος γέγονε καὶ θεός. χείρων οὖν ἢ δίκη τοῖς αὐτὸν ἀποστρεφομένοις, καὶ μάλα εἰκότως. ὡς γὰρ ὁ σοφὸς φησὶν Ἰωάννης, ὁ ὢν ἐκ τῆς γῆς ἐκ τῆς γῆς λαλεῖ, τουτέστιν ἀνθρώπινα· ὁ δὲ ἄνωθεν ἐρχόμενος ἐπάνω πάντων ἐστίν, ὡς θεὸς δηλονότι. τοῦτο δὲ ἦν τε καὶ ἔστι Χριστός.

84 Ἰησοῦς Χριστὸς χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. Τὸν ἐκ θεοῦ φῦντα λόγον τότε κεκλημένον εὐρήσομεν Ἰησοῦν Χριστόν, ὅτε γέγονεν ἐκ γυναικός. πῶς οὖν ὁ χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας; ἐνώσει δηλονότι τῇ πρὸς τὸν ἐκ θεοῦ λόγον εἰς υἱὸν ἕνα νοουμένη τῆς ἀναληφθείσης παρ' αὐτοῦ σαρκός· οὕτω γὰρ τὸ ἄτρεπτον τοῦ λόγου κατὰ φύσιν μενεῖ πάλιν αὐτῷ, νοουμένωι καὶ μετὰ σαρκός.

Ἐκ τῆς πρὸς Τιμόθεον

P 196

85 Παῦλος ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ κατ' ἐπιταγὴν θεοῦ σωτήρος ἡμῶν Τιμοθέωι γνησίωι τέκνωι ἐν πίστει. Τὸ τοῦ σωτήρος ὄνομα πρέποι ἂν μᾶλλον οὐχ ἐτέρωι κυρίως τε καὶ ἀληθῶς πλὴν ὅτι δὴ μόνωι τῷ κατὰ φύσιν ὄντι θεῷ. οὕτω καὶ νῦν αὐτὸν ὠνόμασεν ὁ μυσταγωγός. ἀλλ' ἐστὶ σωτὴρ καὶ ὁ κύριος

VS, D [= mn], A

2 ἡμῶν D 4 καθαρῶς ἡμῶν A 5 τί τὸ V 6 δὴ μόνον scripsi μὴ μόνον SD μόνον A om. V 10 μωσέως VA μωσέως D 11 πῶς D δοκεῖται VS χείρωνος S 13 ἐνουβρίσας VA ἀτιμάσας SD 16 οὖν] οὐκ V 18 μάλα superscr. σφόδρα V 22 ὑμεῖς V τὸν] τῶν S 24 τῆς γῆς D 25 μωσῆς SD 26 ἐκ τοῦ V 29 θεός om. SD τε om. SD 31 γέγονεν ἄνθρωπος SD 32 οὖν om. SD 33 νοουμένη scripsi νοουμένης VS DA 37 ὄνομα om. D πρέπει V 39 ὁ² om. SD

ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός· ὠνόμασται γὰρ Ἰησοῦς καὶ τὴν τοῦ ὀνόματος δύναμιν ἢ γοῦν
 Mt. 1, 21 ἐρμηνείαν σαφῆ καθιστὰς ὁ μακάριος ἄγγελος ἔφασκε· καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ
 PG 1256 Ἰησοῦν· αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν.
 1 Tim. 4, 10 θεὸς οὖν ἄρα ὁ Χριστός, εἴπερ ἐστὶ σωτὴρ πάντων ἀνθρώπων καθά φησιν ὁ
 θεσπέσιος Παῦλος.

5

Ἐκ τῆς πρὸς Τίτον

86 Ἐπέφανη γὰρ ἡ χάρις τοῦ θεοῦ ἢ σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώποις, παι-
 Tit. 2, 11-14 δεύουσα ἡμᾶς ἵνα ἀρνησάμενοι τὴν ἀσέβειαν καὶ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας
 σωφρόνως καὶ ἐπιεικῶς ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, προσδεχόμενοι τὴν
 μακαρίαν ἐλπίδα καὶ ἐπιφάνειαν τῆς δόξης τοῦ μεγάλου θεοῦ καὶ σωτῆρος 10
 ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὃς ἔδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα λυτρώσῃται ἡμᾶς
 ἀπὸ πάσης ἀνομίας καὶ καθάρισι ἑαυτῷ λαὸν περιούσιον, ζηλωτὴν κα-
 λῶν ἔργων. Ποία χάρις ἐπέφανεν ἡμῖν ἢ ποίου θεοῦ, καίτοι λεγομένη σωτήριος εἶναι
 Ps. 117, 27 πᾶσιν ἀνθρώποις; ἀλλ' ἐστὶ δῆλον ὅτι θεὸς ὢν κύριος ἐπέφανεν ἡμῖν κατὰ τὸν
 μακάριον Δαυίδ. αὐτοῦ τὴν ἐξ οὐρανῶν ἐπιφάνειαν τῆς δόξης προσδεχόμεθα καὶ αὐτὸς 15
 ἐστὶν ὁ μέγας θεὸς καὶ σωτὴρ ἡμῶν Ἰησοῦς ὁ Χριστός, ὃς δέδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν,
 P 197 ἵνα πάσης ἁμαρτίας ἀπαλλάξας ἑαυτῷ παραστήσῃ γνησίους προσκυνητάς. εἶτα τίς ὁ
 λέγων οὐκ εἶναι θεὸν ἀληθῆ τὸν Ἐμμανουήλ, τοῦ μακαρίου Παύλου περὶ αὐτοῦ λέγοντος
 τοῦ μεγάλου θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ;

Ἐκ τῶν καθολικῶν

20

Τῆς Ἰακώβου ἐπιστολῆς ὅτι θεὸς ὁ Χριστός

87 Μὴ πλανᾶσθε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί· πᾶσα δόσις ἀγαθὴ καὶ πᾶν
 Iac. 1, 16, 17 δῶρημα τέλειον ἄνωθὲν ἐστὶ, καταβαῖνον ἐκ τοῦ πατρὸς τῶν φώτων.
 <Εἰ ἐκ μόνου τοῦ πατρὸς τῶν φώτων> πᾶσα δόσις ἀγαθὴ, ἀγαθὴ δὲ δόσις τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον
 καὶ τὸ δύνασθαι πληροῦν ἐν αὐτῷ τὰς θεοσημίας, εἶτα τοῖς ἁγίοις χαρίζεται τὸ πνεῦμα Χρι- 25
 στὸς καὶ μὴν καὶ τὸ δύνασθαι πληροῦν τὰ παράδοξα, πῶς οὐκ ἂν εἶη θεὸς ἀληθινὸς ὁ Χριστός;
 Iac. 4, 7 88 Ὑποτάγητε οὖν τῷ θεῷ, ἀντίστητε τῷ διαβόλῳ, καὶ φεύξεται ἀφ'
 ὑμῶν. Ἴδου σαφῶς ἐν τούτοις ὑποτάττεσθαι δεῖν ἡμᾶς ἔφη τῷ θεῷ. φησὶ δὲ
 Mt. 11, 29 Χριστός ἄρατε τὸν ζυγὸν μου ἐφ' ὑμᾶς. ὅτε τοίνυν οἱ τὸν ζυγὸν αἶροντες
 τὸν αὐτοῦ οὐχ ἑτέρῳ τινὶ παρὰ τὸν θεὸν ὑποτάττονται, πῶς οὐκ ἂν εἶη θεός; 30

Ἐκ τῆς Πέτρου ἐπιστολῆς

89 Πέτρος ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ κλητοῖς παρεπιδήμοις διασκορᾶς
 1 Petr. 1, 1, 2 Πόντου Γαλατίας Ἀσίας καὶ Βιθυνίας κατὰ πρόγνωσιν θεοῦ πατρὸς ἐν
 ἁγιασμῷ πνεύματος εἰς ὑπακοὴν καὶ ῥαντισμὸν αἵματος Ἰησοῦ Χριστοῦ·
 P 198 χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη. Ἴδου κατὰ πρόγνωσιν τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς 35
 PG 1257 ἀπόστολον ἑαυτὸν ὠνόμασε τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς ἀποστολῆς τὸν τρόπον ἡμῖν ἐξηγούμενος
 ἐν ἁγιασμῷ πνεύματος εἰς ὑπακοὴν καὶ ῥαντισμὸν αἵματος Ἰησοῦ Χριστοῦ πεπράχθαι
 φησιν αὐτήν. ὅτε τοίνυν οἱ πιστεύοντες εἰς αὐτὸν ἁγιαζόμεθα παρὰ τοῦ πνεύματος,

20—p. 85, 14 Tim. arm. p. 300—302

VS, D [= mn], A				
1 ὁ χσ A	4 ὁ om. SD	10 τῆς δόξης om. D	14 καὶ ἐπέφανεν SD	16 ἰσ χσ
SD	20 τῆς καθολικῆς A	21 τῆς] τοῦ A	24 Εἰ — φώτων Tim. om. VS DA	δόσις
ἐστὶν VS	25 θεοσημεῖας S	εἶτα εἰ VA	27 θεῷ] κω SD	27—29 καὶ φεύξεται —
Χριστός om. SD	30 αὐτοῦ Tim. αὐτὸν VS DA	35 τοῦ om. V	καὶ om. V Tim.	36 τρό-
πον] πρόδρομον A	38 πρσ V			

ραντίζει δὲ ἡμᾶς καὶ τῷ αἵματι αὐτοῦ πρὸς ἀποκάθαρσιν, πῶς οὐκ ἂν νοοῖτο θεὸς ὁ ἀγιάζων μὲν ἰδίῳ πνεύματι, καθαρίζων δὲ καὶ τῷ αἵματι τοὺς πιστεύοντας; θεὸς γὰρ ἦν ἐν σαρκί.

90 Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ὁ κατὰ 1 Petr. 1, 3-4 τὸ πολὺ αὐτοῦ ἔλεος ἀναγεννήσας ἡμᾶς εἰς ἐλπίδα ζωσαν δι' ἀναστάσεως 5 Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκ νεκρῶν εἰς κληρονομίαν ἀφθαρτον καὶ ἀμίαντον καὶ ἀμάραντον τετηρημένην ἐν οὐρανοῖς. Εἰ θεὸς ἡμᾶς ἀνεγέννησεν εἰς ἐλπίδα ζωσαν καὶ μένουσαν, πέπραχε δὲ τοῦτο διὰ τῆς ἰδίας ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως ὁ Χριστὸς, πῶς οὐκ ἂν εἶη θεός;

91 Περὶ ἧς σωτηρίας ἐξεζήτησαν, φησί, καὶ ἐξηρεύνησαν προφήται οἱ 1 Petr. 1, 10-11 περὶ τῆς εἰς ὑμᾶς χάριτος προφητεύσαντες, ἐρευνῶντες εἰς τίνα ἢ ποῖον 11 καιρὸν ἐδήλου τὸ ἐν αὐτοῖς πνεῦμα Χριστοῦ. Ἴδου δὴ πάλιν ἐν τούτοις Χριστοῦ τὸ ἅγιον εἴρηται πνεῦμα, καίτοι θεοῦ ὄν. θεὸς οὖν ἄρα Χριστὸς ὡς ἴδιον ἔχων τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον.

Ἐκ τῆς Πέτρου <δευτέρας> ἐπιστολῆς

15

92 Ἐγένοντο δὲ καὶ ψευδοπροφήται, ὡς καὶ ἐν ἡμῖν ἔσονται ψευδοδι- 2 Petr. 2, 1 δάσκαλοι, οἵτινες παρεισάξουσιν αἰρέσεις ἀπωλείας καὶ τὸν ἀγοράσαντα P 199 αὐτοὺς δεσπότην ἀρνούμενοι. Ἠγοράσαμεθα γὰρ τιμῆς, οὐ φθαρτοῖς ἀργυρίῳ ἢ 1 Cor. 6, 20 χρυσίῳ, ἀλλὰ τῷ τιμίῳ αἵματι τοῦ Χριστοῦ. ἐσμέν οὖν ἄρα τοῦ πριαμένου, καίτοι 1 Petr. 1, 18. 19 θεῷ δουλεύοντες ζῶντι καὶ ἀληθινῶι. εἶτα πῶς οὐ θεὸς ὁ Χριστὸς, ὄν καὶ δεσπότην 20 ἐπεγραψάμεθα ζῶντά τε οἶδαμεν καὶ ἀληθινὸν <θεόν>;

<Ἐκ τῆς Ἰωάννου ἐπιστολῆς>

93 Καὶ οἶδαμεν ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ ἦκει καὶ δέδωκεν ἡμῖν διάνοιαν ἵνα 1 Ioh. 5, 20 γινώσκωμεν τὸν ἀληθινὸν θεόν, καὶ ἐσμέν ἐν τῷ ἀληθινῶι, ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστῷ. οὗτός ἐστιν ὁ ἀληθινὸς θεὸς καὶ ζωὴ αἰώνιος. 25 Ἰησοῦς Χριστὸς οὐ γυμνὸς καὶ καθ' ἑαυτὸν καὶ ἔξω σαρκὸς ὁ ἐκ τοῦ θεοῦ πατρὸς νοεῖται λόγος, ἀλλ' ὅτε γέγονεν ἄνθρωπος, τότε καὶ ὠνόμασται Χριστὸς Ἰησοῦς. ὅτε τοίνυν αὐτός ἐστιν ὁ ἀληθινὸς θεὸς καὶ ἡ ζωὴ ἡ αἰώνιος, τίς τῶν ἕτερα φρονούντων ἀνέξεται;

Ἐκ τῆς Ἰούδα ἐπιστολῆς

94 Πᾶσαν σπουδὴν ποιούμενος τοῦ γράφειν ὑμῖν περὶ τῆς κοινῆς ἡμῶν Iud. 3. 4 σωτηρίας, ἀνάγκην ἔσχον γράψαι ὑμῖν παρακαλῶν ἐπαγωνίζεσθαι τῇ 31 ἄπαξ παραδοθείσῃ τοῖς ἀγίοις πίστει. παρεισέδυσαν γὰρ τινες ἄν- PG 1260 θρωποι οἱ καὶ πάλαι προγεγραμμένοι εἰς τοῦτο τὸ κρίμα ἀσεβεῖς τὴν τοῦ θεοῦ ἡμῶν χάριν μετατιθέντες εἰς ἀσέλγειαν καὶ τὸν μόνον δεσπότην καὶ κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἀρνούμενοι. Κατὰ τίνα τρόπον ἀρνήσεται τις 35 τῶν ἄπαξ πεπιστευκότων τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν τὸν Χριστὸν, καίτοι παρεδεξάμεθα τὸν τῆς ἐνανθρωπήσεως λόγον; ἀλλ' εἰ φαμέν ὅτι ἕτερος μὲν ἐστιν υἱὸς ὁ ἐκ θεοῦ πατρὸς

15—21 Tim. arn. p. 303; 23—p. 86, 4 ibid. p. 305. 306

VS, D [= mn], A

2 πιστεύσαντας V	5 ἔλεος αὐτοῦ SD	ζωῆς V	6/7 ἀμάραντον καὶ ἀμίαντον D
ἀνεγέννησεν Tim. ἐγέννησεν VS DA	10 οἱ] ἢ S	11 ἡμᾶς VD	τίνας SD 13 θῷ ὄν VA
θεῖον SD θεῖον ὄν Tim.	15 δευτέρας Tim. om. VS DA	16 προφήται	ψευδοπροφήται
ἐν τῷ λαῷ Tim	ὑμῖν D	17 παρεισάξουσιν SD	18 φθαρτῆς S 21 τε] δέ A
θεόν Tim. om. VS DA	22 om. VS DA	23 ἔδωκεν SD	24 μόνον καὶ ἀληθινὸν V 26 σαρκὸς VA Tim. πρῶ SD
27 καὶ om. SD	28 ὁ om. V	ἢ ¹ om. V	31 ἔχον ἢ ἔχων m
33 καὶ om. SD	τοῦτο om. A	34 μετατίθενται S	ἀσέβειαν V καὶ ² om. D 36 ἰν
χῶ SD	37 ἕτερος om. V	υἱός] ὁ υἱὸς S om. D	

P 200 λόγος, ἕτερος δὲ κατ' ἰδίαν ὁ ἐκ γυναικός, ἠρνησάμεθα τὸν μόνον δεσπότην. εἰς γὰρ κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς καθ' ἔνωσιν οἰκονομικὴν, τὴν πρὸς γε φημί τὸν ἐκ θεοῦ λόγον, εἰς τὴν τῆς θεότητος δόξαν ἀναφοιτώσης αὐτοῦ τῆς σαρκός. εἰς οὖν ἄρα Χριστὸς καὶ υἱὸς ἔσται γὰρ οὕτω τῶν ὄλων δεσπότης.

Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον εὐαγγελίου ὅτι θεὸς ὁ Χριστός

5

- 95 Ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἐνθυμηθέντος, ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου κατ' ὄναρ ἐφάνη
Mt. 1, 20. 21 αὐτῷ λέγων· Ἰωσήφ υἱὸς Δαυὶδ, μὴ φοβηθῆις παραλαβεῖν Μαριάμ τὴν
γυναῖκά σου· τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ γεννηθὲν ἐκ πνεύματός ἐστιν ἁγίου. τέξεται
δὲ υἱὸν καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν· αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν
αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν. Δύο κατὰ ταυτὸ τίθησι τὰ θεοπρεπῆ καὶ οὐκ 10
ἀνθρωπεῖα πρέποντα φύσει. τοῦ γὰρ τεχθέντος ἐκ τῆς Μαριάμ ἴδιον ἔφη λαὸν τοὺς
δι' αὐτοῦ σεσωσμένους καὶ μὴν ὅτι καὶ ἁμαρτιῶν αὐτοῦ αὐτὸς ἀπαλλάξει. θεοῦ δὲ τὰ
πάντα καὶ πρέποι ἂν αὐτῷ καὶ μόνωι τὸ ἀπαλλάττειν ἁμαρτιῶν δύνασθαι τοὺς ἡμαρτη-
κότας. θεὸς οὖν ἄρα ἐστὶν ὁ ἐκ τῆς ἁγίας παρθένου γεγεννημένος, οὐ καὶ ἴδιος ἐσμέν
λαός, καὶ ἁμαρτιῶν δὲ ἡμᾶς ἀπήλλαξεν ὡς ἔχων καὶ τούτου τὴν ἐξουσίαν. 15
- Mt. 2, 1 96 Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας. Ἐν Βηθλεὲμ
γεγέννηται τῆς Ἰουδαίας ὁ ἐκ ρίζης Ἰεσσαί, φησὶ δὲ περὶ αὐτοῦ δι' ἑνὸς τῶν προφητῶν
Mich. 5, 2 ὁ θεὸς καὶ πατήρ· καὶ σὺ Βηθλεὲμ οἶκος τοῦ Ἐφραθᾶ, μὴ ὀλιγοστός εἶ τοῦ
εἶναι ἐν χιλιάσιν Ἰουδα· ἐκ σοῦ γὰρ μοι ἐξελεύσεται τοῦ εἶναι εἰς ἄρχοντα
P 201 ἐν τῷ Ἰσραὴλ καὶ αἱ ἔξοδοι αὐτοῦ ἀπ' ἀρχῆς ἐξ ἡμερῶν αἰῶνος. πῶς 20
οὖν ὁ γεγεννημένος ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας ἀπ' ἀρχῆς αἰῶνος τὰς ἐξόδους ἔχειν λέγεται,
τουτέστι τῆς ὑπάρξεως τὴν ἀρχήν, καίτοι γεννηθεὶς ἐν ἐσχάτοις τοῦ αἰῶνος καιροῖς; θεὸς
οὖν ἄρα Χριστὸς καὶ πρέποι ἂν αὐτῷ τὸ τοῦ θεοῦ λόγου πρεσβύτατον. θεὸς γὰρ ἦν,
δι' ἡμᾶς σαρκικὴν ὑπομείνας γέννησιν τὴν ἐκ γυναικός.
- 97 Ἐγὼ μὲν γὰρ ὑμᾶς ὕδατι βαπτίζω, φησὶν, εἰς μετάνοιαν, ὁ δὲ ὀπίσω 25
Mt. 3, 11. 12 μου ἐρχόμενος ἰσχυρότερός μου ἐστίν, οὐ οὐκ εἰμί ἰκανὸς τὰ ὑποδήματα
βαστάσαι. αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρί· οὐ τὸ πτύον
ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ καὶ διακαθαριεῖ τὴν ἄλωνα αὐτοῦ. Οὐκ ἀνθρωπότητος
ἔργον εἶναι φαμέν τὸ βαπτίζειν ἐν ἁγίῳ πνεύματι, ἀλλ' οὐδὲ τὴν ἄλω τὴν νοητὴν, του-
PG 1261 τέστι τοὺς ἐπὶ τῆς γῆς, ἰδίαν εἶναι φαμέν ἀνθρώπου. θεοῦ γὰρ τὰ πάντα ἐστὶ καὶ 30
αὐτῷ καὶ μόνωι πρέπει τὸ ἐν ἁγίῳ πνεύματι βαπτίζειν δύνασθαι τοὺς πιστεύοντας.
ἐνήργηκε δὲ τοῦτο Χριστὸς ὁ μετὰ Ἰωάννην ἐρχόμενος κατὰ σάρκα ἦτοι τὸν τῆς σαρκὸς
χρόνον, αὐτὸς δὲ καὶ τὴν ἑαυτοῦ ἄλω καθαρίζει. θεὸς οὖν ἄρα ἐστὶν ἀληθής.
- 98 Καὶ ἰδοὺ λεπρὸς προσελθὼν προσεκύνει αὐτῷ λέγων· κύριε, ἐὰν
Mt. 8, 2. 3 θέλῃς, δύνασαί με καθάρισαι. καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἤψατο αὐτοῦ λέ- 35
γων· θέλω, καθάρισθητι. καὶ εὐθέως ἐκαθαρίσθη αὐτοῦ ἡ λέπρα. Τὸ
ἐνεργεῖν δύνασθαι θεοπρεπῶς οὐκ ἴδιον ἀνθρώπου, αὐτῇ δὲ μᾶλλον ἔποιτο ἂν καὶ μόνωι

6—p. 89, 8 Timoth. arm. p. 284—289

VS, D [= mn], A

7 φοβηθεῖς V	μαρίαν SD	10 κατ' αὐτὸ SD	τὰ om. A	11 μαρίας D
14 γεγέννημένος SA	16 ἐμ S	17 γεγέννηται S	18 ἐσφραθᾶ V	εὐφρανθᾶ Sn
οὐκ A	19 σε ἐν SA	21 γεγέννημένος S	23 πρέπει ἂν S	πρέπει V
24 δι' ἡμᾶς om. SD	γένεσιν S	25 ἐν ὕδατι V	28 αὐτοῦ om. D	29 φαμέν τὸ βαπτίζειν εἶναι V
ἄλωνα D	31 αὐτῷ μόνω SD	τὸ] τῷ V	32 τῆς om. A	37 ἔποιτο Pusey ex Euthy- mio Zigabeno, Tim. ἐποιεῖτο VSDA

τῆι πάντων ἐπέκεινα φύσει. ἐνεργεῖ δὲ οὕτω Χριστός· οὐκ ἄρα φιλὸς ἄνθρωπος καθ' ἡμᾶς, θεὸς δὲ μᾶλλον ἐν ἀνθρωπείαι μορφῇ. οὕτω νοήσεις καὶ ἐπὶ τῆς Πέτρου πεν-
 θεράς κἂν <εἰ> τοῖς ἀνέμοις ἐπιτιμῶν ὀρώπιτο θαλάσσηι τε καὶ ὕδασιν, ὅθεν καὶ οἱ θεσπέ-
 σοι μαθηταὶ καὶ θάλασσαν καὶ ἀνέμους ὑποκειμένους ὀρώντες τεθαυμάκασι λέγοντες· 4
 ποταπὸς ἐστὶν οὗτος; οὐ γὰρ ἦν ἀνθρώπου φιλοῦ τὸ τοιάδε δύνασθαι δρᾶν. Mt. 8, 27
 θεὸς οὖν ἄρα κατὰ ταυτὸν καὶ ἄνθρωπος ὁ Χριστός.

99 Οἱ δὲ δαίμονες, φησί, παρεκάλουν αὐτὸν λέγοντες· εἰ ἐκβάλλεις ἡμᾶς, Mt. 8, 31. 32
 ἀπόστειλον ἡμᾶς εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων. καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ὑπάγετε.
 Τὸ προνοεῖν τῶν ὄλων καὶ σώζειν αὐτὰ τίνος ἂν εἴη πλήν ὅτι μόνου τοῦ κατὰ φύσιν 10
 ὄντος θεοῦ; οὕτω καὶ ὁ σωτὴρ ἔφασκεν· οὐχὶ δύο στρουθία ἀσσαρίου πωλοῦν- Mt. 10, 29.30
 ται; καὶ ἐν ἑξ αὐτῶν οὐ πεσεῖται ἐπὶ τὴν γῆν ἄνευ τοῦ πατρὸς ἡμῶν τοῦ
 ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ὑμῶν δὲ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς πᾶσαι ἠριθμημέναι
 εἰσίν. ἰδοὺ τοιγαροῦν τισαύτην τῶν ὄντων πρόνοιαν ἐποιεῖτο Χριστός, ὡς μὴ ἐξεῖναι 15
 τοῖς ἀκαθάρτοις δαίμοσι μηδὲ χοίρων ἀγέλης ἔχειν τὴν ἐξουσίαν. παρακληθεῖς οὖν ἐπέ-
 τρεψε μόλις, οὐκ ἐκείνοις πληρῶν τὴν αἴτησιν, ἀλλ' ἵνα ἡμᾶς ἀναπέισι φρονεῖν ὅτι προ-
 νοεῖται τῶν ὄλων ὡς θεός. εἶτα πῶς οὐ θεὸς ὁ θεοπρεπὴ τὴν ἐξουσίαν καὶ τὸ κατὰ
 πάντων κράτος ἀνημμένος καὶ σώζων ὡς ἴδια τὰ δι' αὐτοῦ γεγονότα;

100 Τότε λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· ὁ μὲν θερισμὸς πολὺς, οἱ δὲ ἔργα- Mt. 9, 37. 10, 1
 ται ὀλίγοι. δεήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ ὅπως ἐκβάλλῃ ἔργατας 20
 εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ. καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐ-
 τοῦ, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν κατὰ πνευμάτων ἀκαθάρτων, ὥστε ἐκβάλ-
 λειν αὐτὰ καὶ θεραπεύειν πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν. Οἶδεν ὄντα P 203
 τοῦ θερισμοῦ κύριον τὸν τῶν ὄλων θεόν· αὐτοῦ γὰρ ἢ ἄλως ἢ νοητῆ, τουτέστιν ἢ ἀνθρω-
 πότης· αὐτοῦ καὶ ὁ θερισμὸς. ἀλλ' ἰδοὺ δεηθῆναι προστάζας τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ, 25 PG 1264
 ἑαυτὸν εὐθύς ἀπέδειξεν ὄντα τοῦτο, ἐκβαλὼν τοὺς ἔργατας, τουτέστι τοὺς ἀγίους ἀπο-
 στόλους, οἷς καὶ δέδωκεν ἐξουσίαν κατὰ πνευμάτων ἀκαθάρτων ὡς θεός. οὐ γὰρ ἐστὶ
 τῶν τῆς ἀνθρωπότητος μέτρων τὸ δίδοναι τισὶ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου τὴν ἐνέργειαν,
 δέδωκε δὲ Χριστός. εἶτα πῶς οὐ φύσει τε καὶ ἀληθῶς ἐστὶ θεός, εἰ καὶ γέγονε σὰρξ
 ὁ λόγος; 30

101 Πᾶς οὖν ὅστις ὁμολογήσει ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμο- Mt. 10, 32.33
 λογήσω καὶ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.
 ὅστις δ' ἂν ἀρνήσῃται με ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ἀρνήσομαι καὶ ἐν
 αὐτῷ ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Πολλοὶ κέκλην-
 ται τῶν ἁγίων πρὸς τὴν τοῦ μαρτυρίου δόξαν καὶ τετελείωνται διὰ παθημάτων καὶ θανά- 35
 του, Χριστὸν ὁμολογηκότες. ἄρ' οὖν ἐστεφάνωνται διαβεβαιούμενοι καὶ λέγοντες ἄν-
 θρωπον εἶναι κοινὸν αὐτὸν ἢ μᾶλλον ὡς θεὸν ταῖς ὁμολογίαις τετιμηκότες; ἀλλ' ἐστὶ δῆλον.
 οἱ γὰρ τοῦτο ἀρνησάμενοι καὶ τῆς τοῦ μαρτυρίου δόξης ἀπώλισθον καὶ αὐτὸν εὐρήσουσιν
 ἐν ἡμέραι κρίσεως ἀρνούμενον αὐτοὺς τὸν Χριστόν. εἶτα πῶς οὐ θεὸς ὁ τῆι τοῦ μαρ-
 τυρίου δόξει στεφανῶν τοὺς ὅτι τοῦτό ἐστιν ἀληθῶς, ὁμολογοῦντας αὐτόν; 40

102 Δεῦτε πρὸς με, πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, καὶ ἐνα- Mt. 11, 28. 29
 παύσω ὑμᾶς. ἄρατε τὸν ζυγὸν μου ἐφ' ὑμᾶς. Εἰ μὴ θεὸς ἐστὶν ἀληθῶς

VS, D [= mn], A

3 εἰ addidi	ὀρώπιτο SD	5 τὸ VS τὰ DA	12 ὑμῶν Tim.	13 ἀριθμημένοι S
ἀριθμημένοι D	18 κρατεῖν ἀνηρημένοσ SD	19 αὐτοῦ μαθηταῖσ SD	22/23 αὐτὰ	
ἐκβάλλειν VD	24 τὸν θερισμὸν κῶ SD	27 καὶ om. SDA	28 τοῦ ἁγίου πῶσ V	
33/34 ὅστις δ' ἂν — οὐρανοῖς om. A	33 ἀρνήσεται V	34 τοῖς om. D	35 ἁγίων προφητῶν V	
38 τοῦτον V	41 πρὸς με om. Sn			

- P 204 ὁ Ἐμμανουήλ, τίνα τρόπον τὸν ἑαυτοῦ Ζυγὸν ἡμῖν ἐπιτίθησι; θεοῦ γὰρ δοῦλα τὰ πάντα, εἴρηται δὲ Ζυγὸς καὶ ὁ νόμος. ἀλλὰ ἐπιτίθησιν ἡμῖν ὁ Χριστὸς τὸν ἴδιον Ζυγὸν ἑαυτῷ τε ὑποτάττει, καίτοι τὰ πάντα ὑποφέρων τῷ πατρί. θεὸς ἄρα ἐστίν, ὅθεν αὐτῷ καὶ
- Ps. 118, 91 ὑποκεῖσθαι τὰ πάντα πρέπει <κατὰ τὸ εἰρημένον πρὸς θεὸν ὅτι τὰ σύμπαντα δοῦλά σου>. 103 Ἡ οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῷ νόμῳ ὅτι ἐν τοῖς σάββασιν οἱ ἱερεῖς ἐν τῷ 5
- Mt. 12, 5-6 ἱερῷ τὸ σάββατον βεβηλοῦσι καὶ ἀναίτιοί εἰσι; λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι τοῦ ἱεροῦ μείζον ἐστὶν ὡδε. Εἰ βεβηλῶντες τὸ σάββατον οἱ ἱερεῖς ἀναίτιοί εἰσιν ὡς θεῷ προσάγοντες τὰς θεραπείας, πῶς τῶν ἐν τῷ ἱερῷ δρωμένων νοεῖται μείζων ἢ
- Hebr. 8, 5 Χριστοῦ θεραπεία; ἀλλὰ ἐστὶ δῆλον ὅτι οἱ μὲν ἐν νόμῳ σκιᾶ καὶ ὑποδείγματι τῶν ἐπουρανίων λελατρεύκασιν, οἱ δὲ θεσπέσιοι μαθηταὶ προσεδρεύοντές τε καὶ λειτουργοῦντες τῷ 10 Χριστῷ μείζονα καὶ τὴν δόξαν εἶχον. καὶ εἰ τῆς ἐν νόμῳ λατρείας ἐν ἀμείνοσι τὸ λειτουργεῖν τῷ Χριστῷ, πῶς οὐκ ἂν νοεῖτο θεὸς ἀληθῶς;
- 104 Εἰ ἐγὼ ἐν Βεελζεβούλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, φησίν, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν Mt. 12, 27 τίνι ἐκβαλοῦσι; διὰ τοῦτο αὐτοὶ κριταὶ ἔσονται ὑμῶν. Εἰ ἐν ὀνόματι τοῦ Act. 3, 6 Χριστοῦ τεθεραπεύκασιν τοὺς δαιμονίωντας οἱ μαθηταὶ (ἐπεφώνουν γὰρ ἐν ὀνόματι Ἰη- 15 σοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου), πῶς οὐκ ἂν νοεῖτο θεὸς ἀληθής; οὐ γὰρ ἂν ἐξήρκεσεν ἀνθρώπου δόξα καὶ δύναμις εἰς τὸ κατισχύσαι τοῦ σατανᾶ.
- 105 Ὡσπερ οὖν συλλέγεται τὰ ζιζάνια καὶ πυρὶ κατακαίεται, οὕτως ἔσται PG 1265 ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος. ἀποστελεῖ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τοὺς Mt. 13, 40-42 ἀγγέλους αὐτοῦ καὶ συλλέξουσιν ἐκ τῆς βασιλείας αὐτοῦ πάντα τὰ σκάν- 20
- P 205 δαλα καὶ τοὺς ποιοῦντας τὴν ἀνομίαν καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον Ps. 102, 20 τοῦ πυρός. Περὶ θεοῦ γέγραπται· εὐλογεῖτε τὸν κύριον, πάντες οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ. οὐ γὰρ ἄγγελος ἀγγέλου ἐστὶ, θεοῦ δὲ μᾶλλον τὰ πάντα. πῶς οὖν φησι περὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ὅτι ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ; θεὸς οὖν ἄρα ἐστὶν ὡς καὶ ἰδίους ἔχων τοὺς ἀγγέλους καὶ διὰ τῶν ἄνω πνευμάτων ὑπηρετούμενος. 25
- 106 Ἠρώτησεν ὁ Χριστὸς· τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι τὸν υἱὸν τοῦ Mt. 16, 13-16, 17 ἀνθρώπου; ἀποκριθεὶς δὲ, φησίν, ὁ Πέτρος εἶπε· σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· μακάριος εἶ, Σίμων βᾶρ Ἰωνᾶ, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψέ σοι, ἀλλ' ὁ πατήρ μου ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Εἰ ψιλὸς ἄνθρωπος ὁ Χριστὸς, διὰ τί τεθαύμασται Πέτρος ὁμο- 30 λογήσας αὐτόν; πῶς δὲ ἐστὶ καὶ θεοδίδακτος ἢ ποίας ἐδεήθη φωταγωγίας ἄνωθεν, ἵνα μάθῃ τὸ ἐπ' αὐτῷ μυστήριον; ἀλλ' ἔγνω θεὸν ὄντα καὶ υἱὸν θεοῦ ζῶντος διωμολόγησεν αὐτόν· ταύτηι τοι τεθαύμασται. πλὴν ἓνα υἱὸν καὶ οὐχὶ υἱοὺς δύο φησί. δυσσεβὲς οὖν ἄρα τὸ διορίζειν εἰς δύο.
- Mt. 16, 27 Μέλλει γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεσθαι ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς 35 αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ. Ἰδοὺ πάλιν ἀγγέλους αὐτοῦ φησι τὰ ἄνω πνεύματα, καίτοι λεγομένου υἱοῦ ἀνθρώπου.
- 107 Ἐλθόντων δὲ αὐτῶν εἰς Καπερναοὺμ, προσῆλθον οἱ τὰ δίδραχμα λαμ- Mt. 17, 24-26 βάνοντες τῷ Πέτρῳ καὶ εἶπον· ὁ διδάσκαλος ὑμῶν οὐ τελεῖ τὰ δίδραχμα; καὶ λέγει· ναί. καὶ εἰσελθόντα εἰς τὴν οἰκίαν προέφθασεν αὐτόν ὁ Ἰη- 40

30—34 adfert Timoth. syr. f. 46b

VS, D [= mn], A

1 ἡμῖν om. V	2 ὑμῖν V	3 οὖν ἄρα D	4 κατὰ — σου Tim. om. VSDA	5 νόμῳ
VAS ^{ms} Tim. κόσμῳ SD	6 τὰ σάββατα SD	7 εἰ] οἱ S	8 τὴν θεραπείαν SD	9 νόμῳ
καὶ SD	10 τε om. SD	13 ἐκβάλλω S	14 ἐκβάλλουσι A	15 δαιμονίωντας V
om. SD	22 οἱ om. V	24 οὖν om. SD	30 ἡσ VSDA ὡσ Tim.	31—33 πῶς δὲ — αὐτόν
om. A	32 διωμολόγηκεν V	καθωμολόγησεν SD	33 καὶ om. D	33/34 δυσσεβὲς — δύο om. D
37 ἄνω VA Tim. αὐτοῦ SD	38 καὶ οἱ D	38. 39 δίδραγμα VA	40 ἐλθόντος V	οἰκίαν D

- σοὺς λέγων· τί σοι δοκεῖ, Σίμων; οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς ἀπὸ τίνος λαμβάνουσι τέλη ἢ κῆνσον; ἀπὸ τῶν υἰῶν αὐτῶν ἢ ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων; εἶπε δέ· P 206 ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων. ἔφη δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἄρα γε ἐλεύθεροί εἰσιν οἱ υἱοί. Πῶς ἐλεύθερον ἑαυτὸν εἶναι φησι καὶ ἔξω νόμου καὶ ἀσυντελή καὶ υἰὸν ἀληθῶς, εἰ μὴ θεὸς ἐστὶν ἐνώσει τῇ καθ' ὑπόστασιν σαρκὸς καὶ αἵματος κεκοινωνηκώς; συν- 5 τετέλεκε δὲ τὸ δίδραχμον ὡς γεγονώς ὑπὸ νόμον ὁ ὑπὲρ νόμον υἱός. ἄνθρωπος δὲ ὢν, οὐχ ὑπὲρ νόμον νοεῖται· πῶς γάρ; οὐδ' ἂν ἔχοι κατὰ φύσιν τὸ ἐλεύθερον, εἰ μὴ νοεῖται θεὸς ἐν ἀνθρωπείαι μορφῇ.
- 108** Ἄναβαίνοντος ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις τοῦ πάντων ἡμῶν σωτῆρος Χριστοῦ, παῖδες προεβάδιζον εὐφημοῦντές τε καὶ λέγοντες· ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυὶδ, θεοπρεπῆς 10 PG 1268 δὲ πάντως ἐστὶν ἡ δοξολογία. ἠγανάκτησαν οἱ Φαρισαῖοι καὶ δὴ καὶ προσήεσαν Mt. 21, 9 λέγοντες· ἀκούεις τί οὗτοι λέγουσιν; ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ναί. οὐδέ- Mt 21, 16 ποτε ἀνέγνωτε ὅτι ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω αἶνον; Ἄναγκαῖον ἐν τούτοις διαμνημονεῦσαι τοῦ μακαρίου Δαυὶδ λέγοντος κύριε ὁ Ps 8, 2, 3 κύριος ἡμῶν, ὡς θαυμαστὸν τὸ ὄνομά σου ἐν πάσῃ τῇ γῆι, ὅτι ἐπήρθη 15 ἡ μεγαλοπρέπειά σου ὑπεράνω τῶν οὐρανῶν. ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω αἶνον. οἱ μὲν γὰρ παῖδες εὐφημοῦντες ἔλεγον ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυὶδ, καταδέχεται δὲ τὴν δοξολογίαν εὐφημούμενος· ὁ δὲ γε μακάριος Δαυὶδ οὐκ ἀνθρώπῳ ταύτην ἀνέτιθει κοινῶι, κυρίῳ δὲ μᾶλλον, οὐ καὶ θαυμαστὸν γέγονε τὸ ὄνομα ἐν πάσῃ τῇ γῆι· ἐπήρθη γὰρ ἡ μεγαλοπρέπεια ὑπεράνω τῶν οὐρανῶν. εἶτα 20 πῶς οὐ θεὸς ὁ υἱὸς Δαυὶδ, τὸ κατὰ σάρκα Χριστός;
- 109** Ὅταν ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ καὶ πάντες οἱ Mt 25, 31 ἄγγελοι μετ' αὐτοῦ, τότε καθίσει ἐπὶ θρόνον δόξης αὐτοῦ. Ἄρα ὡς ἄν- P 207 θρωπος εἰς τῶν καθ' ἡμᾶς καθεδεῖται Χριστός, παρεστηκότων αὐτῷ πάντων τῶν ἀγγέλων, οὕτω τε κρινεῖ τὸν κόσμον; εἶτα ποῖον ἂν ἔχοι τοῦτο λόγον; γέγραπται γὰρ ὅτι εἰς 25 Iac 4, 12 ἐστὶν ὁ νομοθέτης καὶ κριτής. θεὸς οὖν ἄρα Χριστός ὁ ἐν δόξῃ θεοῦ καὶ θρόνον ἔχων καὶ παρεστῶτας ἀγγέλους καὶ κρίνων τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ.
- 110** Καὶ ὁ ἀρχιερεὺς, φησὶν, εἶπεν αὐτῷ· ὀρκίζω σε κατὰ τοῦ θεοῦ τοῦ Mt 26, 63.64 ζῶντος ἵνα ἡμῖν εἴπηις εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· σὺ εἶπας· πλὴν λέγω ὑμῖν, ἀπ' ἄρτι ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀν- 30 θρώπου καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως καὶ ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ. Πῶς ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου κάθηται ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως; ἀλλ' ἐστὶ δῆλον ὅτι κἂν εἰ γέγονεν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁ ἐκ θεοῦ λόγος, οὐ πέπαυται τοῦ εἶναι θεός, ἀλλ' ἐστὶν ὃ ἦν. ταύτηι τοι καὶ συνεδρεύει τῷ φύσαντι καὶ ἐν τοῖς τῆς θεότητος ἀξιώμασιν ἐμπρέπων ὁράται, κἂν εἰ γέγονε σὰρξ. 35
- 111** Ὁ δὲ Ἰησοῦς κράξας φωνῇι μεγάλῃ ἀφήκε τὸ πνεῦμα. καὶ ἰδοὺ Mt. 27, 50-52 τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη ἄνωθεν εἰς δύο ἕως κάτω καὶ ἡ γῆ ἐσειέσθη καὶ αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν καὶ τὰ μνημεῖα ἀνεώχθησαν καὶ πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἀγίων ἀνέστησαν. Εἰ κοινὸς ἄνθρωπος ἦν ὁ Χριστός, πῶς τεθνεώτος αὐτοῦ τοσοῦτος ἦν ἐν τοῖς στοιχείοις ὁ θόρυβος; ὁ μὲν γὰρ 40 ἥλιος τὴν ἀκτίνα συνέστειλε καὶ ἐν ἡμέραι σκότος εἰργάσατο, ἡ δὲ γῆ τὸν ἑαυτῆς δεσπό-

22—p 90, 3 Tim arn. 290. 291

VS, D [= mn], A

1 τίνων V 3 γε om. A 6 δίδραχμον VA 9 τοῖς om SD 10 προσεβάδιζον VA
 τε om. SD ὡσανὰ A 11 φαρισαῖοι SD 14 ἀπομνημονεῦσαι SD 17 ὡσανὰ A
 19 ἀνατέθεικε V 19/20 γέγονε τὸ ὄνομα SD τὸ ὄνομα γέγονε A τὸ ὄνομα V 20 γάρ VD γάρ καὶ SA
 25 ἂν ἔχοι] ἔχει V 26 ὁ χ̄σ A 29 τοῦ θῦ τοῦ ζῶντος m 30 ὁ Ἰησοῦς om. V 33 εἰ
 om. SD 37 εἰς δύο ἄνωθεν V 38 ἠνεώχθησαν SD 39 ἠγέρθησαν m 41 ἡ γῆ δὲ D

Acta conciliorum oecumenicorum 14, 5

12

την ὀρώσα ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων ἐμπαροινούμενον ἐσχίζετο, ἀφῆκε δὲ καὶ ὁ αἶδης τὰς τῶν
 P 208 ἀτίων ψυχάς. τίνος ταῦτα ποιούντος; ἄρα οὐχὶ θεοῦ; θεὸς γὰρ ἦν ἐν σαρκί, ὦν καὶ
 PG 1269 ἡ κτίσις ὑβριζομένῳ τρόπον τινὰ συνωργίζετο.

Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγελίου

- 112** Αὐτὸς δὲ ὁ Ἰησοῦς οὐκ ἐπίστευεν αὐτὸν αὐτοῖς διὰ τὸ αὐτὸν γινώ- 5
 Ioh 2, 24, 25 σκειν πάντα καὶ ὅτι οὐ χρεῖαν εἶχεν ἵνα τις μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ ἀνθρώ-
 που· αὐτὸς γὰρ ἐγίνωσκε τί ἦν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ. Περὶ θεοῦ γέγραπται ὅτι
 Ps. 32, 15 ὁ πλάσας κατὰ μόνας τὰς καρδίας αὐτῶν. καὶ αὐτὸς δὲ πού φησι· μὴ ἀπ’
 Ier. 39, 27 ἐμοῦ κρυβήσεται τι; εἰ δὲ πάντα Χριστὸς ἐπίσταται καὶ οἶδε τὰ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ,
 Ier 17, 10 πῶς οὐκ ἂν εἶη θεὸς ὡς καρδίας ἐτάζων καὶ νεφρούς; 10
- 113** Ὑμεῖς προσκυνεῖτε ὃ οὐκ οἴδατε, ἡμεῖς προσκυνούμεν ὃ οἴδαμεν,
 Ioh 4, 22 ὅτι ἡ σωτηρία ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐστίν. Ἀκούεις ὅτι τὴν σωτηρίαν ἐκ τῶν
 Ies 63, 9 Ἰουδαίων εἶναι φησιν; καίτοι σωτήρα θεὸν ἐπεγραψάμεθα· σέσωκε γὰρ ἡμᾶς οὐ πρέσβις,
 οὐκ ἄγγελος, ἀλλ’ αὐτὸς ὁ κύριος κατὰ τὰς γραφάς. ὠνόμασται γὰρ Χριστὸς Ἰησοῦς
 γεγονῶς ἐξ Ἰουδαίων κατὰ τὴν σάρκα, Ἰησοῦς γε μὴν ἐρμηνεύεται σωτηρία. αὐτὸς οὖν 15
 Hebr. 2, 16 ἄρα ἐστὶν ἡ ἐκ τῶν Ἰουδαίων σωτηρία, ὥστε κἂν εἰ γέγονε σὰρξ ὁ λόγος καὶ ἐπελάβετο
 σπέρματος Ἀβραάμ, θεὸς ἐστὶ καὶ μετὰ σαρκός.
- 114** Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ, κά-
 Ioh. 14, 12, 13 κείνος ποιήσει καὶ μείζονα τούτων ποιήσει, ὅτι ἐγὼ πρὸς τὸν πατέρα
 μου πορεύομαι καὶ ὃ τι ἂν αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματί μου, τοῦτο ποιήσω. 20
 Πορεύεται, φησί, πρὸς τὸν πατέρα, καίτοι φύσει θεὸς ὑπάρχων ὁ υἱὸς καὶ αὐτὸς ὦν ὁ
 P 209 πάντα πληρῶν. πορεύεται τοίνυν ἀνθρωπίνως, ἀνελήφθη γὰρ εἰς τὸν οὐρανόν· ἀλλὰ
 ὡς θεὸς ἐπαγγέλλεται πληροῦν τὰ αἰτήματα τῶν προσευχομένων, εἰ ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ
 ποιοῖντο τὰς λιτάς· εἶτα τίνι ἂν πρόποι μᾶλλον τὸ πληροῦν εὐχᾶς ἀγίων καὶ χαρίζεσθαι
 τὰ αἰτήματα πλην ὅτι μόνῳ τῷ κατὰ φύσιν καὶ ἀληθῶς ὄντι θεῷ; 25
- 115** Οὐχ ὑμεῖς με ἐξελέξασθε, ἀλλ’ ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς, ἵνα ὑμεῖς ὑπά-
 Ioh 15, 16 γητε καὶ καρπὸν φέρητε καὶ ὁ καρπὸς ὑμῶν μείνη, ἵνα ὃ τι ἂν αἰτήσητε
 τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου, δώσει ὑμῖν. Ἴδου πανταχῆ δείκνυσιν ὅτι τὰ
 Ioh 14, 13 ἴσα μετ’ ἐξουσίας ἐνεργεῖ τῷ θεῷ καὶ πατρί. ἔφασκε γάρ· ὃ τι ἂν αἰτήσητε ἐν
 τῷ ὀνόματί μου, ποιήσω· νυνὶ δὲ φησιν· ὃ τι ἂν αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν 30
 τῷ ὀνόματί μου, δώσει ὑμῖν. ἄρα οὖν ἰδία μὲν δίδωσιν ὁ πατὴρ δίχα τοῦ υἱοῦ,
 ἰδία δὲ καὶ ἀνὰ μέρος ὁ υἱὸς δίχα τοῦ πατρὸς; οὐκοῦν παρὰ δύο θεῶν τοῖς ἀγίοις τὰ ἐν
 PG 1272 εὐχαῖς αἰτήματα; ἀλλ’ οὐχ οὕτως ἔχει ταῦτα· μὴ γένοιτο· εἰς γὰρ θεὸς ὁ πατὴρ καὶ
 1 Cor. 8, 6 εἰς κύριος Ἰησοῦς Χριστός· διανέμει γὰρ ὁ πατὴρ δι’ υἱοῦ τὰ ἀγαθὰ ἐν πνεύ-
 ματι, πλην ἡ αἰτησις ἡ ἐν προσευχαῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ καὶ κύριος Ἰησοῦς ὁ ἐνανθρω- 35
 πήσας νοεῖται καὶ ὀνομάζεται λόγος.
- 116** Καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐμὲ οὐκ ἐρωτήσετε οὐδέν. ἀμὴν ἀμὴν λέγω
 Ioh 16, 23, 24 ὑμῖν, ἂν τι αἰτήσητε τὸν πατέρα, δώσει ὑμῖν ἐν τῷ ὀνόματί μου. αἰτεῖτε,
 καὶ λήψεσθε, ἵνα ἡ χαρὰ ὑμῶν ἦ πεπληρωμένη. Ἐν ἴσῃ καὶ τοῦτο τοῖς
 Ioh. 16, 26, 27 ἀνωτέρῳ βραχὺ διανοίαι κείσεται καὶ τὸ ἐφεξῆς ὁμοίως, ἔχει δὲ οὕτως· ἐν ἐκείνῃ τῇ 40

VS, D [= mn], A

1 τῶν om D	καὶ om V	2 ἐν om SD	5 ὃ om A	6 μαρτυρίῃ V	9 τὰ
τοῦ ἀνθρώπου V	10 ἐξετάζων SD	15 τὴν om D	20 ποιήσω ἵνα δοξασθῇ ὁ πατὴρ ἐν	22 τοίνυν] γὰρ V	γὰρ] τοίνυν V
τῷ υἱῷ ἂν τι αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματί μου τοῦτο ποιήσω V	24 πρέπη S	28 πανταχοῦ V	29 θεῷ καὶ om V	30 εἰς V	30 εἰς V
33 ὃ] καὶ V	34 υἱοῦ] οὐ Sm	35 ὃ om SD	36 λόγος καὶ ὀνομάζεται SD	38 ἂν	
τι] ὅτι ἂν A	πατέρα μου SD	39 ἡμῶν S			

ἡμέραι ἐν τῷ ὀνόματί μου αἰτήσεσθε καὶ οὐ λέγω ὑμῖν ὅτι ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα· αὐτὸς γὰρ ὁ πατήρ φιλεῖ ὑμᾶς, ὅτι ὑμεῖς ἐμὲ πεφιλήκατε, ὅτι ἐγὼ παρὰ τοῦ πατρὸς ἐξῆλθον.

- 117** Αὕτη δὲ ἐστὶν ἡ αἰώνιος ζωὴ ἵνα γινώσκωσι σὲ τὸν μόνον ἀληθινὸν *Ioh. 17, 3* θεὸν καὶ ὃν ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστόν. Εἰ τῇ ἐπιγνώσει τοῦ μόνου καὶ 5 ἀληθινοῦ θεοῦ συνέζευκταί τε καὶ συνεισβαίνειν ἀνάγκη τὴν ἐπίγνωσιν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ζωὴν τοῦτο τὴν αἰώνιον προξενεῖ, πῶς οὐχ ἅπασιν ἐναργὲς ὅτι θεὸς ἐστὶν ἀληθὴς ὁ Χριστός; γέγονε γὰρ σὰρξ ὁ λόγος καὶ μεμένηκε λόγος.
- 118** Ἴνα ὁ κόσμος πιστεύσῃ ὅτι σὺ με ἀπέστειλας, καὶ γὰρ τὴν δόξαν ἣν *Ioh. 17, 21-23* δέδωκάς μοι, δέδωκα αὐτοῖς, ἵνα ᾧσιν ἓν, καθὼς ἡμεῖς ἓν. ἐγὼ ἐν αὐτοῖς 10 καὶ σὺ ἐν ἐμοί, ἵνα ᾧσι τετελειωμένοι εἰς ἓν. Ἄκριβῆ τῆς διανοίας τὸν ὀφθαλμὸν ἐπιστήσαντες τῇ τοῦ προκειμένου δυνάμει, θεωρήσωμεν τὰ ἐν αὐτῷ. ποῖαν δόξαν εἰληφέναι φησὶ παρὰ τοῦ πατρὸς ὁ υἱὸς καὶ ταύτην ἡμῖν ἐπιδοῦναι; αὐτὸς δὲ ἡμᾶς τῆς ἐπὶ τούτοις ἐρεύνης ἀπαλλάξει λέγων· ἵνα ᾧσι, καθὼς ἡμεῖς, ἓν. τῇ μὲν γὰρ φυσικῇ ταυ- 15 τότητι ἓν ἐστὶν ὁ ἐκ θεοῦ λόγος πρὸς τὸν ἑαυτοῦ πατέρα, εἰ καὶ νοεῖται καθ' ὑπόστασιν 15 ἐκάτερος ἰδικῆν· πῶς δὲ καὶ ἐν ἡμῖν γέγονε κατὰ τὸν ἴσον τρόπον, οὐσιωδῶς δὴ λέγω καὶ φυσικῶς, καίτοι θεοῦ φύσις ἀσύμβατος παντελῶς εἶη ἂν πρὸς τὴν κτίσιν, ὡς ἐν ταυτότητι λέγω τῇ κατ' οὐσίαν; πῶς οὖν ἐν ἡμῖν γέγονε φυσικῶς ὁ ὑπὲρ τὴν κτίσιν; γέγονε γὰρ ἄνθρωπος, ἵνα ᾧσπερ ἐστὶν ἓν τῇ τῆς θεότητος φύσει πρὸς τὸν πατέρα, οὕτω καὶ πρὸς ἡμᾶς ἐν γένηται σχέσει τῇ κατὰ ἀνθρωπότητα· τετελειώμεθα γὰρ οὕτω 20 καὶ ἡμεῖς εἰς ἓν.
- 119** Οὕσης οὖν ὀψίας τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων καὶ τῶν *Ioh. 20, 19* θυρῶν κεκλεισμένων, ὅπου ἦσαν οἱ μαθηταὶ συνηγμένοι διὰ τὸν φόβον *P 211* τῶν Ἰουδαίων, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον καὶ λέγει αὐτοῖς· εἰρήνη ὑμῖν. Ἐπαπορήσαι τις ἂν κατὰ τὸ εἶκος ἐκείνο λέγων· εἰ ἐν σώματι καὶ 25 μετὰ τὴν ἀνάστασιν ἦν ὁ λόγος καθὰ καὶ πρὸ τοῦ τιμίου σταυροῦ, πῶς κεκλεισμένων τῶν *PG 1273* θυρῶν ἀδοκῆτως εἰς μέσον ᾤφθη τῶν μαθητῶν; πρὸς τοῦτο φαμέν ὅτι δυνάμει τῇ θεικῇ. μεμνήσθαι δεῖ Παύλου λέγοντος ὅτι ᾧστε ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ νῦν οὐδένα οἶδαμεν κατὰ *2 Cor. 5, 16* σάρκα· εἰ δὲ καὶ ἐγνώκαμεν κατὰ σάρκα Χριστόν, ἀλλὰ νῦν οὐκέτι γινώ- σκομεν. μετὰ γάρτοι τὴν ἐκ νεκρῶν ἀναβίωσιν, ὡς τετελεσμένης ἤδη τῆς οἰκονομίας 30 ἐφ' ἣ καὶ ἡ τῆς σαρκὸς ἀνάληψις ἐπράχθη χρεωδῶς, ἐξουσία καὶ δυνάμει χρῆται τῇ θεοπρεπεί, διὰ τούτων μᾶλλον ἢ διὰ τῶν τῆς κενώσεως μέτρων ἐπιγινώσκεισθαι θέλων ὡς ἐν καιρῷ καθήκοντι.
- 120** Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐνεφύσησε καὶ λέγει αὐτοῖς· λάβετε πνεῦμα ἅγιον. *Ioh. 20, 22, 23* ἂν τινων ἀφήτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς· ἂν τινων κρατῆτε, κε- 35 κράτηνται. Ὅλον ἐστὶ θεοπρεπὲς τὸ γεγενημένον καὶ τοῦ παντὸς ἄξιον λόγου. πρῶτον μὲν γὰρ οὐκ ἀνθρώπινον τὸ ἐμφυσησάτωις ἀποστόλοις καὶ δοῦναι τὸ πνεῦμα· εἶτα μέγα καὶ ὑπὲρ τὴν κτίσιν τὸ τοιαύτην ἐξουσίαν παρασχεῖν ᾧστε κρατεῖν ὧν ἂν ἔλοιτο, τὰς ἁμαρτίας, ἀφίεναι δὲ καὶ οἷς ἂν βούλοιντο τυχόν. διὰ τί δὲ καὶ διὰ σαρκι- 40 κοῦ φυσήματος τὸ πνεῦμα δίδωσιν; ὅτι μὴ ἄλλοτρία τοῦ λόγου γέγονεν ἢ αὐτοῦ σὰρξ, 40 ἀλλὰ ἰδικῶς αὐτοῦ. καὶ ἀνθρώπινον μὲν τὸ διὰ σαρκὸς ἐμφύσημα, θεικῆς δὲ δυνάμειος ἔργον τὸ μετόχους ἀποφῆναι τοῦ πνεύματος τοὺς ἠξιωμένους.

VS, D [= mn], A

6 συνέζευχθαί D	8 γὰρ om. D	10 ἔδωκάς SD	12/13 φησιν εἰληφέναι SD
13 ἐπὶ τούτοις] τοιαύτησ A	14 τῇ μὲν γὰρ SDA ἐν μὲν γὰρ τῇ V	16 ἰδικῆ S	ὕμιν S
18 ὑμῖν S	23 μαθηταὶ αὐτοῦ SD	25 οἶκός V	27 καὶ πρὸς A
30 μετὰ γάρτοι VA ἐπειδὴ μετὰ SD	31 ἐπράχθη VA ἐτελέσθη SD	κέχρηται V	32 μέ- 40 αὐτοῦ ἢ V
τρων VA τρόπων SD	35 ἀφένονται SD	39 διὰ ³ D om. VSA	

P 212

Ἐκ τοῦ κατὰ Λουκᾶν εὐαγγελίου

121 Ἄγγελος θεοῦ τῷ Ζαχαρίᾳ φησὶ περὶ τοῦ ἁγίου βαπτιστοῦ· καὶ ἔσται χαρὰ σοὶ καὶ ἀγαλλίασις, καὶ πολλοὶ ἐπὶ τῇ γεννήσει αὐτοῦ χαρήσονται. ἔσται γὰρ μέγας ἐνώπιον κυρίου καὶ οἶνον καὶ σίκερα οὐ μὴ πίηι καὶ πνεύματος ἁγίου πλησθήσεται ἔτι ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ καὶ πολλοὺς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐπιστρέψει ἐπὶ κύριον τὸν θεὸν αὐτῶν. Ὁ μακάριος Ἰωάννης, ἐρο-
Lc. 1, 14-16 μένων αὐτὸν τῶν Ἰουδαίων σὺ τίς εἶ; φησὶν· ἐγὼ φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ·
Ioh. 1, 19. 23 ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ. προ-
Mt. 3, 3 φητεύων δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Ζαχαρίας ἐπὶ τῷ ἰδίῳ παιδί φησὶ· καὶ σύ, παιδίον, προ-
Lc. 1, 76. 77 φήτης ὑψίστου κληθήσῃ· προπορεύσῃ γὰρ πρὸ προσώπου κυρίου ἐτοι-
 μάσαι ὁδοὺς αὐτοῦ τοῦ δοῦναι γνῶσιν σωτηρίας τῷ λαῷ αὐτοῦ ἐν ἀφέσει ἁμαρτιῶν αὐτῶν. προεβάδιζε γὰρ τοῦ Χριστοῦ καὶ αὐτοῦ γέγονε πρόδρομος καὶ αὐτῷ τὰς ὁδοὺς προετοιμάζεσθαι διεκήρυττε καὶ τὸν ἐπ' αὐτῷ προεφήτευσεν λόγον, ἐπιστρέφων ὡς ἐπὶ θεὸν δικαιοῦν ἰσχύοντα τοὺς ἐν ἁμαρτίαις. εἶτα πῶς οὐ θεὸς ὁ Χριστός; 15

122 Οὗτος ἔσται μέγας καὶ υἱὸς ὑψίστου κληθήσεται καὶ δώσει αὐτῷ κύριος ὁ θεὸς τὸν θρόνον Δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ βασιλεύσει ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰακώβ εἰς τοὺς αἰῶνας καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος. Ἀρ' οὖν ὑφ' ἐνὶ τῶν καθ' ἡμᾶς κεισόμεθα βασιλευόμενοι διηνεκῶς καὶ ἀκαταλήκτως ἢ ὑπὸ θεῷ μᾶλλον ἐσόμεθα βασιλεύοντι ἡμῶν ἐν Χριστῷ καὶ οὐχ ὡς ἔζηθεν μεσίτου τινὸς εἰς 20 τοῦτο παραληφθέντος, ἀλλ' ὡς δι' υἱοῦ καὶ ἐν υἱῷ κατακρατοῦντος τῶν ὄλων τοῦ θεοῦ καὶ πατρός; εἰ δὲ τοῦτο ἀληθές, <ὅπερ ἐστὶν ἀληθές>, θεὸς ἄρα ὁ Χριστός.

P 213 123 Εἶπε δὲ Μαριάμ πρὸς τὸν ἄγγελον· πῶς ἔσται τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω; καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῇ· πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύ-
Lc. 1, 34. 35 σεται ἐπὶ σὲ καὶ δύναμις ὑψίστου ἐπισκιάσει σοὶ· διὸ καὶ τὸ γεννώμενον 25 ἅγιον κληθήσεται υἱὸς θεοῦ. Ἄρα οὖν κέκληται μόνον υἱὸς ὁ ἐκ τῆς ἁγίας παρθένου διὰ τοῦ πνεύματος ἀπορρήτως γεγεννημένος ἢ γοῦν ἐκτισμένος ἢ φύσει τε καὶ ἀληθῶς υἱὸς εἶναι πεπίστευται καὶ θεός; ἀλλ' ἐστὶ τοῦτο ἀληθές· νοείσθω δὴ οὖν σὰρξ καθ' ὑπόστασιν γεγονῶς ὁ λόγος, τουτέστιν ἰδίαν ποιησάμενος σάρκα τὴν διὰ πνεύματος ἐκ τῆς ἁγίας παρθένου· οὕτω γὰρ ἔσται καὶ θεὸς ἀληθῶς. 30

124 Καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσε τὸν ἀσπασμὸν τῆς Μαρίας ἢ Ἐλισάβετ, ἐσκίρτησε τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς καὶ ἐπλήσθη πνεύματος ἁγίου ἢ Ἐλισάβετ καὶ ἀνεφώνησε φωνῇ μεγάλῃ καὶ εἶπεν· εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξὶ καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου. καὶ πόθεν μοι τοῦτο ἵνα ἔλθῃ ἡ μήτηρ τοῦ κυρίου μου πρὸς με; Ἐνεργήσαντος θεοῦ προφητείας 35 χάριν ἔσται τις προφήτης, καθ' ἕτερον δὲ τρόπον οὐδαμῶς. ὅτε τοίνυν ὁ ἀσπασμὸς τῆς ἁγίας παρθένου Μαρίας κυοφορούσης ἔτι τὸν Ἰησοῦν κινήσας ἐν μήτραι τὸν Ἰωάννην εἰς προφητείαν, πῶς οὐ θεὸς ὁ Χριστὸς καὶ ἐν τῇ τῆς παρθένου νηδύϊ κινήσας θεοπρεπῶς εἰς προφητείας δύναμιν τὸν βαπτιστήν;

125 Νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου, δέσποτα, κατὰ τὸ ῥῆμά σου ἐν εἰρήνῃ, 40
Lc. 2, 29-32 ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου, ὃ ἠτοίμασας κατὰ πρόσωπον

1—p. 94, 37 Tim. arg. p. 291—296

VS, D [= ma], A

3 γενέσει S 9 καὶ¹ om. V 12 καὶ om. V 13 αὐτῷ αὐτοῦ D 14 θῷ V
 ἰσχύοντι V 19 ἐφ' V ἀκαταλήπτωσ SD 20 βασιλεύοντες SD 21 ἀλλ' ὡς δι' V Tim.
 ἄλλωσ δὲ SDA 22 εἶ] εἰσ S 22 ὅπερ — ἀληθές Tim. om. VSDA ὁ om. SDA 23 ἔσται
 μοι V Tim. 27 διὰ VA Tim. ἐκ SD γεγεννημένος S 28 ἀλλ' — ἀληθές οἰυ. SD 31 ἡ
 ἐλισάβετ τὸν — μαρίας A 36 δὲ om. SD 37 κυοφορούσης μαρίας SD 38 καὶ om. Tim.

πάντων τῶν λαῶν, φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν καὶ δόξαν λαοῦ σου Ἰσραήλ. Ὁ Συμεὼν τὸν Ἰησοῦν εἰς ἀγκάλας λαβὼν τὰ τοιάδε περὶ αὐτοῦ φησὶ· πῶς οὖν ἐστὶ σωτήριον, πῶς δὲ φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν, εἰ μὴ θεὸς ἐστὶν ἀληθῶς, εἰς καὶ μόνος υἱὸς ὁ φύσει μὲν ἐκ πατρὸς ὡς λόγος, ἐκ παρθένου δὲ ὁ αὐτὸς κατὰ σάρκα; ποία γὰρ γέγονεν P 214 ἀποκάλυψις τοῖς ἔθνεσιν ἢ ἐπ' αὐτῷ ἔγνωσαν ὅτι θεὸς ἐστὶ καὶ αὐτῷ λατρεύσαντες διέ- 5 φυγον τὰ ἐγκλήματα, τὸ θεῷ λατρεύειν ἐτέρω παρὰ τὸν ἕνα καὶ φύσει καὶ ἀληθῶς;

126 Ἐπιγνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν, ἀποκριθεὶς εἶπε PG 1277
πρὸς αὐτούς· τί διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; τί ἐστὶν εὐκοπώ- Le. 5, 22-24
τερον, εἰπεῖν ἀφένονται σοὶ αἱ ἁμαρτίαι σου, ἢ εἰπεῖν ἔχειραι καὶ περι-
πάτει; ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐξουσίαν ἔχει ἐπὶ τῆς γῆς 1c
ἀφιέναι ἁμαρτίας, εἶπε τῷ παραλυτικῷ· σοὶ λέγω, ἔχειραι καὶ ἄρας τὸ
κλινίδιον σου πορεύου εἰς τὸν οἶκόν σου. Εἰ μόνος ἡμᾶς ὁ τῶν ὄλων θεὸς
ἀπαλλάττει πλημμελημάτων, ἐτέρω πρέποντος τούτου μηδενί, χαρίζεται δὲ καὶ τοῦτο Χριστὸς
μετ' ἐξουσίας θεοπρεποῦς, πῶς οὐκ ἂν εἴη θεός; κέκληται γὰρ υἱὸς ἀνθρώπου, γεννηθεὶς
ἐκ γυναικὸς κατὰ σάρκα, καίτοι θεὸς ὢν ὁ λόγος. 15

127 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρῃ ἐθεράπευσε πολλοὺς ἀπὸ νόσων καὶ μαστί- Le. 7, 21-23
γων καὶ πνευμάτων πονηρῶν καὶ τυφλοῖς πολλοῖς ἐχαρίσατο τὸ βλέ-
πειν. καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· πορευθέντες ἀπαγγείλατε Ἰωάννη
ἃ εἶδετε καὶ ἠκούσατε· τυφλοὶ ἀναβλέπουσι, χωλοὶ περιπατοῦσι,
λεπροὶ καθαρίζονται, κωφοὶ ἀκούουσι, νεκροὶ ἐγείρονται, πτωχοὶ εὐαγ- 20
γελίζονται, καὶ μακάριός ἐστὶν ὃς ἂν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί. Ἔργοις
αὐτοῖς ἐπιδείξας ἑαυτὸν ὁ Χριστὸς τῶν θεοπρεπῶν μεγαλουργημάτων ἀποτελεστήν, εἰς
ἀνάμνησιν ἀναφέρει τῶν εἰρημένων διὰ φωνῆς προφητῶν περὶ αὐτοῦ. ἔφη τοίνυν ὁ
μακάριος Ἡσαίας· ἰσχύσατε, χεῖρες ἀνειμέναὶ καὶ γόνατα παραλελυμένα· P 215
εἴτα μόνον οὐχὶ καὶ χεῖρα προτείνων καταδείκνυσι τὸν Ἐμμανουήλ, οὕτω λέγων· ἰδοὺ ὁ
θεὸς ἡμῶν, ἰδοὺ κύριος μετὰ ἰσχύος ἔρχεται καὶ ὁ βραχίων μετὰ κυρείας. Ies. 35, 3
Ies. 40, 9. 10
ἔφη δὲ καὶ ἐν ἑτέροις ὅτι τότε ἀνοιχθήσονται ὀφθαλμοὶ τυφλῶν καὶ ὦτα κω- Ies. 35, 5. 6
φῶν ἀκούσονται· τότε ἀλείται ὡς ἔλαφος ὁ χωλὸς καὶ τρανὴ ἔσται
γλῶσσα μογγιλάλων. καὶ πρὸς τούτοις ἔτι· ἀναστήσονται οἱ νεκροὶ καὶ ἐγερθή- Ies. 26, 19
σονται οἱ ἐν τοῖς μνημείοις· ἢ γὰρ δρόσος ἢ παρὰ σοῦ ἴαμα αὐτοῖς ἐστίν. ἔφη 30
δὲ πάλιν καὶ ἐκ προσώπου Χριστοῦ· πνεῦμα κυρίου ἐπ' ἐμέ, οὐ εἶνεκεν ἔχρισέ με· Ies. 61, 1
εὐαγγελίσασθαι πτωχοῖς ἀπέσταλκέ με, κηρῦξαι αἰχμαλώτοις ἄφρῃσιν καὶ
τυφλοῖς ἀνάβλεψιν. ὅτε τοίνυν τῆς ἐφ' ἑαυτῷ πίστεως τὰς τῶν προφητῶν φωνὰς
ποιεῖται σημεῖον ἢ γοῦν ἀπόδειξιν, θεὸν δὲ αὐτὸν οἱ προφῆται κηρύττουσι, τίς ὁ τούτοις
τάναντία φάναι τολμῶν; 35

128 Ἐχειμάζοντο, φησί, κατὰ τὴν λίμνην οἱ μαθηταί· εἴτα προσελθόντες διήγειραν Le. 8, 24
αὐτὸν λέγοντες· ἐπιστάτα, ἀπολλύμεθα. ὃ δὲ διεγερθεὶς ἐπετίμησε τῷ
ἀνέμῳ καὶ τῷ κλύδωνι τοῦ ὕδατος καὶ ἐπαύσατο καὶ ἐγένετο γαλήνη.
Εἴρηται περὶ Χριστοῦ διὰ φωνῆς τοῦ μακαρίου Δαυὶδ· σὺ δὲ ἐσπόζεις τοῦ κράτους τῆς Ps. 88, 10. 12
θαλάσσης, τὸν δὲ σάλον τῶν κυμάτων αὐτῆς σὺ καταπραύνεις. σοὶ εἰσὶν 40
οἱ οὐρανοὶ καὶ σὴ ἐστὶν ἡ γῆ· τὴν οἰκουμένην καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς σὺ

VS, D [= mn], A

3 εἰς ἐστὶν ἀληθῶς SD	4 γὰρ om. SD	5 αὐτῷ ^a om. D	5/6 ἐφυγον V	6 τὸ
SDA τοῦ V	9 ἔγειρε S	11 ἄρον A	12 καὶ πορεύου A	12/13 ἀπαλλάττει ὁ τῶν
ὄλων θσ̄ V	15 κατὰ σάρκα ἐκ γυναικὸς D	16 ἡμέρα SD Tim.	ἐθεράπευε SD	19 καὶ
χωλοὶ A	20 καὶ κωφοὶ A	22 ἀποδείξας SD	28 ὡς — χωλὸς SDA Tim.	χωλὸς ὡς ἔλα-
φοσ V	33 ὑφ' A	34 ποιεῖτε S	ἀπόδειξιν VA Tim.	ἀποκάλυψιν SD
ἐναντία SD	40 τὸν δὲ SD καὶ τὸν VA τὸν Tim.		35 τὰ ἐναντία V	

- έθεμελίωσας. ὅτε τοίνυν τῷ καταπραύνοντι τὴν θάλασσαν πρέποι ἂν καὶ τὸ δεσπό-
 PG 1280 ζειν τῶν ὄλων ἔχειν τε ἰδίους τοὺς οὐρανοὺς καὶ θεμελιοῦν δύνασθαι τὴν οἰκουμένην καὶ
 τὸ πλήρωμα αὐτῆς, πῶς οὐκ ἂν ὑπάρχειν νοοῖτο θεὸς ἀληθῶς ὁ Χριστὸς ὁ θαλάσση καὶ
 πνεύμασιν ἐπιτιμῶν καὶ τοῦτο μετ' ἐξουσίας;
- P 216 129 Ἐδεῖτο δὲ αὐτοῦ ὁ ἀνὴρ ἀφ' οὗ ἐξεληλύθει τὰ δαιμόνια, εἶναι σὺν 5
 Lc. 8. 38. 39 αὐτῷ, ἀπέστειλε δὲ αὐτὸν λέγων· ὑπόστρεφε εἰς τὸν οἶκόν σου καὶ διη-
 γοῦ ὅσα σοι πεποίηκεν ὁ θεός. καὶ ἀπῆλθε καθ' ὅλην τὴν πόλιν κηρύσσων
 ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ θεός. Ἐν τῇ τῶν Γεργεσηνῶν χώραι τεθεράπευκεν ὁ Χρι-
 στὸς τὸν ἀγρίως δαιμονιῶντα, ὃς καὶ συνεῖναι αὐτῷ παρεκάλει, ἀλλὰ καίτοι θεραπεύσας
 αὐτὸν καὶ ἐκβεβληκῶς τὰ πνεύματα, ἐκέλευεν ἀπελθεῖν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ κηρύσσειν 10
 ὅσα πεποίηκεν αὐτῷ ὁ θεός. ἐνήργηκεν οὖν αὐτὸς ὡς θεὸς ὑπάρχων ἀληθινός· οὐ γάρ
 που φαμέν ὡς ὑπουργὸς γέγονε θείας χάριτος καθ' ἓνα τῶν προφητῶν ἢ γοῦν τῶν ἁγίων
 ἀποστόλων, ἀλλ' ἦν αὐτὸς δυνάμει τῇ ἰδία καὶ θεοπρεπεί συντρίβων τὸν σατανάν. ἐν
 ὀνόματι οὖν αὐτοῦ καὶ τοῖς ἁγίοις μαθηταῖς ὑπετάττοντο τὰ δαιμόνια καὶ τοῦτο διωμολό-
 γησαν αὐτοί. 15
- 180 Ἐπὶ τῇ θυγατρὶ τοῦ ἀρχισυναγῶτου φησὶν ὁ Χριστὸς· μὴ κλαίετε· οὐ γὰρ
 Lc. 8. 52 ἀπέθανε τὸ κοράσιον, ἀλλὰ καθεύδει. Ἄρ' οὖν ἐψεύδετο; μὴ γένοιτο, ἀληθεύει
 Mt. 22. 32 δέ, καὶ κατὰ τίνα τρόπον, ὁ Παῦλος διερμηνεύει λέγων· οὐκ ἔστι θεὸς νεκρῶν, ἀλλὰ
 cf. Rom. 14. 9 ζῶντων. Ζῶσι γὰρ τῷ θεῷ ζῆσειν μέλλοντες. οὐκοῦν οἱ τεθνεώτες κατὰ μὲν ἀν-
 θρώπους εἰσὶ νεκροί, κατὰ δέ γε τὴν ζωοποιὸν φύσιν, τουτέστι τὴν θείαν, οὐκ ἀποτεθνή- 20
 κασιν. ἀληθεύει τοιγαροῦν ὡς θεὸς περὶ τοῦ κορασίου λέγων οὐκ ἀπέθανεν, ἀλλὰ
 καθεύδει.
- 181 Τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς προσδιαλεγόμενος ἔφασκε· τίς μείζων ἐστίν, ὁ ἀνακεί-
 Lc. 22. 27 μενος ἢ ὁ διακονῶν; οὐχὶ ὁ ἀνακείμενος; ἐγὼ δὲ ἐν μέσῳ ὑμῶν εἰμί ὡς ὁ
 διακονῶν. Ὅραίς ὅπως μὲν ὅσον ἦκεν εἰς γε τὸ τῇ θεότητι πρέπον καὶ τῇ δόξῃ τῇ 25
 P 217 δεσποτικῇ, μόνον οὐχὶ καὶ ἀποσειέται τὸ ἐν διακόνου νοεῖσθαι τάξει, τιμᾷ δὲ τοῦτο διὰ τὸ
 ἀνθρώπινον; ἐγὼ γὰρ εἰμί, φησὶν, ἐν μέσῳ ὑμῶν ὡς ὁ διακονῶν. οὐκοῦν
 κἂν εἰ καταβέβηκεν ἐν διακόνοις, ἀλλ' οὖν γέ ἐστιν αὐτὸς ὁ ἀνακείμενος ὡς δεσπότης καὶ
 παρὰ πάσης κτίσεως διακονούμενος ὡς θεός.
- 182 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Χριστὸς, δηλονότι τοῖς ἀρχιερεῦσι τῶν Ἰουδαίων ἐρωτῶσιν εἰ 30
 Lc. 22. 66-69 σὺ εἶ ὁ Χριστὸς; ἐὰν ὑμῖν εἶπω, οὐ μὴ πιστεύσητε· ἐὰν δὲ ἐρωτήσω, οὐ
 μὴ ἀποκριθῆτε. ἀπὸ τοῦ νῦν δὲ ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καθήμενος ἐκ
 δεξιῶν τῆς δυνάμεως τοῦ θεοῦ. Εἰ κάθηται ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως τοῦ θεοῦ ὁ
 τοῦ ἀνθρώπου υἱός, πῶς οὐ θεὸς ὁ Χριστὸς, τοῖς ἀνωτάτω θώκοις ἐμπρέπων καὶ ὁμό-
 PG 1281 θρονος τῷ πατρὶ; οὐ γὰρ συνεδρεύει τῷ κατὰ φύσιν θεῷ γεννητῇ κτίσις ὅλως, συνεδρεύει 35
 δὲ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. θεὸς ἄρα καθ' ἑνωσιν οἰκονομικῆν, σαρκὸς γεγονότος τοῦ ἐκ
 θεοῦ φύντος λόγου.

VS, D [= mn], A

2 τε] δὲ V	καὶ τὴν SD	5 αὐτῷ V	ἐξεληλύθη V	6 δὲ om. A	7 ἐποίησέ
σοι, in mg. γρ σοι πεποίηκεν V		9 παρακαλεῖ VA	10 ἐκέλευσεν D		11 ἐποίησεν D
ἐνέργηκεν V	ὁ αὐτὸς A	13 ὁ αὐτὸς A	14 τῶν ἁγίων μαθητῶν SD		17 ἐψεύσατο D
19 οἱ ζῆσειν D	19/20 ἀνθρώποις V	21 τοιγαροῦν] γάρ V	ὡς] ὁ V		23 διαλεγόμε-
νοσ V	25 ὅρα D	ὅσον μὲν V	τῇ om. SDA	θεότητος S	26 τοῦτο τάξει D
27 φησιν εἰμί V	29 ὡς om. A	30 Ἰουδαίων] ἱερέων D	34 ἀνωτάτοις S		35 κατὰ
φύσιν om. V	γεννητῇ SDA Tim.	κτίσις VA Tim. φύσις SD	36 θεὸς ὅρα om. V		

“Οτι Ζωή και Ζωοποιός ο Χριστός

Ἐκ τῆς πρὸς Κορινθίους

- 188** Ὡς φρονίμοις λέγω· κρίνατε ὑμεῖς ὁ φημί. τὸ ποτήριον τῆς εὐλο- 1 Cor. 10, 10
 γίας ὁ εὐλογοῦμεν, οὐχὶ κοινωνία ἐστὶ τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ; τὸν 15-17
 ἄρτον ὃν κλῶμεν, οὐχὶ κοινωνία ἐστὶ τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ; ὅτι εἰς 5
 ἄρτος, ἐν σῶμα ἐσμέν οἱ πολλοί· οἱ γὰρ πάντες ἐκ τοῦ ἐνὸς ἄρτου μετέ-
 χομεν. Ἡ ἀνθρώπου σὰρξ, ὅσον ἦκεν εἰς ἰδίαν φύσιν, οὐκ ἂν εἴη ζωοποιός, ἀλλ’ οὐδὲ
 τὸ αἷμα τὸ ἀνθρώπινον, εἰ κοινὸν εἴη καὶ καθ’ ἑαυτὸ· ζωοποιεῖ δὲ τὸ σῶμα Χριστοῦ καὶ
 τὸ τίμιον αἷμα, πρέποντος μόνωι θεῷ τοῦ ζωοποιεῖν δύνασθαι τὸ ζωῆς ἐπιδεῆς. θεός P 218
 οὖν ἄρα Χριστός· οὕτω γὰρ ἔσται ζωοποιὸν τὸ σῶμα αὐτοῦ. εἰ δὲ ἄνθρωπος ἀνὰ 10
 μέρος νοεῖται μόνῃ τῇ τοῦ Χριστοῦ κλήσει τετιμημένος καὶ γυμνὸν υἱοῦ πρόσωπον ἔχων,
 πῶς ἂν εἴη ζωοποιὸν τὸ σῶμα αὐτοῦ;
- 184** Ἐγένετο ὁ πρῶτος ἄνθρωπος Ἀδὰμ εἰς ψυχὴν ζῶσαν, ὁ ἔσχατος Ἀδὰμ 1 Cor. 15, 45
 εἰς πνεῦμα ζωοποιούν. καὶ πάλιν· ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ γῆς χοϊκός, 1 Cor. 15,
 ὁ δεύτερος ἄνθρωπος ὁ κύριος ἐξ οὐρανοῦ. οἷος ὁ χοϊκός, τοιοῦτοι καὶ 47-50
 οἱ χοϊκοί, καὶ οἷος ὁ ἐπουράνιος, τοιοῦτοι καὶ οἱ ἐπουράνιοι. καὶ καθὼς 18
 ἐφορέσαμεν τὴν εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ, φορέσομεν καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπου-
 ρανίου. τοῦτο δὲ φημί, ἀδελφοί, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα βασιλείαν θεοῦ κλη-
 ρονομήσαι οὐ δύνανται οὐδὲ ἡ φθορὰ τὴν ἀφθαρσίαν κληρονομεῖ. προ-
 σεπάγει δὲ τούτοις ὅτι σαλπίζει, καὶ οἱ νεκροὶ ἐγερθήσονται ἀφθαρτοὶ καὶ 1 Cor. 15, 52-53
 ἡμεῖς ἀλλαγησόμεθα. δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι τὴν ἀφθαρ- 21
 σίαν καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι τὴν ἀθανασίαν. Εἰς ψυχὴν ζῶσαν ὁ
 πρῶτος ἄνθρωπος γέγονεν· ἐδεῖτο γὰρ ὡς ποίημα τοῦ ζωοποιούντος θεοῦ· ὁ γε μὴν
 ἔσχατος Ἀδὰμ, τουτέστι Χριστός, ὅτι μὴ ἐδεῖτο ζωῆς ὡς θεός, πνεῦμα γέγονεν εἰς ἡμᾶς
 ζωοποιούν, ὅπερ ἐστὶ θείας φύσεως ἴδιον πλεονέκτημα. καὶ ὁ μὲν πρῶτος ὁ ἐκ γῆς 25
 χοϊκός, ὁ δεύτερος δὲ ἐξ οὐρανοῦ, καίτοι γεννηθεὶς διὰ γυναικός. ὁ γὰρ ἄνωθεν καὶ ἐξ
 οὐρανοῦ καὶ ἐκ θεοῦ πατρὸς λόγος, κἄν εἰ γέγονεν ἄνθρωπος, ἀλλ’ οὐδὲν ἡττόν ἐστιν ἐξ
 οὐρανοῦ. καὶ εἰ φθορᾷ καὶ θανάτῳ κατισχημένοι τὴν εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ διὰ τοῦτο
 φορέσαι λεγόμεθα, τὴν ἀφθαρσίαν ἐνδυσάμενοι, τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανίου φορέσομεν.
 ἀφθαρσία δὲ πάλιν ἴδιον ἀγαθὸν τῆς κατὰ φύσιν θεότητος· ἀλλάσσονται γὰρ οἱ νεκροὶ 30
 καὶ τὸ φθαρτὸν ἀμφιέννυται τὴν ἀφθαρσίαν, γεγονότος καθ’ ἡμᾶς τοῦ μονογενοῦς καὶ P 219
 μεθιστάντος τὸ θνητὸν εἰς ἀθανασίαν καὶ τὸ φθαρτὸν εἰς ἀφθαρσίαν ἐν ἑαυτῷ καὶ πρώτῳ PG 1284
 μετασκευάζοντος. οὕτω γὰρ γέγονεν ὁδὸς εἰς ζωὴν καὶ ἡμῖν αὐτοῖς.

Ἐκ τῆς πρὸς Κορινθίους β̄

- 185** Ἀλλὰ αὐτοί, φησὶν, ἐν ἑαυτοῖς τὸ ἀπόκριμα τοῦ θανάτου ἐσχῆκαμεν, 35 2 Cor 1.9
 ἵνα μὴ πεποιθότες ὦμεν ἐφ’ ἑαυτοῖς, ἀλλ’ ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ ἐγείροντι τοὺς
 νεκρούς. Εἰ θεῷ τῷ κατὰ φύσιν πρεπωδέστατον εἶναι φαμέν τὸ ἐγείρειν τοὺς νε-
 κρούς, ὅτι ζωὴ καὶ ζωοποιός ἐστίν, ἔφη δὲ Χριστός ἐγὼ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ Iob 11, 25
 ζωὴ, φαίνεται δὲ καὶ ἐγηγερκῶς τοὺς νεκρούς, θεός ἄρα ἐστίν ὡς ζωὴ κατὰ φύσιν.

VS, D [= mn], A

3 φρόνιμος S	8 ζωοποιεῖται SD	11 μόνον SD	τοῦ om D	13 καὶ ἐγένετο A
ἔσχατος ἀδὰμ VA	δεύτερος ἄνθρωπος SD	14 χοικῆς S	17 οἰκόνα V (bis)	φορέσομεν V
φορέσωμεν SDA	18 ἀδελφέ S	19 δύναται D	21 τὴν om. DA	22 τὴν om. D
23 γε μὴν] δὲ γε V	25 ζωοποιὸν A	δ ² om. V	27 ἐστίν om. A	29 φορέσωμεν Sm
31 ἀμφιέννυται S	33 καὶ om. SD	34 β̄ om. V	35 αὐτοί om V	36 ἐγείραντι V
37 τὸ SD	τὸ om. V			

Ἐκ τῆς πρὸς Ἑβραίους

136 Ἐπεὶ οὖν τὰ παιδιά κεκοινώνηκεν αἵματος καὶ σαρκός, καὶ αὐτὸς
 Hebr. 2, 14 παραπλησίως μετέσχε τῶν αὐτῶν, ἵνα διὰ τοῦ θανάτου καταργήσῃ τὸν
 τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τουτέστι τὸν διάβολον. Παραπλησίως ἡμῖν
 τοῖς ἐν τέκνοις θεοῦ τεταγμένοις κεκοινώνηκεν αἵματος καὶ σαρκός ὁ ἐκ θεοῦ λόγος, ἵνα 5
 τῷ θανάτῳ τὸ ἴδιον σῶμα δοῦς ζωοποιήσῃ πάλιν αὐτό, ζωὴ κατὰ φύσιν ὑπάρχων ὡς
 θεός. ἐπεὶ πῶς κατήρηται τοῦ θανάτου τὸ κράτος, εἰ μὴ τὸ πεσὸν εἰς θάνατον ἀνεβίω
 σῶμα, ἴδιον ὄν τῆς κατὰ φύσιν ζωῆς, τουτέστι τοῦ ἐκ θεοῦ ὄντος λόγου;

Οτι εἰς υἱὸς καὶ κύριος Ἰησοῦς Χριστός

Ἐκ τῆς Ἰωάννου ἐπιστολῆς πρώτης καθολικῆς

10

137 Ὁ ἦν ἀπ' ἀρχῆς, ὃ ἀκηκόαμεν, ὃ ἐωράκαμεν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, ὃ
 1 Ioh. 1, 1 2 ἔθεασάμεθα καὶ αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφησαν, περὶ τοῦ λόγου τῆς ζωῆς,
 P 220 καὶ ἡ ζωὴ ἐφανερώθη καὶ ἐωράκαμεν καὶ μαρτυροῦμεν καὶ ἀπαγγέλλομεν
 ὑμῖν τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον, ἣτις ἦν πρὸς τὸν πατέρα καὶ ἐφανερώθη ἡμῖν.
 Ἰδοὺ τὸν ὄντα ἀπ' ἀρχῆς, τουτέστι τὸν ἐκ τοῦ πατρὸς λόγον, τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον, 15
 ἐωρακέναι φησὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ μὴν καὶ χερσὶ ψηλαφήσαι, καίτοι κατὰ φύσιν ἴδιαν
 τοῦ ἐκ πατρὸς λόγου καὶ ἀοράτου ὄντος καὶ ἀναφοῦς· ἀναφῆς γὰρ τὸ ἀσώματον. ἀλλ'
 ἐν σαρκὶ γεγονότα τὸν λόγον ἐωρακέναι τε καὶ ψηλαφήσαι φησιν. εἰς οὖν ἄρα ἐστὶν
 υἱὸς καὶ θεὸς καὶ κύριος, κἂν εἰ γέγονε σὰρξ ὁ λόγος.

Ὅτι εἰς Χριστὸν ἡ πίστις ὡς εἰς θεόν

20

Ἐκ τῆς Πέτρου ἐπιστολῆς πρώτης

138 Ὡστε, φησί, τὴν πίστιν ὑμῶν καὶ ἐλπίδα εἶναι εἰς θεόν. Καίτοι
 1 Petr. 1, 21 Χριστὸς κηρύττεται διὰ τῶν ἀγίων ἀποστόλων, καὶ αὐτὸς δὲ πού φησιν· ἀμὴν λέγω
 PG 1285 ὑμῖν, ὃ πιστεύων εἰς ἐμὲ ἔχει ζωὴν αἰώνιον. ὅτε τοῖνυν εἰς θεόν ἡ πίστις,
 Ioh. 6, 47 Χριστοῦ λέγοντος εἰς ἐμὲ πιστεύετε, πῶς οὐκ ἂν εἴη θεὸς ἐναργῶς; 25
 Ioh. 14, 1

Ἰωάννου ἐπιστολῆς ᾱ

139 Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ ἵνα πιστεύωμεν τῷ ὀνόματι τοῦ υἱοῦ
 1 Ioh. 3, 23 αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Εἰ μὴ ἀνεθέλητόν ἐστι τῷ θεῷ καὶ πατρὶ τὸ πιστεύειν
 ἡμᾶς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, πράττεται δὲ παρ' ἡμῶν ἡ πίστις
 οὐχ ὡς εἰς ἄνθρωπον ἀπλῶς, ἀλλ' ὡς εἰς θεὸν ζῶντα καὶ ἀληθινόν, θεὸς ἄρα Χριστός. 30
 P 221 **140** Ἐν τούτῳ γινώσκειται τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ· πᾶν πνεῦμα ὃ ὁμολογεῖ
 1 Ioh. 4, 2 3 Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα, ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστίν, καὶ πᾶν πνεῦμα
 ὃ μὴ ὁμολογεῖ τὸν Ἰησοῦν, ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἐστίν, καὶ τοῦτό ἐστι τὸ τοῦ

7/8 Fcyr 160 ἐκ τῆς αὐτῆς ἐπιστολῆς· πῶς κατήρηται — κατὰ φύσιν ζωῆς 15—19 Fcyr 161 ἐκ
 τῆς αὐτῆς ἐπιστολῆς· τὴν ζωὴν — ἐστὶν ὁ υἱὸς καὶ κύριος Ἰησοῦς ὁ Χριστός 22—25 Tim. argm.
 p. 302. 303 26—p. 98, 5 ibid. p. 303—305

VS, D [= mn], A

2 κεκοινωνήκαμεν αἵματος τὰ παιδιά V 7 εἰ Fcyr ἂν VSDA 10 καθολικῆς ἐπιστολῆς
 πρώτης A 11/12 ὃ ἔθεασάμεθα om. V 13 ἀπαγγέλλομεν V 16 φησὶ Fcyr 17 πατρὸς
 SDAFcyr τοῦ πρσ V λόγου καὶ ἀοράτου ὄντος Fcyr ὄντος λόγου καὶ ὄντος ἀοράτου VSDA
 ἀφανοῦς A 19 καὶ θεός om. Fcyr κσ VA ισ SD κύριος Ἰησοῦς ὁ Χριστός Fcyr 20 ἡ
 εἰς χν πίστις A 22 καὶ om. V 23 ἀμὴν ἀμὴν SD Tim. 26 ιω — ᾱ A Tim. om. V ἰωάννου
 ἐπιστολῆς ᾱ post 28 Χριστοῦ SD 28 ἀναθέλητον SD 29 δὲ καὶ V 33 τὸ om. V

ἀντιχρίστου, ὃ ἀκηκόατε ὅτι ἔρχεται, καὶ νῦν ἐν τῷ κόσμῳ ἐστὶν ἤδη. Ὁμολογοῦμεν τὸν Ἰησοῦν ἄρα ὡς ἄνθρωπον καὶ τῶν καθ' ἡμᾶς ἕνα, ἢ μᾶλλον ἢτι θεὸς ὢν ὁ λόγος γέγονε σὰρξ, οὐκ ὀλιγωρήσας τοῦ εἶναι θεός, μεμενηκῶς δὲ μᾶλλον ὅπερ ἦν, καὶ εἰ γέγονεν ἄνθρωπος; ἀλλὰ τοῦτ' ἐστὶν οὐκ ἀμφίβολον. ὁ τοίνυν οὐ λέγων θεὸν εἶναι ἀληθῆ τὸν Χριστόν, διαιρῶν δὲ καὶ κατασμικρύνων τὴν δόξαν αὐτοῦ τὸ τοῦ ἀντι- 5 χρίστου πνεῦμα ἔχων ἀλύσεται.

141 Καὶ ἡμεῖς ἐθεασάμεθα καὶ μαρτυροῦμεν ὅτι ὁ πατὴρ ἀπέσταλκε τὸν *1 Ioh. 4, 14, 15* υἱὸν σωτήρα τοῦ κόσμου. ὃς ἂν ὁμολογήσῃ ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὁ θεὸς ἐν αὐτῷ μένει καὶ αὐτὸς ἐν τῷ θεῷ. Ἀπεστάλθαι φαμέν παρὰ τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς τὸν υἱόν, τουτέστι τὸν ἐξ αὐτοῦ κατὰ φύσιν μονογενῆ λόγον, ὡνό- 10 μάσθαι δὲ αὐτὸν Ἰησοῦν, ὅτε καὶ τὴν κατὰ σάρκα γέννησιν ἐκ γυναικὸς ὑπέμεινεν οἰκονομικῶς. οὐκοῦν ὁ ἐκ θεοῦ λόγος γέγονεν ἄνθρωπος κἂν εἴ τις οὕτως ὁμολογήσειεν αὐτόν, ἔχει μένοντα ἐν αὐτῷ τὸν θεόν, ἔσται δὲ καὶ αὐτὸς ἐν θεῷ· μνησθήσεται γὰρ αὐτοῦ, λογιεῖται δὲ καὶ οἰκείον ὡς μέτοχον αὐτοῦ. ὁ δὲ μὴ ὁμολογῶν ὅτι αὐτὸς ὁ ἐκ πατρὸς λόγος Ἰησοῦς ἐστὶν, καθείς ἑαυτὸν εἰς ἀνθρωπότητα, οὔτε θεὸν ἐν αὐτῷ πλουτήσειεν ἂν 15 οὔτε μὴν αὐτὸς ἐν θεῷ ἔσται κατὰ γε τὸν τῆς πνευματικῆς οἰκειότητος τρόπον.

142 Πᾶς ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ Χριστός, ἐκ θεοῦ γεγέννηται. *1 Ioh. 5, 1* Οὐκοῦν ὁ μὴ πιστεύων οὐδὲ ἐν τέκνοις θεοῦ καταλογισθεῖ ἂν. εἰ γὰρ ὅσοι τὸν υἱὸν *P 222* ἔλαβον, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα θεοῦ γενέσθαι, καθά φησιν ὁ εὐαγγε- *Ioh. 1, 12* λιστής, οἱ μὴ λαβόντες αὐτὸν οὐδ' ἂν ἐν τέκνοις θεοῦ καταλογισθεῖεν, τὸν δι' οὗ τοῦτο 20 ὑπάρχει, μὴ ἐγνωκότες.

148 Τίς δὲ ἐστὶν ὁ νικῶν τὸν κόσμον εἰ μὴ ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ *1 Ioh. 5, 5-8* υἱὸς τοῦ θεοῦ; οὗτός ἐστιν ὁ ἐλθὼν δι' ὕδατος καὶ αἵματος Ἰησοῦς Χριστός, *PG 1288* οὐκ ἐν τῷ ὕδατι μόνον, ἀλλ' ἐν τῷ ὕδατι καὶ αἵματι. καὶ τὸ πνεῦμά ἐστι τὸ μαρτυροῦν, ὅτι τὸ πνεῦμά ἐστὶν ἡ ἀλήθεια, ὅτι τρεῖς μαρτυροῦσι, τὸ 25 πνεῦμα καὶ τὸ ὕδωρ καὶ τὸ αἷμα καὶ οἱ τρεῖς τὸ ἓν εἰσι. Νικαὶ μὲν τὸν κόσμον ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ· τίς δὲ ἐστὶν Ἰησοῦς, αὐτὸς ἡμῖν ὁ μαθητὴς διατρανοῖ λέγων· οὗτός ἐστιν ὁ ἐλθὼν δι' ὕδατος καὶ αἵματος Ἰησοῦς Χριστός. <οὐκ ἐν ὕδατι μόνον,> ἀλλὰ καὶ ἐν ὕδατι φησι καὶ ἐν αἵματι καὶ ἐν πνεύ- 30 ματι καὶ τοὺς τρεῖς τὸ ἓν εἶναι φησιν. οὐκοῦν γέγονε μὲν σὰρξ ὁ λόγος, ἀγιάζει δὲ ἡμᾶς 30 τῷ πνεύματι καὶ καθαρίζει τῷ αἵματι καὶ ἀπολούει πάλιν ὕδατι καθαρῶι. εἰς δὲ δὴ πάντως υἱός, οὐ καὶ εἶναι φαμέν τὸ πνεῦμα καὶ τὸ ὕδωρ καὶ τὸ αἷμα.

144 Εἰ τὴν μαρτυρίαν τῶν ἀνθρώπων λαμβάνομεν, ἡ μαρτυρία τοῦ θεοῦ *1 Ioh. 5, 9, 10* μείζων ἐστίν, ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ θεοῦ ὅτι μεμαρτύρηκε περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ ἔχει τὴν μαρτυρίαν 35 ἐν ἑαυτῷ· ὁ μὴ πιστεύων τῷ θεῷ ψεύστην πεποίηκεν αὐτόν, ὅτι οὐκ ἐπίστευσεν εἰς τὴν μαρτυρίαν ἣν ἐμαρτύρησε περὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ. Μεμαρτύρηκεν ὁ πατὴρ τῷ υἱῷ διὰ τοῦ πνεύματος καὶ διὰ φωνῆς. ὅτι γὰρ ἐστὶν υἱὸς αὐτοῦ κατὰ ἀλήθειαν, μαρτυρήσειεν ἂν τὸ χορηγεῖν δύνασθαι τοῖς ἀγίοις τὸ πνεῦμα αὐτόν *P 223* καὶ δι' αὐτοῦ δυνάμεις ἐνεργεῖν. καὶ γοῦν ἔφασκεν ὅτι ἐκεῖνος ἐμὲ δοξάσει. *Ioh. 16, 14* μεμαρτύρηκε δὲ καὶ καθ' ἕτερον τρόπον. ἔδειξε γὰρ αὐτόν ἐν τῷ Ἰορδάνῃ λέγων· 41

VS, D [= mn], A

1 ἀκηκόαμεν V	5 ἀληθῶς VA	8 ἐστὶν om. A	11 καὶ om. D	13 τῷ θῷ V
14 καὶ om. V	θῷ πατρὸς SD Tim.	15 ἐν ἑαυτῷ A om. SD	17 τοῦ θῷ V	γεγέννη- ται S
21 ὑπάρχειν S	24 τῷ αἵματι D	25 τὸ ³ om. SD	ἡ om. V	26 τὸ ³ om. D
29 οὐκ — μόνον Tim. om. VSDA	ὑδατί — αἵματι Tim.	αἵματι φησὶ VSDA	32 πάντων D	
34 ἡ om. SD	36 αὐτῷ A	38 μεμαρτύρηκε δὲ SD	41 ἔδειξε VA Tim.	ἔδοξε SD

Acta concilioisum documentorum. 11, 5.

Mt. 3, 17 οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ ἠυδόκησα. ὅσοι τοίνυν ἀποδιαιροῦντές φασιν οὐκ εἶναι υἱὸν ἀληθινὸν τὸν ἐκ γυναικός, ἀναφέρουσι δὲ τὸ τῆς υἰότητος ὄνομα ἐπ' ἑαυτὸν καὶ μόνον τὸν ἐκ θεοῦ λόγον, ψεύστην ποιοῦσι τὸν πατέρα· σαρκωθέντα γὰρ τὸν λόγον ὑπέδειξεν ἐν τῷ Ἰορδάνῃ καὶ τότε μεμαρτύρηκε τὸ πνεῦμα αὐτῷ ὅτι καὶ θεὸς ἐστι καὶ υἱὸς ἀληθῶς.

5

“Ὅτι Ζωή

Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον εὐαγγελίου

145 **Mt. 9, 25** Ἐπὶ τῇ θυγατρὶ τοῦ ἀρχισυναγώγου γέγραπται ὅτι ὅτε ἐξεβλήθη ὁ ὄχλος, εἰσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐκράτησε τῆς χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἠγέρθη τὸ κοράσιον. Διὰ τί μὴ μᾶλλον ὡς ἐπὶ τοῦ Λαζάρου ἠρκέσθη λόγῳ πρὸς τὴν ἀνάστασιν τοῦ κορασίου, 10 ἐκράτησε δὲ καὶ τῆς χειρὸς αὐτῆς; ἵνα δείξῃ ζωοποιὸν τὸ αὐτοῦ σῶμα· σῶμα γὰρ ἐστὶ ζωῆς. οὐκοῦν φυσικὴ μᾶλλον καὶ ἀληθῆς ἡ ἔνωσις ἢ πρὸς τὴν σάρκα τοῦ λόγου καὶ οὐ καθά φασιν ἕξ ἀμαθίας τινές, ὡς ἐν μόνοις πέπρακται προσώποις ἢ κατὰ ψιλὴν εὐφημίαν καὶ θέλησιν ἤτοι συνάφειαν ἀπλῶς.

Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγελίου

15

Ioh. 6, 27 **146** Ἐργάζεσθε, φησί, μὴ τὴν βρῶσιν τὴν ἀπολλυμένην, ἀλλὰ τὴν βρῶσιν τὴν μένουσαν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἣν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑμῖν δώσει· τοῦτον γὰρ ὁ πατὴρ ἐσφράγισεν ὁ θεός. **PG 1289** Βρῶσιν ἡμῖν δέδωκεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τὴν μένουσαν εἰς ζωὴν αἰώνιον, δηλονότι τὴν σάρκα αὐτοῦ· καὶ γὰρ ἐστὶ ζωοποιός. **P 224** εἶτα πῶς οὐ θεὸς ὁ ζωοποιεῖν δυνάμενος καὶ διὰ τῆς ἰδίας σαρκὸς εἰκίως τε κατὰ πάντα τῷ θεῷ καὶ πατρί; τοῦτο γὰρ οἶμαι δηλοῦν τὸ ἐσφραγίσθαι λέγειν αὐτὸν παρὰ τοῦ θεοῦ, τοῦ ἐσφραγίσθαι σημαίνοντος τὸ ἀκριβῶς ἐμπερές. ὥσπερ γὰρ εἰ κηρῶτις ἐμπήξει σφραγίδα χρυσοῦν ἢ γοῦν ἕξ ἐτέρας ὕλης πεποιημένην, ὅλην ἕξ ὅλου τὴν αὐτῆς ἐμφέρειαν ἐνσημαίνεται, οὕτω καὶ ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοὺς τῆς ἑαυτοῦ φύσεως χαρακτήρας οὐσιωδῶς ἐμπρέποντας ἔχει τῷ υἱῷ, καὶ τοῦτό ἐστι τὸ ἐσφραγίσθαι λέγειν αὐτὸν παρὰ 20 τοῦ πατρὸς.

Ἐκ τοῦ κατὰ Λουκᾶν εὐαγγελίου

147 Ἦγειρε τὸν Λάζαρον ὁ Χριστός, τὸ τοῦ ἀρχισυναγώγου θυγάτριον, τὸν τῆς χήρας **Lc. 7, 14** υἱόν· εἶτα πῶς οὐ Ζωὴ κατὰ φύσιν ἐστὶν ὁ μὴ μόνον λόγῳ καταπτοεῖν τὸν θάνατον δυνάμενος, ἀλλὰ γὰρ καὶ τῇ τῆς χειρὸς ἀφῆι; καὶ γὰρ ἦν ἀκόλουθόν τε καὶ ἀναγκαῖον ζωοποιὸν εἶναι τὸ σῶμα τῆς κατὰ φύσιν ζωῆς.

“Ὅτι ἰλαστήριον διὰ πίστεως

Ἐκ τῆς πρὸς Ῥωμαίους

148 Περὶ Χριστοῦ φησιν· ὃν προέθετο ὁ θεὸς ἰλαστήριον διὰ πίστεως ἐν τῷ **Rom. 3, 25-26** αὐτοῦ αἵματι εἰς ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ διὰ τὴν πάρεσιν τῶν 25

VS, D [= mn], A

1 εὐδόκησα nA	ἀποδιαιροῦνται S	4 ἀπέδειξεν V	8 τῇ τοῦ A	9 ἠγειρε SD
12 οὐ om. D	15 εὐαγγελίου om. SD	17 ζωὴν τὴν A	ἡμῖν SA	20 οικείας A
21 κατὰ πάντα om. V	22 ἀκριβῶς τὸ SD	23 ὅλου] ὅλησ SD	αὐτοῦ SD	24 ὁ
πατὴρ V	25 ἐμπρέποντος S	27 excidit euangelii locus	29 μόνω V	θάνατον om. V
30 τε om. D	33 Ῥωμαίους ἐπιστολῆσ Sm	34 ὁ θεὸς om. SD		

προγεγονότων ἀμαρτημάτων ἐν τῇ ἀνοχῇ τοῦ θεοῦ πρὸς τὴν ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ ἐν τῷ. νῦν καιρῷ εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν δίκαιον καὶ P 225 δικαιοῦντα τὸν ἐκ πίστεως Ἰησοῦν. Εἰ οὐκ ἦν ἐτέρως ἱλαστήριον γενέσθαι Χριστὸν τοῖς ἐν ἀμαρτία καὶ ἀραὶ καὶ θανάτου δίκῃ πλην ὅτι δι' αἵματος διὰ τὴν πάρεσιν τῶν προγεγονότων ἀμαρτημάτων ἐκχεῖσθαι μέλλοντος, πῶς οὐκ ἀναγκαῖον σάρκα γενέσθαι 5 τὸν λόγον, ἵνα καὶ αἵματι τῷ ἰδίῳ, δῆλον δὲ ὅτι τῷ τῆς ἑαυτοῦ σαρκός, δικαιώσῃ πάντας τοὺς εἰς αὐτὸν πιστεύοντας;

“Ὅτι λελυτρώμεθα καὶ τὴν καταλλαγὴν πρὸς θεὸν ἐσχήκαμεν διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ

Ἐκ τῆς πρὸς Κορινθίους πρώτης

149 Ἐξ αὐτοῦ δὲ ὑμεῖς ἐστὲ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὃς ἐγενήθη σοφία ἡμῖν 1 Cor. 1, 30. 31 ἀπὸ θεοῦ δικαιοσύνη τε καὶ ἁγιασμὸς καὶ ἀπολύτρωσις, ἵνα καθὼς γέ- 11 γραπται, ὁ καυχώμενος ἐν κυρίῳ καυχάσθω. Λελυτρώμεθα τοίνυν ἐν Χριστῷ καὶ ἡγιάσμεθα καὶ σοφοὶ γεγόναμεν. πᾶσα δὲ δόσις ἀγαθὴ καὶ πᾶν δώ- 12 ρημα τέλειον ἄνωθέν ἐστι, καταβαῖνον παρὰ τοῦ πατρὸς τῶν φώτων, τουτέστι θεοῦ. εἶτα πῶς οὐ θεὸς ὁ Χριστὸς ὁ σοφίαν τε καὶ ἁγιασμὸν καὶ ἀπολύτρωσιν 15 PG 1292 ἡμῖν δωρούμενος;

Ὅτι λελυτρώμεθα διὰ τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ

Ἐκ τῆς Πέτρου ἐπιστολῆς

150 Εἰδότες ὅτι οὐ φθαρτοῖς ἀργυρίῳ ἢ χρυσίῳ ἐλυτρώθητε ἐκ τῆς μα- 1 Petr. 1, 18. 19 ταίας ὑμῶν ἀναστροφῆς πατροπαραδότου, ἀλλὰ τιμίῳ αἵματι, ὡς ἀμνοῦ 20 ἀμώμου καὶ ἀσπίλου, Χριστοῦ. Λελυτρώμεθα γὰρ τὸ ἴδιον σῶμα δεδωκότος ὑπὲρ ἡμῶν τοῦ Χριστοῦ. ἀλλ' εἰ μὲν ὡς ἄνθρωπος νοεῖται κοινός, πῶς ἀντάξιον τῆς ἀπάντων ζωῆς τὸ αἷμα αὐτοῦ; εἰ δὲ θεὸς ἦν ἐν σαρκὶ ὁ πάντων ἀξιώτερος, ἀξιόχρεως εἰς λύτρωσιν P 226 τοῦ κόσμου παντὸς διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος εἶη ἂν καὶ μάλα εἰκότως.

Ὅτι ὁ Χριστοῦ θάνατος τῷ κόσμῳ σωτήριος

25

Ἐκ τῆς πρὸς Ῥωμαίους

151 Συνίστησι δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ θεὸς ὅτι ἔτι ἀμαρτωλῶν Rom. 5, 8. 9 ὄντων ἡμῶν Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανε. πολλῶι οὖν μάλλον δικαιωθέντες νῦν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ, σωθησόμεθα δι' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὀργῆς. καὶ πάλιν· εἰ γὰρ ἐχθροὶ ὄντες κατηλλάγημεν τῷ θεῷ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ 30 Rom. 5, 10 υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῶι μάλλον καταλλαγέντες σωθησόμεθα ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ. Οὐκοῦν εἰ μὴ ἐτέρως ἦν σῴζεσθαι τὸν κόσμον, εἰ μὴ ἐν αἵματι καὶ θανάτῳ χρησίμως παραληφθέντι καὶ οἰκονομικῶς διὰ τὴν πάρεσιν τῶν προγεγονότων ἀμαρτημάτων Rom. 3, 25. 26 ἐν τῇ ἀνοχῇ τοῦ θεοῦ, σεσῶσμεθα δὲ διὰ Χριστοῦ, πῶς οὐκ ἀναγκαῖος τῷ ἐκ θεοῦ φύντι λόγῳ ὁ τῆς σαρκώσεως τρόπος, ἵνα δικαιώσῃ μὲν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ τοὺς εἰς 35 αὐτὸν πιστεύοντας, καταλλάξῃ δὲ τῷ πατρὶ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ ἰδίου σώματος, ἵνα καὶ συζησωμεν αὐτῷ;

VS, D [= mn], A

6 τῷ ²] τὸ V	8 πρὸς θῶ καταλλαγὴν D	10 ἐγενήθη DA	12 χῶ S	13 ἰα-
κῶβου πᾶσα A	15 τοῦ θῶ D	δ ² om. SD	τε om. SD	16 δωρησάμενος V
22 τοῦ om. SD	πάντων D	23 αἷμα VA	σῶμα SD	πάντοτε SD
27 δὲ om. SD	28 ἡμῶν ὄντων SDA	30 τοῦ θανάτου om. V		37 συνζήσωμεν S

152 Ἡ ἀγνοεῖτε ὅτι ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν, εἰς τὸν θά-
Rom. 6. 3-4 νατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν; συνετάφημεν οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος
 εἰς τὸν θάνατον, ἵνα ὡσπερ ἠγέρθη Χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ
 πατρός, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν. Εἰ πᾶσα πως
 ἀνάγκη τοὺς ἐπὶ τῆς γῆς συνθάπτεσθαι τῷ Χριστῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον, **5**
 ἵνα ὡσπερ αὐτὸς ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται, καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι περιπατήσωμεν ζωῆς ὡς
P 227 συντεθαμμένοι καὶ συνεγηγερμένοι τῷ δι' ἡμᾶς ἀποθανόντι καὶ ἐγηγερμένῳ, χρεωδέστατά
 τε καὶ ἀναγκαίως τὸ τῆς ἐνανθρωπήσεως ἐπράχθη μυστήριον σαρκὸς τε καὶ αἵματος με-
 τέσχεν ὁ λόγος, ἵνα καὶ ἀποθανεῖν λεγομένῳ σαρκικῶς καὶ μὴν καὶ ἐγηγερμένῳ συναπο-
 θάνωμεν καὶ συνεγερθῶμεν. **10**

Rom.6,5 158 Εἰ γὰρ σύμφυτοι γεγόναμεν τῷ ὁμοιώματι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ
PG 1293 καὶ τῆς ἀναστάσεως ἐσόμεθα. Κατὰ τὸν ἴσον τῷ πρώτῳ τρόπον νοήσεις καὶ
1 Cor. 15, 21. τοῦτο· ἐπειδὴ γὰρ δι' ἀνθρώπου θάνατος, καὶ δι' ἀνθρώπου ἀνάστασις
22 νεκρῶν· ὡσπερ γὰρ ἐν τῷ Ἀδὰμ πάντες ἀποθνήσκουσιν, οὕτω καὶ ἐν
1 Cor. 15, 47 τῷ Χριστῷ πάντες ζωοποιηθήσονται. δεύτερος Ἀδὰμ κεκρημάτικεν ὁ Χριστὸς **15**
 καὶ ὡσπερ ὁ πρῶτος Ἀδὰμ ἡμᾶς κατεβίβασεν εἰς φθοράν, οὕτως ὁ δεύτερος ἀνεκόμισεν
 εἰς ζωὴν, οὐχ ὡς ἄνθρωπος ψιλὸς ἀποθανῶν ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα μὴ καὶ ἐν αὐτῷ μείνωμεν
 νεκροί, ἀλλ' ὡς θεὸς ἐν σαρκὶ καὶ αὐτῇ πεπονθὼς ἀνθρωπίνως, ἵνα θεικῶς ἀναστήσαντι
 τὸν ἴδιον ναὸν συνεγερθῶμεν ἡμεῖς.

Ἐκ τῆς πρὸς Γαλάτας

20

154 Χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρασεν ἐκ τῆς κατάρας τοῦ νόμου γενόμενος ὑπὲρ
Gal. 3. 13. 14 ἡμῶν κατάρα (γέγραπται γάρ· ἐπικατάρατος πᾶς ὁ κρεμάμενος ἐπὶ ξύλου),
 ἵνα εἰς τὰ ἔθνη ἡ εὐλογία τοῦ Ἀβραάμ γένηται ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα τὴν
 ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύματος λάβωμεν διὰ τῆς πίστεως. Ἄθρει δὴ μοι κἀντεῦθεν
 ὅτι γέγονε τῷ κόσμῳ σωτήριος ὁ Χριστοῦ θάνατος· γέγονε γὰρ ὑπὲρ ἡμῶν κατάρα, **25**
 σταυρὸν ὑπομείνας καὶ κρεμασθεὶς ἐπὶ ξύλου, ἵνα λύσῃ τοῦ κόσμου τὴν ἁμαρτίαν, ἵνα εἰς
 τὰ ἔθνη ἡ εὐλογία τοῦ Ἀβραάμ γένηται ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, τουτέστιν ἵνα δικαιωθῇ τὰ
P 228 ἔθνη διὰ πίστεως κατὰ τὴν δοθεῖσαν ἐπαγγελίαν τῷ Ἀβραάμ, ἵνα τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ
 πνεύματος λάβωμεν διὰ τῆς πίστεως. ὅτε τοίνυν καὶ τὴν ἐν νόμῳ λέλυκεν ἄρὰν ὁ
 Χριστοῦ θάνατος καὶ προξένησε τοῖς ἔθνεσι τὴν εὐλογίαν τοῦ Ἀβραάμ, τουτέστι τὴν διὰ **30**
 πίστεως χάριν, μετόχους δὲ ἡμᾶς ἀπέφηνε καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος, οὐκ ἀνθρώπου κοινῷ
 νοοίτ' ἂν ὁ θάνατος αὐτοῦ, περινοεῖν δὲ προσήκει μᾶλλον ὅτι σὰρξ γεγονώς ὁ λόγος σαρκὶ
 πέπονθεν ὑπὲρ τοῦ κόσμου καὶ γέγονεν ἱκανὸν τὸ αὐτοῦ πάθος εἰς τὴν τοῦ παντὸς λύτρωσιν.

Ἐκ τῆς πρὸς Ἐφεσίους

155 Νυνὶ δὲ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ οἱ ποτε ὄντες μακρὰν ἐγενήθητε ἐγγὺς ἐν **35**
Eph. 2. 13-15 τῷ αἵματι τοῦ Χριστοῦ. αὐτὸς γὰρ ἐστὶν ἡ εἰρήνη ἡμῶν ὁ ποιήσας τὰ
 ἀμφοτέρωθεν καὶ τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ λύσας, τὴν ἐχθραν, ἐν τῇ
 σαρκὶ αὐτοῦ τὸν νόμον τῶν ἐντολῶν ἐν δόγμασι καταργήσας. Εἰ καὶ
 τοὺς ὄντας μακρὰν διὰ τὸ πλανᾶσθαι κατὰ τὸν κόσμον καὶ ἐν ἀθεότητι διατελεῖν ἐγγὺς

VS, D [= mn], A

5 τῷ om. V	θάνατον αὐτοῦ V	6 ζωῆς περιπατήσωμεν V	7 συνεγερμένοι V
χρεωδέστατόν SD	8 πέπρακται V	12 ἐώμεθα S	τῷ πρώτῳ om. D
14 ἐκ νεκρῶν D	16 κατεβίβασεν ἡμᾶς SD	ὁ δεύτερος VA	καὶ ὁ ᾧ SD
25 ἐν τῷ A	σωτηρία SD	31 ἡμᾶς om. SD	33 τὸ] τοῦ A
38 τῶν ἐντολῶν τὸν νόμον V	δόγματι A		παντός] κόσμου V

πεποίηκε τὸ αἷμα Χριστοῦ, πῶς οὐκ ἀναγκαία τοῖς ἐπὶ τῆς γῆς ἢ τοῦ λόγου σάρκωσις, συλλέγουσα τὰ διηρημένα καὶ προσοικειούσα μὲν τῷ θεῷ τοὺς μακράν, κτίζουσα δὲ τοὺς δύο λαοὺς εἰς ἓνα καινὸν ἄνθρωπον διὰ τῆς αὐτοῦ σαρκός; δέδοται γὰρ εἰς λύτρωσιν τῶν ἐν ἁμαρτίαις καὶ δι' αὐτῆς τὰ πάντα κατεκτήσατο τῷ θεῷ καὶ πατρί, καὶ πρὸς τούτοις ἔτι καὶ ὁ πάλαι κατήρηται νόμος ὡς ὑπὲρ αὐτὸν οὔσης τῆς πίστεως, δῆλον δὲ ὅτι τῆς 5 ἐν Χριστῷ. καὶ εἰ τοῦτό ἐστιν ἀληθές, πῶς ὑπὲρ νόμον ἢ πίστις, εἰ μὴ ὡς θεῷ πεπιστεύκαμεν τῷ Χριστῷ;

Ἐκ τῆς πρὸς Ἑβραίους

PG 1296

- 156 Διὸ εἰσερχόμενος εἰς τὸν κόσμον λέγει· θυσίαν καὶ προσφορὰν οὐκ Hebr. 10, 5-7 ἠθέλησας, σῶμα δὲ κατηρτίσω μοι· ὀλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ 10 P 229 ἠυδόκησας. τότε εἶπον· ἰδοὺ ἤκω, ἐν κεφαλίδι βιβλίου γέγραπται περὶ ἐμοῦ, τοῦ ποιῆσαι, ὁ θεός, τὸ θέλημά σου. Γέγονε μὲν τῷ κόσμῳ σωτήριον τὸ τοῦ Χριστοῦ πάθος, πλὴν ἀναγκαῖον ἰδεῖν τίς ὁ εἰς τὸν κόσμον εἰσερχόμενος· ἦν γὰρ ἔξω τοῦ κόσμου πάντη τε καὶ πάντως. ἐπεὶ πῶς εἰσβέβηκεν εἰς αὐτόν, εἰ οὐκ ἦν ἔξω κόσμου; τοιγαροῦν κατὰ φύσιν ὑπάρχων ὑπὲρ πάντα τὸν κόσμον ὡς θεὸς μονογενής, 15 εἰσβέβηκεν εἰς αὐτὸν μέρος αὐτοῦ γεγονώς, τουτέστιν ἄνθρωπος, οὕτω τε τὴν ὑπὲρ ἡμῶν προσκομίσας θυσίαν καὶ ἑαυτὸν ἀναθείς σέσωκε τὴν ὑπ' οὐρανόν.
- 157 Διὸ καὶ Ἰησοῦς, ἵνα ἀγιάσῃ διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος τὸν λαόν, ἔξω Hebr. 13, 12 τῆς πύλης ἔπαθεν. Αἷμα ἀνθρώπου κοινοῦ τίνα τρόπον ἀγίους ἡμᾶς ἀποφήνη; ἀλλὰ μὴν ἡγίασε τὸ αἷμα Χριστοῦ. θεῖον οὖν ἄρα καὶ οὐχ ἀπλῶς ἀνθρώπινον· θεὸς 20 γὰρ ἦν ἐν σαρκί, τῷ ἰδίῳ αἵματι καθαρίζων ἡμᾶς.

Ἐκ τῆς πρὸς Τίτον

- 158 Εἷς γὰρ θεός, εἷς καὶ μεσίτης θεοῦ καὶ ἀνθρώπων ἄνθρωπος Χριστὸς 1 Tim. 2, 5. 6 Ἰησοῦς ὁ δοὺς ἑαυτὸν ἀντίλυτρον ὑπὲρ πάντων. Σωτήριος ὁμολογουμένως ὁ τοῦ Χριστοῦ θάνατος τῷ κόσμῳ παντί· πλὴν εἰ μὴ ἐστὶ θεός, πῶς ἂν ἀρκέσειεν εἰς 25 τὸ γενέσθαι πάντων ἀντίλυτρον αὐτός τε καὶ μόνος; ἀλλὰ ἤρκεσε μόνος ὑπὲρ πάντων ἀποθανών, ὅτι καὶ ὑπὲρ πάντας ἐστί. θεὸς οὖν ἄρα ἐστί, τῷ θανάτῳ τῆς ἰδίας σαρκὸς ἀποστήσας τοῦ κόσμου τὸν θάνατον.

Ἐκ τῶν καθολικῶν

P 230

Ἐκ τῆς Πέτρου ἐπιστολῆς

30

Ἐπιτομή: Ὅτι ὁ τοῦ Χριστοῦ θάνατος τῷ κόσμῳ σωτήριος

- 159 Ὅτι Χριστὸς ἄπαξ περὶ ἁμαρτιῶν ἀπέθανε, δίκαιος ὑπὲρ ἀδίκων, 1 Petr. 3, 18-20 ἵνα ἡμᾶς προσαγάγῃ τῷ θεῷ, θανατωθεὶς μὲν σαρκί, ζωοποιηθεὶς δὲ πνεύματι, ἐν ᾧ καὶ τοῖς ἐν φυλακῇ πνεύμασι πορευθεὶς ἐκήρυξεν ἀπειθήσασί ποτε. Πολλοὶ τῶν ἁγίων ἀνήρηγται προφητῶν, ἀλλ' οὐδεὶς ἐκείνων ἀποθανεῖν 35

32—p. 102, 10 Tim. arm. p. 302

VS, D [= mn], A

1 τῆς om. SD   2 καὶ συλλέγουσα D   4 αὐτοῦ SD   ἐκτήσατο D   10/11 οὐκ
 ηυδόκησας [ευδόκησας D] DA ηυδόκησας S οὐκ ἐζήτησας V, S in mg. m. rec.   12 τῷ κόσμῳ
 om. V   13 τὸ χυ πάθος SA τοῦ χυ τὸ πάθος D   ἐρχόμενος SD   14 εἰ οὐκ ἦν om. SD
 18 ὁ ἰσ A   19 ἄγιον S   20 οὐ χαλεπῶς A   22 τίτον VSDA, *librariorum est error Cyrilli*
 24 ἀντίλυτρον ἑαυτὸν V   29/30 ἐκ τῆς πέτρου καθολικῆς ἐπιστολῆς A   31 τοῦ om. SD
 32 ὁ χσ V   33 δὲ ἐν A

ὑπὲρ ἁμαρτιῶν εἴρηται οὔτε μὴν προσαγαγεῖν ἡμᾶς τῷ θεῷ διὰ τοῦ ἰδίου θανάτου, ἀλλ' οὐδὲ ἐκήρυξέ τις τοῖς ἐν φυλακῇ πνεύμασιν. πέπραχε δὲ τοῦτο Χριστὸς καὶ δι' αὐτοῦ τε καὶ ἐν αὐτῷ λευτρώμεθα καὶ τὸ αὐτοῦ πάθος ἦν τῷ κόσμῳ σωτήριον. ἀπέθανε τοίνυν ὑπὲρ ἡμῶν, οὐχ ὡς ἄνθρωπος εἰς ὑπάρχων τῶν καθ' ἡμᾶς, ἀλλ' ὡς θεὸς ἐν σαρκί, τῆς ἀπάντων ζωῆς ἀντάλλαγμα τὸ ἴδιον σῶμα διδούς.

5

PG1297 160

I Petr. 4. 1

Χριστοῦ οὖν παθόντος ὑπὲρ ἡμῶν σαρκί. Ὡς γὰρ ὑπάρχοντος θεοῦ τοῦ Χριστοῦ, σοφῶς καὶ ἐμφρόνως ὁ μαθητῆς σαρκί πεπονθέναι φησὶν αὐτόν, ὑπεξάγων τοῦ παθεῖν τὴν ἀπόρρητον φύσιν, ἧς ἀλλότριον τὸ παθεῖν. ἰδία τοίνυν πέπονθε σαρκί, καίτοι τοῦ παθεῖν ἀμοιρεῖν εἰθισμένος, ὁ ἐκ θεοῦ λόγος. θεὸς οὖν ἄρα Χριστός, θεικῶς μὲν ἀπαθῆς, παθητὸς δὲ κατὰ τὴν σάρκα.

10

Ὅτι ὁ Χριστοῦ θάνατος τῷ κόσμῳ σωτήριος

Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγελίου

161

Ioh. 12. 16

P 231

Ioh. 12.23.24

Ταῦτα οὐκ ἔγνωσαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τὸ πρῶτον· ἀλλ' ὅτε ἐδοξάσθη Ἰησοῦς, τότε ἐμνήσθησαν ὅτι ταῦτα ἦν ἐπ' αὐτῷ γεγραμμένα. καὶ πάλιν ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκρίνεται αὐτοῖς λέγων· ἐλήλυθεν ἡ ὥρα ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ ὁ κόκκος τοῦ σίτου πεσῶν εἰς τὴν γῆν ἀποθάνῃ, αὐτὸς μόνος μένει· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ, καρπὸν πλείονα φέρει. Ἔστι δὲ οὐκ ἀμφίλογον ὅτι σέσωσται πᾶς ὁ κόσμος ἀποθανόντος ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ Ἐμμανουήλ, πλὴν ἐκεῖνο λέγομεν· πῶς ἀποθανὼν ἐδοξάσθη; καίτοι μᾶλλον μῶμον ἀσθενείας ἔχει τὸ χρῆμα, ὅθεν καὶ αἰσχύνῃς καταφρονῆσαι λέγεται, γεγονῶς ὑπήκοος 20 μέχρι θανάτου. ἀλλὰ ἴσως ἐρεῖς δεδοξάσθαι διὰ τὴν ἀνάστασιν αὐτόν. ὀρθῶς ἔχει καὶ ἀληθῆς ὁ λόγος. ἄρ' οὖν ἀνεβίω θεικῶς μᾶλλον ἢ ἀνθρωπίνως; ἀλλὰ οἶμαι θεικῶς. ὅταν οὖν αὐτὸς ὁ ἐκ θεοῦ λόγος σαρκί λέγηται παθεῖν, μὴ αἰσχυνώμεθα τὸ πάθος· δόξαν γὰρ ἔχει τὸ τέλος καὶ τοῦτο θεοπρεπῆ.

Hebr. 12. 2

Phil. 2. 8

Ὅτι εἷς υἱὸς τοῦ θεοῦ καὶ κύριος Ἰησοῦς Χριστός

25

Ἐκ τῆς πρὸς Ῥωμαίους

162

Rom. 7.25-8.4

P 232

Ἄρ' οὖν αὐτὸς ἐγὼ τῷ μὲν νοί δουλεύω νόμῳ θεοῦ, τῇ δὲ σαρκί νόμῳ ἁμαρτίας. οὐδὲν ἄρα κατάκριμα τοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ὁ γὰρ νόμος τοῦ πνεύματος τῆς ζωῆς ἠλευθέρωσέ με ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου. τὸ γὰρ ἀδύνατον τοῦ νόμου ἐν ψι ἠσθένει διὰ τῆς σαρκός, ὁ θεὸς τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν πέμψας ἐν ὁμοιώματι σαρκὸς ἁμαρτίας καὶ περὶ ἁμαρτίας, κατέκρινε τὴν ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρκί, ἵνα τὸ δικαίωμα τοῦ νόμου πληρωθῇ ἐν ἡμῖν τοῖς μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. Μάχονται μὲν γὰρ ὁμολογουμένως ἀλλήλοις ἡ σὰρξ καὶ τὸ πνεῦμα, τουτέστι τὸ φρόνημα τὸ σαρκικὸν καὶ τῶν ἐμφύτων ἡδονῶν τὸ κίνημα καὶ τῆς κατὰ πνεῦμα ζωῆς ἢ δύνამις, κἂν ὁ θεὸς ἡμᾶς ἀποφέρῃ νόμος εἰς γε τὸ δεῖν ἐλέσθαι τὸ ἀγαθόν, ἀλλὰ ἡ

6—10 F⁷⁵ 162 ἐκ τῆς αὐτῆς ἐπιστολῆς· ὡς γὰρ ὑπάρχοντος — κατὰ σάρκα; 12—24 Tim. apm. p. 296

VS, D [= mn], A

p. 101, 35/1 ὑπὲρ ἁμαρτιῶν ἀποθανεῖν SD 7 Χριστοῦ καὶ μὴ μόνον ἀνθρώπου F⁷⁵ 8 πά-
 θος A 9 ἄρα ἐστὶ καὶ ἄνθρωπος ὁ Χριστὸς ὁ F⁷⁵ 11 τοῦ χυ S σωτήριος τῷ κόσμῳ SA
 12 κατὰ Ἰωάννην] [ω A 14 ὁ ισ VD 18 ἀμφίβολον SD 22 ἀληθῶς V μᾶλλον θεικῶς
 SD 23 αὐτόν S 26 Ῥωμαίους ἐπιστολῆς SD 32 τῇ om. V 35 ἐμφύτων V ἐμφύτων
 ἐν ἡμῖν SA ἐμφύτων ἡμῖν D

τῆς σαρκὸς ἐπιθυμία καταβιάζεται πρὸς τὸ ἐναντίον. λέλυται δὲ νῦν ἐν Χριστῷ τὸ PG 1300
ἀνιστατοῦν καὶ ἠτόνησε μὲν τῆς ἁμαρτίας ὁ νόμος, κεκράτηκε δὲ ὁ τοῦ πνεύματος. διὰ
ποίαν αἰτίαν; πέπομφε γὰρ ὁ θεὸς τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν ἐν ὁμοιώματι σαρκὸς ἁμαρτίας, ἵνα
κατακρίνη τὴν ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρκί. εἶτα πῶς οὐ χρειωδεστάτη λίαν ἢ τοῦ λόγου
σάρκωσις; κατακέκριται γὰρ οὕτω καὶ ἐν τῇ σαρκὶ ἡμῶν ἡ ἁμαρτία. εἰ δὲ οὐ γέγονε 5
σὰρξ ὁ λόγος, ἀπομεμένηκεν ἀδιόρθωτα τὰ καθ' ἡμᾶς καὶ δουλεύομεν τῇ σαρκὶ νόμω
ἁμαρτίας, οὐδενὸς ἐν ἡμῖν αὐτὴν καταργήσαντος. οὐκοῦν ἀναγκαίαν εἶναι φαμέν τὴν
καθ' ὑπόστασιν ἔνωσιν τοῦ λόγου πρὸς τὴν σάρκα καὶ οὐχὶ δὴ μόνην τὴν ἐν προσώποις
καὶ κατὰ θέλησιν ἦτοι συνάφειαν ἀπλῆν, καθά φασί τινες.

163 Τί οὖν ἐροῦμεν πρὸς ταῦτα; εἰ ὁ θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίς καθ' ἡμῶν; ὅς Rom.8,31-32
γε τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο, ἀλλ' ὑπὲρ ἡμῶν πάντων παρέδωκεν αὐτόν, 11
πῶς οὐχὶ καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν χαρίζεται; Εἰ τὸν ἴδιον υἱόν, δῆλον
δὲ ὅτι τὸν ἐκ τῆς οὐσίας αὐτοῦ, δέδωκεν ὑπὲρ ἡμῶν ὁ θεὸς καὶ πατήρ, πέπονθε δὲ κατὰ
σάρκα καὶ οὐ φύσει θεότητος, ἴδιον ἄρα ἦν αὐτοῦ τὸ πεπονθὸς σῶμα, ἵνα καὶ αὐτὸς
νοῆται παθῶν οἰκονομικῶς ὁ παθεῖν οὐκ εἰδῶς. τὸ τοίνυν ἀπομερίζειν εἰς δύο τὸν ἕνα 15
δυσσεβές· οὐκέτι γὰρ ἴδιον υἱὸν εὐρίσκειται δούς ὑπὲρ ἡμῶν ὁ πατήρ, εἴπερ ἐστὶν ἄνθρωπος
διηρημένως καὶ οὐχὶ δὴ μᾶλλον ὡς ἐν προσλήψει σαρκὸς ὁ ἐκ θεοῦ λόγος.

164 Τίς ἐγκαλέσει κατὰ ἐκλεκτῶν θεοῦ; θεὸς ὁ δικαίων, τίς ὁ κατακρίνων; P 233
Χριστὸς Ἰησοῦς ὁ ἀποθανών, μᾶλλον δὲ καὶ ἐγερθεῖς, ὅς ἐστὶν ἐν δεξιᾷ Rom.8,33-34
τοῦ θεοῦ, ὅς καὶ ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν. Εἰ δικαιοῖ τῇ πίστει Χριστός, θεὸς 20
δὲ ἐστὶν ὁ δικαίων, θεὸς ἄρα ἀληθῆς ὁ Χριστός. καὶ εἴπερ ἐστὶν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ,
καίτοι τεθνεὺς καὶ ἐγηγερμένος, συγκάθηται δὲ τῷ πατρί, ἴδιον ἄρα τοῦ λόγου τὸ σῶμά
ἐστὶ. συνεδρεῦει γὰρ οὕτω τῷ πατρί μετὰ τῆς ἀναληφθείσης σαρκὸς ὡς υἱὸς κατὰ
φύσιν, καὶ εἰ γέγονε σὰρξ ὁ λόγος.

165 Ἡ δὲ ἐκ πίστεως δικαιοσύνη οὕτως λέγει· μὴ εἴπησις ἐν τῇ καρδίαι 25
σου· τίς ἀναβήσεται εἰς τὸν οὐρανόν; τοῦτ' ἐστὶ Χριστὸν καταγαγεῖν· ἢ Rom.10,6-10
τίς καταβήσεται εἰς τὴν ἄβυσσον; τοῦτ' ἐστὶ Χριστὸν ἐκ νεκρῶν ἀναγαγεῖν.
ἀλλὰ τί λέγει; ἐγγύς σου τὸ ῥῆμά ἐστὶν ἐν τῷ στόματί σου καὶ ἐν τῇ καρδίαι
σου, τουτέστι τὸ ῥῆμα τῆς πίστεως, ὃ κηρύσσομεν ὅτι ἐὰν ὁμολογήσης
ἐν τῷ στόματί σου κύριον Ἰησοῦν καὶ πιστεύσης ἐν τῇ καρδίαι σου ὅτι 30
ὁ θεὸς αὐτόν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, σωθήσῃ· καρδίαι γὰρ πιστεύεται εἰς
δικαιοσύνην, στόματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν. Εἰ κατὰ γε τὸ τισὶ
δοκοῦν ἄνθρωπος θεοφόρος νοεῖται Χριστὸς καὶ μόνην ἔχων τὴν ἐν προσώποις ἔνωσιν
πρὸς τὸν ἐκ θεοῦ λόγον, τίνας ἕνεκα πιστεύοντες εἰς αὐτόν ὡς εἰς κύριον, ὁμολογοῦντες δὲ PG 1301
καὶ τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν αὐτοῦ, δικαιούμεθα τῇ πίστει τῇ εἰς αὐτόν; πράττεται δὲ 35
ἢ πίστις ὡς εἰς θεὸν δηλονότι. ἀναγκαῖα τοιγαροῦν ἢ καθ' ὑπόστασιν ἔνωσις τοῦ θεοῦ
λόγου πρὸς τὰ ἀνθρώπινα. ἕνα γὰρ οὕτω Χριστὸν ὡς κύριον κατὰ φύσιν ὁμολογήσομεν
καὶ τῆς αὐτοῦ σαρκὸς τὴν ἀνάστασιν ἐπιγινώσκοντες, ὡς εἰς θεὸν πιστεύοντες δικαιούμεθα.

166 Οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν ἑαυτῷ ζῆι καὶ οὐδεὶς ἑαυτῷ ἀποθνήσκει. ἐάν P 234
τε οὖν ζῶμεν, τῷ κυρίῳ ζῶμεν, ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν, τῷ κυρίῳ ἀπο- Rom 14. 7-9

165 cf. infra 199 15—17 διηρημένως Tim. arm p. 89; 25—p. 104, 39 ibid. p. 306—308 310

VS, D [= mn] A
1 καταβιβάζεται D 7 ἀναγκαῖον SDA 12 δοῦλον in δῦλον corr. S 15 νοεῖται V
17 διηρημένως V 19 ἰσ̄ χσ̄ SD μᾶλλον δὲ om. D, spatio rel. S 21 χσ̄ VA λόγος SD
22 δὲ om. SD 25/26 μὴ — σου om. V 28 ἐστὶν om. SD 31 ὁ om. A ἤγειρεν αὐτόν
SD 32 στόματι δὲ] στόματος S εἰς σωτηρίαν om. SD 33 προσώπω D 30 ἑαυ-
τῷ¹] ἑαυτοῦ S ἐν ἑαυτῷ D 40 ἐάν] ἄν S 40/p. 104, 1 ἀποθνήσκωμεν mA

θνήσκομεν. ἔάν τε οὖν ζῶμεν ἔάν τε ἀποθνήσκωμεν, τοῦ κυρίου ἐσμέν· εἰς τοῦτο γὰρ Χριστὸς ἀπέθανε καὶ ἔζησεν, ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ. Προσπεφώνηκέ που τοῖς ἐξ ἔθνων ὁ μακάριος Παῦλος· νυνὶ δὲ γνόντες θεόν, μᾶλλον δὲ γνωσθέντες ὑπὸ θεοῦ, πῶς ἐπιστρέφετε ἐπὶ τὰ ἀσθενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου, οἷς πάλιν ἄνωθεν δουλεύειν θέλετε; 5 λελυτρώμεθα τοῖνυν διὰ τῆς πίστεως τῆς εἰς Χριστὸν ἐκ τῆς τῶν στοιχείων δουλείας καὶ ἠνέχθημεν εἰς τὸ δουλεύειν θεῷ ζῶντι καὶ ἀληθινῷ. εἰ δὲ ἀπέθανεν ὁ Χριστός, ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ, καὶ αὐτῷ ζῶμεν ὡς θεῷ ζῶντι καὶ ἀληθινῷ, πῶς οὐκ ἀναγκαῖα τῷ λόγῳ ἢ πρὸς σάρκα γέγονεν ἔνωσις ἀληθῆς; ἐν αὐτῇ γὰρ ἀποθανῶν κε- 10 κυρίευκε καὶ ζώντων καὶ νεκρῶν.

Ἐκ τῆς πρὸς Κορινθίους πρώτης

167 Ἐπινον γάρ, φησίν, ἐκ πνευματικῆς ἀκολουθούσης πέτρας, ἡ δὲ πέτρα 1 Cor. 10, 4 ἦν ὁ Χριστός. Τὸ Χριστὸς ὄνομα τέθειται τῷ Ἐμμανουήλ, ὅτε γεγέννηται διὰ τῆς ἁγίας παρθένου. πῶς οὖν αὐτὸς ἦν ἡ πέτρα ἡ ποτιζουσα τὸν Ἰσραήλ; ἀλλ' ἐστὶ δῆλον ὅτι Χριστὸν καὶ υἱὸν οἶδεν ἓνα τὸ γράμμα τὸ ἱερόν. γεγωνῶς γὰρ ὁ λόγος σὰρξ, 15 πάλιν αὐτὸς ἐστὶν ἡ πνευματικὴ πέτρα, τῆς οἰκειᾶς φύσεως τὸ πρεσβύτατον οὐκ ἀποβαλὼν διὰ τὸ νέον τῆς οἰκονομίας.

Ἐκ τῆς πρὸς Κορινθίους δευτέρας

P 235 168 Ὡστε ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ νῦν οὐδένα οἶδαμεν κατὰ σάρκα· εἰ δὲ ἐγνώκα- 20 2 Cor. 5, 16 μεν κατὰ σάρκα Χριστὸν, ἀλλὰ νῦν οὐκέτι γινώσκομεν. Τί δὴ ἄρα φησὶν ὁ Παῦλος; ἄρα Χριστὸν ἀρνεῖται μετὰ τὴν ἀνάστασιν; οὐκ οἶδεν αὐτὸν ἐγηγερμένον σαρκὶ καὶ ἀναληφθέντα μετ' αὐτῆς εἰς τὸν οὐρανόν; καὶ τίς ὁ φάναι τοῦτο τολμῶν; οὕτω γὰρ οἶδε καὶ ἀναληφθέντα καὶ ἦξοντα κατὰ καιρούς, ὃν τρόπον ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανόν. πῶς οὖν οὐκ εἶδέναι φησὶ κατὰ σάρκα υἱόν; ὅτι μετὰ τὴν ἐκ νεκρῶν ἀναβίωσιν οὐκ ἐκ 25 τῶν τῆς σαρκὸς ἔτι μέτρων, ἀλλ' ὡς ἐκ θείας ὑπεροχῆς ἄμεινον αὐτὸν εἶδέναι καὶ ὁμολογεῖν. οὕτω γὰρ πληρωθείσης τῆς οἰκονομίας, ἐκηρύττετο κατὰ σάρκα, ἵνα πιστεύηται γεγωνῶς ἄνθρωπος ὁ μονογενής· ἐπεὶ δὲ τετέλεσται τὸ μυστήριον, ἀφ' ὧν ἐστὶ θεός, ἄμει- PG 1304 νον αὐτὸν ὁμολογεῖν ἢ ἀπὸ γε τοῦ κεκενώσθαι διὰ τὴν σάρκα. εἰς οὖν Χριστὸς καὶ υἱὸς καὶ κύριος. 30

169 Γινώσκετε γὰρ τὴν χάριν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ὅτι δι' 2 Cor. 8, 9 ἡμᾶς ἐπτώχευσε πλούσιος ὢν, ἵνα ὑμεῖς τῇ ἐκείνου πτωχεῖαι πλουτήσητε. Εἰ μόνον ἄνθρωπος ὁ Χριστὸς καὶ οὐ καθ' ἑνωσιν ἀληθῆ τὴν πρὸς τὸν θεὸν λόγον πλούσιος ὡς θεός, πῶς ἐπτώχευσε; τίς γὰρ ὅλως ὁ τῆς ἀνθρωπότητος πλούτος; 1 Cor. 4, 7 εἴρηται γὰρ ἀνθρώπῳ παντί· τί γὰρ ἔχεις ὃ οὐκ ἔλαβες; ἀλλὰ ἐπτώχευσε πλού- 35 σιος ὢν ὡς θεός· ἐπτώχευσε γὰρ τὸ τῆς ἀνθρωπότητος μικροπρεπὲς οἰκειωσάμενας οἰκονομικῶς ὁ πλούσιος ἀληθῶς ἐκ πατρὸς λόγος. εἰς ἄρα Χριστὸς καὶ υἱὸς καὶ πλούσιος μὲν ὡς θεός, πτωχὸς δέ, ὅτι γέγονεν ἄνθρωπος, ἵνα ἡμεῖς [γενώμεθα] πλούσιοι δι' αὐτόν.

VS, D [= mn], A

1 ἐάν τε οὖν — ἐσμέν om. V   3 νῦν SD   5 τοῦ κόσμου om. Tim.   7 εἰς τὸ δου-
λεύειν ἠνέχθημεν SD   δὲ καὶ SD   13 τὸ $\chi\upsilon$ SD   γεγέννηται S   16 φύσεωσ εἰς S
21 οἶδαμεν A   23 μετὰ ταύτησ D μετὰ ταύτην S   25 οἶδέ D   υἱόν] Χριστόν Tim.
27 ἐπληρώθη SD   πιστεύητε S   29 οὖν om. V   32 ὑμᾶσ m   34 ὡς] ὢν A   36 σμι-
κροπρεπὲσ D   37 $\theta\bar{u}$ $\pi\rho\sigma$ SD   38 γενώμεθα V om. SDA Tim.

Ἐκ τῆς πρὸς Γαλάτας

170 Παῦλος ἀπόστολος, οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων οὐδὲ δι' ἀνθρώπου, ἀλλὰ διὰ Gal. 1, 1
 Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ θεοῦ πατρὸς τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. Ἄρα P 236
 οὐν οὐχὶ θεὸν ἐνηθρονηκότα καὶ ἓνα τὸν ἐξ ἀμοιβῶν ἀποφαίνει διὰ τούτων ἡμῖν υἱὸν καὶ
 κύριον ὁ μυσταγωγός; ἔφη μὲν γὰρ ἀπεστάλθαι οὔτε ἀπ' ἀνθρώπων οὔτε δι' ἀνθρώπου, 5
 προστέθεικε δὲ ὅτι ἀλλὰ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ. καίτοι πῶς οὐκ οἶδεν ἄνθρωπον
 ὄντα Χριστὸν ὁ οὕτω τοῖς ἀνὰ πάσαν τὴν ὑπ' οὐρανὸν κηρύξας αὐτόν; ἀλλ' οἶδεν ὄντα
 οὐκ ἄνθρωπον ἀπλῶς, ἐνηθρονηκότα δὲ μᾶλλον τὸν ἐκ θεοῦ λόγον καὶ οὐ θεὸν ἐν ἀν-
 θρώπῳ νοούμενον, ἀλλ' ὡς αὐτόχρημα γενόμενον ἄνθρωπον μετὰ τοῦ εἶναι θεόν. ὅταν
 οὐν λέγη παρὰ ἀνθρώπου μὴ ἀπεστάλθαι, ἀλλὰ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, πῶς οὐχ ἅπασιν ἐναρ- 10
 γές ὅτι καὶ θεὸν αὐτὸν οἶδεν ἀληθινὸν μετὰ τοῦ καὶ ἐν σαρκὶ γενέσθαι καὶ καθ' ἡμᾶς;
 σημαίνει τοίνυν αὐτὸν οὐκ ἀπὸ γε τῶν τῆς κενώσεως μέτρων, ἀλλὰ ἐκ τῆς θείας αὐτοῦ
 καὶ κατὰ πάντων ὑπεροχῆς.

171 Ὅτε ἡμεῖς νήπιοι, ὑπὸ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου ἡμεῖς δεδουλωμένοι· ὅτε Gal. 4, 3-5
 δὲ ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ γενό- 15
 μενον ἐκ γυναικός, γενόμενον ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξαγορά-
 σῃ, ἵνα τὴν υἰοθεσίαν ἀπολάβωμεν. Τίνα πέπομφεν ὁ θεὸς καὶ πατήρ, ὃς
 καὶ γέγονεν ἐκ γυναικός, γέγονε δὲ καὶ ὑπὸ νόμον; ἀρ' οὐχὶ φάναι πρέπει καὶ περινοεῖν
 ἄξιον ὅτι πέπομφεν ἐκείνον ὃς οὐκ ἂν γέγονεν ἐκ γυναικός οὐδ' ἂν ἔπραξεν ὑπὸ νόμον,
 εἰ [μὴ] μεμένηκεν ὅπερ ἦν, ἔξω δηλονότι σαρκὸς καὶ αἵματος; ἀλλὰ ἐστὶ σαφὴς ὁ λόγος· 20
 ὁ γὰρ ἐκ θεοῦ πατρὸς λόγος γέγονεν ἐκ γυναικός κατὰ σάρκα, ὁ τοῦ νόμου κύριος ὡς P 237
 θεὸς γέγονεν ὑπὸ νόμον, ἵνα γένηται καὶ ἀδελφὸς τοῖς ὑπὸ νόμον. οὕτω γὰρ ἀπελά- PG 1305
 βομεν ἡμεῖς τὴν υἰοθεσίαν. ὥστε εἰ μὴ γέγονεν ὑπὸ νόμον καὶ ἐκ γυναικός, οὐδ' ἂν
 ἡμεῖς ἀδελφοὶ τῷ κατὰ φύσιν κυρίῳ καὶ θεῷ· ἐπειδὴ δὲ γέγονε, δι' αὐτοῦ τὸ χρῆμα πε-
 πλουτήκαμεν. ἀπόδειξιν δὲ ποιεῖται σαφῆ τοῦ πράγματος ὁ θεσπέσιος Παῦλος, ἐπε- 25
 νεγκῶν εὐθύς· ὅτι δὲ ἐστὲ υἱοί, ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸς τὸ πνεῦμα τοῦ υἱοῦ Gal. 4, 6
 αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν, κράζον· ἄββᾶ, ὁ πατήρ. πῶς οὐν πνεῦμα
 τοῦ ἐκ γυναικός καὶ ὑπὸ νόμον τὸ ἅγιον ἐστὶ πνεῦμα, δι' οὗ καὶ κράζομεν ἄββᾶ, ὁ πα-
 τήρ, εἰ μὴ θεὸς ὁ Χριστὸς εἰς ὧν καὶ υἱός;

Ἐκ τῆς πρὸς Ἐφεσίους

30

172 Εἰς κύριος, μία πίστις, ἐν βάπτισμα· εἰς θεὸς καὶ πατήρ πάντων <ὁ ἐπὶ πάν- Eph. 4, 5-10
 των> καὶ διὰ πάντων καὶ ἐν πάσιν. ἐνὶ δὲ ἐκάστῳ ἡμῶν ἐδόθη ἡ χάρις αὕτη
 κατὰ τὸ μέτρον τῆς δωρεᾶς τοῦ Χριστοῦ. δι' ὃ λέγει· ἀναβάς εἰς ὑψὸς ἠχημα-
 λώτευσεν αἰχμαλωσίαν καὶ ἔδωκε δόματα τοῖς ἀνθρώποις. τὸ δὲ ἀνέβη τί
 ἐστὶν εἰ μὴ ὅτι καὶ κατέβη εἰς τὰ κατώτατα μέρη τῆς γῆς; ὁ καταβάς αὐτός 35
 ἐστὶ καὶ ὁ ἀναβάς ὑπεράνω πάντων τῶν οὐρανῶν, ἵνα πληρώσῃ τὰ πάντα.
 Ἄθρει δὴ μοι πάλιν ὅσος ἐν τούτῳ λόγος σαφέστατα τε καὶ ἐναργῶς ἀποφαίνει εἰδῶς καὶ

1—p. 107, 18 Tim. arm. p. 310—313

VS, D [= mn], A

3 καὶ θῦ καὶ SD 4 οὐν om. V τῶν SD 5 ὑπ' D ἐπ' S ἀνθρώπων — δι'
 om. D 7 Χριστὸν om. SD 8 οὐκ VA Tim. οὐκέτι SD 9 μείναι Tim. 11 τοῦ καὶ A Tim.
 καὶ τοῦ V τοῦ S τὸ D καὶ⁸ om. V Tim. 12 γε om. SD 14 δεδουλωμένοι ἡμεῖς V 16/17 ἐξα-
 γοράσῃ ἵνα] ἐξαγοράσασ SD 18 καὶ¹ om. V 20 μὴ VS DA om. Tim. 22 γένοιται V 24 καὶ]
 τῷ V 25 μακάρισ SD 25/26 ἐπενεγκῶν Tim. προσεπενεγκῶν VS DA 26 τοῦ υἱοῦ om. V
 27 κράζων V 28 τοῦ VA τὸ SD οὐ VA Tim. υἱοῦ SD κράζων SD 30 κορινθίου S
 31/32 ὁ ἐπὶ πάντων Tim. om. VS DA 33/34 ἠχημαλώτευσασ V 34 ἔδωκασ V 35 καὶ om. D
 36 πάντων τῶν] πάντων S 37—p. 106, 9 ἄθρει — τὰ πάντα om. V

Acta conciliorum oecumenicorum. 11, 5.

δυνάμενος ὅτι Χριστὸς καὶ κύριος εἷς, καθ' ἔνωσησιν οἰκονομικὴν συνενεχθέντος τοῦ λόγου πρὸς τὸ ἀνθρωπινον· εἷς γὰρ ἔξ ἀμφοῖν υἱὸς ἀληθῆς. ἐπεὶ πῶς εἷς κύριος; πῶς δὲ μία πίστις; ¹¹ πῶς ἔν ἐστι τὸ βάπτισμα; εἰ γὰρ υἱοὶ δύο, δύο που πάντως καὶ κύριοι, διττὴ ^{P 238} καὶ ἡ πίστις καὶ οὐχ ἔν ἐστι τὸ βάπτισμα. εἰς τίνα γὰρ πεπιστεύκαμεν; ἢ εἰς τίνος ὄνομα βεβαπίσμεθα; ἀλλὰ μὴν εἷς κύριος, μία πίστις, ἔν βάπτισμα· πρόδηλον οὖν ἄρα ⁵ ὅτι καὶ εἷς υἱὸς, κἄν εἰ νοοῖτο καθ' ἡμᾶς γεγονῶς ὁ μονογενῆς. τίς δὲ ὅλως ὁ ἀναβάς εἰς ὕψος ἢ τίς ὁ κατελθὼν εἰς τὰ κατώτατα μέρη τῆς γῆς; οὐκοῦν αὐτὸς κατέβη μὲν ἀν- ^{Phil. 2, 8} θρωπίνως, καθῆκε γὰρ ἑαυτὸν εἰς <ἐκούσιον> κένωσιν καὶ τεταπείνωκε, γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου· ἀνέβη δὲ θεικῶς μετὰ τῆς σαρκὸς ὑπεράνω πάντων τῶν οὐρανῶν, ἵνα πληρώσῃ τὰ πάντα.

Ἐκ τῆς πρὸς Φιλιππησίους

10

¹⁷⁸ Ἐκαστοὶ, τοῦτο φρονεῖσθω ἐν ὑμῖν ὁ καὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὃς ἐν ^{Phil. 2, 4-11} μορφῇ θεοῦ ὑπάρχων οὐχ ἄρπαγμὸν ἠγήσατο τὸ εἶναι ἴσα θεῷ, ἀλλ' ἑαυτὸν ἐκένωσε μορφὴν δούλου λαβὼν ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος καὶ σχήματι εὐρεθεὶς ὡς ἄνθρωπος ἑταπείνωσεν ἑαυτὸν, γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ. δι' ὃ καὶ ὁ θεὸς αὐτὸν ὑπε- ¹⁵ ρύψωσε καὶ ἔχαρίσατο αὐτῷ ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα, ἵνα ἐν τῷ ὀνό- ^{PG 1308} ματι Ἰησοῦ [Χριστοῦ] πᾶν γόνυ κάμψῃ ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ κατα- χθονίων καὶ πᾶσα γλῶσσα ἔξομολογήσῃται ὅτι κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς δόξαν θεοῦ πατρὸς. Σύνες ὅπως τὸν ἐν μορφῇ τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ὑπάρ- χοντα θεὸν λόγον οὐχ ἄρπαγμὸν ἠγήσασθαί φησιν τὸ εἶναι ἴσα θεῷ. ἔχων γὰρ τὸ ²⁰ εἶναι κατὰ φύσιν ἐν ἰσότητι τοῦ πατρὸς κεκένωκεν ἑαυτὸν καὶ μορφὴν δούλου λαβὼν, τούτέστιν ἄνθρωπος γεγονῶς, καὶ οἶον ἐν εἴδει τῷ καθ' ἡμᾶς εὐρεθεὶς τεταπείνωκεν ἑαυτὸν. ^{P 239} ἐπειδὴ δὲ καὶ αὐτὸν ὑπομεμένηκε τὸν σταυρόν, ὑψῶσθαί φησιν αὐτόν, δεδόσθαι δὲ αὐτῷ καὶ τὸ ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα, ὥστε καὶ πᾶν γόνυ κάμψαι καὶ πᾶσαν αὐτῷ γλῶτταν ἔξομολογήσασθαι. πῶς οὖν ὁ ἐν μορφῇ καὶ ἰσότητι τοῦ θεοῦ καθῆκε μὲν ἑαυτὸν εἰς ²⁵ κένωσιν, ὑψῶσθαι δὲ μετὰ τοῦτο λέγεται; ἀρ' οὐχὶ προδηλότατον τὸ Χριστοῦ μυστήριον; θεὸς γὰρ ὢν φύσει, γέγονεν ἄνθρωπος ἐν ταπεινώσει καὶ σμικροπρεπείαι· γεγονῶς δὲ καθ' ἡμᾶς, εἰς τὴν ἑαυτοῦ δόξαν ἀναφοιτᾷ καὶ μετὰ σαρκὸς, καὶ πρόποι ἂν τὸ ὑψοῦσθαι τῇ οἰκονομίαι καὶ οὐχὶ δὴ μᾶλλον αὐτῇ τῇ φύσει τοῦ λόγου. εἷς οὖν ἄρα Χριστὸς θεὸς ἐν ἀνθρωπότητι καὶ μετὰ τῆς ἀνθρωπότητος ὑπάρχων ὁ ἦν. ³⁰

Ἐκ τῆς πρὸς Κολασσαεῖς

¹⁷⁴ Εὐχαριστοῦντες, φησί, τῷ πατρὶ τῷ ἱκανώσαντι ἡμᾶς εἰς τὴν μερίδα ^{Col. 1, 12-20} τοῦ κλήρου τῶν ἁγίων ἐν τῷ φωτί, ὃς ἐρρύσατο ἡμᾶς ἐκ τῆς ἐξουσίας τοῦ σκοτούς καὶ μετέστησεν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ υἱοῦ τῆς ἀγάπης αὐτοῦ, ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν, τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν, ὃς ἐστὶν εἰκὼν ³⁵ τοῦ θεοῦ τοῦ ἀοράτου, πρωτότοκος πάσης κτίσεως, ὅτι ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη τὰ πάντα ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, τὰ ὄρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα, εἴτε θρόνοι εἴτε κυριότητες εἴτε ἀρχαὶ εἴτε ἐξουσίαι, τὰ πάντα δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν ἔκτισται καὶ αὐτὸς ἐστὶ πρὸ πάντων καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ

VS, D [= mn], A

2 γὰρ καὶ VA 3 που om. SD 7 ὁ αὐτὸς A 8 ἐκούσιον Tim. om. VSDA 9 θει-
κῶς om. SD τῆς om. D 11 ἕκαστος V, eclogae initium male excerptum φρονεῖτε Tim.
13 ἀνθρώπου S 17 Χριστοῦ om. SD Tim. 19 πατρὸς ἀμὴν SD πατρὸς om. D καὶ
πατρὸς om. S 20 θεὸν om. V 22 ἑαυτὸν SDA Tim. ἑαυτὸν εἰς κένωσιν V 23 δὲ om. SD
καὶ ὑψῶσθαι D 24 αὐτῷ γλῶσσαν SA γλῶσσαν αὐτῷ D 26 τὸ DA τοῦ S τὸ τοῦ V
29 οὐ V 32 φησί om. SD 33 τῷ om. A ἐρύσατο D 38 καὶ om. V 39 τὰ om. A

συνέστηκε καὶ αὐτός ἐστιν ἡ κεφαλὴ τοῦ σώματος τῆς ἐκκλησίας, ὅς ἐστιν ἀρχή, πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν, ἵνα γένηται ἐν πᾶσιν αὐτὸς πρωτεύων, ὅτι ἐν αὐτῷ ἠυδόκησε πᾶν τὸ πλήρωμα κατοικῆσαι καὶ δι' αὐτοῦ ἀποκαταλλάξαι τὰ πάντα εἰς αὐτόν, εἰρηνοποιήσας διὰ τοῦ αἵματος τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ εἴτε τὰ ἐπὶ τῆς γῆς εἴτε τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Ἴδου δὴ πάλιν εἰκόνα 5 μὲν τοῦ θεοῦ τοῦ ἀοράτου φησὶν αὐτόν, ἐκτίσθαι δὲ δι' αὐτοῦ θρόνους καὶ ἀρχὰς καὶ κυ- P 240 ριότητος διαβεβαιούται σαφῶς καὶ εἰς αὐτόν τὰ πάντα καὶ ἐν αὐτῷ συνεστάναι λέγει καὶ αὐτόν εἶναι τὴν κεφαλὴν τοῦ σώματος τῆς ἐκκλησίας καὶ πρωτότοκον ἐκ τῶν νεκρῶν. τίς οὖν ἄρα ἐστὶν ἡ εἰκὼν τοῦ θεοῦ, ὁ κτίστης τῶν ὄλων, εἰ μὴ αὐτὸς ὁ μονογενὴς τοῦ θεοῦ υἱός; ὅς καὶ γέγονε πρωτότοκος ἐκ νεκρῶν, ὡς ἀποθανῶν σαρκὶ τῇ ἰδίᾳ καὶ οὐχὶ 10 δὴ μᾶλλον τῇ τινος ἑτέρου. εἰς οὖν Χριστὸς καὶ υἱός, θεός τε ὁμοῦ καὶ ἄνθρωπος.

Ἐκ τῆς πρὸς Ἑβραίους

175 Πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως πάλαι ὁ θεὸς λαλήσας τοῖς πατράσιν ἐν Hebr. 1, 1. 2 τοῖς προφήταις, ἐπ' ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν τούτων ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν υἱῷ, PG 1309 δν ἔθηκε κληρονόμον πάντων, δι' οὗ καὶ τοὺς αἰῶνας ἐποίησεν. Φύσει 15 τῶν ὄλων κύριος μετὰ τοῦ θεοῦ καὶ πατὴρ ὁ μονογενὴς αὐτοῦ λόγος εἶναι πεπίστευται, τίθεται δὲ κληρονόμος, ὅτε γέγονε σὰρξ· εἴρηται γὰρ πρὸς αὐτόν ὡς καθ' ἡμᾶς ἄνθρωπον πεφηνότα δι' ἡμᾶς· αἴτησαι παρ' ἐμοῦ, καὶ δώσω σοι ἔθνη τὴν κληρονομίαν Ps. 2, 8 σου. ἀλλὰ δι' αὐτοῦ τοῦ [θεοῦ τοῦ] κληρονόμου διὰ τὸ ἀνθρώπινον καὶ αὐτοὺς πεποιῆσθαι τοὺς αἰῶνάς φησιν, εἰς τὸ τοῦ λόγου πρεσβύτατον τοῦ πράγματος ἔχοντος τὴν 20 ἀναφορὰν. εἰς οὖν ἄρα Χριστὸς καὶ υἱός, ὁ αὐτὸς θεός τε ὁμοῦ καὶ ἄνθρωπος.

176 Ὅς ὦν ἀπαύγασμα τῆς δόξης καὶ χαρακτήρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ Hebr. 1, 3. 4 φέρων τε τὰ πάντα τῷ ῥήματι τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, καθαρισμόν τῶν ἁμαρτιῶν ποιησάμενος, ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τῆς μεγαλωσύνης ἐν ὑψηλοῖς, τοσοῦτῳ κρείττων γενόμενος τῶν ἀγγέλων ὅσῳ διαφορώτερον παρ' 25 P 241 αὐτοὺς κεκληρονόμηκεν ὄνομα. Τὸ ἀπαύγασμα τῆς δόξης, ὁ χαρακτήρ τῆς ὑποστάσεως τοῦ θεοῦ καὶ πατρός, τουτέστιν ὁ ἐξ αὐτοῦ κατὰ φύσιν υἱὸς μονογενὴς, τίνα τρόπον καθαρισμόν τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν ποιησάμενος, δῆλον δὲ ὅτι διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ, κεκάθικεν ἐν δεξιᾷ τοῦ πατρὸς καὶ κρείττων γενέσθαι λέγεται τῶν ἀγγέλων, καίτοι κατὰ φύσιν καὶ τῇ τῆς θεότητος ὑπεροχῇ τὰ πάντα νικῶν; οὐκοῦν καὶ ἄνθρωπος γεγονώς, 30 πεπλεονέκτηκεν ὡς θεὸς τὴν ἀόρατον κτίσιν, ὁ αὐτὸς ὦν ἀπαύγασμα καὶ χαρακτήρ <τῆς θεοῦ δόξης> καὶ ἐργασάμενος τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν τὸν καθαρισμόν αἵματι τῷ ἰδίῳ. εἰς οὖν ἄρα Χριστὸς καὶ υἱὸς καὶ κύριος.

177 Ὁ τε γὰρ ἀγιάζων, φησί, καὶ οἱ ἀγιαζόμενοι ἐξ ἐνὸς πάντες, δι' ἣν Hebr. 2, 11. 12 αἰτίαν οὐκ ἐπαισχύνεται αὐτοὺς ἀδελφοὺς καλεῖν λέγων· ἀπαγγελω τὸ 35 ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου. Τὸ κατὰ φύσιν ἅγιον οὐχ ἀγιάζεται, ὅτι μὴ ἐστὶ προσδεὲς ἀγιασμοῦ· τό γε μὴν ὡς ἐν μεθέξει τῇ παρ' ἑτέρου γεγονὸς ἅγιον ἀγιάζειν ἑτέρουσ οὐ δύναται. πῶς οὖν ὁ αὐτὸς ἀγιάζει καὶ ἀγιάζεται, ζητητέον. ἀγιάζει

18—p. 108, 25 Tim. p. 308—310 36—p. 108, 3 Fevt 163 ἐκ τῆς αὐτῆς ἐπιστολῆς· τὸ κατὰ φύσιν — ἀνθρωπίνως

VS, D [= mn], A

3 εὐδόκησε D 5 τῆς om. SD 8—11 καὶ πρωτότοκον — ἄνθρωπος om. V 9 τί A
10 τῇ σαρκὶ τῇ D 16 πιστεύεται A 17 ὅτε Tim. ὅτι VSDA 18 γεγονότα V Tim. 19 σου καὶ
τὴν κατάσχεσιν σου τὰ πέρατα τῆς γῆς V θεοῦ τοῦ VSDA om. Tim. 21 τε ὁμοῦ θῶ V 22 δό-
ξησ ἀπαύγασμα SD 23 καὶ καθαρισμόν D 25 διαφορώτερον V 25/26 ὄνομα παρ' αὐτοῦσ κε-
κληρονόμηκε V 28 ἡμῶν om. D δηλονότι δὲ V τοῦ VA Tim. τοῦ ἰδίου SD 30 γεγονώς
om. SD 31/32 τῆς — δόξης Tim. om. VSDA 34 φησί om. V Tim. 37 προσδεὲς V Ancor Fevt
Tim. πρόσ δὲ SD 38 ὁ αὐτὸς om. V

τοίνυν ὡς θεός, ἰδίωμα φύσεως τῆς ἑαυτοῦ τὸ ἀγιάζειν δύνασθαι λαχών· ἀγιάζεται δὲ μεθ' ἡμῶν κατὰ τὸ ἀνθρώπινον. εἰς οὖν ἄρα Χριστὸς καὶ υἱὸς καὶ κύριος, ἀγιάζων μὲν θεικῶς, ἀγιαζόμενος δὲ μεθ' ἡμῶν ἀνθρωπίνως.

178 Κεφάλαιον δὲ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις, τοιοῦτον ἔχομεν ἀρχιερέα, ὃς
 Hebr. 8, 1. 2 ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θρόνου τῆς μεγαλωσύνης ἐν τοῖς οὐρανοῖς, τῶν 5
 ἀγίων λειτουργὸς καὶ τῆς σκηνῆς τῆς ἀληθινῆς, ἣν ἔπηξεν ὁ κύριος καὶ οὐκ
 Hebr. 8, 3 ἄνθρωπος. Εἰ πᾶς ἱερεὺς, καθά φησιν ὁ <αὐτὸς> μακάριος Παῦλος, εἰς τὸ προσφέ-
 P 242
 PG 1312 ρειν δῶρά τε καὶ θυσίας παραλαμβάνεται, οὐχ ἑαυτοῖς τελοῦσι τὰς λατρείας οἱ καλού-
 μενοι πρὸς ἱερωσύνην, θεῶι δὲ μᾶλλον, ὧι τὸ παρὰ πάσης τῆς κτίσεως ὀφείλεται σέβας.
 ὁ δὲ θεῶι λειτουργῶν οὐκ ἐν ἴσῳ μέτρῳ κείσεται θεοῦ οὔτε μὴν τὴν αὐτῷ καὶ μόνῳ πρέ- 10
 πουσιν φορέσει δόξαν. εἶτα πῶς ἀρχιερεὺς ἡμῶν γεγονώς ὁ Χριστὸς ἐν δεξιᾷ κάθηται
 τοῦ θεοῦ καὶ τὸν θρόνον ἔχει τῆς μεγαλωσύνης ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ τῶν ἀγίων ἐστὶ λειτου-
 γὸς καὶ τῆς σκηνῆς τῆς ἄνω καὶ ἀληθινῆς, ἑαυτῷ τε καὶ τῷ πατρὶ προσκομίζων τὰς
 παρὰ πάντων λατρείας; εἰς οὖν ἄρα ἐστὶ Χριστὸς καὶ υἱὸς, καθήμενος μὲν θεικῶς ἐν τῷ
 τῆς ἰδίας θεότητος θρόνῳ, κεχηματικῶς δὲ καὶ ἱερεὺς καὶ λειτουργὸς οἰκονομικῶς διὰ τὸ 15
 ἀνθρώπινον.

179 Τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς τοσοῦτον ἔχοντες περικείμενον ἡμῖν νέφος μαρ-
 Hebr. 12, 1. 2 τύρων, ὄγκον ἀποθέμενοι πάντα καὶ τὴν εὐπερίστατον ἀμαρτίαν, δι' ὑπο-
 μονῆς τρέχωμεν τὸν προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα, ἀφορῶντες εἰς τὸν τῆς
 πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν, ὃς ἀντὶ τῆς προκειμένης αὐτῷ 20
 χαρᾶς ὑπέμεινε σταυρόν, αἰσχύνῃς καταφρονήσας, καὶ ἐν δεξιᾷ τοῦ θρό-
 νου τοῦ θεοῦ κεκάθικεν. Εἰ κοινὸς ἄνθρωπος ὁ Χριστὸς καὶ οὐχὶ θεὸς ἀληθῶς
 ἐν σαρκί τε καὶ καθ' ἡμᾶς, ποίαν αὐτῷ προκείσθαι φησι τὴν χαράν; ἢ πῶς κεκάθικεν ἐν
 δεξιᾷ τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ; ἀλλὰ μὴν προύκειτό τε αὐτῷ χαρά (καὶ γὰρ ἐστὶν ἐν ἀκατα-
 λήκτοις θυμηδίαῖς ἢ ἀνωτάτω φύσις), ὑπέμεινε δὲ σταυρόν, τὸ σταυρωθῆναι δυνάμενον 25
 ἴδιον ποιησάμενος σῶμα, καὶ αὐτὸς ὁ ἐσταυρωμένος κεκάθικεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ καὶ
 πατρός. εἰς ἄρα κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς, σταυρωθεὶς μὲν ἀνθρωπίνως, συνεδρεύων δὲ
 θεικῶς τῷ πατρὶ.

P 243

"Ὅτι εἰς υἱὸς καὶ κύριος

180 Πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρός μου καὶ οὐδεὶς γινώσκει τὸν 30
 Mt. 11, 27 υἱὸν εἰ μὴ ὁ πατήρ, οὐδὲ τὸν πατέρα τις γινώσκει εἰ μὴ ὁ υἱὸς καὶ ὧι ἂν
 βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι. Οὐδενὸς γινώσκοντος τὸν υἱὸν εἰ μὴ μόνου τοῦ
 πατρός, πῶς ἀθετοῦσι τινὲς τὴν τοῦ πατρός μαρτυρίαν; ὑπέδειξε γὰρ τὸν ἴδιον υἱὸν ἐν
 Mt. 3, 17 τῷ Ἰορδάνῃ, λέγων· οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητὸς ἐν ὧι ηὐδόκησα.
 ἀλλ' οὐ γυμνὸν ἡμῖν παρέδειξε τὸν ἴδιον λόγον, ἀλλὰ ἐνωθέντα σαρκί, καὶ οὐκ εἶρηκεν ὅτι 35
 ἐν τούτῳ ἐστὶν ὁ υἱὸς μου, ἀλλ' οὗτός ἐστιν, ὁ μετὰ σαρκός. εἰς ἄρα καὶ κύριος
 καὶ υἱός.

25—28 Tim. arm. p. 313. 314; 30—p. 111, 11 ibid. 296—300

VS, D [= mn], A

2 καὶ κ̄σ̄ καὶ ὡσ̄ D 4 κεφαλὴ S ἐπὶ om. V εἰρημένοισι D 5 κεκάθικεν V
 κεκάθηκεν A 7 αὐτός Tim. om. VSDA 9 τῆς om. VSD, corr. V 13 τῷ om. SD 14 οὖν
 om. V 15 καὶ¹ om. V Tim. 17 τοιγάρ V 20 ἰν̄ χ̄ν̄ V 22 τοῦ θεοῦ om. V οὐ V
 23 ποίαν αὐτῷ om. V προσκείσθαι SD κεκάθηκεν A 24—26 ἀλλὰ μὴν—θεοῦ om. A
 24 τε om. SD 24/25 ἀλήκτοις D 25 ἀνωτάτη S 28 τῷ π̄ρι θεικῶς SD 30 inscr.
 ἐκ τοῦ κατὰ ἰῶ [ἰῶ εὐαγγελίου D Λουκᾶν εὐαγγελίου Tim.] VSDA Tim. 31 ὧι] ὁ S ἐὰν A
 34 ὁ ἀγαπητὸς om. SD εὐδόκησα D 36 οὖν ἄρα A 36/37 ἄρα καὶ χ̄σ̄ καὶ ὡσ̄ καὶ θ̄σ̄ Tim.

- 181 Ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς *Ioh. 1, 9-11*
τὸν κόσμον. ἐν τῷ κόσμῳ ἦν καὶ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ ὁ
κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω. εἰς τὰ ἴδια ἦλθε, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλα-
βον. Θεολογήσας ἀρκούντως καὶ διὰ τοῦ φωτὸς τοῦ ἀληθινοῦ πεφωτισθαι πάντα
ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον εἰπὼν καὶ μὴν καὶ αὐτὸν πεποιῆσθαι τὸν κόσμον, εἰς 5
τὰ ἴδια φησιν αὐτὸν ἐλθεῖν. ἦλθε δὲ γεγονῶς ἄνθρωπος ὁ μονογενῆς ὡς πρὸς ἰδίους *PG 1313*
καὶ πρό γε τῶν ἄλλων τοὺς ἕξ αἵματος Ἰσραὴλ. ὅτε τοίνυν αὐτὸς ἐστὶ τὸ φῶς τὸ
ἀληθινόν, ὃ δι' οὗ τὰ πάντα, καὶ αὐτὸς ἐστὶ μετὰ σαρκὸς ὁ ἐλθὼν εἰς τὰ ἴδια, πῶς οὐκ
ἀναγκαῖον ἓνα Χριστὸν καὶ υἱὸν ὁμολογεῖν;
- 182 Καὶ ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν καὶ ἐθεασάμεθα τὴν *Ioh. 1, 14*
δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ πατρός, πλήρης χάριτος καὶ
ἀληθείας. Εἰ γέγονε σὰρξ ὁ λόγος, τουτέστι παραπλησίως ἡμῖν μετέσχεν αἵματος *P 244*
καὶ σαρκὸς καὶ σπέρματος Ἀβραάμ ἐπελάβετο, ἵνα κατὰ πάντα τοῖς ἀδελφοῖς ὁμοιωθῆι, *Hebr. 2, 14-16. 17*
πῶς ἂν ἐνδοιάσειέ τις ὅτι μεμένηκε λόγος, καὶ σὰρξ γεγονῶς; ἄτρεπτος γὰρ ἡ τοῦ λόγου
φύσις. καὶ εἰ κεχημάτικεν ἡμῶν ἀδελφός, πῶς μονογενοῦς ἔχει δόξαν; οὐκοῦν κἂν εἰ 15
γέγονε σὰρξ, οὐδὲν ἡττόν ἐστὶ θεός, καὶ μονογενῆς μὲν ὡς θεός, πρωτότοκος δὲ διὰ τὸν
ἀνθρώπινον σταυρόν.
- 183 Ἰωάννης μαρτυρεῖ περὶ αὐτοῦ καὶ κέκραγε λέγων, οὗτος ἦν ὁ εἰπὼν *Ioh. 1, 15. 16*
ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν, ὅτι
ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν. Ἰωάννης φησὶ περὶ τοῦ 20
Χριστοῦ ὅτι ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, τουτέστιν ὁ μετ' ἐμὲ φανερούμενος, ὃν αὐτὸς διε-
κήρυξε δηλονότι, ἔμπροσθεν αὐτοῦ γέγονε, τουτέστι πρωτεύων κατὰ τὴν δόξαν· καὶ
γὰρ ἦν καὶ ἐν ὑπάρξει πρῶτος ὡς θεός. πῶς οὖν ὁ μετ' αὐτὸν πρὸ αὐτοῦ κατὰ χρό-
νον; ὅτι θεὸς ἦν ὁ λόγος καὶ γέγονε σὰρξ, ἔχων μὲν τὸ πρωτεύειν καθὼς λόγος ἐστὶ, δευ-
τερεύων δὲ κατὰ τὴν σάρκα. εἰ δὲ καὶ ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ πάντες μετεσχῆκασιν 25
οἱ ἅγιοι, πλήρες δὲ μόνον ἐστὶ τὸ θεῖον, καθὰ φησιν διὰ τῆς Ἡσαίου φωνῆς, πρόποι ἂν *Ies. 6, 3*
αὐτῷ τε καὶ μόνῳ τὸ ὡς ἕξ ἰδίου πληρώματος ἑαυτοῦ μετόχους ἀποτελεῖν ἑτέρους, πέ-
πραχε δὲ τοῦτο Χριστός. εἰς ἄρα ἐστὶν υἱὸς καὶ κύριος ὁ ἐκ θεοῦ λόγος γενόμενος
σὰρξ, <ὁ> αὐτὸς θεὸς τε ὁμοῦ καὶ ἄνθρωπος. ἔχοι δ' ἂν τὴν <αὐτὴν> διάνοιαν τὸ
ἐφεξῆς ῥητόν· οὗτός ἐστι περὶ οὗ ἐγὼ εἶπον· ὀπίσω μου ἔρχεται ἀνὴρ ὃς 30 *Ioh. 1, 30*
ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν. ἰδοὺ γὰρ ἄνδρα λέγων αὐτὸν *P 245*
καὶ ἐρχόμενον ὀπίσω, πρῶτον εἶναι φησιν ὡς θεόν· ἐν ἀρχῇ γὰρ ἦν ὁ λόγος καὶ *Ioh. 1, 1*
θεὸς ἦν ὁ λόγος.
- 184 Καὶ ἐμαρτύρησεν Ἰωάννης λέγων ὅτι τεθέαμαι τὸ πνεῦμα καταβαῖνον *Ioh. 1, 32-34*
ὡσεὶ περιστερὰν ἕξ οὐρανοῦ καὶ μένον ἐπ' αὐτόν, καγὼ οὐκ ἤιδειν αὐτόν, 35
ἀλλ' ὁ πέμψας με βαπτίζειν ἐν ὕδατι, ἐκεῖνός μοι εἶπεν· ἐφ' ὃν ἂν ἴδης
τὸ πνεῦμα καταβαῖνον καὶ μένον ἐπ' αὐτόν, οὗτός ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν
τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ. καγὼ ἐώρακα καὶ μεμαρτύρηκα ὅτι οὗτός ἐστιν
ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. Ὅρα σαφῶς τε καὶ ἐναργῶς ἐν τούτοις τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν
τὸν Χριστὸν δεχόμενον μὲν ἀνθρωπίνως τὸ πνεῦμα διὰ τὴν μετὰ σαρκὸς οἰκονομίαν (πλού- 40 *2 Cor. 8, 9*
σιος γὰρ ὦν ἐπτώχευσε δι' ἡμᾶς), βαπτίζοντα δὲ θεικῶς ἐν τῷ ἁγίῳ πνεύματι. τίτι *PG 1316*
γὰρ ἂν πρόποι τὸ χορηγεῖν δύνασθαι τὴν τοῦ πνεύματος χάριν πλὴν ὅτι τῷ φύσει τε

VS. D [= mn]. A

inscr. ἐκ τοῦ κατὰ ἰω εὐαγγελίου Tim. 5 αὐτόν] δι' αὐτοῦ D 8 ἐστὶ om. A ὁ μετὰ σαρκὸς D μετὰ σαρκὸς A 18 ὁ εἰπὼν VSA ὃν εἶπον D Tim. 19 ἐρχόμενος ὃς Tim. 21 ὅτι om. V 21/22 ἐκήρυξε V 22 γέγονε om. SD 25 δὲ² om. SD 26 οἱ om. V πλήρη S 27 τε om. SD ἀποπληρεῖν V 28 Χριστός om. SD 29 ὁ αὐτός Pusey ex Euthymio αὐτὸς SDA om. V αὐτὴν Tim. om. VSDA 30 εἶπον ὅτι SD 32 γὰρ om. SD 35 ἕξ οὐρανοῦ om. V καγὼ δὲ V

καὶ ἀληθῶς ὄντι θεῶι; εἰς οὖν ἄρα Χριστὸς καὶ υἱὸς καὶ μαρτυρήσει λέγων ὁ βαπτισ-
Ioh. 1, 34 στής· καὶ γὰρ ἐώρακα καὶ μεμαρτύρηκα ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ.
οὗτος δὲ ποῖος; ὃν θεάεται μὲν ἀνθρωπίνως τὸ πνεῦμα δεχόμενον, οἶδε δὲ βαπτίζοντα
θεικῶς ἐν τῷ ἁγίῳ πνεύματι.

185 Εἰ τὰ ἐπίγεια εἶπον ὑμῖν καὶ οὐ πιστεύετε, πῶς ἂν εἶπω ὑμῖν τὰ 5
Ioh. 3, 12, 13 ἐπουράνια, πιστεύσετε; καὶ οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανὸν εἰ μὴ ὁ ἐκ
τοῦ οὐρανοῦ καταβάς, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. Πῶς καταβέβηκεν ἐξ οὐρανοῦ
ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, καίτοι τῆς ἁγίας σαρκὸς γεννηθείσης ἐκ γυναικός; ἀλλ' ἴδιον ἦν τὸ
σῶμα τοῦ ἐξ οὐρανοῦ καταφοιτήσαντος λόγου, ὃς καὶ γέγονεν υἱὸς ἀνθρώπου. εἰς
P 246 οὖν ἄρα Χριστὸς καὶ υἱός· οὕτως ἴδια μὲν τῆς σαρκὸς τὰ τοῦ λόγου γέγονεν, ἴδια δὲ τοῦ 10
λόγου τὰ τῆς σαρκὸς δίχα μόνης ἁμαρτίας.

186 Καὶ καθὼς Μωυσῆς ὕψωσε τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὕψωθῆναι
Ioh. 3, 14, 15 δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ ἔχη ζωὴν αἰώ-
νιον. Ἐδακνον τοὺς ἐξ Ἰσραὴλ κατὰ τὴν ἔρημον οἱ ὄφεις, εἶτα προστέταχεν ὁ τῶν
Num. 21, 8 ὄλων θεὸς τῷ Μωυσῇ ὄφιν ἀναθεῖναι χαλκοῦν· καὶ ἔσται, φησὶν, ἐὰν δάκη ὄφις ἄνθρω- 15
πον καὶ ἐμβλέψῃ εἰς τὸν ὄφιν, καὶ ζήσεται. τί τοίνυν ἐστὶ τὸ αἶνιγμα; διὰ τί δὲ ὁ
ἐνορῶν τῷ ὄφει σώζεται; ζωὴ τοιγαροῦν κατὰ φύσιν ὑπάρχων ὁ μονογενὴς τοῦ θεοῦ
λόγος γέγονεν ἐν ὁμοιώματι τῷ καθ' ἡμᾶς, τουτέστιν ἄνθρωπος (πονηρὸν δὲ ἄνθρωπος
καὶ οἶον ὁ ὄφις)· ἀλλ' εἰ καὶ γέγονε καθ' ἡμᾶς, εἴ τις εἰς αὐτὸν ἴδοι, νικᾷ τὸν θάνατον.
τί δὲ ἐστὶ τὸ εἰς αὐτὸν ἰδεῖν ἢ ὅτι πάντως τὸ ἀκριβῶς κατανοῆσαι τὸ ἐπ' αὐτῷ μυστή- 20
ριον; τότε γὰρ αὐτὸν ὄψεται ἐν ὁμοιώματι μὲν τῷ τῶν πονηρῶν, τουτέστιν ἀνθρώπων,
ζωοποιὸν δὲ ὡς θεὸν καὶ ἀφανίζοντα τὰ τῶν νοητῶν ὄφρων δῆγματα. εἰς οὖν ἄρα
κύριος καὶ υἱὸς ὁ αὐτὸς καὶ ζωοποιὸς ὡς θεὸς καὶ ἐν εἴδει τῷ τῶν πονηρῶν δι' οἰκονομίαν.

187 Οἱ παῖδες ἔχοντες τὰ βαία τῶν φοινίκων ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν αὐτῷ, φησί,
Ioh. 12, 13 καὶ ἐκραύγαζον· ὡσαννά, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου 25
καὶ ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ. Πῶς οὖν φησιν αὐτὸν ἐν ὀνόματι κυρίου παρα-
γενήσεσθαι τὸ γράμμα τὸ ἱερόν; εἰ μὲν οὖν ὡς ἄνθρωπον ἰδικῶς τὸν ἐκ τῆς ἁγίας παρ-
P 247 θένου, μὴ ἐνωθέντος αὐτῷ καθ' ὑπόστασιν τοῦ θεοῦ λόγου, κοινὸν ἔσται τὸ τῆς κυριό-
PG 1317 τητος ὄνομα αὐτῷ καθὰ καὶ ἡμῖν καὶ οὐδὲν ἐπὶ Χριστοῦ τὸ μέγα· εἰ δὲ ὡς κύριος ἀλη-
θῶς ἤξειν προαπηγγέλλετο, ὅπερ ἐστὶ καὶ ἀληθές, ἐλήλυθε δὲ οὐ δίχα σαρκὸς εἰς τόνδε 30
τὸν κόσμον ὁ μονογενὴς, εἰς ἄρα ἐστὶ φύσει καὶ ἀληθῶς κύριος καὶ Χριστὸς καὶ υἱός.

188 Καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ἐγὼ ἀγιάζω ἑμαυτόν, ἵνα ὡσι καὶ αὐτοὶ ἡγιασμένοι
Ioh. 17, 19 ἐν ἀληθείᾳ. Ἐαυτὸν ἀγιάζει Χριστός. ἄρα ὡς ἄνθρωπος ἢ ὅτι μᾶλλον θεός
ἐστὶ κατὰ φύσιν, ἴδιον ἔχων τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον; ὅπερ ἐστὶ καὶ ἀληθές. οὐδενὸς τοι-
γαροῦν ἀνθρώπων ἑαυτὸν ἀγιάζοντος, ἑαυτὸν ἀγιάζει Χριστός. εἰς ἄρα ἐστὶν υἱὸς καὶ 35
κύριος, ἀγιαζόμενος μὲν ἀνθρωπίνως, ἀγιάζων δὲ θεικῶς τῷ ἰδίῳ πνεύματι τὸν ἑαυ-
τοῦ λαόν.

6—11 Feyr 164 τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς αὐτῆς ἐπιστολῆς· οὐδεὶς ἀναβέβηκεν — μόνης ἁμαρτίας διὰ τὴν
ἄφραστον ἔνωσιν

VS, D [= mn], A

1 λέγων om. V 1/2 βαπτιστής Tim. εὐαγγελιστής VSDA 2 ἑώρα V 3 εἶδε D
7/8 πῶς — ἀνθρώπου om. SD 10/11 τὰ τοῦ — σαρκὸς om. SD 11 ἁμαρτίας διὰ τὴν ἀφρα-
στον ἔνωσιν Feyr 13 ἐπ' αὐτῷ VA ἐν αὐτῷ S εἰς αὐτὸν D ἔχει V 15 μωυσεὶ A
δάκνη VA 16 καὶ διὰ SD 18 δὲ om. V ὁ ἄνθρωπος VA 19 malim ὁ delere
20 τὸ ἀκριβῶς om. V 21 τῷ om. V 22 νοητῶν VA πονηρῶν SD Tim. 23 ὁ om. V
24 αὐτοῦ V 25 ἐκραζον V 26 καὶ ὁ om. V καὶ om. Tim. αὐτὸν om. V 26/27 παρα-
γενέσθαι V 29 αὐτῷ om. V ὁ κ̄σ V 30 προεπηγγέλλετο SD δέ] γὰρ V 32 ἑαυ-
τὸν S 37 λαόν Tim. ναόν VSDA

189 Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς ἐνώπιον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ἃ οὐκ ἔστι γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ· ταῦτα δὲ γέγραπται, ἵνα πιστεύσητε ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ καὶ ἵνα πιστεύοντες ζωὴν ἔχητε ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. Ὁ ἐκ τῆς ἀγίας παρθένου γεγεννημένος Ἐμμανουὴλ διὰ τῆς τοῦ ἀγγέλου φωνῆς Ἰησοῦς ὠνόμασται. ὅτε τοίνυν αὐτὸς ἐστὶ καὶ οὐχ ἕτερος υἱὸς τοῦ θεοῦ καὶ ὁ πιστεύων ἔχει ζωὴν αἰώνιον ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ, πῶς οὐ μεμήνασιν οἱ διορίζοντες καὶ φάσκοντες ἕτερον υἱὸν εἶναι καὶ ἕτερον τὸν ἐκ θεοῦ λόγον καὶ τὸν ἐκ τῆς ἀγίας παρθένου; φαίνεται γὰρ ἐν τούτοις ὁ εὐαγγελιστὴς καὶ μάλα σαφῶς ἓνα καὶ μόνον τὸν ἕξ ἀμφοῖν εἰδῶς καὶ κηρύττων Ἰησοῦν Χριστόν, τουτέστι τὸν ἐκ θεοῦ πατρὸς λόγον αἵματος καὶ σαρκὸς κεκοινωνηκότα παραπλησίως ἡμῖν, καθὰ γέγραπται.

Ioh. 20, 30. 31
Lc. 2, 21
Mt. 1, 21Hebr. 2, 14
11

Ἐκ τοῦ κατὰ Λουκᾶν εὐαγγελίου

P 248

- 190 Ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτοὺς ἐκεῖ, ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ τεκεῖν αὐτὴν καὶ ἔτεκε τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον καὶ ἐσπαργάνωσεν αὐτὸν καὶ ἀνέκλινεν αὐτὸν ἐν τῇ φάτνῃ, διότι οὐκ ἦν αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ καταλύματι. Ἐνα καὶ μόνον τέτοκεν υἱὸν τὸν Ἐμμανουὴλ ἡ ἀγία παρθένος· πῶς οὖν φησι τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον; οὐ γὰρ γεγόνασιν ἕτεροι μετ' αὐτόν, μεμένηκε δὲ παρθένος. ἐπισημαίνεται τοίνυν ὡς ἐκ τῆς θεοπνεύστου γραφῆς ὠνόμασται γὰρ πρωτότοκος ὁ μονογενὴς τοῦ θεοῦ λόγος. κεκοινώνηκε γὰρ αἷματος καὶ σαρκὸς καὶ παραπλησίως ἡμῖν μετέσχε τῶν αὐτῶν· οὕτω γέγονεν ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς πρωτότοκος, πλὴν ὡς θεὸς προσκυνεῖται παρά τε ἡμῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἄνω πνευμάτων.
- 191 Καὶ εἶπε, φησί, πρὸς αὐτόν ἡ μήτηρ αὐτοῦ· τέκνον, τί ἐποίησας ἡμῖν οὕτως; ἰδοὺ ὁ πατήρ σου καὶ ἐγὼ ὀδυνώμενοι ἐζητοῦμέν σε. καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· τί ὅτι ἐζητεῖτέ με; οὐκ ἤριδιτε ὅτι ἐν τοῖς τοῦ πατρὸς μου δεῖ με εἶναι; Ἄθρει δὴ οὖν ὅπως ἴδιον ἑαυτοῦ πατέρα τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς ὀνομάζει. ἀλλ' εἶπερ ἦν ἄνθρωπος κατὰ μόνας καὶ αὐτὸ δὴ τοῦτο νοούμενος καθ' ἡμᾶς, πῶς οὐκ ἔδει μάλλον εἰπεῖν· οὐκ ἤριδιτε ὅτι ἐν τοῖς τοῦ πάντων πατρὸς εἶναι με δεῖ; ἀλλὰ ἴδιον αὐτοῦ ποιεῖται· μόνος γὰρ ἕξ αὐτοῦ γεγέννηται κατὰ φύσιν θεικῶς. ὁ δὲ αὐτὸς καὶ ἄνθρωπος γεγονῶς ἴδιον ἔχει καὶ φύσει πατέρα τὸν θεόν.
- 192 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτόν ἐν μιᾷ τῶν πόλεων, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ πλήρης λέπρας καὶ ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν, πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον ἐδεήθη αὐτοῦ λέγων· κύριε, ἐὰν θέλησις, δύνασαι με καθαρίσαι. καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἤψατο αὐτοῦ λέγων· θέλω, καθάρισθητι. Θαυμάσεις ἐν τούτοις θεικῶς τε ἅμα καὶ σωματικῶς ἐνεργούντα Χριστόν· θεικὸν μὲν οὖν τὸ θέλειν, ἀνθρώπινον δὲ τὸ ἐκτείνειν τὴν χεῖρα. εἰς οὖν ἕξ ἀμφοῖν υἱός. εἰ γὰρ καὶ γέγονε σὰρξ ὁ λόγος, ἀλλ' ὡς θεὸς ἐνεργεῖ μετὰ τῆς ἰδίας σαρκὸς, ἐχούσης αὐτῆς δι' αὐτόν τὴν δύναμιν.
- 198 Εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς· πῶς λέγουσι τὸν Χριστόν εἶναι Δαυὶδ υἱόν; αὐτὸς γὰρ Δαυὶδ λέγει ἐν βιβλίῳ ψαλμῶν· εἶπεν ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου· κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου. Δαυὶδ αὐτὸν κύριον καλεῖ, καὶ πῶς υἱὸς αὐτοῦ ἐστὶν; Ἄκουεῖς ὅπως ἐν τούτοις πειράται δεικνύειν αὐτὸς ὁ Χριστὸς ὅτι κἂν εἰ γέγονεν ἐκ σπέρματος

VS, D [= mn], A

1 καὶ om. S	5 γεγεννημένος S	ἀγγέλου Tim. εὐαγγελίου VSDA	8 ὁ om. S
9 σοφῶς SD	16 ἔτεκεν V	τὸν] τὸ S	24 τί om. A
25/26 ἄθρει — ὀνομάζει om. A	27 εἰπεῖν ὅτι V	28 γεγέννηται S	33 αὐτοῦ ἤψατο αὐτοῦ A
36 τὴν om. V	37 εἶναι — υἱὸν A	εἶναι υἱὸν δαδ V	δὰδ εἶναι υἱὸν SD
41 τούτῳ SD	αὐτόν SD	38 ὁ δαδ V	βίβλω V

Δαυὶδ ὁ λόγος κατὰ τὴν σάρκα, ἀλλ' οὖν ἐστὶ καὶ οὕτω κατὰ φύσιν κύριος ὡς υἱὸς καὶ θεός; εἰ γὰρ δὴ, φησὶν, υἱὸς ἐστὶ τοῦ Δαυὶδ, πῶς αὐτὸν Δαυὶδ κύριον ὀνομάζει; ἀλλ' οὔτε τὴν ἐκ σπέρματος Δαυὶδ κατὰ σάρκα γέννησιν ἐν τούτοις ἀρνεῖται οὔτε μὴν ἀποπέμπει τοῦ εἶναι κατὰ φύσιν κύριον ἑαυτὸν, προσεῖναι δὲ φησὶν ἀμφοτέρα, εἰ καὶ ἔξ ἀμφοῖν βούλεται τὸν ἕνα δηλοῦσθαι. εἰς οὖν ἄρα Χριστὸς καὶ υἱὸς ἀληθῶς.

5

“Ὅτι εἰς Χριστὸν ἡ πίστις ὡς εἰς θεόν

Ἐκ τῆς πρὸς Ῥωμαίους

- 194** Δι' οὗ ἐλάβομεν χάριν καὶ ἀποστολὴν εἰς ὑπακοὴν πίστεως ἐν πᾶσι
Rom. 1, 5-6 τοῖς ἔθνεσιν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ἐν οἷς ἐστὲ καὶ ὑμεῖς κλητοὶ
P 250 Ἰησοῦ Χριστοῦ. Κέκληνται τὰ ἔθνη διὰ τῆς πίστεως καὶ ἦν ὁ Χριστὸς διὰ τῶν 10
ἀγίων ἀποστόλων ὁ παρ' αὐτοῖς κηρυττόμενος, ἐπράττετο δὲ παρὰ τῶν μυσταγωγουμένων
ἡ πίστις οὐχ ὡς εἰς ἄνθρωπον, ἀλλ' ὡς εἰς θεόν. οὐ γὰρ που φαμέν ἐκ πλάνης εἰς
πλάνην κεκλησθαι τὰ ἔθνη τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν παραδεξάμενα, καταλειοπτότα δὲ μάλλον
τοὺς ψευδωνύμους θεοὺς ἐπιστρέψαι λοιπὸν ἐπὶ θεὸν ζῶντα. ὅτε τοίνυν ἀποστολὴν
εἰληφέναι φασὶν οἱ μυσταγωγοὶ εἰς ὑπακοὴν πίστεως ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ, 15
πῶς οὐκ ἂν εἶη θεός, εἴπερ εἰς αὐτὸν ἡ πίστις ὡς εἰς θεόν;
- 195** Μάρτυς γὰρ μοῦ ἐστὶν ὁ θεός, ὡς λατρεύω ἐν τῷ πνεύματί μου ἐν
Rom. 1, 9 τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ὡς ἀδιαλείπτως μνεῖαν ὑμῶν ποιοῦμαι
PG 1321 πάντοτε ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου. Οἱ θεῷ λατρεύοντες οὐχ ὡς θεῷ παρ' αὐ-
τὸν ἐτέρῳ λατρεύουσι τῷ Χριστῷ, αὐτοῦ δὲ φησὶ καὶ τὸ εὐαγγέλιον. κηρύττεται γὰρ 20
αὐτὸς ὡς θεὸς τῷ κόσμῳ, καίτοι θεοῦ κατὰ φύσιν ὄντος τοῦ πατρὸς καὶ κατάρχοντος
τῶν ὄλων. θεὸς οὖν ἄρα Χριστὸς ὁ δι' οὗ καὶ ἐν ᾧ καὶ αὐτὸς ὁ πατὴρ ὡς θεὸς καταγ-
γέλλεται καὶ τῇ παρὰ πάντων τιμάται λατρεία.
- 196** Δικαιωθέντες οὖν ἐκ πίστεως, εἰρήνην ἔχομεν πρὸς τὸν θεὸν διὰ τοῦ
Rom. 5, 1-2 κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ νῦν καὶ τὴν προσαγωγὴν ἐσχήκαμεν 25
τῇ πίστει εἰς τὴν χάριν ταύτην, ἐν ἣ ἐστήκαμεν καὶ καυχώμεθα ἐπ' ἐλ-
πίδι τῆς δόξης τοῦ θεοῦ. Ὡς εἰς θεὸν πιστεύοντες δικαιούμεθα· εἰ δὲ εἰς Χριστὸν
Ἰησοῦν ἡ πίστις καὶ δι' αὐτοῦ τὴν προσαγωγὴν ἐσχήκαμεν (συνήφθημεν γὰρ τῷ θεῷ καὶ
πατρὶ συνεγείραντος ὡσπερ ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ), πῶς οὐ θεὸς ἐστὶ, καὶ εἰ γέγονεν ἐκ σπέρ-
ματος Δαυὶδ τὸ κατὰ σάρκα κατὰ τὰς γραφάς; 30
- 197** Καθὼς γέγραπται, φησὶν, ἰδοὺ τίθημι ἐν Σιών λίθον προσκόμματος
Rom. 9, 33 καὶ πέτραν σκανδάλου, καὶ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ καταισχυνηθήσεται.
P 251
Lc. 2, 29-31 Συμεὼν ὁ δίκαιος, ὅτε τὸ θεῖον εἰς ἀγκάλας ἐδέξατο βρέφος, ἔφη πρὸς τὸν θεόν· νῦν ἀπο-
λύεις τὸν δοῦλόν σου, δέσποτα, κατὰ τὸ ῥῆμά σου ἐν εἰρήνῃ, ὅτι εἶδον
οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου ὃ ἠτοίμασας κατὰ πρόσωπον πάντων 35
Lc. 2, 34 τῶν λαῶν καὶ τὰ ἔξῃς, προσετίθει δὲ τούτοις· ἰδοὺ οὗτος κεῖται εἰς πτώσιν καὶ
ἀνάστασιν πολλῶν ἐν τῷ Ἰσραὴλ καὶ εἰς σημεῖον ἀντιλεγόμενον. αὐτὸς
οὖν ἄρα ἐστὶν ὁ τοῦ προσκόμματος λίθος καὶ ἡ πέτρα τοῦ σκανδάλου, καὶ περιπταίοντες
μὲν αὐτῷ διὰ τῆς ἀπειθείας συνετρίβησαν τινές, διέφυγον δὲ τὸ καταισχυνηθῆναι οἱ τὴν
εἰς αὐτὸν πίστιν προσηκόμενοι. ἄρα οὖν ὡς εἰς ἄνθρωπον πεπιστεύκαμεν ἢ ὡς εἰς 40

VS, D [= mn] A

1 ὁ λόγος om. D ὡς] καὶ A 2 φασιν SD ἐστὶ om. V 3 γέννησιν κατὰ
σάρκα V τούτω SD 6 ἢ εἰς χῶν A 11 ὁ om. D 15 εἰλήφαμεν D 16 εἴπερ
AV καὶ D om. S 21 τοῦ VA καὶ SD 24 οὖν om. V 28 αὐτοῦ] οὗ V 32 δ] οὗ S, sed u
erasum 34 ἐν εἰρήνῃ om. SA 36 ἔθνων SnA προσετίθη V 37 ὁ αὐτός SD
40 εἰς] πρὸς V

θεόν; ὡς εἰς θεὸν δηλονότι. θεὸς οὖν ἄρα Χριστός· ἐπ' αὐτῷ γὰρ ὁ δίκαιος Συμεὼν τὰς ἀρτίως ἡμῖν εἰρημένας ἔφη φωνάς.

198 Περὶ τῶν Ἰουδαίων φησὶν· ἀγνοοῦντες γὰρ τὴν τοῦ θεοῦ δικαιοσύνην Rom. 10, 3-4 καὶ τὴν ἰδίαν ζητοῦντες στηῆσαι, τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑπετάγησαν. τέλος γὰρ νόμου Χριστὸς εἰς δικαιοσύνην παντὶ τῷ πιστεύοντι. 5 Εἰ τέλος νόμου Χριστὸς καὶ αὐτὸς ἐστὶν ἡ δικαιοσύνη, δικαίων διὰ πίστεως τῆς εἰς αὐτόν, μόνωι δὲ ὡς ἴδιον ἀνακείσεται τὸ δικαιοῦν δύνασθαι τῷ θεῷ, πῶς οὐ θεὸς ὁ Χριστός;

199 Ἡ δὲ ἐκ πίστεως δικαιοσύνη οὕτως λέγει· μὴ εἴπησις ἐν τῇ καρδίᾳ Rom. 10, 6-11 σου· τίς ἀναβήσεται εἰς τὸν οὐρανόν; τοῦτ' ἐστὶ Χριστὸν καταγαγεῖν· ἢ 10 τίς καταβήσεται εἰς τὴν ἄβυσσον; τοῦτ' ἐστὶ Χριστὸν ἐκ νεκρῶν ἀναγαγεῖν. ἀλλὰ τί λέγει; ἐγγύς σου τὸ ῥῆμά ἐστὶν ἐν τῷ στόματί σου καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου, τουτέστι τὸ ῥῆμα τῆς πίστεως ὃ κηρύσσομεν, ὅτι ἐὰν ὁμολογήσῃς ἐν τῷ στόματί σου κύριον Ἰησοῦν καὶ πιστεύσῃς ἐν τῇ P 252 καρδίᾳ σου ὅτι ὁ θεὸς αὐτὸν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, σωθήσῃ. καρδίᾳ γὰρ 15 πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην, στόματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν. λέγει PG 1324 γὰρ ἡ γραφή· πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ καταισχυνθήσεται. Εἰ σύμ- 20 πας ἡμῖν ὁ τῆς πίστεως ὄρος καὶ τῆς ὁμολογίας ἡ δύναμις εἰς τὸ τοῦ Χριστοῦ περιίσταται πρόσωπον καὶ ὁμολογοῦντες αὐτοῦ τὸν θάνατον καὶ τὴν ἀνάστασιν ὡς εἰς θεὸν πεπιστευκότες δικαιοῦμεθα, τίς ὁ φάναι τολμῶν οὐκ εἶναι θεὸν αὐτόν, εἶπερ ἐστὶ κεφάλαιον 20 τῆς ἀπάντων σωτηρίας θύρα τε καὶ ὁδὸς τῆς εἰς αὐτόν πίστεως ἡ ὁμολογία; δι' αὐτοῦ γὰρ καὶ ἐν αὐτῷ καὶ αὐτὸς ὁ πατὴρ ἐπιγινώσκειται πρὸς ἡμῶν.

200 Τῷ δὲ δυναμένωι ὑμᾶς στηρίξαι κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου καὶ τὸ κή- Rom. 16, 25-27 ρυγμα Ἰησοῦ Χριστοῦ κατὰ ἀποκάλυψιν μυστηρίου χρόνοις αἰωνίοις σεσιγημένου, φανερωθέντος δὲ νῦν διὰ τε γραφῶν προφητικῶν κατ' ἐπι- 25 ταγὴν τοῦ αἰωνίου θεοῦ εἰς ὑπακοὴν πίστεως εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος, μόνωι σοφῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὡς ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν. Ἴδου δὴ σαφῶς τὸ εὐαγγέλιον καὶ τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ Χριστοῦ φησὶν εἶναι καὶ κεκρύφθαι μὲν τὸ ἐπ' αὐτῷ μυστήριον καὶ σεσιγήσθαι χρόνοις αἰωνίοις, ἀποκαλυφθῆναι δὲ νῦν εἰς ὑπακοὴν πίστεως. ἐστράφη γὰρ εἰς Χριστὸν τὰ ἔθνη τῆς 30 ψευδωνύμου λατρείας ἐξηρημένα καὶ ὡς θεὸν αὐτὸν ἐπεγνωκότα τὸν φύσει καὶ ἀληθῶς. καὶ εἰ σαφῶς διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγνώσθη θεός, πῶς οὐ μέγα τὸ Χριστοῦ μυστήριον; εἰ δὲ νοεῖται καθ' ἡμᾶς ἄνθρωπος ἀπλῶς καὶ οὐχὶ δὴ μᾶλλον θεὸς ἐνηθρωπηκῶς, οὐκέτι σοφὸν τὸ μυστήριον.

201 Λέγω γὰρ Χριστὸν διάκονον γεγενῆσθαι περιτομῆς ὑπὲρ ἀληθείας P 253 θεοῦ εἰς τὸ βεβαιῶσαι τὰς ἐπαγγελίας τῶν πατέρων, τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ Rom. 15, 8. 9. 4. 3 ἐλέους δοξάσαι τὸν θεόν. Γέγραπται γὰρ ὅτι ἐπίστευσε δὲ Ἀβραὰμ τῷ θεῷ καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. εἴρηται δὲ πρὸς αὐτόν ὅτι ἐνευ- Gen. 12, 3 λογηθήσονται ἐν σοὶ πάσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς, ὃ δὴ καὶ σαφές ἡμῖν ἐποίει λέγων ὁ Παῦλος· οὐ γὰρ διὰ νόμου ἡ ἐπαγγελία τῷ Ἀβραὰμ εἰς τὸ κληρονό- 40 Rom. 4.13 μόν αὐτόν εἶναι κόσμου, ἀλλὰ διὰ δικαιοσύνης καὶ πίστεως, καὶ πάλιν·

VS, D [= ma], A

2 ἡμῖν om. SD	3 φησὶν om. SD	δύναμιν καὶ δικαιοσύνην V	4 δικαιοσύνην τῇ
δικαιοσύνη D	6 δικαίων om. V	7 μόνω δὲ VA μόνω καὶ S καὶ μόνω καὶ D	15 τῶν
νεκρῶν V	μέν γάρ V	16 στόματος S	18 καὶ — δύναμις om. SD
τολμῶν V	21 ἡ om. SD	26 τοῦ αἰωνίου om. SD	27 σοφῷ θῶ V
αἰώνων V	29 σεσιγῆσθαι S	30 πίστεωσ εἰς πάντα τὰ ἔθνη V	31 ἐπεγνω- 28 αἰῶνας τῶν
κότεσ SD	32 τὸ μυστήριον τοῦ χῦ D	37 δὲ om. SD	39 τῆς γῆς] τοῦ ἰηλ V

ὥστε οἱ ἐκ πίστεως εὐλογοῦνται σὺν τῷ πιστῷ Ἀβραάμ. οὐκοῦν εἰ διὰ πίστεως αἱ ἐπαγγελίαι δέδονται τοῖς πατράσι παρὰ θεοῦ, γέγονε τοίνυν διάκονος ὁ Χριστός, τουτέστι μεσίτης εἰς τὸ βεβαιῶσαι τὰς ἐπαγγελίας τὰς τοῖς πατράσι δοθείσας παρὰ θεοῦ, τουτέστι τὴν διὰ πίστεως δικαίωσιν, γέγονε δὲ μεσίτης, οὐχ ὡς ἑτέρωι τὴν πίστιν πραγματευόμενος, ἀλλ' ὡς ἑαυτῷ μᾶλλον καὶ δι' ἑαυτοῦ τῷ πατρί, θεὸς ἄρα κατὰ φύσιν ἐστί. 5
PG 1325 δεδικαίωται γὰρ ὁ μακάριος Ἀβραάμ πεπιστευκῶς εἰς θεόν, οὕτω δὲ καὶ τὰ ἕθνη δικαιωθείεν ἂν ἐν αὐτῷ, τοῖς ἴχνεσιν αὐτοῦ κατακολουθήσαντα καὶ ἐν θεῷ πιστεύοντα, τουτέστι Χριστῷ.

Ἐκ τῆς πρὸς Κορινθίους $\bar{\alpha}$

202 Καὶ ταῦτά τινες ἦτε, ἀλλὰ ἀπελούσασθε, ἀλλὰ ἡγιάσθητε, ἀλλὰ ἐδι- 10
1 Cor. 6, 11 καιώθητε ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἐν τῷ πνεύματι τοῦ θεοῦ ἡμῶν. Εἰ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ δικαιούμεθα, ὡς θεὸν τῇ πίστει τιμήσαντες καὶ τὸ αὐτοῦ πνεῦμα δεχόμενοι, πῶς οὐ θεὸς ὁ Χριστός;

P 254

Ἐκ τῆς πρὸς Κορινθίους $\bar{\beta}$

208 Εἰ μὲν γὰρ ὁ ἐρχόμενος ἕτερον Ἰησοῦν κηρύσσει, ὃν οὐκ ἐκηρύξαμεν, 15
2 Cor. 11, 4 ἢ πνεῦμα ἕτερον λαμβάνετε παρ' ὃ ἐλάβετε, ἢ εὐαγγέλιον ἕτερον ὃ οὐκ ἐδέξασθε, καλῶς ἀνέχεσθε. Πρὸ τῶν τῆς ἐνανθρωπήσεως καιρῶν οὐδεὶς ὀνομάσας εὐρίσκεται τὸν ἐκ θεοῦ λόγον Ἰησοῦν ἢ Χριστὸν εἰ μὴ ἄρα κατὰ πρόγνωσιν ὀνομασθησόμενον τοῦτο κατὰ καιροὺς ὅτε καὶ γέγονε σάρξ. ὄνομα τοίνυν αὐτῷ καινὸν τὸ Ἰησοῦς, ὅτε γέγονεν ἄνθρωπος. ἀλλ' εἰ μὲν ὡς θεὸς κηρύσσεται καὶ εἰς ὧν (οὐ γὰρ 20 ἕτερός ἐστι παρ' αὐτόν, ὃν δύνανται κηρύξαι τινες), εὖ ἂν ἔχοι καὶ θεῷ λατρεύομεν· εἰ δὲ μέτρον αὐτῷ τὸ τῆς ἀνθρωπότητός ἐστι μόνον καὶ ψιλλῇ προσώπων ἐνώσει τετίμηται, κεκένωται τῆς πίστεως ἡμῶν ὁ λόγος, ἀνθρώπῳι προσάγων ἡμᾶς καὶ οὐ θεῷ. ἀλλὰ τοῦτο δυσσεβές. θεὸς ἄρα Χριστός καὶ υἱός, ὡς τοῦ θεοῦ λόγου σαρκὸς γεγονότος.

Ἐκ τῆς πρὸς Γαλάτας

25

204 Θαυμάζω ὅτι οὕτω ταχέως μετατίθεσθε ἀπὸ τοῦ καλέσαντος ὑμᾶς
Gal. 1, 6-8 ἐν χάριτι Χριστοῦ εἰς ἕτερον εὐαγγέλιον, ὃ οὐκ ἔστιν ἄλλο, εἰ μὴ τινὲς εἰσιν οἱ ταρασσόντες ὑμᾶς καὶ θέλοντες μεταστρέψαι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡμεῖς ἢ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίσηται παρ' ὃ εὐηγγελισάμεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα ἔστω. Εἰ ἐν ἐστὶν εὐαγγέλιον τὸ λαληθὲν 30 ἀπάσῃ τῇ ὑπ' οὐρανὸν διὰ τῶν ἀγίων μυσταγωγῶν, τοῦτο δὲ ἐστὶν ἡ πίστις ἢ εἰς Χριστόν, πῶς οὐ θεὸς εἶη ἂν ἀληθής, εἴπερ ἐστὶν ἀναγκαῖον ὁμολογεῖν ὡς ἐκ τῆς ἀρχαίας πλάνης κεκλήμεθα πρὸς ἐπίγνωσιν τοῦ κατὰ φύσιν ὄντος θεοῦ; θαρσεῖ δὲ τοσοῦτον ὁ μα-
P 255 κάριος Παῦλος, ὡς καὶ ἀγγέλους ἀναθεματίζειν, εἰ δὴ μεταστρέψειαν τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. 35

205 Ὅτε δὲ ἠυδόκησεν ὁ θεὸς ὁ ἀφορίσας με ἐκ κοιλίας μητρός μου ἀπο-
Gal. 1, 15-17 καλύψαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν ἐμοί, ἵνα εὐαγγελίζωμαι αὐτόν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, εὐθέως οὐ προσανεθέμην σαρκὶ καὶ αἵματι οὐδὲ ἀνήλθον εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα πρὸς τοὺς πρὸ ἐμοῦ ἀποστόλους. Τῷ γὰρ ἅπαξ τὴν ἐκ θεοῦ λαχόντι

VS, D [= mn], A
1 εὐλογοῦντας S διὰ] ἐκ V 4 δικαιοσύνην V 6 δὲ VA δὴ SD 9 πρώτησ V
11/12 καὶ ἐν — δικαιούμεθα om. SD 12 τῷ om. A 13 αὐτὸ VS πνεῦμα om. V 14 δευτέρασ V
15 κηρύττει SD 16 ὃ οὐκ] παρ' ὃ V 19 καινὸν αὐτῷ V 21 ἐστί] τις V 26 οὕτω om. V
καλέσαι S 30 ἡμῖν A 34 ἀναθεματίζει SD 36 εὐδόκησεν DA 37 εὐαγγελίζομαι V 38 τὰ om. V

μυσταγωγίαν καὶ ἀποκάλυψιν οὐκ ἔδει τῆς ἐξ ἀνθρώπων παιδαγωγίας. πλὴν ἐκείνο
 φασὲν τίνα ἀπεκάλυψεν ὁ πατὴρ τῷ μακαρίῳ Παύλῳ ἢ τίνα προστέταχεν ἐν τοῖς
 ἔθνεσιν εὐαγγελίσασθαι; ἄρα θεὸν λόγον καὶ υἷον μονογενῆ οὐχ ἐνωθέντα σαρκὶ καὶ γενό- PG 1328
 μενον ἄνθρωπον οἰκονομικῶς; εἶτα πῶς τοῦτό ἐστιν ἀληθές; διεκῆρυξε γὰρ ἄνθρωπὸν τε
 ὁμοῦ καὶ θεὸν τὸν αὐτὸν καὶ ἓνα λέγων υἷον καὶ κύριον Ἰησοῦν Χριστόν. 5

206 Εἰδότες δὲ ὅτι οὐ δικαιούται ἄνθρωπος ἐξ ἔργων νόμου ἐὰν μὴ διὰ Gal. 2, 16
 πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡμεῖς εἰς Χριστόν Ἰησοῦν ἐπιστεύσαμεν,
 ἵνα δικαιωθῶμεν ἐκ πίστεως Χριστοῦ καὶ οὐκ ἐξ ἔργων νόμου. Εἰ τὸ
 πιστεῦσαι θεῷ μισθὸν ἔχει τὴν δικαίωσιν (δεδικαίωνται γὰρ οὕτω καὶ οἱ πρὸ ἡμῶν γέ-
 γραπται γὰρ ὅτι ἐπίστευσεν Ἀβραὰμ τῷ θεῷ καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιο- 10 Rom. 4, 3
 σύνην ἢ πίστις), πῶς οὐ θεὸς ὁ Ἐμμανουήλ, εἴπερ ἐστὶν ἀληθὲς ὡς εἰς αὐτὸν πιστεύ-
 οντες δικαιούμεθα;

Ἐκ τῆς πρὸς Ἐφεσίους

207 Ἐν ᾧ ἀκούσαντες καὶ ὑμεῖς τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, τὸ εὐαγγέλιον Eph. 1, 13-14
 τῆς σωτηρίας ἡμῶν, ἐν ᾧ καὶ πιστεύσαντες ἐσφραγίσθητε τῷ πνεύματι 15
 τῆς ἐπαγγελίας, ὃ τῶν ἀγίων ἐστὶν ἄρραβὼν τῆς κληρονομίας ἡμῶν εἰς
 ἀπολύτρωσιν τῆς περιποιήσεως εἰς ἔπαινον δόξης αὐτοῦ. Πολλὰ κατὰ
 ταυτὸν ἐν ταῖς τῶν προκειμένων ἐννοίαις κατίδοι τις ἄν, δι' ὧν ἔνεστι μαθεῖν ὅτι θεὸς P 256
 ἀληθὴς ὁ Χριστὸς καὶ ἡ παρὰ πάντων πίστις εἰς αὐτὸν οὐχ ὡς εἰς ἓνα τῶν καθ' ἡμᾶς ἀπλῶς,
 ἀλλ' ὡς εἰς ἓνα κύριον καὶ υἷον καὶ θεόν. πρῶτον μὲν γὰρ αὐτός ἐστιν τὸ εὐαγγέλιον 20
 τῆς σωτηρίας ἡμῶν, ἐν ᾧ καὶ ἡ πίστις, ὡς εἰς θεὸν δηλονότι· ἀκολουθεῖ δὲ καὶ τὸ τῆς
 πίστεως γέρας, τουτέστι τὸ πνεῦμα τῆς ἐπαγγελίας, ὃ τῆς κληρονομίας ἡμῶν ἄρραβὼν.
 ἐκκελυτρώμεθα γὰρ εἰς ἔπαινον δόξης Χριστοῦ· σέσωκε γὰρ ἡμᾶς οὐχ ὡς ἄνθρωπος κοι-
 νός, ἀλλ' ὡς θεὸς ἐν σαρκὶ γεγονώς δι' ἡμᾶς. οὕτω γὰρ εἰς ἔπαινον ἐσόμεθα τῆς
 δόξης αὐτοῦ. 25

208 Τούτου χάριν ἐγὼ Παῦλος ὁ δέσμιος τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ ὑπὲρ ὑμῶν τῶν Eph. 3, 1-4
 ἐθνῶν, εἴ γε ἠκούσατε τὴν οἰκονομίαν τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ τῆς δοθείσης
 μοι εἰς ὑμᾶς, ὅτι κατὰ ἀποκάλυψιν ἐγνωρίσθη μοι τὸ μυστήριον, καθὼς
 προέγραψα ἐν ὀλίγῳ, πρὸς ὃ δύνασθε ἀναγινώσκοντες νοῆσαι τὴν σύ-
 νεσίν μου ἐν τῷ μυστηρίῳ τοῦ Χριστοῦ. Ποία συνέσεως χρεία καὶ ἀπο- 30
 καλύψεως τῆς παρὰ θεοῦ πρὸς τὸ γνωρισθῆναι τὸ μυστήριον τοῦ Χριστοῦ, εἴπερ ἐστὶν
 ἄνθρωπος ἰδικῶς καὶ ὀλοτρόπως κεχωρισμένος τοῦ θεοῦ λόγου, ψιλῆι προσώπων ἐνώσει
 τετιμημένος; τί γὰρ ἔχει τὸ κεκρυμμένον ἢ ποῖον ὅλως τὸ δυσχερὲς τὸ νοῆσαι τυχὸν περὶ
 ἐνὸς τῶν καθ' ἡμᾶς ἀνθρώπου ὅτι ἄνθρωπός ἐστι; βαθὺ δὲ καὶ μέγα τὸ μυστήριον, εἰ
 καθ' ἡμᾶς γενέσθαι λέγοιτο θεὸς ὑπάρχων ὁ λόγος. ὅτε τοίνυν οἱ βαθεῖς εἰς σύνεσιν 35
 καὶ τὴν θείαν ἀποκάλυψιν ἐσχηκότες ὡς θεῖον ἡμῖν μυστήριον παραδεδώκασι τὸ Χριστοῦ
 μυστήριον καὶ εἰς αὐτὸν ἡ πίστις ὡς εἰς θεὸν δηλονότι, πῶς οὐκ ἂν εἶη θεός;

209 Ἄλλο τούτῳ προσεικός καὶ τὴν αὐτὴν ἔχον διάνοιαν· ἐμοὶ τῷ ἐλαχιστοτέρῳ P 257
 πάντων τῶν ἀγίων ἐδόθη ἡ χάρις αὕτη ἐν τοῖς ἔθνεσιν εὐαγγελίσασθαι PG 1329
 τὸ ἀνεξιχνίαστον πλοῦτος τοῦ Χριστοῦ καὶ φωτίσαι τίς ἡ οἰκονομία τοῦ 40
 μυστηρίου τοῦ ἀποκεκρυμμένου ἀπὸ τῶν αἰώνων ἐν τῷ θεῷ τῷ ἰτά πάντα
 κτίσαντι.

VS, D [= mn], A

4 ἐστιν om. D   5 ὁμοῦ τὸν αὐτὸν καὶ θῶ SD   8 οὐκ om. S   15 ὑμῶν V   17 αὐτῆς A
 17/18 κατ' αὐτὸν SD   21 καὶ² om. V   26 ἡμῶν S   29 & V   33 ἔχει] ἐστι A   34 τῶν A
 τοῦ VSD   35 ἐν συνέσει A   37 εἰς² om. V   38 ἐλαχιστωτέρῳ A   40 τὸν — πλοῦ-
 τον VD   τοῦ² om. V

210 Οἱ ἄνδρες, φησίν, ἀγαπάτε τὰς γυναῖκας, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγά-
 Eph. 5. 25-26 πησε τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς, ἵνα αὐτὴν ἀγιάσῃ,
 καθαρίσας τῷ λουτρῷ τοῦ ὕδατος ἐν ῥήματι. Ποῖον ἄρα τὸ ῥήμα ἐστὶν ἐν
 Hebr. 10, 23 ᾧ κεκαθάρμεθα ἀπολουσάμενοι τὸ σῶμα ὕδατι καθαρῷ ἢ πάντως ἐκεῖνο περὶ οὗ φησιν
 Rom. 10, 8-10 ὁ θεσπέσιος Παῦλος ὅτι τοῦτό ἐστι τὸ ῥήμα, τῆς πίστεως ὃ κηρύσσομεν ὅτι 5
 ἐὰν ὁμολογήσῃς ἐν τῷ στόματί σου κύριον Ἰησοῦν καὶ πιστεύσῃς ἐν
 τῇ καρδίᾳ σου ὅτι ὁ θεὸς αὐτὸν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, σωθήσῃ. καρδίαι γὰρ
 πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην, στόματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν. οὐ-
 κοῦν εἰ Χριστὸν ὁμολογοῦντες ἐν πίστει σιωζόμεθα, πῶς οὐ θεὸς ἀληθὴς ἐστὶν εἰς ὃν τὸ
 τῆς πίστεως εἰ γένοιτο ῥήμα, κεκαθάρμεθά τε καὶ ἠγιάσαμεθα; 10

Ἐκ τῆς πρὸς Φιλιπησίους

211 Τί γάρ, φησί, πλὴν ὅτι παντὶ τρόπῳ, εἴτε προφάσει εἴτε ἀληθείαι,
 Phil. 1, 18 Χριστὸς καταγγέλλεται; Ἄρα οὖν ὡς ἄνθρωπος τετιμημένος χάριτι τῷ κόσμῳ
 κηρύσσεται; καίτοι θεὸν ὁ κόσμος ἐπέγνω Χριστόν, τῇ πίστει τετιμηκώς. πῶς οὖν οὐ
 θεὸς ὁ ἐν δόξῃ θεότητος τῷ κόσμῳ καταγελλόμενος; 15

212 Συναθλοῦντες, φησί, τῇ πίστει τοῦ εὐαγγελίου καὶ μὴ πτυρόμενοι ἐν
 Phil. 1, 27-29 P 258 μηδενὶ ὑπὸ τῶν ἀντικειμένων, ἧτις ἐστὶν αὐτοῖς ἔνδειξις ἀπωλείας, ἡμῶν
 δὲ σωτηρίας, καὶ τοῦτο ἀπὸ θεοῦ, ὅτι ἡμῖν ἐχαρίσθη τὸ ὑπὲρ Χριστοῦ,
 οὐ μόνον τὸ εἰς αὐτὸν πιστεύειν, ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ πάσχειν. Εἰ
 ἐν χάριτος μέρει δεχόμεθα παρὰ θεοῦ τὸ πιστεύειν ἐν Χριστῷ, οὐ πεπλανήμεθα δὲ διὰ 20
 τοῦτο μᾶλλον, ἀλλ' ἐγνώκαμεν τὸν φύσει τε καὶ ἀληθῶς ὄντα θεόν, πῶς ἂν ἐνδοιάσειέ τις
 ὅτι θεὸς ὁ Χριστός;

Ἐκ τῆς πρὸς Τιμόθεον

218 Πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος ὅτι Χριστὸς Ἰησοῦς ἠλ-
 1 Tim. 1, 15-16 θεν εἰς τὸν κόσμον ἁμαρτωλοὺς σῶσαι· ὧν πρῶτος εἰμὶ ἐγώ, ἀλλὰ διὰ 25
 τοῦτο ἠλεήθην, ἵνα ἐν ἐμοὶ πρῶτῳ ἐνδείξηται Χριστὸς Ἰησοῦς τὴν ἀπα-
 σαν μακροθυμίαν πρὸς ὑποτύπωσιν τῶν μελλόντων πιστεύειν ἐπ' αὐτῷ
 εἰς ζωὴν αἰώνιον. Εἰ ἁμαρτωλοὺς σώζει Χριστὸς καὶ μακροθυμεῖ τοῖς πλημμελή-
 σασι, δεχόμενος αὐτῶν τὴν μετάγνωσιν, καὶ εἰ πάσα ἡμῶν ἡ πίστις ἐπ' αὐτῷ καὶ διὰ τῆς
 εἰς αὐτὸν πίστεως τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον κεκερδήκαμεν, πῶς οὐ θεὸς εἶη ἄν; ὅτι καὶ μό- 30
 νῳι θεῷ πρόποι ἂν εἰκότως τὸ καὶ σώζειν δύνασθαι τὸν κόσμον ἦτοι τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ
 καὶ μακροθυμεῖν τοῖς ἁμαρτάνουσι καὶ ζωοποιεῖν διὰ τῆς πίστεως τῆς εἰς αὐτόν.

PG1332 214 Καὶ ὁμολογουμένως μέγα ἐστὶ τὸ τῆς εὐσεβείας μυστήριον, ὃς ἐφα-
 1 Tim. 3, 16 νερῶθη ἐν σαρκί, ἐδικαιώθη ἐν πνεύματι, ὤφθη ἀγγέλοις, ἐκηρύχθη ἐν
 ἔθνεσιν, ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ, ἀνελήφθη ἐν δόξῃ. Τίς ὁ ἐν σαρκὶ φανε- 35
 ρωθεὶς ἢ δῆλον ὅτι πάντῃ τε καὶ πάντως ὁ ἐκ θεοῦ πατρός λόγος; οὕτω γὰρ ἔσται μέγα
 P 259 τὸ τῆς εὐσεβείας μυστήριον. ὤφθη δὲ ἀγγέλοις ἀναβαίνων εἰς οὐρανοὺς, ἐκηρύχθη ἐν
 ἔθνεσι διὰ τῶν ἀγίων ἀποστόλων, ἐπιστεύθη δὲ καὶ ἐν κόσμῳ καὶ οὐ τί που φημὲν ὅτι
 καθ' ἡμᾶς ἄνθρωπος ἀπλῶς, ἀλλ' ὡς θεὸς ἐν σαρκὶ καὶ καθ' ἡμᾶς γεγονώς. ἀνελήφθη

VS, D [= mn], A

2 παραδέδωκεν S	3 ἐστὶ τὸ ῥήμα V	6 ἰν̄ χν̄ V	14 οὐ] ὁ V	16 συναθροον-
τες S	17 αὐτοῖς om. V	ἡμῖν A	19 ἑαυτὸν S	24 ὑποδοχῆσ S
25 ὧν] ὃν V	26 ἐληλύθην A	27 ἐπ' αὐτῷ] εἰς αὐτόν V	28/29 πλημμελήμασι VSD	29 ἡμῶν om. V
32 ἑαυτὸν VA	33 ὃς legit Cyrillus cf. p. 43, 25 θσ̄ VSDA	35 ὁ ἐν VA οὖν SD	37 μυ-	
στήριον θσ̄ ἐφανερῶθη ἐν σαρκὶ V	38 καὶ ¹ om. V	ὅτι om. *SD		

δὲ καὶ ἐν δόξῃ, ἵνα λέγοντος ἀκούσῃ τοῦ θεοῦ καὶ πατρός· κάθου ἐκ δεξιῶν μου, Ps. 109, 3
 ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου.

Ἐκ τῆς πρὸς Τίτον

215 Πιστὸς ὁ λόγος, καὶ περὶ τούτων βούλομαί σε διαβεβαιούσθαι, ἵνα Tit 3, 8
 φροντίζωσι καλῶν ἔργων προίστασθαι οἱ πεπιστευκότες θεῷ. Ἄρα 5
 οὐν οἱ θεῷ πιστεύοντες οὐκ εἰς Χριστὸν πεπιστεύκασι; καίτοι λέγων ὁράται σαφῶς ὁ
 μακάριος Ἰωάννης περὶ αὐτοῦ· ὅσοι δὲ ἔλαβον αὐτόν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν Ioh. 1, 12
 τέκνα θεοῦ γενέσθαι τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ μὴν καὶ
 αὐτὸς ὁ μακάριος Παῦλος· εἰδότες δὲ ὅτι οὐ δικαιοῦται ἄνθρωπος ἐξ ἔργων Gal. 2, 16
 νόμου ἂν μὴ διὰ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡμεῖς εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν 10
 ἐπιστεύσαμεν, ἵνα δικαιωθῶμεν ἐν αὐτῷ. ὅτε τοίνυν θεῷ πιστεύουσιν
 οἱ Χριστῷ τὴν πίστιν προσάγοντες, πῶς οὐκ ἂν εἴη θεὸς ἀληθής;

Ὅτι εἰς Χριστὸν ἡ πίστις

Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγελίου

216 Ὅσοι δὲ ἔλαβον αὐτόν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα θεοῦ γενέσθαι 15 Ioh. 1, 12
 τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Δύο κατὰ ταυτὸν τίθησι θεοπρεπῆ·
 παραλαμβάνεται γὰρ οὐχ ἑτέρως παρ' ἡμῶν ὁ Χριστός. πλὴν ὅτι δὲ εἰς αὐτόν ἡ πί-
 στις, σαφηνεῖ τὸ προκείμενον· τοῖς γὰρ πιστεύουσι φησὶν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ. P 260
 πιστεύομεν δὲ εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, οὐκ ἄνθρωπον εἶναι κοινὸν καὶ ἓνα τῶν καθ' ἡμᾶς
 πιστεύοντες, ἀλλὰ θεὸν ἐνηθρονηκότα. οὐκ ἀνθρώπινον δὲ τὸ ἐξουσίαν δίδόναι τέκνα 20
 θεοῦ γενέσθαι, θεοπρεπὲς δὲ μᾶλλον καὶ ὑπὲρ τὴν κτίσιν. ὅτε τοίνυν εἰς αὐτόν ἡ
 πίστις καὶ αὐτὸς δίδωσι τῆς υἰοθεσίας τὴν χάριν, πῶς οὐ θεὸς ὁ Χριστός;

217 Ταύτην ἐποίησεν ἀρχὴν τῶν σημείων ὁ Ἰησοῦς ἐν Κανᾷ τῆς Γαλι- Ioh. 2, 11
 λαίας καὶ ἐφάνερωσε τὴν δόξαν αὐτοῦ καὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν οἱ μαθη-
 ται αὐτοῦ. Γεγονότος ἄρα τοῦ σημείου καὶ φανερώσαντος τοῦ Χριστοῦ τὴν δόξαν 25
 αὐτοῦ, ὡς εἰς τίνα πεπιστεύκασιν οἱ μακάριοι μαθηταί; ἄρα εἰς ἄνθρωπον ἅγιον ἀπλῶς;
 καίτοι πρὸ τοῦ σημείου ἠκολούθησαν αὐτῷ τεθραυμάκωτες ὡς ἅγιον· ἀλλὰ τεθέανται διὰ
 τοῦ σημείου τὴν ὑπὲρ ἄνθρωπον δύναμιν τε καὶ ἐξουσίαν ἔχοντα. οὐκοῦν πεπιστεύ- PG 1333
 κασιν ὡς εἰς θεόν. ἰστέον δὲ ὅτι πολλοὶ τῶν ἁγίων πολλὰ πεποιήκασι καὶ παράδοξα
 καὶ ἐθαυμάστησαν μὲν, ἐπίστευσε δὲ εἰς αὐτοὺς οὐδεὶς. 30

218 Ἐχοι δ' ἂν τὴν ἴσην διάνοιαν· ὡς δὲ ἦν ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐν τῷ πάσχα Ioh. 2, 23
 ἐν τῇ ἑορτῇ, πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, θεωροῦντες αὐτοῦ
 τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει.

219 Οὐ γὰρ ἀπέστειλεν ὁ θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον, ἵνα κρίνη Ioh. 3, 17. 18
 τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σωθῇ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ. ὁ πιστεύων εἰς αὐτόν οὐ 35
 κρίνεται· ὁ δὲ μὴ πιστεύων ἤδη κέκριται, ὅτι μὴ πεπίστευκεν εἰς τὸ ὄνομα
 τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ θεοῦ. Εἰ σωτηρίας ὁδὸς ἐστὶν ἡ πίστις ἢ εἰς τὸν υἱόν,
 πῶς ἄρα πιστεύομεν εἰς αὐτόν; ἢ πῶς τὴν ἐκ τοῦ κρίνεσθαι διαφευξόμεθα δίκην; ἄρα γὰρ
 ὡς ἄνθρωπον καταδεξάμενοι καὶ ἕτερον παρὰ τοῦτο οὐδέν; εἶτα πῶς οὐκ ἀνθρώπῳ λα- P 261
 τρεύσομεν; ἀλλ' ὡς εἰς θεόν· τοῦτο γὰρ ἀληθές. τίς οὖν ὁ φάναι τολμῶν οὐκ εἶναι 40
 κατὰ ἀλήθειαν θεόν, οὐ δεικαίωκεν ἡ πίστις τὴν ὑπ' οὐρανόν;

3—12 Tim. arm. p. 314

VS, D [= mn], A

3 Τιμόθεον πρώτης Tim.
 εἰς χν SD 16 κατ' αὐτόν SD
 καίτοι καὶ VSD 33 ἐποίη V

5 φροντίζουσι D
 23 τὴν ἀρχὴν SD
 37 ἡ² om. V

12 χῶ — προσάγοντες VA Tim. πιστεύοντες
 26 μακάριοι om. V 27 καίτοι A
 39/40 λατρεύσωμεν S

220 Ἔγνω οὖν ὁ πατήρ ὅτι ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρῃ ἐν ἣι εἶπεν αὐτῷ· ὁ υἱός σου ζῆι, καὶ ἐπίστευσεν εἰς αὐτὸν αὐτὸς καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ ὅλη. Ἄνεστησεν ἐκ νεκρῶν τοῦ βασιλικοῦ τὸν υἱὸν ὁ Χριστός, εἰρηκῶς αὐτῷ· πορεύου, ὁ υἱός σου ζῆι· εἶτα πεπίστευκε πανοικί. ἄρ' οὖν διὰ τῆς οὕτω μεγάλης καὶ θεοπρεποῦς ἐξουσίας ὡς εἰς ἄνθρωπον πεπίστευκεν ὁ βασιλικὸς ἢ θεὸν ἔγνω κατὰ φύσιν ὄντα αὐτὸν καὶ ζωοποιούντα μετ' ἐξουσίας οὓς ἂν ἔλοιτο, καὶ μόνωι ῥήματι; ἀλλ' ἐστὶ δῆλον ὅτι πεπίστευκεν ὡς θεῷ.

221 Ἄμην ἄμην λέγω ὑμῖν ὅτι ὁ τὸν λόγον μου ἀκούων καὶ πιστεύων τῷ πέμψαντί με ἔχει ζωὴν αἰώνιον. Πέπομφεν ἡμῖν ἐξ οὐρανῶν ὁ θεὸς καὶ πατήρ τὸν ἴδιον υἱόν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλὰ ἔχη ζωὴν αἰώνιον. πῶς οὖν ἐν τούτοις φησὶ ζωὴν αἰώνιον ἔχειν τὸν πιστεύοντα τῷ πέμψαντι αὐτόν; εἰς τίνα λοιπὸν ἢ πίστις; ἄρ' ὡς εἰς δύο θεούς, τὸν πατέρα καὶ αὐτόν; μὴ γένοιτο, ἀλλὰ ὡς εἰς ἓνα θεὸν καὶ ἀληθινόν. οὐκοῦν εἴ τις πιστεύσειεν εἰς Χριστόν, πεπίστευκεν εἰς θεόν, κἂν εἰ πιστεύσειεν εἰς θεὸν πατέρα, πεπιστευκῶς ἔσται καὶ εἰς τὸν ἓνα κύριον Ἰησοῦν Χριστόν.

222 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τοῦτό ἐστι τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ ἵνα πιστεῦητε εἰς ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος. Εἰ τὸ τῷ θεῷ δοκοῦν ἐπιτελοῦμεν πιστεύοντες εἰς Χριστόν (αὐτὸν γὰρ ἀληθῶς ἀπέστειλεν ὁ πατήρ εἰς τὸν κόσμον, ὅτε γέγονεν ἄνθρωπος καθ' ἡμᾶς), πῶς οὐκ ἂν εἴη θεὸς ἀληθινός; οὐ γὰρ ἂν ἦν ἔργον θεοῦ τὸ πιστεύειν εἰς ἄνθρωπον.

223 Ἰησοῦς δὲ ἔκραζε καὶ εἶπεν· ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ πιστεύει εἰς ἐμὲ, ἀλλ' εἰς τὸν πέμψαντά με καὶ ὁ θεωρῶν ἐμὲ θεωρεῖ τὸν πέμψαντά με, εἶτα προσεπάγει τούτοις· ἐγὼ ἐξ ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλάλησα, ἀλλ' ὁ πέμψας με πατήρ αὐτός μοι ἐντολὴν δέδωκε τί εἴπω καὶ τί λαλήσω. Ὅτε τοίνυν κατ' ἐντολὰς τοῦ πατρός, κἂν ὡς ἄνθρωπος λέγη, τὴν πίστιν τὴν εἰς αὐτὸν εἰς τὸν πέμψαντα αὐτόν ἀναφέρει καὶ ὁ θεωρῶν αὐτὸν θεωρεῖ τὸν πέμψαντα αὐτόν, τίς ὁ φάναι τολμῶν οὐκ εἶναι θεὸν αὐτόν καὶ τούτον ἀληθινόν; ὅμοιον δὲ τούτῳ· πιστεῦετε εἰς τὸν θεόν, καὶ εἰς ἐμὲ πιστεῦετε.

Ἐκ τοῦ κατὰ Λουκᾶν εὐαγγελίου

224 Πλὴν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐλθὼν, ἄρα εὐρήσει τὴν πίστιν ἐπὶ τῆς γῆς; Ὅταν ὁ Χριστὸς ἐξ οὐρανοῦ παραγένηται, ποίαν ἄρα ζητήσῃ πίστιν ἐν ἡμῖν; εἰ μὲν γὰρ ὡς ἄνθρωπος καθ' ἡμᾶς πιστεύεσθαι βούλεται, τίς ὁ ἀπιστήσας αὐτῷ; ἐνεκάλουσιν γὰρ οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες· διὰ τί σὺ ἄνθρωπος ὢν ποιεῖς ἑαυτὸν θεόν; Ἕλληνες δὲ σταυρὸν ἀκούοντες καὶ θάνατον, ὡς περὶ ἀνθρώπου κοινοῦ διάκεινται καὶ τῶν καθ' ἡμᾶς ἐνός. ποίαν οὖν ἄρα πίστιν ζητεῖ ἢ δηλονότι τὴν ἐκκεκρυμμένην διὰ τῶν θεηγόρων, οἱ καὶ αὐτόπται καὶ ὑπηρέται γεγονάσι τοῦ λόγου; ἔφη τοίνυν Ἰωάννης ὅτι ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο, γέγονε δὲ σὰρξ μετὰ τοῦ μείναι θεός. αὕτη τοίνυν ἡ πίστις ἐν ὑμῖν παρ' αὐτοῦ ζητηθήσεται κατὰ καιρούς.

VS, D [= mn], A

1 ὁ om. Sm ὥρα VA ἡμέρα SD 2 ἐπίστευσαν SD 4 καὶ om. SD 5 ὄντα
κατὰ φύσιν ἔγνω D 9 ἡμῖν om. D οὐρανοῦ DA 10 ἔχει VS, corr. S 12 αὐτόν⁵
τὸν υἱὸν V 14 τὸν θ^ν V 15 τὸν χ^ν V 16 ὁ ἰσ V 18 ἀληθῶς om. V 19 θ^ω V
20 ἄνθρωπον Pusey αὐτόν VSDA 25 λέγει V 31 πίστιν ζητήσῃ SD 32 βούλεται πιστεύ-
εσθαι V οἱ om. A 37 ἡμῖν VD in fine add. τέλος λόγων [λόγων om. S] προσφωνητικῶν
[προσφωνητικῶν S] παρὰ κυρίλλου ἐπισκόπου ἀλεξανδρείας πρὸς τὰς εὐσεβεστάτας δεσποίνας VS

161 = S 133 A 164 Latina uersio extat in Collectione C 87. 88

Ἵπομνήματα πραχθέντα παρὰ τοῖς Ἀνατολικοῖς ἐπισκόποις ἐν οἷς καθαιροῦσι Κύριλλον καὶ L III 589
Μέμνονα τοὺς ἀγιωτάτους καὶ ἀκοιωνήτους ποιοῦσι πάντας τοὺς τῆς ἀγίας συνόδου M IIII 1260

- 1 Παρόντος ἐν τῷ οἰκίῳ καταγωγίῳ τοῦ ἀγιωτάτου καὶ θεοφιλεστάτου Ἰωάννου τοῦ ἐπισκόπου τῆς Ἀντιοχείων μητροπόλεως τῆς Ἀνατολικῆς διοικήσεως καὶ τῆς σὺν αὐτῷ 5 ἀγίας συνόδου, ὁ μεγαλοπρεπέστατος καὶ ἐνδοξότατος Κανδιδιανὸς ὁ κόμης τῶν καθωσιωμένων δομestikῶν εἶπεν· Ἐμοὶ μὲν εὐχῆς ἔργον ἦν καὶ τῆς σῆς θεοσεβείας παρούσης καὶ πάσης ὁμοῦ τῆς συνόδου συναχθείσης εἰς ἓν τὰ γράμματα τῶν δεσποτῶν ἡμῶν καὶ εὐσεβ- ep. 31
εστάτων βασιλέων ἀποδοῦναι, ὥστε πάσης, ὡς προεῖπον, τῆς συνόδου συναχθείσης τὸ 9
τηνικαῦτα τὰ προστεταγμένα παρ' αὐτῶν γενέσθαι. ἀλλὰ πρὸ τούτων ἡμερῶν πέντε ὁ d. 22. m.
εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Κύριλλος καὶ Μέμνων ὁ τῆσδε τῆς πόλεως ἐπίσκοπος καὶ οἱ σὺν Iun. 431
αὐτοῖς εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι συναχθέντες ἐν τῇ ἀγίᾳ ἐκκλησίᾳ ἐκωλύοντο παρ' ἐμοῦ
καθ' ἑαυτοὺς συνεδρεῦειν παρὰ τὰ τεθεσπισμένα παρὰ τῶν δεσποτῶν ἡμῶν καὶ εὐσεβε-
στάτων βασιλέων καὶ παρηνοῦντο ἀναμεῖναι τὴν πάντων ὑμῶν παρουσίαν· οἱ δὲ ἀπήιτουν
παρ' ἐμοῦ τὸ ἀναγνωσθῆναι τὴν σάκραν. μὴ βουλόμενος δὲ τοῦτο ποιῆσαι διὰ τὸ μὴ 15
παρεῖναι τὴν σὴν ἀγιωσύνην πολλοὺς τε ἑτέρους ἐπισκόπους καὶ μητροπολίτας μηδέπω M IIII 1261
ἐληλυθέναι, ἠναγκάσθη παρ' αὐτῶν διὰ τὸ εἰρηκῆναι αὐτοὺς ὅτιπερ ἀγνοοῦσι τί ἂν εἴη τὸ
γραφὲν παρὰ τῶν δεσποτῶν ἡμῶν. τούτου ἕνεκεν συναχθέντων αὐτῶν ἀναγκασθεῖς,
ὑπὲρ τοῦ μὴ δοῦναι πρόφασιν ἀταξίας, ἀνέγνω αὐτοῖς τὴν σάκραν καὶ παρῶν καὶ μέλλων
ἐξιέναι διεμαρτυράμην αὐτοὺς μηδὲν προπετές πράξειν, καθὼς περ καὶ πολλοὶ τῶν ἀγιωτά- 20
των ἐπισκόπων τῶν σὺν ἐμοὶ πρὸς αὐτοὺς εἰσελθόντων ἴσασιν. οἱ δὲ οὐδὲ οὕτως
ἀνασχόμενοι ἔπραξαν ἄπερ αὐτοῖς ἤρεσεν.
- 2 Ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Ἰωάννης εἶπεν· Εὐχῆς ἔργον ἐπακοῦσαι τῶν εὐσεβῶν
συλλαβῶν· χρὴ γὰρ μὴ καταστοχάζεσθαι τῶν πράγματων, ἀλλ' ἐπ' αὐτοῦ βαίνειν τοῦ ἀλη- L III 592
θοῦς καὶ μαθεῖν τὸν εὐσεβῆ σκοπὸν τῶν θεοφιλεστάτων ἡμῶν βασιλέων, οἵτινες πάσαν 25
σπουδὴν ἔχουσιν ὑπὲρ τῶν τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησιῶν καὶ προτιμῶσι τούτου οὐδέν. γνω-
ρισάτω οὖν ἡμῖν ἢ ὑμετέρα μεγαλοπρέπεια τίνα ἐστὶ τὰ παρακαλουθήσαντα ἀναγνωσθέν-
των αὐτοῖς τῶν θεοφιλεστάτων τούτων γραμμάτων.
- 8 Ὁ μεγαλοπρεπέστατος κόμης Κανδιδιανὸς εἶπεν· Ἀναγνωστικῶς τῆς σάκρας ἐπευ-
φήμησαν πάντες, ὡς νομίσαι με ὅτι ἀληθῶς εἴκουσι πᾶσι τοῖς παρὰ τῶν εὐσεβῶν ἡμῶν 30
βασιλέων θεσπισθεῖσι, καὶ ἔχαιρον ἐγὼ τούτοις. μετὰ δὲ ταῦτα παρακαλοῦντός μου εἶξαι
πάντας τοῖς γράμμασιν, οὐδεὶς ἐμοῦ ἀνασχέσθαι ἐβούλετο, ἀλλὰ μεθ' ὕβρεως τοὺς εὐλαβε-
στάτους ἐπισκόπους τοὺς παρὰ τοῦ ἀγιωτάτου ἐπισκόπου Νεστορίου ἀποσταλέντας καὶ
τοὺς σὺν αὐτοῖς ἐξέωσαν, κάμει δὲ πάλιν ἐπὶ πολὺ παρακαλοῦντα ἐξέωσαν τοῦ συνεδρίου,
ὡσανεὶ οὐκ ὀφείλοντα κοινωνῆσαι τοῖς παρ' αὐτῶν τυπουμένοις. ἄλλως δὲ οὐδὲ τὸ 35
ἀποσταλὲν αὐτοῖς παραναγνωστικὸν παρὰ τῶν εὐλαβεστάτων ἐπισκόπων συνεχώρησαν Coll. C
ἀναγνωσθῆναι, ὡς οἱ σὺν ἐμοὶ γενόμενοι ἀγιώτατοι ἐπίσκοποι ἴσασι καὶ μαρτυροῦσι τοῖς ep. 82

VS, D [mn], AA

ῥνα V ρκς' D βιβλίον β' in mg. m 2/3 Ἵπομνήματα — συνόδου om. S 2 πραχθέντα A
πραχθέντα ἐν ἐφέσω D om. V τῶν τῆς ἀνατολῆς ἐπισκόπων D 2/3 καθαιροῦσι — συνόδου VA
κύριλλον καὶ μέμνονα καθαιρέσει ὑποβάλλουσιν ἐπὶ παρουσία κανδιδιανοῦ D 4 praemittit *Antiocho*
cons. VI Kal. Iul. [d. 26. m. Iun. 431] A παρόντες S τοῦ^a om. A 7 δομestikῶν om. V
11 εὐλαβέστατος VAA εὐλαβέστατος καὶ θεοφιλέστατος SD *huius id est Ephesiae* A 12 ἀγία
VAA om. SD 13 θεσπισθέντα SD 14 ἡμῶν SD, corr. S 20 καὶ om. SD 24 στο-
χάζεσθαι D 25 εὐσεβεστάτων D δεσποτῶν V 28 τούτων om. A 30 ἡμῶν om. A
31 με S 32 οὐδεὶς τ' V ἀνέχεσθαι A ἠβούλετο SD 33 ἐπισκόπου om. SD
34 παρακαλοῦντες S 35 ὀφείλοντες S δέ] τε δὲ D 36 ἐπαναγνωστικὸν D

cf. Coll. C 86^a παρ' ἐμοῦ ἀκολούθως γεγενημένοις. ταῦτα δὲ πάντα καὶ εἰς γνώσιν τῶν δεσποτῶν τῆς οἰκουμένης ἀνηγάμεν δηλοῦντες ὅτι τῆς σῆς ἀγιωσύνης τὴν παρουσίαν καὶ τῶν σὺν αὐτῇ ἀγιωτάτων ἐπισκόπων ἀναμένουεν.

4 Ὁ θεοφιλέστατος ἀρχιεπίσκοπος Ἰωάννης εἶπεν· Ἀναγνωσθήτω καὶ ἡμῖν τὰ εὐσεβῆ ἐπ. 25. 31 γράμματα.

5 Τῶν δὲ ἀγιωτάτων ἐπισκόπων ἀναστάντων ἀνέγνω ὁ μεγαλοπρεπέστατος κόμης Κανδιδιανός. τούτου δὲ γενομένου καὶ ἐπευξαμένων τῶν θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων τῷ εὐσεβεῖ αὐτῶν κράτει, ὁ θεοφιλέστατος ἀρχιεπίσκοπος Ἰωάννης εἶπεν· Ἦρκει μὲν αὐτοῦ τοῦ εὐσεβοῦς γράμματος ἡ γαληνότης πρὸς πᾶσαν αὐτοῦ ἀγαγεῖν εὐταξίαν, εἰ καὶ ἔξω ἦσαν τοῦ ἱερατικοῦ τάγματος· ἀλλ' ἐπειδὴ, ὡς εἶπεν ὑμῶν ἡ μεγαλοπρέπεια, θορύβου καὶ 10 ἀταξίας μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν γραμμάτων τὰ πάντα ἐπλήρωσαν καὶ ὕβρεις ἐπήγαγον καὶ τοῖς θεοφιλεστάτοις ἐπισκόποις καὶ τῇ σῇ μεγαλοπρέπεια, ἐπιστάντες ἡμεῖς μετὰ τῆς πρεπούσης εὐταξίας καὶ τοῦ γράμματος ἐπηκούσαμεν καὶ τὸν σκοπὸν τῶν θεοφιλεστάτων ἡμῶν βασιλέων εἰς ἔργον ἀγαγεῖν ἐτοίμως ἔχομεν, θεοῦ ἐπιτρέποντος. παρακαλῶ δὲ καὶ εἰ ἕτερόν τι πέπρακται παρ' αὐτῶν, μαθεῖν παρὰ τῆς σῆς μεγαλοπρεπείας. 15

6 Ὁ μεγαλοπρεπέστατος κόμης Κανδιδιανός εἶπεν· Ἐπειδὴ πάντα ἀκριβῶς ζητεῖ ἡ σὴ ἀγιωσύνη καὶ ἀκολούθως, δίκαιον καὶ τὰ λοιπὰ λέγεσθαι παρ' ἐμοῦ. τῇ γὰρ ἐξῆς ἡμέρᾳ M III 1264 d. 23. m. Jan. 431 ἀγνοῶν πάντῃ τὰ πεπραγμένα, ἐξαίφνης ἤκουον τὸν ἀγιώτατον ἐπίσκοπον Νεστόριον καθιρηθῆσθαι παρ' αὐτῶν προτεθέν τε γράμμα τὸ καθαιρετικὸν ἀποσπάσας ἀνέγνω, ὅπερ ἀπέστειλα τοῖς εὐσεβεστάτοις ἡμῶν βασιλεῦσι. μετ' ὀλίγον δὲ κατὰ τὴν ἀγορὰν ἤκουον 20 καὶ δημοκῆρυκας περιόντας τὴν καθαίρεσιν τοῦ μνημονευθέντος ἀγιωτάτου ἐπισκόπου Νεστορίου ἐκπομπεύειν. ταῦτα τοῖνυν γνοῦς, ἐνοχᾶς αὐτοῖς ἀπέστειλα πρὸς τὸ μηδὲν Coll. C ep. 86 L III 593

πράξει παρὰ τὰ προσταχθέντα παρὰ τῶν εὐσεβεστάτων ἡμῶν βασιλέων. οὐδὲν δὲ ἤττον Coll. C ep. 85 καὶ τοὺς ἀγιωτάτους ἐπισκόπους μεθώδευσα τοὺς μὴ συναθροισθέντας μετ' αὐτῶν ἀναμεῖναι τὴν τῆς ὑμετέρας ἀγιωσύνης παρουσίαν. 25

7 Ὁ θεοφιλέστατος ἀρχιεπίσκοπος Ἰωάννης εἶπεν· Ἀκολούθως τοῖς κανόσι καὶ τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς θεσμοῖς καὶ τῷ βασιλικῷ γράμματι ἐπὶ παρουσίᾳ πάντων διαλεχθέντες καὶ ἐπερωτήσαντες τὰ εἰκότα καὶ τυχόντες ἀποκρίσεως, ἦλθον ἐπὶ τοῦτο ἐλέγχων γενομένων ἢ ἐρήμην κατεδίκασαν τὸν ἄνδρα;

8 Ὁ μεγαλοπρεπέστατος κόμης Κανδιδιανός εἶπεν· Ἰσασι πάντες οἱ συμπαρόντες μοι 30 θεοσεβέστατοι ἐπίσκοποι ὡς χωρὶς τινος κρίσεως καὶ ἐξετάσεως καὶ ζητήσεως τὰ παρ' αὐτῶν τετύπῃται.

9 Ὁ θεοφιλέστατος ἀρχιεπίσκοπος Ἰωάννης εἶπεν· Μάλιστα μὲν οὐδὲ τὰ ἐφ' ἡμῶν αὐτοῖς πραχθέντα ἀκόλουθα ἦν· δέον γὰρ αὐτοῦς τοὺς ἄρτι ἐξ ἀποδημίας οὕτω μακρὰς ἤκον- 35 τας ἀδελφικῶς ἀσπᾶσασθαι καὶ κεκονιαμένους ἔτι φιλοφρονήσασθαι καὶ ἀνακτήσασθαι ἀδελφικῆ διαθέσει, εὐθὺς ἦλθον ταρασσόντες ἡμᾶς καὶ θορυβούντες καὶ τὴν συνήθη ἀταξίαν ἐπιδεικνύμενοι. ἀλλ' ὅμως τούτοις ἢ <νῦν> συνοῦσά μοι ἀγία σύνοδος οὐδὲ τὰς ἀκοὰς

4—7 haec in obscuram brevitatem contracta esse apparet ex A

VS, D [= mn], AA

2 δηλοῦντων S 4 ἐπίσκοπος SD 6 δὲ om. SD ἀνέγνωσεν V 7 γενομένου S 8 αὐ-
τοῦ VAS αὐτοῖς ScotD 9/10 ἐξῶσαν VA 11 μετὰ μετὰ SD ἐποίησαν D 12 καὶ¹ SAA
om. VD 13 προσηκούση A 14 προθύμως V 15 τι AA om. VSD 19 ἐπισπάσας V
20 καὶ κατὰ SD τῆσ ἀγορᾶσ SDA 21 περιόντας SDA ἐπισκόπου VAA om. SD
22 ἐκπομπεύειν om. V ἐνοχᾶσ SD *precēs* A ἐν εὐχαῖσ V καὶ εὐχᾶσ A ἀπέστειλα αὐτοῖς V
23 προστεταχθέντα V 24 ἡμῶν ἐπισκόπους V ἐμεθόδευσα V 27 θεσπίσασι V 30 μοι
om. SD 31 θεοσεβέστατοι VAA θεοφιλέστατοι SD καὶ ζητήσεως VAA om. SD 33 ἐπί-
σκοπος D οὐδὲ SDAA οὖν δὴ V 34/35 οὕτω μακρὰς ἤκοντας AA οὕτω μακρὰν ἤκοντας V
μακρὰσ ἤκοντας οὕτωσ SD 35 κεκονιωμένους A 37 νῦν A om. VSDA

υπέσχε. δοκιμάσει δὲ ἡ ἁγία σύνοδος τὰ ὀφείλοντα κατὰ τῶν οὕτως ἀθέσμως καὶ τυραννικῶς ἅπαντα συνταραζάντων ἀκολούθως τυπωθῆναι.

10 Τούτων οὕτως ἐχόντων καὶ ἐξελθόντος τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου Κανδιδιανοῦ τοῦ κόμητος τῶν καθωσιωμένων δομεστικῶν μετὰ τὴν τοῦ εὐσεβοῦς γράμματος ἀνάγνωσιν καὶ τὴν κατάθεσιν τῆς προειρημένης διηγήσεως, ὁ θεοφιλέστατος ἀρχιεπίσκοπος Ἰωάννης εἶπεν· Ἀκήκοεν ἡ ὑμετέρα θεοσέβεια τοῦ τε εὐσεβοῦς γράμματος τῶν θεοφιλεστάτων ἡμῶν βασιλέων καὶ τῶν παρὰ τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου κόμητος Κανδιδιανοῦ κατατεθέντων καὶ ἔγνω τὸν σκοπὸν τῶν εὐσεβεστάτων βασιλέων, ὡς πάσαν πρόνοιαν ποιούμενοι τῆς ἐκκλησιαστικῆς εἰρήνης καὶ τῆς υἰοῦς καὶ ἀπεριτρέπτου πίστεως καὶ τῶν ἀποστολικῶν δογμάτων τὴν ἁγίαν ἐνταῦθα συνήθροισαν σύνοδον, ἀξίως τοῦ θεοφιλοῦς αὐτῶν κράτους τοῦτο γενέσθαι 10 προστάξαντες, ὥστε πάντας κατὰ ταυτὸν γενομένους τὰ τε ζητούμενα ἀδελφικῶς καὶ ὡς ἱερεῦσι πρέπει, βασανίσαι κατὰ τε πρότασιν καὶ λύσιν καὶ πεῦσιν καὶ ἀπόκρισιν ταραχῆς πάσης ἐκτὸς καὶ θορύβου χωρὶς, μηδενὸς ἑτέρου ζητουμένου μήτε ἐκκλησιαστικοῦ μήτε χρηματικοῦ κεφαλαίου πρὸ τῆς ἀκριβοῦς ἐρεύνης καὶ βεβαιώσεως τῆς εὐσεβοῦς πίστεως τῶν ἁγίων καὶ μακαρίων πατέρων τῶν ἐν Νικαίαι τῆς Βιθυνίας συνεληλυθότων. τί τοίνυν 15 συνοραὶ ὑμῶν ἢ θεοσέβεια δεῖν γενέσθαι ἐπὶ τῇ τοσαύτῃ τῶν εὐσεβῶν γραμμάτων καταφρονήσει;

11 Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπεν· Δῆλός ἐστιν ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Κύριλλος ὁ τῆς Ἀλεξανδρέων καὶ Μέμνων ὁ τῆσδε τῆς πόλεως εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος ὁ εἰς ἅπαντα συνεργήσας αὐτῷ, ὡς ἀκριβῶς ἔγνωμεν πρὸ τῆς ὑμετέρας παραγενόμενοι θεοσεβείας καὶ πάντα 20 ὡς εἰπεῖν θεασάμενοι τὰ ὑπ' αὐτοῦ τολμηθέντα. τὰς τε γὰρ ἁγίας ἐκκλησίας τὰ τε ἅγια μαρτύρια καὶ τὸ ἅγιον Ἀποστόλιον ἀπέκλεισε, μὴ συγχωρήσας μηδὲ τὴν ἁγίαν πεντηκοστὴν παρὰ τῶν θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων ἐπιτελεσθῆναι πλήθους τε ἀγροικικῶν συναγαγῶν 43¹ διετάραξε τὴν πόλιν, τοὺς οἰκείους κληρικούς εἰς τὰς οἰκίας τῶν θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων πέμπων καὶ μυρία ἀνήκεστα ἀπειλῶν, εἰ μὴ συναθροισθεῖεν εἰς τὸ ἀτάκτως ὑπ' αὐτῶν 25 γενόμενον συνέδριον, ἐπὶ κακῷ τῷ συνειδότι ἅπαντα συνταράξαντες καὶ συγχέαντες καὶ θορύβων τὰ ἐκκλησιαστικὰ πληρώσαντες πράγματα καὶ τῶν τε εὐσεβῶν γραμμάτων καταφρονήσαντες τοὺς τε ἐκκλησιαστικούς θεσμούς πατήσαντες, ὥστε τὴν αἰρετικὴν κακοδοξίαν μὴ ζητηθῆναι, ἣν ἐν τοῖς κεφαλαίοις εὔρομεν τοῖς ἀποσταλείσι πρώην εἰς τὴν βασιλίδα πόλιν 6 ὑπὸ τοῦ εὐλαβεστάτου Κυρίλλου τοῦ ἐπισκόπου, ὧν τὰ πλεῖστα συμβαίνει τῇ Ἀρείου καὶ 30 Ἀπολιναρίου καὶ Εὐνομίου δυσσεβείαι. χρή τοίνυν τὴν τε σὴν ἀγιωσύνην καὶ πάντας ἡμᾶς ἐκθύμως ὑπερμαχῆσαι τῆς εὐσεβείας, ὥστε μὴ ὑπαχθῆναί τινος τοῖς αἰρετικοῖς τοῦ θεοφιλεστάτου Κυρίλλου τοῦ ἐπισκόπου κεφαλαίοις μηδὲ διαφθαρῆναι τῶν ἁγίων πατέρων τὴν πίστιν, καὶ τοὺς μὲν ἐξάρχους τοῦ τε αἰρετικοῦ φρονήματος καὶ τῆς πάντα λόγον ὑπερβαλλούσης ἀταξίας τῇ ἀξίαι τῆς παρανομίας ψήφωι καταδικάσαι, τοὺς δὲ ὑπαχθέντας αὐ- 35 τοῖς καὶ παρασυρέντας ὑπ' αὐτῶν εὐλαβεστάτους ἐπισκόπους ἐκκλησιαστικῶι ἐπιτιμίωι ὑποβαλεῖν.

12 Ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Ἰωάννης εἶπεν· Εὐχῆς μοι ἔργον ἦν τὸ μηδένα τῶν τῷ θεῷ ἱερατεύειν ἀφορισθέντων ἐκτὸς γενέσθαι τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ σώματος· ἐπειδὴ δὲ ἀναγκαῖα τῶν ἀνιάτως ἐχόντων μελῶν ἢ τομὴ διὰ τὴν τοῦ παντὸς σώματος υἰγίαν, Κύριλλον μὲν καὶ Μέμνονα ὡς ἐξάρχους τῆς γεγενημένης παρανομίας καὶ τοῦ πατηθῆναι τοὺς

VS, D [= mn], AL

1 δοκιμάσει VA δοκιμάσειε SD *deliberet* Λ 3 κανδιδιανοῦ τοῦ VAA om. SD 4 καὶ τῶν D 5 ἐπίσκοπος V 8 ἡμῶν βασιλέων V 11 προστάξαντες VSA 12 πρέπον D 16 δεῖ S 19 ἅπαν SD 21 τε¹ VAA om. SD 26 γινόμενον A ταραζάντες D 27 τε om. V 28 τοὺς — πατήσαντες om. V 29 ἠύραμεν S 31 ἀπολιναρίου S 34 τε om. V 35 ἀξίαι] ἀταξία S

Acta conciliorum oecumenicorum. 1 1, 5.

16

- ἐκκλησιαστικούς θεσμούς καὶ τὰ εὐσεβῆ θεσπίσματα τῶν εὐσεβεστάτων ἡμῶν βασιλέων καὶ διὸ τὸ αἰρετικὸν τῶν προειρημένων κεφαλαίων φρόνημα καθαιρέσει ὑποβληθῆναι προσήκει, τοῖς δὲ ὑπ' αὐτῶν ὑπαχθέντας ἀκοινωνήτους γενέσθαι, ὡς ἂν τὸ οἰκεῖον ἐπιγνόντες πλημ- μέλημα τὰ τε αἰρετικὰ τοῦ Κυρίλλου κεφάλαια ἀναθεματίσωσι καὶ τῆι ἐκτεθείσῃ πίστει παρὰ τῶν ἀγιωτάτων πατέρων τῶν ἐν Νικαίαι συναθροισθέντων ἐμμένειν καθομολογήσωσι 5 μηδὲν ἕτερον αὐτῆι ἢ ξένον τῆς εὐσεβείας ἐπεισάγοντες καὶ κατὰ τὰ εὐσεβῆ γράμματα τῶν
- M III 1268** θεοφιλεστάτων ἡμῶν βασιλέων σὺν ἡμῖν συνέλθωσι καὶ τῶν τε Ζητουμένων τὴν βάσανον ἀδελφικῶς ποιήσωνται καὶ τὴν εὐσεβῆ βεβαιώσωσι πίστιν.
- 18** Ἡ ἀγία σύνοδος εἶπεν· Ἐνόμως καὶ ἐνδίκως ἡ σὴ ἀπεφήνατο ἀγιότης. δεῖ τοίνυν γράμματι κοινῶι Κυρίλλου μὲν καὶ Μέμνονος τὴν καθαιρέσιν, τῶν δὲ λοιπῶν τὴν ἀκοινωνη- 10 σίαν ὑπαγορευθῆναι καὶ ταῖς πάντων ὑπογραφαῖς ἡμῶν κυρωθῆναι.
- 14** Ὁ θεοφιλέστατος ἀρχιεπίσκοπος Ἰωάννης εἶπεν· Γενήσεται τὰ συνδόξαντα. Ἰωάννης ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας διελάλησα.

Ψῆφος

- L III 597 15** Ἡ ἀγία σύνοδος ἡ χάριτι θεοῦ συγκροτηθεῖσα ἐν Ἐφέσῳ κατὰ τὸ γράμμα τῶν εὐ- 15 σεβεστάτων καὶ φιλοχρίστων ἡμῶν βασιλέων διελάλησε τὰ ὑποτεταγμένα
- Ἡυχόμεθα μὲν κατὰ τοὺς κανόνας τῶν ἀγίων πατέρων καὶ κατὰ τὸ γράμμα τῶν εὐσεβεστάτων καὶ φιλοχρίστων ἡμῶν βασιλέων εἰρηνικῶς γενέσθαι τὴν σύνοδον· ἐπειδὴ δὲ θρασύτητι καὶ ἀταξίαι καὶ αἰρετικῶι φρονήματι κεκρημένοι καθ' ἑαυτοὺς συνηδρεύσατε, καί- τοι ἡμῶν ἐπὶ θύραις ὄντων κατὰ τὸ γράμμα τῶν εὐσεβεστάτων ἡμῶν βασιλέων, καὶ πάσης 20 ταραχῆς τὴν πόλιν καὶ τὴν ἀγίαν σύνοδον ἐνεπλήσατε ὑπὲρ τοῦ μὴ ζητηθῆναι τὰ κεφάλαια ἃ συμβαίνει τῆι Ἀπολιναρίου καὶ Ἀρείου καὶ Εὐνομίου κακοδοξίαι καὶ δυσσεβείαι, καὶ οὐκ ἀνεμείνατε τὴν τῶν ἀπανταχόθεν ἀγιωτάτων ἐπισκόπων παρουσίαν τῶν κληθέντων ὑπὸ τῶν εὐσεβεστάτων ἡμῶν βασιλέων καὶ ταῦτα τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου κόμητος Κανδιδιανοῦ ἐγγράφως καὶ ἀγράφως παραγγείλαντος ὑμῖν μηδὲν τοιοῦτον τολμήσαι, ἀλλὰ ἀναμείναι τὸ 25 κοινὸν ἀπάντων τῶν ἀγιωτάτων ἐπισκόπων συνέδριον, τούτου ἕνεκεν γινώσκετε ὡς καθιρημένοι ἐστὲ καὶ ἀλλότριοι τῆς ἐπισκοπῆς σὺ τε Κύριλλος ὁ τῆς Ἀλεξανδρέων καὶ <σὺ> Μέμνων ὁ τῆσδε τῆς πόλεως καὶ πάσης ἐκκλησιαστικῆς λειτουργίας ἀλλότριος ὡς πάσης τῆς ἀταξίας καὶ παρανομίας ἔξαρχοι καὶ ἡγεμόνες καὶ τοῦ πατηθῆναι τοὺς κανόνας τῶν πατέρων καὶ τὰ βασιλικά θεσπίσματα αἴτιοι γεγονότες· οἱ δὲ λοιποὶ πάντες οἱ συμφρονη- 30 σαντες τοῖς ἡτακτικῶσι καὶ παρανομήσασιν κατὰ τῶν κανόνων καὶ κατὰ τῶν βασιλικῶν θεσπισμάτων ἀκοινωνῆτοι ἐστέ, ὡς ἂν ἐπιγνόντες τὸ οἰκεῖον πλημμέλημα μετανοήσητε καὶ τὴν πίστιν τῶν ἀγίων πατέρων τῶν ἐν Νικαίαι συναθροισθέντων καταδέξησθε μηδὲν ἕτερον αὐτῆι <ἢ> ξένον ἐπεισάγοντες καὶ ἀναθεματίσητε τὰ αἰρετικὰ κεφάλαια τὰ ἐκτεθέντα παρὰ

15—p. 123, 3 affert Liberatus 6 p. 24. 25 Garnier

VS, D [= mn], AA
 1 γαληνοτάτων Λ 2 διὰ om. S 4 κεφάλαια ἀναθεματίσωσι VAA ἀναθεματίσωσι S ἀναθεματίσωσι δόγματα D πίστει om. SD 5 ἀγιωτάτων SAA ἀγίων VD καθομολογήσωσι πίστει D 6 ἐπεισάγοντα S καὶ] *et tunc* Λ 7 διέλθωσι A 11 καὶ — κυρωθῆναι om. A τῶν πάντων SD 13 διελάλησα SDA διελάλησε A διελάλησεν V 14 om. D 15 θῦ χάριτι A 16 ἡμῶν om. SD 16—18 διελάλησε — βασιλέων om. A 17 εὐχόμεθα SD 18 ἡμῶν καὶ φιλοχρίστων D 19/20 καίτοι — ὄντων] *plura in* Λ 20 θύρας S εὐσεβῶν SD 21 μὴ om. V 22 ἀπολιναρίου S 26 ἀγιωτάτων om. SD 27 σὺ Λ Liberatus om. VSDA 28 *huius civitatis Ephesiae* Λ 29 ἀταξίας καὶ παρανομίας VAA Liberatus ἀναρχίας καὶ παρανομίας ἀτάκτου D ἔξαρχίας καὶ παρανομίας ἀτάκτου S 30/31 συμφωνήσαντες V 33 τὴν πίστιν τὴν D 34 ἢ Λ om. VSDA Liberatus

Κυρίλλου τοῦ Ἀλεξανδρέως τὰ ἐναντιούμενα τῇ εὐαγγελικῇ καὶ ἀποστολικῇ διδασκαλίᾳ καὶ τῷ γράμματι τῶν εὐσεβεστάτων καὶ φιλοχρίστων βασιλέων ἐμμένητε τῷ κελεύοντι ἡσυχῶς καὶ ἀκριβῶς τὰ τῆς πίστεως ζητηθῆναι.

16

Εἰσὶ δὲ οἱ ὑπογράψαντες

M IIII 1269

1	Ἰωάννης ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας	5
2	Ἀλέξανδρος Ἀπαμείας μητροπολίτης	
3	Φρίτιλας Ἡρακλείας μητροπολίτης	
4	Ἰωάννης Δαμασκοῦ μητροπολίτης	
5	Ἰμέριος Νικομηδείας μητροπολίτης	
6	Δωρόθεος Μαρκιανουπόλεως μητροπολίτης	10
7	Ἑλλάδιος Ταρσοῦ μητροπολίτης	
8	Ἀλέξανδρος Ἱερᾶς πόλεως μητροπολίτης	
9	Μαξιμίνος Ἀναζαρβοῦ μητροπολίτης	
10	Δεξιανὸς Σελευκείας Ἰσαυρίας μητροπολίτης	
11	Εὐθήριος Τυάνων μητροπολίτης	15
12	Βασίλειος Θεσσαλίας μητροπολίτης	
13	Ἀστέριος Ἀμίδης μητροπολίτης	
14	Ἀντίοχος Βόστρων μητροπολίτης	
15	Θεοδώρητος Κύρου	
16	Παῦλος Ἐμίσης	20
17	Μακάριος Λαοδικείας	
18	Ἀπρίγγιος Χαλκίδος	
19	Θεοσέβιος Κίου Βιθυνίας	
20	Πολυχρόνιος Ἡρακλείας	
21	Γερόντιος Κλαυδιουπόλεως	25
22	Κύριλλος Ἀδάνων	
23	Κῦρος Μαρκουπόλεως	
24	Αὐσόνιος Ἰμερίας	
25	Αὐρήλιος Εἰρηνουπόλεως	
26	Πολυχρόνιος Ἐπιφανείας	30
27	Μελέτιος Νεοκαισαρείας	
28	Μουσαῖος Ἀράδου καὶ Ἀνταράδου	
29	Ἑλλάδιος Πτολεμαίδος	
30	Ἡσύχιος Κασταβάλων	
31	Ταριανὸς Αὐγούστης	35
32	Σαλούστιος Κωρύκου	
33	Οὐαλεντίνος Μαλλοῦ	
34	Ἰάκωβος Δοροστόλου	

1—43 et plura nec omnia eadem nomina habet A

VS, D [= mn], AA

2 βασιλέων SDA ἡμῶν βασιλέων VA Liberatus ἐμμένητε S 4 ὑπογράψαντες οὗτοι D

1—13 μητροπολίτης inter episcopi et civitatis nomina coll SD 3 φρίτιλας VA φριτι² S

φριτίλος D 5 νικομηδείας V 8 Ἱεραπόλεως V 9 μαξιμιανὸς SD μαξιμοσ AA ἀνα-
βαρζοῦ SD 10 σαυρίας SD 15 θεοδώριτος DA 25 αὐρίλιος VS 28—43 οὐδο in V:

28 27. 30 29 32 31 34. 33 36 35 38 37 40 39 42 41 26 43 29 πολεμαίδος S 30 καβά-
λων D 32 κορύκου S 33 μάλλου SDA 34 δωροστόλου D

	³⁵ Μαρκιανὸς Ἀβρύτου	
L III 600	³⁶ Ζῶσυσ Ἐσβούντος	
	³⁷ Δανίηλος Φαυστινουπόλεως	
	³⁸ Εὐστάθιος Παρνασοῦ	
	³⁹ Ἰουλιανὸς Λαρίσσης	5
	⁴⁰ Διογένης Σελευκοβήλου	
	⁴¹ Ἡλιάδης Ζεύγατος	
	⁴² Πλάκων Λαοδικείας	
	⁴³ Μαρκελλίνος Ἄρκης	
	Ὅμοῦ πάντες μῦ	10

152 = S 134 A 165. Latina uersio extat in Collectione C 89

Γράμμα τῶν αὐτῶν τὸ τῆς ἀκοινωνησίας σταλὲν τῆι ἀγίαι συνόδωι

Ἡ ἀγία σύνοδος τοῖς παρ' ἡμῶν γενομένοις ἀκοινωνήτοις ἐπισκόποις τάδε δηλοῖ καὶ συμβουλεῖ. Δεινὸν μὲν ὡς ἀληθῶς τὸ πλημμελεῖν καὶ τὸν δεσπότην παροργίζειν θεόν· δεινότερον δὲ πολλῶι καὶ χαλεπώτερον τὸ μὴ λύειν μεταμελείαι τὴν πλημμέλειαν. ὅπερ ὑμεῖς 15 μέχρι τοῦ παρόντος πεποιήκατε, συνεργήσαντες μὲν τοῖς ἀθέσμως καὶ ἀτάκτως γεγενημένοις ὑπὸ Κυρίλλου τοῦ Ἀλεξανδρέως καὶ Μέμνονος τοῦ Ἐφεσίου, ἀκοινωνήτοι δὲ παρ' ἡμῶν τούτου χάριν γεγενημένοι καὶ τῆς φιλανθρωπίας τὴν θύραν ἀνεωιγμένην ὑμῖν διὰ τῶν ἡμετέρων ἀποφάσεων ὀρῶντες καὶ μὴ προστρέχοντες μηδὲ παρακαλοῦντες τῶν τῆς ἀκοινωνησίας ἀπαλλαγῆναι δεσμῶν, ἀλλ' ἔτι συνόντες ἀνδράσιν αἰρετικὸν φρόνημα κεκτημένοι καὶ 20 τοὺς τε θεσμοὺς τῶν ἀγίων πατέρων τὰ τε θεσπίσματα τῶν εὐσεβεστάτων βασιλέων πατήσασι καὶ μυρία παράνομα ἐργασαμένοι καὶ τούτου χάριν ὑφ' ἡμῶν καθαιρεθεῖσι καὶ τῆς ἐπισκοπῆς ἀλλοτρίοις γενομένοις. γινώσκετε τοιγαροῦν ὡς εἰ μὴ ταχέως τὸ πρέπον συνίδοιτε καὶ τῆς ἐπιβλαβοῦς ἐκείνης ἐπιμιξίας ἀπαλλαγέντες τὴν τε πίστιν τῶν μακαρίων πατέρων τῶν ἐν Νικαίαι συναθροισθέντων κατέχειν ὁμολογήσετε καὶ κατὰ τὰ γράμματα 25 τῶν εὐσεβεστάτων ἡμῶν βασιλέων ἡσύχως καὶ θορύβου παντὸς χωρὶς τὸ συνέδριον σὺν ἡμῖν ποιῆσαι θελήσετε, ἡμᾶς μὲν οὐκ αἰτιάσεσθε, ἑαυτοὺς δὲ τῆς ἀβουλίας ἐπιμέμψεσθε.

153 = S 135 A 166. Latina uersio extat in Collectione C 90

L III 601 Ἀναφορὰ τῶν αὐτῶν πρὸς τὸν βασιλέα δι' ἧς ἐμήγυσαν τὰ παρ' αὐτοῖς πραχθέντα καὶ τὴν αἰτίαν τοῦ βράδους τῆς ἀφίξεως τοῦ Ἀντιοχείας ἐπισκόπου 30

Τοῖς εὐσεβέσιν ὑμῶν κελυσθέντες γράμμασι κατελάβομεν τὴν Ἐφεσίων μητρόπολιν καὶ εὔρομεν πάσης συγχύσεως καὶ ἐμφυλίου πολέμου γέμοντα τὰ ἐκκλησιαστικὰ πράγματα, Κυρίλλου τοῦ Ἀλεξανδρέως καὶ Μέμνονος συμφραξαμένων καὶ πλῆθος ἀγροικικὸν συναθροισάντων καὶ μήτε τῆς ἀγίας πεντηκοστῆς τὴν πανήγυριν ἐπιτελέσαι συγχωρησάντων d. 7. m. Iun. 43¹ μήτε τὰς ἐσπερινὰς ἢ τὰς ἑωθινὰς λειτουργίας, πρὸς δὲ τούτοις καὶ τὰς ἀγίας ἐκκλησίας 35 καὶ τὰ ἅγια μαρτύρια ἀποκλεισάντων, καθ' ἑαυτοὺς δὲ σὺν τοῖς ἀπατηθείσιν ὑπ' αὐτῶν συνεδρυσάντων καὶ μυρία παράνομα ἐργασαμένων καὶ τοὺς τε τῶν ἀγίων πατέρων κανόνας

VS, D [= ma], AA

³⁵ ἀβρύτησ SD	³⁶ εἰσβουντος SD	⁴³ μαρκελίνος SDA	⁴⁴ ὁμοῦ — μῦ V om. SDA
ρνβ V ρκζ' D	12 τὸ om. SD	σταλὲν ἐν SD	13 τοῖς] τῆς V
18 φιλίας SD	ἠνεωγμένην D	20 ἀπηλλάχθαι D	22 ἐργαμένοι V
24 ἐκείνης om. SD	25 ὁμολογήσητε VS	27 ἐπιβουλίας SD	23/24 συνίδητε D
ρνγ V ρκη' D	29 ἐπιστολή D	31 ἡμῶν S	μέμψεσθε SD
Memnone A			πόλιν S
			33 Ephesio

τὰ τε ὑμέτερα πατησάντων θεσπίσματα καὶ ταῦτα τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου κόμητος Κανδι-
 διανοῦ τοῦ παρὰ τῆς ὑμετέρας φιλοχρίστου κορυφῆς ἀποσταλέντος παρεγγυήσαντος αὐτοῖς
 καὶ ἐγγράφως καὶ ἀγράφως ἀναμείναι τοὺς πανταχόθεν ἀφικνουμένους ἀγιωτάτους ἐπισκό- 5
 πους καὶ τότε κοινῆ τὸ συνέδριον ποιῆσαι κατὰ τὰ γράμματα τῆς ὑμετέρας εὐσεβείας, καὶ
 αὐτοῦ δὲ Κυρίλλου τοῦ Ἀλεξανδρέως ἐπιστειλαντός μοι τῶι τῆς Ἀντιοχέων πρὸ δύο ἡμε- 5
 ρῶν τοῦ γενομένου ὑπ' αὐτοῦ συνεδρίου, ὡς ἡ σύνοδος πᾶσα ἀναμένει μου τὴν παρουσίαν.
 δι' ὃ ἀμφοτέρους τοὺς προειρημένους καθείλομεν Κύριλλον καὶ Μέμνονα καὶ πάσης ἐκκλη-
 σιαστικῆς λειτουργίας ἄλλοτρίους πεποιήκαμεν· τοὺς δὲ λοιποὺς τοὺς ταυτησί τῆς παρα-
 νομίας αὐτοῖς κοινωνήσαντας ἀκοινωνήτους πεποιήκαμεν ἕως ἂν τὰ τε κεφάλαια τὰ παρὰ ep. 6
 Κυρίλλου ἐκπεμφθέντα τῆς Ἀπολιναρίου καὶ Εὐνομίου καὶ Ἀρείου κακοδοξίας γέμοντα ἐκ- 10
 βάλωσι καὶ ἀναθεματίσωσι καὶ κατὰ τὸ τῆς ὑμετέρας εὐσεβείας γράμμα κοινῆ σὺν ἡμῖν
 συνεδρεύσαντες ἡσύχως καὶ ἀκριβῶς τὰ τε ζητήματα σὺν ἡμῖν ἴδωσι καὶ τὸ εὐσεβὲς τῶν
 πατέρων βεβαιώσωσι δόγμα.

Περὶ δὲ τῆς ἐμῆς βραδυτήτος ἴστω ὑμῶν ἡ εὐσέβεια ὡς πρὸς τὸ χερσαῖον διάστημα
 τῆς ὁδοῦ (διὰ γῆς γὰρ ἡμῶν ἡ ὁδὸς γεγένηται) σφόδρα ἐπεταχύναμεν. τεσσαράκοντα 15
 γορ μονὰς ὠδεύσαμεν, μηδεμιᾶς ἀνακωχῆς κατὰ τὴν πορείαν ἀπολαύσαντες, ὡς ἔξεστιν
 ὑμῶν τῆι φιλοχρίστῳ βασιλείᾳ παρὰ τῶν τὰς κατὰ τὴν ὁδὸν πόλεις οἰκούντων μαθεῖν.
 πρὸς δὲ τούτοις καὶ ὁ λιμὸς κατὰ τὴν Ἀντιόχειαν γενόμενος καὶ αἱ καθ' ἑκάστην ἡμέραν M IIII 1273
 ταραχαὶ τοῦ δήμου καὶ ἡ παρὰ τὸν καιρὸν σφοδροτάτη γενομένη ἐπομβρία, ἥ καὶ κίνδυνον
 ἐκ τῶν χειμάρρων ἐπήγαγε τῆι πόλει, οὐκ ὀλίγας ἡμέρας εἰς τὴν προειρημένην ἡμᾶς 20
 ἐπέσχε πόλιν.

154 = S 136 A 167. Latina uersio extat in Collectione C 91

Ἄναφορὰ πρὸς τὸν βασιλέα Ἰωάννου ἀρχιεπισκόπου Ἀντιοχείας καὶ τῶν σὺν αὐτῶι L III 705
 ἣν ἀντέγραψαν διὰ Παλλαδίου μαγιστριανοῦ M IIII 1380

1 Τοῦτο, εὐσεβεῖς βασιλεῖς, τοῦτο ὀρθοδοξίας σύστασις τὸ λύσαι πάντα τὰ ἀθέσμως ὑπ' 25 ep. 83
 ἐκείνων γεγενημένα καὶ τοῖς κανόσιν ἤδη προλελυμένα, τὸ ἐν πρώτῃ τάξει προστάξει τὴν
 ἔξετασιν τῶν δογμάτων ἐν τῆι συνελθούσῃ συνόδῳ γενέσθαι. ἔμακαρίσαμεν <οὖν> τὴν
 οἰκουμένην, τὰ πρόσφατον ἡμῖν κομισθέντα ὑμῶν θεσπίσματα σὺν ἐπαίνοις μυρίοις ἀνα-
 γνόντες, ἐφ' οἷσι σκήπτροις καὶ ἐφ' οἷσι βασιλείαι διακυβερνᾶται. ἀλλ' ὡσπερ ταῦτα
 παντὸς θαύματός ἐστιν ἐπέκεινα ὅσα προστετάχατε, εὐσεβέστατοι βασιλεῖς, οὕτω καὶ ἡμῖν 30
 ἀναγκαῖα ἐστὶν ἡ πρὸς τὸ ὑμέτερον κράτος ἀπολογία περὶ ὧν συνηλάθημεν ἐν τῆι Ἐφεσίῳ
 γενόμενοι πόλει καταψηφίσασθαι καὶ κατακρίναι τοὺς ἐκ προοιμίων τὰ ὑμέτερα πατήσαντας
 θεσπίσματα, τοὺς ἐπειδὴ ὑπὸ τοῦ οἰκείου συνειδότος ἠλαύνοντο, κυρῶσαι θελήσαντας καὶ
 ἀνανεῶσαι τὰ Ἀπολιναρίου καὶ Ἀρείου δόγματα κατὰ τῆς εὐσεβείας ἐφ' οἷς Κύριλλος ὁ
 Ἀλεξανδρείας πρῶτην εἰς τὴν βασιλίδαν πόλιν κεφάλαιά τινα μετὰ ἀναθεματισμῶν ἐξέπεμψε 35 ep. 6
 μετὰ πάσης ἐθελοθηρισκείας, τοὺς πρὶν ἄψωνται τῆς τῶν θείων δογμάτων ἐρεύνης, πρὸς

VS, D [= mn], AL

2 κεφαλῆσ SD	5 τῆς om. A	6 αὐτῶν V	9 τε om. V	10 τοῦ κυρίλλου SD
ἀπολλιναρίου S	ἀρείου καὶ εὐνομίου SD	12 συνεδρεύσαντας n spatium uacuum δρεῦσαν ^r m		
ἠδρευσαν S	ἡσύχως VSAA συνήθως D	ζητήματα VAA ζητούμενα SD	ἴδωσι VA συνί-	
δωσι SD	14 βραχύτητος A	15 ἐπεταχύνομεν S	19 περὶ D	γενομένη σφοδροτάτη D
20 ἡμᾶσ SD	ἡμέρας SD			
ρνδ V ρκθ' D	23 ἀναφορὰ τῶν αὐτῶν D	26 γινόμενα nS γενόμενα m	27 γίνε-	
σθαι A	οὖν A om. VSDA	28 ἡμῖν VAA om. SD	32/33 θεσπίσματα πατήσαντας SDA	
33 ἴδιου A	θελήσαντος S	34 ἀρείου καὶ ἀπολιναρίου [ἀπολλιναρίου S] SD	ἐφ' scripsi	
pro A ἐν VSDA	36 ἄψωνται VA ἄψωντας S ἄψωντας D			

ἔχθραν καὶ ἀπέχθειαν ἰδόντας ἐν οἷς ἐτόλμησαν παρὰ τὰ ὑμέτερα εὐσεβῆ θεσπίσματα
 ψήφον οὕτως ἄδικον ἐξενεγκεῖν κατὰ τοσοῦτου θρόνου τῆς βασιλίδος πόλεως Κωνσταντι-
 νουπόλεως. ἡ μὲν οὖν τούτων παροιμία αὐτόθεν πάσιν ἀνθρώποις δῆλη ἐστίν, ἐφ' ἣ
 ἡ ἀγία σύνοδος ὀρθῶι φρονήματι καὶ Ζήλωι κατὰ θεὸν κινήσεισα καὶ φειδοὶ τῶν ἀγίων
 ἐκκλησιῶν κατέκρινεν αὐτοκατακρίτους ὄντας, οὐ μεμπτόν τι, μὴ γένοιτο, οὐδὲ θερμόν, ὡς
 2 ἂν τις εἴποι, πράττουσα, ἀλλὰ τῆι εὐσεβείαι κινδυνεύουσι προὐ πάντων ἀμύνουσα. αὐτῆ
 ὑπὲρ τῶν παρ' ἡμῶν πεπραγμένων δικαιωτάτη πρὸς τὸ ὑμέτερον κράτος ἔστω ἀπολογία,
 ἡμῶν μὲν μήτε πρὸς χάριν μήτε πρὸς ἀπέχθειαν βλέπόντων, ἀλλ' ἐνὸς ὄντων τοῦ τὴν εὐ-
 σεβῆ πίστιν κυματουμένην ὡσπερ διασῶσαι ὑπὸ τῶν τὰ ἑαυτῶν συγγράμματα ἀθαδεαῖα
 βουλευθέντων κρατῦναι ἐπ' ἀθετήσει καὶ ὕβρει ὧν Πέτρος ὡμολόγησεν, ὧν Ἰωάννης ἐθεολό-
 10 γησεν, ὧν Ματθαῖος ἐκήρυξε καὶ οἱ λοιποὶ εὐαγγελισταί, ὧν Παῦλος τῆι τοῦ πνεύματος
 ἐνεργείαι ἐδίδαξεν, ὧν ἅπαντες οἱ ὀρθόδοξοι πανταχοῦ τῆς οἰκουμένης τὸ κήρυγμα ἐκφέ-
 ροντες τὴν εὐσεβῆ πίστιν ἐρρίζωσαν. ταύτης τῆς ὀρθοδόξου πίστεως εὐχόμεθα, ὅση
 τις ἡμῖν εὐχῆς δύναμις, τὴν ὑμετέραν εὐσέβειαν καὶ τὸ ὑμέτερον τῆι ὀρθοθοξίαι ἐντεθραμ-
 μένον κράτος ἀντέχεσθαι τε καὶ ὑπερασπίζειν καὶ ἄτρωτον διαφυλάττειν, ὡς ἐν τούτοις
 15 ὑμῖν οὐσης τῆς πάντα ὑμῖν συνεχούσης τῶν πραγμάτων ἐλπίδος, ἡμῶν καὶ νῦν καὶ
 πρότερον παρεσκευασμένων μὴ ἐκκλίνειν τὰ ὑμέτερα θεσπίσματα μήτε δεξιὰ μήτε ἀριστερά,
 Deut. 5, 32 ὡς ἡ θεία ἔφησε γραφή. ἐπειδὴ γὰρ πρὸς τὸ εὐσεβὲς τὴν πᾶσαν ῥοπήν τὸ ὑμέτερον
 ἔχει κράτος, οἱ μὲν πειθόμενοι ἔξουσι τὸν παρ' ὑμῶν αὐτῶν ἔπαινον καὶ τὴν παρὰ τοῦ
 θεοῦ ἀποδοχὴν, οἱ δὲ πρὸς νεωτερισμοὺς βλέποντες καὶ τὴν ἐκ θορύβων ἐπινοητὴν δύναμιν
 20 ἑαυτοῖς κατασκευάζοντες, ὡσπερ οἱ τὰς τυραννίδας ταῖς εὐνομίαις ἐπεισάγοντες, ἀξίαν
 ἀπενέγκωνται αἰσχύνην ἅτε δὴ τὴν εὐνομίαν διαφθεῖραι σπουδάσαντες καὶ τὰς ὑμετέρας
 8 παρεγγυήσεις χαμαὶ ρίψαι τολμήσαντες. ὥστε τοίνυν μηδεμίαν ταραχὴν ἢ θόρυβον ἐν
 τῶι κοινῶι γενέσθαι συνεδρίωι, θεσπισάτω ὑμῶν ἡ φιλόχριστος κορυφὴ δύο ἐκάστωι μη-
 25 τροπολίτη <ἐπισκόπους> συνείναι, ἐπειδὴ καὶ ἡμεῖς τοῖς τῆς ὑμετέρας εὐσεβείας γράμμασιν
 εἴξαντες τοσοῦτους ἐπαγόμεθα, δυνάμενοι, εἴπερ ἄρα πλήθους ἦν χρεία, πλείστους ἔχειν
 μεθ' ἑαυτῶν τοὺς τὰ θεία δόγματα ἀκριβῶς ἐπισταμένους καὶ οὐδὲν τῶι ἀμαθεῖ τῶν θείων
 πλήθει Ἀσιανῶν καὶ Αἰγυπτίων ἐοικότας. εἰ γὰρ τοῦτο μὴ γένοιτο, ἀνάγκη σύγχυσιν
 αὐθις γενέσθαι, Αἰγυπτίων μὲν ὄντων πενήκοντα, Ἀσιανῶν δὲ τῶν ὑπὸ Μέμνονα τὸν τῆς
 τυραννίδος ἡγεμόνα τεσσαράκοντα καὶ τῶν ἐν Παμφυλίαι αἰρετικῶν Μεσαλιανιτῶν λεγο-
 30 μένων δώδεκα χωρὶς τῶν συνόντων τῶι αὐτῶι μητροπολίτη καὶ ἐτέρων καθηρημένων καὶ
 ἀκοινωνήτων κατὰ διαφόρους τρόπους ὑπὸ συνόδων ἢ ὑπὸ ἐπισκόπων γεγενημένων, οἵπερ
 εἰσὶν οὐδὲν ἕτερον ἢ πλήθος ἀνθρώπων οὐδὲν μὲν ἀκριβὲς τῶν θείων δογμάτων ἐπιστα-
 μένων, ταραχῆς δὲ καὶ θορύβων μεστῶν. δεόμεθα τοίνυν καὶ ἰκετεύομεν τὴν ὑμετέραν
 εὐσέβειαν αὐθις φροντίσαι, ἐπιτείνειν δὲ τῆι συνόδωι τὴν εἰρήνην τῶι συνήθει ὑμῶν
 4 εὐσεβεῖ θεσπίσματι. νομίσαντες γὰρ νῦν γοῦν αὐτοὺς σωφρονήσειν διὰ τὰ εὐσεβῆ γράμ-
 35 ματα τῆς θεοφιλοῦς ὑμῶν κορυφῆς, μετὰ τὸ ἀναγνωσθῆναι αὐτοῖς τὸ πάσης εὐσεβοῦς προ-
 θέσεως γέμον θέσπισμα καὶ ταῦτα ἡμᾶς ὑπαγορευσαί τὰ γράμματα ἀπῆλθομεν εἰς τὸ Ἀπο-
 στόλιον τοῦ ἀγίου Ἰωάννου τοῦ εὐαγγελιστοῦ καὶ εὐχαριστήσαι καὶ προσεύξασθαι ὑπὲρ τοῦ

VS, D [= mn], AA

1 εἰδόντας n εἰδότας S   2 οὕτως VAA om. SD   πόλεων V   4/5 καὶ φειδοὶ — ἐκ-
 κλησιῶν om. D   5 οὐδὲ [οὐδὲν D] θερμόν οὐδὲ μεμπτόν τί μὴ γένοιτο SD   7 ἔσται V
 12 πάντες V   14 εὐχῆσ ἡμῖν SD   14/15 ἐκτεθραμμένον V   15 ἄτρωτον] *inmotam* A
 ταύτηι A   16 τῶν] τῆσ τῶν VS   17 κατὰ τὰ D   19 ἔχει om. A   22 ἀπενέγκωνται SA
 ἀπενέγκονται D ἀπενέγκοντες V   24 κεφαλῆ D   25 ἐπισκόπους ex A *addidi*   ἡμετέρας S
 26 πλήθος S   27 θείων om. A   28 ἀσιανῶν D   29 τὸν S   μέμνονος V   30 με-
 σαλιανῶν V   32 ἢ ἐπισκόπων A ἐπισκόπων A *ut uidetur*   33 μὲν om. D   35 δὲ om. D
 τῆι om. S   36 οὖν V   σωφρονήσεις S σωφρονῆσαι D   38/39 ἀποστόλου S

ὑμετέρου κράτους καὶ τοῦ εὐσεβοῦς ὑμῶν σκοποῦ. οἱ δὲ θεασάμενοι ἡμᾶς παραχρήμα τὸν ναὸν ἀπέκλεισαν· ὡς δὲ ἔξωθεν προσευξάμενοι καὶ μηδενὶ μηδὲν εἰπόντες ἐπανήειμεν, πλῆθος ἐξήλθεν οἰκετῶν τινων καὶ τοὺς μὲν ἔξ ἡμῶν κατέσχον, τῶν δὲ τὰ ζῶια ἀπέσπασαν, ἄλλους δὲ τραυματίας ἐποίησαν, ἡμᾶς δὲ ῥοπάλοις καὶ λίθοις κατεδίωξαν μέχρι πολλοῦ διαστήματος, ὡς ἀναγκασθῆναι ἡμᾶς μετὰ πολλῆς ἐπέιξεως φυγεῖν ὡς βαρβάρων διωκόντων. ταῦτα δὲ ἐκ πολλοῦ ἠυτέρισεν ὁ Μέμνων, μὴ συγχωρῶν μηδενὶ μήτε προσεύξασθαι ἐν εὐκτηρίῳ οἴκῳ μήτε μετὰ εἰρήνης καὶ καταστάσεως διαθεῖναι τὰ ἐκκλησιαστικά πράγματα. δεόμεθα τοίνυν τῆς ὑμετέρας εὐσεβείας ἔξαιρέτως Μέμνονα τὸν τύραννον προστάξει ἐκβληθῆναι τῆς πόλεως ταύτης, διὰ τὰς ἀταξίας αὐτοῦ ταύτας καθαιρεθέντα καὶ κυκῶντα, ὥστε μὴ ἀκριβῶς ἐρευνηθῆναι τὰ κατ' αὐτόν. εἰ γὰρ οὗτος μὴ ἐξέλθοι, ἀδύνατον εἰρήνην γενέσθαι ἢ τὸν σκοπὸν τῆς ὑμετέρας εὐσεβείας εἰς πέρας ἀχθῆναι.

155 = S 137 A 168. Latina uersio extat in Collectione C 92

Ἐπιστολὴ τῶν αὐτῶν πρὸς τὸν Κωνσταντινουπόλεως κλῆρον

L III 601
M III 1273

Ἐγὼ πάντως ὑμῶν ἡ εὐλάβεια τὰ ἀθέσμως καὶ παρανόμως ὑπὸ Κυρίλλου τοῦ Ἀλεξανδρέως καὶ Μέμνονος τοῦ Ἐφεσίου καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς παρὰ τὸ γράμμα τῶν εὐσεβεστάτων καὶ φιλοχρίστων ἡμῶν βασιλέων συνεδρουσάντων γεγενημένα. δι' ὃ ἀναγκαῖον ὠήθημεν γνωρίσαι ὑμῶν τῆι θεοσεβείῃ ὡς ἐκεῖνα μὲν ἅπαντα τὰ ὑπ' αὐτῶν τολμηθέντα ἰσθὸς ἀράχνης κατὰ τὸν προφήτην ὑπάρχει, αὐτοὶ δὲ οἱ ταῦτα τετολμηκότες ὃ τε Κύριλλος καὶ Μέμνων ὡς ἔξαρχοι τῆς ἀταξίας καὶ παρανομίας γενόμενοι ὑφ' ἡμῶν καθιρέθησαν καὶ ἀλλότριοι τῆς ἐπισκοπῆς ἐγένοντο, τοὺς δὲ σὺν αὐτοῖς συνεδρεῦσαι ἐλομένους ἀκοινωνήτους πεποιήκαμεν, ἕως ἂν τὸ οἰκεῖον ἐπιγνόντες πλημμέλημα τὰ τε αἰρετικά κεφάλαια Κυρίλλου τοῦ Ἀλεξανδρέως ἀναθεματίσωσι καὶ τὴν πίστιν τῶν ἀγίων πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ τῆς Βιθυνίας συναθροισθέντων ἀδόλως καταδέξωνται. μὴ τοίνυν θορυβήσῃ τις τὴν ὑμετέραν εὐλάβειαν τῶν τὰ τοιαῦτα ποιεῖν εἰωθότων· οὐδεμίαν γὰρ ἰσχύν, ὡς ἤδη ἐδηλώσαμεν, ἔχει τὰ παρανόμως ὑπ' αὐτῶν τολμηθέντα. τοῦτο δὲ καὶ τῷ εὐσεβεῖ καὶ φιλοχρίστῳ ἡμῶν βασιλεῖ ἐγνωρίσαμεν καὶ τοῖς μεγαλοπρεπεστάτοις καὶ ἐνδοξοτάτοις ἄρχουσιν.

Ies. 59, 5

ep. 153. 156

156 = S 138 A 169. Latina uersio extat in Collectione C 93

Ἐπιστολὴ τῶν αὐτῶν πρὸς τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει σύγκλητον

Τῆι θεοφιλεῖ καὶ φιλοχρίστῳ συγκλήτῳ ἡ ἀγία σύνοδος. Λίαν ἀλγοῦμεν οἰκείων μελῶν ἐκτομὴν τῆι ὑμετέροι μεγαλοπρεπείᾳ μηνύειν ἀναγκαζόμενοι. εἰ γὰρ καὶ ἀναγκαῖος ὁ χωρισμὸς τῶν σεσηπότων μελῶν, ἀλλ' ὁμοῦς ὀδύνην πικρὰν τῷ λοιπῷ σώματι κατεργάζεται. εἰ πάσχει γὰρ φησὶν ὁ μακάριος Παῦλος, ἐν μέλος, συμπάσχει πάντα τὰ μέλη. ἀλλ' ὁμοῦς οὐ παραιτητέα τοῖς ἰατροῖς τῶν ἀχρήστων καὶ ἐπιβλαβῶν μελῶν ἡ τομὴ· ὁ γὰρ ἐχέφρων καὶ σοφὸς τῶν σωματῶν θεραπευτῆς εἰς τὴν τῶν λοιπῶν ἀφορῶν ὑγείαν καταφρονεῖ τοῦ σεσηπότος, παντὶ τῷ σώματι τὴν σωτηρίαν πραγματευόμενος. τοῦτο καὶ ἡμεῖς ἐπὶ τοῦ παρόντος πεποιήκαμεν. εὐρομεν γὰρ Κύριλλον τὸν Ἀλεξαν-

VS, D [= mn], AA

3 ἐκεῖθεν ἐξήλθεν A 5 ἐπιδέξεω SD 7 μήτε μετὰ DA μετὰ τε VSA ἐκκλησιαστικά VAA τῆς ἐκκλησίας SD 9 ταύτης VAA om. SD διὰ τὸ τὰς V
ρλ' D 14 πού πάντως D 17 τῆ τε A τὰ om. D 19 τῆς ἀταξίας καὶ παρανομίας VSA τῆς παρανομίας καὶ τῆς ἀταξίας D *seditionis* A 21 ἂν om. V 22 ἀλεξανδρείας V
23 καταδέξονται V 26 ὑμῶν A
ρλα' D 28 τὸν V 29 σύνοδος SDAΛ σύνοδος ἐν κω χαίρειν V 32/33 ὄλον τὸ σῶμα V, in mg. πάντα τὰ μέλη V 33/34 μελῶν VAA om. SD

- δρείας ἐπίσκοπον καὶ Μέμνονα τὸν Ἐφέσου μυρία ἄλλα κατὰ τῆς τοῦ θεοῦ ἐκκλησίας ἐργαζο-
 μένους δεινὰ καὶ θορύβου καὶ ταραχῆς τὴν τε πόλιν καὶ τὴν ἅγιαν σύνοδον ἐμπλήσαντας ναύταις
 τε Αἰγυπτίοις καὶ ἀγροίοις Ἀσιανοῖς ὑπουργοῖς τῆς τυραννίδος χρησαμένους καὶ μήτε τοὺς
 ep. 31 συγκληθέντας ἀγιωτάτους καὶ θεοφιλεστάτους ἐπισκόπους ἀναμείναντας μήτε τῶν γραμμάτων τῶν
 M III 1276 θεοφιλεστάτων καὶ φιλοχρίστων ἡμῶν βασιλέων ἀνασχομένους μήτε ταῖς εἰσηγήσεσι καὶ πα- 5
 ραγγελίαις τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου καὶ ἐνδοξοτάτου κόμητος Κανδιδιανοῦ πεισθέντας, ἀλλὰ
 πάντα φύρδην συγχεάντας τὰ τῆς εὐσεβείας σεμνὰ ἀθέσμως τε καὶ παρανόμως πάντα
 d. 7. m. Iun. 43¹ ἐργασαμένους καὶ τῆς ἁγίας πεντηκοστῆς τὴν πανήγυριν ἐπιτελέσαι κωλύσαντας τοὺς τε θείους
 ναοὺς καὶ τοὺς τῶν καλλινίκων μαρτύρων σηκοὺς ἀποκλείσαντας, ἵνα μηδὲ εὐξασθαι τοῖς
 βουλομένοις ἔξῃ τοῖς μακρὰν μὲν πορείαν πεποιημένοις, ἐφιεμένοις δὲ πάσας μὲν τὰς τῶν 10
 L III 605 ἁγίων καὶ καλλινίκων μαρτύρων περιπτύξασθαι λάρνακας, οὐχ ἥκιστα δὲ τὴν τοῦ τρισμακα-
 ρίου Ἰωάννου τοῦ θεολόγου καὶ εὐαγγελιστοῦ τοῦ πολλὴν πρὸς τὸν σωτῆρα τὸν ἡμέτερον
 παρρησίαν κτησαμένου. δι' ὃ τοὺς προειρημένους Κύριλλον καὶ Μέμνονα καθελεῖν ἠνα-
 γκάσθημεν καὶ τῆς ἐπισκοπῆς ἀλλοτρίους πεποιήκαμεν· τοὺς δὲ συνεργήσαντας αὐτῶν τῇ
 αὐθαδείᾳ καὶ τυραννίδι ἢ δι' ἀπάτην ἢ διὰ φόβον ἀκοινωνήτους πεποιήκαμεν, συμμετρήσαν- 15
 τες τὴν παιδείαν τῇ τῆς προαιρέσεως μεταμελείᾳ. ἦν γὰρ αἰσθωνταὶ τῆς πλημμε-
 λείας καὶ τῆς τε αἰρετικῆς παύσωνται κακοδοξίας τὴν τε τῶν ἁγίων πατέρων πίστιν τῶν
 ep. 25. 31 ἐν Νικαίᾳ τῆς Βιθυνίας συνελθόντων ἀνακτήσωνται καὶ σὺν ἡμῖν κατὰ τὰ γράμματα τῶν
 εὐσεβεστάτων καὶ φιλοχρίστων ἡμῶν βασιλέων εἰς τὸ σὺνεδριον εἰσελθόντες μεθ' ἡσυχίας
 ἱερεῦσι προπούσης τὰ ζητούμενα ἐρευνήσωσι, τοῦ τε δεσμοῦ τῆς ἀκοινωνησίας ἀπαλλαγῆ- 20
 σονται καὶ τὴν ἱερατικὴν ἀπολήψονται λειτουργίαν.

157 = S 139 A 170. Latina uersio extat in Collectione C 94

Ἐπιστολὴ τῶν αὐτῶν πρὸς τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει λαόν

- Τῶι εὐλαβεστάτῳ καὶ πιστοτάτῳ καὶ φιλοχρίστῳ λαῶι τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει
 1 ἁγίας τοῦ θεοῦ ἐκκλησίας ἡ σύνοδος. Νόμος ἐστὶν ἄγραφος τοῖς ποιμέσι πολλὴν τῶν 25
 προβάτων ποιεῖσθαι κηδεμονίαν, ἵνα μήτε κλέπτης ταῦτα ληιστεύῃ μήτε θηρία κατεσθῆι
 μήτε νόσος λυμᾶνηται. εἰ δὲ οἱ τῶν ἀλόγων προβάτων τὴν κηδεμονίαν πεπιστευμένοι
 τοσαύτην αὐτῶν ποιοῦνται προμήθειαν, ὡς βοᾶν τὸν μακάριον Ἰακώβ πρὸς τὸν Λάβαν·
 Gen 31.40.39 ἤμην συγκαϊόμενος τῶι καύματι τῆς ἡμέρας καὶ τῶι παγετῶι τῆς νυκτὸς
 καὶ ἀφίστατο ὁ ὕπνος ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου καὶ θηριάλωτον οὐκ ἐνή- 30
 νοχά σοι, ὅσην χρῆ ποιήσασθαι πρόνοιαν τῶν λογικῶν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν προβάτων,
 Gal. 3, 27 ἃ τοὺς θείους περικεῖται χαρακτῆρας, βαπτισθέντα μὲν εἰς Χριστόν, ἐνδυσάμενα δὲ Χριστόν
 Ps. 4, 7 καὶ σημειωθέντα τῶι φωτὶ τοῦ προσώπου κυρίου; τούτου χάριν ἀναγκαῖον ὠήθημεν
 τὰς ὑμετέρας διὰ γραμμάτων προθεραπεῦσαι ψυχάς, ἵνα μὴ ταῖς ματαιαῖς φήμαις ὑπαχθέν-
 τες ἀθυμήσητε καὶ ταραχὴν ταῖς διανοίαις εἰσδέξησθε. 35
 2 Ἀφικόμεθα γὰρ εἰς τὴν Ἐφεσίῳ πόλιν, τοῦ κηδεμόνος τῶν ὄλων θεοῦ τῶν εὐσεβε-
 στάτων καὶ φιλοχρίστων ἡμῶν βασιλέων τὴν διάνοιαν εἰς τοῦτο κινήσαντος, καὶ εὐρομεν τὴν
 τε πόλιν θορύβου παντὸς πεπληρωμένην καὶ τὴν ἅπασαν σύνοδον οὐ μετρίως ταραττομένην

VS, D [= mn], AA

1 ἄλλα VSDA ἄττα V^{corr} 1/2 ἐργαζόμενον A 2 ἐμπλήσαντες S 7 συγχεάντες V συγχεάν-
 τος S 9 τὰς V 9—11 σηκοὺς — μαρτύρων om. VA 10 μὲν SA om. D 11/12 τρισμα-
 καρίστου D 12 σωτῆρα τὸν ἡμέτερον SDA ἡμέτερον δεσπότην V 15 αὐθαδία V 16 αἰσθον-
 ται VS 16/17 μεταμελείας D 17 τε SAA om. VD παύσονται VnA 18 ἀνακτήσονται V
 19 εἰσελθόντες AA συνελθόντες VSD

ρνζ V ρλβ' D 27 δὴ scripsi ergo A δὲ VSDA 28 ποιῶνται A 29 τῆς¹ om. S
 31 ποιεῖσθαι A 32 περικεῖνται D 35 δέξησθε S 37 βασιλέων ἡμῶν V 38 τε om. D

καὶ κλύδωνα θαλάττιον τὴν ἁγίαν ἐκκλησίαν μιμουμένην, Κυρίλλου τοῦ πρὶν Ἀλεξανδρείας **M III 1277**
ἐπισκόπου καὶ Μέμνος τοῦ Ἐφεσίου δίκην καταιγίδων τὸν χαλεπὸν τοῦτον ἐχειράντων
χειμῶνα. δέισαντες γὰρ ὁ μὲν Αἰγύπτιος ἵνα μὴ τὰ κεφάλαια τῆς αἰρετικῆς αὐτοῦ
κακοδοξίας τὰ τῆι Ἀπολιναρίου δυσσεβείαι συμβαίνοντα ἐρευνήσαντες ὡς αἰρετικὸν αὐτὸν
κατακρίνωμεν, ὃ δὲ τῆς ἄλλης αὐτοῦ ραιθυμίας τὰ κατὰ τὴν πόλιν θρυλούμενα, συμφο- **5**
νήσαντες καὶ μίαν τυραννικὴν ἀναδεξάμενοι γνώμην καὶ ὃ μὲν πεντήκοντα Αἰγύπτιους ἐπι-
σκόπους, ὃ δὲ Ἀσιανούς πλεον ἢ τριάκοντα συναγαγῶν καὶ ἄλλους τινὰς τοὺς μὲν ἀπάτηι, **L III 608**
τοὺς δὲ φόβωι προσλαβόμενοι, οὐκ ἐβουλήθησαν μὲν ἀναμεῖναι τὸ κοινὸν τῶν πανταχόθεν
ἀφικνουμένων ἀγιωτάτων ἐπισκόπων συνέδριον, καταφρονήσαντες δὲ τῶν ἐκκλησιαστικῶν
θεσμῶν καὶ πάντα ἀτόπως καὶ παρανόμως διαπραξάμενοι, ὡς ἐξ ἀκροπόλεως μὲν δυσσεβεῖν **10**
ἅπασι παρακελεύονται, ναύτας δὲ καὶ κληρικούς Αἰγυπτίους καὶ ἀγροίκους Ἀσιανούς εἰς τὰς
τῶν ἐπισκόπων οἰκίας ἀποστέλλοντες καὶ τὰ ἀνήκεστα ἀπειλοῦντες καὶ φόβον τοῖς σαθρο-
τέροις ἐπικρεμῶντες καὶ τὰς οἰκίας ἔξωθεν ἐπιγράφοντες, ὡς ἐπισήμους εἶναι τοὺς πολιορ-
κηθῆναι ὀφείλοντας, ἠνάγκαζον συντίθεσθαι τοῖς ὑπ' αὐτῶν παρανόμως γεγενημένοις.
8 ταῦτα καταλαβόντες καὶ πείραι τὴν τυραννικὴν αὐτῶν ἀταξίαν μεμαθηκότες, ἄτοπον ἡγησά- **15**
μεθα τοὺς εἰς τοσοῦτον κακίας ἐληλακότας ἐν τῆι θείαι καὶ μεγάλῃ ἱερωσύνηι καταλιπεῖν.
δι' ὃ τούτους μὲν ὡς τῶν κακῶν ἡγεμόνας καθελεῖν ἠναγκάσθημεν καὶ τῆς ἐπισκοπῆς ἀλλοτρίους
πεποιήκαμεν, τοὺς δὲ τούτοις συνεργήσαντας τῶι τῆς ἀκοινωνησίας ὑπεβάλομεν δεσμῶι,
οὐκ ἀπαγορεύσαντες τὴν μετάνοιαν, ἀλλὰ τὴν τῆς φιλανθρωπίας αὐτοῖς ὑπανοίζαντες θύραν.
ἦν γὰρ ἐθελήσωσιν ὡς τάχιστα ἀναθεματίσαι μὲν τὰ ὑπὸ Κυρίλλου ἀποσταλέντα κεφάλαια **20 ep. 6**
τὰ τῆς εὐαγγελικῆς καὶ ἀποστολικῆς διδασκαλίας ἀλλότρια, εἰς δὲ τὴν πίστιν τῶν ἁγίων
πατέρων ἐπανελεῖν τῶν ἐν Νικαίαι τῆς Βιθυνίας συνελθόντων καὶ κατὰ τὸ γράμμα τῶν **ep. 31**
εὐσεβεστάτων καὶ φιλοχρίστων ἡμῶν βασιλέων ἀθορύβως καὶ ἀκριβῶς τὰ τε προκείμενα
συζητῆσαι καὶ τὸ εὐσεβὲς δόγμα κυρῶσαι, παραυτικά αὐτοὺς ὡς οἰκεία μέλη δεξόμεθα καὶ
τοὺς ἱερατικούς αὐτοῖς ἀποδώσομεν θρόνους. **25**

158 = A 171. Latinae uersiones extant in Collectione C 97 et in Collectione Winteriana 2

Ἀναφορὰ τῆς Ἀνατολικῆς συνόδου πρὸς τὸν καλλίνικον βασιλέα δηλοῦσα καὶ αὐθις τὴν
γεγενημένην καθαίρεσιν Κυρίλλου καὶ Μέμνος

1 Ἡ διαλάμπουσα ὑμῶν εὐσέβεια ἐπ' εὐεργεσίαι τῆς οἰκουμένης καὶ τῶν τοῦ θεοῦ **30 L III 712**
ἐκκλησιῶν ἐκέλευσεν ἡμᾶς ἐν τῆι Ἐφεσίων ἀθροισθῆναι, ὥστε κέρδος καὶ εἰρήνην τῆι **M III 1385**
ἐκκλησίαι περιποιῆσαι, οὐχ ὥστε συγχύσεως καὶ ἀταξίας πάντα πληρῶσαι· καὶ αὐτὰ δὲ
τὰ τοῦ ὑμετέρου κράτους θεσπίσματα σαφῶς καὶ διαρρηδὴν τὸν εὐσεβῆ ὑμῶν καὶ εἰρηνικὸν **ep. 25. 31**
ὑπὲρ τῶν τοῦ θεοῦ ἐκκλησιῶν μηνύει σκοπόν. ὃ δὲ ἐπ' ὀλέθρῳ τῶν ἐκκλησιῶν καὶ
τεχθεῖς καὶ τραφεῖς, ὡς ζοικε, Κύριλλος ὁ τῆς Ἀλεξανδρέων συνεργὸν λαβὼν τὴν Μέμνος **35**
τοῦ Ἐφεσίου θρασύτητα, πρῶτον μὲν εἰς τὸ γαληνὸν καὶ εὐσεβὲς ὑμῶν παρηνόμησεν
θέσπισμα, διὰ πάντων τὸ ἀκαθοσίωτον αὐτοῦ δεικνύς. τοῦ γὰρ ὑμετέρου κράτους θε-
σπίσαντος περὶ πίστεως τὴν ἐξέτασιν γενέσθαι καὶ βάσανον ἀκριβῆ τὴν μεθ' ὁμονοίας καὶ

VS, D [= mn] AA

2 ἐφεσίων V 3/4 κακοδοξίας αὐτοῦ SD 4 ἀπολιναρίου S ὡς om. V 5 τὴν
om. D θρυλούμενα VSDA 6 ἀναδειξάμενοι V 7 πλείους V 8 ἠβουλήθησαν VD
11 ἅπαντες S ἅπαντας D 12 τὰ om. SD 13 ἐπικρημνῶντες V ἐπικρεμῶντες S 15 ἀξίαν V
15/16 ἐλογισάμεθα V, corr. V 16 ἐλεληκότες A 17 κακῶ V 19 ἀπαγορεύοντες V
20 ἐθέλωσιν D 21 ἀποστολικῆς καὶ εὐαγγελικῆς V διδασκαλίας VAA ἐκκλησίας SD 23 τε
om. SD

VAAcΛw

31 κέρδος VΛcw καὶ κέρδος A 36 ἐφεσίου VΛc ἐφεσίων AΛw ὑμῶν καὶ εὐσεβὲς A

M III 1388 εἰρήνης τῆς πάντων, ὁ Κύριλλος ἐπὶ τοῖς Ἀπολιναρίου δόγμασιν ἐγκαλούμενος, μᾶλλον δὲ
 ep. 6 αὐτὸς ἑαυτὸν ἐλέγξας δι' ὧν πρώτην εἰς τὴν βασιλίδα πόλιν μετ' ἰδίας ὑπογραφῆς ἀπέστειλεν
 L III 713 [μετὰ] ἀναθεματισμῶν, ἐν οἷς τὰ τοῦ δυσσεβοῦς καὶ αἰρετικοῦ Ἀπολιναρίου φρονῶν ἐλή-
 λεγκται, οὐδενὸς τούτων φροντίσας, ὡς ἐν ἀβασιλεύτοις καιροῖς, χωρεῖ πρὸς πάσαν παρα-
 νομίαν, καὶ δέον λόγον δοῦναι ὑπὲρ ὧν διεφθαρμένη χρήται τῇ περὶ τὸν κύριον ἡμῶν 5
 Ἰησοῦν Χριστὸν δόξει, ἀρπάσας ἑαυτῷ τὴν αὐθεντίαν τὴν μήτε παρὰ τῶν κανόνων αὐτῷ
 δεδομένην μήτε ἀπὸ τῶν ὑμετέρων θεσπισμάτων, ὁρμαῖ πρὸς πᾶν εἶδος ἀταξίας καὶ παρα-
 2 νομίας. ἐπὶ τούτοις κινήσει ἡ ἁγία σύνοδος ἡ οὐ παραδεξαμένη τὰς ἐπὶ λύμῃ τῆς
 πίστεως αὐτοῦ ἐπινοίας, τοῦτον μὲν καθαιρεῖ διὰ τὰ προειρημένα πάντα, Μέμνονα δὲ ὡς
 συνεργὸν αὐτοῦ καὶ συναγωνιστὴν ἐν ἅπασιν γεγενημένον καὶ μυρίους θορύβους κατὰ τῶν 10
 ἁγιωτάτων ἐπισκόπων τῶν συνθέσθαι τῇ αἰρετικῇ ἐκείνῃ κακοδοξίᾳ μὴ ἀνασχομένων ἐγεί-
 ραντα καὶ τὰς ἐκκλησίας καὶ πάντα τόπον εὐκτήριον κλείσαντα, ὡς ἐν Ἑλληνικοῖς καὶ θεο-
 μάχοις καιροῖς, καὶ πλήθος ἐπιχώριον τῆς Ἐφεσίων ἐπείσαγαγόντα, ὡς περὶ τοῦ παντός
 ἡμῖν εἶναι καθ' ἑκάστην τὸν κίνδυνον, οὐ πρὸς ἄμυναν βλέπουσα, ἀλλὰ πρὸς τὰ ὀρθὰ δό-
 γματα τῆς εὐσεβείας· τὸ γὰρ τούτους ἐκκόψαι οὐδὲν ἕτερόν ἐστιν ἢ τὴν ὀρθοδοξίαν στῆσαι. 15
 8 ἔξεστι δὲ ὑμῶν τῷ κράτει ἕξ αὐτῶν αὐτοῦ τῶν κεφαλαίων τὸ δυσσεβὲς αὐτοῦ φρόνημα
 ἐπιγνῶναι. τελευτήσαντα γὰρ ἐν τῇ αἰρέσει τὸν δυσσεβῆ Ἀπολιναρίον οἶονεῖ ἕξ αἰδοῦ
 ἐγείρων καὶ ἐπιστρατεύων ταῖς ἐκκλησίαις καὶ τῇ ὀρθοδόξῳ πίστει ἐλέγχεται καὶ ἀναθε-
 ματίζων ἐν οἷς ἐκτίθεται, εὐαγγελιστὰς ὁμοῦ καὶ ἀποστόλους καὶ τοὺς μετ' ἐκείνους τῆς ἐκκλησίας
 προγόνους, οἳ παρὰ τοῦ ἁγίου πνεύματος, ἀλλ' οὐκ ἀπὸ λογισμῶν οἰκείων ὁρμώμενοι τὴν 20
 εὐσεβῆ πίστιν ἐκήρυξαν καὶ κατήγγειλαν τὸ εὐαγγέλιον, ἀπ' ἐναντίας οἷς οὗτος καὶ φρονεῖ
 καὶ διδάσκει καὶ ἕξ ἐπιτάγματος βούλεται τὴν ἑαυτοῦ ἀσέβειαν πανταχοῦ τῆς οἰκουμένης
 κρατεῖν. ὅπερ οὐ φέροντες, ἐνστάσει τῇ δεούσῃ ἐχρησάμεθα, τῇ τε θείᾳ ῥοπῇ καὶ
 τῷ τῆς εὐσεβείας ὑμῶν θαρροῦντες σκοπῷ. ἴσμεν γὰρ ὡς οὐδὲν προτιμήσετε τῆς
 ὑγιούς πίστεως, ἢ συντραφέντες ὑμεῖς τε καὶ οἱ τρισμακάριοι ὑμῶν πρόγονοι ἀδιάδοχα τὰ 25
 τῆς βασιλείας παρελήφατε σκήπτρα, τοὺς τοῖς ἀποστολικῶν δόγμασιν ἐναντιούμενους αἰ-
 καταλύοντες· ὧν ἐστὶν ὁ προειρημένος Κύριλλος, ὃς ὡσπερ ἀκρόπολιν κατειληφώς τὴν
 Ἐφεσον διὰ Μέμνονος τοῦ συνεργοῦ δικαίως μετ' αὐτοῦ τὴν καθάραισιν ἀπήνεγκο.
 πρὸς γὰρ τοῖς εἰρημένοις πάσαν ἔφοδον καὶ πάσαν ἀταξίαν ἐτόλμησαν καθ' ἡμῶν, οἳ συ-
 νελέγημεν καὶ πόλεων ἀμελήσαντες καὶ πατρίδων καὶ ἑαυτῶν, ὥστε τὸ ὑμέτερον κυρῶσαι 30
 θέσπισμα, καὶ ἐσμέν νῦν τυραννίδος παρανάλωμα, εἰ μὴ καταλάβοι ἡ ὑμέτερα εὐσέβεια
 θεσπίζουσα ἐτέρωθι ἡμᾶς συνελθεῖν πλησίον που, ἔνθα δυνησόμεθα ἀπὸ τε τῶν γραφῶν
 καὶ τῶν συγγεγραμμένων τοῖς πατράσι βιβλίων ἐλέγξαι αὐτοὺς σαφῶς τὸν τε Κύριλλον
 4 καὶ τοὺς ὑπ' αὐτοῦ ὑπαχθέντας. οὓς πεφεισμένως ἀκοινωνησάμεθα ὑπεβάλομεν, ἐλπίδας
 αὐτοῖς σωτηρίας, εἰ μεταμεληθεῖεν, ὑποφαίνοντες, οἳ ὡσπερ ἐπὶ στρατεία βαρβαρικῇ ὕλας 35
 ἀταξίας αὐτῷ μέχρι τοῦ παρόντος παρέσχον, οἳ μὲν καθηρημένοι ὄντες ἐκ πολλοῦ καὶ ὑπ'
 M III 1389 L III 716 αὐτοῦ προσληφθέντες, οἳ δὲ ἀκοινωνῆται τοῖς οἰκείοις μητροπολίταις καὶ ὑπ' αὐτοῦ εἰς
 κοινωνίαν δεχθέντες, ἄλλοι διαφοροῖς ἐγκλήμασιν ἐμπεπαρμένοι παρ' αὐτοῦ τιμηθέντες.
 καὶ ταῦτα ἐποίει ἀπὸ τοῦ πλήθους κυρῶσαι τὸ αἰρετικὸν αὐτοῦ πειρώμενος φρόνημα, μὴ
 λογισάμενος ὡς ἐν εὐσεβείᾳ οὐκ ἀριθμὸς ζητεῖται, ἀλλ' ὀρθότης δογμάτων καὶ ἡ τῶν 40
 ἀποστολικῶν διδαγμάτων ἀλήθεια καὶ ἄνδρες οἳ τούτοις εὐσεβῶς ἕξ ἀποστολικῶν ἀποδείξεων
 καὶ μαρτυριῶν εἰδότες συνίστασθαι, οὐκ ἐκ θράσους καὶ αὐθεντίας τυραννικῆς. ὅθεν

V A A c A w

3 μετὰ VA om. A c w   4 καὶ οὐδενὸς V   9 δὲ] τε A   11 ἐκείνη A A c w ἐκείνου V
 14 βλέπουσα A A w βλέπουσι V A c   16 δὲ V A c w δὲ καὶ A   17 τὸν δυσσεβῆ ἀπολιναρίον ἐν τῇ αἰ-
 ρέσει V   19 τῆς om. V   21 καὶ^s om. A   23 ἐνστάσει A A c w τῇ στάσει V   32 πλησίον
 ποῦ V A A w *in loco pietati uestrae uicino* A c   33 βίβλων V   38 κοινωνίας V   41 δογμάτων V
 ol] ἐν V   42 οὐκ A A c w καὶ οὐκ V

παρακαλοῦμεν καὶ ἰκετεύομεν διὰ τάχους ἐπαμῦναι τῇ εὐσεβείᾳ πολεμουμένῃ τὸ ὑμέτερον κράτος καὶ διόρθωσιν ὀξυτάτην ἐπιθεῖναι τῇ τούτων μανίᾳ καὶ τυραννίδι, ἢ ὡσπερ τις λαίλαψ πρὸς αἰρετικὴν κακοδοξίαν παρασύρει τοὺς θρασυτέρους. δίκαιον γὰρ τὴν ὑμέτεραν εὐσεβίαν τὴν τῶν ἐν Περσίδι καὶ τῶν ἐν βαρβάροις ἐκκλησιῶν φροντίσασαν ἐν τῇ Ῥωμαίων ἀρχῇ σαλευομένης μὴ περιδεῖν ἐκκλησίας.

6

159 = S 140 A 172. Latina uersio extat in Collectione C 98

Ἄναφορὰ τῶν αὐτῶν πρὸς τὸν εὐσεβέστατον βασιλέα ἦνπερ ἔδωκαν μετὰ τῆς ἀναφορᾶς τῆς προγεγραμμένης τῷ μεγαλοπρεπεστάτῳ κόμητι Εἰρηναίῳ

Ἠλπίζαμεν λύσιν ἔσεσθαι τοῦ Αἰγυπτιακοῦ κλύδωνος τοῦ ταῖς ἀγίαις τοῦ θεοῦ ἐκκλησίαις προσβαλόντος, τὰ τῆς εὐσεβείας τῆς ὑμέτερας δεχόμενοι γράμματα ἔψευσθημεν 10 ep. 83 δὲ τῆς ἐλπίδος. θρασύτεροι γὰρ οἱ ἄνδρες ἐξ ἀπονοίας ἐγένοντο καὶ οὔτε τῆς ἐνδίκως καὶ ἐννόμως ἐπενεχθείσης αὐτοῖς ἐφρόντισαν καθαιρέσεως οὔτε τῇ ἐπιτιμῆσει τοῦ ὑμέτερου κράτους ἐγένοντο σωφρονέστεροι, ἀλλὰ καὶ τοὺς τῆς ὑμέτερας εὐσεβείας νόμους καὶ τοὺς τῶν ἀγίων πατέρων κανόνας πατήσαντες, οἱ μὲν καθαιρεθέντες, οἱ δὲ ἀκοινώνητοι γενόμενοι, ἐν τοῖς εὐκτηρίοις ἐορτάζουσιν οἴκοις συναξεις ἐπιτελοῦντες, καὶ ἡμᾶς μὲν, ὡς καὶ ἤδη τὴν 15 φιλόχριστον ὑμῶν ἐδιδάξαμεν κορυφήν, προσεῦξασθαι μόνον εἰς τὸ ἅγιον βουληθέντας Ἀποστόλιον μετὰ τὸ δέξασθαι τὰ πάσης εὐσεβείας γέμοντα γράμματα τῆς ὑμέτερας ἡμερότητας, ep. 154 ep. 83 οὐ μόνον ἐκώλυσαν, ἀλλὰ καὶ κατέλευσαν καὶ μέχρι πολλοῦ κατεδίωξαν, ὡς φυγῆ καὶ δρόμῳ τὴν σωτηρίαν ἡμᾶς πορίσασθαι· αὐτοῖς δὲ πᾶν ὅτιοῦν ποιεῖν ἐξεῖναι νομίζουσιν, εἰς δὲ συνέδριον εἰσελθεῖν καὶ βάσανον τῶν ζητουμένων ποιήσασθαι καὶ ὑπὲρ τῶν αἰρετικῶν 20· Κυρίλλου κεφαλαίων ἀπολογήσασθαι οὐκ ἠνέσχοντο, τοὺς προφανεῖς τῆς ἐν αὐτοῖς δυσσεβείας ἐλέγχους ἀπαγορεύοντες, μέγα δὲ φρονοῦσιν ἐπὶ μόνῳ τῷ θράσει, καίτοι γε οὐ θράσους, ἀλλ' ἡσυχίας καὶ γνώσεως καὶ τῆς τῶν δογμάτων ἐμπειρίας ἢ περὶ τῶν προκειμένων συνέξετασις ἐστίν. τούτου χάριν ἠναγκάσθημεν προτρέψασθαι τὸν μεγαλοπρεπέστατον κόμητα Εἰρηναῖον καταλαβεῖν ὑμῶν τὴν εὐσεβίαν καὶ τὰ τοῦ πράγματος διδάξαι. 25 τὰ τε γὰρ γεγενημένα ἀκριβῶς ἐπίσταται καὶ μεμάθηκε παρ' ἡμῶν πολλοὺς θεραπείας τρόπους δι' ὧν δυνατὸν τὸ ἀτάραχον ταῖς ἀγίαις τοῦ θεοῦ ἐκκλησίαις παρασχεῖν· οὓς ἰκετεύομεν ἀνεξικακῶς τὴν ὑμέτεραν παρ' αὐτοῦ μαθεῖν ἡμερότητα καὶ τὸ δοκοῦν τῇ ὑμέτεραι εὐσεβείᾳ θάπτον κελεῦσαι γενέσθαι, ἵνα μὴ εἰς οὐδὲν δέον ἐνταῦθα συντριβώμεθα.

160 = S 141 A 173. Latina uersio extat in Collectione C 99

80

Ἄναφορὰ τῶν αὐτῶν πρὸς τὰς βασιλίδας

Ἔτερα γνωρίζειν τῇ ὑμέτεραι προσδοκήσαντες εὐσεβείᾳ, τὰ ἐναντία δηλῶσαι ἠναγκάσθημεν, τῆς τυραννικῆς ἀταξίας Κυρίλλου τοῦ Ἀλεξανδρέως καὶ Μέμνονος τοῦ Ἐφεσίου τοῦτο ποιῆσαι βιαζομένης. 35 δέον γὰρ διὰ τε τὴν τῶν ἐκκλησιαστικῶν θεσμῶν ἀκολουθίαν καὶ διὰ τὰ εὐσεβῆ τῶν φιλοχρίστων ἡμῶν βασιλέων θεσπίσματα ἀναμείναι μὲν τῶν ἀφικνουμένων θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων τὴν παρουσίαν, κοινῇ <δὲ> διασκέψασθαι τὰ περὶ τῆς εὐσεβοῦς

L III 608
M III 127

VAAcΛw

5 περιδεῖν AΛcw παρειδεῖν V

VS, D [= mn], AΛ

ργ' D 7 ἀναφορὰ VSA ἐπιστολή D 10 προσβάλλοντος V 11 ἐγένοντο om. V

14 γεγενημένοι SD 16 βουληθέντες S 19 ποιεῖν VA om. SDA 20 εἰσελθεῖν VAA συνελ-

θεῖν SD 21 ἠνέσχετο S 22 φρονούντες Λ 24 ἐξετάσις D προτρέψασθαι VAA

προπέμψασθαι SD 26 πολλοὺς παρ' ἡμῶν μεμάθηκε SD 27 παρασχεῖν SDA παρασχεθῆναι VA

28 καὶ VAA κατὰ S καὶ κατὰ D

ρλδ' D 32 δοκῆσαντες V 34 τῶν — θεσμῶν τὴν ἀκολουθίαν A 36 δὲ addidi

πίστεως καὶ τὰ προκείμενα ζητήματα συνιδεῖν καὶ ἀκριβῶς τὸ ἀποστολικὸν ἐρευνήσαντας βεβαιῶσαι δόγμα, γράψαντες ἡμῖν ὡς τὴν ἡμετέραν ἀναμένουσι παρουσίαν, καὶ μαθόντες
 M III 1280 ὡς ἀπὸ τριῶν μονῶν τυγχάνομεν, καθ' ἑαυτοὺς τυραννικὸν συνέδριον συγκροτήσαντες,
 d. 22. m. Iun. ἄθεσμα καὶ παράνομα καὶ πάσης ἀτοπίας γέμοντα ἐτόλμησαν πράγματα, καὶ ταῦτα τοῦ
 43^I μεγαλοπρεπεστάτου καὶ ἐνδοξοτάτου κόμητος Κανδιδιανοῦ τοῦ εὐταξίας χάριν ὑπὸ τῶν 5
 εὐσεβεστάτων καὶ φιλοχρίστων ἡμῶν βασιλέων ἀποσταλέντος καὶ ἀγράφως αὐτοῖς καὶ
 ἐγγράφως παρεγγυήσαντος ἀναμεῖναι τοὺς συγκληθέντας θεοφιλεστάτους ἐπισκόπους καὶ
 μηδὲν νεωτερίσαι περὶ τὴν εὐσεβῆ πίστιν, ἀλλὰ στοιχῆσαι τοῖς θεσπισθεῖσι παρὰ τῶν τὰ
 ep. 31 θεία φρονούντων βασιλέων ἡμῶν. ἀλλ' ὅμως καὶ τοῦ βασιλικοῦ γράμματος ἐπακούσαντες
 L III 609 καὶ τῶν συμβουλιῶν τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου κόμητος Κανδιδιανοῦ, σμικρὸν τῆς εὐταξίας 10
 Ies. 59, 5. 6 φροντίσαντες ὡς ἀσπίδων ἔρρηξαν καὶ ἰστὸν ἀράχνης κατὰ τὸν προφήτην ὑφαί-
 νουσιν· ἀλλ' ὁ μέλλων τῶν ὠῶν αὐτῶν φαγεῖν συντρίψας οὖριον εὔρε καὶ
 ἐν αὐτῷ βασιλίσκος. δι' ὃ θαρραλέως βοῶμεν· ὁ ἰστὸς αὐτῶν οὐκ ἔσται εἰς
 ἱμάτιον οὐδὲ μὴ περιβάλλονται ἀπὸ τῶν ἔργων τῶν χειρῶν αὐτῶν. τού-
 του χάριν τὰς πολλὰς αὐτῶν ἀτοπίας θεασάμενοι· τὰς τε γὰρ ἐκκλησίας καὶ τὰ ἅγια μαρ- 15
 d. 7. m. Iun. τύρια ἀπέκλεισαν τῆς τε ἁγίας πεντηκοστῆς τὴν πανήγυριν ἐπιτελεσθῆναι οὐκ εἶσαν καὶ
 43^I πρὸς τοῦτοις τοὺς τῆς τυραννικῆς αὐτῶν ἀταξίας ὑπηρέτας εἰς τὰς τῶν ἐπισκόπων οἰκίας
 ἀποστέλλοντες καὶ τὰ ἀνήκεστα ἀπειλοῦντες ὑπογράψαι τοῖς ὑπ' αὐτῶν παρανόμως τολμη-
 θεῖσιν ἠνάγκασαν· οὐ χάριν τοὺς προειρημένους Κύριλλον καὶ Μέμνονα καθεῖλομεν καὶ τῆς
 ἐπισκοπῆς ἄλλοτρίους πεποιήκαμεν, τοὺς δὲ συνεργήσαντας αὐτῶν τῇ ἀταξίᾳ καὶ εἴτε 20
 κολακαίαι εἴτε φόβῳ ὑποσυρέντας ἀκοινωνήτους πεποιήκαμεν, ἕως ἂν εἰς αἴσθησιν τῶν
 οἰκείων ἐλθόντες τραυμάτων καὶ μεταμεληθῶσι γνησίως καὶ τὰ αἰρετικά Κυρίλλου κεφάλαια
 τὰ τῇ Ἀπολιναρίου καὶ Ἀρείου καὶ Εὐνομίου δυσσεβείαι συμβαίνοντα ἀναθεματίσαντες τὴν
 τῶν ἁγίων πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ συναθροισθέντων ἀνακτήσονται πίστιν καὶ κατὰ τὰ
 ep. 31 εὐσεβῆ τῶν φιλοχρίστων ἡμῶν βασιλέων θεσπίσματα ἡσύχως καὶ δίχα θορύβου παντὸς εἰς 25
 τὸ συνέδριον ἡμῖν συνεισελθόντες ἀκριβῶς τὰ τε ζητούμενα συνιδεῖν ἐθελήσωσι καὶ τῆς
 εὐαγγελικῆς πίστεως τὸ εἰλικρινὲς ἀδόλως φυλάξωσιν.

161 = S 142 A 174. Latina uersio extat in Collectione C 100

Ἐπιστολὴ τῶν αὐτῶν πρὸς τὸν ἑπαρχὸν καὶ τὸν μάγιστρον ὁμοίως

L III 709 Εἰς ἔσχατα κακῶν, τὸ δὴ λεγόμενον, ἐηλάκαμεν καὶ δεινοῖς προσπαλαίομεν ἀνηκέστοις 30
 M III 1384 καὶ καθ' ἑκάστην ὡς εἰπεῖν τὴν ἡμέραν τὸν θάνατον ἡμῶν πρὸ ὀφθαλμῶν ἡμῶν βλέπομεν.
 πᾶσαν γὰρ βαρβαρικὴν ὑπερβαίνει μανίαν τὰ ὑπὸ Κυρίλλου καὶ Μέμνονος καὶ τῶν σὺν αὐ-
 τοῖς καθ' ἡμῶν τολμώμενα, καὶ οὐδὲν εἶδος αὐτοῖς παραλείπεται τυραννίδος. ἔφοδοι
 μὲν γὰρ συνεχεῖς ὡς ἐν πολέμῳ τολμῶνται· αἱ οἰκίαι ἡμῶν ἤδη δις ἀπεγράφησαν, ὥστε
 δήλας εἶναι καὶ ἐπισήμους τοῖς ἐπιέναι μέλλουσι· πᾶς οἶκος ἡμῖν εὐκτῆριος ἀποκέκλειται· 35
 νόσῳ διαφθειρόμενοι καὶ σμικροῦ ἀέρος ἀπολαῦσαι ποθοῦντες, προκύπτειν οὐ θαρροῦμεν,
 ὡς βαρβάρους ἐχθίστους, τοὺς ὁμοφύλους φοβούμενοι. οἱ τῶν ἁγίων πατέρων κανόνες

VS, D [= mn], AA

4 ἀθεσμίασ γέμοντα καὶ ἀτοπίας SD 5 καὶ ἐνδοξοτάτου SDAΛ om. V κόμητος VA
 om. SDA 10 μικρὸν SD 12 ἐκ τῶν SD 13 βασιλίσκουσ A 14 περιβάλλονται V περι-
 βάλλονται D 15 αὐτῶν ἀτοπίας SD ἀτοπίας A ἀτοπίας αὐτῶν V 16 ἐπιτελέσαι V 18 ὑπ'
 VA παρ' SD 18/19 τολμηθεῖσι παρανόμως D 19 ἠναγκάσθησαν A 20 ἄξια V 22 καὶ¹
 om. D 23 ἀπολιναρίου S δυσσεβείαι om. V 25 παντὸς VAA τινὸς SD 26 ἡμῖν
 συνεισελθόντες SD συνεισελθόντες V σὺν ἡμῖν εἰσελθόντες A
 ρλέ' D 30 ἔσχατον κακὸν V ἐηλάκειμεν SD 31 ἡμέραν VAA ὥραν SD
 ὀφθαλμῶν ἡμῶν VAA ὀφθαλμῶν SD 32/33 αὐτῶν D 33 τυραννίδος παραλείπεται [ὑπολείπεται
 SD] SDA 34/35 ὡς εἶναι δήλασ SD 35 μέλουσι V 36 μικροῦ SD τολμῶμεν SD

πεπάτηνται· οἱ καθηρημένοι καὶ ἀκοινωνήτοι ἱερουργίας κατατολμῶσι, τὰ δυσσεβῆ αὐτῶν ἐκχέοντες τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ διδάγματα ἡμεῖς δὲ καθειργμένοι διατελούμεν καὶ τὰς ἐφόδους περισκοποῦμεν. δεόμεθα τοίνυν καὶ ἰκετεύομεν τὴν ὑμετέραν μεγαλοπρέπειαν μὴ παριδεῖν ἡμᾶς ἐν μέσῳ τῶν τοιούτων ἀπειλημένους κακῶν, ἀλλ' ἐξαρπάσαι ἡμᾶς ὡς τάχιστα τοῦ ὑπόπτου θανάτου καὶ παρασκευάσαι τὴν βασιλίδα πόλιν καταλαβεῖν καὶ δοῦναι λόγον ἡμᾶς 5 ὑπὲρ τῆς πίστεως καὶ ἐξελέγξαι τῶν προειρημένων ἀνδρῶν τὴν τε αἰρετικὴν κακοδοξίαν καὶ τὴν ὑπερβάλλουσαν παρανομίαν. εἰ γὰρ τοῦτο μὴ γένοιτο, παντελῶς ἀπολούμεθα καὶ παρανάλωμα τῆς ἐκείνων μανίας ἐσόμεθα. πάλιν τοίνυν δεόμεθα καὶ ἐνορκούμεν πρὸς παίδων, πρὸς τῶν φιλάτων, πρὸς τῆς δικαίας τοῦ θεοῦ κρίσεως μὴ περιοφθῆναι παρὰ τῆς ὑμετέρας μεγαλοπρεπείας, ἀλλ' ὡς τάχιστα ἐντεῦθεν ἀπαλλαγῆναι καὶ ἐλεύθερον ἄερα M III 1385 θεάσασθαι. 11

162 = S 143 A 175. Latina uersio extat in Collectione C 101

Ἐπιστολὴ τῶν αὐτῶν πρὸς τὸν πραιπόσιτον καὶ Σχολαστικὸν ὁμοίως

Οὐδὲν ἀπονοίας ἐν πλημμέλημασι χαλεπώτερον· αὕτη γὰρ ἐπὶ πάντα ἐστὶ τὰ ἄτοπα L III 712 ἡγεμῶν· ὑπὸ ταύτης οἱ Αἰγύπτιοι καὶ οἱ σὺν αὐτοῖς στρατηγούμενοι τῶν τε ἐκκλησιαστικῶν 15 κῶν καταφρονοῦσι θεσμῶν καὶ τὰ εὐσεβῆ τῶν θεοφιλεστάτων ἡμῶν βασιλέων πατοῦσι θεσπίσματα. οὔτε γὰρ τὰ πρῶτα οὔτε τὰ δεύτερα οὔτε τὰ τρίτα αὐτοὺς σωφρονεῖν ep. 25. 31. 83 ἐδίδαξε γράμματα οὔτε ἡ ἔννομος αὐτοῖς ὑφ' ἡμῶν ἐπενεχθεῖσα καθαίρεισις ἔσβεσεν αὐτῶν τὴν θρασύτητα, ἀλλ' ἀθροίζονται μὲν εἰς τοὺς εὐκτηρίους οἴκους παρανόμως, ἐπιτελοῦσι δὲ συνάξεις ἀθέσμως, καίτοι γε τῶν λαῶν ταύταις οὐ παραβαλόντων· παντὶ δὲ οἴκῳ θείῳ 20 φρουροὺς ἐπιστήσαντες οὐδένα πλὴν αὐτῶν εἰσιέναι συγχωροῦσι. καὶ ταῦτα ἤδη διὰ γραμμάτων ἐτέρων τὴν ὑμετέραν ἐδιδάξαμεν μεγαλοπρέπειαν, ὅπως ἐκινδυνεύσαμεν προσεύξασθαι ep. 154 βουλευθέντες εἰς τὸ ἅγιον Ἀποστόλιον μετὰ τὸ δέξασθαι τὰ διὰ τοῦ θαυμασιωτάτου Παλ- ep. 83 λαδίου τοῦ μαγιστριανοῦ γράμματα τῶν εὐσεβεστάτων ἡμῶν καὶ φιλοχρίστων βασιλέων. οὐ γὰρ μόνον ἐκωλύθημεν προσεύξασθαι, ἀλλὰ καὶ καταλευσθέντες μέχρι πολλοῦ κατεδιώ- 25 χθημεν. ἐπειδὴ τοίνυν καὶ τῆς εὐσεβείας ὑπάρχετε τρόφιμοι καὶ ἐν ἀρετῇ διαλάμπετε πάσῃ, ὡς τὴν ὑμετέραν εὐκλειαν ἐν τοῖς ἀπάντων περιφέρεισθαι στόμασι, καὶ τῆς ἀγίας ἐκκλησίας ἐκθύμως ὑπερμαχεῖτε, πᾶσαν ποιούμενοι προμήθειαν, ὥστε διηνεκῶς αὐτὴν ἐξ οὐρίων φέρεσθαι, παρακαλοῦμεν ὑμῶν τὸ μέγεθος καὶ τὰ ἡμέτερα γράμματα ὑπαναγνῶναι ep. 158 τῷ εὐσεβεστάτῳ καὶ φιλοχρίστῳ ἡμῶν βασιλεῖ καὶ πᾶσαν εἰσενεγκεῖν σπουδὴν ὥστε τὴν 30 μὲν παρούσαν παυθῆναι σύγχυσιν, ἀταράχως δὲ καὶ θορύβου παντὸς χωρὶς τὸ κοινὸν γενέσθαι συνέδριον καὶ τοῖς ἀμφισβητούμενοις ἕκαστον μέρος τῶν ἀμφισβητούντων συστήναι.

163 = S 144 A 176. Latina uersio extat in Collectione C 102

Ἀναφορὰ τῶν Ἀνατολικῶν πρὸς τὸν βασιλέα, ἧς προέταξαν τὸ σύμβολον τῶν ἐν Νικαίᾳ L III 697 ἀγίων πατέρων, ἀναγαγόντες τὰ ὑπὸ τῆς ἀγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου τυπωθέντα M III 1372 ἐπὶ τοῖς προδοθεῖσιν αὐτῇ λιβέλλοις παρὰ Κυρίλλου καὶ Μέμνονος τῶν ἀγιωτάτων· ἧτις 38 ἐστάλη Εἰρηναίῳ κόμητι καὶ δι' αὐτοῦ ἀπεδόθη

1 Ὁρήνων ὡς ἀληθῶς καὶ ὄδυρμων καὶ δακρύων ἄξια τὰ ὑπὸ τῶν λεγομένων ἐπισκόπων τολμώμενα ὡς ἐν σκηνῇ καὶ θεάτρῳ, καὶ τὰ μεγάλα καὶ ἄρρητα τῆς ἐκκλησίας μυστήρια

VS, D [= mn]. AA

2 ἐκχέονται SD

4 ὑπειλημένους V

5 ἡμᾶς om. SD

7 μὴ τοῦτο V

ρλς' D.

13 Σχολαστικὸν scripsi cf. p. 135, 22 σχολαστικὸν VSDA

ὁμοίως VAA γενόμενον

SD

14 πάντα SD

τῶν ἀτόπων D

17 σωφρονεῖν αὐτοὺς SD

18 ἐδίδαξαν V

ἐννόμως V

20 ἀθέσμους V

θείῳ οἴκῳ V

26 ἐπ' D

διαλάμποντες V

30 ὑπενεγκεῖν V

ρλζ' D

35 ἀγιωτάτων V

ἀπὸ V

36 αὐτῷ S αὐτοῖς D

38 ὄδυρμων καὶ

δακρύων SAA δακρύων καὶ ὄδυρμων D ὄδυρμων V

παίζουσι. καθαιρεθέντες γὰρ ὑφ' ἡμῶν διὰ τὰς πολλὰς αὐτῶν παρανομίας Κύριλλος καὶ
 ep. 6 Μέμνων καὶ διὰ τὸ δυσσεβὲς Ἀπολιναρίου φρόνημα, ὃ ἐν τοῖς κεφαλαίοις τοῖς ὑπ' αὐτοῦ
 nr. 87-90 πεμφθεῖσιν εὐρήκαμεν, λιβέλλους, ὡς ἔγνωμεν ἐπὶ τοῦ παρόντος, ἔδοσαν τοῖς λοιποῖς τὰ
 ἄθεσμα ἐκεῖνα πεποηκόσι καὶ τοῖς κεφαλαίοις ἐκείνοις τοῖς αἰρετικοῖς καθυπογράψασι καὶ
 διὰ τοῦτο παρ' ἡμῶν τῶι τῆς ἀκοινωνησίας ὑποβληθεῖσιν ἐπιτιμίωι, ὡς παρ' ἡμῶν ἀδικη- 5
 θέντες, καὶ δικασταῖς χρησάμενοι τοῖς ὑπευθύνοις καὶ τοῖς ἴσοις ἐγκλήμασιν ὑποκειμένοις
 ἐκάλεσαν ἡμᾶς εἰς κριτήριον τοὺς ἀκήρατον τῆς ὀρθοδοξίας τὴν πίστιν διαφυλάττειν προη-
 M III 1373 ρημένους. εἶτα ἡμῶν ἀκολουθῶς ἀποκριναμένων ὡς χρή ἀναμεῖναι τὰ παρὰ τῆς ὑμε-
 τέρως εὐσεβείας τυπούμενα, καὶ δις καὶ τρίς ταῦτα εἰρηκότων, παιδιὰν ἠγησάμενοι τοὺς
 L III 700 τῆς εὐσεβείας θεσμούς, ἀπέδοσαν αὐτοῖς, ὡς γε νομίζουσι, τὴν ἱερουργίαν, ὅμοια ποιοῦντες 10
 ὡσπερ ἂν εἰ τις δεδεμένος καὶ ἑαυτὸν τῶν δεσμῶν ἀπαλλάξει μὴ δυνάμενος ἕτερον λύειν
 ἐπιχειρήσειεν. εἰ μὲν γὰρ οὐκ ἀξιόχρεως ἦν ἡ παρ' ἡμῶν γενομένη Μέμνωνος καὶ Κυ-
 ρίλλου καθαίρεσις, ἐχρῆν μὴδὲ λιβέλλους δοθῆναι μὴδὲ λυθῆναι, ὡς γε νομίζουσι, τοὺς
 καθαιρεθέντας· εἰ δὲ ἀληθῶς, ὡσπερ οὖν ἀληθῶς, ἀξιόχρεως ἦν, καὶ ἡ ἀκοινωνησία ὡσαύ-
 τως ἀξιόπιστος καὶ βεβαία· παρὰ γὰρ τῶν αὐτῶν καὶ αὕτη κάκεινη γεγένητο. τούτων 15
 δὲ οὕτως ἐχόντων, πῶς οἶόν τε ἦν τοὺς ἀκοινωνήτους καὶ πάσης ἱερατικῆς λειτουργίας
 κεκωλυμένους τοῖς καθηρημένοις ἱερουργίαν ἀποδοῦναι, καὶ ταῦτα μείζουσιν ἐγκλήμασιν
 ἑαυτοὺς περιπεύραντας; ἀκοινωνῆτοι γὰρ ὄντες τῆς τε κοινωνίας κατετόλμησαν καὶ
 2 τοῖς καθηρημένοις παρανόμως ἐκοινωνήσαν καὶ πρὸ τῆς καταγελάστου λύσεως. δεό-
 μεθα τοίνυν τοῦ ὑμετέρου κράτους μὴ παριδεῖν τοὺς ἐκκλησιαστικούς πατουμένους 20
 θεσμούς, ἀλλ' ὡς τάχιστα ἐπαμῦναι τῇ πίστει πολεμουμένῃ καὶ ἡμῖν ἐπιβουλευομένοις
 (μυρία γὰρ ἡμῖν ἀπειλοῦσιν ἀνήκεστα) καὶ κελεῦσαι ἡμᾶς ἐντεῦθεν ἀπαλλαγῆναι καὶ
 εἰς τὴν βασιλίδαν πόλιν παραγενέσθαι, ἵν' ἐπὶ τῆς ὑμετέρας εὐσεβείας καὶ τὴν παρα-
 νομίαν αὐτῶν καὶ τὴν ἀσέβειαν διελέγξωμεν· ἀδύνατον γάρ, ὡς ἠγοῦμεθα, δίχα τοῦ
 ὑμετέρου κράτους εὐτάκτως καὶ ἐνθέσμως τὰ προκείμενα τυπωθῆναι. εἰ δὲ τοῦτο μὴ 25
 παραστῆι ὑμῶν τῇ γαληνότητι, εἰς τὴν Νικομήδειαν μετακληθῆναι παρακαλοῦμεν, ἵνα ραι-
 δίως καὶ τὰ γινόμενα τῶι ὑμετέρωι δηλῶμεν κράτει καὶ τοὺς τῆς ὑμετέρας εὐσεβείας δεχώ-
 8 μεθα τύπους. προστάξει δὲ παρακαλοῦμεν τὴν φιλόχριστον ὑμῶν κορυφὴν μετὰ ἐκάστου
 μητροπολίτου δύο μόνους θεοφιλεστάτους ἐπισκόπους συγκληθῆναι· τὸ γὰρ πλῆθος περιττὸν
 μὲν εἰς δογμάτων Ζήτησιν, θορύβους δὲ μόνον οἶδεν ἐργάζεσθαι. δι' ὃ καὶ οἱ προειρημένοι 30
 μετὰ πλῆθους παρεγένοντο, τούτῳ μόνωι θαρροῦντες, ἀλλ' οὐκ ἀληθείαι καὶ δογμάτων
 ὀρθότητι, καὶ σκοπὸν ἔχοντες διὰ τοῦ πλῆθους τὴν οἰκείαν πρόθεσιν εἰς ἔργον ἀγαγεῖν καὶ
 τῶι πλήθει τῶν ὑπογραφῶν συναρπάσαι. ἡμεῖς δὲ καὶ τῶι ὑμετέρωι θεσπίσματι πειθό-
 μενοι καὶ νομίσαντες ὀλίγους ἔξαρκεῖν εἰς Ζήτησιν δογμάτων, τρεῖς ἔξ ἐκάστης ἐπαρχίας
 ep. 83 ἐληλύθαμεν καὶ μέχρι τοῦ παρόντος τοὺς τῆς ὑμετέρας εὐσεβείας ὄρους φυλάττοντες οὐκ 35
 ἀπεστείλαμεν αὐτόθι θεοφιλεστάτους ἐπισκόπους, ὡς οἱ πάντα εὐκόλως τολμῶντες πεποιή-
 κασιν, ἀλλὰ διὰ γραμμάτων ἃ ἐχρῆν, ἐδιδάξαμεν, σκοπὸν ἔχοντες μὴ ἀντιτείνειν τοῖς εὐσε-
 βέσιν ὑμῶν θεσπίσμασι. πρὸς δὲ τούτοις ἀντιβολοῦμεν ὑμῶν τὴν εὐσέβειαν κελεῦσαι πάντας

VS, D [= mn], AA

1/2 κυρίλλος τε καὶ μέμνων D κύριλλον καὶ μέμνονα S 2 ἀπολιναρίου S 4 πεποη-
 κότες SD καθυπογράψαντες SD 4/5 καὶ διὰ — ἐπιτιμίωι om. V 5 ὑποβληθέντες D
 6 ὑπευθύνους οὖσι V 7 τὸ κριτήριον SD 7/8 προηρημένους SDA προαιρουμένους VA
 10 θεσμούς] ὄρους A ὅμοια VAA ὅμοιον SD 13 μὴδὲ¹] δὲ D 15 γὰρ om. SD *ab eisdem*
namque et propter eadem A γεγένητο A γε γένοιτο V ἐγένετο SD 16 ἱερατικῆς λειτουργίας
 SDA ἱερουργίας V 18 περιπεύραντες SD γὰρ ἐκεῖνοι S γὰρ κάκεινοι D ἀκοινωνησίας SD
 20 πατημένους V 23 γενέσθαι SD τῆς εὐσεβείας τῆς ὑμετέρας V 26 ἡμῶν S 27 γινόμενα
 VAA γινόμενα SD δηλῶμεν τῶ ὑμετέρω A 28 ἐκάστου μόνου SD 30 εἶδεν V 31 τούτῳ
 μόνω AA τοῦτο μόνω V τούτοις μόνωι SD 32 οἰκεία S 34 ὀλίγους VA καὶ ὀλίγους SDA τὴν
 [om. D] τῶν δογμάτων SD 36 πάντες SD 36/37 πεποιήκαμεν S 37 πραγμάτων V 38 πάντα S

τῆι κατὰ Νικαίαν ὑπογράψαι πίστει, ἦν τούτων ἡμῶν προετάξαμεν τῶν γραμμάτων καὶ μὴδὲν αὐτῆι ξένον ἐπεισαγαγεῖν, μήτε ψιλὸν ἄνθρωπον τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν λέγοντας (θεὸς γάρ ἐστι τέλειος καὶ ἄνθρωπος τέλειος) μήτε παθητὴν εἰσάγειν τὴν θεότητα τοῦ Χριστοῦ· τολμηρὸν γὰρ ἐπίσης ἐκάτερον.

164 = S 145 A 177. Latina uersio extat in Collectione C 109

5

Ἐπιστολὴ γραφείσα παρὰ τοῦ κόμητος Εἰρηναίου πρὸς τοὺς Ἀνατολικοὺς περὶ τῶν ἐπὶ τῆι ὑποθέσειπραχθέντων μετὰ τὴν εἴσοδον αὐτοῦ τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ τὴν ἀπόδοσιν τῶν ἀναφορῶν

- 1 Μόγισ μοι νῦν ἐνεγένετο καὶ ἐπιστεῖλαι πρὸς τὴν ὀσιότητα ὑμῶν καὶ τῶν γραμμάτων εὐρεῖν οἷον ἐβουλόμην διάκονον ἵνα τὰ ἐπὶ τοῖς προκειμένοις ἐκβάντα διὰ τῆς χάριτος τοῦ Χριστοῦ γνωρίσω τῆι κατὰ θεὸν ὑμῶν διαθέσει. ἤλθομεν γὰρ εἰς τὴν βασιλεύουσαν 11 πόλιν τρεῖς μετὰ τῶν Αἰγυπτίων προλαβόντων ἡμέρας· ὄσους δὲ λοιπὸν εὐθὺς καὶ παρ' αὐτὴν ὑπέστην κινδύνους τὴν εἴσοδον, οὐδὲ λόγῳ ῥαίδιον ἐξεπεῖν, μή τι γε δι' ἐπιστολῆς πα-
 2 ραστήσαι. προεισελθόντες γὰρ οἱ βέλτιστοι καὶ πᾶσι προσφόρως καὶ καταλλήλως χρησά-
 μενοι (ἄρκει γὰρ τοσοῦτον εἰπεῖν), πάντων ὡς εἰπεῖν τὰς ἀκοὰς προκατέλαβον, τοὺς μὲν 15 ταῖς ψευδολογίαις ὡς ἔτυχον δελεάζοντες, τοὺς δὲ καθ' ἡμῶν ταῖς συκοφανταῖς προσεθίζοντες, ἅπαντας δὲ κοινή καὶ κατ' ἰδίαν συμπείθοντες, ὥστε καὶ τοὺς μεγάλους ἄρχοντας καὶ τοὺς ἐν ἀξιώμασι τελούντας καὶ τοὺς ἐν στρατείαις διαφόροις πεισθῆναι ὅτιπερ καὶ ἐξετάσεως ἀκολούθου γεγενημένης καὶ κρίσεως παρακολουθησάσης καὶ πάντων ὁμοῦ τῶν θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἐξενεγκόντων ψῆφον κατὰ τοῦ παρ' αὐτῶν 20
 3 ἐρήμην κατακριθέντος ἢ θαυμαστῆς γέγονεν ἐκείνη καθαίρεσις. τὸν μέντοι μεγαλοπρε-
 πέστατον καὶ φιλόχριστον κουβικουλάριον Σχολαστικίον ἔπεισαν ὠμολογημένως ὡς οὐδὲ ἀκούσαι ὄλως ἠνέσχετο ἐν Ἐφέσῳ τῆς θεοτόκου φωνῆς. ὅμως διὰ τὴν τῆς ἀληθείας ἀκαταγώνιστον δύναμιν καὶ τὰς ὑμετέρας εὐχὰς ἐξίσχυσα διὰ τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ θεοῦ τοὺς ἐκ προοιμίων κινδύνους, ὡς ἔφην, διαφυγῶν συντυχεῖν τε τοῖς μεγαλοπρεπεστάτοις ἄρχουσι 25 καὶ πᾶσαν αὐτοῖς, ὡς ἐνεχώρει, τὴν τοῦ πράγματος ἀλήθειαν ἐξηγήσασθαι· οἱ τὰ παρ' ἡμῶν διδαχθέντες καὶ εἰς αὐτὰς ἐνεγκεῖν ἠναγκάσθησαν τῶν κρατούντων τὰς ἀκοὰς ὅσαπερ εἰς τε τὴν προκειμένην ὑπόθεσιν, καὶ εἰς ὑμᾶς δὲ αὐτοὺς οἱ περὶ τὸν Αἰγύπτιον τυραννικῶς ἐπλημμέλησαν. καὶ τέλος, ἵνα μὴ μηκύνω τὸν λόγον, πολλῶν ἐν τῷ μέσῳ γενομένων τε καὶ λεχθέντων παρὰ τε τῶν τὰ ἡμέτερα παρὰ τε τῶν τὰ Κυρίλλου φρονούντων, ἔδοξεν 30 ἐμοῦ τε καὶ τῶν Αἰγυπτίων ἑαυτοῖς τε καὶ τῆι ὑποθέσει συνισταμένων αὐτῆι τὸν εὐσεβέστατον ἀκροάσασθαι βασιλέα, παρόντων αὐτῷ καὶ τῶν μεγάλων ἀρχόντων, καίτοι γε ἐμοῦ διαμαρτυρομένου πολλάκις ὡς οὔτε τούτου χάριν ἀφίγμαι οὔτε τοιαύτας παρὰ τῶν θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων ἔλαβον ἐντολάς, μόνον δὲ γραμμάτων ἤλθον διάκονος. ἀλλ' ἐγὼ μὲν ὑπὲρ τούτων μικροῦ δεῖν καὶ διεσπᾶσθην τῶν λόγων, τὸ δόξαν δὲ δίχα πάσης ἐξεβιάσθη 35
 4 μελλήσεως. τῆς τοίνυν θείας ἡμῖν καὶ τότε παραστάσης ῥοπῆς καὶ τὴν τοῦ κρατούντος

VS, D [= mn], AL

1 προετάξαμεν VAA προεγράψαμεν SD 3 μὲν γὰρ A εἰσαγαγεῖν D

VS, D [= mn], A [in marginibus nonnulla abscissa], A

ρλθ' D 6 ἐν D 9 ἐνεγένετο VA ἐξεγένετο SD 11 Χριστοῦ] θῦ D γνωρίση D

13 κινδύνους τὴν εἴσοδον [ὀδὸν SD] SDA τὴν εἴσοδον κινδύνους V μήτοιγε D ἐπιστολῶν D

16/17 προσεθίζοντες DL προεθίζοντες VS, deficit A, conicio προερεθίζοντες 18 ἀξιώματι V

στρατείας A 22 σχολαστικόν A 23 ἐν Ἐφέσῳ om. V 27 διδαχθέντες V διδαχθέντα SD

deficit A τὰς τῶν κρατούντων SD 28 ὑμᾶς VSA ἡμᾶς D deficit A δὲ om. D

29 ἐπλημμέλησαν S μὴ om. S 30 λεχθέντων AL δεχθέντων VSD ἡμέτερα VA ὑμέ-

τερα SDA 34 μόνων Λ 35 τούτων VD τούτου S τοῦ A 36 μελλήσεως VSDA παρα-

στάσις ῥοπῆς VAA παραστάσεως ὀρθῆς SD κρείττονος A

Prou. 21, 1 πρὸς τὸ ἀληθὲς ἰθυνασῆς καρδίαν καὶ διὰ τῶν πραγμάτων δειξάσης ὅτιπερ ἀληθῶς καρ-
 δία βασιλέως ἐν χειρὶ θεοῦ, κατεγνώσθησαν μὲν οἱ δι' ἐναντίας (δεῖ γὰρ ἐπ' αὐτὸ
 M III 13:3 συντόμως τὸ πέρας ἔλθειν), ὡς κατ' οὐδένα τρόπον συστήναι ἢ τοῖς τῆς καθαιρέσεως ὑπο-
 μνήμασιν ἢ οἷς ἐνταῦθα κατὰ ψευδολογίαν εἰρήκασι, δυνηθέντες, ἀλλὰ καὶ προφανῶς διὰ
 L III 720 πάντων ἀποδειχθέντες ὡς οὔτε τὸ συνέδριον ἀκολούθως ὁ Αἰγύπτιος συνεκάλεσεν οὔτε 5
 κρίνειν, ὡς εἰς ὧν τῶν κρινομένων, ἠδύνατο οὔτε ὄλως παρὰ γνώμην τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου
 κόμητος Κανδιδιανοῦ τῆς ὑποθέσεως ἀφασθαι. καὶ γὰρ καὶ αἱ παραγγελίαι πάσαι τοῦ αὐτοῦ
 ep. 31 μεγαλοπρεπεστάτου κόμητος Κανδιδιανοῦ καὶ ἡ γραφείσα δι' αὐτοῦ πρὸς τὴν σύνοδον σά-
 κρα καὶ ἕτερα τοιαῦτα ὡς ἄπαξ ἐν διαγνώσει κελεύσαντος ἀνεγνώσθησαν τοῦ βασιλέως,
 καὶ οὐκ ἔστι τι ὅπερ διὰ τὰς ὑμετέρας εὐχὰς παρελείφθη τῶν τὰ παρανόμως αὐτόθι τολμη- 10
 θέντα δεικνύντων, ὥστε λοιπὸν σύμφωνον μὲν τοὺς τῆς ἀληθείας ἐχθροὺς τὴν παρὰ πάν-
 των κατάγνωσιν ἀπενέγκασθαι, δεχθῆναι δὲ καὶ κυρωθῆναι τῆς ὑμετέρας θεοσεβείας τὴν
 κρίσιν καὶ τὴν τῶν περὶ τὸν Αἰγύπτιον καθαιρέσιν ἀποσταλῆναι παραχρῆμα παρὰ τοῦ εὐ-
 σεβεστάτου βασιλέως ἐν τῇ ἀγίᾳ τοῦ θεοῦ ἐκκλησίᾳ, ὡσανεὶ τυραννικῶς ἅπαντα καὶ
 ἀθέσμως τῶν περὶ Κύριλλον πεπραχότων καὶ ἐτέρας προσοφειλόντων ἐφ' οἷς ἔπταισαν τι- 15
 5 μωρίας. ἐπὶ τούτοις μὲν οὖν τὰ τοῦ πράγματος ἐτελεύτησε καὶ τοῦτο γεγένηται τῆς
 ἀκροάσεως πέρας. ἐλθόντος δὲ Ἰωάννου τοῦ ἱατροῦ καὶ συγκέλλου Κυρίλλου καὶ ἐλθόν-
 τος ὡς ἴστε, ἐτέρους ὡσπερ γεγενημένους ὀρώμεν τῶν ἀρχόντων τοὺς πλείους καὶ οὐδὲ
 ἀκούσαι γοῦν παρ' ἡμῶν τῶν ἐπ' αὐτῶν ἢ καὶ παρ' αὐτῶν κριθέντων ἀνεχομένους. οἱ
 μὲν γὰρ αὐτῶν ἐπὶ τοῦ παρόντος φασὶν ὡς χρὴ τὰ ἐξ ἐκατέρου μέρους πραχθέντα κρατεῖν 20
 καὶ τὰς καθαιρέσεις οὐ τῶν δύο μόνων, ὡς ἔδοξεν, ἀλλὰ τῶν τριῶν κυρωθῆναι προσώπων·
 οἱ δὲ ὅτι τὰς μὲν καθαιρέσεις λυθῆναι πάντων ἐπίσης προσήκει, φανεροὺς δὲ τῶν θεοφι-
 λειστάτων ἐπισκόπων ἐνταῦθα μετασταλῆναι, ὥστε μετὰ πάσης ἀληθείας ἐξετασθῆναι τοὺς τε
 περὶ τῆς πίστεως λόγους καὶ τὰ παρανόμως ἐν Ἐφέσει γεγενημένα. εἰσὶ δὲ τινες οἱ καὶ πάντα 25
 ποιούσι καὶ παντοδαπὴν σπουδὴν συνεισφέρουσιν ἐφ' ᾧ τε ἐπιτραπῆναι παρὰ τοῦ εὐσεβε-
 στάτου βασιλέως μετὰ φανερῶν τύπων τὴν Ἐφεσίων καταλαβεῖν καὶ ὡς ἐὰν συνίδωσιν
 ἢ καὶ δυνηθῶσι, φησὶν, ἅπαν διαθεῖναι τὸ πρᾶγμα, ὅπερ οἱ ἀγαπῶντες ὑμᾶς εἰς ἔργον
 ἀπεύχονται προελθεῖν, ἀκριβῶς εἰδότες τῶν σπουδαζόντων τὴν πρόθεσιν καὶ ὅθεν πρὸς
 6 ταύτην ὠδηγήθησαν τὴν βουλήν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν, ὡς τῷ κυρίῳ φίλον, προίτω· ἐμοῦ
 δέ, παρακαλῶ, τοιούτους ὑπομεμενηκότες κινδύνους καὶ οὐδὲ νῦν ἀκινδύνως διάγοντος διὰ 30
 τὸ τῶν ἐπιβουλεύοντων ὀσημέραι πλήθος ἐκτενῶς ὑπερέχεσθαι καταξιούτω ἢ ὑμέτερα ὀσιό-
 τησ'· μάρτυς γὰρ ὁ θεὸς ὅτι ἐν τῷ καλεῖσθαι πρὸς τὴν ἐπὶ τοῦ βασιλέως διάγνωσιν οὐδὲν
 ἕτερον ἤλπισα ἢ τῷ τῆς θαλάσσης παραπέμπεσθαι ρεύματι. ὁ δὲ κύριος κατὰ τὸ
 2 Tim. 4, 17 γεγραμμένον παρέστη μοι καὶ ἐρρύσθη ἐκ στόματος λέοντος, μᾶλλον δὲ σκύμ-
 νων μυρίων.

VS, D [= mn], A [in margine nonnulla abscissa, desinit in 19 γοῦν παρ' propter foliorum defectum], Λ

1 ἰθυνασῆσ A   5 ἀποδειχθέντες V ἀποδειχθέντος SDA   οὔτε VSA ὅτε D   ἐκάλε-
 σεν V   6 ὧν om. V   δύνατο S   8 κανδιδιανοῦ SDA om. V deficit A   15 ἐφ' οἷς
 om. SD deficit A   15/16 τι τιμωρίας SD   16 μὲν om. D   18 τοὺς ἀρχοντας SD
 21 μόνων D   22 πάντων D   27 οἱ om. S   ἡμᾶς D   28 πρὸς V εἰς SD   30 οὐδὲν S
 διαγαγόντος S   31 ἐκτενῶς VΛ εὐσεβῶς SD   33 θαλάττης SD

INDICES

I

IN HAC VOLVMINIS I PARTE V CONTINENTUR

Expositio concilii CCCXVIII patrum contra Paulum Samosatenum [Lietzmann, Apol- linaris p. 293]	142 p. 6. 7
Gesta Ephesi ab Orientalibus	151 p. 119—124
Basilii diaconi preces	143 p. 7—10
Cyrilli oratio ad augustas de fide	149 p. 26—61
Cyrilli oratio ad dominas	150 p. 62—118
Cyrilli solutio duodecim capitulorum	148 p. 15—25
Cyrilli de incarnatione dei uerbi filii patris et disquisitio de eodem	140. 141 p. 3—6
Cyrilli ep. ad Caelestinum [ep. 11]	144 p. 10—12
Cyrilli et synodi ep. ad monachos Constantinopolitanos [ep. 19]	145 p. 12. 13
Nestorii et episcoporum qui cum eo, relatio ad imperatorem	146 p. 13—15
Orientalium epistula ad excommunicatos	152 p. 124
Orientalium relatio ad imperatores	153 p. 124. 125
Iohannis Antiocheni et eorum qui cum eo, relatio ad imperatores per Palladianm	154 p. 125—127
eorundem epistula ad clerum Constantinopolis	155 p. 127
eorundem epistula ad senatum Constantinopolis	156 p. 127. 128
eorundem epistula ad populum Constantinopolitanum	157 p. 128. 129
Orientalis concilii relatio ad imperatorem perlata per Irenaeum	158 p. 129—131
eorundem relatio ad imperatorem item perlata per Irenaeum	159 p. 131
eorundem relatio ad augustas	160 p. 131. 132
eorundem epistula ad praefectum et magistrum a pari	161 p. 132. 133
eorundem epistula ad praepositum et Scholasticium a pari	162 p. 133
Orientalium relatio ad imperatorem Irenaeo directa	163 p. 133—135
Irenaei epistula ad Orientales	164 p. 135. 136

II

ADFERVNTVR

Gen. 8, 21	44, 27	Ps. 2, 7	41, 11
12, 3	113, 38	2, 8	107, 18
31, 40. 39	128, 29	4, 7	128, 33
49, 10	38, 25	8, 2. 3	89, 14
Exod. 20, 3	72, 12	21, 1	136, 1
Num. 21, 8	110, 15	23, 10	34, 21
Deut. 5, 32	126, 17	31, 9	26, 14
6, 4	64, 26. 72, 11	32, 6	34, 21
6, 5	73, 13	32, 15	90, 8

Ps. 44, 8	22, 9	Mt. 3, 3	92, 8
55, 10	5, 32	3, 11. 12	86, 25
67, 12	27, 39	3, 17	98, 1. 108, 34
74, 6	39, 15	4, 10	49, 33
74, 8	71, 30. 73, 27	4, 38. 39	4, 1
76, 7	37, 25	8, 2. 3	86, 34
81, 6	30, 15	8, 14	87, 2
81, 7	30, 18	8, 26	87, 3
88, 10. 12	93, 39	8, 27	87, 5
cf. 94, 1	80, 12	8, 31. 32	87, 8
102, 20	88, 22	9, 25	98, 8
102, 24	47, 2	9, 37. 10, 1	87, 19
109, 3	117, 1	10, 1	77, 3
117, 20	16, 14	10, 23	48, 32
117, 27	84, 14	10, 24. 25	42, 10
118, 91	88, 4	10, 28	42, 5. 49, 20
146, 8	66, 29	10, 29. 30	87, 11
Prov. 8, 9	15, 19	10, 32. 33	87, 31
8, 30. 31	52, 28	11, 27	108, 30
9, 9	61, 26. 68, 29	11, 28. 29	87, 41
13, 3	11, 7	11, 28	53, 34
Sap. Sal. 1, 7	32, 16	11, 29	84, 29
1, 13. 14	42, 26	12, 5. 6	88, 5
2, 24	42, 29	12, 27	88, 13
Ies. 6, 3	30, 8. 109, 26	13, 40—42	88, 18
12, 3	26, 18	14, 25	4, 2
26, 19	93, 29	15, 14	15, 28
35, 3	93, 24	16, 13. 16. 17	88, 26
35, 5. 6	93, 27	16, 13	61, 18
40, 9. 10	93, 25	16, 16	7, 16
40, 9	26, 5	16, 17	5, 15
40, 13	34, 7	16, 18	10, 8
40, 15. 18	34, 23	16, 27	61, 16. 88, 35
45, 3	3, 7	17, 24—26	88, 38
48, 11	61, 7	20, 28	39, 37
49, 6	61, 4	21, 9	89, 10
59, 5. 6	132, 11	21, 16	89, 12
59, 5	127, 18	22, 32	94, 18
61, 1	93, 31	23, 10	68, 21
62, 10	16, 10	24, 36	34, 3
63, 9	90, 13	25, 25	9, 31
66, 1	52, 21	25, 31	73, 26. 89, 22
Ier. 17, 10	90, 10	25, 34	75, 30
38, 33	77, 26	26, 37. 38	58, 17
39, 27	90, 8	26, 41	50, 29
Bar. 3, 38	4, 14	26, 63. 64	89, 28
Os. 13, 14	64, 8	27, 46	34, 18
Joel 2, 28	27, 33. 55, 12	27, 50—52	89, 36
Amos 3, 12. 13	16, 9	28, 19	43, 35. 56, 23
Micha 5, 2	86, 18	Lc. 1, 2	118, 36
Habac. 2, 4	79, 15	1, 14—16	92, 2
cf. Habac. 3, 18	80, 12	1, 31	22, 6
Zach. 12, 1	37, 22	1, 32. 33	92, 16
Mal. 3, 6	66, 4	1, 34. 35	65, 32. 92, 23
Mt. 1, 20. 21	86, 6	1, 41—43	92, 31
1, 21	22, 7. 39, 34. 84, 2. 111, 5	1, 76. 77	92, 9
2, 1	86, 16	2, 6. 7	111, 13

Lc. 2, 14 . . . . . 44, 6
 2, 21 . . . . . III, 5
 2, 29—32 . . . . . 92, 40
 2, 29—31 . . . . . 112, 33
 2, 34 . . . . . 112, 36
 2, 40 . . . . . 33, 12, 28
 2, 48, 49 . . . . . III, 22
 2, 52 . . . . . 33, 13
 3, 6 . . . . . 20, 25
 3, 38 . . . . . 76, 19
 4, 1, 2 . . . . . 45, 20
 4, 19 . . . . . 32, 7 59, 23
 5, 12 13 . . . . . III, 30
 5, 22—24 . . . . . 93, 7
 7, 14 . . . . . 49, 24, 98, 28
 7, 21—23 . . . . . 93, 16
 8, 24 . . . . . 93, 36
 8, 38, 39 . . . . . 94, 5
 8, 52 . . . . . 94, 16
 18, 8 . . . . . 60, 17, 118, 30
 20, 41—44 . . . . . III, 37
 22, 27 . . . . . 94, 23
 22, 66—69 . . . . . 94, 30
 23, 46 . . . . . 58, 18
 Ioh. 1, 1 . . . . . 36, 27, 109, 32
 1, 3 . . . . . 41, 25
 1, 9—11 . . . . . 109, 1
 1, 12 . . . . . 117, 7, 15
 1, 14 5, 5, 20, 21, 21, 18, 37, 14 64, 3,
 66, 27, 81, 36, 109, 10, 118, 36
 1, 15 16 . . . . . 109, 18
 1, 16 . . . . . 22, 12
 1, 18 . . . . . 4, 17, 5, 34
 1, 19, 23 . . . . . 92, 7
 1, 30 . . . . . 109, 30
 1, 32—34 . . . . . 44, 10, 109, 34
 1, 33 . . . . . 44, 31
 1, 34 . . . . . 45, 3, 110, 2
 2, 11 . . . . . 117, 23
 2, 19 . . . . . 55, 35
 2, 23 . . . . . 117, 31
 2, 24, 25 . . . . . 90, 5
 3, 12, 13 . . . . . 110, 5
 3, 13 . . . . . 61, 13
 3, 14, 15 . . . . . 110, 12
 3, 14 . . . . . 61, 15
 3, 16 . . . . . 5, 13, 118, 10
 3, 17, 18 . . . . . 117, 34
 3, 31 . . . . . 83, 28
 3, 34 . . . . . 22, 11
 3, 35 . . . . . 53, 22
 4, 6 . . . . . 4, 2 33, 28
 4, 22 . . . . . 31, 29, 90, 11
 4, 50 . . . . . 118, 3
 4, 53 . . . . . 118, 1
 5, 18 . . . . . 32, 20
 5, 21 . . . . . 55, 28

Ioh. 5, 22 23 . . . . . 60, 34
 5, 24 . . . . . 118, 8
 5, 26, 27 . . . . . 59, 31, 61, 1
 5, 27 . . . . . 60, 11
 5, 28 . . . . . 49, 22
 6, 27 . . . . . 98, 16
 6, 29 . . . . . 118, 16
 6, 38, 39 . . . . . 40, 20
 6, 47 . . . . . 96, 23
 6, 57 . . . . . 25, 8, 59, 11
 6, 63 . . . . . 25, 6
 7, 33 . . . . . 32, 4
 7, 37 . . . . . 3, 13
 8, 15 16 . . . . . 40, 34
 8, 28 . . . . . 32, 18, 27
 8, 40 . . . . . 61, 12
 10, 18 . . . . . 5, 24
 10, 24 25 . . . . . 32, 37
 10, 33 . . . . . 16, 6 32, 22, 60, 27 118, 33
 10, 35, 36 . . . . . 21, 9
 11, 25 . . . . . 54, 19, 58, 10, 95, 38
 11, 34 . . . . . 34, 14
 11, 41 . . . . . 49, 2
 11, 43 . . . . . 49, 23
 12, 13 . . . . . 110, 24
 12, 16 . . . . . 102, 13
 12, 23, 24 . . . . . 102, 15
 12, 27, 28 . . . . . 58, 15
 12, 44, 45 . . . . . 54, 1 118, 16
 12, 49 . . . . . 118, 23
 14, 1 . . . . . 54, 3, 96, 25, 118, 27
 14, 6 . . . . . 51, 13
 14, 10 . . . . . 55, 30
 14, 12, 13 . . . . . 90, 18
 14, 13 . . . . . 90, 29
 14, 27 . . . . . 74, 13
 15, 16 . . . . . 90, 26
 15, 20 . . . . . 42, 13
 16, 14 . . . . . 97, 40
 16, 23 24 . . . . . 90, 37
 16, 26, 27 . . . . . 90, 40
 17, 1 2 . . . . . 54, 5
 17, 3 . . . . . 91, 4
 17, 19 . . . . . 110, 32
 17, 21—23 . . . . . 91, 9
 18, 5, 6 . . . . . 34, 26
 19, 34 . . . . . 4, 15
 20, 19 . . . . . 91, 22
 20, 22, 23 . . . . . 91, 34
 20, 30, 31 . . . . . 111, 1
 Act 2, 24 . . . . . 57, 10, 66, 9
 2, 33—35 . . . . . 54, 27
 3, 6 . . . . . 88, 15
 7, 55—57 . . . . . 9, 35
 16, 7 . . . . . 57, 17
 17, 28 . . . . . 59, 18
 Rom 1, 1—4 . . . . . 70, 33

Rom	1, 4	18, 13	1 Cor	1, 12. 13	74, 20
	1, 5. 6	112, 8		1, 13	70, 9
	1, 9	112, 17		1, 22 23	74, 26
	1, 21 22	71, 8		1, 24	34, 10
	1, 25	60, 24		1, 30 31	99, 10
	1, 28	71, 19		2, 1 2	74, 34
	2, 5 6	71, 24		2, 6—8	75, 3
	3, 20—22	71, 34		2, 8	81, 38
	3, 23 24	72, 3		2, 10	34, 11
	3, 25 26	98, 34 99, 33		3, 10 11	75, 14
	3, 25	54, 7		3, 16 17	75, 21
	3, 31	72, 9		3, 16	21, 7
	4, 3	113, 37 115, 10		4, 5	75, 25
	4, 13	113, 40		4, 7	104, 35
	4, 17	56, 5 72, 18		6, 11	114, 10
	4, 23—25	55, 20		6, 19 20	75, 34
	4, 25	56, 9		6, 20	85, 18
	5, 1 2	112, 24		8, 4—6	76, 1
	5, 8 9	99, 27		8, 5, 6	65, 1
	5, 10	99, 30		8, 6	27, 5. 37, 4. 77, 9 90, 33
	5, 18. 19	37, 31		9, 17	12, 4
	5, 19	45, 28		9, 20 21	76, 11
	6, 3 4	22, 28 56, 18 100, 1		10, 4	104, 12
	6, 5	100, 11		10, 15—17	95, 3
	6, 13	57, 2		10, 32	76, 14
	7, 4	72, 24		11, 1	48, 9
	7, 25—8, 4	102, 27		11, 3	28, 10 76, 16
	8, 7	38, 6		12, 3—6	76, 27
	8, 8—10	72, 32		12, 18	76, 39
	8, 9	44, 35 57, 15 78, 38		12, 26	127, 32
	8, 11	57, 5		15, 3	66, 7
	8, 14 15	73, 3		15, 20	25, 22 58, 14
	8, 20	29, 25		15, 21 22	100, 13
	8, 29	23, 10. 111, 20		15, 21	30, 30
	8, 31 32	103, 10		15, 22	30, 28
	8, 32	66, 2		15, 45	95, 13
	8, 33 34	103, 18		15, 47—50	95, 14
	8, 35	48, 33 73, 11		15, 47. 49	28, 11
	8, 38 39	73, 18		15, 47	100, 15
	9, 33	112, 31		15, 52 53	95, 20
	10, 3 4	113, 3		15, 54 55	66, 6
	10, 6—11	113, 9		15, 55	64, 8
	10, 6—10	103, 25		15, 58	62, 9
	10, 8—10	116, 5		16, 21 22	77, 5
	10, 8 9	38, 34	2 Cor	1, 9	95, 35
	14, 7—9	103, 39		2, 14 15	77, 14
	14, 9	94, 18		2, 15	26, 30 46, 35
	14, 10	73, 25		3, 2 3	77, 22
	15, 8 9	38, 21		3, 14—17	77, 32
	15, 8	113, 35		3, 17	77, 7
	15, 15 16	73, 29		4, 3 4	78, 3
	15, 17—19	73, 39		4, 4	15, 24
	16, 16	13, 21 74, 8 18		5, 9 10	78, 14
	16, 20	74, 11		5, 10	71, 26
	16, 25—27	113, 23		5, 14 15	78, 21
1 Cor	1, 1 2	74, 16		5, 16	91, 28 104, 20
	1, 9	40, 13 41, 32		5, 17	42, 34

2 Cor.	5, 19	53, 26	Phil.	2, 10, 11	10, 4, 21, 23, 63, 39
	5, 20	78, 28		3, 7, 8	81, 9
	6, 4	78, 33		4, 4, 5	62, 28
	6, 16	21, 6, 78, 35	Col.	1, 12—20	36, 12, 106, 32
	8, 9	28, 24, 53, 18, 104, 31, 109, 40		1, 18	41, 4, 58, 14
	10, 4, 5	39, 4		1, 24—28	81, 20
	10, 5	27, 18, 54, 24, 78, 40		2, 6, 7	81, 34
	11, 4	114, 15		4, 2—4	82, 1
	11, 32, 33	48, 35	1 Tim.	1, 1	83, 36
	13, 3, 4	57, 24		1, 7	16, 2
	13, 3	70, 10		1, 15, 16	116, 24
	13, 4	50, 22		1, 17	10, 2
Gal.	1, 1	53, 5, 105, 2		2, 5, 6	101, 23
	1, 6—8	114, 26		3, 15	74, 9
	1, 9	66, 18		3, 16	17, 30, 43, 19, 55, 2, 116, 33
	1, 15—17	114, 36		4, 10	84, 4
	2, 16	115, 6, 117, 9		6, 20	7, 12
	2, 19, 20	79, 11	2 Tim.	4, 5	10, 19
	3, 5	79, 24		4, 17	136, 33
	3, 10	4, 28	Tit.	2, 11—14	84, 7
	3, 13, 14	100, 21		3, 8	117, 4
	3, 15	29, 4	Hebr.	1, 1, 2	107, 13
	3, 23—27	79, 32		1, 3—5	29, 19
	3, 27	128, 32		1, 3, 4	107, 22
	4, 3—5	105, 14		1, 3	17, 18, 63, 12
	4, 4	27, 9, 38, 10		1, 6	23, 7, 29, 17, 63, 40, 82, 11
	4, 6	44, 20, 73, 5, 105, 26		1, 7—9	82, 18
	4, 7	41, 33		1, 14	29, 29
	4, 8, 9	80, 5		2, 4	38, 27
	4, 9	71, 12, 104, 3		2, 7, 9	53, 11
	6, 14	80, 10		2, 9	29, 14, 34, 8, 57, 9
Eph.	1, 13, 14	115, 14		2, 10—12	41, 15
	1, 19—21	80, 19		2, 11, 12	43, 3, 107, 34
	1, 21	47, 13		2, 14, 16, 17	109, 12
	2, 3	19, 3		2, 14, 15	30, 10, 42, 15, 58, 4
	2, 6	28, 33		2, 14	17, 9, 20, 18, 23, 35, 2, 41, 8,
	2, 11, 12	80, 30			73, 10, 96, 2, 111, 10, 19
	2, 13—15	100, 35		2, 16, 14	32, 25, 63, 21
	3, 1—4	115, 26		2, 16, 17	34, 35
	3, 8, 9	115, 38		2, 16	17, 8, 90, 16
	3, 14—17	80, 37		2, 18	31, 21
	4, 5—10	105, 31		3, 1—6	39, 26
	4, 5	64, 19		3, 1	18, 13, 24, 2
	4, 13	70, 16		3, 12	82, 32
	5, 2	24, 3, 50, 17, 64, 17		4, 14, 15	46, 23
	5, 25, 26	116, 1		4, 15	5, 2, 6, 2, 7, 34, 46, 37
Phil.	1, 18	116, 12		5, 4, 5	47, 17
	1, 27—29	116, 16		5, 6	47, 30
	2, 4—11	106, 11		5, 7—10	48, 3
	2, 5—11	35, 9		7, 4	69, 39
	2, 6—8	27, 21, 39, 19		7, 16	47, 32
	2, 6	19, 22		7, 19	50, 19
	2, 7, 8	79, 2		7, 23—25	31, 14
	2, 7, 9	54, 33		7, 27, 28	50, 12, 22
	2, 7	31, 3, 66, 26		8, 1, 2	51, 5, 108, 4
	2, 8	49, 11, 102, 20		8, 1	52, 1
	2, 9	49, 12		8, 5	88, 9

Hebr.	9, 7	50, 33	Iuda 19	49, 29
	9, 11. 12	51, 29	symbolum Nicaenum	63, 9. 135, 1
	9, 12	52, 2	V 1	11, 18
	9, 13. 14	82, 36	V 2. 4	12, 22
	9, 24	32, 9. 47, 10. 52, 19	V 2	10, 37
	10, 5—7	101, 9	V 4	11, 26
	10, 11	51, 22	V 6. 10	13, 8
	10, 14	24, 13. 31, 24. 50, 14	V 6 . 16, 18. 121, 29. 125, 35. 129, 20. 130, 2.	134, 2
	10, 23	116, 4	V 25. 31. 83	133, 17
	10, 28. 29	83, 10	V 25. 31	120, 4. 128, 18. 129, 33
	10, 28	31, 9	V 25	14, 24. 126, 25
	12, 1. 2	108, 17	V 31 . 14, 13. 119, 8. 15. 128, 4. 132, 9. 25. 136, 8	
	12, 2	42, 3. 102, 20	V 83	131, 10. 17. 133, 23. 134, 35
	12, 25. 26	83, 20	V 87—90	134, 3
	13, 8	83, 30	V150	28, 1
	13, 12	101, 18	V153. 156	127, 26
1 Petr.	1, 1. 2	84, 32	V154	131, 15. 133, 22
	1, 3. 4	85, 4	V158	133, 29
	1, 10. 11	85, 10	Coll. C 82	119, 36
	1, 18. 19	85, 18. 99, 19	Cyrilli epistula ad Iohannem Antioche-	
	1, 21	96, 22	num duobus diebus ante primam	
	2, 20. 21	48, 10	sessionem scripta	125, 5. 132, 2
	2, 21	50, 10	Ἀθανάσιος ἐν τῷ περὶ σαρκώσεως λόγῳ	
	2, 22	38, 19. 72, 6	[Lietzmann, Apollin. 250, 6—252, 11.	
	3, 18—20	101, 32	253, 3—14]	65, 25
	4, 1	25, 25. 66, 1. 68, 8. 102, 6	Ἀμμωνος ἐπισκόπου Ἀδριανουπόλεως	67, 7
	4, 19	59, 9	Ἀμφιλοχίου ἐπισκόπου Ἰκονίου ἐκ τοῦ περὶ	
2 Petr.	2, 1	64, 34. 85, 16	τῆς κατὰ σάρκα γεννήσεως	67, 1
1 Ioh.	1, 1. 2	96, 11	Ἀντιόχου ἐπισκόπου	66, 31
	2, 1	54, 7	Ἀττικοῦ ἐπισκόπου [= Exc. Eph. XVII]	66, 22
	3, 23	96, 27	Θεοφίλου ἐπισκόπου ἐκ τοῦ προσφωνητι-	
	4, 2. 3	96, 31	κοῦ πρὸς τοὺς φρονούντας τὰ Ὠρι-	
	4, 13	81, 6	γένους [= Hieron. ep. 96, 3]	68, 12
	4, 14. 15	97, 7	Ἰωάννου ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως	
	5, 1	97, 17	περὶ τῆς θείας γεννήσεως [PG 56,	
	5, 5—8	97, 22	385. 389]	67, 14
	5, 9. 10	97, 33	Οὐιταλίου ἐπισκόπου ἐκ τοῦ περὶ πίστεως	
	5, 20	85, 23	λόγου [Lietzmann, Apollin. 273]	67, 29
Iacob.	1, 16. 17	84, 22	Σεβηριανοῦ ἐπισκόπου	67, 25
	1, 17	17, 13. 99, 13	Nestorii dictum	8, 26. 9, 2
	4, 7	84, 27		
	4, 12	61, 4. 78, 19. 89, 25		
	5, 20	69, 9		
Iuda 3	4	85, 30		

ceteri indices in calce voluminis proponentur

ACTA CONCILIORVM OECVMENICORVM

IVSSV ATQVE MANDATO

SOCIETATIS SCIENTIARVM
ARGENTORATENSIS

EDIDIT

EDVARDVS SCHWARTZ

TOMVS PRIMVS
VOLVMEN PRIMVM
PARS SEXTA

MDCCCCXXVIII

WALTER DE GRUYTER & CO.

VORMALS G. J. GÖSCHEN'SCHE VERLAGSHANDLUNG / J. GUTTENTAG, VERLAGS-
BUCHHANDLUNG / GEORG REIMER / KARL J. TRÜBNER / VEIT & COMP.

BEROLINI ET LIPSIAE